รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

โดย สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา
แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คำนำ

รายงานโครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

โดยประกอบไปด้วยเนื้อหาที่นำเสนอข้อมูล การทบทวนวรรณกรรม แนวคิดที่เกี่ยวข้อง กรณีตัวอย่างทั้งในและต่างประเทศ ผลการศึกษาจากการถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง การสรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ การสรุปผลการเก็บข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานนำร่อง ผลการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติการ และหน่วยงานนำร่อง สรุปผลการประชุมวิพากษ์ผลการศึกษา การอภิปรายผลสรุปผลการศึกษาการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบ และแนวทางการกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดันการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงมีความคาดหวังว่าการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ และเป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม เพื่อให้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชน และสังคมต่อไปได้

คณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ธันวาคม 2565

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 บทนำ 1

1.2 วัตถุประสงค์ 2

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน 2

1.4 ระยะเวลาดำเนินการ 5

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ 5

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย 6

1.7 แผนปฏิบัติการ 7

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง 8

2.1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนกระทำผิด 9

2.1.2 แนวคิดการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน 20

2.1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 26

2.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 31

2.1.5 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชน 40

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาและถอดบทเรียน 42

2.1.7 แนวคิดว่าด้วยเรื่อง “องค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม” 45

2.2 กรณีตัวอย่างจากต่างประเทศต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต 47

2.2.1 กรณีตัวอย่างประเทศประเทศเนเธอร์แลนด์ 47

2.2.2 กรณีตัวอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา 61

2.2.3 กรณีตัวอย่างประเทศอินเดีย 73

2.2.4 การศึกษาเปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในต่างประเทศ และในประเทศไทย 76

2.2.5 กรณีศึกษาบ้านกึ่งวิถีที่ดำเนินการโดยเอกชนในต่างประเทศ 79

2.3 กรณีตัวอย่างในประเทศไทยต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 84

สารบัญ (ต่อ)

2.3.1 การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู 84

2.3.2 การจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 90

2.3.3 เปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในประเทศไทย ต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 92

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 96

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา 100

3.1 รูปแบบการวิจัย 100

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 101

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 101

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล 104

บทที่ 4 ผลการศึกษา 107

4.1 ผลการศึกษาจากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ 107

4.2 ผลการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง ที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 112

4.2.1 ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง 112

4.2.1.1 นโยบายขององค์กร 112

4.2.1.2 การบริหารจัดการขององค์กร 116

4.2.1.3 การปฏิบัติการขององค์กร 122

4.2.1.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัด และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต 126

4.2.1.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา 127

4.2.2 มูลนิธิบ้านพระพร 129

4.2.2.1 นโยบายขององค์กร 129

4.2.2.2 การบริหารจัดการขององค์กร 134

4.2.2.3 การปฏิบัติการขององค์กร 137

สารบัญ (ต่อ)

4.2.2.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัด และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต 141

4.2.2.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา 142

4.2.3 วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 143

4.2.3.1 นโยบายขององค์กร 143

4.2.3.2 การบริหารจัดการขององค์กร 149

4.2.3.3 การปฏิบัติการขององค์กร 153

4.2.3.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัด และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต 161

4.2.3.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา 163

4.2.4 Bellinee’s Bake&Brew 164

4.2.4.1 นโยบายขององค์กร 164

4.2.4.2 การบริหารจัดการขององค์กร 172

4.2.4.3 การปฏิบัติการขององค์กร 179

4.2.4.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัด และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต 184

4.2.4.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา 185

4.2.5 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก 186

4.2.5.1 นโยบายขององค์กร 186

4.2.5.2 การบริหารจัดการขององค์กร 192

4.2.5.3 การปฏิบัติการขององค์กร 201

4.2.5.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัด และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต 210

4.2.5.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา 211

4.2.6 ข้อค้นพบจากการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง 213

4.2.6.1 ข้อค้นพบระดับนโยบาย 213

4.2.6.2 ข้อค้นพบระดับการบริหารจัดการ 214

4.2.6.3 ข้อค้นพบระดับการปฏิบัติการ 215

4.2.6.4 ข้อสังเกตจากการศึกษาและถอดบทเรียนนำร่อง 216

สารบัญ (ต่อ)

4.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการ **218**
ต่อการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต
4.3.1 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 218
4.3.2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 223
4.3.3 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯจังหวัดแพร่ 228
ต่อการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
4.3.4 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจฯกรุงเทพมหานคร 233
ต่อการดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิบ้านพระพร และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก
4.3.5 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 239
จังหวัดขอนแก่น ต่อการดำเนินงานร่วมกับวัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
4.3.6 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 248
เขต 2 จังหวัดราชบุรีต่อการดำเนินงานร่วมกับ Bellinee's Bake&Brew
4.4 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานนำร่อง **251**
ที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต
4.4.1 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง 251
4.4.2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ 254
4.4.3 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่มูลนิธิบ้านพระพร 257
4.4.4 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 259
บ้านกาญจนาภิเษก
4.4.5 ข้อค้นพบการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่วัดโนนสว่าง 262
4.4.6 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่ Bellinee's Bake&Brew 265
4.4.7 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเยาวชน 268
4.4.8 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 275
4.5 ผลการประชุมระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม **277**
หรือสถานแนะนำทางจิต ของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และหน่วยงานนำร่อง
4.5.1 ผลการระดมความคิดเห็น กรณีศึกษา ผู้บริหารกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 278
และผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง
4.5.2 ผลการระดมความกรณีศึกษากลุ่มผู้ปฏิบัติการสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 295

สารบัญ (ต่อ)

4.5.3. ผลการระดมความคิดเห็น กรณีศึกษา หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน 300

4.6 ผลการประชุมวิพากษ์ผลการศึกษาการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 308

4.7 การวิเคราะห์หน่วยงานเครือข่ายนำร่องที่ศึกษาและถอดบทเรียน 319

บทที่ 5 อภิปรายผลการศึกษาการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบ 337
การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

5.1 รูปแบบที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างในการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 337

5.2 นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 343

5.3 การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย 347

5.4 การพัฒนาเด็กและเยาวชน 349

5.5 บทบาทหน้าที่ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยปฏิบัติการ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 354

5.6 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวทางการกำหนดกฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง 360

5.7 แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 364

5.8 ข้อค้นพบเพื่อการพัฒนาการขับเคลื่อนการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต 371

บทที่ 6 แนวทางการกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดัน 378
การจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

บรรณานุกรม 384

ภาคผนวก 387

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 แผนปฏิบัติกิจกรรมการดำเนินงาน 7
ตารางที่ 1.1 แผนปฏิบัติกิจกรรมการดำเนินงาน 7
ตารางที่ 2.1 ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบการดูแลเด็กเยาวชนประเทศไทย และประเทศเนเธอร์แลนด์ 55
ตารางที่ 2.2 ตารางเปรียบเทียบกรณีตัวอย่างต่อการพัฒนาศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชนในต่างประเทศและในประเทศไทย 77
ตารางที่ 2.3 เปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในประเทศไทย ต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 92
ตารางที่ 4.1 แสดงกิจวัตรของเด็กและเยาวชนวันจันทร์ถึงวันศุกร์ 123
ตารางที่ 4.2 แสดงกิจวัตรของเด็กและเยาวชนวันเสาร์ และ วันจันทร์ 123
ตารางที่ 4.3 ค่าใช้จ่ายสำหรับสนับสนุนเยาวชน 1 คน / เดือน 135
ตารางที่ 4.4 ตารางเวลากิจกรรม 138
ตารางที่ 5.7 ตารางการเปรียบเทียบประมาณการค่าใช้จ่าย เด็กเยาวชน 1 คน/เดือน 370
ตารางที่ 6.1 แสดงแนวทางการพัฒนาแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดันการจัดตั้ง และจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 381

สารบัญผังภาพ

	หน้า
ผังภาพที่ 2.1 ระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน	46
ผังภาพที่ 2.2 แผนภาพเส้นทางของเด็กที่กระทำผิด	49
ผังภาพที่ 4.1 แสดงโครงสร้างบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่	117
ผังภาพที่ 4.2 โครงสร้างการบริหารงาน	134
ผังภาพที่ 6.1 แสดง Rode Map การพัฒนาการการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต	378

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บทนำ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นส่วนราชการ สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีภารกิจเกี่ยวกับการพินิจเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการคุ้มครองผู้เยาว์ในคดีครอบครัว โดยการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู การสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และการกำกับการปกครอง เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับสู่ครอบครัว ดำเนินชีวิตโดยปกติในสังคม และผู้เยาว์ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ รวมทั้งการป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยการดำเนินงานกับเด็กและเยาวชนกระทำผิดจะเริ่มตั้งแต่การสืบเสาะข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเด็กเยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง การจำแนกความเสี่ยงความจำเป็น (Risk and Need Assessment) เพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำและวิเคราะห์ปัจจัยความจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และนำข้อมูลมาวิเคราะห์แปลผล และนำไปสู่การจัดทำแนวทางการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นเพื่อขจัดปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำผิด สร้างปัจจัยเสริมและเพิ่มโอกาสที่จะช่วยให้กลับตนเป็นคนดี

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 55 กำหนดให้อธิบดีกรมพินิจมีอำนาจออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่ดังกล่าว รวมทั้ง มีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้นั้นด้วย การออกใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน และเพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจการสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต มาดำเนินภารกิจเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งที่ผ่านมาพบว่ามีองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ร่วมเป็นเครือข่ายในการสนับสนุนการดำเนินงานของกรมพินิจฯ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การรับเด็กและเยาวชนเข้าฝึกงานและจ้างงาน การจัดการศึกษา การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เป็นต้น เช่น ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง , มูลนิธิบ้านพระพร , วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี , Bellinee’s Bake&Brew เป็นต้น ซึ่งถือเป็น

ต้นแบบที่ดีในการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต จึงเป็นโครงการหนึ่งที่สามารถผลักดันและพัฒนานำไปสู่การกำหนดเป็นแนวทางการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่อไปได้

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานจะเป็นความร่วมมือประสานงานระหว่างกรมพินิจฯ และทีมที่ปรึกษา โดยขอบเขตการดำเนินงานของแต่ละส่วนงานจะแบ่งออกเป็นไปตามกิจกรรมย่อยต่อไปนี้

1.3.1 การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตทั้งในและต่างประเทศ เช่น การทบทวนวรรณกรรมและศึกษาค้นคว้าโมเดลจากต่างประเทศ กฎหมาย ระเบียบ มาตรการของต่างประเทศที่ดำเนินการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต การดำเนินงานสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เช่น โครงสร้างองค์กร รูปแบบการบริหารจัดการ การปฏิบัติการขององค์กร งบประมาณและแหล่งเงินทุน ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และเปรียบเทียบความเป็นไปได้ในการนำมาดำเนินการในประเทศไทย

1.3.2 การศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยศึกษาถึงรูปแบบและกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร ทั้งในระดับการบริหารจัดการและระดับปฏิบัติการ ตามที่กรมพินิจฯ กำหนด หรือข้อมูลส่วนอื่นๆนอกเหนือจากที่กรมพินิจฯกำหนด และที่ปรึกษาเห็นว่ามีความสำคัญหรือเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาถอดบทเรียน สามารถดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมได้ โดยประเด็นการศึกษาและถอดบทเรียนประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 นโยบายขององค์กร ได้แก่

- วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

- วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง
- ประวัติความเป็นมา
- แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
- นโยบาย
- ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ
- งบประมาณ
- ผู้บริหาร
- ความร่วมมือ MOU
- อื่นๆ

ประเด็นที่ 2 การบริหารจัดการขององค์กร ได้แก่

- โครงสร้างการบริหาร
- จำนวนบุคลากร และตำแหน่งงาน
- กลุ่มเป้าหมาย
- ความสามารถในการรองรับเด็กและเยาวชน
- หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชน
- คุณสมบัติ คุณลักษณะของเด็กเยาวชน
- ค่าใช้จ่าย การสนับสนุน
- ค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเยาวชน 1 คน โดยจำแนกรายการค่าใช้จ่าย
- สิทธิขั้นพื้นฐาน และสวัสดิการที่จัดให้กับเด็กและเยาวชน
- การดูแลความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต และสุขอนามัยของเด็กและเยาวชน
- สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ความปลอดภัย
- กฎระเบียบ มาตรการต่างๆ
- อื่นๆ

ประเด็นที่ 3 การปฏิบัติการขององค์กร ได้แก่

- รูปแบบ กิจกรรม หลักสูตร กระบวนการในการพัฒนาเด็กเยาวชน
- ระยะเวลาของเด็กและเยาวชนในการอยู่ในองค์กร
- กิจกรรมเด่น (best practice)
- ตัวอย่างกรณีศึกษา
- การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ
- การทำงานกับครอบครัวชุมชน

- การประเมินและการรายงานความก้าวหน้า
- การทำงานร่วมกับเครือข่าย
- การประสานส่งต่อ
- การติดตามประเมินผล

ประเด็นที่ 4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัดในการดำเนินงานที่ผ่านมา และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต

ประเด็นที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา เป็น สถานฝึกและอบรมเอกชน

- ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ
- การสนับสนุน จากภาครัฐ
- วิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน
- การทำข้อตกลงความร่วมมือ
- วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย
- รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาเด็กเยาวชน
- การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน
- ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อการพัฒนา

ทั้งนี้ หน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ประกอบด้วย

1. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก
2. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
3. มูลนิธิบ้านพระพร
4. วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
5. Bellinee’s Bake&Brew

โดยมีวิธีการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง ดังนี้

(1) สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ หน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

(2) เก็บข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามที่กรมพินิจฯ กำหนด เช่น เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ศาลเยาวชนและครอบครัว

(3) จัดเวทีระดมความคิดเห็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ หน่วยงานนำร่อง ที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

1.3.3 จัดเวทีนำเสนอและข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา “โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต”

1.3.4 สรุปผลการดำเนินโครงการฯ ผลการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต และแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหารจัดการและระดับปฏิบัติการ โดยเปรียบเทียบจากผลการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

1.4 ระยะเวลาการดำเนินการ :

เป็นเวลา 3 เดือน นับตั้งแต่วันลงนามสัญญา

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

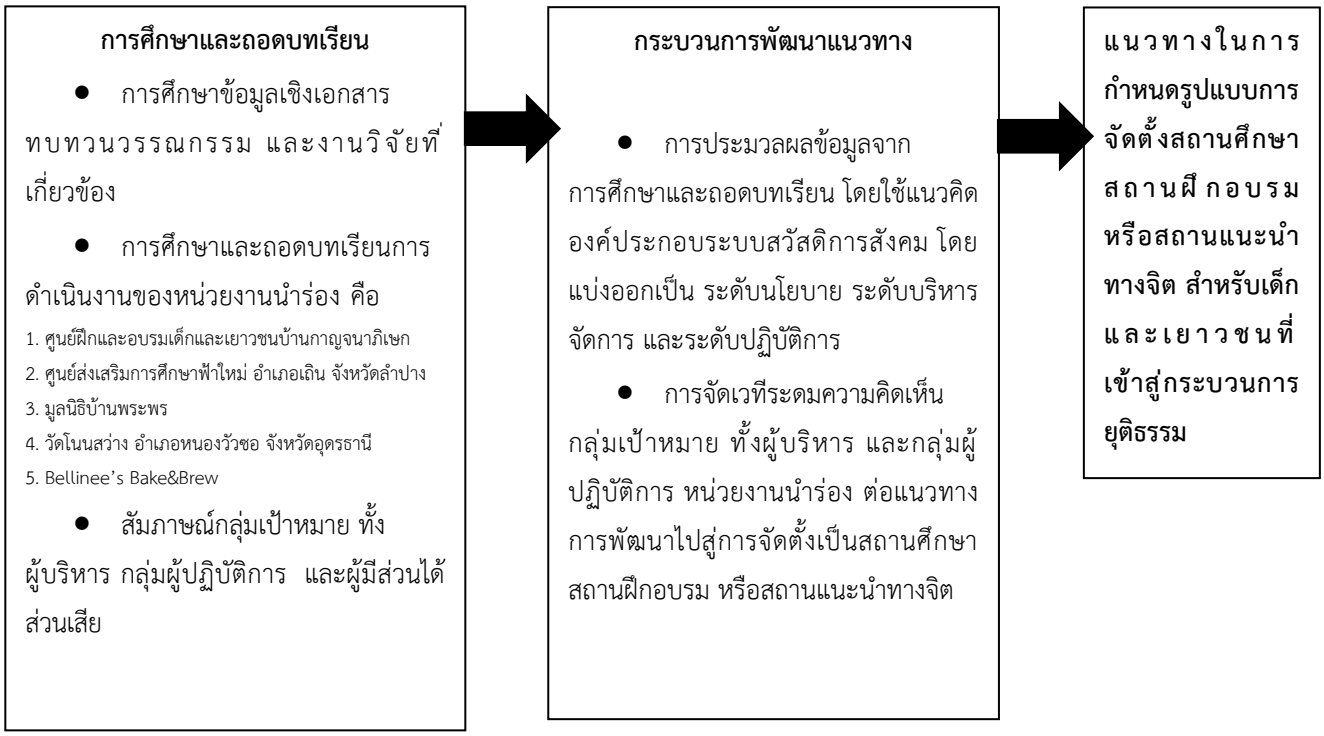

1.7 แผนปฏิบัติการ

ตารางที่ 1.1 แผนปฏิบัติกิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	ระยะการดำเนินการ		
	เดือน 1	เดือน 2	เดือน 3
1.การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต	●		
2. ส่งรายงานงวดที่ 1	●		
3. การสัมภาษณ์ ผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต จำนวน 5 พื้นที่	●	●	
4. การจัดเวทีระดมความคิดเห็นกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ หน่วยงานนำร่อง ที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต		●	
5. ส่งรายงานงวดที่ 2		●	
6. การจัดประชุมเวทีการวิพากษ์ผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาและแนวทางการพัฒนา			●
7. ส่งรายงานงวดที่ 3			●

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

คณะวิจัย ได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ต่อการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนกระทำผิด

2.1.2 แนวคิดการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน

2.1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

2.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

2.1.5 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชน

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาและถอดบทเรียน

2.1.7 แนวคิดว่าด้วยเรื่อง “องค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม”

2.2 กรณีตัวอย่างจากต่างประเทศต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต

2.2.1 กรณีตัวอย่างประเทศประเทศเนเธอร์แลนด์

2.2.2 กรณีตัวอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา

2.2.3 กรณีตัวอย่างประเทศอินเดีย

2.2.4 การศึกษาเปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในต่างประเทศ และในประเทศไทย

2.2.5 กรณีศึกษาบ้านกึ่งวิถีที่ดำเนินการโดยเอกชนในต่างประเทศ

2.3 กรณีตัวอย่างในประเทศไทยต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

2.3.1 การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู

2.3.2 การจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2.3.3 เปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในประเทศไทย ต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนกระทำผิด

2.1.1.1 แนวคิดในการลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชน

(1) วัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำผิด

ปัจจุบันในประเทศไทย และต่างประเทศ มีการนำรูปแบบในการลงโทษผู้กระทำผิดในหลายรูปแบบ วัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำผิด ในยุคต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำผิด (อัจฉรียา ชูตินันทน์ ,2557) ดังนี้

1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)

การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ แพร่หลายที่สุด โดยมีมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์ยังเป็นสังคมป่าเถื่อน มีรูปแบบการลงโทษที่รุนแรง ในลักษณะทารุณโหดร้ายและนิยมการลงโทษประหารชีวิต หรือกระทำการทรมานผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง เป็นต้นว่า กำหนดโทษประหารชีวิตผู้ที่ลักขโมยสิ่งของหรือทรัพย์สินจาก ที่อยู่อาศัยของผู้อื่น ตามวัดวาอาราม การตัดอวัยวะ การเฆี่ยนตี การทรมาน

การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนนี้ มีแนวคิดซึ่งได้พัฒนามาจากหลักปรัชญาพื้นฐานที่ว่าอาชญากรรมเป็นการประทุษร้ายต่อผู้อื่น จึงสมควรที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนให้สาสมกับอาชญากรรมที่ตนก่อขึ้น เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้ผู้กระทำความผิดได้ตระหนักถึงผลกรรมที่ได้กระทำต่อบุคคลอื่น กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดได้กระทำความผิดหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนก็ควรที่จะต้องได้รับผลตอบแทนในการกระทำนั้นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สาสมกับความผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม จนเป็นที่มาของคำกล่าวที่ว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” แต่ปัจจุบันการลงโทษโดยถือหลักการแก้แค้นทดแทนได้วิวัฒนาการไปตามแนวความคิดทางอาชญาวิทยาสมัยใหม่ คือการลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดที่ชอบธรรมนั้นจะต้องเป็นสัดส่วนที่หมาะสมกับความหนักเบาแห่งการกระทำผิด เป็นต้นว่า การกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดระหว่างความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนากับความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาทก็ย่อมจะแตกต่างกัน จึงได้หลีกเลี่ยงหรือเลิกใช้วิธีการทารุณโหดร้าย การทรมานร่างกาย และหันมาใช้โทษจำคุกแทน ซึ่งจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับ ความหนักเบาของการกระทำความผิด

สำหรับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนนั้น เมื่อศึกษาการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนแล้ว พบว่า เป็นการลงโทษที่ไม่เกิดประโยชน์แก่ตัวเด็ก เด็กเป็นอนาคตของชาติ เป็นช่วงอายุที่สามารถแก้ไข ฟื้นฟู

อบรมสั่งสอน ให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลายเป็นคนที่ดีของสังคมได้ จึงไม่ควรใช้การลงโทษประเภทนี้ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพราะจะกลายเป็นการตัดโอกาสที่เด็กและเยาวชนจะได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี

2) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งนี้เป็นรูปแบบการลงโทษที่ได้เริ่มวิวัฒนาการในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 อันถือได้ว่าเป็นการก้าวใหม่แห่งการพัฒนาระบบการลงโทษครั้งสำคัญในยุโรปเป้าหมายหลักของการลงโทษเป็นไปเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีกและเพื่อแสดงให้บุคคลทั่วไปได้เห็นว่าการกระทำความผิดนั้นย่อมต้องได้รับการลงโทษเสมอ ซึ่งนับว่าเป็นการข่มขู่และปรามบุคคลทั่วไปมิให้ก่ออาชญากรรมขึ้นในสังคม

แนวคิดของวัตถุประสงค์การลงโทษนี้เชื่อว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นจากคน ไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือการบังคับใช้ให้ตนเองได้รับประโยชน์และความพึงพอใจ แต่ไม่เลือกทำสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์และเจ็บปวด ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน การกระทำจึงเป็นการเลือกกระทำของเขานั่นเอง เนื่องจากเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าจึงกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยการทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกว่าผลของการกระทำความผิดก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดีเลย เมื่อมนุษย์ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำผิดมากกว่าการได้รับการพึงพอใจแล้ว เขาก็จะหลีกเลี่ยงไม่กระทำความผิดอีก

อย่างไรก็ดี เนื่องจากเด็ก เยาวชน เป็นวัยที่สามารถกระทำความผิดได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์และมีปัจจัยต่างๆที่ให้ก้าวพลาดกระทำผิดได้ การใช้การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งโดยหวังให้เด็กกลัว และไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก อาจจะทำให้เกิดการต่อต้าน หรือการกระทำที่เป็นการประชดสังคมขึ้นได้

3) การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมหรือตัดโอกาสกระทำผิด (Protection of society or incapaacitation)

การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำผิดเป็นรูปแบบการลงโทษที่จำกัดขอบเขต การเคลื่อนไหวหรือเป็นการกระทำร้ายต่อเนื้อตัวร่างกาย เพื่อมุ่งประสงค์ให้ผู้กระทำผิดไม่สามารถกระทำความผิดหรือประทุษร้ายต่อสังคมได้อีกต่อไป

วัตถุประสงค์เพื่อการลงโทษป้องกันสังคมหรือเพื่อตัดโอกาสการกระทำผิดนี้มีหลักการว่าอาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีอาชญากรหรืออาชญากรไม่มีโอกาสกระทำความผิดการลงโทษเพื่อเป็นก ารตัดโอกาสกระทำความผิดมีวัตถุประสงค์คล้ายกับวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง คือเพื่อป้องกันอาชญากรรม แต่แตกต่างกันตรงหลักการ กล่าวคือ การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งนั้นมุ่งให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก ส่วนการลงโทษเพื่อการตัดโอกาสมุ่งป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยการให้เขาหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดขึ้นได้ ซึ่งวิธีการที่จะขจัดผู้กระทำผิดอาจกระทำโดยการเนรเทศเพื่อป้องกันสังคมจากอาชญากร โดยการกันอาชญากรให้ไปอยู่ที่อื่นเพื่อให้สังคมปลอดภัย การประหารชีวิต หรือการตัดอวัยวะ เพื่อเป็นการตัดโอกาส

ผู้กระทำความผิดในการประกอบอาชญากรรม เช่น ตัดมือพวกลักขโมย การลงตราประทับหรือประจานพวกกระทำความผิด รวมถึงการลงโทษจำคุกเพื่อกีดกันควบคุมผู้กระทำความผิดให้ออกจากสังคม

การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมหรือตัดโอกาสการกระทำผิด เป็นนโยบายที่ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้น โดยวิธีการแต่ละอย่างจะมีวิธีการซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปตามความผิดที่ได้กระทำของผู้กระทำผิดแต่ละคน

อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชนแล้ว เด็กเป็นวัยที่ยังต้องได้รับการอบรมสั่งสอน ศึกษาหาความรู้ รวมถึงเป็นวัยที่ยังต้องการความรักจากผู้ใหญ่ การตัดเด็กคนนั้นออกจากสังคมจะกลายเป็นการสร้างปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหา

4) การลงโทษเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด (Rehabilitation)

เป็นแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive school) ซึ่งมีความเชื่อในเรื่องเจตจำนงกำหนด กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระใช้เหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ทุกคนถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่างๆจนต้องหันไปสู่การกระทำความผิด ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ และอาจแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำความผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุและแนวทางแก้ไข ทั้งนี้ เพราะสังคมจัดให้มีการลงโทษขึ้นก็เพื่อเปิดโอกาสให้สังคมได้แก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด

แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู นี้จึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนกลับตัว ให้โอกาสในการแก้ไขปรับปรุงโดยพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมของผู้กระทำความผิด

กล่าวโดยสรุป เมื่อเด็กกระทำความผิดเราควรให้โอกาส เพราะเด็กบางคนยังไม่เดียงสาอาจมีการกระทำความผิดตามเพื่อน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรเน้นการแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้ถึงโทษที่เขาจะได้รับ เพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

5) การนำกลับคืนสู่สังคม (Reintegration)

วัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ผู้กระทำผิดที่อยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อีกครั้งเมื่อพ้นโทษ เพราะผู้กระทำผิดเมื่ออยู่ในเรือนจำนาน ๆ จะเกิดวัฒนธรรมนักโทษ ทำให้เมื่อพ้นโทษอดีตผู้กระทำผิดจะมีปัญหาในการปรับตัวอย่างยิ่ง การนำกลับคืนสู่สังคมค่อนข้างยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้กระทำผิดที่ถูกขังมาเป็นระยะเวลานาน

เมื่อเด็กและเยาวชนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทางศูนย์ฝึกและอบรมต้องจัดให้มีการเรียนการสอนให้เด็กทำอาชีพหรือเรียนต่อในระหว่างที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับออกมาเพื่อประกอบอาชีพหรือเรียนต่อได้ และมีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกจากศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

วัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อนี้ยังเป็นวัตถุประสงค์ที่ใช้อยู่ในสังคมปัจจุบัน เพียงแต่ได้มีแนวคิดที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนไปสู่การลงโทษเพื่อการแก้ไข ฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ตาม การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนก็ยังปรากฏอยู่ในความคาดหวังของสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากรัฐยังต้องลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อตอบสนองต่อความรู้สึกของประชาชนในกรณีที่อาชญากรรมรุนแรงเกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป วัตถุประสงค์ของการลงโทษนี้ เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลในการลงโทษ ว่ามีผลกระทบในด้านบวกและลบแก่เด็กเยาวชนอย่างไร ดังนั้น การลงโทษที่เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนอาจไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีให้แก่เด็กเยาวชน การลงโทษนั้นควรเน้นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับช่วงวัย เน้นการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขมากกว่าลงโทษเพื่อแก้แค้น ดังนั้นการฝึกและอบรมก็เช่นกัน จึงควรเน้นการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ ยอมรับและเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเองทำเป็นการทำผิดกฎหมาย และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น และไม่หวนกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ดังนั้น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงต้องเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญต่อการลงโทษ การฝึกอบรม และการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขเด็กและเยาวชนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.1.1.2 รูปแบบในการลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชน

รูปแบบการลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นมาตรการในการลงโทษที่ช่วยลดจำนวนผู้กระทำความผิดที่หนาแน่นภายในเรือนจำ เปรียบเหมือนเป็นมาตรการทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ไม่มีนิสัยอันตราย ซึ่งถือเป็นมาตรการเลี่ยงการเข้าใกล้เรือนจำให้น้อยที่สุด

โดยเริ่มจากการคุมประพฤติแบบปกติไปจนถึงการใช้เรือนจำ ซึ่งมีการเพิ่มระดับความเข้มข้นของการคุมประพฤติเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

(1) การคุมประพฤติแบบปกติ

ผู้ถูกคุมความประพฤติจะได้รับการประเมินความเสี่ยงและความต้องการ เพื่อกำหนดระยะเวลาการรายงานตัว ระเบียบวินัยในการคุมประพฤติยังไม่ค่อยเข้มงวดมากนัก ลักษณะ การคุมประพฤติคล้ายระบบเรือนจำแต่ขั้นต่ำกว่า มีสภาพความเป็นอยู่ที่ถูกจำกัดเสรีภาพภายในศูนย์นั้น เป็นมาตรการเลี่ยงโทษจำคุกโดยการหันมาปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้หลักการของการคุมประพฤติคือ เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริงแต่ยังไม่สมควรที่จะถูกลงโทษโดยการจำคุก ให้มีการรอลงอาญาหรือภาคทัณฑ์ไว้ก่อนโดยให้อยู่ภายใต้การคุมประพฤติของพนักงาน คุมประพฤติภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หากไม่มีการกระทำผิดเงื่อนไขหรือกระทำผิดในคดีอื่นอีก ก็จะถูกลงโทษตามที่รอลงอาญาไว้

หลักการในการคุมประพฤติที่สำคัญ คือ การทำรายงานก่อนพิพากษาคดี เพราะความเป็นมาของผู้กระทำความผิดเป็นมาอย่างไร ศาลไม่อาจจะทราบได้ ศาลจะทราบก็ต่อเมื่อ เจ้าพนักงานคุมประพฤติได้จัดทำรายงานเกี่ยวกับพื้นเพของผู้กระทำความผิด ประกอบการพิจารณาของศาลว่าผู้กระทำผิดคนใดควรได้รับ

การคุมประพฤติ หลักในการคุมประพฤติแยกได้ เป็น 2 ประการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการคุมประพฤติจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไปไม่ได้เลย คือ

(1.1) การทำรายงานก่อนศาลพิพากษาคดีเพื่อเสนอต่อศาล

เมื่อศาลได้ทราบว่า จำเลยได้กระทำผิดจริงตามฟ้องก่อนที่ศาลจะทำการพิพากษาคดี หากจำเลยคนนั้นกระทำผิดไม่ร้ายแรงและจำเลยยินดีรับการคุมประพฤติ ศาลจะสั่งให้พนักงาน คุมประพฤติเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับตัวจำเลยและสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อรายงานให้ศาลทราบภายในระยะเวลาตามสมควร แล้วศาลจะกำหนดวันพิพากษาคดีนั้น

หลังจากพนักงานคุมประพฤติได้รับมอบหมายจากศาลแล้ว ต้องดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริงทุกอย่างเกี่ยวกับตัวจำเลย เช่น ประวัติการกระทำผิด อายุ การศึกษา การทำงาน การเกณฑ์ทหาร สถานภาพการสมรส สถานะทางเศรษฐกิจ เพื่อนสนิท ญาติพี่น้อง ตลอดจนลักษณะความผิดในปัจจุบันและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด โดยทำการสอบปากคำจากจำเลย ตรวจสอบใบสูติบัตร สำเนาทะเบียนบ้านหรือแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎร์ ใบรับรองความประพฤติ ใบสุทธิหรือประกาศนียบัตร เป็นต้น เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนอีกรอบ แล้วเรียบเรียงให้เข้าใจง่ายน่าอ่าน ถ้ามีจุดไหนที่สำคัญ ให้เน้นจุดนั้นให้ชัดท้ายรายงาน ส่วนสุดท้ายพนักงานคุมประพฤติจะเขียนรายงานว่า ศาลควรใช้มาตรการแบบไหนในการลงโทษผู้กระทำความผิด อาทิ การจำคุก หรือคุมประพฤติ หรือการแก้ไข บำบัดในศูนย์ฝึกและอบรมเพื่อเสนอต่อศาล หลังจากนั้นศาลจะพิจารณาข้อเสนอแนะของพนักงานคุมประพฤติหรือไม่เป็นดุลพินิจของศาล

(1.2) การควบคุมสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติ มีองค์ประกอบดังนี้

การควบคุมสอดส่อง พนักงานคุมประพฤติจะต้องติดต่อกับผู้ถูกคุมประพฤติตลอดจนครอบครัวของผู้ถูกคุมประพฤตินายจ้างหรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุมประพฤติ เพื่อสอดส่องสอบถามข่าวคราวเกี่ยวกับผู้ถูกคุมประพฤติ และช่วยเหลือให้ผู้คุมประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ การดำเนินการเกี่ยวกับการคุมประพฤติว่ามีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร ครอบครัวและนายจ้างให้ความช่วยเหลือและเอาใจใส่หรือไม่ การควบคุมสอดส่องถ้ามีการนำไปใช้อย่างถูกต้องจะมีความหมายมากกว่าการบีบบังคับ และเป็นวิธีการช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมประพฤติรู้จักความรับผิดชอบและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของสังคมและคำสั่งศาล

การให้บริการ พนักงานคุมประพฤติต้องกำหนดขอบเขตที่ผู้คุมประพฤติและครอบครัวของผู้กระทำความผิดควรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ในศูนย์ฝึกและอบรมเพื่อประโยชน์ต่างๆ

การให้คำแนะนำ พนักงานคุมประพฤติต้องให้ความช่วยเหลือผู้ถูกคุมประพฤติและครอบครัวของเขาให้เข้าใจเพื่อเผชิญกับปัญหาต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม ที่เป็นสาเหตุให้เกิดการกระทำความผิดกฎหมาย เข้าใจบทบาทของปัญหาตลอดจนการแก้ไขปัญหาด้วยแรงกายแรงใจ

พนักงานคุมประพฤติได้รับมอบหมายให้คุมประพฤติผู้กระทำความผิดคนใดคนหนึ่ง หลังจากที่รับเรื่องมาจากศาล ทำการวางแผนแนวทางในการควบคุมสอดส่องและบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ผู้ถูกคุมประพฤติตามขั้นตอนดังที่กล่าวมาข้างต้นตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดให้ครบทุกขั้นตอน แล้วพนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานเพื่อขอให้ศาลปล่อยผู้กระทำความผิดนั้นไป ในระหว่างที่รอคำสั่งจากศาลหากผู้ถูกคุมประพฤติคนใดฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือมีการกระทำความผิดขึ้นใหม่ พนักงานคุมประพฤติรายงานต่อศาลเพื่อขอให้เพิกถอนการคุมประพฤติหรือใช้มาตรการอื่นๆได้

กล่าวโดยสรุป การคุมประพฤติเป็นการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเพื่อวางแผนแนวทางในการทำการควบคุมสอดส่องบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด เพื่อให้ศูนย์ฝึกและอบรมได้ศึกษาถึงองค์ประกอบโดยรวมของผู้กระทำความผิด เช่น ครอบครัวประกอบอาชีพอะไร ผู้กระทำความผิดมีนิสัยอย่างไร ครอบครัวอยู่ใกล้แหล่งอบายมุขหรือไม่ ตลอดจนควบคุมดูแลพฤติกรรมหลังการปล่อย เพื่อกำหนดระยะเวลาการรายงานตัว

(2) การทำงานบริการสังคม

ความหมายของการทำงานบริการสังคม เป็นโปรแกรมการลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเป็นเงื่อนไขพิเศษให้ผู้กระทำผิดทำงานชดเชยโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติในองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ตามจำนวนชั่วโมงและเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา เช่น การทำความสะอาดสถานที่ราชการ การดูแลผู้ป่วยในสถานสงเคราะห์ เพื่อจัดให้ผู้กระทำความผิดในคดีซึ่งมีอัตราโทษน้อยทำงานสาธารณะประโยชน์แทนการลงโทษจำคุก จึงเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น ในการทำงานบริการสังคมของต่างประเทศถือเป็นรูปแบบหรือวิธีการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแนวใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่มีมาแต่ดั้งเดิมที่มุ่งส่งผ่านผู้กระทำผิดเข้าสู่เรือนจำ ในการแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดระหว่างที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยเน้นให้สามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับชุมชนได้อย่างกลมกลืน เพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่สังคมด้วย การทำงานบริการสังคมให้เป็นการลงโทษระดับกลางต้องกำหนดเวลาในการทำงานไม่น้อยจนเกินไป ดังเช่น ในมลรัฐจอร์เจีย ให้ทำงานบริการสังคมจำนวน 132 ชั่วโมง พร้อมทั้งใช้การคุมประพฤติแบบเข้มงวดไปด้วย

การทำงานบริการสังคมมี 2 รูปแบบ ดังนี้

ประการแรก การทำงานบริการสังคมแบบรายบุคคล คือ การจัดให้ผู้กระทำผิดแต่ละคนไปทำงานบริการสังคมตามหน่วยงานภาคี การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต่างๆ ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล

ประการที่สองการทำงานบริการสังคมแบบกลุ่ม คือ การจัดให้ผู้กระทำความผิดทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยฝึกทักษะด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นลักษณะงานที่ต้องใช้คนจำนวนมาก เพื่อเสริมสร้างการยอมรับและสังคมที่ดี

กล่าวโดยสรุป เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนอยู่ร่วมกับคนในสังคมโดยทำงานเพื่อสังคม ทำงานเพื่อส่วนรวม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับสังคมได้ ศูนย์ฝึกและอบรมจึงควรนำมาตรการการทำงานบริการสังคมมาใช้ในการฝึกและอบรม

(3) การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด

เป็นการนำเสนอที่มีความเข้มข้นมากกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ สำหรับผู้กระทำผิดที่มีโทษหนัก หรืออาจมีความเสี่ยงต่อชุมชนหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในกรณีนี้ ต้องพบเจ้าพนักงานคุมประพฤติ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยในการพบอาจจะเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน ตอนกลางคืน หรือวันหยุดในแต่ละสัปดาห์การคุมประพฤติแบบเข้มงวดเป็นการควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิดในระดับที่มีความเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของผู้กระทำผิด เพื่อลดการเกิดอันตรายในชุมชนและการแก้ปัญหาความแออัดในเรือนจำ เป็นการปล่อยผู้กระทำความผิดออกไปอยู่ในชุมชนภายใต้การควบคุมและส่องส่องอย่างเคร่งครัด

การคุมประพฤตินี้เป็นการลดปัญหาความแออัดในเรือนจำ เน้นการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ซึ่งอาจจะมีเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิด มาตรการนี้นำมาใช้ในขั้นตอนก่อนและหลังการจำคุก ส่วนสำคัญในการนำวิธีการนี้มาใช้ ต้องใช้ให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด เป็นการลดแรงเสียดทานระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้กระทำความผิด

กล่าวโดยสรุป การคุมประพฤติประเภทนี้ ควรนำมาใช้หลังจากการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ เช่น ห้ามเด็กออกจากบ้านหลังเวลา 20.00 นาฬิกา

(4) บ้านกึ่งวิถีหรือการใช้ศูนย์เลี่ยงโทษจำคุก

เป็นการควบคุมตัวไว้ในสถานที่ที่จัดไว้ คล้ายกับหอพักนักศึกษา ผู้กระทำผิดค่อนข้างมีอิสระเสรี เพราะสามารถออกไปทำงานนอกศูนย์ในช่วงกลางวัน แต่ต้องจ่ายค่าที่พัก ค่าอาหารภายในศูนย์เอง และเมื่อกลับเข้าศูนย์ต้องทำตามกฎ ระเบียบในการรักษาความสงบ ความสะอาดในศูนย์และห้องพัก ต้องทำงานบริการสังคมและเข้าโปรแกรมแก้ไข ฟื้นฟู เช่น โปรแกรมการเลิกสุรา โปรแกรมการเลิกยาเสพติด

รูปแบบของศูนย์เลี่ยงโทษจำคุกที่ใช้กันอย่างแพร่หลายกันในหลายๆประเทศ คือ “บ้านกึ่งวิถี” บ้านกึ่งวิถีเป็นสถานที่ที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดบางประเภทในชุมชน ลักษณะเป็นบ้านพักหรือศูนย์พักพิงที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนของผู้ที่ศาลสั่งให้พักในบ้านแทนการจำคุก ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษหรือพ้นโทษแล้ว ผู้ที่อยู่ในบ้านกึ่งวิถีจะออกไปทำงานหรือเรียนหนังสือหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นตามปกติ ตอนเย็นต้องกลับเข้าบ้านกึ่งวิถีตามเวลาที่กำหนด บ้านกึ่งวิถี มี 2 รูปแบบ

รูปแบบที่หนึ่ง เป็นบ้านสำหรับใช้ในการเตรียมการปลดปล่อยผู้พ้นโทษหรือผู้ใกล้พ้นโทษ เรียกว่า บ้าน “กึ่งวิถีออก” เป็นบ้านอยู่กึ่งกลางระหว่างเรือนจำกับสังคม

รูปแบบที่สอง เป็นศูนย์พักพิงสำหรับผู้ที่ศาลสั่งให้พักอยู่ในบ้านกึ่งวิถี แทนการจำคุกในเรือนจำ เรียกว่า “บ้านกึ่งวิถีเข้า” เป็นบ้านกึ่งทางระหว่างสังคมกับเรือนจำ

รูปภาพที่ 1 บ้านกึ่งวิถี “เข้า” (Half way in)

(แทนโทษจำคุก)

รูปภาพที่ 2 บ้านกึ่งวิถี “ออก” (Half way out)

บ้านกึ่งวิถีจัดตั้งขึ้นครั้งแรก คือ “บ้านกึ่งวิถีออก” จุดประสงค์เพื่อจัดตั้งเป็นสถานพักพิงสำหรับดำเนินการเตรียมการปลดปล่อยผู้พ้นโทษหรือผู้ใกล้พ้นโทษก่อนจะเข้าสู่สังคม เพราะผู้พ้นโทษต้องผ่านชีวิตในเรือนจำหรือถูกจองจำมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง อาจทำให้ต้องประสบปัญหาหลายประการในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม การขาดที่พักพิง ไม่มีงานทำ ฉะนั้น เพื่อให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษได้เรียนรู้ ศึกษาแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคมภายใต้กฎเกณฑ์ การแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่บ้านกึ่งวิถี โดยให้ผู้ที่อยู่บ้านกึ่งวิถีออกไปทำงานหรือหางานทำ โดยทางบ้านกึ่งวิถีแนะนำให้ออกไปรับการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ตอนเย็นกลับมานอนใน บ้านกึ่งวิถี หรือในวันเสาร์อาทิตย์แล้วแต่กรณี มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสัมมนากลุ่มการอภิปรายและการให้คำปรึกษาหารือส่วนบุคคล เพื่อช่วยปรับปรุงทัศนคติของผู้พ้นโทษในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ส่วน “บ้านกึ่งวิถีเข้า” เป็นสถานควบคุมที่อยู่กึ่งทางสังคมกับเรือนจำ จุดประสงค์เพื่อให้แตกต่างไปจาก “บ้านกึ่งวิถีออก” เพราะสภาพที่เชื่อมระหว่างสังคมกับเรือนจำ ไม่ให้ผู้กระทำผิดในบางกรณีของศาลที่เห็นไม่เหมาะสมจะให้ได้รับการรอลงอาญาโดยมีการคุมประพฤติและในขณะเดียวกันก็ไม่ควรที่จะส่งเข้ารับการรับโทษจำคุกในเรือนจำศาล อาจส่งให้เข้ารับการควบคุมอยู่ในบ้านกึ่งวิถี ให้ทดลองปรับปรุงแก้ไขตนเอง ร่วมกิจกรรมทำประโยชน์ ต่อชุมชน ทำงานหรือศึกษาเล่าเรียนต่อไป เพื่อประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าวิธีการจำคุก และต่อตัวผู้กระทำความผิดเองเพื่ออนาคตของเขาต่อไป

บ้านกึ่งวิถีออก มีสภาพที่จะให้ผู้ที่เคยถูกควบคุมหรือจองจำตัดขาดจากโลกภายนอกได้ปรับตัวเข้ากับสังคม ดังนั้นกิจการที่บ้านกึ่งวิถีจึงมิใช่มีแต่เฉพาะกิจกรรมสำหรับผู้ต้องขังเท่านั้นแต่รวมถึงการจัดตั้งบ้านกึ่งวิถีสำหรับบุคคลอื่นๆตามแต่กรณีด้วย เช่น บุคคลที่อยู่บ้านกึ่งวิถีจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของบ้านกึ่งวิถีโดยกำหนดไว้ เช่น ห้ามเสพยาเสพติด เล่นการพนัน ดื่มสุรา คบเพื่อนไม่ดี ทะเลาะวิวาทและห้ามกลับบ้านเกินกว่าเวลาที่กำหนดหากมีการกระทำผิดข้อบังคับอย่างร้ายแรงก็จะต้องถูกส่งตัวกลับเข้าเรือนจำหรือส่งตัวไปรับโทษในเรือนจำต่อไป สำหรับผู้พ้นโทษและหากละเมิดกฎเกณฑ์จะไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากบ้านกึ่งวิถี

กฤศ จิรภาสพงศา. (2552) ในปัจจุบันการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนอาศัยรูปแบบของบ้านกึ่งวิถีปรากฏอย่างแพร่หลายในสหรัฐ ออสเตรเลีย แคนาดา และหลายประเทศในยุโรป มีการตั้งสมาคม

บ้านกึ่งวิถีระหว่างประเทศขึ้นโดยมีสมาชิกจากประเทศต่างๆหลายประเทศทั่วโลกครอบคลุมถึงกิจการของบ้านกึ่งวิถีต่างๆไม่ต่ำกว่า 300 แห่ง บ้านกึ่งวิถีในแต่ละประเทศอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันและสหรัฐก็มีกิจการบ้านกึ่งวิถีเรียกแตกต่างกันออกไปเช่น ศูนย์เตรียมการปลดปล่อยหรือศูนย์ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน

(5) ศูนย์ควบคุมผู้ถูกคุมความประพฤติ

เป็นที่พักสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่ผิดเงื่อนไขแต่ค่อนข้างแน่นหนา และมีกฎระเบียบเคร่งครัดมากกว่าศูนย์เลี่ยงโทษจำคุก จะใช้กับผู้ถูกคุมประพฤติที่ทำผิดเงื่อนไขของการคุมความประพฤติและผู้กระทำความผิดในคดีจราจร กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจที่จะจับกุมตัวผู้กระทำผิดเงื่อนไขไปที่ศาล เพื่อให้ศาลสั่งกักขังผู้กระทำผิดเงื่อนไขไว้ในศูนย์ จะต้องทำงานบริการสังคม ซึ่งอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานตลอดเวลา ระหว่างที่รับการฟื้นฟูและควบคุมนั้นผู้ถูกคุมประพฤติต้องทำงานบริการสังคมด้วย ในศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติผู้กระทำผิดจะถูกจำกัดเสรีภาพในศูนย์ คล้ายกับที่กักกันแต่ไม่ใช่คุก เพราะสภาพความเป็นอยู่สะดวกสบายพอสมควร มีระบบความปลอดภัยขั้นต่ำกว่าแบบเรือนจำ

เมื่อปรับเข้ากับศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว เห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิดเงื่อนไขของศูนย์ฝึกและอบรม ศูนย์ฝึกและอบรมจะส่งเด็กและเยาวชนกลับไปสู่สถานพินิจอีกครั้ง เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัด ฟื้นฟูอีกครั้ง

(6) การคุมความประพฤติแบบค่ายทหาร

ใช้กับผู้กระทำผิดคดีอุกฉกรรจ์ เป็นมาตการแทนการลงโทษระยะยาว โดยใช้ระยะเวลา 90 วัน วิธีการที่ใช้จะเป็นการฝึกแบบทหารเพื่อฝึกให้ผู้กระทำความผิดมีระเบียบวินัยในการใช้ชีวิตในแต่ละวัน เคารพกฎหมาย กฎกติกาของสังคม เพื่อให้ได้รับการฝึกฝนด้วยยุทธวิธีทางทหารผู้กระทำความผิดที่ได้รับการฝึกแบบค่ายทหารจะถูกแยกออกจากผู้กระทำผิดอื่น หลังออกจากโปรแกรมการฝึกแล้ว จะถูกคุมความประพฤติต่ออีก อายุของผู้กระทำความผิด 17-30 ปี ใช้กับบุคคลต้องขังที่ได้รับการพักโทษตามที่เห็นสมควรหรือบุคคลที่ศาลสั่งให้ใช้โดยตรง เป็นรูปแบบหนึ่งของการกักขังให้ตกใจกลัว เน้นการฝึกทางกายภาพเพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีระเบียบวินัยในการใช้ชีวิตประจำวัน มีความเคารพกฎหมายและกติกาของสังคมในการฝึกแบบค่ายทหารนี้จะแยกผู้กระทำผิดออกจากผู้กระทำผิดอื่นการฝึกฝนใช้วิธีการทางทหาร

การฝึกประจำวันในค่ายทหารรวมถึงการฝึกระเบียบวินัยทางทหาร อาทิ การออกกำลังกายที่ต้องใช้แรงมาก การใช้แรงงาน การเดินทหาร การเข้ารับคำปรึกษาเพื่อการบำบัดการใช้สารต้องห้าม มากกว่าการฝึกทางกายภาพ การเรียนหนังสือหรือฝึกวิชาชีพ และเมื่อปล่อยผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวจากการฝึกแบบค่ายทหาร ผู้กระทำความผิดต้องถูกควบคุมตรวจสอบการปล่อยโดยมีเงื่อนไขด้วยการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ ในการติดตามตัวและอาจได้รับการแก้ไข ฟื้นฟู พฤติกรรมหลังการปล่อยตัว เช่น การศึกษาสายสามัญ การรักษาการติดยาเสพติด

(7) การพักการลงโทษ

เป็นการปลดปล่อยผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาดที่ได้รับการลงโทษแล้ว ให้เป็นอิสระก่อนพ้นโทษโดยมีเงื่อนไขคุมความประพฤติ ซึ่งผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษให้อยู่ในการควบคุมของรัฐหรือตัวแทนของรัฐและจะถูกนำตัวกลับมาจำคุกอีกถ้าฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติ

การพักการลงโทษ เป็นมาตรการส่วนหนึ่งในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนอกเรือนจำ นับว่าเป็นประโยชน์ตอบแทนผู้ต้องขังในขั้นสูงสุดและเป็นการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติตัวดี โดยการคัดเลือกจากนักโทษชั้นดีเยี่ยม ชั้นดีมาก และชั้นดีเท่านั้น

โดยปกติวัตถุประสงค์ในการแก้ไขผู้กระทำผิดในการพักโทษ คือ

ประการแรก เพื่อป้องกันสังคมโดยการลดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดขึ้นอีก

ประการที่สอง เพื่อป้องกันการตัดออกจากสังคม และการแก้ไขให้กลับตัวได้โดยสามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยดี

การพักโทษจึงเป็นเครื่องจูงใจให้นักโทษประพฤติดี เพื่อเป็นรางวัลตอบแทนความดีโดยกำหนดว่า นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่าประพฤติตัวดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้า ในการศึกษา การทำงานเกิดผลดีขึ้น กระทำความดีความชอบจะได้รับการพิจารณาพักโทษ

หลักการของระบบการพักการลงโทษ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

การคัดเลือกผู้ได้รับการลงโทษ คือ มีระบบการคัดเลือกที่เป็นธรรมในการคัดเลือกผู้ได้รับการพักการลงโทษ มีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม ในหลายประเทศจึงนิยมใช้ระบบให้มีคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาการพักการลงโทษของผู้ต้องขังให้เข้าหลักเกณฑ์ของการพักการลงโทษในแต่ละราย ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ จะประกอบไปด้วยบุคคลจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม โดยสมาชิกคณะกรรมการทำหน้าที่ประจำในคณะกรรมการพักการลงโทษดังกล่าว มีหน้าที่พิจารณากลั่นกรองรายงานการขอพักการลงโทษที่เสนอขึ้นมา ส่วนรายงานจะถูกจัดทำโดยเจ้าหน้าที่จากเรือนจำ นำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาการพักการลงโทษแล้วคณะกรรมการพิจารณาการพักการลงโทษจะกลั่นกรองและสัมภาษณ์ผู้ที่จะได้รับการพักการลงโทษทุกรายเพื่อทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการพักการลงโทษชุดใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ตัดสินว่าใครควรจะได้รับการพักการลงโทษ

ปัจจัยของกฎเกณฑ์ที่สำคัญที่คณะกรรมการชุดต่างๆ โดยทั่วไปนำมาใช้เพื่อนำมาพิจารณาว่า ผู้ใดควรที่จะได้รับการพักการลงโทษ จัดแยกได้เป็น 3 ประเภท

ประเภทที่หนึ่ง ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานดั้งเดิมก่อนและขณะกระทำความผิด ข้อมูลประเภทนี้หาได้จากประวัติการกระทำความผิด สถิติคดี ข้อมูลจากกำนันหรืออำเภอท้องที่ รายงานของสำนักงานตตรวจ

อัยการ ศาล ในส่วนของต่างประเทศจะมีเจ้าหน้าที่พักการลงโทษ ตำรวจ เก็บข้อมูลดังกล่าวจากชุมชน ภูมิลาเนาของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ

ประเภทที่สอง ข้อมูลเกี่ยวกับความประพฤติและกิจกรรมในระหว่างต้องได้รับโทษในเรือนจำ ข้อมูลประเภทนี้ได้มาจากเรือนจำ โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆของเรือนจำจะเป็นผู้พิจารณา ว่าเคยมีความผิดทางวินัยหรือไม่ อยู่ในชั้นไหน ความประพฤติทั่วไปเป็นอย่างไร ทำงานในการฝึกอาชีพอะไร เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนามากน้อยแค่ไหน

ประเภทที่สาม ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายหลังจากที่ได้รับการลงโทษ ข้อมูลประเภทนี้ได้มาจากครอบครัว ชุมชนสังคมในละแวกบ้าน เมื่อได้รับการพักโทษแล้วจะไปอยู่กับใคร สภาพแวดล้อมในละแวกบ้านเป็นแบบไหน มีรายได้เพียงพอหรือไม่ ครอบครัวอบอุ่นมากน้อยแค่ไหน

ในบางประเทศข้อมูลเหล่านี้รวบรวมแล้วจะทำการแยกแยะออกเป็นตัวคะแนน อาทิ หากกระทำผิดวินัยจะต้องถูกลบคะแนน 1-10 คะแนน การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา จะได้คะแนนสะสม 5 คะแนน เมื่อผู้ถูกพักการลงโทษคนใดได้ทำคะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดก็จะได้รับการพิจารณาให้พักการลงโทษ

การเตรียมการปลดปล่อยผู้ได้รับการพักการลงโทษ โดยทำการเลือกผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษแยกออกมา ขั้นตอนต่อมาคือการพิจารณาเพื่อหาแนวทางให้ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ ที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลและสืบเสาะว่าผู้ใดได้รับการพักการลงโทษ เมื่อได้รับการปลดปล่อยไปแล้วจะทำงานอะไร พักอาศัยอยู่อย่างไร แต่ละขั้นตอนของการปลดปล่อยจะมีการประเมินประสิทธิภาพของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษได้ปฏิบัติตามหรือไม่เพียงใด

การเตรียมการปลดปล่อยโดยปกติ จะเริ่มต้นด้วยการฝึกอบรมผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ปัญหา การติดต่อหางานทำ เกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสังคมเพื่อให้ได้รับการปลดปล่อยออกไป แนะนำการปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขของการพักการลงโทษ ติดต่อศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ ติดต่อบ้านกึ่งวิถี ศูนย์พักพิงผู้พ้นโทษ หรือสมาคมสงเคราะห์ต่างๆ

ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ จะมีปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแรกๆที่ได้รับการปลดปล่อยออกไป เพราะในช่วง 6 เดือนแรกของการปลดปล่อยจะมีผู้ที่ละเมิดเงื่อนไขของการปลดปล่อยในการพักการลงโทษ จากสถิติที่ผ่านมาจะมีผู้ละเมิดเงื่อนไขในการพักการลงโทษ ในช่วง 6 เดือนแรกมากกว่าในช่วง 6 เดือนอื่นๆ และมีการละเมิดในช่วง 1 ปีแรกของการปลดปล่อยมากกว่าช่วง 1 ปีอื่นๆด้วยเช่นกัน

การดูแลสอดส่องคุมประพฤติผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ในการพักการลงโทษมีจุดประสงค์ที่สำคัญ คือ การปลดปล่อยผู้กระทำผิดออกไปซึ่งมีผู้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำ การฝึกฝนให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ มีการทดสอบสภาพจิตใจในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ฉะนั้น ให้ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษได้รับการดูแลสอดส่องและคุมประพฤติแทนการปลดปล่อยแบบไม่เงื่อนไข เมื่อครบกำหนดโทษแล้ว ซึ่ง

ในการดูแลสอดส่องการคุมประพฤติผู้ที่ได้รับการลงโทษ พนักงานคุมประพฤติจะต้องปฏิบัติหน้าที่หลายประการ อาทิ การเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวของผู้ถูกคุมประพฤติ สอบถามทุกข์สุขเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้ได้รับการพักการลงโทษ แนะนำดูแลคอยให้คำปรึกษาผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ตลอดจนเขียนรายงานเกี่ยวกับผู้ได้รับการพักการลงโทษ หากผู้ได้รับการพักการลงโทษ ได้ปฏิบัติจนครบตามกำหนดเงื่อนไขเวลาแล้ว ถ้าไม่มีการกระทำผิดเงื่อนไขใดใด หรือกระทำความผิดอาญาในด้านอื่นๆอีก จะได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระ

สำหรับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแล้ว สามารถนำการพักโทษมาใช้ได้โดยตรง เพื่อเป็นรางวัลจูงใจให้เด็กและเยาวชนตั้งใจที่จะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรม และกลับตัวเป็นคนที่ดีของสังคม

กล่าวโดยสรุป รูปแบบในการลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนที่กล่าวมาข้างต้น เป็นรูปแบบที่ใช้ในปัจจุบันทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ ซึ่ง รูปแบบต่างๆมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในแต่ละกลุ่ม ดังนั้นหากมีรูปแบบทางเลือกที่หลากหลาย อาจเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถบำบัดฟื้นฟูแก้ไขช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นในเด็กเยาวชนแต่ละรายได้

2.1.2 แนวคิดการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ในอดีตการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดทุกประเภทจะดำรงอยู่ภายใต้หลักการเดียวกัน กล่าวคือ ยึดหลักการแก้แค้นทดแทนหรือข่มขู่ยับยั้ง โดยยึดโยงกับการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม เมื่อความสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักไม่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับมีแนวคิดของการแยกกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนเริ่มเป็นที่แพร่หลายทั่วโลก การดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยใช้การแก้แค้นทดแทนหรือข่มขู่ยับยั้งไม่อาจทำให้วัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนบรรลุได้ ดังนั้นจึงมีความพยายามในการใช้แนวคิดอื่น กับกลุ่มผู้กระทำความผิดดังกล่าว โดยแนวคิดการแก้ไข ฟื้นฟู เป็นแนวที่สำคัญซึ่งมีพัฒนาการและปรากฏอยู่ใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย

2.1.2.1 พัฒนาการของแนวคิดการแก้ไข ฟื้นฟู

ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทำให้วัตถุประสงค์ของการมีกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน จึงมีความแตกต่างจากการมีกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป กล่าวคือ ในอดีตการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไปจะเน้นแก้แค้นทดแทน (Retribution) ในลักษณะตาต่อตาฟันต่อฟัน (an eye for an eye, and a tooth for a tooth) หรือข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) เป็นหลัก โดยการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมประเภทนี้ต้องการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรง และสาสมจนเกิดความยุติธรรมกับความผิดที่ตนได้กระทำการลงโทษอันเป็นปลายทางของการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมที่ดำรงอยู่ภายใต้หลักการนี้จึงมีการใช้วิธีการที่รุนแรง เช่น การประหารชีวิต การทรมานด้วยรูปแบบต่าง ๆ

อยู่เสมอ เนื่องจากแนวคิดการแก้แค้นทดแทนเชื่อว่า ผู้กระทำความผิดมีเจตจำนงเสรี (Free Will) ในการคิดตัดสินใจ และลงมือกระทำภายใต้เหตุผลของตนเอง เมื่อตนเองลงมือกระทำการใด ๆ ไปและการกระทำนั้นฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้กระทำจึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนอย่างเต็มที่ โดยการรับ การลงโทษที่สาสมก็เป็นหนึ่งในการแสดงความรับผิดชอบดังกล่าว

แม้ว่าในยุคต่อมาแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไปจะไม่ได้เน้นการแก้แค้นทดแทนเพียงอย่างเดียว แต่ยังได้รับการผสมผสานของแนวคิดข่มขู่ยับยั้งมาด้วย ภายใต้แนวคิดดังกล่าวเชื่อว่า การลงโทษจะช่วยให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่น ๆ เห็นตัวอย่าง และเกิดความเกรงกลัวต่อโทษจนไม่กล้ากระทำความผิด เช่น การลงโทษประหารชีวิตจะเป็นการยับยั้งไม่ให้บุคคลอื่น ๆ กระทำความผิดอีก ทั้งนี้ แนวความคิดนี้เชื่อว่า ความสุขสบายและการหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมานคือสิ่งที่มนุษย์ปรารถนา ดังนั้นการถูกลงโทษตามที่ตนเองเห็นจากการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายซึ่งก่อนให้เกิดความทุข์ทรมานจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ นอกจากนี้การลงโทษตามแนวคิดนี้จะต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด รวมทั้งจะต้องกระทำในสถานที่เปิดเผยหรือต้องให้สาธารณชนรับรู้ได้อีกด้วย

แนวคิดของการแก้ไข ฟื้นฟู เป็นแนวคิดที่ถูกพัฒนาโดยใช้การศึกษาถึงเหตุและผลทางด้านวิทยาศาสตร์ แนวคิดนี้มองว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนหรือข่มขู่ยับยั้งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายทาง ทั้งยังไม่ใช่การแก้ปัญหาจากต้นเหตุของการฝ่าฝืนกฎหมายที่แท้จริง แนวคิดของการแก้ไข ฟื้นฟู จึงให้ความสำคัญกับการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของการกระทำความผิด ภายใต้การมุ่งศึกษาและทำความเข้าใจตัว ผู้กระทำความผิดและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมที่ฝ่าฝืน ต่อกฎหมาย โดยไม่เน้นการลงโทษให้สาสมกับความผิด นอกจากนี้แนวคิดของการแก้ไข ฟื้นฟู ยังเน้นการรักษา อนาคตของผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องการให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าใช้ชีวิตในสังคมปกติได้หลังจากมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้วอีกด้วย

2.1.2.2 แนวคิดการแก้ไข ฟื้นฟู ที่ปรากฏอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 เป็นต้นมาล้วนดำรงอยู่ภายใต้แนวคิดของการแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น หลักฐานที่ปรากฏเป็นรูปธรรมได้แก่บทบัญญัติต่าง ๆ ในกฎหมายที่แยกกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไปทั้งสามรุ่น ดังนี้ กฎหมายรุ่นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 46 บัญญัติ ว่า “ในการที่ศาลจะพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็น ความผิดให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กซึ่งควรจะได้รับการฝึก อบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็น

คน ๆ ไป และลงโทษหรือใช้วิธีการให้ เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่องแม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำผิดร่วมกัน”

กฎหมายรุ่นที่สอง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 82 บัญญัติว่า “ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็ก หรือเยาวชนซึ่งควรจะไดรับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะ ลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะสุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้ เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน”

กฎหมายรุ่นที่สามซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 119 บัญญัติว่า “ในการพิจารณาและพิพากษา คดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้ กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษและในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะสภาพร่างกายและสภาพจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่องแม้เด็กหรือ เยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน” โดยสรุป เนื้อความของกฎหมายทั้งสามฉบับข้างต้นแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์อันชัดแจ้งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาส าหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย โดยเน้นไปที่การให้โอกาสเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด รวมทั้งยังต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือฟื้นฟูพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย อันจะเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในอนาคตอีกด้วย นอกจากนี้แนวคิดการแก้ไข ฟื้นฟู ข้างต้น ยังประสงค์ที่จะไม่ให้ผู้กระทำความผิดถูกตีตรา (Label) จากกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนต่าง ๆ อีกด้วย

การบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กและเยาวชนเป็นวิธีการตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมที่มองในเรื่องของเจตจำนงกำหนด (Determinism) ว่าเป็นปัจจัยกดดันและบีบคั้นให้บุคคลนั้นต้องหันไปกระทำผิดเพื่อความอยู่รอด ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางชีวภาค จิตวิทยา และ สิ่งแวดล้อมทางสังคม ดังนั้นการลงโทษเพื่อบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดจึงต้องมุ่งเน้นพิจารณาหาต้นตอสาเหตุ ที่นำไปสู่กระทำผิด โดยมุ่งหวังที่จะเปลียนแปลงพฤติกรรม ปรับเปลี่ยนแนวคิด และทัศนคติต่างๆ ของ ผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีด้วยวิธีการอบรมให้ความรู้พัฒนาทักษะในการทำงาน ฟื้นฟูสภาพจิตใจด้วย การอบรมตามหลักคำสอนทางศาสนา การบำบัดทางการแพทย์ การให้การสงเคราะห์ด้านต่างๆ ด้วยการ ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งแบบรายบุคคล แบบกลุ่ม และการใช้ชุมชน ในช่วงที่อยู่ในเรือนจำ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ

เยาวชน ด้วยเหตุนี้การลงโทษด้วยการบำบัดและ แก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำผิดด้วยวิธีการต่างๆ ตามที่กล่าวมานั้น นอกจากจะช่วยแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำผิดให้กลับตัว เป็นคนดีแล้ว ยังช่วยลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ ทั้งยังมีส่วนช่วยให้สังคมปลอดภัยจากอาชญากรรมอีกด้วย (Schmalleger, 2007, 404-405; ทัศนีย์ ลัขณาภิชนชัช และคณะ, 2549)

2.1.2.3 หลักการ แก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน ซึ่งมี 3 หลักการ อธิบายได้ดังนี้ (Burrell, W. D., 1998; National Council on Crime and Delinquency, 1997; Parent, D. G., et al., 1994; Torbet, P., 1986; Wiebush, R. C., et al., 1995; Wright, K. N., 1988)

(1) การแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดด้วยการควบคุมโดยสถาบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนและสังคม ปลอดภัยจากอาชญากรรม เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยเด็กและเยาวชนโดยมีเจ้าหน้าที่ดูแล อีกทั้งเพื่อ ลดความเสี่ยงที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดจะไม่มาขึ้นศาล และเป็นการจัดการประชากรรูปแบบหนึ่ง รวมทั้ง การประเมินผลโปรแกรม โดยการแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยสถาบัน ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยง ได้แก่ ความรุนแรงของความผิดในปัจจุบัน ความถี่ในการกระทำผิด มาตรการรักษาเสถียรภาพ เช่น ประวัติการหลบหนี เป็นต้น ประกอบการประเมินความเสี่ยง เพื่อพิจารณาว่าจะควบคุมเด็กและเยาวชนกระทำผิด ไว้ในสถาบันหรือปล่อยตัว

(2) การแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการกระทำผิดซ้ำ และเสริมสร้างความปลอดภัยในสังคม รวมทั้งบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยไม่ต้อง ถูกควบคุมโดยในสถาบัน จัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมให้ชุมชนในการดูแลเด็กและเยาวชน และการประเมินผลโปรแกรม โดยการแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยชุมชน ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยง ได้แก่ ประวัติการกระทำผิดครั้งแรก การหนีออกจากที่อยู่อาศัยครั้งล่าสุด การถูกจับกุมก่อนครั้งนี้ ความสำเร็จทางการศึกษา พฤติกรรมในสถานศึกษาและความสม่ำเสมอในการไปโรงเรียน การใช้สารเสพติด/ ยาเสพติด ความมั่นคงของครอบครัว การควบคุมดูแลของพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับเพื่อน/บุคคลใกล้ชิด และ ปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ที่มีความจำเป็นต่อการบำบัดฟื้นฟู เพื่อลดโอกาสกระทำผิด ที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมด้วย เพื่อจัดทำแบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น กำหนดระดับการควบคุมสอดส่อง และแผนการบำบัด ฟื้นฟูรายกรณี

(3) การแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดโดยการเปลี่ยนที่อยู่อาศัย

มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อม ในการควบคุมและดูแลเด็กและเยาวชนกระทำผิดเมื่อเปลี่ยนที่อยู่อาศัย ทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง หรือชุมชน เช่น การป้องกันการหลบหนี การป้องกันการทำร้ายร่างกายตัวเองหรือฆ่าตัวตาย เป็นต้น โปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูที่สอดคล้องกับความจำเป็นของเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยการแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดด้วยการเปลี่ยนที่อยู่อาศัย ต้องพิจารณาถึงจำนวนครั้ง

และความรุนแรงของลักษณะ กระทำผิดที่ผ่านมา ความรุนแรงของการมีส่วนร่วมกระทำผิด อายุที่ถูกพิพากษาตัดสินคดีครั้งแรก ความ มั่นคงทางอารมณ์ ความจำเป็นที่ต้องได้รับการบำบัดด้านสุขภาพจิต ปัญหาครอบครัวหรือการควบคุมดูแล ของพ่อแม่ผู้ปกครอง ปัญหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ความสามารถทางสติปัญญา การใช้สารเพสติด/ ยาเสพติด การประเมินความเสี่ยง การจัดการประชากรและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง และ การประเมินผล โปรแกรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น การมอบหมายโปรแกรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน อย่างน้อยสุด คือ ระดับการควบคุมความปลอดภัย การจัดหา สิ่งอำนวยความสะดวกตามความเหมาะสม การเลือกและจัดโปรแกรมที่สอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นของเด็กและเยาวชนกระทำผิดรายกรณี

2.1.2.4 การดำเนินการฟื้นฟูสุขภาวะเด็กและเยาวชน

การดำเนินการฟื้นฟูสุขภาวะเด็กและเยาวชน ในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิมจำเป็นต้องมีฐานคิดใหม่เป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อก่อให้เกิดแนวคิดและมุมมองในการสร้างกระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับตัวเด็กในกระบวนการยุติธรรมแนวคิดที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่นำมาเป็นพื้นฐานในการทำงานฟื้นฟูสุขภาวะเด็กและเยาวชนดังนี้

(1) การเปลี่ยนสถานพินิจ ให้กลายเป็นบ้านโดยการสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมใหม่ ให้เหมาะสมต่อการฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนคือลูกหลานไม่ใช่นักโทษ เจ้าหน้าที่มีสถานะเป็นที่ปรึกษาไม่ใช่ผู้ควบคุม

(2) ลดการใช้อำนาจ ลดการควบคุมด้วยอำนาจของเจ้าหน้าที่ต่อเด็ก แล้วใช้สื่ออย่างอื่นเข้ามาทำงานกับความคิด อารมณ์จิตใจของเด็กแทน ทั้งความรู้ ตัวละคร สภาพชีวิตของผู้คน ที่แท้จริงในสังคม บรรยากาศที่เต็มไปด้วยเสรีภาพและการทำให้ศูนย์ฝึกและอบรมเป็นพื้นที่ที่ให้อิสระแก่เด็กและเยาวชนมากขึ้น

(3) การจัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กด้วยกันเอง ไม่เน้นการสร้างผู้นำในแบบผู้มีอำนาจแบบเก่ามาควบคุม เช่น ขาใหญ่ มาเฟีย ลูกพี่ แต่เป็นการเน้นการสร้างความเท่าเทียมและโอกาสให้เด็กแต่ละคนเป็นผู้นำตามสถานการณ์ ตามความสามารถโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มในการคัดเลือกอย่างมีขั้นตอนทำให้ลดแรงต้านหรือการคัดค้านที่อาจเกิดจากความสงสัยในการเลือกกระทำของเจ้าหน้าที่

(4) เชื่อมั่นว่าเด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ โดยให้เด็กเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาและก้าวข้ามปัญหาด้วยตนเองไม่ใช่สู้กับกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่ควบคุม

(5) เน้นการทำงานกับครอบครัวในเชิงบวก ใช้การจัดการปัญหาและแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนที่อาศัยการมีส่วนร่วมของครอบครัวไม่แยกเด็กออกจากครอบครัว เน้นครอบครัวมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม

สถานฝึกและอบรมโดยทั่วไป ที่นิยมใช้ในปัจจุบันจะเป็นรูปแบบของบ้านผสมโรงเรียน คือ ภายในสถานฝึกและอบรมจะมีแม่บ้านพ่อบ้าน ทำหน้าที่คอยให้ความเอาใจใส่ดูแลเด็กให้เด็กได้รับความอบอุ่นเปรียบเสมือนเป็นบิดามารดาที่แท้จริง ซึ่งเด็กจะได้รับการฝึกและอบรมในวิชาสามัญและวิชาชีพแขนงต่างๆ ที่จัดให้มีขึ้นในสถานฝึกและอบรมตลอดจนการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กทุกคน เช่น

Group Therapy Communication (กิจกรรมรวมกลุ่ม) คือ การพบปะชุมนุมกัน มีการแบ่งเด็กให้เป็นกลุ่มย่อยหรือให้เด็กแบ่งกลุ่มกันเอง มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับฟัง หรืออาจจะให้ประชุมกลุ่มพร้อมเจ้าหน้าที่เพื่อให้เด็กได้กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระในการใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การพักผ่อนหลับนอน ห้องรับประทานอาหาร การใช้ชีวิตร่วมกัน ปัญหาในระหว่างวัน สิ่งที่ควรแก้ไข สิ่งที่ควรปรับปรุง สิ่งที่ควรส่งเสริม โดยทางเจ้าหน้าที่จะมีการชี้แจงว่า สิ่งไหนควรทำได้ สิ่งไหนทำไม่ได้ เพราะเหตุใด อธิบายพร้อมสรุปเหตุผลในการประชุมแต่ละครั้งเป็นคราวๆไป

Recreation Therapy (สันทนาการหรือนันทนาการบำบัด) คือ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการนันทนาการ ให้ทุกคนในกลุ่มได้รับความสนุกสนาน เพื่อความบันเทิงเริงใจ เช่น การเล่นเกมส์ การเล่นกีฬา การร้องเพลง ตลอดจนการละเล่นต่างๆ

Occupational Therapy (อาชีวบำบัด) คือ การฝึกอาชีพ ฝึกวิชาชีพ เพื่อเป็นการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ได้เรียนรู้งาน นิยมทำในด้านงานหัตถกรรม เช่นการตัดผม ตัดเย็บ แก้ไข ช่างศิลป์ ซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้าถ้าผลผลิตนั้นสามารถขายได้ก็จะทำให้เกิดรายได้ เด็กคนนั้นๆก็จะได้รับรายได้ด้วย

Education (การให้การศึกษา) คือ การเพิ่มพูนความรู้ให้กับเด็กโดยการแบ่งกลุ่ม นำหัวข้อข่าวจากหนังสือพิมพ์ สารคดี บทความ ความรู้ด้านสุขภาพจิต สุขภาพ ความรู้ทั่วไป การดำเนินชีวิตในประจำวัน เพื่อให้เด็กได้รู้จักในการวิเคราะห์ วิจารณ์ ทบทวนความรู้ด้านต่างๆ กระตุ้นให้เด็กได้เกิดการใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง จากการอ่านหนังสือในห้องสมุด สรุปนำมาเสนอในกลุ่ม จัดให้มีการทายปัญหา ตอบคำถามแลกรางวัล

Social Meeting (การสังสรรค์) คือ ทำให้เด็กรู้จักการวางตัวในการเข้าสังคม การร่วมกันกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้เกิดความรู้รักสามัคคี เช่น ร่วมกันจัดงานสังสรรค์ รับประทานอาหารร่วมกัน คิดงานร่วมกัน ในวันหยุดนักขัตฤกษ์ต่างๆ จะมีการแสดงละคร เล่นดนตรี เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้รักสามัคคีกัน

แนวคิดนี้เป็นการลดความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างเจ้าหน้าที่กับเด็กหรือเยาวชน เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เด็กเข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้ การทำให้บรรยากาศของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นอิสระ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับตนเอง สังคม ครอบครัว ให้เด็กและเยาวชนเสริมแนวคิดให้มีความเชื่อมั่นและมีความคิดเชิงบวกในตนเอง

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงพบว่า แนวคิดการแก้ไข ฟื้นฟู เป็นแนวคิดที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย ในยุคปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นพิจารณาหาต้นตอสาเหตุที่นำไปสู่กระทำผิด โดยมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปรับเปลี่ยนแนวคิด และทัศนคติต่างๆ ของ ผู้กระทำผิด และให้โอกาส ในการกลับตัวเป็นคนดี โดยแนวคิดนี้จะเป็นฐานที่สำคัญต่อการศึกษาวิจัย การออกแบบ และพัฒนาแนวทาง รูปแบบ วิธีการต่างๆ ในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนต่อไปได้

2.1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

2.1.3.1 แนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

เป็นแนวคิดกระแสใหม่ของการลงโทษเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด โดยเหตุผลที่ว่า ผู้กระทำผิดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงไม่สามารถแยกแยะผู้กระทำความผิดออกจากสังคมได้ เว้นแต่ผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมและไม่สามารถแก้ไขได้จริง การจำคุกจึงเป็นเพียงการป้องกันสังคมโดยแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หากเมื่อเขาพ้นโทษแล้วจะต้องกลับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ผู้กระทำความผิดบางประเภทการแก้ไข ฟื้นฟู โดยไม่ใช้เรือนจำจึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นให้กลับตนเป็นพลเมืองดี สามารถกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ ไม่ให้สร้างความเดือดร้อนและเป็นอันตรายต่องสังคมอีก เคยมีแนวคิดที่ว่า หากสังคมไม่มีการปรับเปลี่ยน ผู้กระทำความผิด ให้กลายเป็นผู้ที่ไม่กระทำความผิด หรือพลเมืองดีของสังคม สังคมนั้นก็จะกลายเป็นสังคมที่ผลิตประชากร ที่กระทำความผิดให้เพิ่มทวีมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น จึงได้มีการคิดค้นมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่กระทำความผิดที่ไม่สมควรที่จะเข้าคุก ให้มีการเพิ่มทำงเลือกในการแก้ไข ฟื้นฟู เพิ่มมากขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในคุกเพียงช่องทางเดียวเท่านั้นเหมือนที่ผ่านมา ในปี ค.ศ. 1841 เคยมีการใช้วิธีการคุมประพฤติมาแล้ว เป็นมาตรการหนึ่งในการไม่ใช้เรือนจำ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เกิดแนวคิดใหม่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่นำเรือนจำมาใช้ หมายถึง การนำมาตรการแบบอื่นๆ มาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด แทนการจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ อาทิ การได้รับการปล่อยอย่างมีเงื่อนไขให้ออกไปก่อนที่โทษจะครบกำหนด ให้ถือว่าการจำคุกผู้กระทำความผิดในเรือนจำเป็นมาตรการในการลงโทษหรือปฏิบัติต่ออผู้กระทำความผิดแบบหนึ่งแต่อาจจะเป็นมาตรการที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดในบางประเทศ เช่น กรณีผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์หรือผู้กระทำความผิดประเภทต่าง ๆที่มีความจำเป็นจะต้องมีการควบคุมไว้อย่างเข้มแข็งในเรือนจำเพื่อความปลอดภัยของประชากรในสังคม การใช้มาตรการจำคุกอาจจะไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเล็กน้อยบางประเภท เช่น ผู้กระทำความผิดครั้งแรกในคดีเล็กน้อย จึงเป็นการลงโทษที่ไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะทางร่างกายหรือสภาวะทางอารมณ์บางคน ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนควรใช้วิธีการที่เป็นการแก้ไขหรือฟื้นฟูสุขภาพของพวกเขาเหล่านั้นซึ่งอาจจะมีวิธีการปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้โดยใช้มาตรการอื่นแทนการจำคุกไว้ในเรือนจำซึ่งเป็นผลดีกับเด็กหรือเยาวชนมากว่าเพื่อเป็นการป้องกันสังคมในอนาคตได้

แนวความคิดในการปฏิบัติต่อผู้ที่กระทำความผิดโดยเลี่ยงการใช้เรือนจำ เป็นมาตรการในขั้นตอนก่อนการจับกุม เช่น การใช้ศูนย์ในการไกล่เกลี่ยเพื่อประนอมข้อพิพาท การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ใช้ศูนย์ในการบำบัดรักษาการติดสุราและการติดยาเสพติด สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ในส่วนมาตรการขั้นตอนในการดำเนินกระบวนพิจารณา ได้แก่ การชะลอฟ้อง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ที่ติดยาเสพติดโดยวิธีการบังคับรักษา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายคดีอาญาเลิกกัน มาตรการขั้นตอนในการดำเนินกระบวนพิจารณาพิพากษาคดี อาทิ การเร่งพิจารณาพิพากษาคดีบางประเภท การเปิดทำการศาลนอกเวลาราชการ ตลอดจนมาตรการขั้นตอนภายหลังการพิจารณาพิพากษาคดีในกรณที่มีโทษจำคุกสถานเบา

เมื่อศึกษาแนวคิดดังกล่าวแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องของการเบี่ยงเด็กออกจากคุกโดยใช้การเลี่ยงโทษ ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐที่มุ่งเน้นที่จะแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยไม่ใช้การจำคุก

2.1.3.2 แนวคิดสากลเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ในสภาพสังคมปัจจุบันแนวความคิดเกี่ยวกับเด็กนั้น สังคมมองว่า เป็นผู้ที่ไร้เดียงสา มีจิตใจอ่อนไหวง่าย ต้องการมีผู้คนคอยดูแลต้องการความรักความอบอุ่นได้รับการเลี้ยงดู ต้องการความเข้าใจจากบุคคลรอบข้าง ที่คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา จนกว่าเด็กนั้นจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จากแนวคิดนี้ได้กลายเป็นจุดศูนย์กลางของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ในหลักภาษาลาตินว่า “Parens patriae” มีความหมายตามตัวอักษรว่า “รัฐเป็นบิดาของเด็ก” (The state is the Father)

แนวความคิดดังกล่าว เกี่ยวกับเด็กได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจะต้องมีแนวความคิดที่ว่าเด็กเป็นผู้อ่อนไหวทางอารมณ์ได้ง่าย ถูกครอบงำทางความคิดจากบุคคลอื่นได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ ในการมองเด็กที่กระทำความผิดจะต้องมองที่ลักษณะเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน การที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางกฎหมายอาญานั้น เพราะเนื่องมาจากเด็กเหล่านี้อาจได้รับผลกระทบในทางลบจากสังคม ครอบครัว เพื่อน หรือการปรับปรุงแก้ไขตัวเด็กไม่เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก การกระทำที่เด็กแสดงออกมาจึงถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายที่บ่งบอกให้เห็นเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งทำให้รัฐต้องเข้าไปแทรกแซงอำนาจการปกครองเด็กของบิดามารดา โดยรัฐควรแสดงบทบาทเสมือนบิดามารดาของเด็ก ในการเข้าไปปกป้องคุ้มครองเด็กก่อนที่เด็กจะได้รับผลร้ายแรงมากขึ้นติดตามมาดังกล่าวมาข้างต้น บทบาทการเข้าแทรกแซงของรัฐนั้น ต้องมีความสอดคล้องกับแนวความคิดของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก การแสดงบทบาทดังกล่าวต้องมีวัตถุประสงค์ในการแทรกแซงเพื่อการอบรมเลี้ยงดูและปรับปรุงแก้ไข ฟื้นฟู เด็กมากกว่าการลงโทษเด็กเพื่อที่จะได้ทำให้เด็กสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

การแทรกแซงของรัฐโดยแสดงบทบาทฐานะ “รัฐเป็นบิดาของเด็ก” มีวิวัฒนาการที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกฎสหประชาชาติ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีเจตจำนงในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนอันได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎแห่งกรุงปักกิ่ง กฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพ โดยการแสดงบทบาทดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก ในการได้รับการเลี้ยงดูความรักความเข้าใจ ในบรรยากาศแห่งความผาสุก เติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัว การปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กหรือเยาวชนควรได้รับการปกป้องคุ้มครอง เช่น การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่จะถูกแจ้งข้อหา สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำ สิทธิที่จะได้รับคำปรึกษา สิทธิที่จะให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองปรากฏตัวอยู่ด้วย สิทธิที่จะต่อสู้คดีและซักค้านพยาน สิทธิที่จะอุทธรณ์เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับการปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองตามมาตรฐานสากลในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

กล่าวโดยสรุปแล้ว แนวคิดสากลแสดงให้เห็นว่าเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด จะไม่ถือว่าเป็นอาชญากร แต่จะเน้นการแก้ไข ฟื้นฟู แทน เพื่อให้เด็กที่กระทำความผิดนั้นกลับตัวเป็นคนดี เป็นอนาคตของชาติต่อไป

2.1.3.3 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

ในสมัยก่อนที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดตามกฎหมาย ศาลต้องพิเคราะห์ความรู้สึกผิดชอบของเด็กประกอบกับลักษณะของความผิดที่เด็กได้กระ ทำลง แล้วกำหนดโทษตามความเหมาะสมกับความผิดที่เด็กได้กระทำลง ต่อมาในปี พุทธศักราช 2450 มีการจัดตั้งโรงเรียนดัดสันดานขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ ให้โรงเรียนดังที่กล่าวมาเป็นสถานที่ในการควบคุมเด็กที่กระทำความผิด อายุระหว่าง 10-16 ปี เพื่อให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยของเด็กที่กระทำความผิดในส่วนที่เสียหายตลอดจนปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับเด็กเหล่านั้น ต่อมาได้มีการโอนกิจการโรงเรียนดัดสันดานให้อยู่ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์

ในปีพุทธศักราช 2478 ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา มีบทบัญญัติ ให้ศาลมีอำนาจสั่งเด็กที่มีอายุในเขตบังคับ อายุไม่ครบ 15 ปี ที่ไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ หลังจากนั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช 2479 ขึ้นใช้บังคับ โดยได้มีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษและต่อเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้เน้นไปในทางการฝึกและอบรม ไม่ใช่การทำโทษเหมือนสมัยที่ผ่านมา กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพขึ้น เพื่อเหมาะสำหรับเด็กที่กระทำความผิดที่มีอายุยังไม่ครบ 18 ปี จะทำการแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุ ต่ำกว่า 25 ปีไว้เป็นพิเศษ ทำการเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนดัดสันดานเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพ และผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จัดตั้งเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรม

ราชทัณฑ์ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2501 ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้รับเด็กไว้ฝึกอบรม แต่ทัณฑสถานวัยหนุ่มยังคงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของกรมราชทัณฑ์

ในปีพุทธศักราช 2481 พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน ได้มีการบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียนและเด็กอนาถา ที่ประพฤติตนไม่สมควรแก่วัย ให้สถานศึกษามีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองบิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยมิชอบทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ และตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทนกระทรวงศึกษาธิการ จัดให้มีสารวัตรนักเรียนออกทำการตรวจตราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียน กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมขึ้น อาทิ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน โรงเรียนชาติสงเคราะห์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ วิทยาลัยพิบูลประชาสรรค์ เยาวชนสถานทุ่งมหาเมฆ เยาวชนสถานบางละมุง จังหวัดชลบุรี

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำผิดมาโดยตลอดเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีข้อบกพร่องและอุปสรรคอยู่หลายประการ ในกฎหมายที่บัญญัติไว้เฉพาะสำหรับการปฏิบัติต่อเด็กหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ในส่วนวิธีการปฏิบัติต่อเด็ก ในระหว่างที่ถูกจับกุมและระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด ซึ่งเป็นการที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กซึ่งมีผลเสียหายต่อเด็กมาก เพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน ในทำงอาญามีบทบัญญัติให้ศาลต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรได้รับการฝึกและอบรม สั่งสอน ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี หลักสำคัญกว่าการลงโทษในการพิพากษาคดีอาญา คือ ให้คำนึงถึงบุคลิกลักษณะ ภาวะแห่งจิต สุขภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็นคนๆไป ให้ลงโทษหรือใช้วิธีการให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะ การออกแบบสำหรับการบังคับใช้ในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด จึงได้มีการพัฒนาและปรับปรุงเรื่อยมาตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม แนวคิดในกระบวนการยุติธรรม การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กและเยาวชน จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2494 กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495

ศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจเด็กและเยาวชน เปิดทำการเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสมโดยการแยกเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งกฎหมายได้มีการบัญญัติให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไปพร้อมกับการสอบสวน ขอเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งทำให้ศาลได้ทราบถึงสาเหตุการกระทำความผิดก่อน แล้วจึงใช้มาตรฐานการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลไป ต่อมากระทรางยุติธรรมได้เสนอ ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่2)

พุทธศักราช 2506 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2507 ได้มีการแก้ไขกฎหมายบางมาตราให้มีความสอดคล้องกับสิทธิประโยชน์สำหรับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากขึ้น โดยได้มีการปรับปรุงอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งของศาลเด็ก ในกรณีที่เกี่ยวกับผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมเป็นประโยชน์แก่เด็ก การสืบเสาะข้อเท็จจริง ปรับปรุงการสอบสวนคดี แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมาย ระบุถึงการสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชนหลังปล่อย การจัดหางาน คอยสอดส่องเรื่องที่อยู่อาศัย เพื่อให้เด็กได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง และป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2540 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองเพื่อให้มีประสิทธิภาพและแข็งแรงมากขึ้น ตามมาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พุทธศักราช 2543 ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2543 จึงทำให้กระทรวงยุติธรรมเหลือหน่วยงานในสังกัด 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมคุมประพฤติ และกรมบังคับคดี มีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัว มาอยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงยุติธรรม ตามมาตรา 36 ภายหลังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาสังกัดอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปีพุทธศักราช 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ขึ้น ตามมาตรา 32 ได้กำหนดให้ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างและอำนวยความยุติธรรมในสังคม และส่วนราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด จึงมีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้มีอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ 2545 ให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก่อกำเนิดโดยมาตรา 33 (6) แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้มีการกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 มีหน่วยงานในสังกัด 5 หน่วย ได้แก่ สำนักงานเลขานุการกรม ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชนโดยภารกิจของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแต่เดิมได้ถูกแยกส่วนการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนไปอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแทน และกรมได้เปิดดำเนินการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนครบทุกจังหวัด เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2549 ส่วนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีการกระจายอยู่ทั่วประเทศรวมมี 19 ศูนย์ ภายหลังกรมเกิดแล้วมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเดิมอีกครั้งหนึ่ง คือ ได้มีการยกเลิกกฎหมายเดิม ให้ใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธี

พิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2553

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ในปัจจุบันมี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำนวน 87 สถานพินิจฯ และมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ทั่วประเทศฯ จำนวน 21 แห่ง คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดนราธิวาส ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 1 ระยอง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 ราชบุรี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 3 นครราชสีมา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 อุบลราชธานี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 6 นครสวรรค์ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 เชียงใหม่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 สุราษฎร์ธานี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 9 สงขลา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 10 พังงา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 11 ลพบุรี

2.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

2.1.4.1 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ในประเทศไทยมีกฎหมายที่กล่าวถึงศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน คือ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และ พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 ส่วน สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ได้มีการกำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยมีรายละเอียดสาระสำคัญ ดังนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ศูนย์ฝึกและอบรม” หมายความว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

“ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม

หรือสถานแนะนำทางจิต เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ลงโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

หมวด 4 ศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต

มาตรา 54 ศูนย์ฝึกและอบรมเป็นส่วนราชการในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจหน้าที่ปกครองดูแลฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่ผู้อำนวยการสถานพินิจส่งตัวมา

มาตรา 55 ให้อธิบดีมีอำนาจในการออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจ เพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้นั้นด้วย

การออกใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 56 ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 55 ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ให้ผู้รับใบอนุญาตได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

โดยในหมวด 5 การฝึกอบรม ในบัญญัติไว้

มาตรา 57 การฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม ให้กระทำโดยสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร

การจัดให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรใด ต้องจัดให้เหมาะสมกับอายุสภาพ ร่างกาย สภาพจิต วุฒิภาวะ และประโยชน์ที่เด็กหรือเยาวชนจะได้รับในอนาคต โดยคำนึงถึงความประสงค์ของเด็กหรือเยาวชนประกอบด้วย

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมในสถานที่อื่น ตามวรรคหนึ่ง ให้สถานที่ดังกล่าวได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา 58 เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีอาญาให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม ในศูนย์ฝึกและอบรม ให้ศาลแจ้งไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบส่งเด็กหรือเยาวชน ไปยังศูนย์ฝึกและอบรมตามที่ศาลกำหนดในคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ในกรณีมีความจำเป็นต้องส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังศูนย์ฝึกและอบรมอื่น ให้ผู้อำนวยการ สถานพินิจมีอำนาจส่งไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล เว้นแต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน จะส่งเด็กหรือเยาวชน ดังกล่าวไปก่อนก็ได้

แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว ถ้าศาลเห็นว่าการส่งไปเช่นนั้นไม่สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีอาญาให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้น ตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ให้ศาลแจ้งไปยังผู้ดูแลหรือผู้ปกครองสถานที่ดังกล่าว เพื่อดำเนินการ ให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา 59 เด็กหรือเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมต้องปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของ สถานที่ที่เข้ารับการฝึกอบรม หากผลการฝึกอบรมก้าวหน้าเป็นที่ประจักษ์ หรือได้ทำความชอบเป็นพิเศษ ให้คณะกรรมการสหวิชาชีพเสนอแนะต่อผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต พิจารณาให้เด็กหรือเยาวชนได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เลื่อนชั้น

(2) ลาเยี่ยมบ้าน

(3) ลดวันฝึกอบรม

(4) พักการฝึกอบรม

การเลื่อนชั้น การลาเยี่ยมบ้าน การลดวันฝึกอบรม และการพักการฝึกอบรมให้เป็นไปตาม ระเบียบที่อธิบดีกำหนด แต่การลดวันฝึกอบรมและการพักการฝึกอบรมจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อเด็กหรือเยาวชนได้รับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของระยะเวลาการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล แล้วรายงานให้ศาลทราบภายในสิบห้าวัน ทั้งนี้ ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้หากมีเหตุ อันสมควร

มาตรา 60 เด็กหรือเยาวชนที่ได้รับประโยชน์ตามมาตรา 59 (2) (3) และ (4) ต้องปฏิบัติ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด หากฝ่าฝืนระเบียบให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึก และอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต มีอำนาจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรืองดประโยชน์ที่ได้ให้นั้น แล้วรายงานให้ศาลทราบภายในสิบห้าวัน ทั้งนี้ ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้หากมีเหตุอันสมควร

มาตรา 61 เด็กหรือเยาวชนที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของสถานที่ที่เข้ารับการฝึกอบรม ไม่ตั้งใจรับการฝึกอบรม หลบหนีหรือพยายามหลบหนี หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญ หรือขัดต่อความสงบสุขของเด็กหรือเยาวชนอื่น หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อย ในสถานที่ฝึกและอบรม ให้คณะกรรมการสหวิชาชีพเสนอแนะต่อผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4 พิจารณาตัดประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนนั้นอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ลดชั้น

(2) งดการลาเยี่ยมบ้านเป็นเวลาไม่เกินสองเดือน

(3) ลดการเข้าร่วมกิจกรรมบางประการที่ศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตแห่งนั้นจัดให้

(4) งดหรือเปลี่ยนแปลงประโยชน์ที่ได้รับตามมาตรา 41(6) และมาตรา 59 (3) และ (4) แล้วรายงานให้ศาลทราบ ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

มาตรา 62 เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม ในศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามที่กำหนดไว้ ในหมวด 4 ได้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของอธิบดี ผู้พิพากษ าศาลเยาวชนและครอบครัวกลางแล้ว หรือเมื่อผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสหวิชาชีพประจำศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนได้ประพฤติตนเป็นคนดีและไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ฝึกอบรม อีกต่อไป ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เสนอรายงานต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อขอให้พิจารณา ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งได้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมนั้น หรือปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนก่อนครบกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมขั้นต่ำตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล แล้วแต่กรณีได้

ระหว่างการฝึกอบรมถ้าปรากฏเหตุที่เด็กหรือเยาวชนสมควรได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลง คำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนในทางที่เป็นคุณแก่เด็ก หรือเยาวชน ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เสนอรายงานต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนรับการฝึกอบรมเพื่อขอให้ศาล พิจารณาเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

ในกรณีเด็กหรือเยาวชนที่พ้นการฝึกอบรมแล้วประสงค์เข้ารับการศึกษา ฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ ต่อให้จบหลักสูตร ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม มีอำนาจ ให้การสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนโดยจัดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรม หรือสถานที่รับการฝึกและอบรม หรือให้เข้ารับการศึกษาหรือฝึกอาชีพหรือวิชาชีพแบบเช้ามาเย็นกลับก็ได้

มาตรา 63 ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีอาญาให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไป ฝึกอบรมหรืออยู่ในความดูแลของสถานศึกษาสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตอื่น นอกจากสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 ให้เด็กหรือเยาวชนยังคงมีสิทธิได้รับหรือถูกตัดประโยชน์ ในลักษณะเดียวกับที่กำหนดไว้ในมาตรา 59 มาตรา 60 มาตรา 61 และมาตรา 62 โดยให้ผู้ดูแล หรือผู้ปกครองสถานที่ดังกล่าวที่รับเด็กหรือเยาวชนไว้ในความควบคุมเป็นผู้ทำรายงานเสนอ และให้ศาล มีคำสั่งตามความเหมาะสม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางกำหนด

มาตรา 64 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 36 มาตรา 39 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 44 มาตรา 45 และมาตรา 46 มาใช้บังคับกับสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่น ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาล

เห็นสมควรตามมาตรา 57 ที่รับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในความควบคุมโดยอนุโลม ทั้งนี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 65 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม ผู้ดูแลหรือผู้ปกครองสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาล เห็นสมควรตามมาตรา 57 และพนักงานอื่นของสถานที่ดังกล่าวตามที่กฎกระทรวงระบุตำแหน่งเพื่อช่วยเหลือบุคคลดังกล่าว เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 137 เมื่อได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว และต่อมาความปรากฏต่อศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ดูแลหรือ ผู้ปกครอง สถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือปรากฏจากคำร้องของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็ก หรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 ว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามมาตรา 115 หรือมาตรา 119 ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งพิพากษาหรือมีคำสั่งหรือซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษหรือถูกควบคุมตัวอยู่เห็นว่า มีเหตุอันสมควรก็ให้มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับ เด็กและเยาวชนได้ ในกรณีที่ศาลที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง ให้แจ้งศาลที่พิพากษาหรือ มีคำสั่งทราบ และถ้าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กำหนดภายหลังหนักกว่าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เด็กและเยาวชนนั้นได้รับอยู่ เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้

ในคดีที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้พิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมยังสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจ ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่ง เกี่ยวกับวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในวรรคหนึ่ง

มาตรา 140 ภายใต้บังคับมาตรา 143 ในกรณีที่จะมีการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งได้รับ การฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 ครบตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดหรือตามที่ศาลมีคำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลงตามมาตรา 137 ถ้ามีเหตุอันสมควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนก่อนปล่อยตัวไปเมื่อศาลเห็นเองหรือผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึก และอบรมร้องขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ในมาตรา 138 ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำบทบัญญัติมาตรา 138 วรรคสอง และวรรคสาม และมาตรา 139 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 141 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงยุติธรรม รองปลัดกระทรวง ยุติธรรม อธิบดีอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง อธิบดีผู้พิพากษาภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาและ ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีมีอำนาจตรวจสถานพินิจ สถานที่ที่กำหนดไว้ใน หมวด4 สถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

หรือเรือนจำ เกี่ยวกับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตาม พระราชบัญญัตินี้รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน หรือคู่ความในคดีครอบครัวหรือคดีคุ้มครอง สวัสดิภาพซึ่งถูกส่งตัวไปควบคุม ฝึกอบรม แก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือรับคำปรึกษาแนะนำในสถานที่ดังกล่าว

มาตรา 142 ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็ก และเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ ดังต่อไปนี้

(1) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 39 (1) แห่งประมวลกฎหมาย อาญา เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่ จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุ ครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ

มาตรา 143 การส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ถ้าศาลได้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ ศาลจะปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปในระหว่างระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงนั้นก็ได้ ในกรณีดังกล่าวศาลจะกำหนด เงื่อนไขคุมความประพฤติตามมาตรา 138 ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติไว้ให้นำบทบัญญัติมาตรา 138 วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา 139 วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลมีอำนาจออกหมายเรียกเด็ก หรือเยาวชนนั้นและบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยหรือองค์การที่รับเลี้ยงเด็ก หรือเยาวชนมาตักเตือน แต่ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว เมื่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การดังกล่าวยินยอมหรือศาลเห็นสมควรให้ศาลมีอำนาจส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไป ควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานพินิจ สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตแห่งหนึ่งแห่งใด และระยะเวลา ที่จะฝึกอบรมนั้นต้องไม่เกินกำหนดระยะเวลาที่เหลืออยู่

มาตรา 145 ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับไม่ว่าจะมีโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตามถ้าเด็ก หรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ห้ามมิให้ศาลสั่งกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ให้ศาลส่งตัวไปควบคุม เพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับแต่ไม่มีเงินชำระค่าปรับ ให้น าบทบัญญัติมาตรา30/1 มาตรา 30/2 และมาตรา 30/3 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีมีการชำระค่าปรับ หากเด็กหรือเยาวชนได้ถูกควบคุมตัวมาบ้างแล้ว ให้คิดหักระยะเวลา ที่ถูกควบคุมตัวออกจากค่าปรับที่จะต้องชำระตามอัตราที่กำหนดในประมวลกฎหมายอาญา

จากกฎหมายดังกล่าวข้างต้น พบว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการประกาศใช้ ตั้งแต่ปี พ.ศ 2553 และมีการบัญญัติไว้เกี่ยวกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน แต่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงประกาศออกมาเพื่อรองรับในการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้ยังไม่มีองค์กรเอกชนใดที่จดทะเบียนหรือได้รับอนุญาตเป็นสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน ตามมาตรา 55 ที่บัญญัติไว้ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้อธิบดีกรมพินิจฯ มีอำนาจออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้นั้นด้วย ดังนั้น ส่วนราชการสามารถขออนุญาตดำเนินการหรือเอกชนสามารถขออนุญาตจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ดังกล่าวได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และเมื่อได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมพินิจฯ กำหนด และมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด นอกจากนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดให้สถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 อันได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ) สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม สถานแนะนำทางจิต (ซึ่งเป็นส่วนราชการอื่นหรือเอกชน) จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น มาตรา 57 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 60 มาตรา 61 มาตรา 62 มาตรา 64 มาตรา 65 มาตรา 137 มาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 (๑) มาตรา 143 มาตรา 145 ดังนั้น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ) กับสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม สถานแนะนำทางจิต (ซึ่งเป็นส่วนราชการอื่นหรือเอกชน) จึงไม่ได้มีความแตกต่างกันในแง่ของกระบวนงานที่หน่วยงานนั้นต้องปฏิบัติ แต่แตกต่างกันในแง่ของความเป็นเจ้าของหน่วยงาน

2.1.4.2 พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย

มาตรา 50 ให้สถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวเด็กและเยาวชนไว้ในสถานที่ควบคุมเพื่อให้มีกระบวนการ ในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนแต่ละคน กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 51 ในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้เด็กและเยาวชนและ บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย มีส่วนร่วมพิจารณา ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

(2) การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนของบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การหรือชุมชน ที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(3) วิธีการและระยะเวลาที่สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจะติดตามภายหลังปล่อยเพื่อการประคับประคองให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงตนอยู่ได้โดยไม่กลับไปกระทำผิดอีก

มาตรา 52 ในกรณีที่เด็กและเยาวชนพึงได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ภายหลังปล่อย ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือติดต่อให้หน่วยงาน เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเตรียมการตั้งแต่ในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มาตรา 53 ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้มีการเตรียมความพร้อม ดังต่อไปนี้

(1) แนะแนวด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ

(2) เตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมคืนสู่ครอบครัวและสังคม

(3) ประสานกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การหรือชุมชนที่เด็กหรือ เยาวชนอาศัยอยู่ด้วยให้พร้อมรับเด็กและเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัวโดยมีแผนการดูแลที่ชัดเจน

(4) ให้เด็กและเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือทดลองไปทำงานภายนอก สถานที่ควบคุม เพื่อประเมินผลการกลับไปใช้ชีวิตในสังคม

มาตรา 54 ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หากพบว่าเด็กและเยาวชนประสบปัญหา ด้านที่อยู่อาศัยหรือไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว หรือไม่มีความปลอดภัยเมื่อกลับไปอยู่ใน ชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการทดลองใช้ชีวิตในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการจัดหางานเพื่อประกอบอาชีพ หรือมีความจำเป็นอื่น ๆ ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีสถานที่เพื่อให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือภายหลังปล่อย

มาตรา 55 ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเตรียมความพร้อม ดังต่อไปนี้

(1) จัดเตรียมผลการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำไปใช้ในการศึกษา หรือใช้เป็นหลักฐาน ในการสมัครงาน

(2) ติดต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การหรือชุมชนซึ่งเด็กและเยาวชน อาศัยอยู่ด้วย เพื่อแจ้งวันครบกำหนดปล่อยตัวให้ทราบ

(3) เตรียมการสงเคราะห์ที่จำเป็น โดยต้องจัดให้หรือประสานกับหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ เพื่อรับเด็กและเยาวชนไปให้การสงเคราะห์ต่อ รวมทั้งต้องให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนตามสมควร

(4) จัดส่งประวัติเด็กและเยาวชนไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียน ประวัติของเด็กและเยาวชน

มาตรา 56 สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมต้องจัดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม และการให้ คำแนะนำหรือประสานกับหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบให้การช่วยเหลือต่อไป

มาตรา 57 ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมประชุมจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงาน คุ้มครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและ เยาวชน โดยแนวทางจะต้องได้รับการยินยอมจากเด็ก เยาวชน บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย ให้เป็นไป ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 58 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ตามมาตรา 51 หรือแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยตามมาตรา 57 ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะ เดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบ จากกระทรวงการคลัง

มาตรา 59 ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีระบบสงเคราะห์ช่วยเหลือและ ติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์การพัฒนา เอกชน รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลัง ปล่อย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ส่วนกรณีการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย ที่มีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจาก กระทรวงการคลัง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรขององค์การหรือองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

นอกจากพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 ดังกล่าวข้างต้น ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน ยังมีระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย แนวทางการติดตามภายหลังปล่อย การสงเคราะห์

ช่วยเหลือ และการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย พ.ศ. 2565 ที่ได้กล่าวถึงการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ กับเครือข่ายภาครัฐและเอกชน

2.1.5 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชน

อุดมศักดิ์ เย็นใส (2554) เนื่องจากการดำเนินงานของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับสังคมในบางส่วนไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างเต็มที่เนื่องจากหน่วยงานของรัฐและระบบราชการไม่สามารถเข้าถึงปัญหาและแก้ไขได้อย่างตรงจุดเพราะระบบราชการ เต็มไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน องค์กรเอกชนที่เกิดขึ้นจากกลุ่มคนผู้มีความปรารถนาดีที่จะช่วยเหลือสังคมจึงเข้ามาช่วยเหลือรัฐแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเข้ามาอุดช่องว่างที่ระบบราชการเข้าไปไม่ถึง และเป็นการเข้ามาแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้กับประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนลำบาก การเข้ามาดำเนินการดังกล่าว ขององค์กรเอกชนจึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์สามฝ่ายคือ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ องค์กรเอกชน และประชาชน

ในส่วนทีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนสามารถแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการประสานงาน และความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการควบคุม

2.1.5.1 ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมนั้น เกิดขึ้นจากความเข้าใจอันดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อองค์กรเอกชนและผู้ร่วมงาน โดยรัฐเข้าใจถึงเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรเอกชนว่าต้องการเข้ามาให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคม ซึ่งจะมีผลทำให้คนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและก็ยังเป็นการประหยัดงบประมาณและกำลังคนของรัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมจึงเกิดขึ้นโดยรัฐให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของขององค์กรเอกชน เช่น กองโครงการสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หรือหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและมีข้อมูลอยู่ในมือก็ได้ให้ข้อมูลเหล่านั้นแก่องค์กรเอกชนเพื่อให้องค์กรเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสังคมต่อไป หรือในกรณีที่องค์กรเอกชนที่เข้าไปทำงานในเขตชนบทก็จะมีความสัมพันธ์และได้รับความช่วยเหลือ จากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น โดยจะทำงานร่วมกันในการพัฒนาชนบท เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐกับองค์กรเอกชนยังมีความสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการ

ดำเนินการ เช่น มีการส่งเสริมให้องค์กรเอกชนเข้ามามีบทบาทในด้านการวิจัยและพัฒนา ร่วมคิดหานโยบายในการพัฒนารวมทั้งช่วยเหลือองค์กรเอกชนด้วยการฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรเอกชนที่จะเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆ ด้วย

2.1.5.2 ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการประสานงาน

การประสานงานระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนมีหลายด้าน เช่น การทำงานร่วมกันในชนบทในการพัฒนาสังคม การให้ความรู้แก่ชาวบ้านโดยรัฐและองค์กรเอกชนร่วมกันจัดการฝึกอบรมหรือแนะแนวการประกอบอาชีพให้กับชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีการประสานงานกันระหว่างนักวิชาการจากภาครัฐและจากมหาวิทยาลัยในปัจจุบันเข้ามาให้ความสนใจกับงานขององค์กรเอกชนด้วยการศึกษาวิจัย หาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของสังคม

ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการประสานงานระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนที่เพิ่งเริ่มมีขึ้นและนับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีสิ่งหนึ่งในแง่การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยรัฐ คือ การแก้ไขกฎหมาย โดยรัฐได้เปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนและประชาชนที่สนใจในปัญหาบางเรื่องที่รัฐกำลังจัดทำเป็นกฎหมายได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น เช่น เมื่อครั้งที่กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีขึ้นในปี พ.ศ. 2536 ก็ได้มีการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรเอกชนและประชาชน โดยได้เชิญตัวแทนจากองค์กรเอกชนไปเป็นผู้วิจารณ์ร่างกฎหมายดังกล่าวด้วย

2.1.5.3 ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการควบคุม

เนื่องจากการดำเนินงานขององค์กรเอกชนจะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและอาจก่อให้เกิดผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินงานขององค์กรต่อประชาชนได้ รัฐจึงมีความประสงค์ที่จะเข้ามาควบคุมการดำเนินงานขององค์กรเอกชน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความเป็นระเบียบเป็นแบบแผนและอยู่ในระบบ

รูปแบบของการควบคุมองค์กรเอกชนโดยรัฐก็คือ ความพยายามที่จะให้องค์กรเอกชนได้รับการรองรับสถานะตามกฎหมายในรูปของมูลนิธิหรือสมาคม ซึ่งเมื่อองค์กรเอกชนได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือสมาคมแล้ว การดำเนินการต่างๆ ก็จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ทั้งหมด

ปัญหาสำหรับองค์กรเอกชนคือ องค์กรเหล่านี้ต้องการความเป็นอิสระในการดำเนินงานอิสระในที่นี้ หมายถึง อิสระในการบริหารงานและดำเนินการตามแนวความคิดของตัวเองเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ในขณะที่หากองค์กรเอกชนจดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือมูลนิธิแล้ว การดำเนินงานต่างๆ จะต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งก็จะเกิดความไม่อิสระเท่าที่ควรในการดำเนินงาน

หน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำ

ทางจิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นองค์กรเอกชน ดังนั้นในการศึกษา จึงจำเป็นต้องเข้าใจแนวคิดดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเอกชน ที่สัมพันธ์กับภาครัฐ และประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตต่อไปได้

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการถอดบทเรียน

2.1.6.1 ความหมายของการถอดบทเรียน

กนกภรณ์ชูเชิด และสกรรจ์พรหมศิริ (2551) ได้กล่าวถึงการถอดบทเรียนไว้ว่า เป็น กระบวนการเรียนรู้และการสร้างองค์กร ชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยมีคำสำคัญ 4 คำที่เกี่ยวข้องได้แก่ ความรู้ การจัดการความรู้ บทเรียนและการเรียนรู้ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ความรู้แบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) ความรู้ในคน เป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวบุคคล ได้แก่ ความคิด ค่านิยม และความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีความเฉพาะตามประสบการณ์และ บริบทแวดล้อมของแต่ละคน 2) ความรู้ในกระดาษ เป็นความรู้ที่มีอยู่ในตำรา เอกสาร วารสาร คู่มือ ฐานข้อมูล อินเตอร์เน็ตฯลฯ ที่ได้ผ่านการตรวจสอบและวิเคราะห์แล้ว ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้ทั่วไปในบริบท ต่าง ๆ

2) การจัดการความรู้ คือกระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดระบบการ จัดเก็บ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ตรวจสอบ ต่อยอดความรู้สำหรับนำไปเผยแพร่และใช้งานต่อไป รวมไปถึงการค้นหาความรู้ การสร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้ใหม่ การจัดเก็บความรู้ให้เป็น ระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้และการ จัดกระบวนการเรียน

3) บทเรียน ประกอบด้วย2 ประเภท คือ 1) บทสรุปที่เป็นรูปธรรมที่ได้จากกระบวนการ ทำงาน ซึ่งบทสรุปดังกล่าวคือการอธิบายผลการทำงานตามเปูาหมายที่กำหนดไว้และปัจจัยเงื่อนไขที่ สำคัญที่ทำให้เกิดผล 2) ข้อค้นพบใหม่ คือ ความรู้ใหม่ที่ได้จากกระบวนการทำงาน ซึ่งเป็นการอธิบาย ผลการทำงานที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมายทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์และเป็นประโยชน์ต่อการ ทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม

4) การเรียนรู้คือ การศึกษาเพื่อหาหนทางสำหรับการดำเนินงานต่อไปข้างหน้า เรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุดและเป็นกระบวนการค้นหาหนทางไปสู่อนาคตที่พึงปรารถนาด้วยการทบทวน ตนเองและภูมิปัญญาในอดีต

วิจารณ์พานิช (2548 , หน้า 163)กล่าวถึงการถอดบทเรียนไว้ว่า ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากความสำเร็จหรือความผิดพลาดจากการทำงานว่าเพราะอะไรหรือเราทำอย่างไรจึงทำงานสำเร็จ หรือมีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ผู้ที่ปฏิบัติอยู่ในแนวเดียวกันจะได้หยิบยกเอาบทเรียนหรือความรู้ นี้ไปใช้เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความสำเร็จเช่นกัน รวมทั้งอาจพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีกว่ายิ่งขึ้น ใน ขณะเดียวกันหากการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด หรือไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การถอดบทเรียนก็จะช่วยทำให้เราผิดพลาดไม่ซ้ำซากและยังช่วยต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ให้ลึกซึ้งหรือกว้างขวาง ยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การถอดบทเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้กลุ่มองค์กรที่ ประสบความสำเร็จในการ

จัดทำกิจกรรมหรือโครงการ และนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ว่ามีปัจจัย หรือ เงื่อนไขอะไรบ้างที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของงานให้ชัดเจน และมีตัวชี้วัด ความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติและการขยายผลการนำไปสู่ความสำเร็จไปสู่องค์กรอื่นได้

ประโยชน์ของการถอดบทเรียน ผลที่เกิดขึ้นจากการถอดบทเรียน คือ การเกิดองค์ความรู้ใหม่/นวัตกรรมที่ค้นพบจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีกระบวนการทำ งานที่พัฒนาขึ้น ได้กระบวนการแก้ไขปัญหา รวมถึงแผนที่ความรู้ เพื่อการผลักดัน เชิงนโยบายและการปฏิบัติการผ่านกลไกเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งสรุปประโยชน์จากการถอดบทเรียน มีดังนี้

1) ประโยชน์ระยะสั้น คือ การถอดบทเรียนทำ ให้เกิดการปรับปรุงเทคนิคการทำงาน เนื่องจาก เป็นกระบวนการกลุ่มที่ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างงสร้างสรรค์ จึงทำ ให้มีการขับเคลื่อนงาน เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อทำ ให้ผลการดำ เนินงาน โครงการดีขึ้น

2) ประโยชน์ระยะกลาง คือ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานและการเผชิญปัญหามากขึ้น ทั้งยังเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้เห็นพัฒนาการของโครงการที่ดีขึ้น หลังจากการนำ บทเรียนไป ใช้ปรับปรุงพัฒนา

3) ประโยชน์ระยะยาว คือ ทำ ให้เกิดต้นแบบการทำงานที่ดี สามารถพัฒนาเป็นระบบหรือรูปแบบกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ เกิดความเข้าใจปัญหาการทำงาน และเกิดการพัฒนายุทธศาสตร์การทำงาน ในระยะต่อไป

2.1.6.2 เทคนิคการถอดบทเรียน

ยุทธดนัย สีดาหล้า (2550) กล่าวว่า เทคนิคการถอดบทเรียนในปัจจุบันนั้นมีอยู่มากมายใน ชื่อต่างๆ กัน แต่อย่างไรก็ตามการเลือกใช้เทคนิคต่างๆ นั้น มักจะมาพร้อมกับช่วงเวลาที่เหมาะสมใน การดำเนินการและวัตถุประสงค์การถอดบทเรียนว่าต้องการรู้หรือเข้าใจในเรื่องอะไรลึกลับซับซ้อนแค่ ไหนซึ่งเทคนิคที่นิยมใช้มีด้วยกันอยู่ 4 เทคนิค ได้แก่

1) การทบทวนระหว่างการปฏิบัติ(After Action Review technique :AAR)

2) เทคนิคการทบทวนหลังการปฏิบัติ(Retrospective technique)

3) เทคนิคการถอดบทเรียนที่ประยุกต์มาจากทฤษฎีการประเมินผลโครงการ ซึ่งก็คือ เทคนิคการประเมินประสิทธิผลการทำงาน (Performance Measurement: PM)

4) เทคนิคแผนที่ผลลัพธ์(Outcome mapping : OM) รัตนา ดวงแก้ว (2553, หน้า 43)

การเตรียมการถอดบทเรียน ประกอบด้วย

1. สร้างทีมงานถอดบทเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง ประมาณ 3-6 คน พร้อมทั้งทำคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

2. เรียนรู้ทีมงานถอดบทเรียนโดยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในทีมงาน เน้นการเคารพซึ่งกันและกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกันและความเท่าเทียมกัน

3. วิเคราะห์โครงการ เพื่อให้ทีมงานมีความเข้าใจตรงกันในแต่ละหัวข้อในโครงการได้แก่ หลักการและเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ กลุ่มเปูาหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมในโครงการ ระยะเวลาในการดำเนินงานและงบประมาณ

4. กำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมงานถอดบทเรียน ซึ่งประกอบด้วยดังนี้

- หัวหน้าทีมหรือผู้เอื้อ เป็นผู้ที่ทำให้การถอดบทเรียนดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

- ผู้อำนวยกระบวนการเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ร่วมถอดบทเรียนได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และความคิดเห็นจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ ดังนั้นจึงต้องมีทักษะในการตั้งคำถามที่ กระตุ้นให้ผู้ร่วมถอดบทเรียนได้วิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติงาน

- ผู้จดบันทึกเป็นผู้บันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การอภิปรายของ ผู้ร่วมถอดบทเรียนพร้อมทั้งเรียบเรียงเรื่องราวให้น่าสนใจตั้งแต่เริ่มจนสิ้นสุดโครงการ

- ผู้ประสานงาน เป็นผู้ช่วยเหลือให้ทีมงานถอดบทเรียนมีความสะดวกในการ ติดต่อระหว่างสมาชิกทีมงานถอดบทเรียนเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดี รวมทั้งประสาน ความร่วมมือจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการถอดบทเรียน

2.1.6.3 กระบวนการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียน สามารถกระทำ ได้ 3 ช่วง คือ

1. ถอดบทเรียนก่อนดำเนินการ เป็นการเรียนรู้ก่อนที่จะเกิดข้อผิดพลาด

2. ถอดบทเรียนระหว่างดำเนินการ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน

3. ถอดบทเรียนหลังดำ เนินการ เป็นการเรียนรู้เพื่อการดำเนินงานในครั้งต่อไป

วิธีวิทยาการถอดบทเรียน ประกอบด้วย

- การถอดบทเรียนด้วยการเรียนรู้จากเพื่อน (Peer Assist - PA) เป็นการเรียนรู้ก่อนการทำกิจกรรม โดยเป็นการเรียนรู้จากเขา เขาเรียนรู้จากเราทั้งเราและเขาเรียนรู้ร่วมกัน และสิ่งที่เราร่วมกันสร้าง (เกิดความรู้ใหม่) โดยมีลักษณะเป็นการประชุม/ประชุมเชิงปฏิบัติ

- การถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง (Story Telling) เป็นการเรียนรู้ก่อน หรือระหว่างทำกิจกรรมด้วยการให้ผู้มีความรู้จากการปฏิบัติ ปลดปล่อยความรู้ที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวออกมาแลกเปลี่ยนความรู้ โดยผู้เล่า จะเล่าความรู้สึกที่ฝังลึกอยู่ในตัวที่เกิดจากการปฏิบัติ ซึ่งผู้ฟังสามารถตีความได้โดยอิสระ และเมื่อเกิดการแลก เปลี่ยนผลการตีความแล้ว จะทำ ให้ได้ความรู้ที่สามารถบันทึกไว้เป็นชุดความรู้ ซึ่งการถอดบทเรียนในลักษณะนี้ จะเป็น

การสกัดความรู้จากเรื่องที่เล่าออกมา ว่ามีคุณค่าและสามารถนำ มาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ไม่ใช่เป็นเพียง การเล่าเรื่องในอดีต

- การถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (After Action Review : AAR) เป็นการจับความรู้ที่เกิดขึ้นภายหลังการทำกิจกรรม แล้วนำ ไปสู่การวางแผนในครั้งต่อไป ทำ ให้คนทำ รู้สึกตื่นตัวและมีความรู้สึกผูกพันกับงาน โดยโครงงาน/กิจกรรมที่ทำครั้งเดียวแล้วจบไม่จำ เป็นต้องทำ AAR ซึ่งรูปแบบการทำ AAR สามารถดำเนินการได้ทั้งระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อปรับปรุง/แก้ไขระหว่างการทำ งาน การทำไป คิดไป แก้ไขไป และภายหลังสิ้นสุดแต่ละกิจกรรมเพื่อนำไปวางแผนกิจกรรมครั้งต่อไป

กล่าวโดยสรุป การถอดบทเรียน จึงถือได้ว่าเป็น กระบวนการทบทวน สรุปประสบการณ์ สกัดความรู้จากการทำงาน ที่อยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยกระบวนการที่หลาก หลาย ทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงาน ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น อย่างมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ แล้วนำมาเขียนรายงาน เกิดเป็นองค์ความรู้หรือชุดความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถเผยแพร่เพื่อศึกษาเรียนรู้ได้ ดังนั้น การศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต จะสามารถนำไปเป็นข้อมูล และพัฒนาต่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตต่อไปได้

2.1.7 แนวคิดว่าด้วยเรื่อง “องค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม”

การพัฒนาแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด เป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีความเฉพาะ ซึ่งหากจะพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน พึงพิจารณาตามกรอบ ดังผังภาพที่ 2.1

ผังภาพที่ 2.1

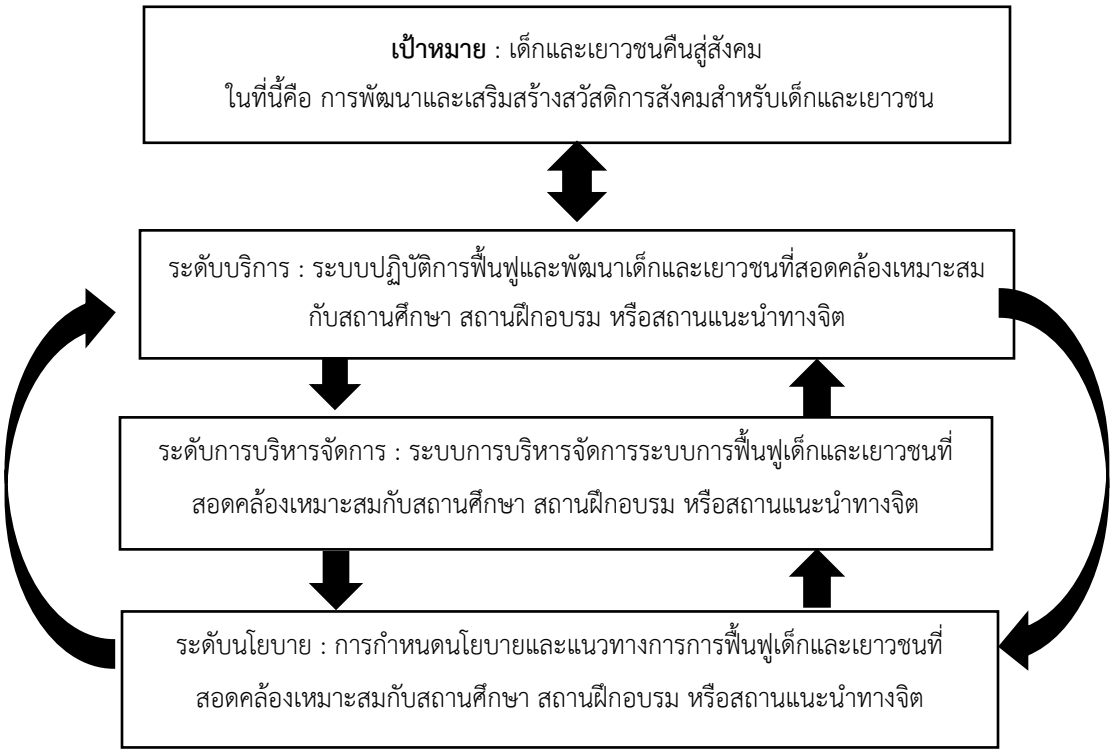

(ที่มา ดัดแปลงผังภาพจาก ยุพาวงศ์ไชย, 2545, หน้า 5.)

จากผังภาพเป็นการอธิบายถึงองค์ประกอบของระบบงานของวิชาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ พยาบาล นักการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีองค์ประกอบความสัมพันธ์ 4 องค์ประกอบหลัก ที่จะประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของหน่วยงานที่เรียกว่า สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กล่าวคือ

ประเด็นที่ 1 เป้าหมายงานสวัสดิการสังคม คือ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี (well-being) หรือ คุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of life) ในที่นี้คือ เด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยการทำให้กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาหน่วยงานดังกล่าว จึงจะต้องกำหนดเป้าหมายนี้อย่างชัดเจน

ประเด็นที่ 2 ระดับปฏิบัติการ หรือ ระดับการให้บริการ (service) คือ การมีระบบให้บริการด้านสวัสดิการสังคมที่เป็นรูปธรรมในการเสริมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดแก่ประชาชน โดยเน้นการให้บริการโดยตรง (direct service) ได้แก่ การให้บริการเฉพาะราย การให้บริการกลุ่มชน ครอบครัว (ยุพา วงศ์ไชย, 2545, หน้า 2)

ฉะนั้น งานวิจัยนี้จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการจัดบริการของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตที่ดำเนินการโดยเอกชน ที่จะต้องกำหนดเป็นตัวชี้วัดหลักสำคัญ

ประเด็นที่ 3 ระดับการบริหารจัดการ (management/ administration) คือ การเสริมสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพที่ดี โดยเฉพาะการแปลงนโยบายให้สามารถปฏิบัติการในระดับบริการ ถือเป็นการให้บริการโดยอ้อม (in direct service) ได้แก่ การบริหารงานสวัสดิการสังคม การจัดระเบียบชุมชน การวิจัยสวัสดิการสังคม และกำหนดนโยบายสวัสดิการสังคม (ยุพา วงศ์ไชย, 2545, หน้า 2) ที่ส่งผลให้ประชาชนได้มีสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง ฉะนั้น การพัฒนาของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตที่ดำเนินการโดยเอกชน จะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับการบริการจัดการสวัสดิการสังคมให้เกิดแก่เด็กและเยาวชนได้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ประเด็นที่ 4 ระดับการกำหนดและพัฒนานโยบาย (policy) เป็นการกำหนดและพัฒนานโยบายสวัสดิการสังคม ทั้งนี้นโยบายที่กำหนดขึ้นจะต้องกำหนดเป้าหมาย แนวทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน ที่จะเป็นแนวทางให้สามารถแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ฉะนั้น งานวิจัยนี้ถือเป็นโอกาสในการออกแบบเพื่อกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง แนวทางการปฏิบัติเชิงนโยบาย ที่จะนำไปใช้เพื่อการพัฒนาระบบการให้บริการ และระบบการบริหารจัดการที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนได้จริง

ทั้งนี้ แนวคิดว่าด้วยเรื่อง “องค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม” ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะใช้ในการกำหนดและพัฒนาสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตที่ดำเนินการโดยเอกชนต่อไป

2.2 กรณีตัวอย่างจากต่างประเทศต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

คณะวิจัย ได้ดำเนินการรวบรวมกรณีตัวอย่างจากต่างประเทศต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ที่สามารถนำข้อมูล กรณีตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติงาน มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตของประเทศไทยต่อไปได้ โดยศึกษากรณีตัวอย่างจากต่างประเทศ ดังนี้

2.2.1 กรณีตัวอย่างประเทศเนเธอร์แลนด์

จากรายงานสรุปการศึกษาดูงานองค์กร 180 เมืองอูเทร็ค ประเทศเนเธอร์แลนด์ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

2.2.1.1 ข้อมูลองค์กร 180 : Behavioral Interventions and Programs for Youth at Risk

องค์กร 180 เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเยาวชนตั้งอยู่ที่ Dolderseweg 120, 3734 เมือง Den Dolder รัฐ Uthreat ประเทศเนเธอร์แลนด์ ปัจจุบันมี คุณเออร์มา แวน เดอร์ วีนน์ (Irma van der Veen) เป็นผู้อำนวยการ มีเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน 11 คน มีเจ้าหน้าที่ Individual Routing Counselor ที่เป็นเครือข่ายปฏิบัติงานร่วมกันจำนวน 80 คน

สถานที่ตั้งขององค์กร 180 เป็นอาคาร 2 ชั้นซึ่งจ่ายค่าเช่าให้รัฐบาลมาตั้งแต่ปี ค.ศ.2011 อาคารนี้เคยเป็นบ้านพักของผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน นั่นหมายถึงบริเวณพื้นที่นี้เคยเป็นที่ตั้งของศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนมาก่อน ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมฯปิดตัวลงจึงไม่ได้ถูกใช้เพื่อกิจการนั้นแล้ว แต่ได้รับการปรับปรุงให้เป็น Youth Care Institution อาคาร 2 ชั้นแบ่งออกเป็นหลายห้องมีทั้งห้องประชุมขนาดเล็กประมาณ 3 – 4 ห้อง ห้องปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ 2 - 3 ห้อง ห้องครัวและเตรียมอาหาร 1 ห้อง ห้องผู้อำนวยการ 1 ห้อง และ ห้องน้ำ 3 ห้อง

ประเด็นที่น่าสนใจที่ทำให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้รับการปิดตัวลงเพราะการนำตัวเด็กเข้าสู่ศูนย์ฝึกและอบรมสำหรับเยาวชนในประเทศเนเธอร์แลนด์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกรณีที่จำเป็นจริงๆ พร้อมกันนี้กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กมีโปรแกรมให้การช่วยเหลือดูแลเด็กจำนวนมากซึ่งดูแลให้ค วามช่วยเหลือเยาวชนและครอบครัว เช่น การบำบัดเด็กและเยาวชนที่บ้าน การช่วยเหลือพ่อแม่เยาวชน

ผังภาพที่ 2.2 แผนภาพเส้นทางของเด็กที่กระทำความผิด

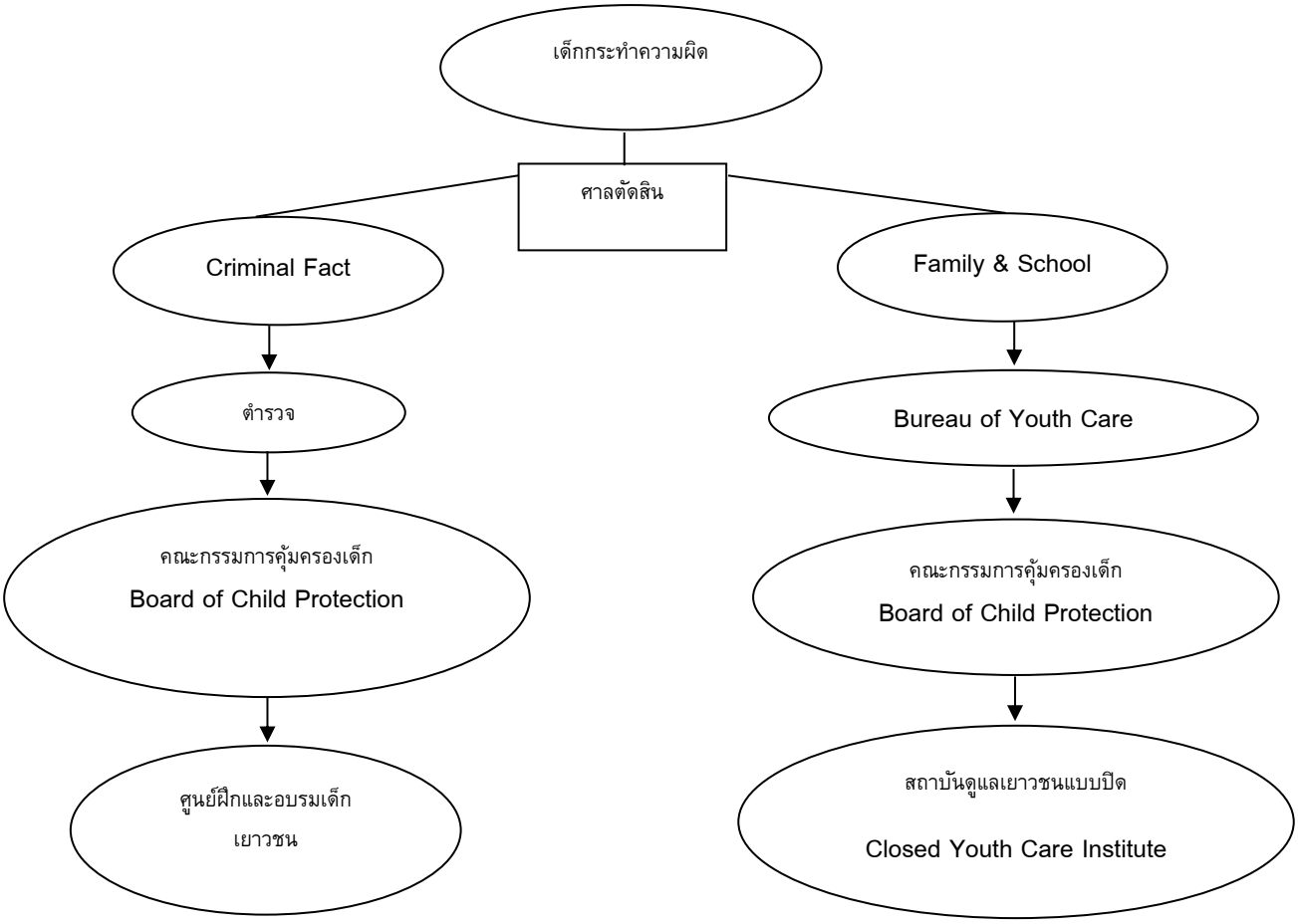

โปรแกรม Work-Wise เพื่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

โปรแกรม Work-Wise เป็นหนึ่งในหลายๆกิจกรรมที่ดำเนินการโดยองค์กร 180 ซึ่งองค์กรนี้มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือดูแลเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่ประสบปัญหาต่างๆในประเทศเนเธอร์แลนด์

โปรแกรม Work-Wise เป็นรูปแบบการปฏิบัติงานกับเด็กและเยาวชนที่ต้องเข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ข้อมูลขององค์กร 180 ยืนยันว่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมและเข้าโปรแกรม Work-Wise ต้องได้งานทำ หรือ ต้องเข้าระบบการศึกษาอบรม โปรแกรม Work-Wise จะถูก

นำไปหนุนเสริมการปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตามที่ระบุไว้ข้างต้น โปรแกรม Work-Wise ทำงานกับเยาวชนที่ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมมากกว่า 1 เดือนขึ้นไป แต่หากเยาวชนถูกศาลสั่งให้อบรมต่ำกว่า 1 เดือนจะไม่ได้เข้าสู่โปรแกรม Work-Wise เพราะในระยะเวลาประมาณ 1 เดือนเป็นช่วงที่เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเด็กและเยาวชนต้องทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลเยาวชน (intake) ซึ่งมีรายละเอียดมากจึงไม่เหมาะสมในการเข้าโปรแกรม Work-Wise เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลเยาวชนที่เข้าสู่โปรแกรม Work-Wise คือ Individual Routing Counselor (IRC - ที่ปรึกษาเยาวชนเป็นรายบุคคล)

ในอดีตก่อนมีโปรแกรม Work-Wise นั้นมีสถานการณ์คือเยาวชนที่กระทำความผิดและฝึกอบรมในศูนย์ฝึกฯ เรียนหนังสือจนได้วุฒิบัตรจากหลักสูตรการศึกษาต่างๆแล้ว แต่เมื่อได้รับการปล่อยตัวก็พบว่าเยาวชนกลุ่มนี้ก็ยังคงกระทำความผิดซ้ำอีก ข้อมูลส่วนหนึ่งสะท้อนว่าเยาวชนกลับไปใช้ชีวิตในสิ่งแวดล้อมเดิมเยาวชนหลายรายกลับไปอยู่กับครอบครัวที่มีปัญหาทั้งปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ฯลฯ ในขณะที่บางรายกลับไปอยู่กับเพื่อนกลุ่มเดิม ในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือ ช่วงเวลาว่างไม่มีกิจกรรมใดๆ ด้วยเหตุนี้เยาวชนจึงกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้นโปรแกรม Work-Wise จึงเข้ามาให้ความช่วยเหลือดูแลเยาวชนทั้งระบบทั้งชีวิตของเยาวชนและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว

โปรแกรม Work-Wise เริ่มต้นดำเนินการในปี ค.ศ. 1998 โดยให้การดูแลเยาวชนทั้งหญิงและชาย อายุตั้งแต่ 15 – 24 ปี ที่เข้ามาฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนซึ่งส่วนมากแล้วศาลสั่งให้มาฝึกอบรมในระยะยาว ต่อมาในปี ค.ศ. 2007 ศูนย์ฝึกอบรมฯ จำนวน 13 แห่ง (จากทั้งหมดมี 14 แห่ง) นำโปรแกรม Work-Wise ไปใช้ในองค์กร จนกระทั่งในปัจจุบันโปรแกรม Work-Wise ที่ดำเนินการโดยองค์กร 180 เป็นโปรแกรมเดียวที่ทำงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์

เงินงบประมาณในการดำเนินการโปรแกรม Work-Wise มาจาก 2 แหล่งงบประมาณ คือ ร้อยละ 60 มาจากกระทรวงยุติธรรม รัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์ และ ร้อยละ 40 มาจาก European Social Fund ซึ่งเป็นกองทุนที่มาจากการลงขันกันของรัฐบาลในกลุ่มประเทศยุโรปที่เป็นสมาชิกของ EU แบ่งสัดส่วนการจ่ายเงินเข้ากองทุนตามศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ

Work-Wise แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 0 “การรับตัวเยาวชนและการวางแผน : สหวิชาชีพรับตัวผู้ใช้บริการและประเมินเยาวชนพร้อมวางแผนเฉพาะรายซึ่งมีทั้งระยะสั้น และ ระยะยาว ทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นก่อนเยาวชนเข้าสู่ศูนย์ฝึกและอบรม

ระยะที่ 1 “ภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ” : ระยะนี้เกิดขึ้นภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ กิจกรรมที่ดำเนินการกับเยาวชนประกอบด้วย การปฐมนิเทศ การศึกษา การฝึกทักษะทางสังคม การเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพ กิจกรรมนันทนาการ และการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับครอบครัว

ระยะที่ 2 “ระยะเปลี่ยนผ่าน” : เยาวชนได้รับโอกาสในการทำงานหรือเรียนภายนอกศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน แต่กลับมาพักในศูนย์ฝึกและอบรม

ระยะที่ 3 “ระยะภายนอก” : เยาวชนทำงานหรือเรียน และพักอาศัยอยู่ภายนอกศูนย์ฝึกและอบรมฯ ในระยะนี้กลุ่มเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูงองค์กร 180 จัดโปรแกรม Buitenprogramma ให้กับเยาวชนเป็นการเฉพาะด้วย

Work-Wise ให้ความสำคัญกับการให้การดูแลเยาวชนหลายมิติ

โปรแกรม Work – Wise ให้ความสำคัญกับการดูแลให้ความช่วยเหลือเยาวชนหลากหลายมิติเพื่อช่วยเยาวชนที่สุดสุดกระบวนการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกฯ แล้วสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ รายละเอียดในแต่ละมิติประกอบด้วย

(1) การประกอบอาชีพ ภายในศูนย์ฝึกฯ จะทำการแนะนำให้เยาวชนรู้จักอาชีพต่างๆ ในช่วง 1 สัปดาห์แรกที่เยาวชนเข้ามาในศูนย์ฝึกฯ และพร้อมกับเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ทดลองทำอาชีพนั้นๆ เพื่อสำรวจความสนใจของตนเอง หลังจากนั้นเมื่อเยาวชนเลือกอาชีพแล้วก็จะมีการอบรมทักษะในการทำงานที่ดี รวมถึงทักษะการเขียนใบสมัครงาน ฯลฯ

(2) การศึกษา ส่วนใหญ่การศึกษาที่ดำเนินการสำหรับเด็กจะเป็นการศึกษาที่ได้รับวุฒิบัตรเพื่อให้เยาวชนไปใช้ประโยชน์ในการทำงานโอกาสต่อไป

(3) กิจกรรมการใช้เวลาว่าง ภายในศูนย์ฝึกฯ มีการฝึกการใช้ชีวิตในสังคมอย่างเหมาะสมกับเยาวชน เช่น การสอน-อบรมเรื่องการดูแลสุขภาพตนเอง การทำอาหาร การบริหารจัดการการเงิน การทำความสะอาดบ้าน รวมถึงทักษะทางการกีฬา

(4) การสร้างเครือข่ายทางสังคม สอนให้เยาวชนรู้ถึงพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีและการรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นๆ รวมถึงการฝึกทักษะทางสังคม

ทุกมิติการดูแลตั้งแต่ (1) – (4) ผู้รับผิดชอบ คือ Individual Routing Counselor ซึ่งต้องยึดหลักการที่ว่าในอนาคตเยาวชนต้องสามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยตัวเองให้ได้ นอกจากนี้ IRCยังต้องใช้ทักษะการเสริมแรงจูงใจ (re-motivation) ให้เยาวชนมีพลังแรงจูงใจในตนเอง

2.2.1.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เมือง Breda

ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เมือง Brenda มีเยาวชนในการควบคุมดูแลจำนวน 62 คน (ศักยภาพของศูนย์ฝึกฯ สามารถรับเด็กได้ 68 คน) การบริหารจัดการงบประมาณมี 3 หน่วยงานเป็นผู้จ่ายงบประมาณ (1) ค่าใช้จ่ายในการบริหารองค์กร กระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบ (2) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ และ (3) ค่าใช้จ่ายเพื่อโปรแกรม Work-Wise สหภาพยุโรป (EU) รับผิดชอบ

เยาวชนผู้กระทำความผิดที่เข้าศูนย์ฝึกฯ จะต้องได้รับการพิจารณาคดีจากศาลและศาลจะเป็นผู้ตัดสินว่าจะให้เยาวชนฝึกอบรมฯ เป็นระยะเวลากี่ปี และ พร้อมกันนี้ศาลจะเป็นผู้กำหนดคำพิพากษาให้เยาวชนฝึกอบรมภายใน และภายนอกศูนย์ฝึกฯเป็นระยะเวลาเท่าใด เช่น พิพากษาให้เยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกฯ 2 ปี อยู่

ภายนอกศูนย์ฝึกฯ 3 เดือน หรือ พิพากษาให้เยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกฯ 4 ปี อยู่ภายนอกศูนย์ฝึกฯ 6 เดือน เป็นต้น ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ IRC จะต้องไปทำงานตามโปรแกรม Work-Wise กับเยาวชนตั้งแต่ก่อนที่ศาลจะตัดสิน

การตัดสินของศาลสูงสุดคือ 7 ปี และในกรณีนี้กำหนดให้เยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกฯ 6 ปี และ อยู่ภายนอกศูนย์ฝึก 1 ปี หากในระหว่างอยู่ในศูนย์ฝึกฯ เยาวชนมีพฤติกรรมดี เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ ก็สามารถทำรายงานเสนอศาลเพื่อขอเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาได้ แต่ศาลมีดุลยพินิจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้

2.2.1.3 บทวิเคราะห์การเรียนรู้องค์กร 180 : Behavioral Interventions and Programs for Youth at Risk มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

(1) การประเมินทางจิตสังคมและวางแผนรายบุคคลอย่างเข้มข้น

การดำเนินการขององค์กร 180 ให้ความสำคัญกับการประเมินเยาวชนเป็นรายบุคคลโดยใช้เครื่องมือการประเมินทางจิตสังคมเพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเยาวชนตามประเด็นปัญหาศักยภาพและความต้องการของเยาวชน ดังจะเห็นได้จากโปรแกรม Buitenprogramma ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของเยาวชนเพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงตามด้วยกำหนดแนวทางการทำงานกับเยาวชน นอกจากนี้ทั้งโปรแกรม Work-Wise และ โปรแกรม Buitenprogramma กำหนดให้หลักสูตรการอบรม IRC มีทักษะวิชาด้านจิตพยาธิสภาพ(Psychopathology) วิชาการประเมินผลและการประเมิน (Evaluation & Assessment)ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับการประเมินทางจิตสังคมแสดงให้เห็นว่าการประเมินทางจิตสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับเยาวชน นอกจากนี้การนำข้อมูลการประเมินทางจิตสังคมมากำหนดแนวทางการสร้างแผนพัฒนาเยาวชนรายบุคคลดังเห็นได้จากมาตรฐานของโปรแกรม Work-Wise ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนในข้อที่ 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเยาวชนให้แล้วเสร็จและพัฒนาแผนการบำบัดเยาวชนรายบุคคลภายใน 42 วัน และ 2.4 แผนเฉพาะรายเป็นส่วนหนึ่งของการบำบัดฟื้นฟูเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ และพร้อมกันนี้ต้องมีการประเมินผลแผน การกำหนดเรื่องการจัดทำแผน การประเมินผลแผนไว้ในมาตรฐานแสดงให้เห็นว่าองค์กร 180 ให้ความสำคัญกับการวางแผนรายบุคคลอย่างสูงยิ่ง

(2) บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพความตั้งใจในการปฏิบัติงาน

บทเรียนเรื่องเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการทำงานกับเยาวชนตามแนวทางของ องค์กร 180 เจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่ต้องกล่าวถึง คือ Individual Routing Counselor (IRC) เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกฯ อยู่แล้วแต่มีความสนใจที่จะทำงานกับเยาวชนตามแนวทางขององค์กร 180 จึงมาอบรมเพิ่มทักษะและสมัครทำหน้าที่เป็น IRC ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างเป็นมืออาชีพสูง คณะผู้ศึกษาดูงานเห็นว่าการที่ IRC ซึ่งทำงานโดยตรงกับเยาวชนเป็นรายบุคคลมีความทุ่มเทในการทำงานกับเยาวชนมากเพราะต้องดูแลเยาวชนทั้งมิติการประเมิน การจัดทำแผนรายบุคคล การทำหน้าที่พี่เลี้ยงให้คำปรึกษา การช่วยหาสถานที่ทำงาน ฯลฯ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว บทบาทเหล่านี้ถือเป็นงานหนักที่ต้องการบุคคลที่มีศักยภาพสูงและมีความตั้งใจในการทำงานมากมาปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับ

IRC คือ การมีทัศนคติด้วยความเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้โดยตนเอง (หมายถึง IRC) เป็นผู้ให้การสนับสนุนอย่างใกล้ชิดให้เยาวชนมีอนาคตที่ดี

(3) แหล่งทุนมีศักยภาพทั้งการมีงบประจำและงบประมาณพัฒนา

ประเด็นนี้เป็นมิติเชิงบริหารจัดการ เนื่องจากองค์กร 180 เป็นองค์กรที่ทำงานพัฒนาเยาวชนหลายกลุ่มเป้าหมาย องค์กร 180 มีบุคลากรที่มีความสามารถและศักยภาพสูง ดังนั้นบุคลากรขององค์กร 180 จึงพัฒนาโปรแกรม/รูปแบบการทำงานใหม่ๆหลายประเภท ทั้งนี้เมื่อองค์กรทำการพัฒนาโปรแกรมต่างๆ แล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้เพราะมีงบประมาณสนับสนุนทั้งจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ และที่สำคัญมีองค์กรสหภาพยุโรปที่สามารถลงทุนเพื่อการพัฒนาโปรแกรมใหม่ๆได้อีกโดยยึดประโยชน์สูงสุดต่อเยาวชน

(4) การนำระบบใหม่ (Work-Wise) ไปเสริมการปฏิบัติงาน

ข้อมูลสำคัญประการหนึ่งขององค์กร 180 คือ การนำโปรแกรมใหม่ๆอย่าง Work-Wise ไปใช้ทำงานกับเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมนั้นมิได้นำเอาโปรแกรมใหม่ไปใช้แทนโปรแกรม/กระบวนการทำงานแบบเดิมทั้งหมด แต่องค์กร 180 ตระหนักเสมอว่าการนำโปรแกรมใหม่ไปใช้ต้องสามารถผสมผสานให้สอดคล้องในลักษณะการหนุนเสริมระบบเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นสูงขึ้น ประโยชน์เกิดกับเยาวชนมากขึ้น ในกรณีนี้หากมีความสอดคล้องกับระบบเดิมได้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในระดับเดิมสามารถยอมรับได้เพราะมีคุณค่ากับเยาวชน ในขณะเดียวกันก็ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เดิมดีขึ้นตามไปด้วย

(5) ระบบการรักษาความปลอดภัยเข้มข้น

ระบบการรักษาความปลอดภัยสำหรับเด็กในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะในศูนย์ฝึกฯ ในประเทศเนเธอร์แลนด์มีมาตรการที่เข้มงวดกวดขันมาก บทเรียนนี้ได้มาจากการเข้าเยี่ยมกิจการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เมืองเบร็นด้า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยกำหนดให้คณะผู้ศึกษาดูงานฝากสิ่งของต่างๆ ไว้ภายนอก อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ที่อนุญาตมีเพียงสมุด/ปากกาเท่าที่สามารถติดตัวไปได้ ในด้านอาคารสถานที่ภายในเป็นอาคารที่มีกำแพง มีรั้วลวดหนามที่เข้มแข็ง และมีเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจำนวนมากทั้งนี้การรักษาความปลอดภัยก็เป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนและเจ้าหน้าที่ เช่น การหลบหนี การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

(6) การให้โรงเรียนภายนอกมาจัดการศึกษา

ศูนย์ฝึกฯจัดการศึกษาให้เยาวชนภายในศูนย์ฝึกฯ ได้มีโอกาสเรียนหนังสือและอบรมวิชาชีพโดยผู้สอนเป็นครูภายในศูนย์ฝึกฯ เอง วุฒิบัตรการจบหลักสูตรออกให้โดยโรงเรียนภายนอกทำให้ไม่เกิดการประทับตราว่าเยาวชนผ่านศูนย์ฝึกฯ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการสมัครงาน ในขณะที่หลักสูตรและการประเมินผลเป็นระบบมาตรฐานเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศเนเธอร์แลนด์ทำให้เยาวชนที่เรียนหนังสือและออกจากศูนย์ ฝึกฯ ไปแล้วสามารถไปเรียนต่อได้ในโรงเรียนที่ให้วุฒิบัตรได้ทันที หรือ นำวุฒิบัตรที่ได้รับไปเรียนต่อที่สถาบันอื่นๆได้

(7) การให้อิสรภาพมากที่สุดในพื้นที่จำกัดสิทธิ

ถึงแม้ว่าศูนย์ฝึกฯจะเป็นสถานที่ปิดและมีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดเพื่อความปลอดภัยสูงสุดในการคุมตัวเยาวชน แต่ทว่าเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในศูนย์ฝึกฯเองก็ได้รับอิสรภาพมากที่สุดทั้งความคิดการแสดงออก การทำกิจกรรมนันทนาการ การเล่นกีฬา ฯลฯ นอกจากนี้ตามกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์กำหนดให้แต่ละวันต้องเยาวชนมีเวลาว่างสามารถทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจสนใจอย่างเป็นอิสระภายในศูนย์ฝึกฯ จำนวน 1 ชั่วโมง ในระยะเวลา 1 ชั่วโมงนี้เยาวชนส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับการอ่านหนังสือ การพักผ่อนหย่อนใจ

(8) ระบบ Online ที่กำหนดขอบเขตการเข้าถึงของบุคลากร

การบันทึกประวัติเยาวชนที่กระทำความผิดของศูนย์ฝึกฯ เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกฯ สามารถเข้าถึงประวัติรายบุคคลของเยาวชนได้เป็นรายบุคคลในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข/เพิ่มเติมประวัติของเยาวชนเมื่อเยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือ มีการปรับเปลี่ยนแผนการบำบัดรายบุคคล ซึ่งระบบนี้เป็นการใช้งานแบบ Intranet ที่เจ้าหน้าที่เข้าถึงประวัติเยาวชนได้ อย่างไรก็ดีประวัติของเยาวชนมีระดับชั้นความลับซึ่งแต่ละชั้นความลับก็กำหนดให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงแตกต่างกันตามไปด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเคารพในสิทธิของเยาวชนนั่นเอง

บทเรียนที่สำคัญทั้ง 8 ประการสามารถนำมาเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการนำรูปแบบโปรแกรม Work-Wise มาใช้ประโยชน์ในประเทศไทยได้เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย

ตารางที่ 2.1 ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบการดูแลเด็กเยาวชนประเทศไทยและประเทศเนเธอร์แลนด์

ประเด็น	สาระสำคัญขององค์กร 180 ประเทศเนเธอร์แลนด์	สาระสำคัญของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
1. กระบวนทัศน์การทำงานกับเยาวชน	• การฝึกอบรมในศูนย์ฝึกฯไม่ใช่เป้าหมาย แต่เป็นโอกาสในการเริ่มต้น • การสร้างทุนทางสังคมให้เยาวชนตั้งแต่อยู่ในศูนย์ฝึกฯ • เยาวชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ (เป็นคนดีได้) • การที่เยาวชนเข้าศูนย์ฝึกฯ ไม่ใช่จุดจบ แต่ต้องทำงานและติดตามการทำงานกับเยาวชนนั้น • สังคมจะมีความปลอดภัยก็ต่อเมื่อเยาวชนที่กระทำความผิดไม่กระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากความสูญเสียของเยาวชนเพราะมีสังคมเพื่อนที่ดี	- เด็กและเยาวชนทุกคนเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ - มีการสร้างต้นทุนทางสังคมในแต่ละสถานพินิจฯและศูนย์ฝึก (แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกด้านและยังขาดความจริงจังในการรักษาหรือพัฒนา) - ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม (เช่นสภาเด็ก ในบางพื้นที่) - มีการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และครอบครัวในระหว่างฝึกอบรมและหลังปล่อยเป็นเวลา 1 ปี (ยังไม่ครบสมบูรณ์และจริงจัง) - มีวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน เป็นองค์ที่เป็นผู้นำด้านการพิทักษ์ผู้เยาวชนและการคืนเด็กดีสู่สังคม	- ควรมีการเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญอยู่อย่างสม่ำเสมอ - มีแนวคิดเรื่องเครือข่ายแล้วแต่ต้องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติจริงโดยใช้ 180 เป็นตัวอย่างก็ได้ - เพิ่มสัมพันธภาพกับต้นทุนทางสังคม สร้าง/ขยายเครือข่ายในภาคธุรกิจ - ยังขาดแนวคิดที่ว่า “สังคมจะมีความปลอดภัยก็ต่อเมื่อเยาวชนที่กระทำความผิด ไม่กระทำความผิดซ้ำ”

ประเด็น	สาระสำคัญขององค์กร 180 ประเทศเนเธอร์แลนด์	สาระสำคัญของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
2. ระยะเวลาการดูแลเด็ก	● สูงสุดไม่เกิน 7 ปี ● ศาลกำหนดให้เยาวชนอยู่ภายในและภายนอกศูนย์ฝึกฯจำนวนกี่ปี ● การฝึกอบรมฯให้โอกาสเยาวชนอยู่ข้างนอกศูนย์ฝึกฯ มากกว่า ข้างในศูนย์ฝึกฯ ● เริ่มต้นการทำงานกับเยาวชนตั้งแต่ก่อนมาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ ● ในกรณีเป็นเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูงจะมีเจ้าหน้าที่ (IRC)ให้การดูแลอย่างต่อเนื่อง	- อาจมากกว่า 10 ปี และมีสั่งให้ส่งเรือนจำเมื่อครบกำหนดอายุ - ศาลเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขในการฝึกอบรมและการปล่อยตัว แต่มีข้อกฎหมายที่ยืดหยุ่นในการให้สิทธิประโยชน์กับเด็กและเยาวชนในเรื่องการออกไปภายนอกหรือการลดระยะเวลาการฝึกอบรม ● เริ่มต้นการทำงานกับเยาวชนตั้งแต่ก่อนมาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ - มีครูที่ปรึกษาในการดูแลเด็กและเยาวชน และเมื่อเด็กและเยาวชนปล่อยตัวหากเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงสูงอาจเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขให้คุมความประพฤติ หรือมีนักสังคมติดตามช่วยเหลือต่ออีก 1 ปี	- แนวคิดการทำงานมีแล้วแต่ยังขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง - การนำยุทธศาสตร์ลดเด็กไปใช้จริงในศูนย์ฝึกฯ - การวิเคราะห์อัตรากำลัง - การวัดประสิทธิภาพของบุคลากร IPA - ขอให้ศาลสั่งให้มีการติดตามโดยศูนย์ฝึกฯ สำหรับเด็กที่เข้าสู่โปรแกรมแล้ว (ประสานงานกับศาล)

ประเด็น	สาระสำคัญขององค์กร 180 ประเทศเนเธอร์แลนด์	สาระสำคัญของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
3. ตำแหน่ง IRC	● ทำงานกับเยาวชนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่มีโปรแกรม Work-Wise ● จบการศึกษาในระดับวิทยาลัย (college) ในด้านบริการสังคม/บริการมนุษย์ สังคมศาสตร์ หรือวิชาครู และทำงานในหน่วยงาน (ศูนย์ฝึกฯ) มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี ● มีแววศักยภาพสูงในการทำงานเพื่อส่งเสริมศักยภาพ/คุณภาพชีวิตของเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ● ต้องอบรม หลักสูตรฝึกอบรม IRC จำนวน 12 วิชา	- มีนักวิชาชีพหลากหลาย นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักวิชาชีพ สห วิชาชีพ - มีครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำดูแลเด็ก (CM) แต่ยังไม่ได้ดำเนินงานในภาระหน้าที่อย่างครบถ้วน	- ให้กำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติ หน้าที่ให้ชัดเจน โดยอ้างอิงองค์กร180 - ให้มีการอบรมบุคลากรที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้การจัดทำหลักสูตรต้องพิจารณาบริบทของหน่วยงาน (ระยะเวลา สาระวิชา) พร้อมกับเชิญองค์กร 180 มาอบรมให้ตามมาตรฐานโปรแกรม Work-Wise - การกำหนดตัวชี้วัดรายบุคคล
4. การทำงานกับผู้ปกครอง	● ให้ความช่วยเหลือทางสังคมครอบครัวด้วยเพราะท้ายที่สุดเยาวชนต้องใช้ชีวิตกับครอบครัว ● ให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดูแล/พัฒนาเยาวชนเป็นรายบุคคล	- มีการประเมินผู้ปกครอง แต่ไม่ทุกราย - มีกิจกรรมสำหรับผู้ปกครอง เช่นการปฐมนิเทศ กิจกรรมครอบครัว กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย	- มีแนวคิดนี้แล้วแต่ยังปฏิบัติไม่จริงจัง - การให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม เทคนิคการปฏิบัติงาน

ประเด็น	สาระสำคัญขององค์กร 180 ประเทศเนเธอร์แลนด์	สาระสำคัญของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
		- มีการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัว - มีการเยี่ยมบ้าน แต่ไม่ทุกราย - ให้ผู้ปกครองรับทราบแผนฝึกอบรม มีการวางแผนร่วมกันก่อนปล่อย(แต่ไม่ทุกราย)	
5. สถานประกอบการ ● บทบาท ● แรงจูงใจ	● มีจำนวน 40 แห่งรับเยาวชนในศูนย์ฝึกฯไปฝึกงานและทำงาน ● ได้ผลประโยชน์ 2 ประการ คือ (1) เงินเดือนที่จ่ายให้เยาวชน ร้อยละ 50 มาจากการสนับสนุนของรัฐบาล นั่นแสดงว่ามีเพียงร้อยละ 50 เท่านั้นที่สถานประกอบการต้องจ่ายเองในช่วง 6 เดือนแรก (2) เมื่อเยาวชนเจ็บป่วยทั้งจากการทำงานและเจ็บป่วยทั่วไปรัฐบาลจะเป็นผู้จ่ายค่ารักษาพยาบาล	- มีการสร้างเครือข่าย/สถานประกอบการ ด้านการเรียนรองรับเด็กและเยาวชน ก่อนปล่อย และ หลังปล่อย แต่ยังไม่ครอบคลุมทั่วทุกจังหวัด - แรงจูงใจ จะเป็นด้านภาษีสำหรับผู้ที่บริจาคเงิน	- การนำนโยบายแรงจูงใจในการเสียภาษีมาประยุกต์ใช้กับการจ้างงานเด็กและเยาวชน - การจัดตลาดนัดแรงงาน เพื่อทำให้เด็กรู้จักสถานประกอบการและสถานประกอบการได้รู้จักเด็กของเรา - ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ (ต้องการให้พัฒนาวิชาชีพใดบ้าง) - ดึงสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงาน (กรรมการสงเคราะห์)

ประเด็น	สาระสำคัญขององค์กร 180 ประเทศเนเธอร์แลนด์	สาระสำคัญของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
	● IRC ต้องทำงานร่วมกับสถานประกอบการอย่างใกล้ชิดเพื่อการดูแลเยาวชน		- การเพิ่มบทบาทของกรรมการสงเคราะห์และผู้พิพากษาสมทบในด้านส่งเสริมการมีงานทำให้กับเด็ก
6. งบประมาณ	● องค์กร 180 งบประมาณในการดำเนินการโปรแกรม Work-Wise มาจาก 2 แหล่งงบประมาณ (1) ร้อยละ 60 มาจากกระทรวงยุติธรรม รัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์ (2) ร้อยละ 40 มาจาก European Social Fund ● ศูนย์ฝึกฯ (1) ด้านการบริหารจัดการองค์กรมาจากกระทรวงยุติธรรม รัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์ (2) ด้านการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ	- จากงบประมาณของรัฐ - เงินบริจาคเพื่อการบำบัดเด็กและเยาวชน	- ส่งเสริมให้องค์กรต่างๆเข้ามาสนับสนุนงบประมาณด้านการพัฒนาเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

ประเด็น	สาระสำคัญขององค์กร 180 ประเทศเนเธอร์แลนด์	สาระสำคัญของศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประเทศไทย	ข้อเสนอแนะ
หลักสูตรและโปรแกรม	• Inside Program : ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนบำบัดรายบุคคล และ จัดให้เยาวชนร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอพร้อมเริ่มต้นการปฏิบัติงานโปรแกรม Work-Wise • Transitional : ให้เยาวชนไปทำงานข้างนอกศูนย์ฝึกฯ แต่กลับมาพักภายในศูนย์ฝึกฯ IRC ติดตามอย่างใกล้ชิด • Outside Program : ให้เยาวชนทำงานและพักอาศัยภายนอกศูนย์ฝึก	- ศูนย์ฝึกฯมีโปรแกรมและการจัดทำแผนรายบุคคลแต่ยังปฏิบัติงานได้ไม่เข้มข้นมาก - มีการให้เยาวชนไปทำงาน/เรียนข้างนอกเช่นกัน เช่น โครงการไทยเข้มแข็ง	- จัดทำแผนบำบัดรายบุคคลและติดตามการปฏิบัติงานอย่างเข้มข้น - พัฒนาระบบและทดลองปฏิบัติงานตามโปรแกรม Work-Wise

2.2.2 กรณีตัวอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา

2.2.2.1 มาตรการลงโทษและแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด (Sentencing and Rehabilitation Guidelines for Juveniles) (ข้อมูลจากรายงานการฝึกอบรมหลักสูตร กฎหมายเกี่ยวข้องกับคดีเยาวชนและครอบครัว ณ New York University ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 8 – 23 กรกฎาคม 2561)

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นพบการกระทำความผิดในหลากหลายประเภทคดีทั้งความผิดเกี่ยวกับร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดลหุโทษ แต่หากเป็นความผิดอุกฉกรรจ์และผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุมาก ศาลอาจมีคำสั่งโอนคดีไปยังดำเนินกระบวนพิจารณาในศาลปกติได้เช่น ในรัฐนิวยอร์ก คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ศาลมักมีคำสั่งโอนคดีไปทำการพิจารณาที่ศาลปกติ

ในศาลเยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ผู้พิพากษาศาลเด็กและเยาวชนอาจจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นมาตรการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ ดังนี้

1. ปล่อยตัวเด็กและเยาวชนไป โดยให้อยู่ในความดูแลของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร

2. รอการลงโทษ และมคำสั่งคุมประพฤติโดยมีเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้ (Probation)

3. สั่งปรับหรือให้ชดใช้ค่าเสียหาย

4. ส่งเด็กและเยาวชนไปควบคุมตัวและฝึกและอบรมที่สถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรม (Juveniles Detention Center)

5. ส่งเด็กและเยาวชนไปควบคุมตัวที่เรือนจำ

ในศาลเด็กและเยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเด็กและเยาวชนรับสารภาพหรือถูกตัดสินว่ามีความผิด ผู้พิพากษาทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดโทษแล้วมีคำสั่งหรือคำพิพากษาอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ กล่าวไปข้างต้น ซึ่งจากข้อมูลทางสถิติพบกว่า ร้อยละ 70 ของคดีศาลมีคกพิพากษารอการลงโทษและกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ เช่น ให้เข้าไปศึกษาต่อที่โรงเรียน หรือให้ไปพบนักสังคมสงเคราะห์ อีกประมาณร้อยละ 15 ถึง 20 ศาลมีคำพิพากษาส่งไปฝึกและอบรมที่สถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรม ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 10 ถึง 15 ศาลมีคำสั่งให้กระทำอย่างอื่น ซึ่งเรียกว่า การเบี่ยงเบนคดี (Diversion) คือศาลไม่ได้มีคำสั่งให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวไปพบพนักงานคุมประพฤติ แต่กำหนดเงื่อนไขให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตาม ศาลจึงมีคำพิพากษาหรือคำสั่งคุมประพฤติหรือ ส่งไปควบคุมตัว

ประมาณ 15 ปีที่ผ่านมา ผู้พิพากษามีคำพิพากษาส่งตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปกักขังหรือฝึกและอบรมน้อยลง โดยมาจากแนวความคิดที่ว่า การที่เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยชุมชนหรือครอบครัวเกิดผลดีต่อเด็กและเยาวชนมากกว่าการส่งเด็กและเยาวชนไป กักขังหรือฝึกและอบรม

การส่งเด็กและเยาวชนไปยังสถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรม (Juvenile Detention Facility) มาตรการลงโทษเด็กและเยาวชนโดยการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปควบคุมตัวในสถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรมนั้น จากการศึกษาวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าวิธีการดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยพบว่าเด็กและเยาวชนที่อยู่ใน สถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรม เมื่อออกมาจากสถานที่ดังกล่าวแล้วมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำ โดยจากงานวิจัยมีเด็กผู้ชายร้อยละ 89 และเด็กผู้หญิงร้อยละ 81 ของเด็กและเยาวชนที่ออกมาจากสถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรมกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งมากกว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่ศาลใช้เงื่อนไขคุมประพฤติเป็นมาตรการลงโทษแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำถึง 4 เท่า จากงานวิจัย พบสาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นี้ได้แก่

1. สถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรมนั้นอยู่ห่างไกลจากที่ที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่ ทำให้พ่อแม่เด็กและเยาวชนไม่สามารถไปเยี่ยมได้ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนประการหนึ่งคือการฟื้นฟูสภาพในครอบครัวหรือการแก้ไขปัญหาครอบครัว ซึ่งจำเป็นต้องมีการพบกันระหว่างเด็กและเยาวชนกับพ่อแม่

2. การขาดการบูรณาการระหว่างโรงเรียนของเด็กและเยาวชนในสถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรมกับโรงเรียนที่เด็กและเยาวชนเคยศึกษาอยู่ ขณะที่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานกักกัน แม้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน แต่ไม่สามารถนำวิชาที่เรียนในระหว่างที่ควบคุมตัวไปคิดเป็นหน่วยกิต กับวิชาที่โรงเรียนที่เรียนอยู่ก่อนถูกควบคุมตัว ทำให้เมื่อเด็กและเยาวชนออกมาแล้วขาดการวางแผนว่าเมื่อกลับไปใช้ชีวิตปกติแล้วต้องทำอย่างไร หากกลับไปเรียนใหม่ก็ต้องเรียนซ้ำชั้นเรียนที่ตนไม่ได้เรียนมาทำให้เสียเวลาในการศึกษาต่อของเด็กและเยาวชนในอนาคต

3. ในสถานกักกันและศูนย์ฝึกและอบรมนั้น เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานที่ดังกล่าวโดยไม่มีปัญหา เพราะมีเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลอยู่ แต่เมื่อเด็กและเยาวชนกลับบ้านไม่มีคนควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จึงมีโอกาสกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

4. จากการวิจัยพบว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวหนึ่งในสามมีภาวะซึมเศร้าและคิดว่าถูกสังคมตีตราว่าตนเองเป็นอาชญากรแล้ว ประกอบกับเวลาถูกควบคุมตัวเด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัวกับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอาชญากรคนอื่น เด็กเยาวชนก็เรียนรู้วิธีการกระทำความผิด เมื่อเด็กและเยาวชนเกิดความคิดแบบนี้พร้อมกับเรียนรู้วิธีการกระทำความผิดมาจากบุคคลในสถานที่ที่ เด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัว ทำให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวกลับมากระทำความผิดซ้ำ

- **โครงการ “Close to Home”**

ต่อมาในปีค.ศ. 2012 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดที่ส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปควบคุมตัวที่สถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรม โดยปิดสถานกักกันและศูนย์ฝึกและอบรมจำนวนมาก แล้วส่งเด็กและเยาวชนเหล่านี้ไปเข้าโปรแกรมที่เรียกว่า “Close to Home” ซึ่งโปรแกรมดังกล่าว เป็นการส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปอาศัยอยู่ในบ้านพักอาศัยแบบกลุ่ม (Group Home) ประมาณหลังละ 6 ถึง 12 คน โดยบ้านหลังดังกล่าวอยู่ใกล้ชุมชนที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่ ในวันจันทร์ถึงศุกร์ให้เด็กและเยาวชนไปโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคุมประพฤติ ส่วนวันหยุดสุดสัปดาห์อนุญาตให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับบ้านตนเองได้และมีโปรแกรมการบำบัด พฤติกรรมเป็นรายบุคคล รวมทั้งมีการบำบัดครอบครัวของเด็กและเยาวชนด้วย โดยโปรแกรมนี้จะใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรง สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดร้ายแรงนั้น จะให้ไปพักที่บ้านที่มีการควบคุมตัว (Locked Home) โดยมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมทำการเรียนการสอนอยู่ในบ้าน แต่อนุญาตให้พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถมาเยี่ยมได้ซึ่งโปรแกรมนี้นำมาใช้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาประมาณหกปีแล้ว ผลปรากฏว่าได้ผลดีและใช้งบประมาณน้อยกว่าการควบคุมตัวเด็กและเยาวชน ในสถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรม แต่อย่างไรก็ดีโปรแกรมนี้ในช่วงแรกยังคงมีปัญหา โดยเด็กและเยาวชนที่ได้รับอนุญาตให้กลับไปเยี่ยมบ้านได้นั้น ไม่กลับมาเข้าโปรแกรม แล้วไปกระทำความผิดซ้ำอีก ต่อมาจึงมีการวางแผนในโปรแกรมให้รัดกุมขึ้นทำให้แก้ไขปัญหานี้ได้ในปัจจุบัน

ข้อศึกษาและปรับใช้สำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. มาตรการการลงโทษโดยการควบคุมตัวในประเทศไทยยังคงจำกัดอยู่เฉพาะการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ศูนย์ฝึกและอบรม และกรณีร้ายแรงคือในเรือนจำเท่านั้น แม้ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 กำหนดให้ศาลสามารถควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในสถานที่อื่นที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นได้แต่ ในทางปฏิบัติยังคงมีเพียงสถานที่ดังกล่าวที่ใช้ในการควบคุมเด็กและเยาวชนเท่านั้น ซึ่งสถานที่ดังกล่าว นั้นเป็นสถานที่ที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งมีระดับความรุนแรงในการกระทำ ความผิดหลายระดับแตกต่างกัน ส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนที่มีการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงต้องอยู่ร่วมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดร้ายแรงทำให้เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้กระทำความผิดร้ายแรง หากไม่ได้รับการดูแลหรือให้คำแนะนำที่ดีเพียงพออาจจะทำให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวเกิดพฤติกรรมเลียนแบบและเรียนรู้วิธีการกระทำความผิดที่รุนแรงขึ้น ทำให้แทนที่เด็กและเยาวชนดังกล่าวจะได้รับ การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแต่กลับเรียนรู้พฤติกรรมในการกระทำความผิดและออกมามีแนวโน้มในการกระทำ ความผิดซ้ำ อีกทั้งปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ จำนวนบุคลากรในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมไม่เพียงพอสำหรับการดูแลแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การควบคุมตัว เด็กและเยาวชนไม่ก่อให้เกิดผลในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ ในประเทศสหรัฐอเมริกามี โปรแกรมการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่เรียกว่า “Close to Home” นั้น หากนำมาศึกษาและปรับให้ เข้ากับระบบการ

ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในประเทศไทยก็น่าจะสามารถแก้ไขปัญหาส่วนนี้ได้เพราะโปรแกรมดังกล่าว มีการจัดกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเล็ก และมีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งทำให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพมากกว่าการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนร่วมกันในปริมาณมากๆ นอกจากนั้นโปรแกรมนี้ยังจัดให้เด็กและเยาวชนอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนดังกล่าวสามารถมาเยี่ยมลูกหลานของตนเองได้ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้วย ทำให้หลังจบโปรแกรมเด็กและเยาวชนสามารถกลับไปอยู่ร่วมกับชุมชนได้โดยไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่ชุมชนดังกล่าวไม่ต้อนรับ

2. การประสานงานอย่างบูรณาการระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นรูปธรรมโดยอาจจะมีหน่วยงานกลางในการช่วยประสานความร่วมมือ เช่น ศาลกับกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีองค์กรหลายองค์กรไม่ว่าเป็นองค์กรของรัฐและ เอกชนที่เข้ามามีช่วยส่วนเหลือเช่น องค์กร Annie E. Casey Foundation เป็นองค์กรที่ได้รับทุน จากเอกชนและจัดทำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม (Risk Assessment Instrument) และพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวให้ศาลและเจ้าพนักงานคุมประพฤติใช้ในการประเมินว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำหรือไม่ โดยเครื่องมือ ดังกล่าวนำมาใช้ในการพิจารณาคำขออนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวของเด็กและเยาวชน หรือโปรแกรม Close to Home ซึ่งเป็นโปรแกรมที่รัฐบาลเป็นคนจัดทำขึ้นแต่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยคนเข้ามาบริหารจัดการก็เป็นคนในภาคเอกชน ดังนี้จะเห็นได้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาภาครัฐและ ภาคเอกชนมีความร่วมมือกันในหลากหลายรูปแบบเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนซึ่งส่งผลให้กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

3. การเข้ามีส่วนร่วมของชุมชนในโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการผลักดันโปรแกรมต่างๆเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในชุมชนของตนเอง เช่น Juvenile Reception Center ในเมืองพอร์ทแลนด์ (Portland) รัฐโอเรก้อน (Oregon) และ Community Assessment and Resource Center เมือง ซานฟรานซิสโก (San Francisco) ซึ่งในประเทศไทยนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนยังปรากฏใน กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาตรา 90 เท่านั้น และเพียงการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นรายคดีโดยไม่ มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรกลางเข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในแต่ละชุมชน ซึ่งหากประเทศ ไทยได้ศึกษารูปแบบและนำมาปรับใช้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในชุมชนของตนเองมากขึ้น ย่อมทำให้กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูประสบความสำเร็จและเด็กและ เยาวชนมีโอกาสกลับคืนสู่ชุมชนของตนได้อย่างมีความสุข

4. ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น องค์กรเอกชนซึ่งมีความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินเข้ามา มีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ทั้งในรูปแบบของการเข้ามา ดำเนินการแก้ไขบำบัด

ฟื้นฟูด้วยตนเอง การจัดทำโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่างๆ หรือการช่วยเหลือ ทางด้านการเงิน แต่ในประเทศไทยนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนยังคงมีอยู่น้อย ดังนี้รัฐบาล ไทยควรสร้างปัจจัยดึงดูดให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น มาตรการทางด้านภาษีเพื่อให้ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการดำเนินการในส่วนนี้ หากภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในตรงนี้ มากขึ้นย่อมทำให้กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนบรรลุผลสำเร็จได้มากขึ้น

5. โปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจาก จะมีองค์กรต่างๆเข้ามามีบทบาทในการจัดทำโปรแกรมต่างๆแล้ว ยังมีการสร้างโปรแกรมแก้ไขบำบัด ฟื้นฟูที่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาแบบเฉพาะเจาะจงอีกด้วย เช่น โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูสำหรับเด็กและ เยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมทางเพศ (Multisystemic Therapy for Youth with Problem Sexual Behaviors (MST-PSB) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่เน้นการบำบัดเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยเจ้าหน้าที่ของโปรแกรมจะเข้าไปทำงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อน และชุมชนของเด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขปัญหาอันเป็นที่มาของพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม สร้างทักษะของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็ก และเยาวชนที่มีปัญหาดังกล่าว และแก้ไขปัญหาการเข้าสังคมของเด็กและเยาวชนดังกล่าว ซึ่งพบว่า โปรแกรมนี้นั้นสามารถแก้ไขพฤติกรรมที่ทางเพศที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน ลดปัญหาการ กระทำความผิดซ้ำ และพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมกับคนรอบข้าง นอกจากนั้นยังมีโปรแกรมเบี่ยงเบนคดีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Special Needs Diversionary Program (SNDP) โปรแกรมนี้เกิดขึ้นในรัฐเทกซัส (Texas) เป็นโปรแกรมสำหรับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนซึ่งมีอาการป่วยทางจิตที่กระทำความผิด โดยมุ่งเน้นที่การรักษาอาการป่วยทางจิตและป้องกัน การกระทำความผิดซ้ำ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญสุขภาพจิตเข้ามาให้ออกแบบโปรแกรมทั้งรูปแบบตัวต่อตัวหรือการบำบัดแบบกลุ่ม เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต การจัดการกับความโกรธ และ ช่วยเหลือในด้านอื่นที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนดังกล่าว ผลลัพธ์จากการใช้โปรแกรมนี้นั้นพบว่า สามารถลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่มีอาการป่วยทางจิตได้ถึงร้อยละ 63 จากจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรม เทียบกับประเทศไทยแล้ว พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน พ.ศ.2553 ซึ่งกำหนดเพียงเงื่อนไขและวิธีการเบี่ยงเบนคดีเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติ ยังไม่พบว่ามีการสร้างโปรแกรมที่ออกแบบโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มี ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาจากปัจจัยหลายอย่างที่แตกต่าง กัน การที่มีโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูซึ่งมาสามารถแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้ตรงตามปัญหาที่เด็กและเยาวชนคนนั้นประสบ ย่อมทำให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ มากขึ้น ดังนี้โปรแกรมต่างๆเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

นอกจากนี้ยังมีมาตรการและรูปแบบอื่นๆที่ประเทศไทยควรนำมาศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้กับ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเด็กและเยาวชนอีกจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการที่กระบวนการเบี่ยงเบนคดีสามารถนำมาใช้ได้ตั้งแต่เริ่มจับกุมตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจนไปถึงขั้นตอนของ การใช้มาตรการลงโทษที่สามารถนำ

โปรแกรมต่างๆมาใช้เพื่อเบี่ยงเบนเด็กจากการควบคุมตัวในสถาน กักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรม แต่สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงไม่ว่าจะเป็นนำมาตรการลงโทษหรือ กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมาใช้กับเด็กและเยาวชน คือ มาตรการหรือกระบวนการดังกล่าวต้อง เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน (Best Interest of the Child) แม้มาตรการดังกล่าวมี ประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับมากในต่างประเทศเพียงใด แต่หากนำมาใช้กับประเทศไทยแล้ว มาตรการหรือกระบวนการดังกล่าวไม่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น มาตรการ หรือกระบวนการดังกล่าวลิดรอนสิทธิของเด็กและเยาวชนมากเกินไป หรือทำให้เด็กและเยาวชนถูกแยกจากครอบครัวเกินความจำเป็น มาตรการหรือกระบวนการดังกล่าวอาจจะไม่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับใช้กฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์หรือผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนต่างๆที่ต้องวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียและความเหมาะสมในการนำมาตรการหรือกระบวนการนั้นๆมาใช้กับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นอนาคตของประเทศชาติสืบไป

2.2.2.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ประเทศสหรัฐอเมริกามีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนที่กระทำผิด แนวความคิดและปรัชญามุ่งเน้นในการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงความประพฤติที่เสียหายของเยาวชน มีผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนคือ ตำรวจ อัยการ พนักงานคุมประพฤติ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ของสถานฝึกและอบรม พนักงานที่ปฏิบัติงานในแต่ละระบบดังกล่าว จึงมีดุลพินิจในการพิจารณานำเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตนให้กลับคืนสู่ชุมชน โดยอาศัยบรรทัดฐานและหลักการที่สำคัญในทางปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนคือการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสภาพธรรมชาติตลอดจนการพัฒนากลับคืนสู่สังคม

ในประเทศสหรัฐอเมริกา พื้นฐานในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มีดังนี้ Diversion (การควบคุมตัวโดยครอบครัว) Probation (การคุมประพฤติ) Institutionalization (การส่งเข้าไปรับการฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรม) ซึ่งทั้ง 3 วิธีนี้ เป็นแนวคิดหลักในส่วนแนวคิดแยกเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรงที่สุด ศาลจะเลือกใช้วิธีการส่งเด็กและเยาวชนเข้าไปอยู่ในสถานที่ฝึกและอบรมให้น้อยที่สุด

<u>ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของรัฐโคโลราโด</u>

จีรวรรณ วารุกะ(2562) เด็กตามกฎหมายของรัฐโคโรราโดได้กำหนดว่าหมายถึงผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งนี้ตามมาตรา 19-1-103 (18) Colorado Revised Statutes 2017

สถานฝึกและอบรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและระยะเวลา แยกเป็น 3 ประเภทดังนี้

ประเภทแรก สถานกักกัน (Detention Facility) คือเป็นศูนย์กักกันที่เชื่อถือได้ว่าให้การดูแล

เยาวชนอายุ 10 ถึง 17 ที่ได้รับการกล่าวหาว่ากระทำผิดของเด็กและเยาวชนโคโลราโด สถานที่สำหรับเยาวชนที่กระทำความผิดและอยู่ระหว่างรอการพิจารณาพิพากษาคดี หรืออยู่ระหว่างรอการจัดการช่วยเหลือที่เหมาะสมซึ่งตามปกติสถานกักกันต้องตั้งอยู่ในชุมชนและใกล้เคียงหรือติดกับศาลเยาวชน มีลักษณะของการก่อสร้างเป็นรูปแบบห้องขังเดี่ยวและห้องขังรวม หากชุมชนใดไม่มีสถานกักกันจะทำการจัดให้เยาวชนอยู่ร่วมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

ประเภทที่สอง สถานฝึกและอบรม (Trinning Schools) คือศูนย์กักกันรักษาความปลอดภัย บ้านเยาวชนอายุ 10 ถึง 20 ปี รวมทั้งผู้ที่กำลังรอวันที่ศาลพิจารณาพิพากษาแล้วว่าเยาวชนกระทำความผิดจริง หลักสูตรการฝึกและอบรมเป็นการอบรมระยะยาว จะดำเนินการโดยกรมราชทัณฑ์ หรือเป็นกรมสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ ซึ่งสถานฝึกและอบรมที่กล่าวมาต้องห่างออกไปจากศูนย์กลางชุมชนหรือห่างออกไปจากตัวเมือง

ประเภทที่สาม บ้านกึ่งวิถี (Half-Way House) คือโทษจำคุกระยะสั้นสำหรับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโคโลราโด ผู้ที่กระทำผิดอายุ 12 ถึง 20 ปี สถานที่สำหรับเยาวชนกลุ่มเล็กๆสร้างขึ้นในชุมชน เยาวชนที่ต้องออกจากครอบครัว ไปโรงเรียน ไปทำงาน ตลอดจนการประกอบอาชีพอื่นๆในชุมชน สถานที่นี้มีลักษณะพิเศษ ในการรักษาความปลอดภัยไม่เข้มงวด เด็กหรือเยาวชนได้รับอนุญาตให้ออกไปข้างนอกได้ ส่วนคนนอกได้รับอนุญาตเข้ามาในบ้านได้ ซึ่งตามกฎหมายของรัฐโคโรราโดได้ให้ความหมายเอาไว้ในมาตรา 19-1-103 (62) Colorado Revised Statutes 2017 ว่าคือหน่วยงานในการดูแลกลุ่มสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติหรือทัณฑ์บน

ทั้งนี้ เนื่องจากศูนย์ฝึกของประเทศสหรัฐอเมริกาตามกฎหมายนั้นมีทั้งศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยรัฐบาล ซึ่งอาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานนั้นๆเอาไว้ และศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยเอกชน อย่างเช่น ในรัฐโคโรราโด ให้มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจศูนย์ฝึกที่ดำเนินงานโดยเอกชนเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้ในมาตรา 19-2-204(4) แห่ง Colorado Revised Statutes 2017 ที่กำหนดให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนมีอำนาจในการทำข้อตกลงกับหน่วยงานเอกชนเพื่อให้การควบคุมดูแลหรือบริการอื่น ๆ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมขังโดยศาลกล่าวคือ เมื่อผู้พิพากษาศาลเยาวชนทำข้อตกลงกับหน่วยงานเอกชนแห่งใด หน่วยงานเอกชนแห่งนั้นก็จะมีอำนาจในการควบคุมดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้น ๆ โดยถูกต้องตามกฎหมาย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากฎหมาย Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act แล้วเห็นว่าในมาตรา 103 (12) ยังกำหนดคำนิยามของศูนย์ฝึก หรือ สถานกักกัน ไว้ว่าให้หมายความรวมถึงทั้งหน่วยงานที่เป็นของรัฐและเอกชน แสดงให้เห็นว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวตามกระบวนการยุติธรรมนั้น กฎหมายให้อำนาจไว้ทั้งหน่วยงานที่เป็นของรัฐและหน่วยงานที่เป็นของเอกชน

ในส่วนของการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปสถานฝึกและอบรมไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก ต้องจัดให้มีบริการพื้นฐานด้านต่างๆ ดังนี้

Residential Service (การให้บริการด้านที่พักอาศัยและกินอยู่หลับนอน) เป็นปัจจัย 4 บริการขั้นพื้นฐานในด้านความเป็นอยู่ อาทิ อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ที่หลับนอน กิจกรรมสันทนาการ ตลอดจนส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

Schooling (การศึกษา) ต้องจัดให้มีการศึกษาในแต่ละหน่วยงานของตนเอง บางเวลาอาจจะติดต่อกับองค์กรประจำสาขาในอำเภอนั้น ในพื้นที่ของสถานฝึกและอบรมตั้งอยู่หรืออาจทำการส่งเยาวชนไปรับการศึกษาที่โรงเรียนภายในบริเวณชุมชนนั้นๆ

Vocation Training (การฝึกวิชาชีพ) การฝึกวิชาชีพจัดตั้งขึ้นโดยมีความเชื่อว่า ระบบการเรียนการสอนภายในสถานฝึกและอบรมอาจไม่สามารถจัดให้ทัดเทียมกับโรงเรียนภายนอกได้ โดยตัวเด็กหรือเยาวชนส่วนใหญ่ พื้นฐานส่วนมากมาจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานมากกว่า ฉะนั้น สถานฝึกและอบรมจึงมุ่งเน้นในด้านวิชาชีพให้แก่เยาวชนมากกว่า

Treatment or Rehabilitation (การบำบัดแก้ไขหรือฟื้นฟู) เป็นแผนการหลักประการหนึ่งสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่มาจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่กระทำความผิด ปัญหาเนื่องจากเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้ยังมีความรุนแรงอยู่ เมื่อพิจารณาจากสถานฝึกและอบรมแต่ละแห่งยังคงมีความต้องการนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพแบบเฉพาะรายมากขึ้น เนื่องจากสภาพปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการแล้ว อาจมีผลต่อเด็กหรือเยาวชนในการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้หรือไม่ทำให้ไม่อาจแน่ใจได้

วัตถุประสงค์ของสถานฝึกและอบรมนั้น แต่ละแห่งได้กำหนดการบำบัดแก้ไขไว้ 6 ประการ คือ เพื่อเพิ่มการพัฒนาทักษะ เพื่อการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนก่อนส่งกลับเข้าสู่ชุมชนหลังการปล่อย เพื่อการส่งเสริมในด้านสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในด้านการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนด้วยตัวของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง เพื่อการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรม เพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้ดีขึ้นหรือเหมาะสมมากขึ้น

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสถานฝึกและอบรม เน้นให้ความสำคัญในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการทางวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างมาก อาทิ การให้คำแนะนำปรึกษา (Counseling) การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเป็นกลุ่ม (Group Treatment) เช่น กลุ่มปฏิสัมพันธ์โดยวิธีการแนะนำ (Guided Group interaction) อิทธิพลทางวัฒนธรรมกลุ่มเพื่อนที่เป็นไปในทางที่ถูก (Positive peer culture)

ในแต่ละแห่งของสถานฝึกและอบรมมีแผนการเฉพาะสำหรับการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อจัดให้อยู่ในโครงการใดนั้น จะทำการพิจารณาจากรายงานการวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กหรือเยาวชนแต่ละรายหลังจากนั้นจะมีคณะกรรมการพิจารณาลงมติอีกรอบ เพื่อเสนอรายงานให้หัวหน้าสถานฝึกและอบรมพิจารณาดำเนินการต่อไป

เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้ถูกส่งตัวมายังศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดให้มีที่ปรึกษาโดยผู้ที่ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายเพื่อให้คำปรึกษาแก่เด็กหรือเยาวชนนั้น เพื่อเป็นตัวกลางระหว่างเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดกับศาลตามแผนการต่างๆของศูนย์ฝึกและอบรม

<u>เงื่อนไขการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรม</u>

เมื่อเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมมีความประพฤติดี หรือหมดระยะเวลาของการควบคุมตัว หรือมีคำสั่งให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ศาลสามารถมีคำสั่งออกเงื่อนไขในการคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นได้เพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้

กฎหมายให้อำนาจศาลออกเงื่อนไขในการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน เมื่อเด็กหรือเยาวชนฝึกอบรมในสถานที่ครบกำหนดแล้ว ได้ตามมาตรา 19-2-925 Colorado Revised Statutes 2017 กล่าวคือ ผู้พิพากษาสามารถกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนหลังจากการควบคุมตัวได้

<u>คำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน</u>

ในอเมริกาให้ความสำคัญการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นการกำหนดบทบาท หน้าที่ และขอบเขตของการใช้อำนาจของศูนย์ฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชนจึงมีความสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน กล่าวคือ การกำหนดคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมในบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้อำนาจหน้าที่จึงมีความสำคัญ

เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและที่ดำเนินการโดยเอกชนเข้ามามีบทบาทในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น กฎหมายจึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับคำนิยามที่กำหนดความหมายของศูนย์ฝึกเอาไว้ในมาตรา 103 (12) แห่ง Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act ว่าให้ศูนย์ฝึกนั้น รวมทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและที่ดำเนินการโดยเอกชน กล่าวคือ ให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรมไว้ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยรัฐหรือโดยเอกชน

<u>กรณีศึกษา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของรัฐมิสซูรี่</u>

จีรวรรณ วารุกะ(2562) รัฐมิสซูรีได้สร้างระบบยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่พิสูจน์แล้วว่าประสบความสำเร็จในช่วงสามสิบปีที่ผ่านมาเป็นที่รู้จักในนาม “Missouri Miracle” การปฏิบัติหลายอย่างรวมกันเพื่อทำให้ระบบของรัฐมิสซูรีมีความแตกต่างกัน สำหรับเด็กอายุระหว่างสิบถึงสามสิบปีที่ตั้งอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ ทั่วรัฐซึ่งทำให้คนหนุ่มสาวอยู่ใกล้กับบ้านของตัวเอง หน่วยงานเหล่านี้ดูไม่เหมือนคุกซึ่งเป็นห้องขังแบบดั้งเดิม มีห้องขังเดี่ยว 8 ห้องจากทั้งหมด ซึ่งห้องเหล่านี้โดยปกติจะไม่มีการใช้งาน เว้นแต่เป็นสถานการณ์ฉุกเฉินเท่านั้น พวกเขามีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกฝนและอบรมมาอย่างดี ทำงานกันเป็นทีม ทีมหนึ่งต่อกลุ่มเยาวชนกลุ่มเล็กๆกลุ่มหนึ่ง เยาวชนจะได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพและให้เกียรติ แทนที่จะใช้วิธีการราชทัณฑ์แบบดั้งเดิมมากขึ้น ระบบใช้รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูและการเยียวยาที่มุ่งเน้นให้เยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเชิงบวกที่ยั่งยืน ผลที่ได้

คือผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในประเทศ หลังได้รับการปล่อยตัว มีเยาวชนที่กลับสู่ระบบมิซซูรี่อีกครั้งน้อยกว่า 8% และอีกไม่ถึง 8% ที่ไปสู่เรือนจำผู้ใหญ่ หนึ่งในสามของเยาวชนกลับสู่ชุมชนของพวกเขาด้วยวุฒิการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือ GED และอีก 50% ประสบความสำเร็จในการกลับไปโรงเรียน

อุปสรรคหลักๆอย่างหนึ่งของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศคือความคิดที่ต่อต้านต่อการเปลี่ยนแปลง เจ้าหน้าที่จำนวนมากที่ยึดติดกับความเชื่อที่ว่าประชาชนคิดว่าระบบเยาวชนที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหน่วยงานและรูปแบบที่มีลักษณะคล้ายเรือนจำผู้ใหญ่ กล่าวคือ เป็นสิ่ง “ที่เด็กเหล่านี้สมควรได้รับ” แต่เมื่อคุณถามคนว่าพวกเขาต้องการให้เยาวชนออกมาดีขึ้นหรือแย่ลง ในตอนท้ายคำตอบนั้นชัดเจน พวกเขาเข้าใจว่าวิธีการที่ไม่เหมาะสมและเป็นการลงโทษมักจะนำเยาวชนไปสู่ระบบอาชญากรรมของผู้ใหญ่ เรือนจำเยาวชนที่ไม่เหมาะสมของรัฐนิวยอร์กมีอัตราการกระทำผิดซ้ำร้อยละ 89 สำหรับเด็กชายและค่าใช้จ่าย $ 210,000 ต่อเด็กหนึ่งคนหรือเทียบเท่าหนึ่งปี

มิสซูรี่เป็นรัฐที่แสดงให้เห็นว่า ประสบความสำเร็จกับระบบที่คืนเยาวชนสู่ชุมชนและกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิผลเพื่อทำหน้าที่เป็นต้นแบบสำหรับทั้งประเทศ เราไม่ต้องการระบบที่ทำให้เยาวชนที่เป็นผู้กระทำความผิดที่ไม่รุนแรงกลับสู่ชุมชนของพวกเขาแบบไร้ความหวัง เต็มไปด้วยความโกรธและไม่พร้อมที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต

ทั้งนี้ เนื่องจากศูนย์ฝึกของประเทศสหรัฐอเมริกาตามกฎหมายนั้นมีทั้งศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยรัฐบาล ซึ่งอาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานนั้นๆเอาไว้ และศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยเอกชน ซึ่งรัฐมิสซูรี่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจศูนย์ฝึกที่ดำเนินงานโดยเอกชนเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้ในมาตรา 211.151 แห่ง Missouri Revised Statutes 2017 ที่ให้อำนาจศาลสั่งให้ควบคุมตัวเด็กยังศูนย์ที่บริหารโดยมณฑล หรือสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการควบคุมดูแลโดยการบริหารของบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งข้อใดเป็นการดูแลและคุ้มครองเด็ก39 กล่าวคือ ศาลอาจมีคำสั่งให้เด็กถูกควบคุมตัวอยู่ในศูนย์ฝึกที่เป็นของรัฐหรือของเอกชนก็ได้

นอกจากนี้มาตรา 211.181 แห่ง Missouri Revised Statutes 2017 ยังบัญญัติถึงกรณีตามกฎหมายซึ่งเมื่อศาลพบเหตุดังกล่าวนั้น ศาลจะต้องมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งคำสั่งดังกล่าวนั้น อาจเป็นคำสั่งให้เด็กไปอยู่ในการควบคุมของหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายก็ได้ กล่าวคือหน่วยงานดังกล่าวนั้นจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ได้

สำหรับศูนย์ฝึกในมิสซูรีนั้นเมื่อผู้ต้องขังถูกส่งตัวเข้าคุกเป็นครั้งแรกสิ่งสำคัญคือต้องทำการคัดแยกผู้ต้องขังเพื่อตัดสินว่าเรือนจำใดในรัฐมิสซูรีที่ผู้ต้องขังจะถูกส่งตัวไป อย่างไรก็ตามตลอดกระบวนการผู้ต้องขังสามารถถ่ายโอนไปยังศูนย์ต่างๆ ของรัฐ

ส่วนการติดต่อกับผู้ต้องขัง การวิจัยพบว่าผู้ต้องขังที่ติดต่อกับภายนอกมีแนวโน้มที่จะได้รับการฟื้นฟู การมีระบบสนับสนุนที่ดีจะช่วยให้ผู้ต้องขังเปลี่ยนสิ่งที่พวกเขาทำและกลายเป็นพลเมืองที่ปฏิบัติตามกฎหมายได้ดีขึ้นในอนาคต ดังนั้นศูนย์กักกันเยาวชนมิสซูรีจึงให้ผู้ต้องขังกับเพื่อนและครอบครัวของพวกเขา

ติดต่อกันได้หลายวิธี ได้แก่ การส่งอีเมล์ เพราะจดหมายยังคงเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการติดต่อกับผู้ต้องขัง ไม่เพียงแต่เป็นวิธีที่ยอดเยี่ยมในการติดต่อสื่อสาร แต่เมลเป็นสิ่งที่ผู้ต้องขังคาดหวังไว้ ขอแนะนำให้ส่งอีเมลสัปดาห์ละครั้ง

ในการเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังในศูนย์กักกันเด็กและเยาวชนนั้น การเยี่ยมชมผู้ต้องขังเป็นองค์ประกอบสำคัญในการฟื้นฟูและความสำเร็จ การไปเยี่ยมผู้ต้องขังในประชากรทั่วไปของเรือนจำคือวันเสาร์และวันอาทิตย์ ในการเยี่ยมชมผู้ต้องขังต้องทำการนัดหมายเวลาการเยี่ยมเยียนและต้องเป็นผู้เข้าเยี่ยมที่ได้รับอนุมัติในรายการการเข้าเยี่ยม

การติดต่อทางโทรศัพท์ ผู้ต้องขังที่ศูนย์กักขังเด็กและเยาวชน จะไม่ได้รับอนุญาตให้รับสายเข้า อย่างไรก็ตามพวกเขาจะได้รับอนุญาตให้โทรออกได้ ผู้ต้องขังได้รับอนุญาตให้โทรติดต่อ ถ้าพวกเขาจะโทรโทรศัพท์มือถือหรือสายโทรศัพท์แบบเติมเงินที่คุณจะต้องตั้งค่าบัญชีเรียกเก็บกับ ConnectNetwork

ผู้ต้องขังในศูนย์กักกันเยาวชนได้รับสิ่งจำเป็นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามพวกเขาอาจยังต้องการสิ่งของพิเศษ เช่น รองเท้า ถุงเท้า ชุดชั้นใน ผลิตภัณฑ์สุขอนามัย เครื่องเขียนหรือเกมส์ รายการเหล่านี้สามารถซื้อได้ในร้านค้าที่อยู่ในเรือนจำที่เรียกว่าผู้แทน เพื่อให้ผู้ต้องขังซื้อสินค้าเหล่านี้พวกเขาจะต้องมีเงินในบัญชีของพวกเขา ซึ่งวิธีการส่งเงินที่สามารถส่งเงินให้ผู้ต้องขังเพื่อใช้ในการซื้อของจากร้านค้ามีดังนี้

Lock Box : เป็นการบริการที่ไม่มีค่าบริการ เป็นวิธีที่ใช้เวลาไม่นานสำหรับการส่งเงินผ่านธนาณัติ เช็คส่วนตัวหรือแคชเชียร์เช็คต้องใช้ใบนำฝาก

EFT (การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์) บริการชำระเงินนี่คือตัวเลือกที่เร็วที่สุดพร้อมเงินที่โอนไปยังบัญชีของผู้ต้องขังภายใน 1 ถึง 3 วันด้วยวิธีต่อไปนี้ ConnectNetwork ส่งเงินโดยตรงไปยังศูนย์กักกันเยาวชน Jpay

ในการติดต่อทุกครั้งต้องเขียนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่นหมายเลขของผู้ต้องขังที่ตั้งปัจจุบันเนื่องจากจะต้องใช้ข้อมูลนี้สำหรับการเข้าเยี่ยมการส่งเงินและการส่งจดหมายด้วยชีวิตประจำวันสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ

เนื่องจากมีระดับความปลอดภัยที่หลากหลายผู้ต้องขังจึงมีตารางงานที่เข้มงวด นอกจากนี้จะต้องปฏิบัติตามกฎและขั้นตอนทั้งหมดตลอดเวลา ผู้ต้องขังที่ไม่ได้อยู่ในแดนประหาร มีสิทธิ์ทำงาน เช่น งานผลิตเฟอร์นิเจอร์และทำที่นอน พวกเขาจะได้รับทักษะอาชีพ เช่น ทักษะไฟฟ้า ศิลปะภาพพิมพ์ ภูมิทัศน์ ซักแห้ง ระบบประปาและการประดิษฐ์

ผู้ต้องขังยังสามารถรับโปรแกรมการศึกษาเช่นโปรแกรม GED และโปรแกรมก่อนเผยแพร่ที่เตรียมผู้ต้องขังที่จะปล่อยตัว ผู้ต้องขังโปรแกรมอื่น ๆ สามารถเข้าร่วมได้ เช่น กิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ สมาธิโยคะการทำสวน ความสำนึกทางสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงวัฒนธรรม การตระหนักรู้ด้านสุขภาพ และอื่น ๆ เมื่อผู้ต้องขังถูกคุมขังในศูนย์กักกัน พวกเขาจะอยู่ในสิ่งที่เรียกว่าศูนย์ต้อนรับ เป็นระยะเวลาสูงสุดถึง 120 วัน นี่คือการสร้างระดับความปลอดภัยของพวกเขาและนำพวกเขาไปไว้ในกลุ่มที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะ

ทำการคัดแยกผู้ต้องขังทุกๆ ครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ต้องขังไม่ได้ถูกนำตัวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมกับพวกเขาภายในศูนย์41

เงื่อนไขการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรม

เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่จะถูกปล่อยออกจากศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อกลับคืนสู่ครอบครัวต้องกลับอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดได้ง่ายขึ้นหรือพฤติการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ศาลอาจมีคำสั่งออกเงื่อนไขในการคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นเพื่อควบคุมความประพฤติหรือพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนไม่ให้กระทำความผิด

กฎหมายให้อำนาจศาลออกเงื่อนไขในการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน โดยเป็นไปตามมาตรา 211.141 แห่ง Missouri Revised Statutes 2017 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขเบื้องต้นว่าบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีอำนาจปกครองตามกฎหมาย จะต้องนำตัวเด็กมายังศาลตามเวลาที่กำหนดหรือตามคำสั่งของศาล และศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่นเพิ่มเติมอีกก็ได้ ซึ่งเงื่อนไขสำหรับการปล่อยตัวหรือควบคุมตัวดังกล่าวนั้น ให้แจ้งไปยังบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีอำนาจปกครองตามกฎหมายโดยเร็วที่สุด

คำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

รัฐมิสซูรีให้ความสำคัญกับเด็กหรือเยาวชน มองว่าเด็กหรือเยาวชนคือเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจึงควรได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะในด้านการฟื้นฟูแก้ไข การกำหนดคำนิยามของศูนย์ฝึกจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเพราะจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของการแก้ไขฟื้นฟู ว่าศูนย์ฝึกเหล่านั้นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใด ในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน
เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและที่ดำเนินการโดยเอกชนเข้ามามีบทบาทในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้น กฎหมายจึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับคำนิยามที่กำหนดความหมายของศูนย์ฝึกเอาไว้ในมาตรา 211.151 ซึ่งได้กำหนดความหมายของคำว่า "คุกหรือสถานกักกันผู้ใหญ่" ไม่รวมถึงสถานกักกันเด็กและเยาวชน

นอกจากนี้ยังกำหนดความหมายของคำว่า "สถานกักกันเด็กและเยาวชน" ให้หมายถึงสถานที่ที่แยกต่างหากจากคุกหรือสถานกักกันผู้ใหญ่ โดยจะมีหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชนเป็นเจ้าของหรือดำเนินการก็ได้ กล่าวคือ ให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรมไว้ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นศูนย์ฝึกที่ดำเนินการ โดยรัฐหรือโดยเอกชน

กล่าวโดยสรุป ประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งรัฐโคโรราโด และรัฐมิสซูรี มีศูนย์ฝึกอบรมที่เป็นของเอกชนเนื่องจากมีกฎหมายกำหนดคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรม ให้รวมถึงที่ดำเนินการโดยเอกชนด้วยและมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเด็กมายังศูนย์ฝึกดังกล่าวสอดคล้องกัน นอกจากนี้ กฎหมายของทั้งสองรัฐยังให้อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนในการปล่อยตัวเด็กหลังการควบคุมตัวได้

2.2.3 กรณีตัวอย่างประเทศอินเดีย

จีรวรรณ วารุกะ(2562) ในยุคปัจจุบัน กระแสของการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ได้เริ่มต้นขึ้นทั่วโลก รวมทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเช่นสหรัฐอเมริกา กระแสการฟื้นฟูดังกล่าวนี้เริ่มต้นขึ้นประมาณศตวรรษที่ 18 ก่อนหน้านี้ผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชนได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้กระทำผิดทางอาญาอื่นๆ และด้วยเหตุผลเดียวกัน ที่ประชุมสหประชาชาติจึงได้มีการประชุมเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2532 และในการประชุมครั้งนี้พยายามที่จะปกป้องผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนให้ดีที่สุด อนุสัญญาระบุว่าเพื่อปกป้องสังคม และนำเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม จะต้องไม่มีการพิจารณาคดีและการพิจารณาคดีของศาลกับเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้น อนุสัญญาดังกล่าวจึงนำไปสู่กฎหมายของอินเดียที่จะยกเลิกกฎหมายความยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในปี 1986 และบัญญัติกฎหมายใหม่ขึ้นดังนั้นกฎหมายของประเทศอินเดียจึงเกิดกฎหมายใหม่ที่เรียกว่าพระราชบัญญัติความยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (การดูแลและคุ้มครองเด็ก) ปี 2000 ขึ้น

วัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติ มี 3 ประการดังนี้

ประการแรก กำหนดกรอบความเท่าเทียมสำหรับความยุติธรรมของเยาวชนในประเทศในลักษณะที่จะปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชน

ประการที่สอง กำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการดูแล การป้องกัน การรักษา การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้กระทำผิดเด็กและเยาวชน

ประการสุดท้าย กำหนดบทบัญญัติพื้นฐานสำหรับการบริหารความยุติธรรมทางอาญาที่เหมาะสมและเป็นธรรมในกรณีของอาชญากรรมที่ชั่วร้ายที่กระทำโดยผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

อินเดียยังมีบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและการคุ้มครองผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ระบบความยุติธรรมของเด็กและเยาวชนในประเทศอินเดียสร้างขึ้นบนพื้นฐานของสมมติฐานหลักสามข้อ

ข้อแรก ผู้กระทำผิดที่อายุน้อยไม่ควรถูกดำเนินคดีในศาลแต่ควรได้รับการแก้ไขในวิธีที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข้อสอง พวกเขาไม่ควรถูกศาลลงโทษ แต่พวกเขาควรได้รับโอกาสในการกลับตัว

ข้อสาม กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กที่กระทำการอันขัดต่อกฎหมาย ควรอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติที่ไม่ต้องโทษทางอาญาผ่านชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานของหน่วยงานควบคุมทางสังคม เช่น บ้านสังเกตการณ์และบ้านพิเศษ

Juvenile Justice เป็นกรอบกฎหมายที่กำหนดความยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนภายใต้

ระบบกฎหมายของอินเดีย ระบบนี้ให้การดูแลเป็นพิเศษและการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน การกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน หมายถึง อาชญากรรมที่กระทำโดยเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในปัจจุบันทุกคนรู้ว่ามีการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมเด็กและเยาวชน และอัตราการเพิ่มขึ้นนี้กำลังสร้างปัญหาอันเป็นที่ถกเถียงกันของการกำหนดอายุ การกำหนดอายุถือเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดระดับวุฒิภาวะของผู้ถูกกล่าวหา อัตราการเกิดอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดคำถามว่าเด็กและเยาวชนสามารถถูกดำเนินคดีแบบผู้ใหญ่ได้หรือไม่ซึ่งพระราชบัญญัตินี้เองที่เป็นตัวตอบคำถามดังกล่าว กล่าวคือ ภายใต้คำจำกัดความของ "เด็กที่กระทำการอันขัดแย้งกับกฎหมาย" ตามที่กำหนดไว้ในอนุมาตรา 13 มาตรา 2 ของพระราชบัญญัติจะไม่ถูกดำเนินคดีเป็นผู้ใหญ่และจะต้องส่งไปยังศูนย์ดูแลเด็ก หรือศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพใดๆ (จนกว่าผู้กระทำความผิดจะมีอายุครบ 21 ปี จากนั้นอาจเปลี่ยนเป็นคุก)

2.2.3.1 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนประเทศอินเดีย

ศูนย์ฝึกของประเทศอินเดียนั้น กฎหมายกำหนดหน้าที่ให้รัฐสามารถจัดตั้ง และดูแลองค์กรไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน สำหรับการฟื้นฟูเด็กที่กระทำการขัดต่อกฎหมายตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติ The Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act 201545 และ มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันได้กำหนดให้หน่วยงานในการคุ้มครองดูแลเด็กและเยาวชนดังกล่าวต้องจดทะเบียนตามวิธีที่กำหนดด้วย และเมื่อจดทะเบียนแล้วจะมีหน้าที่ผูกพันที่จะต้องรับดูแลเด็ก ไม่ว่าหน่วยงานนั้นจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐหรือไม่ก็ตาม

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการตรวจสอบหน่วยงานซึ่งจดทะเบียนนั้น มีการกระทำการอันขัดต่อกฎหมายต่อเด็กและเยาวชนหรือไม่อีกด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา 47โดยทั่วไป ศูนย์กักกันและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน จะมีห้องพัก มีสนามหญ้าสำหรับนันทนาการและบ้านพักตากอากาศ ในตลอดวันเวลาของเยาวชนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในห้องเรียนในสถานที่พร้อมสำหรับโปรแกรมการศึกษา ในตารางประจำวันจะมีการทำกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนมีแรงจูงใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ปราศจากยาเสพติดและแอลกอฮอล์

การเรียนรู้ในศูนย์ มีการปรับทัศนคติสำหรับเด็กและเยาวชน นั่งวงนันทนาการพูดคุย พิธีกรรมชำระล้างเดือนละสองครั้ง (สามารถทำได้เร็วกว่านี้หากเยาวชนร้องขอ) ศิลปวัฒนธรรมและงานฝีมือ การประดับด้วยลูกปัดการทอผ้าการวาดมะระ การให้คำปรึกษารายบุคคลและกลุ่ม การทำสวนและพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน การประชุมสภาเยาวชน ชั้นเรียนทำอาหาร หลักสูตรการศึกษาเรื่องยาเสพติด และโปรแกรม PPWS

โปรแกรม PPWS เป็นบริการการทำงานของนักรบในเชิงบวก เป็นโปรแกรมที่ถูกนำมาใช้ในปี 2554 เป็นโปรแกรมที่สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนที่สามารถมีส่วนร่วมผ่านพฤติกรรมที่ดี โปรแกรมนี้ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการตัดไม้สำหรับผู้สูงอายุการทำความสะอาดบ้านและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนใดๆ

ด้วยโปรแกรมนี้เยาวชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การดูภาพยนตร์ การโยนโบว์ลิ่ง โปรแกรมนี้แสดงให้เยาวชนเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่เพลิดเพลิน สนุกสนาน

การเข้าเยี่ยม มีการกำหนดการเยี่ยมชม พ่อแม่หรือผู้ปกครองตามกฎหมายจะต้องโทรและกำหนดเวลาก่อนที่พวกเขาจะถูกควบคุมตัว หากผู้ปกครองตามกฎหมายทำงานในการจัดการวันหยุดสุดสัปดาห์ สำหรับการเข้าเยี่ยมวันธรรมดาจะสามารถเข้าพักได้ ไม่อนุญาตให้นำสิ่งของจากภายนอก เช่น อาหาร รูปภาพ โทรศัพท์มือถือ กุญแจ ฯลฯ เข้ามาในสถานที่ได้

ในกรณีที่ผู้ปกครองตามกฎหมายอยู่ห่างออกไปมากกว่า 60 ไมล์และมีพนักงานเพียงพอที่จะรับการเข้าเยี่ยม สามารถขยายการเข้าเยี่ยมได้ถึง 3 ชั่วโมง หากผู้ปกครองของเยาวชนหรือ ผู้ดูแลด้านกฎหมายแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงคำขอนี้เมื่อผู้ปกครองของเยาวชนโทรมาและกำหนดเวลาการเข้าเยี่ยม

ผู้เข้าเยี่ยมต้องแต่งตัวอย่างถูกต้องตลอดเวลาและจะมี ID บางประเภทเพื่อพิสูจน์ว่าผู้เข้าเยี่ยมเป็นใคร เพื่อความปลอดภัยและเหตุผลด้านความปลอดภัย หากผู้เข้าเยี่ยมปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามกฎนี้จะถูกปฏิเสธการเข้าสู่สถานที่ ผู้เข้าเยี่ยมทั้งหมดจะต้องอยู่ในสภาพที่เงียบขรึมและไม่มีกลิ่นแอลกอฮอล์ใด ๆ

ในการติดต่อกับครอบครัว เยาวชนสามารถโทรศัพท์ รวมทั้งได้รับและส่งจดหมาย ไปหาพ่อแม่หรือผู้ปกครองตามกฎหมายได้ในวันเวลาที่กำหนด

<u>เงื่อนไขการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรมประเทศอินเดีย</u>

ในการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรมจึงควรมีการกำหนดเงื่อนไขของการคุมประพฤติก่อนการปล่อยตัวไปเพื่อไม่ให้เด็กหรือเยาวชนนั้นตกเป็นเหยื่อของกระบวนการยุติธรรมอีก จึงจำเป็นจะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขไว้เพื่อห้ามปรามเด็กหรือเยาวชนไม่ให้ประพฤติตนที่อาจเสี่ยงต่อการกระทำความผิดนั้นอีก

กฎหมายกำหนดให้อำนาจคณะกรรมการที่จะสั่งปล่อยตัวเด็ก และให้ถูกคุมประพฤติและอยู่ภายใต้การดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เหมาะสม ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีประกัน หรือสั่งปล่อยตัวเด็กและให้ถูกคุมประพฤติและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานที่เหมาะสม หรือสั่งให้เด็กไปอยู่ที่บ้านพิเศษ โดยกำหนดระยะเวลาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติ The Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act 2015 กล่าวคือ รัฐโดยคณะกรรมการสามารถออกคำสั่งปล่อยตัวเด็ก รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการให้ปฏิบัติหลังจากปล่อยตัวได้ ซึ่งกฎหมายเปิดช่องไว้ให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการตามที่จะเห็นสมควร

คำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนประเทศอินเดีย

ในการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมของอินเดียเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก จึงจำเป็นที่จะต้องตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของเด็กๆ ผ่านนโยบายกฎหมายต่างๆ และเป้าหมายของการฟื้นฟูเด็กในลักษณะบูรณาการซึ่งเป็นสิทธิที่เด็กทุกคนพึงได้รับโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ การกำหนดคำนิยามจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและที่ดำเนินการ โดยเอกชนเข้ามามีบทบาทในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น กฎหมายจึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับคำนิยามที่กำหนดความหมายของศูนย์ฝึกเอาไว้ในมาตรา 2 (56) และ (57) พระราชบัญญัติ The Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act 2015 ว่าให้บ้านพิเศษต่างๆ และหน่วยงานดูแลเด็กพิเศษเหล่านั้น ให้หมายความรวมทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและที่ดำเนินการโดยเอกชน กล่าวคือ ให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเอาไว้ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยรัฐหรือโดยเอกชน

กล่าวโดยสรุป กฎหมายของประเทศอินเดียกำหนดหน้าที่ให้รัฐสามารถจัดตั้ง และดูแลองค์กรไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่เป็นคำนิยามกำหนดความหมายไว้สอดคล้องกัน คือ ให้ศูนย์ฝึกหมายความรวมทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและที่ดำเนินการโดยเอกชน นอกจากนี้ ในการปล่อยตัวเด็ก กฎหมายยังให้อำนาจคณะกรรมการที่จะสั่งปล่อยตัวเด็ก สามารถกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ไปอยู่กับบุคคลที่เหมาะสม กำหนดให้มีประกัน เป็นต้น

2.2.4 การศึกษาเปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในต่างประเทศ และในประเทศไทย

จากกรณีตัวอย่างของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอินเดีย ในเรื่องของการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทำให้เห็นประเด็นที่สำคัญ ทั้งเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การนิยามความหมาย โครงการต่างๆ ที่น่าสนใจต่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิด และเห็นถึงการมีส่วนร่วมของเอกชนในประเด็นดังกล่าว ซึ่งสามารถเปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในต่างประเทศและประเทศไทย ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ตารางเปรียบเทียบกรณีตัวอย่างต่อการพัฒนาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ และในประเทศไทย

ประเด็น	สหรัฐอเมริกา	อินเดีย	ไทย
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	**รัฐโคโรราโด** Colorado Revised Statutes 2017 **รัฐมิสซูรี** Missouri Revised Statutes 2017	The Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act 2015	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
คำนิยามศูนย์ฝึกและอบรม	**รัฐโคโรราโด** ให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนรวมทั้งที่ที่ดำเนินการโดยรัฐและที่ดำเนินการโดยเอกชน **รัฐมิสซูรี** สถานกักกันเด็กและเยาวชน ให้หมายถึงสถานที่ที่แยกต่างหากจากคุกหรือสถานกักกันผู้ใหญ่ โดยจะมีหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นเจ้าของดำเนินการก็ได้	กำหนดให้บ้านพิเศษต่างๆและหน่วยงานดูแลเด็กพิเศษเหล่านั้นให้หมายความรวมทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐหรือของเอกชนเป็นเจ้าของหรือดำเนินการก็ได้	ไม่มีการกำหนดคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมในกฎหมายให้หมายความรวมถึงศูนย์ฝึกและอบรมที่ดำเนินการโดยเอกชน
การดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเอกชน	**รัฐโคโรราโด** กำหนดให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนมีอำนาจในการทำข้อตกลงกับหน่วยงานเอกชนเพื่อให้การควบคุมดูแลหรือบริการอื่นๆ สำหรับเด็กและเยาวชน **รัฐมิสซูรี** ให้อำนาจศาลสั่ง ให้ควบคุม ตัวเด็กยังศูนย์ที่บริหารโดย มณฑลหรือสถานที่ ที่เหมาะสมสำหรับการควบคุมดูแลโดยการ	กำหนดหน้าที่ให้รัฐสามารถจัดตั้งและดูแลองค์กรไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนสำหรับการฟื้นฟูเด็กที่กระทำการขัดต่อกฎหมาย และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันได้กำหนดให้หน่วยงานในการคุ้มครองดูแลเด็กเยาวชนดังกล่าวต้องจดทะเบียนตามวิธีที่กำหนด	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 55 ให้อธิบดีมีอำนาจในการออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่

	บริหารบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ ข้อหนึ่งข้อใดเป็นการดูแล และคุ้มครองเด็ก		ดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจ เพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้นั้นด้วย แต่ทั้งนี้ยังไม่มีการประกาศกฎกระทรวงในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขต่างๆ
โครงการที่น่าสนใจในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน	โครงการ “Close to Home” โปรแกรม Close to Home ซึ่งเป็นโปรแกรมที่รัฐบาลเป็นคนจัดทำขึ้นแต่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยคนเข้ามาบริหารจัดการก็เป็นคนในภาคเอกชน เป็นการส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปอาศัยอยู่ในบ้านพักอาศัยแบบกลุ่ม (Group Home) ประมาณหลังละ 6 ถึง 12 คน โดยบ้านหลังดังกล่าวอยู่ใกล้ชุมชนที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่	โปรแกรม PPWS เป็นบริการการทำงานของนักรบในเชิงบวก เป็นโปรแกรมที่ถูกนำมาใช้ในปี 2554 เป็นโปรแกรมที่สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนที่สามารถมีส่วนร่วมผ่านพฤติกรรมที่ดี โปรแกรมนี้ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการตัดไม้สำหรับผู้สูงอายุการทำความสะอาดบ้านและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนใดๆ	-การพัฒนาทักษะและเปิดโอกาสทางการศึกษาไปพร้อมๆ กับการฟื้นฟูและอบรม -จัดการศึกษาสามัญตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการเปิดอบรมการฝึกทักษะวิชาชีพระยะสั้น -การให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสร้างอาชีพ และมีการติดตามดูแลภายหลังปล่อย

2.2.5 กรณีศึกษาบ้านกึ่งวิถีที่ดำเนินการโดยเอกชนในต่างประเทศ

เนื่องด้วยการดำเนินงานจัดตั้งบ้านกึ่งวิถีในต่างประเทศ มีการเน้นการดำเนินการโดยเอกชนเป็นหลัก และมีการทำงานมาอย่างยาวนาน จึงถือเป็นต้นแบบที่สำคัญต่อการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีกรณีศึกษาบ้านกึ่งวิถีที่โดดเด่นในต่างประเทศ ดังนี้

2.2.5.1 การจัดตั้งบ้านกึ่งวิถีในประเทศสหรัฐอเมริกา

ศักดิ์ชัย เลิศพานิพันธุ์(2564) ได้อธิบายถึง ประเทศสหรัฐอเมริกา ว่าได้มีการเริ่มใช้บ้านกึ่งวิถีครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2407 (ค.ศ.1864) ที่เมืองบอสตัน มลรัฐแมสซาชูเซตส์ สำหรับนักโทษสตรีที่เพิ่งพ้นโทษและไม่มีที่อยู่อาศัย (Abadinsky, 1987 : 469) ต่อมาได้มีการใช้บ้านกึ่งวิถีแบบหลากหลาย ไม่แต่เฉพาะผู้ต้องโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำอย่างไม่มีเงื่อนไขเท่านั้น ยังใช้สำหรับผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation) งานพักการลงโทษ (Parole) และสำหรับผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยเนื่องจากการลดวันต้องโทษ (Mandatory Release) โดยผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยตัวจากเรือนจำอย่างมีเงื่อนไขจะใช้บ้านกึ่งวิถีในฐานะที่เป็นศูนย์เตรียมตัวก่อนปลดปล่อย (Prerelease Center) หรือเป็นที่พำนักชั่วคราวเพื่อออกไปทำงานภายนอก (Work Release) หรือหางานทำ หรือศึกษาเล่าเรียน (Allen, 1985 : 455)

ภารกิจของบ้านกึ่งวิถีอย่างย่อ ก็คือ เป็นสถานที่ให้การยอมรับอดีตผู้กระทำผิด (Ex offender) ที่ได้รับการปล่อยตัว โดยให้มีการบริการความจำเป็นพื้นฐาน ได้แก่ ที่อยู่อาศัยและอาหารทั้งนี้เจ้าหน้าที่ในบ้านจะพยายามค้นหาปัญหาของแต่ละบุคคลและจะวางแผนช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของผู้พักพิงเหล่านั้น เพื่อเตรียมพวกเขากลับคืนสู่สังคมในฐานะพลเมืองดีต่อไป

ลักษณะของบ้านกึ่งวิถี จะใช้สถานที่หลายรูปแบบ อาจเป็นบ้านแบบธรรมดาทั่วไปหรืออาจเป็นโรงแรมเก่า สมาชิกในบ้านจะพยายามสร้างบรรยากาศให้เหมือนบ้านพักจริง ๆ การแต่งเนื้อแต่งตัวใช้เสื้อผ้าตามสบาย ไม่ใช่เครื่องแบบนักโทษ การได้บ้านมานั้นอาจใช้การซื้อขาดหรือเช่าโดยองค์กรของรัฐหรือเอกชน จำนวนสมาชิกมักจะไม่เกิน 20 - 50 คน

สิ่งที่เจ้าหน้าที่ในบ้านตระหนักดี ก็คือ บ้านกึ่งวิถีจะต้องเป็นตัวประสานในการส่งเสริมสมาชิกไปยังหน่วยงานภายนอก เช่น ส่งไปทำงาน ส่งไปสำนักงานจัดหางาน หรือส่งไปรับการบำบัดรักษากาย จิต ในฐานะคนไข้นอกตามโรงพยาบาลในชุมชน อันอาจเกิดข้อขัดข้องบางประการในการประสานงาน สำหรับบ้านกึ่งวิถีของรัฐ อย่างไรก็ตามประเด็นนี้อาจจะไม่ใช่ปัญหาใหญ่เพราะขึ้นอยู่กับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพอันจะทำให้เป้าประสงค์ของบ้านกึ่งวิถีบรรลุผล

ประเด็นสำคัญ ที่ผู้ดำเนินการบ้านกึ่งวิถี ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก็คือ สถานที่ตั้งของบ้านซึ่งควรจะต้องอยู่ในเขตที่มีการคมนาคมสะดวก สมาชิกสามารถเดินทางไปและกลับระหว่างบ้านกับหน่วยงานภายนอกอย่างรวดเร็วไม่เสียเวลาหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกเดินออกนอกเส้นทาง นอกจากนี้สิ่งที่มองข้ามไปไม่ได้

อย่างเด็ดขาดก็คือ การยอมรับบ้านกึ่งวิถีไว้ในพื้นที่ของชาวบ้านแถบนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจล่วงหน้าโดยอาศัยผู้นำท้องถิ่นที่ชุมชนนั้นยอมรับเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูล เช่น นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำสมาคม ชมรม หรือบาทหลวงจากโบสถ์ในชุมชน และเมื่อมีบ้านกึ่งวิถีแล้ว บ้านบางแห่งได้จัดกิจกรรม ให้สมาชิกออกไปช่วยเหลือให้บริการผู้สูงอายุในชุมชน รณรงค์การรักษาความสะอาด และร่วมกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ ด้วย (Allen 1985 : 458) ความจำเป็นการดำเนินการข้างต้น สืบเนื่องมาจากบทเรียนที่เจ้าหน้าที่บ้านกึ่งวิถีได้รับมาในอดีต เช่น กรณีที่เกิดขึ้นในนครชิคาโก มลรัฐอิลลินอย เมื่อปี พ.ศ.2517 (ค.ศ.1974) ขณะนั้นกรมราชทัณฑ์ได้เช่าบ้านหลังหนึ่ง เพื่อเปิดเป็นศูนย์ทำงานภายนอก (Work release center) สำหรับนักโทษสตรี จำนวน 20 คน บนถนนรอสโค (Roscoe Street) โดยมิได้บอกกล่าวให้ชาวบ้านละแวกนั้นทราบล่วงหน้า อีกทั้งยังให้คำตอบแก่บุคคลที่ไถ่ถามถึงจุดประสงค์ของหน่วยงานดังกล่าวว่าเป็นเพียงบ้านพักของมูลนิธิทางศาสนาสำหรับมารดาที่มิได้สมรสเท่านั้น ต่อมาเมื่อความจริงปรากฏชาวบ้านได้มาชุมนุมต่อต้านทันที ยังผลให้ศูนย์ดังกล่าวต้องปิดตัวเองไป (Krajick, 1984 : 357)

ในส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในบ้านกึ่งวิถีนั้น ถือว่าเป็นกุญแจดอกสำคัญยิ่ง จึงจำเป็นต้องคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีคุณภาพสูงเนื่องจากต้องบริหารบ้านของบุคคลมีปัญหา แม้จะเป็นหน่วยงานที่ไม่ใหญ่โตแต่เนื้องานกลับมีความยาก และซับซ้อนพอสมควรเพราะต้องสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับสมาชิกในบ้านให้ได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ในบ้านจึงมีทั้งนักวิชาชีพอาสาสมัครที่มีความรู้ อดีตผู้กระทำความผิดที่ประสบความสำเร็จ และนักศึกษาฝึกงานโดยนักวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (เช่น นักสังคมสงเคราะห์) จะเป็นแกนนำของบ้านดำเนินการวางแผนโครงการต่าง ๆ สำหรับสมาชิกโดยพัฒนาความจำเป็นและความต้องการของแต่ละบุคคลจากประสบการณ์พบว่าสมาชิกมักอยู่ในบ้านไม่เกิน 3 เดือน ดังนั้นการวางแผนช่วยเหลือจำเป็นจะต้องกระทำอย่างระมัดระวังแต่รวดเร็ว (Allen, 1985 : 460 - 46)

นอกจากนี้ ในสหรัฐอเมริกายังมีบ้านกึ่งวิถีเอกชนที่ได้รับอนุญาต (approved halfway house หรือ Approved Transitional Housing) (Tennessee Department of Correction,2020) เปิดให้บริการสำหรับผู้พ้นโทษที่ไม่มีบ้านอยู่หรือไม่สามารถกลับไปอยู่กับครอบครัวได้ เช่น มูลนิธิ Prison Fellowship ช่วยจัดหาบ้านพักให้ผู้พ้นโทษ (Prison Fellowship,2020) เป็นต้น

2.2.5.2 การจัดตั้งบ้านกึ่งวิถีในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินการการบ้านกึ่งวิถี มาเป็นเวลาถึงหนึ่งร้อยปีเศษ ช้ากว่าประเทศสหรัฐอเมริกาไม่เท่าไรนัก สำหรับให้บริการผู้พ้นโทษ โดยองค์การที่สมัครใจให้ความช่วยเหลือบ้านกึ่งวิถีในประเทศนี้มักเรียกในอีกชื่อหนึ่งว่า “หอพัก (Hostel)” คล้ายกับการเรียกในประเทศอังกฤษ (ในประเทศเนเธอร์แลนด์เรียกว่า “ระเบียงบ้านหรือเฉลียงบ้าน” มาจาก Corridor ในภาษาอังกฤษ) ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นมีบ้านกึ่งวิถีประมาณ 100 แห่ง สำหรับผู้ใหญ่และเด็ก ดำเนินงานโดยองค์กรเอกชนทั้งสิ้น แต่อยู่ภายใต้การดูแล

ของกระทรวงยุติธรรมผ่านทางสำนักงานคุมประพฤติ (Probation Office) (Ministry of Justice, Japan, 1990 : 17 - 18)

นอกจากนี้ ประเทศญี่ปุ่นยังได้ออกกฎหมายการให้บริการสำหรับผู้กระทำผิด1995 (The offenders Rehabilitation Service Act 1995) เพื่อสนับสนุนและควบคุมกิจการด้านงบประมาณสำหรับบ้านกึ่งวิถี ปัจจุบันองค์กรหรือสมาคมเอกชนที่ดำเนินการบ้านกึ่งวิถีจะสามารถรับเจ้าหน้าที่เข้าทำงานในบ้านได้ก็ต่อเมื่อกระทรวงยุติธรรมได้ให้การรองรับบุคคลนั้นแล้วและกฎหมายดังกล่าวจะเรียกองค์กรหรือสมาคมเอกชนที่ดำเนินการบ้านกึ่งวิถีว่า “สมาคมช่วยเหลือฟื้นฟู” (Rehabilitation Aid Association) แต่มีชื่อเฉพาะแตกต่างกันไป

บริการหลักจะจัดให้กับ ผู้ถูกคุมประพฤติ (Probationer) ผู้ถูกพักการลงโทษ (Parolee) และผู้พ้นโทษ (Discharged offenders) ได้แก่ที่พัก อาหาร และการให้คำปรึกษาผู้ที่พ้นโทษจากเรือนจำจะสามารถใช้บริการของบ้านได้ไม่เกิน 6 เดือนหลังปล่อยตัว ความจุของหอพักแต่ละแห่งมีตั้งแต่ 10 คนจนถึง 110 คน สมาชิกในบ้านมักจะออกไปทำงานภายนอก บางแห่งจะจัดหางานให้สมาชิกทำในบ้าน บางบ้านสามารถจัดหารถให้สมาชิกรวมกลุ่มไปรับจ้างทำงานรักษาความสะอาดในเมือง นอกจากนี้ยังมีบ้านกึ่งวิถีที่อยู่ติดกับโรงพยาบาลจิตเวช เพื่อเป็นที่พักสำหรับอดีตผู้กระทำผิดที่มีปัญหาทางจิต

ข้อที่น่าสังเกตคือ ค่าใช้จ่ายบางส่วนในบ้าน เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พัก ทางบ้านสามารถเบิกคืนได้จาก**กองทุนแห่งชาติ (National Fund) ของรัฐบาล** ตามอัตราที่ทางการกำหนด อย่างไรก็ตามบ้านกึ่งวิถียังต้องพึ่งเงินทุนจากภายนอกเช่น เงินบริจาคจากบุคคลทั่วไป รายได้จากกิจกรรมของบ้าน เงินอุดหนุนจากเทศบาล เงินช่วยเหลือจากสมาชิกซึ่งพักอาศัยเกินกำหนดเวลา เป็นต้น ในช่วงเดือนเมษายน 2531 ถึงมีนาคม 2532 ตัวเลขผู้ใช้บริการบ้านกึ่งวิถี โดยเฉลี่ยแต่ละวัน (Daily average) มีประมาณร้อยละ 59 ของปริมาณความจุของบ้านกึ่งวิถีทั่วประเทศ กล่าวคือมีสมาชิกพักอาศัยในแต่ละวันประมาณ 1,405 คน จากบ้านทั้งหมดที่สามารถ รองรับได้ 2,400 คน (Ministry of Justice, Japan, 1990 : 18)

รูปแบบของบ้านกึ่งวิถีในประเทศญี่ปุ่นที่น่าศึกษา ก็คือ **“หอพักช่วยเหลือฟื้นฟูวาซูไก”** (Wachukai rehabilitation aid hostel) ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2455 (ค.ศ.1912) โดยสหพันธ์วัดชาวพุทธ (Federation of Buddhist Temples) ในเมืองโอซาก้า เพื่อเป็นที่พักพิงแก่ผู้ที่ได้รับการนิรโทษกรรม (Amnesty) เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีพระบรมศพขององค์จักรพรรดิเมจิ นับแต่นั้น หอพักแห่งนี้ได้ให้บริการด้านที่อยู่อาศัยและอาหารแก่ผู้พ้นโทษโดยตลอด ในปี พ.ศ.2530 วาซูไกมีอาคารสูง 9 ชั้นหลังใหม่สามารถรับสมาชิกได้ 82 คน และได้ดำเนินการปรับปรุงอาคาร 3 ชั้นหลังเก่าซึ่งสามารถบรรจุสมาชิกได้อีก 28 คน รวมแล้วหอพักแห่งนี้ สามารถรับสมาชิกได้ถึง 110 คน (ปัจจุบันมีสมาชิกพักอาศัยอยู่ 76 คน) เจ้าหน้าที่ในหอพักมีทั้งสิ้น 19 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ (Director) 1 คน หัวหน้าเจ้าหน้าที่ให้ คำปรึกษา (Chief Counselor) 2 คน เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา (Counselor) 8 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ (Clerk) 2 คน และพ่อครัว

6 คน ในช่วงกลางคืนจะมีหัวหน้าเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาอีก 3 คน อยู่ดูแลความเรียบร้อย และให้คำปรึกษาแก่สมาชิก ในหอพัก

ผู้ที่อยู่ในหอพักช่วยเหลือฟื้นฟูวาซูไก มี 4 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ผู้ถูกคุมประพฤติที่ศาลพิพากษา ให้รอลงอาญาและผู้ถูกพักการลงโทษ
2. ผู้กระทำผิดที่ได้รับการปลดปล่อยเมื่อครบกำหนดตามคำพิพากษา
3. ผู้กระทำผิดที่ได้รับการรอลงอาญา โดยไม่มีเงื่อนไขคุมความประพฤติ
4. ผู้กระทำผิดที่ได้รับการปลดปล่อยเนื่องจาก การชะลอการฟ้อง

ผู้กระทำผิดสามารถพักอาศัยในหอพักได้ไม่เกินหกเดือน นับแต่ได้รับการปล่อยตัว ยกเว้นสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติและผู้ถูกพักการลงโทษตามข้อ 1 ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ พ.ศ.2493 ดังกล่าวแล้วข้างต้น สถิติในปี พ.ศ.2523 ปรากฏว่าสมาชิกในหอพักเป็นผู้ถูกคุมความประพฤติ และผู้ถูกพักการลงโทษ 362 คน เป็นผู้พ้นโทษโดยไม่มีเงื่อนไขใด (ตามข้อ 2 - 5) จำนวน 111 คน

แนวทางปฏิบัติต่อสมาชิกในบ้านกึ่งวิถี นอกจากจะมีการฝึกให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และการรักษาความสะอาดแล้วกิจกรรมที่เป็นหลักใหญ่ ได้แก่

1. การให้คำปรึกษาแนะแนวด้านวิชาชีพ โดยจะมีการสัมภาษณ์สมาชิกตั้งแต่แรกเข้าเพื่อเตรียมจัดหางานให้

2. การให้คำปรึกษาแนะนำทั่วไป หากสมาชิกมีปัญหา

3. การจัดประชุมกลุ่ม โดยเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาเพื่อรณรงค์การเลิกดื่มสุรา (Danshu - Kai) ซึ่งคล้ายกับโครงการ Alcoholic Anonymous (AA) ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเจ้าหน้าที่จะจัดให้มีการบรรยายการใช้วีดีทัศน์และการแสดงบทบาท (Role Playing)

4. การจัดกิจการกลุ่ม โดยกรรมการหอพัก (Residents committee) ที่สมาชิกจัดตั้งขึ้นเองเพื่อสร้างกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน เช่น ชมรมตกปลา ชมรมปิงปอง ชมรมคาราโอเกะ เป็นต้น

ต่อมาได้มีการออกกฎหมายใหม่คือ กฎหมายว่าด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (The Offenders rehabilitation Law 2003) แทนกฎหมายสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ โดยเป็นกฎหมายที่ครอบคลุมการแก้ไขผู้กระทำผิดทั้งในงานคุมความประพฤติ การพักการลงโทษ การอภัยโทษและการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ มีคณะกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดแห่งชาติ (National Offender Rehabilitation Commission) ควบคุม กำกับ ดูแล หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการ ก็คือ การส่งคำแนะนำไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมาย กรณีการให้อภัยพิเศษ การลดโทษหรือการให้สิทธิหรือประโยชน์พิเศษกลับคืนสู่บุคคลบางคน

สิ่งที่น่าสนใจในกฎหมายฉบับนี้ ก็คือ การมีบทบัญญัติที่ชัดเจนระบุวัตถุประสงค์ในการป้องกัน

สังคมและส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชนและปัจเจกบุคคลโดยการช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด อีกทั้งยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ที่จะต้องช่วยเหลือตามกำลังความสามารถและสถานะของตน เพื่อให้การป้องกันสังคมบรรลุผล (มาตรา 1)

ในการให้การช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยผู้พ้นโทษ จะเริ่มขึ้นโดยหัวหน้าพนักงานคุมประพฤติเห็นว่ามีความจำเป็นต้องสงเคราะห์เมื่อมีการร้องขอจากผู้พ้นโทษ (มาตรา 48-3) พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้ดูแลศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนจะแจ้งให้ผู้พ้นโทษทราบถึงรายละเอียดของการสงเคราะห์รวมถึงขั้นตอนของการให้บริการต่าง ๆ ตามกฎหมาย

เมื่อหัวหน้าพนักงานคุมประพฤติมีความเห็นว่าสมควรสงเคราะห์ผู้พ้นโทษหรือไม่ก็ตาม จะต้องขอความเห็นของพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนวิธีพิจารณาความทางอาญา หรือจะต้องขอความเห็นผู้ดูแลศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในกรณีเด็กและเยาวชนยังถูกควบคุมตัวอยู่ อย่างไรก็ตาม การขอความเห็นนี้ไม่จำเป็นต้องกระทำในกรณีพ้นระยะเวลาการปล่อยตัวชั่วคราวจากเรือนจำ (เช่น พ้นระยะเวลาการพักโทษ) หรือจากศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน (มาตรา 48-3 วรรค 3)

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานให้บริการสงเคราะห์หลังปล่อย รัฐจะเป็นผู้ให้งบประมาณ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (มาตรา 48-4 วรรคแรก)

นอกจากรัฐจะดำเนินการอย่างเอาจริงเอาจังแล้ว ญี่ปุ่นยังมีองค์กรเอกชนจำนวนมากเข้าร่วมทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานของเอกชนภายใต้การรับรองของกฎหมายแก้ไขฟื้นฟู โดยกระทรวงยุติธรรม ที่สำคัญๆ คือ

(ก) กลุ่มประสานความร่วมมือระหว่างนายจ้าง (Cooperation Employers) คือ ผู้ประกอบการเอกชน ที่ยินดีเข้าร่วมโครงการจ้างงานผู้พ้นโทษ ผู้ถูกคุมความประพฤติและผู้ได้รับการพักโทษ ซึ่งมีผู้ประกอบการประมาณ 12,600 แห่งทั่วประเทศ

(ข) สถานฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือ บ้านกึ่งวิถี (Offender Rehabilitation Facilities/Halfway House) เป็นสถานที่พักชั่วคราวพร้อมอาหารสำหรับผู้พ้นโทษเพื่อให้คำแนะนำแก้ไขฟื้นฟู อันจะทำให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างราบรื่น ปัจจุบันมีอยู่ 103 แห่ง ภายใต้การดูแลของนิติบุคคลเพื่องานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Juridical Person for Offender Rehabilitation) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนภายใต้การรับรองของกระทรวงยุติธรรม

(ค) บ้านพึ่งพาตนเอง (Self Reliance Support Homes) เป็นที่พักอาศัยสำหรับพ้นโทษ ดำเนินการโดยองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non-Profit Organizations)

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานจัดตั้งบ้านกึ่งวิถีในต่างประเทศ ที่จัดตั้งเพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ชายและหญิง โดยเป็นผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มที่ถูกพิจารณาให้คุมประพฤติ รอลงอาญา พักโทษ กลุ่มเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย กลุ่มผู้พ้นโทษ ฯลฯ

โดยสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญ คือจากกรณีศึกษา ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นมีองค์กรเอกชนจำนวนมากเข้าร่วมทำงานภายใต้การรับรองของกฎหมายของรัฐ และมีโครงการต่างๆที่ประสานความร่วมมือ ทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม เช่น การประสานความร่วมมือระหว่างนายจ้าง (Cooperation Employers) ที่ยินดีเข้าร่วมโครงการจ้างงานผู้พ้นโทษ และอีกทั้งบ้านกึ่งวิถีของเอกชน มีความพร้อมทางด้านสถานที่ การมีสถานฟื้นฟูผู้กระทำผิด พร้อมทั้งอาหาร สาธารณูปโภค บุคลากร ทีมงาน และโปรแกรมต่างๆในการแก้ไขฟื้นฟู ส่งผลให้ผู้พ้นโทษได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข และทั้งนี้สิ่งที่สำคัญ คือ ในกรณีตัวอย่าง ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น พบว่า มีกองทุนจากรัฐบาลในการสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้การขับเคลื่อนและดำเนินงานของบ้านกึ่งวิถีโดยเอกชน มีความพร้อมต่อการสนับสนุนช่วยเหลือที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.3 กรณีตัวอย่างในประเทศไทยต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

คณะวิจัย ได้ดำเนินการรวบรวมกรณีตัวอย่างในประเทศไทย ต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ที่สามารถนำข้อมูล กรณีตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติงาน มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่อไปได้ โดยศึกษากรณีตัวอย่าง ดังนี้

2.3.1 การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู

2.3.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 4 สถานรับเลี้ยงเด็ก หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

มาตรา 51 ปลัดกระทรวงมีอำนาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ได้ทั่วราชอาณาจักร และผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูภายในเขตจังหวัดนั้น หน่วยงานอื่นของรัฐนอกจากที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้อาจจัดตั้งและดำเนินกิจการได้เฉพาะสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยแจ้งให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีทราบ และให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแนะนำหรือสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา 52 ภายใต้บังคับของมาตรา 51 ผู้ใดจะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ

สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องขอรับใบอนุญาตต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต การให้ต่ออายุใบอนุญาต การขอรับใบแทนใบอนุญาตที่สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด การออกใบแทนใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงและให้เสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 53 ให้ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด กำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพและสถานพัฒนาและฟื้นฟูที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

มาตรา 82 ผู้ใดจัดตั้งหรือดำเนินกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ตามมาตรา 52 โดยมิได้รับใบอนุญาตหรือใบอนุญาตถูกเพิกถอนหรือหมดอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่งได้ยื่นคำขออนุญาตหรือยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลนั้นให้เป็นอันระงับไป

2) กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

- กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549 (เป็นหลักเกณฑ์ประกอบการจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู)
- ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย วิธีการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2547 (เป็นระเบียบประกอบการจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู)
- กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549

2.3.1.2 การขออนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ตามกฎกระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ.2559 ได้มีการกำหนดดังนี้

หมวด 1 การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาต จัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู

(1) หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในสถานที่และอาคารที่จะขออนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ในกรณีที่สถานที่หรืออาคาร เป็นของผู้อื่น ผู้ ขอรับใบอนุญาตจะต้องมีหนังสือแสดงว่าได้รับความยินยอมจากเจ้าของสถานที่หรืออาคารด้วย

(2) แผนผังแสดงที่ตั้งของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือ สถานพัฒนาและฟื้นฟู

(3) แบบแปลนแผนผังอาคารภายในสถานที่ที่จะขออนุญาตจัดตั้ง พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับ การใช้สอยอาคารและห้องต่าง ๆ ทุกห้อง

(4) ร่างระเบียบหรือข้อบังคับการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์สถานคุ้มครอง สวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูตามข้อ 9

ในกรณีที่สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครหรือเขตติดต่อตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไปให้ยื่นคำขอต่อปลัดกระทรวง สำหรับในเขตจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ 2 ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และจบการศึกษาภาคบังคับ

(2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ไม่มีประวัติการกระทำผิด ต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

(3) ไม่เคยได้ รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษซึ่งไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับเด็ก

(4) ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือไม่เป็น ผู้ติดสารเสพติด

(5) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูเป็นนิติบุคคล ผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลนั้น ต้องมีคณสมบัติตามวรรคหนึ่ง

ข้อ 3 เมื่อได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามข้อ 1 แล้วให้ ผู้รับคำขอตามข้อ 1 วรรคสอง ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานนั้น และตรวจสอบด้วยว่าอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม ตลอดจนผู้ดำเนินกิจการ เจ้าหน้าที่ระเบียบหรือข้อบังคับการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู นั้น มีลักษณะและคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วน ตามกฎกระทรวงนี้หรือไม่ หากคำขอและเอกสารหลักฐาน อาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม ผู้ดำเนินกิจการ เจ้าหน้าที่ และระเบียบหรือข้อบังคับการ

ดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้ผู้รับคำขอออกใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตนั้น หากตรวจพบว่ามีข้อใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนให้แจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขให้ ถูกต้อง ครบถ้วน หากผู้ขอรับใบอนุญาตมิได้แก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนภายในเวลาที่ผู้รับคำขอกำหนด ให้ผู้รับคำขอสั่งไม่อนุญาต

เมื่อได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของกิจการสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู นั้น

ใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนา และฟื้นฟู ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออกใบอนุญาต

ข้อ 4 ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อผู้ออกใบอนุญาตตามแบบ ที่ปลัดกระทรวงประกาศกำหนดก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ทำให้ไม่อาจยื่นคำขอตามกำหนดเวลาดังกล่าวได้ ให้ยื่นคำขอได้ก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ

เมื่อได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้ว ให้ ผู้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูต่อไปจนกว่าผู้ออกใบอนุญาตจะสั่ง ไม่อนุญาตให้ ต่ออายุใบอนุญาต ในการอนุญาตให้ ต่ออายุใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ให้นำข้อ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ระบุรายละเอียดรายการต่ออายุ ไว้ทางด้านหลังของใบอนุญาตเดิมนั้นด้วย

ข้อ 5 ในกรณีที่ใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอต่อผู้ออกใบอนุญาตตามแบบที่ปลัดกระทรวงประกาศกำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบ การสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรดุ พร้อมด้วยหลักฐานการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนว่าใบอนุญาต สูญหายหรือถูกทำลาย หรือนำใบอนุญาตที่ชำรุดแนบพร้อมคำขอ ใบแทนใบอนุญาตให้ใช้ตามแบบใบอนุญาต โดยมีคำว่า “ใบแทน” กำกับไว้ ที่มุมบนด้านขวา และให้มีวัน เดือน ปีที่ออกใบแทน พร้อมทั้งลงลายมือชื่อผู้ออกใบอนุญาตหรือผู้ ซึ่งได้ รับมอบหมาย จากผู้ออกใบอนุญาต

ข้อ 6 ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู แสดงใบอนุญาต หรือใบแทนใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ณ ที่เปิดเผยและเห็นได้ ง่ายในสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูนั้น

ข้อ 7 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูประสงค์จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขอาคารหรือย้ายที่ตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ตลอดจนเปลี่ยนแปลงผู้ดำเนินกิจการ ระเบียบ หรือข้อบังคับการดำเนินงาน ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อผู้ออกใบอนุญาตหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเพื่อขอความเห็นชอบไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลง แก้ไขหรือย้าย แล้วแต่กรณี

ข้อ 8 ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู จัดทำป้ายแสดงชื่อสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู และมีข้อความเป็นตัวอักษรไทยว่าเป็นสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู และติดไว้ ณ ที่ตั้งสถานที่ดังกล่าวในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร

ข้อ 9 ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องจัดทำระเบียบหรือข้ อบังคับการดำเนินงาน เพื่อใช้ประกอบในการยื่น คำขอรับใบอนุญาต และใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ระเบียบหรือข้อบังคับตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการ บริหารจัดการให้สอดคล้องและได้มาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ และระเบียบที่กำหนด ตามมาตรา 54 วรรคสอง

หมวด 2 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู

ข้อ 10 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูให้ มีสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) ที่ตั้งอาคาร ต้องอยู่ในบริเวณสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ไม่อยู่ใกล้ชิด สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ บริเวณที่มีมลพิษเกินกว่าที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด หรือบริเวณที่เสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณขนถ่ายก๊าซ น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ เว้นแต่มีมาตรการป้องกันการเสี่ยงอันตรายดังกล่าว และต้องจัดทำรั้วหรือที่กั้นบริเวณ ให้เป็นสัดส่วน และมีทางเข้าและออก ไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ต้องมีพื้นที่สำหรับเด็กได้เล่นหรือพักผ่อนได้ตามสมควรบริเวณภายนอกอาคาร

(2) อาคาร จะต้องสูงไม่เกินสี่ชั้น มีทางเข้าและออกที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจาก อาคารได้สะดวกเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติ โดยต้องมีทางเข้าและออกอย่างน้อยสองทาง แต่ละทางกว้าง ไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร ภายในอาคารต้องมี แสงสว่างเพียงพอ มีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์ และมีช่องระบายอากาศอย่างเพียงพอ มีระบบฟอกอากาศหรือระบายอากาศที่เหมาะสม ในกรณีที่สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู รับทั้ง

เด็กหญิงและเด็กชาย ต้องจัดให้ มีห้องนอน ห้องน้ำและห้องส้วม สำหรับเด็กหญิงและเด็กชาย แยกต่างหากจากกันเป็นสัดส่วน

(ก) ห้องนอนต้องมีความสะดวก และมีอุปกรณ์เครื่องใช้ในการนอนที่เหมาะสมและเพียงพอ กับจำนวนเด็ก มีมาตรการป้องกันยุงและแมลง อากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีเนื้อที่ต่อเด็กหนึ่งคนไม่น้อยกว่า 1.65 ตารางเมตร และขนาดความจุอากาศไม่น้อยกว่า 5 ลูกบาศก์เมตรสำหรับเด็กที่มี อายุต่ำกว่าสองปี เนื้อที่ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตรและขนาดความจุอากาศไม่น้อยกว่า 6 ลูกบาศก์เมตร สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่สองปีแต่ไม่เกินเจ็ดปี และเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 3 ตารางเมตร และขนาดความจุอากาศ ไม่น้อยกว่า 9 ลูกบาศก์เมตรสำหรับเด็กที่มีอายุเกินเจ็ดปีขึ้นไป

(ข) ห้องพยาบาลและห้องครัวต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 9 ตารางเมตร ทั้งนี้ จะต้องมีมาตรการ ป้องกันยุงและแมลง

(ค) ห้องน้ำและห้องส้วมต้องมีจำนวนอย่างน้อยอย่างละหนึ่งห้อง ต่อเด็กอายุระหว่างสองปี ถึงเจ็ดปี จำนวนยี่สิบคน และต่อเด็กอายุเจ็ดปีขึ้นไปจำนวนสิบคน

หมวด 3 การเพิกถอนใบอนุญาต

ข้อ 11 ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือ สถานพัฒนาและฟื้นฟูผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ หรือระเบียบหรือข้อบังคับของ สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูหรือเงื่อนไข ในการอนุญาต ให้ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจ

(1) สั่งให้ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ หรือระเบียบหรือ ข้อบังคับของสถานที่ดังกล่าว หรือเงื่อนไขในการอนุญาต

(2) สั่งพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าควบคุมการดำเนินกิจการของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู เป็นการชั่วคราว หรือ

(3) เพิกถอนใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูนั้น หรือให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งเด็กไปยังสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูของทางราชการหรือสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูอื่นที่เหมาะสม

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ออกใบอนุญาตแจ้งเป็นหนังสือให้ ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูทราบพร้อมทั้งเหตุผล

2.3.2 การจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2.3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไข เพิ่มเติม โดยกำหนดไว้ ดังนี้

มาตรา 33 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม ในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณีวัฒนธรรมของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิของ ผู้เสียหายที่พึงได้ รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการช่วยเหลือ ตลอดจน ขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน และต้องรับฟังความคิดเห็นของ ผู้เสียหายก่อนด้วย

การให้ความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง อาจจัดให้ บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายได้รับการดูแลใน สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือสถานสงเคราะห์อื่นของรัฐหรือเอกชนก็ได้

2) ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยส่งเสริมให้ผู้เสียหายมีสิทธิและทางเลือกในการเข้ารับการคุ้มครอง ประกอบกับเป็นการส่งเสริม ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย เป็นไปตามมาตรา 29 และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พ.ศ. 2552 จึงวางระเบียบไว้

3) ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุมัติค่าใช้จ่ายในการศึกษาหรือฝึกอบรมสำหรับผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย โปร่งใส ตรวจสอบได้

2.3.2.2 หลักเกณฑ์การจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560 มีสาระสำคัญ ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ว่าด้วยเรื่องการให้ความหมาย อาทิ ความหมายสถานคุ้มครองเอกชน และองค์กรเอกชน

“สถานคุ้มครองเอกชน” หมายความถึง สถานคุ้มครองตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พ.ศ. 2552

“องค์กรเอกชน” หมายความว่า องค์กรเอกชนที่ได้จดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

หมวด 2 การจัดตั้งสถานคุ้มครอง ว่าด้วยเรื่อง การยื่นคำขอการจัดตั้ง คุณสมบัติ เอกสารหลักฐาน สถานที่ อาทิ องค์กรเอกชนที่จะขอจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชน ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(1) เป็นองค์กรที่ได้จดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

(2) มีสถานที่ตั้ง อาคารที่จะจัดตั้งสถานคุ้มครอง ในกรณีที่สถานที่หรืออาคารเป็นของผู้อื่นจะต้องมีหนังสือแสดงว่าได้รับยินยอมจากเจ้าของสถานที่หรืออาคาร และแผนผังอาคารภายในสถาน คุ้มครองเอกชน พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สอยอาคารและห้องต่าง ๆ ที่จำเป็น

(3) รายนามผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(4) มีงบประมาณ แผนงาน ในการดำเนินงาน

หมวด 3 การดำเนินกิจการสถานคุ้มครองเอกชน ว่าด้วยเรื่อง คุณสมบัติและลักษณะผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

หมวด 4 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานคุ้มครองเอกชน ว่าด้วยเรื่องสถานคุ้มครองเอกชนต้องจัดให้มีห้องต่าง ๆ ประกอบด้วย ห้องพัก ห้องกิจกรรม นันทนาการ ห้องอาหาร ห้องสุขา และห้องอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อการช่วยเหลือ และคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยแยกเป็นสัดส่วน และให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณีวัฒนธรรมของผู้เสียหาย ตลอดจนจัดให้มีระบบและอุปกรณ์รักษา ความปลอดภัย

หมวด 5 การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ว่าด้วยเรื่อง สิทธิของผู้เสียหาย กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือของสถานคุ้มครอง การดำเนินการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และการส่งกลับภูมิลำเนา

หมวด 6 การรายงานและการกำกับดูแลสถานคุ้มครองเอกชน ว่าด้วยเรื่องการให้สถานคุ้มครอง

เอกชน รายงานการดำเนินการเกี่ยวกับผู้เสียหายให้ปลัดกระทรวงทราบ ดังนี้ (1) รายงานการรับตัวผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ภายในระยะเวลาไม่เกิน7 วัน นับแต่วันรับตัวผู้เสียหาย (2) รายงานผลการดำเนินการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายรายกรณีทุกเดือน (3) รายงานสรุปผลการดำเนินงานของสถานคุ้มครองเอกชนเป็นประจำทุกปี

หมวด 7 การเพิกถอนการอนุญาต ว่าด้วยเรื่อง หากสถานคุ้มครองเอกชนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ปลัดกระทรวงหรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตรวจสอบ เมื่อปรากฏว่าการกระทำดังกล่าว ก่อให้เกิดผลเสียต่อการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหาย ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด มีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนนั้น แล้วแต่กรณี

2.3.3 เปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในประเทศไทย ต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

ตารางที่ 2.3 เปรียบเทียบกรณีตัวอย่างในประเทศไทย ต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ดังนี้

ประเด็น	**การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู**	**สถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์**	**สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต**
กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	-พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 -กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549 - ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย วิธีการดำเนินงาน	-พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม -ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ประเด็น	การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู	สถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต
	ของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2547 -กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549	-ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้	
หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
หลักเกณฑ์ในการขอจัดตั้งโดยเอกชน	มีกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549	มีระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560	ยังไม่มีการประกาศกฎกระทรวงในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขต่างๆ

ประเด็น	การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู	สถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต
สาระสำคัญในกฎกระทรวงและระเบียบในการจัดตั้ง	หมวด 1 การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู หมวด 2 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู หมวด 3 การเพิกถอนใบอนุญาต	หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การจัดตั้งสถานคุ้มครอง หมวด 3 การดำเนินกิจการสถานคุ้มครองเอกชน หมวด 4 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานคุ้มครองเอกชน หมวด 5 การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หมวด 6 การรายงานและการกำกับดูแลสถานคุ้มครองเอกชน หมวด 7 การเพิกถอนการอนุญาต	ยังไม่มีการประกาศกฎกระทรวงในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขต่างๆ
งบประมาณอุดหนุนจากรัฐ	ไม่มีระเบียบกำหนดไว้	มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุมัติค่าใช้จ่ายในการศึกษาหรือฝึกอบรมสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือ	ยังไม่มีการประกาศกฎกระทรวง ระเบียบในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขต่างๆ

ประเด็น	การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู	สถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต
		บริการ โดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้	

จากการศึกษากรณีตัวอย่างในประเทศไทย คือ (1) การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู และ (2) สถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ที่รับผิดชอบหลักโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคมเช่นเดียวกัน และมีการพยายามส่งเสริม สนับสนุนและให้โอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ภายใต้การดูแลของรัฐ ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูล หลักเกณฑ์ วิธีการต่างๆ กรณีตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น และการเปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่างและคล้ายคลึงของการดำเนินงานในประเทศไทย ดังนั้น ข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถพัฒนาไปเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ที่สามารถนำไปกำหนดกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศต่างๆ ในการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมต่อไปได้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จีรวรรณ วารุกะ (2562) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ โดยศึกษากฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของเอกชนที่เหมาะสมในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ใน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กฎหมายฉบับดังกล่าว ยังมีข้อจำกัด ไม่ครอบคลุมอยู่บางประการ โดยเฉพาะในส่วนของการฝึกและอบรม ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น เช่น มี สถานที่แออัด เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดูแลเด็กและเยาวชน จะให้เอกชนเข้ามาจัดทำศูนย์ฝึกและอบรมได้หรือไม่ ในเรื่องเงื่อนไขการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรมของเอกชนไม่มีหน่วยงานที่มีอำนาจในการกำหนด เงื่อนไขการปล่อยตัว และในส่วนคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมและผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมไม่มีการกำหนดคำนิยามไว้ทำให้ศูนย์ฝึกและอบรมของเอกชนไม่มีสถานะเป็นศูนย์ฝึกและอบรมที่จะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนั้น จึง ควรให้แก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ตาม มาตรา 4 มาตรา 55 มาตรา 56 และมาตรา 140 ให้บทบัญญัติดังกล่าวครอบคลุมถึงศูนย์ฝึกและอบรมของเอกชนด้วย เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ส่วนเรื่องเงื่อนไขในการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ของศูนย์ฝึกและอบรม ควรแก้ไขให้คณะกรรมการสงเคราะห์เข้ามามีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวของศูนย์ฝึกและอบรมของเอกชน เรื่องคำนิยามเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมและผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม ควรบัญญัติคำนิยามให้รวมถึงศูนย์ฝึกและอบรมของเอกชนด้วย

นัทธปราชญ์ นันทิวัฒน์กุล และคณะ (2565) ต้นทุนประสิทธิผลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายอาญา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผลการดำเนินการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กฎหมายอาญาของศูนย์ฝึกและอบรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ด้วยข้อมูลทุติยภูมิของศูนย์ฝึก 17 แห่ง ระหว่างเดือนกันยายน 2559 - ธันวาคม 2562 ใช้การวิจัยเชิงปริมาณใช้การคำนวณค่าอัตราส่วนเพิ่มต้นทุน ประสิทธิผล (ICER) ซึ่งเป็นการเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของเยาวชนที่กลับตนเป็นคนดี เพื่อค้นหาศูนย์ฝึกที่มีประสิทธิผลในการดำเนินงาน จากนั้นอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เยาวชน การบริหารจัดการทรัพยากรและต้นทุน และการจัดการปัญหาและอุปสรรคของศูนย์ฝึก ผลการวิจัยโดย สรุปพบว่า อัตรากระทำผิดซ้ำของเยาวชนในช่วง 1 ปีแรก อยู่ในระดับสูงและเป็นอัตราคงที่ประมาณร้อยละ 23 เมื่อ เปรียบเทียบอัตรากระทำผิดซ้ำระหว่างกลุ่มศูนย์ฝึกรูปแบบพิเศษกับศูนย์ฝึกเขตหรือเทียบตามขนาดของศูนย์ฝึก พบว่า ไม่มี ความแตกต่างกัน ทั้งนี้ ศูนย์ฝึก E เป็นศูนย์ฝึกที่เกิดประสิทธิผล แม้จะลดลงค่าใช้จ่ายในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เยาวชน แต่จำนวนเยาวชนกลับตนเป็นคนดีของสังคมยังคงเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 1 จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ศูนย์ฝึก E มีการบริหารจัดการ ต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารและบุคลากรของศูนย์ฝึก ผู้บริหารมีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การจัดการความรู้ และการวิจัยปฏิบัติงาน (R2R) เพื่อการพัฒนาระบบและกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเยาวชน ทั้งที่ศูนย์ฝึกมีประสบการณ์เช่นเดียวกับศูนย์ฝึกอื่น คือ จำนวนเยาวชนในศูนย์ฝึกแออัด ขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณน้อย จากต้นทุนทั้งหมดและต้นทุนเฉลี่ยในการดูแลเยาวชนของศูนย์ฝึกทั้ง 17 แห่ง พบว่า ต้นทุนทั้งหมดที่ศูนย์ฝึกทั้ง 17 แห่งได้รับรวมกันประมาณปีละ 356 ล้านบาท โดยมีการปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ด้านต้นทุนเฉลี่ยในการดูแลเยาวชนเท่ากับ 9,000 บาทต่อคนต่อเดือน จากการเปรียบเทียบต้นทุนเฉลี่ยระหว่างศูนย์ฝึกภายในกลุ่มขนาดศูนย์ฝึก (ขนาดเล็ก กลางและใหญ่) หรือ เทียบระหว่างศูนย์ฝึก พบว่า ไม่มีรูปแบบของต้นทุนเฉลี่ยที่ชัดเจนศูนย์ฝึกทุกขนาดควรมีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากัน

กรรณิกา กุกุดเรือ (2563) การพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ สำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 2) ศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมและความต้องการคุณสมบัติด้านอาชีพของสถานประกอบการ สำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และ 3) สร้างและพัฒนาระบบภาคี เครือข่ายอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) โดยใช้เทคนิคการพัฒนาระบบแบ่งกลุ่มประชากรเป้าหมาย (Cluster sampling) ตามเกณฑ์ภูมิศาสตร์และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 6 พื้นที่ จำนวน 7 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 22 คน และภาคเอกชน จำนวน 21 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus group) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 18 คน และภาคเอกชน จำนวน 12 คน ทั้งหมด 4 ครั้ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ผลการวิจัย พบว่า 1. แนวทางการพัฒนาทักษะด้านอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน คือการผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนในระดับนโยบาย จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับเครือข่ายอาชีพให้เป็นรูปธรรม ออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาทักษะให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และตามความต้องการของเด็กและเยาวชน เน้นการพัฒนา Soft skills สร้างมาตรฐานครูฝึก สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏต่อสาธารณะ รวมถึงเตรียมความพร้อมครอบครัวและเครือข่ายชุมชน ประสานทำความเข้าใจให้เปิดโอกาส ลดการตีตรา ให้ความร่วมมือในการกำกับติดตาม และรองรับเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม 2. แนวทางการเตรียมความพร้อมและความต้องการคุณสมบัติด้านอาชีพของสถานประกอบการ สำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า สถานประกอบการไม่เน้นทักษะ เฉพาะใดเป็นพิเศษ ความต้องการที่สำคัญคือ ด้านจิตใจและพฤตินิสัยที่ดีแนวทางการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน คือการจัดทำแผนปฏิบัติการ สำรวจความต้องการของตลาดแรงงาน สร้างระบบคัดกรองและระบบการส่งต่อข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น

และไว้วางใจ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วม และแนวทางการประสานความร่วมมือให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมกับเครือข่ายที่หลากหลาย 3. แนวทางการสร้างและพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า ควรสร้างฐานข้อมูลร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชุมชน ผู้ปกครองหรือครอบครัวเด็กและเยาวชน เชื่อมโยงทั่วประเทศอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน บูรณาการทำงานร่วมกัน สร้างระบบการบริหารงานที่เน้นการมีส่วนร่วม การประสานงานอย่างเป็นระบบและเป็นทางการในรูปคณะกรรมการ เสริมแรงจูงใจในการร่วมเป็นเครือข่าย โดยการสนับสนุนเป็นรูปธรรมจากภาครัฐ เช่น การลดภาษีการออกเป็นกฎหมายเช่นเดียวกับ ข้อกฎหมายการให้รับบุคคลพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการ หรือการประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น นอกจากนี้ ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ (Knowledge) ความต้องการ คุณสมบัติ/ทักษะด้านอาชีพ และบัญชีเครือข่ายสถานประกอบการที่พร้อมรองรับเด็กและเยาวชน จำนวน 49 แห่ง เป็นผลสำเร็จและความคุ้มค่าของโครงการ ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริง มีอาชีพรองรับ สร้างรายได้ครอบครัวและชุมชนมีความเข้มแข็ง ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์จากผลสำเร็จของโครงการ มีดังนี้คือ 1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรจัดทำนโยบายข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับภาคีเครือข่าย จัดทำแผนดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม สร้างแนวทางความร่วมมือที่ชัดเจนในระดับนโยบาย กำหนดเจ้าภาพและผู้ประสานรับผิดชอบ สร้างระบบฐานข้อมูลร่วมและทำเนียบ บัญชีเครือข่ายด้านอาชีพเชื่อมโยงทั่วประเทศ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง 2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรออกแบบและพัฒนาหลักสูตร พัฒนาครูฝึกให้ทันสมัย สร้างมูลค่าในตัวเด็กและเยาวชน เน้นการพัฒนา Soft skills เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความมั่นใจในศักยภาพและความสามารถของเด็กและเยาวชน ประสานความร่วมมือกับชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างความเข้าใจ และความพร้อมในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม

ชนกกร โพธิ์นาคเงิน (2561). การบริหารจัดการและความร่วมมือในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนจังหวัดชลบุรี การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ การดำเนินการให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการและการดำเนินงานในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน จังหวัดชลบุรี 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการดำเนินงานและความร่วมมือในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน จังหวัดชลบุรี โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจาก 2 กลุ่มกรณีศึกษา คือ กลุ่มผู้บริหารสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนใน จังหวัดชลบุรี 8 แห่ง และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จังหวัดชลบุรี 8 แห่ง จำนวน 21 กรณีศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในลักษณะการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1. การบริหารจัดการของสถาน

สงเคราะห์เด็กเอกชน จังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินการบริหารจัดการตามกรอบ แนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม ปีพ.ศ. 2551 2. การดำเนินการให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน จังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินการให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 3. ความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน ได้รับความร่วมมือในด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานจากภาคเครือข่าย 4. ปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากร 5. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการ การดำเนินงานและความร่วมมือในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เสนอแนวทางการพัฒนาโดยเสนอให้ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีความเหมาะสม พัฒนาบุคลากร สร้างเครือข่ายความร่วมมือ 6. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารให้สถานสงเคราะห์เอกชน ควรจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงาน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อธิคม บุญมณีประเสริฐ (2561) อนาคตภาพการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2560-2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์ เด็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2560-2570) ในด้านยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็ก การช่วยเหลือและการประสานงานงานสวัสดิการและบริการ โดยผ่านกระบวนการเทคนิควิจัย แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 18 คน โดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารที่มีบทบาท ในการกำหนดนโยบายในระดับประเทศ จำนวน 2 คน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ปกครอง หัวหน้าบ้าน ผู้อำนวยการ คณะบริหาร สถานสงเคราะห์รัฐบาล จำนวน 5 คน 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้อำนวยการ ผู้จัดการ คณะผู้บริหารสถานสงเคราะห์เอกชนที่สังกัด สมาคมและมูลนิธิต่างๆ จำนวน 6 คน 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ อาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิสถานสงเคราะห์เด็กและการสังคมสงเคราะห์เด็ก จำนวน 5 คน แล้วนำสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับ แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม นำผลที่ได้มาเขียนสรุปเป็นภาพอนาคตของการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2560-2570) ผลการวิจัยพบว่า 1. อนาคตภาพการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2560- 2570) ในด้านยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็กจะเป็นภาพที่ให้ความสำคัญกับบุคลากรที่มาทำงานกับเด็กเป็นสิ่งสำคัญ 2. อนาคตภาพแนวโน้มการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2560-2570) ในด้านการช่วยเหลือและประสานงานจะเป็นภาพอนาคตที่มีเครือข่ายของทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ชุมชน และองค์กรต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและประสานงานกับสถานสงเคราะห์เด็ก 3. อนาคตภาพแนวโน้มการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็กในทศวรรษ หน้า (พ.ศ.2560-2570) ในด้านงานสวัสดิการและบริการจะเป็นภาพอนาคตที่ยึดเอาตัวเด็กเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ภาพอนาคตของสวัสดิการและบริการที่จะจัดเพื่อเด็กจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เด็กจะได้รับแล้วนำมาพิจารณาเป็นอันดับแรก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต” กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต

ทั้งนี้มีรายละเอียดวิธีการดำเนินวิจัย ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต” กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม” นี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย คือ

1) การศึกษาจากแนวคิด และข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2) การศึกษาจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยจัดเวทีระดมความคิดเห็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ หน่วยงานนำร่อง ที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต และการจัดเวทีนำเสนอและข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา “โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต”

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 การศึกษาและถอดบทเรียนจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ประกอบด้วย

1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก
2) ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
3) มูลนิธิบ้านพระพร
4) วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
5) Bellinee's Bake&Brew

3.2.2 ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีการจัดเวทีระดมความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติการ ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานนำร่อง ที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต จำนวน 1 ครั้ง และการจัดเวทีนำเสนอและข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา "โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต" จำนวน 1 ครั้ง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตทั้งในและต่างประเทศ เช่น การทบทวนวรรณกรรมและศึกษาค้นคว้าโมเดลจากต่างประเทศ กฎหมาย ระเบียบ มาตรการของต่างประเทศที่ดำเนินการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต , การดำเนินงาน สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เช่น โครงสร้างองค์กร รูปแบบการบริหารจัดการ การปฏิบัติการขององค์กร งบประมาณและแหล่งเงินทุน ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และเปรียบเทียบความเป็นไปได้ในการนำมาดำเนินการในประเทศไทย

3.3.2 การศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยศึกษาถึงรูปแบบและกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร ทั้งในระดับการบริหารจัดการและระดับปฏิบัติการ ตามที่กรมพินิจฯ กำหนด หรือข้อมูลส่วนอื่นๆนอกเหนือจากที่กรมพินิจฯกำหนด และที่ปรึกษาเห็นว่ามีความสำคัญหรือเป็นประโยชน์ต่อ

การศึกษาถอดบทเรียน สามารถดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมได้ โดยประเด็นการศึกษาและถอดบทเรียน ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 นโยบายขององค์กร ได้แก่

- วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์
- วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง
- ประวัติความเป็นมา
- แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
- นโยบาย
- ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ
- งบประมาณ
- ผู้บริหาร
- ความร่วมมือ MOU
- อื่นๆ

ประเด็นที่ 2 การบริหารจัดการขององค์กร ได้แก่

- โครงสร้างการบริหาร
- จำนวนบุคลากร และตำแหน่งงาน
- กลุ่มเป้าหมาย
- ความสามารถในการรองรับเด็กและเยาวชน
- หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชน
- คุณสมบัติ คุณลักษณะของเด็กเยาวชน
- ค่าใช้จ่าย การสนับสนุน
- ค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเยาวชน 1 คน โดยจำแนกรายการค่าใช้จ่าย
- สิทธิขั้นพื้นฐาน และสวัสดิการที่จัดให้กับเด็กและเยาวชน
- การดูแลความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต และสุขอนามัยของเด็กและเยาวชน
- สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ความปลอดภัย
- กฎระเบียบ มาตรการต่างๆ
- อื่นๆ

ประเด็นที่ 3 การปฏิบัติการขององค์กร ได้แก่

- รูปแบบ กิจกรรม หลักสูตร กระบวนการในการพัฒนาเด็กเยาวชน
- ระยะเวลาของเด็กและเยาวชนในการอยู่ในองค์กร

- กิจกรรมเด่น (best practice)
- ตัวอย่างกรณีศึกษา
- การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ
- การทำงานกับครอบครัวชุมชน
- การประเมินและการรายงานความก้าวหน้า
- การทำงานร่วมกับเครือข่าย
- การประสานส่งต่อ
- การติดตามประเมินผล

ประเด็นที่ 4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัดในการดำเนินงานที่ผ่านมา และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต

ประเด็นที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา เป็น สถานฝึกและอบรมเอกชน

- ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ
- การสนับสนุน จากภาครัฐ
- วิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน
- การทำข้อตกลงความร่วมมือ
- วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย
- รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาเด็กเยาวชน
- การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน
- ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อการพัฒนา

ทั้งนี้ หน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ประกอบด้วย

1. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก
2. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
3. มูลนิธิบ้านพระพร
4. วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
5. Bellinee’s Bake&Brew

โดยมีวิธีการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง ดังนี้

(1) สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ หน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

(2) เก็บข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามที่กรมพินิจฯ กำหนด เช่น เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ศาลเยาวชนและครอบครัว

(3) จัดเวทีระดมความคิดเห็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ หน่วยงานนำร่อง ที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

3.3.3 จัดเวทีนำเสนอและข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา “โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต”

3.3.4 สรุปผลการดำเนินโครงการฯ ผลการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต และแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหารจัดการและระดับปฏิบัติการ โดยเปรียบเทียบจากผลการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประมวลผลข้อมูลจากการศึกษาและถอดบทเรียนโดยใช้แนวคิดว่าด้วยเรื่อง “องค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม”

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลจากการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต และแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดจะมีการนำแนวคิดว่าด้วยเรื่อง “องค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม” มาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลดังผังภาพ

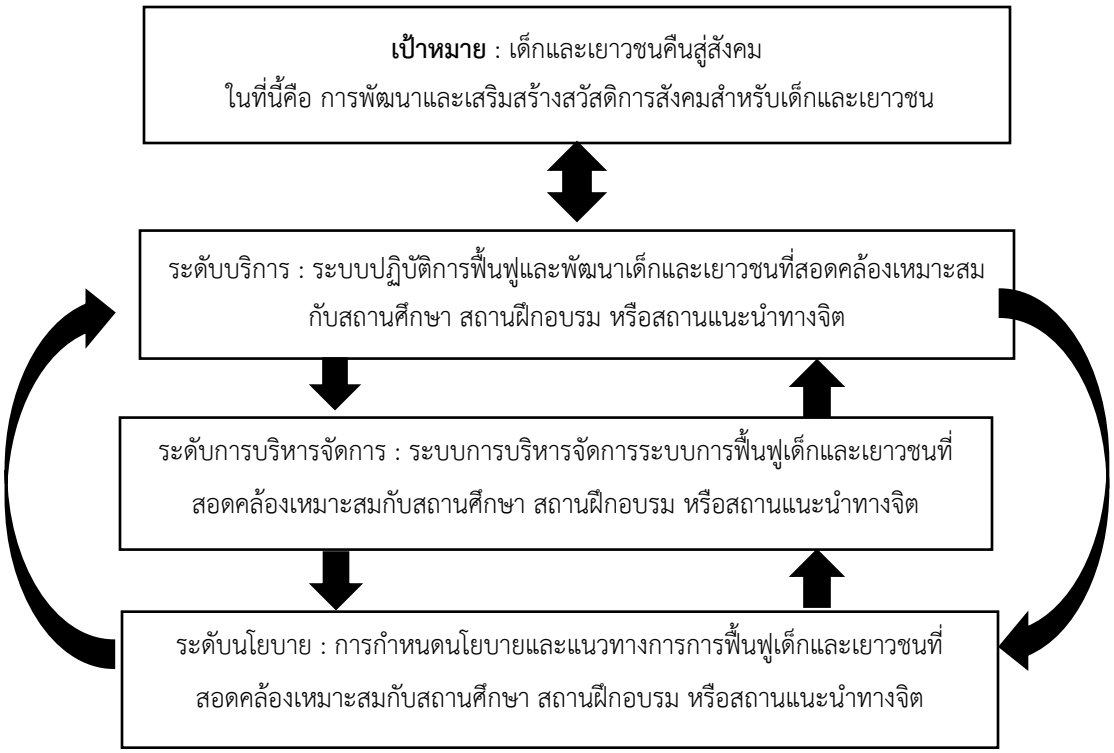

(ที่มา ดัดแปลงผังภาพจาก ยุพาวงศ์ไชย, 2545, หน้า 5.)

ประเด็นที่ 1 เป้าหมายงานสวัสดิการสังคม คือ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี (well-being) หรือ คุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of life) ในที่นี้คือ เด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยการทำให้กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาหน่วยงานดังกล่าว จึงจะต้องกำหนดเป้าหมายนี้อย่างชัดเจน

ประเด็นที่ 2 ระดับปฏิบัติการ หรือ ระดับการให้บริการ (service) คือ การมีระบบให้บริการด้านสวัสดิการสังคมที่เป็นรูปธรรมในการเสริมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดแก่ประชาชน โดยเน้นการให้บริการโดยตรง (direct service) ได้แก่ การให้บริการเฉพาะราย การให้บริการกลุ่มชน ครอบครัว (ยุพา วงศ์ไชย, 2545, หน้า 2) ฉะนั้น งานวิจัยนี้จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการจัดบริการของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตที่ดำเนินการโดยเอกชน ที่จะต้องกำหนดเป็นตัวชี้วัดหลักสำคัญ

ประเด็นที่ 3 ระดับการบริหารจัดการ (management/ administration) คือ การเสริมสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพที่ดี โดยเฉพาะการแปลงนโยบายให้สามารถปฏิบัติการในระดับบริการ ถือเป็นการให้บริการโดยอ้อม (in direct service) ได้แก่ การบริหารงานสวัสดิการสังคม การจัดระเบียบชุมชน การวิจัยสวัสดิการสังคม และกำหนดนโยบายสวัสดิการสังคม (ยุพา วงศ์ไชย, 2545, หน้า 2) ที่ส่งผลให้ประชาชนได้มีสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง ฉะนั้น การพัฒนา

ของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตที่ดำเนินการโดยเอกชน จะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับการบริการจัดการสวัสดิการสังคมให้เกิดแก่เด็กและเยาวชนได้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ประเด็นที่ 4 ระดับการกำหนดและพัฒนานโยบาย (policy) เป็นการกำหนดและพัฒนานโยบายสวัสดิการสังคม ทั้งนี้นโยบายที่กำหนดขึ้นจะต้องกำหนดเป้าหมาย แนวทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน ที่จะเป็นแนวทางให้สามารถแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ฉะนั้น งานวิจัยนี้ถือเป็นโอกาสในการออกแบบเพื่อกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง แนวทางการปฏิบัติเชิงนโยบาย ที่จะนำไปใช้เพื่อการพัฒนาระบบการให้บริการ และระบบการบริหารจัดการที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนได้จริง

โดยผลการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต นำไปสู่การมีแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหารจัดการและระดับปฏิบัติการต่อไปได้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาต่อการพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยมีการนำเสนอเป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาจากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

4.2 ผลการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

4.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการ ต่อการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

4.4 ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

4.5 ผลการประชุมระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต ของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และหน่วยงานนำร่อง

4.6 ผลการประชุมวิพากษ์ผลการศึกษาการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

4.7 การวิเคราะห์หน่วยงานเครือข่ายนำร่องที่ศึกษาและถอดบทเรียน

4.1 ผลการศึกษาจากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

จากการศึกษากรณีตัวอย่างจากทั้งในและต่างประเทศต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ที่สามารถนำข้อมูล กรณีตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติงาน มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตของประเทศไทยต่อไปได้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

4.1.1 กรณีตัวอย่างจากต่างประเทศ มีข้อศึกษาและสามารถปรับใช้สำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. มาตรการการลงโทษโดยการควบคุมตัวในประเทศไทยยังคงจำกัดอยู่เฉพาะการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ศูนย์ฝึกและอบรม และกรณีร้ายแรงคือในเรือนจำเท่านั้น แม้ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 กำหนดให้ศาลสามารถควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในสถานที่อื่นที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นได้แต่ ในทางปฏิบัติยังคงมีเพียงสถานที่ดังกล่าวที่ใช้ในการควบคุมเด็กและเยาวชนเท่านั้น ซึ่งสถานที่ดังกล่าว นั้นเป็นสถานที่ที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งมีระดับความรุนแรงในการกระทำความผิดหลายระดับแตกต่างกัน ส่งผลทำให้เด็กและเยาวชน

ที่มีการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงต้องอยู่ร่วมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดร้ายแรงทำให้เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้กระทำความผิดร้ายแรง หากไม่ได้รับการดูแลหรือให้คำแนะนำที่ดีเพียงพออาจจะทำให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวเกิดพฤติกรรมเลียนแบบและเรียนรู้วิธีการกระทำความผิดที่รุนแรงขึ้น ทำให้แทนที่เด็กและเยาวชนดังกล่าวจะได้รับ การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแต่กลับเรียนรู้พฤติกรรมในการกระทำความผิดและออกมามีแนวโน้มในการกระทำ ความผิดซ้ำ อีกทั้งปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ จำนวนบุคลากรในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมไม่เพียงพอสำหรับการดูแลแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การควบคุมตัว เด็กและเยาวชนไม่ก่อให้เกิดผลในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกามี โปรแกรมการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนที่เรียกว่า “Close to Home” นั้น หากนำมาศึกษาและปรับให้ เข้ากับระบบการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในประเทศไทยก็น่าจะสามารถแก้ไขปัญหาส่วนนี้ได้เพราะโปรแกรมดังกล่าว มีการจัดกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเล็ก และมีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งทำให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพมากกว่าการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนร่วมกันในปริมาณมากๆ นอกจากนั้นโปรแกรมนี้ยังจัดให้เด็กและเยาวชนอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนดังกล่าวสามารถมาเยี่ยมลูกหลานของตนเองได้ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้วย ทำให้หลังจบโปรแกรมเด็กและเยาวชนสามารถกลับไปอยู่ร่วมกับชุมชนได้โดยไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่ชุมชนดังกล่าวไม่ต้อนรับ

3. การประสานงานอย่างบูรณาการระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นรูปธรรมโดยอาจจะมีหน่วยงานกลางในการช่วยประสานความร่วมมือ ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีองค์กรหลายองค์กรไม่ว่าเป็นองค์กรของรัฐและเอกชนที่เข้ามามีช่วยส่วนเหลือเช่น องค์กร Annie E. Casey Foundation เป็นองค์กรที่ได้รับทุน จากเอกชนและจัดทำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม (Risk Assessment Instrument) และพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวให้ศาลและเจ้าพนักงานคุมประพฤติใช้ในการประเมินว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำหรือไม่ โดยเครื่องมือ ดังกล่าวนำมาใช้ในการพิจารณาคำขออนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวของเด็กและเยาวชน หรือโปรแกรม Close to Home ซึ่งเป็นโปรแกรมที่รัฐบาลเป็นคนจัดทำขึ้นแต่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยคนเข้ามาบริหารจัดการก็เป็นคนในภาคเอกชน ดังนี้จะเห็นได้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาภาครัฐและ ภาคเอกชนมีความร่วมมือกันในหลากหลายรูปแบบเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนซึ่งส่งผลให้ กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

4. การให้โอกาสและสนับสนุนองค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรมบำบัด และการติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชน อย่างเช่น กรณีที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีประเด็นที่น่าสนใจที่ทำให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้รับการปิดตัวลงเพราะการนำตัวเด็กเข้าสู่ศูนย์ฝึกและอบรมสำหรับเยาวชนในประเทศเนเธอร์แลนด์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกรณีที่จำเป็นจริงๆ พร้อมกันนี้กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กมีโปรแกรม

ให้การช่วยเหลือดูแลเด็กจำนวนมากซึ่งดูแลให้ความช่วยเหลือเยาวชนและครอบครัว เช่น การบำบัดเด็กและเยาวชนที่บ้าน การช่วยเหลือพ่อแม่เยาวชน และตัวอย่างของ องค์กร 180 เป็นองค์กรเอกชนที่ทำงานพัฒนาเยาวชนหลายกลุ่มเป้าหมาย มีบุคลากรที่มีความสามารถและศักยภาพสูง มีการพัฒนาโปรแกรม/รูปแบบการทำงานใหม่ๆหลายประเภท ทั้งนี้เมื่อองค์กรทำการพัฒนาโปรแกรมต่างๆ แล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้เพราะมีงบประมาณสนับสนุนทั้งจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ และที่สำคัญมีองค์กรสหภาพยุโรปที่สามารถลงทุนเพื่อการพัฒนาโปรแกรมใหม่ๆได้อีกโดยยึดประโยชน์สูงสุดต่อเยาวชน

5. การเข้ามีส่วนร่วมของชุมชนในโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการผลักดันโปรแกรมต่างๆเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในชุมชนของตนเอง เช่น Juvenile Reception Center ในเมืองพอร์ทแลนด์ (Portland) รัฐโอเรก้อน (Oregon) และ Community Assessment and Resource Center เมือง ซานฟรานซิสโก (San Francisco) ซึ่งในประเทศไทยนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนยังปรากฏใน กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาตรา 90 เท่านั้น และเพียงการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นรายคดีโดยไม่มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรกลางเข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในแต่ละชุมชน ซึ่งหากประเทศไทยได้ศึกษารูปแบบและนำมาปรับใช้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในชุมชนของตนเองมากขึ้น ย่อมทำให้กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูประสบความสำเร็จและเด็กและ เยาวชนมีโอกาสกลับคืนสู่ชุมชนของตนได้อย่างมีความสุข

6. ในกรณีประเทศสหรัฐอเมริกา ที่องค์กรเอกชนซึ่งมีความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินเข้ามา มีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ทั้งในรูปแบบของการเข้ามา ดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูด้วยตนเอง การจัดทำโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่างๆ หรือการช่วยเหลือ ทางด้านการเงิน แต่ในประเทศไทยนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนยังคงมีอยู่น้อย ดังนี้รัฐบาลไทยควรสร้างปัจจัยดึงดูดให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น มาตรการทางด้านภาษีเพื่อให้ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการดำเนินการในส่วนนี้หากภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในตรงนี้ มากขึ้นย่อมทำให้กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนบรรลุผลสำเร็จได้มากขึ้น

7. โปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจาก จะมีองค์กรต่างๆเข้ามามีบทบาทในการจัดทำโปรแกรมต่างๆแล้ว ยังมีการสร้างโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาแบบเฉพาะเจาะจงอีกด้วย เช่น โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูสำหรับเด็กและ เยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมทางเพศ (Multisystemic Therapy for Youth with Problem Sexual Behaviors (MST-PSB) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่เน้นการบำบัดเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยเจ้าหน้าที่ของโปรแกรมจะเข้าไปทำงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อน และชุมชนของเด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขปัญหาอันเป็นที่มาของพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม สร้างทักษะของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็ก และเยาวชนที่มีปัญหาดังกล่าว และแก้ไขปัญหาการเข้า

สังคมของเด็กและเยาวชนดังกล่าว ซึ่งพบว่า โปรแกรมนี้นั้นสามารถแก้ไขพฤติกรรมที่ทางเพศที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน ลดปัญหาการ กระทำความผิดซ้ำ และพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมกับคนรอบข้าง นอกจากนั้นยังมี โปรแกรมเบี่ยงเบนคดีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Special Needs Diversionary Program (SNDP) โปรแกรมนี้เกิดขึ้นในรัฐเทกซัส (Texas) เป็นโปรแกรมสำหรับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนซึ่งมีอาการป่วยทางจิตที่กระทำความผิด โดยมุ่งเน้นที่การรักษาอาการป่วยทางจิตและป้องกัน การกระทำความผิดซ้ำ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญสุขภาพจิตเข้ามาให้ออกแบบโปรแกรมทั้งรูปแบบตัวต่อตัวหรือการบำบัดแบบกลุ่ม เพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิต การจัดการกับความโกรธ และ ช่วยเหลือในด้านอื่นที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนดังกล่าว ผลลัพธ์จากการใช้โปรแกรมนี้นั้นพบว่า สามารถลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่มีอาการป่วยทางจิตได้ถึงร้อยละ 63 จากจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรม เทียบกับประเทศไทยแล้วพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดเพียงเงื่อนไขและวิธีการเบี่ยงเบนคดีเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติ ยังไม่พบว่ามีการสร้างโปรแกรมที่ออกแบบโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มี ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาจากปัจจัยหลายอย่างที่แตกต่าง กัน การที่มีโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูซึ่งมาสามารถแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้ตรงตามปัญหาที่ เด็กและเยาวชนคนนั้นประสบ ย่อมทำให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจมากขึ้น ดังนี้โปรแกรมต่างๆเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

8. ศูนย์ฝึกและอบรม ที่รวมหมายถึงทั้งของรัฐและเอกชน ยกตัวอย่างเช่น ศูนย์ฝึกฯของประเทศอินเดีย เนเธอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกาตามกฎหมายนั้นมีทั้งศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยรัฐบาล และศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยเอกชน อย่างเช่น ในรัฐโคโรราโด ให้มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจศูนย์ฝึกที่ดำเนินงานโดยเอกชนเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้ในมาตรา 19-2-204(4) แห่ง Colorado Revised Statutes 2017 ที่กำหนดให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนมีอำนาจในการทำข้อตกลงกับหน่วยงานเอกชนเพื่อให้การควบคุมดูแลหรือบริการอื่น ๆ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมขังโดยศาลกล่าวคือ เมื่อผู้พิพากษาศาลเยาวชนทำข้อตกลงกับหน่วยงานเอกชนแห่งใดหน่วยงานเอกชนแห่งนั้นก็จะมีอำนาจในการควบคุมดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้น ๆ โดยถูกต้องตามกฎหมาย

9. การดำเนินงานจัดตั้งบ้านกึ่งวิถีในต่างประเทศ ที่จัดตั้งเพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ชายและหญิง โดยเป็นผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มที่ถูกพิจารณาให้คุมประพฤติ รอลงอาญา พักโทษ กลุ่มเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย กลุ่มผู้พ้นโทษ ฯลฯ โดยสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญ คือจากกรณีศึกษา ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นมีองค์กรเอกชนจำนวนมากเข้าร่วมทำงานภายใต้การรับรองของกฎหมายของรัฐ และมีโครงการต่างๆที่ประสานความร่วมมือ ทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม เช่น การประสานความร่วมมือระหว่างนายจ้าง (Cooperation Employers) ที่ยินดีเข้าร่วมโครงการจ้างงานผู้พ้นโทษ และอีกทั้งบ้านกึ่งวิถีของเอกชน มีความพร้อมทางด้านสถานที่ การมีสถานฟื้นฟูผู้กระทำผิด พร้อมทั้งอาหาร สาธารณูปโภค บุคลากร ทีมงาน และโปรแกรมต่างๆในการ

แก้ไขฟื้นฟู ส่งผลให้ผู้พ้นโทษได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข และทั้งนี้สิ่งที่สำคัญ คือ ในกรณีตัวอย่าง ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น พบว่า มีกองทุนจากรัฐบาลในการสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้การขับเคลื่อนและดำเนินงานของบ้านกึ่งวิถีโดยเอกชน มีความพร้อมต่อการสนับสนุนช่วยเหลือที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

4.1.2 กรณีตัวอย่างจากในประเทศไทย ข้อศึกษาและปรับใช้ ดังนี้

จากการศึกษากรณีตัวอย่างในประเทศไทย คือ

(1) การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ที่เปิดโอกาสให้เอกชนมาขอรับการจัดตั้งเป็นสถานดังกล่าวได้ ซึ่งรับผิดชอบหลักโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และมีการกำหนดกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549 ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย วิธีการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2547 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549

โดยทั้งนี้มีการกำหนด การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู และการเพิกถอนใบอนุญาตไว้ ส่วนงบประมาณสนับสนุนให้แก่องค์กรที่จัดตั้งนั้น พบว่าไม่ได้มีการกำหนดงบประมาณอุดหนุนจากรัฐไว้

(2) สถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ที่รับผิดชอบหลักโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560 ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้

โดยทั้งนี้มีการกำหนด บททั่วไป การจัดตั้งสถานคุ้มครอง การดำเนินกิจการสถานคุ้มครองเอกชน

ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานคุ้มครองเอกชน การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การรายงานและการกำกับดูแลสถานคุ้มครองเอกชน การเพิกถอนการอนุญาต และที่สำคัญ มีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีการจัดตั้ง โดยเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้

ดังนั้นกรณีตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคมเช่นเดียวกัน และมีการพยายามส่งเสริม สนับสนุนและให้โอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ภายใต้การดูแลของรัฐ ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูล หลักเกณฑ์ วิธีการต่างๆ กรณีตัวอย่างดังกล่าว และการเปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่างและคล้ายคลึงของการดำเนินงานในประเทศไทย ดังนั้น ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถเป็นตัวอย่างที่สามารถพัฒนาไปเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ที่สามารถนำไปกำหนดกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศต่างๆ ในการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมต่อไปได้

4.2. ผลการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

การศึกษาถึงรูปแบบและกระบวนการการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการของหน่วยงาน ทั้งในระดับนโยบาย ระดับการบริหารจัดการ และระดับปฏิบัติการ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

4.2.1 ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

4.2.1.1 นโยบายขององค์กร

- **วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์**

<u>วิสัยทัศน์</u> เราเชื่อว่าพระคัมภีร์สามารถสร้างเด็กและเยาวชนให้เข้มแข็ง และคืนกลับสู่ครอบครัวและชุมชนอย่างสำเร็จ ***“We believe that the Bible can build strong kids and lead to successful reintegration to families and communities.”***

<u>พันธกิจ</u>

(1) ส่งเสริมการศึกษา Schooling

(2) ฝึกอบรมอาชีพ Working

(3) เสริมสร้างทักษะชีวิตในชุมชน Community life

(4) สร้างชีวิตจิตใจให้เข้มแข็ง Spiritual life

<u>เป้าประสงค์</u>

(1) ให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสได้รับการศึกษา Knowledge

(2) ฝึกอบรมเด็กให้มีท่าทีและความรับผิดชอบในการทำงาน Responsibility

(3) เรียนรู้ให้เกียรติ และช่วยเหลือกันในชุมชน Respect

(4) ชีวิตได้รับการเปลี่ยนแปลง เป็นคนดี Transformation

- **วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง**

(1) เพื่อช่วยฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด หรือผู้ที่ประสบปัญหาทางพฤตินิสัยทุกประเภทให้มีชีวิตใหม่ และสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

(2) เพื่อส่งเสริมการศึกษาให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเรียนตามหลักสูตรของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- **ประวัติความเป็นมา**

ในปี พ.ศ.2546 นายธนภณ นวพัฒน์ ผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอเถิน ในปีนั้น ได้เชิญศาสนาจารย์ เดวิด ลี ให้จัดตั้งศูนย์บำบัดยาเสพติดที่อำเภอเถิน (ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่) เพื่อให้บำบัดและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนผู้ติดยาเสพติดโดยวิถีคริสต์ จึงได้ดำเนินการเปิดสำนักงานศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน ณ บ้านท่านาง ตำบลล้อมแรด อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 17 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยมีนายธนภณ นวพัฒน์ เป็นประธานในพิธีเปิดสำนักงานศูนย์ฯ ภายหลังได้ย้ายไปตั้งศูนย์ ณ บ้านเลขที่ 164 บ้านดอนทราย หมู่ 13 ตำบลล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมด 19 ไร่ เมื่อวันที่ 16 เดือนธันวาคม พ.ศ.2547 โดยมี นายสุวิทย์ เล็กกำแหง นายอำเภอเถินเป็นประธานในพิธีเปิดศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 19 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 จากนั้นได้จัดงานฉลองครบรอบ 1 ปีโดยมีตัวแทนจากผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง นายวัฒน์ชัย มานพกวี ปลัดอำเภอเถิน หัวหน้าฝ่ายปกครองและพัฒนา มาเป็นประธานในพิธี ต่อมาได้ดำเนินการขออนุญาตจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ เป็นโรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553

โรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่ได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาเยาวชนที่มาจากกระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมาก และได้มีสำเร็จออกไปจำนวนมาก ในวันที่ 12 เดือนกันยายน พ.ศ. 2559 ท่านสามารถ ลอยฟ้า ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง ในปีนั้น ได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีปัจฉิมเทศนักเรียนที่จบการศึกษา มอบเกียรติบัตรแด่นักเรียนที่จบการศึกษาและเป็นกำลังใจให้แก่นักเรียนและคณาจารย์ยิ่ง ซึ่งต่อมาด้วยข้อจำกัดทางด้านบุคลากร

ในวิชาชีพสายครู ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อในนามโรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่ จึงได้เปลี่ยนกลับไปใช้ชื่อเดิม เป็น ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 จนถึงปัจจุบัน

- **แนวคิดที่เกี่ยวข้อง**

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ มีฐานคิดหลักสำคัญ คือ ฐานคิดการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน โดยมีแนวคิดหลัก ได้แก่

(1) แนวคิดการฟื้นฟูเด็ก Residential treatment model

(2) แนวคิดองค์รวมแห่งการเปลี่ยนแปลง Holistic Transformation Program

(3) แนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ Restorative Justice – RJ

(4) แนวคิดครอบครัวและชุมชนมีส่วนนร่วมในการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน (Family involvement and Community Involvement)

- **นโยบาย**

1. การฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยวิถีคริสต์
2. การพัฒนาเด็กโดยเน้นเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง
3. การสร้างและเชื่อมเครือข่ายกับหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมให้มั่นคง เช่น ศาลเด็กและเยาวชน กรมพินิจฯ และกรมคุมประพฤติ

- **ยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการ**

1) <u>ด้านการศึกษา</u> เรียนหลักสูตร กศน. และเรียนวิชาเสริมช่วงเช้าตามระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการจัดการศึกษาเสริมรายกรณี โดยจะมีการประเมินการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน จากนั้นจัดการสอนที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละคน
2) <u>ด้านการทำงาน</u> เน้นการเสริมสร้างทักษะทางการเกษตร โดยมีอาจารย์เป็นผู้ฝึก ซึ่งจะจัดเป็นกิจกรรมช่วงบ่ายและวันหยุด
3) <u>ด้านชีวิตชุมชน</u> (หรือ เรียกว่า “ชุมชนบำบัด”) สร้างบรรยากาศการดำรงชีวิตในศูนย์ฯ แบบครอบครัว และเสริมสร้างทักษะการสร้างสัมพันธภาพเพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นและชุมชน โดยการให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมให้บริการช่วยเหลือชาวบ้านและชุมชน ตลอดจนจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเตรียมพร้อมให้เด็กมีประสบการณ์การเข้าสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า

“...ให้มีการเรียนรู้ว่าการให้ดี แสดงความรักต่อพระเจ้า มีคุณพ่อคุณแม่ ให้เขาได้รับความอบอุ่น อยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว ทักษะชีวิตเขาจะเรียนรู้ว่าการช่วยเหลือซึ่งกันและดี เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

ต้องการอภัยซึ่งกันและกัน สร้างให้เข้ามีความมั่นใจในตัวเอง อาจารย์พาไปช่วยเหลือชุมชน” (ศจ.ดร. เดวิด ควองปิง ลี สัมภาษณ์)

“ชุมชนบำบัด” จึงถือเป็นกระบวนการสร้างการตระหนักรู้และเข้าใจถึง “การที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน/สังคม ที่เขาสามารถจะสร้างสรรค์ เป็นสิ่งดีๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชนที่เขาดำรงชีวิตอยู่ได้ ตรงนี้การถูกมองเห็นคุณค่า และ การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น

4) <u>ด้านจิตวิญญาณ</u> ศูนย์ฯ จะมีการอบรมพระคัมภีร์ทุกเช้าและค่ำ เข้านมัสการพระเจ้าที่โบสถ์คริสต์ จัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อให้เด็กได้สัมผัสความรักของพระเจ้า โดยมีอาจารย์ผู้ดูแลให้คำปรึกษาอยู่เสมอ ทั้งนี้การเสริมสร้างจิตวิญญาณผ่านกหลักปฏิบัติของพระคัมภีร์ เน้น การเรียนรู้ “รัก” “อภัย” และ “การแบ่งปัน” เป็นฐานสำคัญ

- **งบประมาณ** งบประมาณส่วนใหญ่ได้รับการบริจาคจากต่างประเทศ อีกส่วนหนึ่งมาจากคริสตจักรท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 130,000 บาท (หนึ่งแสนสามหมื่นบาท) เป็นภาระหนักสำหรับศูนย์ฯ
- **ผู้บริหาร**

ศจ.ดร. เดวิด ควองปิง ลี	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่
นายอาชา ซ้อนพระคุณ	ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่
อ.ทวีพร ยิมโต ลี	ตำแหน่ง ฝ่ายจัดหางบประมาณ

- **ความร่วมมือ** MOU

1) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านการศึกษา อาชีพ และการกำกับให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่ กับ โรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่ (ปัจจุบันเป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่)

2) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านการศึกษา การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชน ระหว่าง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพะเยา กับ โรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่

3) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านการศึกษา การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชน ระหว่าง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดลำปาง กับ โรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่

4) บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือเพื่อให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนด้านการศึกษาและบำบัดแก้ไขฟื้นฟูคุณภาพชีวิต ระหว่าง โรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่ กับ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพะเยา

5) บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในกระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัวระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดลำพูน และ โรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่

4.2.1.2 การบริหารจัดการขององค์กร

- **โครงสร้างการบริหาร**

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ มีบุคลากรทั้งหมด 9 ท่าน และอยู่ประจำการทั้งหมด 7 ท่าน (รวมครอบครัว 4 ครอบครัว และบุคลากรที่ไม่สมรสอีก 1 ท่าน ซึ่งมีโครงสร้างบุคลากร ดังนี้

(1) ศจ.ดร. เดวิด ควองปิง ลี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่
(2) อ.อาชา ซ้อนพระคุณ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ และ หัวหน้าฝ่ายปกครอง
(3) อ.วิทยา พฤกษาไพรกุล ตำแหน่ง ฝ่ายการศึกษา
(4) อ.รุ่งนภา พฤกษาไพรกุล ตำแหน่ง ฝ่ายโภชนาการ
(5) อ.นพวิชญ์ พรไพบูลย์สกุล ตำแหน่ง ฝ่ายการเกษตร
(6) อ.ทวีพร ยิมโต ลี ตำแหน่ง ฝ่ายจัดหางบประมาณ
(7) ครูสิริวรรณ พรไพรบูลย์สกุล ตำแหน่ง ฝ่ายธุรการ
(8) อ.ฐิชา ซ้อนพระคุณ ตำแหน่ง ครูผู้สอน
(9) อ.ธนิก พึ่งเทียน ตำแหน่ง ครูผู้สอน

ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังผังภาพ

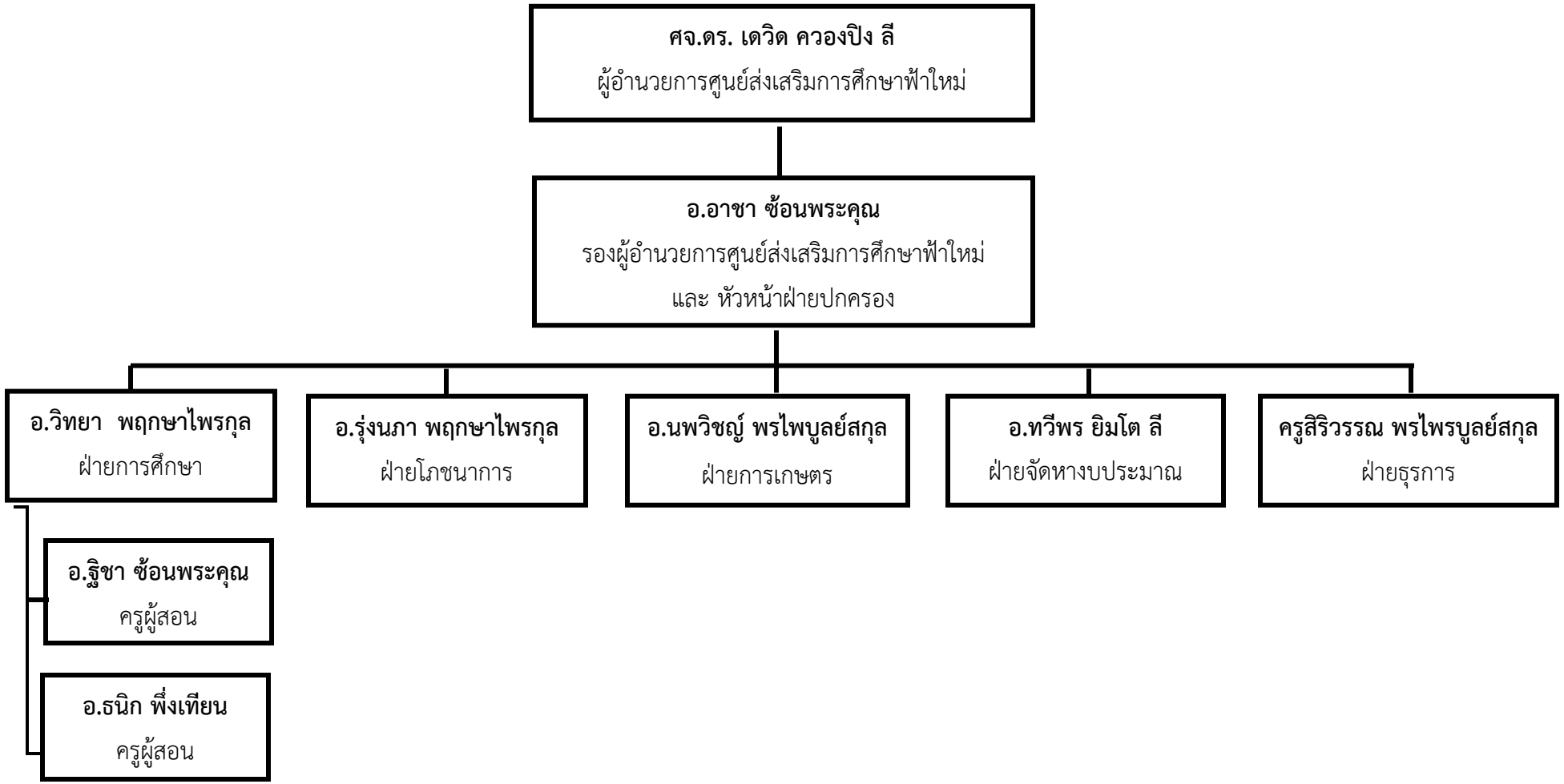

ผังภาพที่ 4.1 แสดงโครงสร้างบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่

ทั้งนี้ คุณสมบัติบุคลากรและแนวทางการทำงานของบุคลากรของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่

(1) บุคลากรทุกคนศรัทธาในพระเจ้าในศาสนาคริสต์(จิตวิญญาณ) ทุกอย่างที่เริ่มต้นด้วยจิตวิญญาณที่ดี ทุกๆอย่างจะดีตามมา

(2) การทำงานแก้ปัญหาจากจิตวิญญาณ

(3) การแสดงความรักต่อพระเจ้า มีใจรักที่จะทำงาน และดูแลเด็ก ไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ แต่คิดว่าเป็นการทำงานแบบใจรักและผูกพันที่นี่ ซึ่งศูนย์ฯ ไม่มีนโยบายให้เด็กและเยาวชนที่เข้ามาต้องเปลี่ยนศาสนา เพียงแต่ยึดนำคำสอนมาใช้ในการดูแลเด็กและเยาวชน

(4) บุคลากรที่เป็นอาสา เคยได้รับโอกาส สร้างภาระใจให้ตนเอง จึงได้มีโอกาสทำงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้ามาในศูนย์ (เรารักเขาแม้จะไม่น่ารัก ใส่ใจเขา) เน้นการทำงานจากแนวคิดของพระเจ้าและแสดงความรัก เช่นเดียวกับพระเจ้ารักเรา

(5) การแบ่งเวลาของบุคลากร สามารถจัดสรรได้เป็นอย่างดี (เวลาทำงาน เวลาครอบครัว) ไม่แบ่งแยกระหว่างเด็กในศูนย์กับเด็กที่เป็นลูกของบุคลากร เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนแบบเดียวกัน

(6) การสร้างบรรยากาศที่เป็นครอบครัวแก่เด็กและบุคลากร

- **กลุ่มเป้าหมาย**

กลุ่มเป้าหมายของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ เป็นแบ่งเด็กและเยาวชน 3 รูปแบบการนำส่ง ได้แก่

1) เด็กและเยาวชนชายช่วงอายุระหว่าง 10-18 ปี
2) เด็กและเยาวชนที่ถูกส่งต่อจากกระบวนการยุติธรรม
3) เด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครองส่งมา

- **ความสามารถในการรองรับเด็ก**

  สามารถรองรับเด็กเยาวชน ประมาณไม่เกิน 40 คน

- **หลักเกณฑ์/เงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชน**

1. ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องใช้เวลาอย่างน้อย 2 ปี และอายุไม่เกิน 18 ปี
2. ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเต็มใจเข้ารับการอบรมด้วยตัวเอง ทั้งบิดามารดาต้องยินยอม ไม่ใช่การบังคับและไม่ได้ถูกบังคับส่งมาจากบุคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง
3. ผู้เข้ารับการอบรมต้องไม่เป็นผู้ป่วยโรคทางจิตเวชประเภทรุนแรง

- **คุณสมบัติ/คุณลักษณะของเด็กเยาวชน**

1) เยาวชนเพศชาย อายุไม่เกิน 18 ปี
2) เยาวชนกำลังอยู่ในกระบวนการยุติธรรม
3) เยาวชนที่ผู้ปกครองส่งมา กรณีมีความเสี่ยงยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

4) เยาวชนที่ถูกส่งมาจากหน่วยงานราชการ เช่น บ้านพักเด็ก พัฒนาสังคมและมนุษย์ ที่ต้องการส่งต่อเด็กที่มีความเสี่ยงยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

- **ค่าใช้จ่าย/การสนับสนุน**

ค่าใช้จ่ายในการเข้าเรียน เป็นเงิน 5,010 บาท แบ่งเป็น

(1) ค่าเทอมตลอดหลักสูตร 2,500 บาท ***ยืดหยุ่นได้***

(2) ค่าประกัน 1,000 บาท

(3) ค่าพระคัมภีร์ 450 บาท

(4) ค่าหนังสือเพลง 60 บาท

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของเยาวชน ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาท

หมายเหตุ ค่าใช้จ่ายตรงนี้หน่วยงานหรือผู้ปกครองที่ส่งเด็กมาจะรับผิดชอบ

ค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเยาวชน 1 คน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเยาวชน 1 คน/เดือน ประมาณ 2,000 บาท แบ่งเป็น

(1) ค่าอาหาร 1,500 บาท/คน/เดือน

(2) ค่ากิจกรรม 500 บาท/คน/เดือน *คิดเฉลี่ยจากรายปี

หมายเหตุ ที่ผ่านมาทางศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ไม่ได้ดำเนินการเก็บค่าใช้จ่ายส่วนนี้จากเยาวชน

- **แหล่งที่มาของงบประมาณและการได้รับการสนับสนุนงบประมาณ** พบว่า ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ ได้รับเงินบริจาคในโบสถ์ประเทศ ฮ่องกง สิงคโปร์ และ USA (คริสเตียน) ประมาณจำนวน 140,000 บาทต่อเดือน ซึ่งแบ่งสัดส่วนค่าใช้จ่าย ได้แก่

(1) เงินเดือนของบุคลากรขององค์กร คิดเป็น 70,000 บาท

(2) เงินสนับสนุนของเด็กและเยาวชน และค่าใช้จ่ายภายในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ คิดเป็น 70,000 บาท เป็นเงินสนับสนุนของเด็กในศูนย์ และค่าใช้จ่ายภายในศูนย์

ทั้งนี้ พบว่า ในสถานการณ์โควิดมีผลกระทบในการบริจาคเงิน แต่ทางศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ได้รับผลกระทบไม่มาก สามารถบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

- **การดูแลความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต สุขอนามัย**

การดูแลจะเน้นการดูแลแบบครอบครัว และมีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 9 คน และอยู่ประจำการทั้งหมด 7 คน (รวมครอบครัว 4 ครอบครัว และบุคลากรที่ไม่สมรสอีก 1 ท่าน) ฉะนั้นจึงดูแลเด็กเยาวชนเปรียบเสมือนลูกหลานคนในครอบครัว ดูแลทั้งทางด้านการกินอยู่หลับนอน ทักษะการใช้ชีวิต ส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัย และการรักษาสุขภาพกายใจ และหากเด็กเยาวชนมีอาการเจ็บป่วย จะมีการดูแลรักษาพยาบาลเบื้องต้น และหากมีอาการเจ็บป่วยที่เป็นห่วง จะมีการประสานส่งต่อโรงพยาบาลในพื้นที่

- **สิทธิขั้นพื้นฐาน** ได้แก่ ที่พัก อาหาร 3 มื้อ ยารักษาโรค และการศึกษา
- **สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ความปลอดภัย**

1.<u>สิ่งแวดล้อม</u> ในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ มีต้นไม้สักที่ขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นหลัก มีต้นจามจุรี และไม้ผลต่างๆ ที่ได้ปลูกเพิ่มเติม เช่น ต้นมะขาม ต้นมะม่วง และต้นมะเฟือง เป็นต้น สภาพอากาศในฤดูร้อนถือว่าร้อนมาก สภาพพื้นดินมีหินเป็นส่วนใหญ่จึงไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก น้ำใช้เป็นน้ำบาดาล และมีไฟฟ้าแรงสูงเข้าถึง

2. <u>อาคารสถานที่</u>

(1) มีอาคารเรียน 1 หลัง ประกอบด้วย ห้องเรียน 2 ห้อง ห้องนมัสการ 1 ห้อง เวที 1 หลัง

(2) ห้องออฟฟิศ 1 ห้อง ห้องเก็บของ 3 ห้อง ห้องน้ำ 2 ห้อง และลานกิจกรรม

(3) หอพักนักเรียน 1 หลัง ประกอบด้วย ห้องนอนรวม 1 ห้อง ห้องนอนอาจารย์ 1 ห้อง ห้องน้ำ 2 ห้อง

(4) ห้องน้ำและห้องอาบน้ำ 1 หลัง ประกอบด้วย ห้องอาบน้ำ 2 ห้อง และห้องน้ำ 6 ห้อง ห้องน้ำ 1 หลัง ประกอบด้วย ห้องน้ำ 4 ห้อง

(5) โรงอาหาร 1 หลัง

(6) บ้านพักบุคลากร 4 หลัง

(7) บ้านพักกึ่งวิถี 1 หลัง

(8) สนามฟุตบอล 1 แห่ง

(9) สนามฟุตซอล/บาสเกตบอล 1 แห่ง

3. <u>ความปลอดภัย</u>

(1) มีกล้องวงจรปิดติดไว้ ทั้งหมด 6 แห่ง

(2) กลางคืนจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลเฝ้าหอชายนอน 1 ท่าน

(3) กลางวันแต่ละคาบจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลเด็กอย่างน้อย 2 ท่าน

- **กฎระเบียบ มาตรการต่างๆ**

1. กฎระเบียบเบื้องต้นที่ควรทราบ ของ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ สำหรับนักเรียน

(1) ห้ามผู้เข้าอบรมมีการทะเลาะวิวาทเป็นอันขาด และห้ามใช้คำพูดท้าทายชกต่อย หรือข่มขู่หรือตบศีรษะเพื่อน

(2) ห้ามใช้คำพูดหยาบคาย หรือล้อชื่อ บิดา มารดา และปมด้อยของเพื่อน

(3) ห้ามสูบบุหรี่/กาแฟ/และนำของมึนเมาทุกชนิดเข้ามาในโรงเรียนเป็นอันขาด

(4) ผู้รับการอบรมต้องมีวินัยในเรื่องเวลา เข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างที่โรงเรียนกำหนดให้และตรงต่อเวลา

(5) นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ฯ

(6) ไม่อนุญาตให้นักเรียนออกนอกบริเวณศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ หากไม่ได้รับอนุญาตจากอาจารย์

(7) ห้ามเก็บหรือทำของมีคม อาวุธไว้กับตัวเอง เช่น มีด กรรไกร เข็มเย็บผ้า เป็นต้น

(8) ห้ามยืมโทรศัพท์ผู้อื่นมาใช้เพื่อติดต่อกับคนข้างนอก หรือใช้ทำกิจต่างๆ เด็ดขาด

(9) ต้องมีท่าทีและการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อเพศตรงข้ามเสมอ

(10) ห้ามแสดงออกถึงการเป็นนักเลงต่อบุคคลภายนอก เช่นพูดจาท้าทายหาเรื่องชกต่อย

(11) นักเรียนต้องมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่/ผู้รับใช้/เจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งด้านกริยามารยาทและ วาจา

(12) ห้ามหยิบจับหรือขโมยของๆ ผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตัวเอง

(13) ห้ามบังคับหรือเรียกร้องให้ผู้ปกครอง ส่งเงินมาให้บ่อยๆ หากผู้ปกครองมีปัญหาเนื่องจากนักเรียนขอเบิกเงินมาก สามารถแจ้งทางโรงเรียนฯ ได้

(14) ห้ามบังคับเพื่อนให้ซื้อของให้ หรือกู้ยืมเงินเพื่อน หรือใช้เงินจนติดลบโดยเจตนาไม่จำเป็น

(15) หากมีจดหมายและเอกสารเข้าและออก ต้องผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ก่อนทุกครั้งและทุกฉบับ

(16) การโทรศัพท์ ให้นักเรียนสามารถโทรได้เมื่อมาอยู่ครบ 1 เดือนแล้ว จึงจะมีสิทธิโทรได้เดือนละ 2 ครั้ง สามารถให้โทรหาได้เฉพาะผู้ปกครองและญาติเท่านั้น ทั้งนี้ให้ใช้โทรศัพท์ของศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ในการติดต่อเท่านั้น

2. ระเบียบด้านการใช้เงินสำหรับนักเรียน โดยนักเรียนสามารถใช้จ่ายเงินได้ไม่เกิน 1,000 บาท/เดือน โดยแบ่งเป็นสัดส่วนดังนี้

(1) ซื้อเสื้อผ้า รองเท้า ไม่เกิน 300 บาท/เดือน

(2) ซื้อของใช้ส่วนตัว ไม่เกิน 300 บาท/เดือน

(3) ค่าขนม ไม่เกิน 400 บาท/เดือน

3. กฎระเบียบสำหรับผู้ปกครองและญาติของนักเรียน

(1) ห้ามผู้มาเยี่ยมบุคคลภายนอกนำเครื่องดื่มมึนเมาและยาเสพติดทุกชนิดเข้ามาในศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ เป็นอันขาด

(2) ผู้ปกครองและญาติควรมาเยี่ยมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอในขณะที่อยู่ศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ เพื่อเป็นกำลังใจให้นักเรียน

(3) ผู้ปกครองและญาติไม่ควรนำเรื่องที่ไม่ดี หรือเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจ มาเล่าให้นักเรียนฟัง เพราะจะทำให้ผู้เข้าอบรมหมดกำลังใจ

(4) ผู้ปกครองและญาติของนักเรียนต้องเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎระเบียบของศูนย์ฯ ฟ้าใหม่อย่างเคร่งครัด ทั้งให้ความร่วมมือต่อการร้องขอในเรื่องต่างๆ ของโรงเรียน

(5) ผู้ปกครองต้องเข้าร่วมประชุม ผู้ปกครองปีละ 1 ครั้ง โดยโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ และแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

(6) ห้ามผู้ปกครองให้เงินส่วนตัวกับนักเรียนโดยตรง หรือส่งของที่ผิดระเบียบของศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ ให้แก่นักเรียนเด็ดขาด

4. ข้อตกลงเรื่องความรับผิดชอบ

(1) ขณะที่เข้ารับการอบรมถ้าเกิดเหตุการณ์ เช่น การฆ่าตัวตาย หรือเสียชีวิตด้วยโรคประจำตัว อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดของศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ จนถึงแก่ชีวิต ศูนย์ฯ ฟ้าใหม่จะไม่รับผิดชอบ

(2) เยาวชนที่มีคดีและต้องไปขึ้นศาลหรือรายงานตัว ผู้ปกครองจะต้องออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางทุกครั้ง โดยทางศูนย์ฯ ฟ้าใหม่จะเป็นผู้พาไปเท่านั้น

(3) หากนักเรียนหนีออกจากศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ และไปกระทำผิดกฎหมาย นำไปสู่การดำเนินคดีทางศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ จะไม่รับผิดชอบ

5. ระเบียบเรื่องการลงวินัย และข้อกระทำผิดต่างๆ

(1) ศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ มีอำนาจในการลงวินัยนักเรียน เมื่อนักเรียนกระทำผิดตามกฎระเบียบของโรงเรียนฯ การลงวินัยจะเป็นไปตามดุลยพินิจของอาจารย์ โดยอยู่บนพื้นฐานของความรักและความถูกต้อง

(2) การเชิญออก ศูนย์ฯ ฟ้าใหม่มีอำนาจในการเชิญให้นักเรียนออกหากนักเรียนมีความผิดร้ายแรง หรือกระทำผิดต่อกฎหมาย ทั้งนี้ผู้ที่ถูกให้ออก ทางศูนย์ฯ ฟ้าใหม่จะไม่คืนค่าประกันให้ และยังต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับ หรือผู้ปกครองมารับกลับ

(3) หากนักเรียนทำผิดกฎหมาย เช่น ทำร้ายร่างกายของผู้อื่นจนบาดเจ็บสาหัส หรือลักทรัพย์ทั้งภายในและภายนอกของศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ ทางศูนย์ฯ ฟ้าใหม่ จะดำเนินการแจ้งความโดยทันที

4.2.1.3 การปฏิบัติการขององค์กร

- **รูปแบบ/กิจกรรม/กระบวนการในการพัฒนาเด็กเยาวชน**

ตารางที่ 4.1

แสดงกิจวัตรของเด็กและเยาวชนวันจันทร์ถึงวันศุกร์

เวลา	กิจกรรม
05.45 น.	ตื่นนอน
06.00 น.	ออกกำลังกาย เรียนพระธรรม
07.00 น.	ทำเวร
07.30 น.	รับประทายอาหารเช้า
08.10 น.	เคารพธงชาติ
08.30 น.	- วันจันทร์ วันอังคาร วันพฤหัส และวันศุกร์ เรียนภายใน วิชาที่สอน คือ ภาษาไทย อังกฤษ จีน คณิตศาสตร์ สังคม - วันพุธ ไปเรียน กศน.
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย
14.00 น.	พัฒนาสถานที่
16.30 น.	เล่นกีฬา ไปตลาด ซื้อข้าวของเครื่องใช้
18.30 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00 น.	ดูข่าว
19.30 น.	ศึกษาพระธรรม / ทำการบ้าน
21.30 น.	เข้านอน

ตารางที่4.2

แสดงกิจวัตรของเด็กและเยาวชนวันเสาร์ และ วันจันทร์

วัน	กิจกรรม
วันเสาร์	วันหยุด เด็กและเยาวชนดำเนินชีวิตตามอัธยาศัย ดูทีวี เล่นดนตรี
วันอาทิตย์	ไปโบสถ์ โดยแบ่งเป็นไปนมัสการข้างนอก 2 ครั้งต่อเดือน และ นมัสการที่ศูนย์ฯ 2 ครั้งต่อเดือน

หมายเหตุ หากมีทีมจากฮ่องกง ก็จะมอบหมายการเรียนการสอนให้ทีม หรือมีกิจกรรมอื่น ๆ ก็ปรับเปลี่ยนตารางอย่างเหมาะสม

- **ระยะเวลาของเด็กและเยาวชนในการอยู่ในองค์กร :** เด็กและเยาวชนต้องอยู่ในการดูแลของทางศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ เป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี

- **กระบวนการฟื้นฟูเด็กและเยาวชนของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่**

กระบวนการฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ผสานระบบการส่งเสริม-พัฒนา และปกป้อง-คุ้มครอง ตลอดจนเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ โดยผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษา ดูแลแบบครอบครัว โดยยึดหลักวิชามหาคุณ หลักชุมชนบำบัด หลักยุติธรรมสมานฉันท์ หลักชุมชนบำบัด และหลักยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยให้โอกาส ลดความรุนแรง ไกล่เกลี่ยเพื่อให้เกิดการให้อภัยซึ่งกันและกันและให้เด็กอยู่ในระบบการศึกษา เป็นฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชนแบบองค์รวม แห่งการเปลี่ยนแปลง Holistic Transformation Program ซึ่งสามารถอธิบายงานฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนได้พอสังเขป ดังนี้

1. <u>การจัดการการศึกษาและการสร้างการเรียนรู้ (Schooling and learning)</u> เป็นภารกิจสำคัญของศูนย์ฯ ที่จะต้องผลักดันให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษา และสร้างการเรียนรู้เชิงทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งมีทั้งการจัดการศึกษาให้เรียนในระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการสอนเสริมนอกตารางเรียน ตลอดจน การเรียนรู้นอดห้องเรียน ซึ่งภารกิจการเสริมสร้างการเรียนรู้ของศูนย์ฯ จะจัดนอกเหนือจากเรียนในห้องเรียน เน้นกิจกรรมชีวิตต่าง ๆ ซึ่งอดีตจัดลักษณะโรงเรียนฟ้าใหม่ มีการจ้างบุคคลกร (ครู) แต่ ครูอยู่ไม่นาน จึงเปลี่ยนแนวความคิดจากโรงเรียนฟ้าใหม่เป็นศูนย์การศึกษาฟ้าใหม่ หาครูที่จบศาสนามาดูแลเด็ก เฉพาะในศูนย์ฯ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ จัดสอนเสริม และมีความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น การสอนเสริมภาษาไทย ภาษาอังกฤษเสริม และการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและเยาวงชนที่มีลักษณะพิเศษ (LD) เป็นต้น

2. <u>การงาน (working)</u> เน้นการส่งเสริมทักษะอาชีพ ส่งเสริมการมีงานทำ และทักษะทางสังคมเพื่อเรียนรู้การทำงาน เน้นขยัน ตรงต่อเวลา เชื่อฟัง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (เป็นค่านิยม) บุคลากร ต้องเป็นแบบอย่างดีให้แก่เด็ก ถ้ามีการฝึกอาชีพระยะสั้นจะส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่ทางศูนย์ฯ เน้น การศึกษาและเน้นกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางการเกษตร เป็นการใช้เกษตรในการพัฒนาเช่น การปลูกมะม่วง มะพร้าว ฯลฯ

3. <u>ชีวิตชุมชน</u> เน้นกิจกรรมบนฐานชุมชนบำบัด โดยส่งเสริมทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น ทำฝายทำความสะอาดชุมชน ร้องเพลงในโบสถ์ กิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แจกของให้คนอื่น ให้เรียนรู้ว่า “การให้แสดงความรักต่อพระเจ้า” อยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว ทักษะชีวิตเน้นเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องการอภัยซึ่งกันและกัน สร้างให้เข้ามีความมั่นใจในตัวเอง สู่การช่วยเหลือชุมชนและสังคม

4. <u>คุณธรรมจริยธรรม การคืนคนดีสู่สังคม</u> การใช้ศาสนาให้เด็กทุกคนมีกิจกรรม บำบัดด้วยวิธีคริสต์ โดยการเข้าถึงสิ่งที่ครอบงำและผูกมัด ให้ตระหนักเห็น และได้รับการปลดปล่อย คืนคนดีสู่สังคม ซึ่งพระธรรมของพระเจ้าเห็นถึงความเปลี่ยนแปลง เช่น ทุกเช้าอ่านพระคัมภีร์ สอนและตั้งจิตอธิษฐาน ทุกวันอาทิตย์คือเข้าโบสถ์ การมีเป้าหมายของชีวิต ที่อยากให้สัมผัสสังคมจริงเพื่อสร้างเป้าหมายในชีวิต เปิดมุมมองใหม่ให้แก่เด็กและเยาวชน เช่น การแบ่งกลุ่ม อธิษฐานเผื่อกัน ฯลฯ

- **กิจกรรมเด่น (best practice)** มีตัวอย่างกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็กและเยาชน ตัวอย่างเช่น
    1. กิจกรรมการบริการสังคม/จิตสาธารณะ เป็นการเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ช่วยเหลืองานชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างการมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ กับชุมชน
    2. กิจกรรมส่งเสริมนันทนาการ เช่น การเล่นกีฬา ฟุตซอล ฟุตบอล ฯลฯ
    3. กิจกรรมทัศนศึกษา เพื่อเปิดทัศนะ เปิดโลกกว้าง โดยพาท่องเที่ยวไปที่ต่าง ๆ เช่น หัวหิน เขื่อนแม่กวง เป็นต้น
    4. กิจกรรมมิชชั่นระยะสั้นจากต่างประเทศมาจัดกิจกรรม
    5. กิจกรรมส่งเสริมทักษะทางการทำเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ปลูกพืชสวนครัว ฯลฯ

- **ตัวอย่างกรณีศึกษา**

กรณีศึกษา : เยาวชนชื่อ เร (นามสมมติ) (สถานพินิจฯ จ.น่านส่งมา) อาศัยอยู่ที่ศูนย์ฯ เป็นเวลา 2 ปี เรียนจบในระดับชั้น ม.ปลาย ที่ศูนย์ฯ แล้วตัดสินใจเรียนต่อศาสนศาสตร์ตรีที่พระคริสต์ธรรมพะเยา ตอนนี้กำลังศึกษาอยู่ปีที่4 (2017-2022)

กรณีศึกษา เยาวชนชื่อ เฟ (นามสมมติ) (ผู้ปกครองส่งมา) อาศัยอยู่ที่ศูนย์ฯ เป็นเวลา 6 ปี เรียนจบในระดับชั้น ม.ต้น ม.ปลาย และต่อปวส. โดยอาศัยอยู่ที่ศูนย์ฯ ปัจจุบันมีอาชีพเป็นช่าง (2016-2022)

กรณีศึกษา เยาวชนชื่อ ซ่า (นามสมมติ) (ผู้ปกครองส่งมา) อาศัยอยู่ที่ศูนย์ฯ เป็นเวลา 2 ปี เรียนจบระดับชั้นม.ปลาย และได้ศึกษาต่อเองในระดับชั้น ป.ตรีที่ Asia-Pacific Pentacost University(2016-2022)

กรณีศึกษา เยาวชนชื่อ เบส (นามสมมติ) (สถานพินิจฯ จ. แม่ฮ่องสอน) อาศัยอยู่ที่ศูนย์ฯ เป็นเวลา 6 ปี เรียนจบในระดับชั้น ม.ต้น ม.ปลาย และต่อปวส. โดยอาศัยอยู่ที่บ้านพักกึ่งวิถีของศูนย์ฯ ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เข้าปีที่ 3 (2015-2022)

- **การทำงานกับครอบครัวชุมชน**

1. เยาวชนสามารถพูดคุยกับผู้ปกครองทางโทรศัพท์ได้เดือนละ 2 ครั้ง
2. การพาเด็กและเยาวชนกลับไปเยี่ยมบ้าน เมื่อเยาวชนมาอยู่ครบ 1 ปีแล้ว โดยมีเงื่อนไขว่าต้องไม่กระทำผิดกฎระเบียบของศูนย์ฯ หรือตามแต่พิจารณาเป็นกรณีๆ ไป

- **การประเมินและการรายงานความก้าวหน้า**

การประเมินเยาวชนจะประเมินตาม 4 ด้าน ตามแนวปฏิบัติของศูนย์ฯ คือ ด้านการศึกษา การทำงาน ชีวิตในชุมชน ชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ ซึ่งทางคณาจารย์จะประเมินเยาวชนเป็นระยะๆ และทำการบันทึกไว้เป็นลาย

ลักษณ์อักษร เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดของเยาวชนต้องการ ทางศูนย์ฯ จึงรายงานเป็นหนังสือราชการ ทางโทรศัพท์ หรือ Video Conference

- **การทำงานร่วมกับเครือข่าย**

หากเป็นหน่วยงานของรัฐ เช่น สถานพินิจฯ หรือศาลเยาวชนฯ ทางศูนย์ฯ จะเชิญมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฯ ได้จัดขึ้น งานปัจฉิมนิเทศ งานวันแม่ การแข่งขันฟุตบอลคริสต์มาส เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และเป็นโอกาสที่เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐจะกำลังใจเยาวชนได้ดี

หากเป็นในระดับชุมชน เช่น คริสตจักร หรือผู้นำชุมชน ทางศูนย์ฯ จะประสานงานในช่วงที่เยาวชนเตรียมตัวจะออกจากศูนย์ฯ เพื่อกลับไปใช้ชีวิตในชุมชน เพื่อให้ทางคริสตจักรได้รับช่วงต่อ และประคับประคองในช่วงแรกที่เยาวชนออกไปใช้ชีวิตในสังคม

- **การประสานส่งต่อ**

ที่ผ่านมาในการดำเนินงาน หากเยาวชนส่งมาจากกระบวนการยุติธรรมแล้วเป็นโรคทางจิตเวชในกรณีที่ไม่รุนแรง เช่น โรคสมาธิสั้นและมีการทานยาต่อเนื่อง จะมีนักจิตวิทยาที่ติดตามอาการอยู่แล้ว ทางศูนย์ฯ มีหน้าที่ในการดูแลให้เหมาะสมตามคำแนะนำของนักจิตวิทยาและของคุณหมอ แต่โดยจากศูนย์ฯ เองแล้วยังไม่มีการส่งต่อรักษาเยาวชนเองโดยตรง จะมีเพียงแต่ส่งต่อรักษาโรคทางกาย และจากอุบัติเหตุต่างๆ

- **การติดตามประเมินผล**

มีอาจารย์รับผิดชอบติดตาม และจะบันทึกผลการติดตามทุกครั้ง

(1) ช่วงเดือนแรก ติดตามทุกสัปดาห์ เพราะเป็นช่วงที่อันตรายที่สุด

(2) ช่วง เดือนที่ 2-3 ติดตามทุก 2 สัปดาห์/ครั้ง

(3) ช่วงเดือนที่ 4-12 ติดตาม เดือนละครั้ง

(4) ติดตามเป็นระยะ อย่างน้อย 3 ปี

หมายเหตุ วิธีการติดตาม เช่น การโทรศัพท์ หรือทางออนไลน์ ก็ได้

4.2.1.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัดในการดำเนินงานที่ผ่านมา และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต

หลักในการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ แนวคิด Holistic Transformation Program ทั้ง 4 มิติ กล่าวคือ การศึกษาที่ไม่ผลักเด็กออกนอกระบบ การเสริมสร้างการเรียนรู้ ที่ทำให้เด็กและเยาวงชน รู้สึกว่า “เขามีตัวตนในระบบ” พื้นที่ชีวิตทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ฯ กลายเป็นพื้นที่ที่ทำให้ “เด็กและเยาวชนรู้สึกว่าตนเองมีตัวตน” ฉะนั้น การศึกษาที่นี้ จึงเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ตัวตนและการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม

การเป็นสร้างการตระหนักรู้และรับรู้ถึง “การเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน และสังคม” โดยสร้างระบบการอยู่รวมกันแบบครอบครัวทำให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการเสริมสร้างระหว่างตัวเองกับบุคคลอื่น

ที่ว่าใช้ “ครอบครัวบำบัด” “ชุมชนบำบัด” ผ่านการเรียนรู้ “การให้ การให้อภัย การแบ่งปัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” โดยการทำงานแบบบริการสังคมต่างๆ เป็นกระบวนการเรื่องการสร้างการหล่อหลอมจิตวิญญาณตัวเองด้วยส่วนหนึ่ง

ซึ่งมิติการเสริมสร้างจิตวิญญาณ ผ่านศาสนาเป็นตัวผลักดันและสร้างแรงบันดาลให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชน ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การทำให้เด็กและเยาวชน ***เผชิญหน้าและยอมรับว่า “เขาอยู่ในชีวิตของภาวะการถูกครอบงำจากความมืด”*** ฉะนั้น การจะสร้างความปลดปล่อยหรือการหลุดพ้นจากการถูกครอบงำได้นั้น นั่นคือ ***ตัวของเด็กและเยาวชนต้องเรียนรู้การเอาตัวเองออกจากด้านมืดให้ได้*** ได้แก่ การกำหนดและการวางเป้าหมายชีวิต การให้ความหมายใหม่ของชีวิตตนเอง โดยเปิดโลกทัศน์เสริมสร้างมุมมองใหม่ และแนวทางการพัฒนาชีวิตใหม่ของตนเอง ตรงนี้ถือเป็นการฝึกทักษะชีวิตในการมองตัวเองอย่างมีคุณค่า หรือที่เรียกว่า “การเสริมสร้างพลังอำนาจภายในตน” (power with-in)

ในเรื่อง การฝึกอาชีพ เป็นกลยุทธ์ที่ทำให้เรื่องของการฝึกและการมีอาชีพ คือ รูปธรรมของการผลักดันให้เด็กและเยาวชนเห็นให้คุณค่าในตัวเอง เห็นศักยภาพที่ตนมีและเป็นไปได้ ทั้งยังทำให้ผู้อื่นมองเห็นตนเองมีคุณค่าเช่นกันและสำคัญ

ฉะนั้น การหล่อหลอมจิตวิญญาณใหม่ของเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องของการให้ชีวิตตนเองเชื่อมตัวเองกับสังคมใหม่ ตรงนี้คือ บทเรียนรู้สำคัญของการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่า จุดเชื่อมโยง คือ ความเชื่อและศรัทธาร่วมกัน ใน “ความรักของพระเจ้า” ที่เป็นยึดโยงการมีตัวตนกับการเป็นส่วนหนึ่งของโลกซึ่งความรู้สึกทางจิตวิญญาณ ถือเป็นเรื่องของการเสริมสร้างและฟื้นฟูพลังอำนาจ โดยการทำให้เห็นถึงการมีใจรัก ไม่ใช่การทำหน้าที่ การมีใจรักคือการสร้างความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งทุกอย่าง นี่คือหลักสำคัญของปฏิบัติการของศูนย์ฯ ด้วยการบ่มเพาะการเป็นส่วนหนึ่งที่เริ่มจากความเป็นครอบครัวเชื่อมโยงความเป็นมนุษย์ และหนุนด้วยความรักในการเป็นมนุษย์ อันเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญ

4.2.1.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา เป็น สถานฝึกและอบรมเอกชน

- **ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ**
  1. ต้องมีระบบบริหารที่ชัดเจน และมีบุคลากรที่เพียงพอ
  2. มีระเบียบเอกสารที่ครบ รวมถึงแนวทางปฏิบัติ ระเบียบวินัยของนักเรียน
  3. ต้องมีสถานที่พร้อม
  4. มีงบประมาณพร้อม
- **การสนับสนุนจากภาครัฐ** ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเหมาะสม เช่น รายหัวของเด็กต่อเดือน
- **วิธีการติดตามผล การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน**

1. ต้องมีเอกสารติดตามผลที่เป็นลายลักษณ์อักษร สามารถประเมินได้ โดยมีผู้อำนวยการมีหน้าที่กำกับดูแล
2. ส่วนการประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน สามารถประเมินจากข้อมูลติดตามผล สนทนากลุ่มของทีมบริหารและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสนทนากลุ่มของเด็กและเยาวชน และอีกทั้งสามารถใช้วิธีการสังเกตก็ได้

- **การทำข้อตกลงความร่วมมือ** ควรมีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มความสะดวกในการทำงานมากขึ้น เป็นการสร้างเครือข่ายให้กับศูนย์ฯ ด้วย
- **วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย** เช่น หนังสือราชการ การโทรศัพท์ สื่อสารโดยตรง และการประสานช่องทางออนไลน์ เช่น Video Conference ฯลฯ
- **รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการพัฒนาเด็กเยาวชน**
  1. ศาสนาบำบัด เช่น วิถีคริสต์ วิถีพุทธ เป็นต้น เพื่อสร้างจิตใจของเด็กให้ดีก่อน
  2. ชุมชนบำบัด เช่น การฝึกทำจิตอาสา การแข่งขันกีฬาร่วมกับเยาวชนข้างนอก เป็นต้น เพื่อฝึกให้เยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
  3. ครอบครัวมีส่วนร่วม เช่น การให้เยาวชนได้โทรศัพท์คุยกับผู้ปกครองอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือการพาเยาวชนไปเยี่ยมบ้าน
  4. การศึกษา ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนหนังสือทั้งนอกระบบ และในระบบเพื่อไม่ผลักเด็กออกจากระบบ
- **การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน**

การประเมินเยาวชนเป็นระยะตามแนวทางหรือตามหลักเกณฑ์การดูแลเด็กและเยาวชนของศูนย์ฯ โดยการจัดทำบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเยาวชน เช่น ที่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ จะประเมินตาม 4 ด้าน ตามแนวปฏิบัติของศูนย์ฯ คือ ด้านการศึกษา การทำงาน ชีวิตในชุมชน ชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ

หัวใจสำคัญในการประเมิน คือ ไม่เน้นแบบฟอร์มเอกสาร แต่เน้นการพูดคุย ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำแบบเป็นกันเอง

- **ข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อการพัฒนา**
  1. ควรจัดให้มีสถานที่ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจให้แก่เด็กและเยาวชน เช่น ลานกีฬา ลานดนตรี ฟิตเนส เป็นต้น
  2. ควรจัดให้มีสถานที่ค้นคว้าความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ เช่น มุมความรู้ ห้องสมุด เป็นต้น

3. ควรจัดให้มีการไปทัศนศึกษานอกสถานที่บ้างเพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ของเด็กและเยาวชน และเพื่อความผ่อนคลาย

4.2.2 มูลนิธิบ้านพระพร

4.2.2.1 นโยบายขององค์กร

- **วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์**

"เรามุ่งเน้นการเสริมสร้างชีวิตใหม่ให้แก่ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ เยาวชน เพื่อพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตที่ดีพร้อมทั้งมุ่งส่งเสริมช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้มีอนาคตที่สดใส"

มูลนิธิบ้านพระพร เป็นองค์กรคริสเตียนเพื่อการพัฒนาชีวิต ที่ดำเนินพันธกิจด้านต่างๆในกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ความช่วยเหลือเด็กติดผู้ต้องขัง เยาวชนจากสถานพินิจ ผู้พ้นโทษที่ ดำเนินชีวิตในภาวะยากลำบาก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กติดผู้ต้องขัง เยาวชนจากสถานพินิจและผู้พ้นโทษ มูลนิธิฯ จะปฏิบัติตามแบบอย่างขององค์พระเยซูคริสตเจ้า ในการสำแดงความรัก ความเมตตา และการช่วยเหลือสงเคราะห์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิต และตอบสนองความต้องการของพี่น้องผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ ไม่ว่าอยู่ใกล้หรือไกล ในเมืองหรือชนบท ด้วยการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เอกชน คริสตจักร สถาบันต่างๆ และผู้มีจิตกุศลทั้งหลาย เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

มูลนิธิบ้านพระพรได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นองค์กรสาธารณกุศล เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 เพื่อดำเนินพันธกิจในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

วิสัยทัศน์ : ผู้นำการสร้างสังคมทดแทนด้วยความเป็นเลิศในทุกมิติ

พันธกิจ :

1) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและศาลมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รับโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมทักษะทางวิชาชีพที่หลากหลายและสอดรับกับความต้องการ ความสนใจ ศักยภาพของตนเอง
2) พัฒนาทักษะให้เกิดความชำนาญ จนกระทั่งสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานฝีมือได้
3) ดำเนินการแก้ไข ดูแล บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้มีภูมิคุ้มกัน ไม่กระทำผิดซ้ำ
4) ผลิตสร้างพื้นที่เรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมการทำงาน อันเป็นสถานที่ทดแทนสังคมเดิมสำหรับเด็กและเยาวชนที่พ้นโทษและไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมเดิมได้อย่างปกติสุข

เป้าหมาย

มีเจตจำนงโดยการช่วยเหลือผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ เยาวชนและเด็กๆด้อยโอกาสทุกคน เพื่อให้เข้าถึงชีวิตแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มีคุณธรรม มีความรัก รู้จักการแบ่งปัน

วัตถุประสงค์ :

1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในตนเอง อันเกิดจากการส่งเสริมและจัดให้มีการเรียนรู้ทักษะด้านวิชาชีพที่สอดรับกับความสนใจหรือศักยภาพของเด็ก
2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่พ้นโทษมีงานทำและมีรายได้ เลือกที่จะไม่กระทำผิดซ้ำ
3) เพื่อให้เกิดพื้นที่สำหรับใช้ในการปรับตัวของเด็กและเยาวชนในฐานะผู้ประกอบการ พนักงานหุ้นส่วนธุรกิจ ฯลฯ
4) เพื่อพัฒนาและยกระดับสถานฝึกอบรมไปสู่สถานฟื้นฟูและพัฒนาแบบครบวงจร

- **ประวัติความเป็นมา**

มูลนิธิบ้านพระพร แต่เดิมชื่อว่า “พันธกิจเรือนจำคริสเตียน” ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2514 โดยศาสนาจารย์แจ๊ค แอล มาติน มิชชันนารีชาวอเมริกัน ที่เดินทางมาประเทศไทยเพื่อดำเนินกิจกรรมการสอนคริสตจริยธรรมแก่คนไทยใน พ.ศ. 2512 โดยเริ่มจากการสอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำภายใต้ความร่วมมือของกรมราชทัณฑ์ ภายหลังการสอนภาษาอังกฤษภายในเรือนจำได้มีผู้ต้องขังจำนวนมากที่ไม่เพียงแต่สนใจภาษาอังกฤษแต่ให้ความสนใจเกี่ยวกับคำสอนจริยธรรมเพื่อการมีชีวิตที่ดีขึ้นด้วย จนกระทั่งเกิดกลุ่มเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชีวิต จึงเริ่มนำอาจารย์ท่านอื่นเข้ามาช่วยสอนและให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ต้องขัง อันเป็นการอบรมชีวิตส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาให้แก่กลุ่มผู้ต้องขัง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์และนำไปสู่การขยายขอบเขตการทำงานสู่เรือนจำอื่น ๆ ในเวลาต่อมา

พ.ศ. 2524 อาจารย์สุนทร สุนทรธาราวงศ์ ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงาน โดยเข้ามาจัดระบบ การอบรมพัฒนาชีวิตผู้ต้องขัง ตลอดจนสนับสนุนการฝึกวิชาชีพและการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้ต้องขังในเวลานั้นมีชีวิตภายใต้คุณธรรมของพระเจ้าและได้รับการสนับสนุนทางการศึกษา

พ.ศ. 2546 มูลนิธิบ้านพระพรได้เปิดบ้านกึ่งวิถีบ้านพระพร เป็นอาคาร 3 คูหา 4 ชั้น บนถนนสุทธิสาร โดยตั้งใจให้เป็นสถานที่สำหรับช่วยเหลือผู้พ้นโทษที่ไม่มีที่อยู่และไม่มีอาชีพ อันเป็นที่พักพิงชั่วคราวให้แก่ผู้กระทำผิดซึ่งใกล้จะครบกำหนดปล่อยตัว หรือ เหลือโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ผู้ต้องขังที่พึ่งพ้นโทษ ที่มีความจำเป็นในเรื่องที่อยู่อาศัย ปรากฏว่า มีผู้พ้นโทษเข้ามาขอรับความช่วยเหลือจำนวนมาก ทางมูลนิธิจึงได้จัดโปรแกรมการฝึกอบรม ช่วยเหลือในการจัดหางาน ตลอดจนติดตามดูแลการกลับคืนสังคมเดิมของผู้พ้นโทษ แต่ด้วยภาระกิจและจำนวนผู้พ้นโทษที่มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้สถานที่ที่ใช้ดำเนินงาน ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ดังนั้นใน พ.ศ. 2553 บ้านกึ่งวิถีบ้านพระพรจึงย้ายมาอยู่ที่ชุมชนบึงพระราม 9 ถนนริมคลองลาดพร้าว เขตห้วยขวาง โดยทางมูลนิธิได้ก่อสร้างอาคาร 2 หลัง บนพื้นที่ของทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ 2 ไร่ 70 ตารางวา

- **แนวคิดที่เกี่ยวข้อง**

สภาพแวดล้อมภายในสังคมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเริ่มมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้น ดังนั้นกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบ้านพระพรจึงให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การดูแลจะดำเนินการในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย เพื่อให้สมาชิกรู้สึกว่าตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยอาศัยความสัมพันธ์ในลักษณะครอบครัว เพื่อน พี่น้อง มาเป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังนำหลักการของศาสนาคริสต์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมด้วย

บ้านพระพรเชื่อมั่นว่าการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นจะทำให้องค์กรสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกของเด็ก ซึ่งโดยส่วนมากเป็นปัญหาเรื้อรังที่ทำให้พวกเขาเลือกที่จะกระทำผิดซ้ำ เมื่อข้อมูลที่ได้ไม่ได้เกิดจากการสอบสวนหรือบีบคั้น แต่เป็นการบอกเล่าความเป็นไปให้บุคคลที่เขาไว้วางใจได้ฟัง จึงทำให้พวกเขาสื่อสารอ อกมาด้วย ความจริงใจ ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลจริงที่ไม่มีการบิดเบือนเพราะความหวาดกลัวหรือหวาดระแวง นอกจากนี้ยังสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเปิดเผย ซึ่งการรับฟังสิ่งที่เขาเล่าอย่างเข้าใจ คือ กุญแจสำคัญที่ทำให้พวกเขารับรู้ได้ว่าตนเองเป็นคนสำคัญ นำไปสู่การสั่งสม Self-esteem มีพลังที่จะก้าวเดินต่อ

ผู้ที่ก้าวพลาดทำผิดไม่ได้อยากเป็นคนไม่ดี พวกเขาอยากเริ่มต้นชีวิตใหม่ หากแต่ไม่ได้รับการสนับสนุน บ้านพระพรจึงขอเป็นแรงสนับสนุนหนึ่งที่เชื่อมั่นว่าพวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ ประกอ บสร้างความเป็นมนุษย์ขึ้นมาจากหัวใจที่แตกสลายอีกครั้ง ภายใต้การปลูกฝังเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มุ่งมั่น พยายาม รับผิดชอบ เป็นที่พึ่งของตนเองและสังคมได้

เราเป็นคริสตชน

<u>คุณธรรมหลัก</u>

เราเป็นคริสตชน

เรายอมรับความเป็นเอกภาวะของพระผู้เป็นเจ้า คือ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ในพระเยซูคริสต์นั้น เราและมวลมนุษย์จึงได้รู้จักความรัก ความเมตตา และพระคุณพระเจ้า จากความรักอันสมบูรณ์ และท่วมท้นของพระองค์นี้เอง ที่เราได้ตระหนักถึงการทรงเรียกให้ร่วมดำเนินพันธกิจของพระองค์ กับเด็กติดผู้ต้องขัง เยาวชนจากสถานพินิจ และผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ

เราจรรโลงคุณค่าของคน

เราถือว่า ‘คน’ เป็นผู้ที่พระเจ้าทรงสร้างและทรงรัก เราจึงให้ความสำคัญแก่คนก่อนทรัพยากร

อื่นๆ พระเจ้าได้โปรดประทานให้คนมีศักยภาพที่เป็นคุณประโยชน์ทั้งปวง ที่จะผดุงศักดิ์ศรีแห่งการทรงสร้างของพระเจ้าไว้ เราจะเคารพในเกียรติ ศักดิ์ศรี เอกลักษณ์ และคุณค่าอันแท้จริงของแต่ละบุคคล และเราจะดำเนินการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในการดำเนินพันธกิจในรูปแบบต่างๆ

เรามีฉันทะภาระร่วมกัน

เราเป็นสมาชิกและมีฉันทภาระร่วมกันในองค์กรบ้านพระพร การมีฉันทภาระร่วมกันนี้เกินคำจำกัดความของกฎหมาย โครงสร้าง และขอบเขตทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติ เพราะเรายอมรับพันธะของการมีส่วนร่วมของกันและกัน มีวัตถุประสงค์เดียวกัน ตลอดจนรับผิดชอบร่วมกัน ในขณะที่เราเคารพในความเป็นปัจเจกชนของกันและกัน เรายังเทิดทูนความมีน้ำใจและการพึ่งพาอาศัยกันในการกระทำคุณงามความดีนี้ร่วมกัน เรายังเปิดกว้างในการร่วมมือกับองค์กรที่ทำการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อื่น และยินดีที่จะพิจารณารับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจของเรา

เรามีภาระต่อผู้ด้อยโอกาศ เด็กติดผู้ต้องขัง เยาวชนกำพร้าและยากจนจากสถานพินิจ ผู้ต้องขัง และผู้พ้นโทษ

เราได้รับการทรงเรียกเพื่อมารับใช้หมู่ชนที่ยากไร้ขัดสน เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิตของเขา และเพื่อพัฒนาศักยภาพที่พระเจ้าประทานให้ จนถึงซึ่งชีวิตที่ครบบริบูรณ์

เราจะทำงานท่ามกลางผู้ยากไร้ขัดสน ในการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ปัญหา ปัจจัย และแสวงหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน และพัฒนาเปลี่ยนแปลงชีวิต เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการ พัฒนาเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ เราจะเอื้ออำนวยให้กลุ่มชนได้ทำงาน และเรียนรู้ร่วมกันด้วยความรักและอาทรต่อกัน โดยเฉพาะประสบการณ์แห่งการบังเกิดใหม่ที่อุดมด้วยความยุติธรรม การปรองดองกัน และสันติภาพ

เราเป็นผู้ดูแลจัดการที่ดี

เราตระหนักแน่แก่ใจเสมอว่า ทรัพยากรและปัจจัยที่เราดูแลจัดการอยู่นี้ไม่ใช่ของเรา แต่เป็นสิ่งที่พระเจ้าได้โปรดประทานให้โดยผ่านมาทางผู้บริจาค และการสนับสนุนทั้งหลาย เพื่อเด็กติดผู้ต้องขัง เด็กกำพร้า ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษจะได้รับความช่วยเหลือ เราจะสัตย์ซื่อในการใช้จ่ายและดูแลทรัพยากรเหล่านี้ให้เ กิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ยากไร้ขัดสนทั้งปวง เราให้สัญญาและกระทำจริงอย่างตรงไปตรงมา และพร้อมที่จะเปิดเผยความเป็นจริงไม่ว่ากรณีใดๆ ต่อผู้บริจาค ต่อชุมชนที่เราให้ความช่วยเหลือ ต่อหน่วยงานของรัฐ ต่อสาธารณชนทั่วไป และต่อกันและกัน เพื่อให้ภาพพจน์ของเรานั้นสอดคล้องเป็นจริงในสิ่งที่เราได้สัญญาและได้กระทำ

เราพร้อมที่จะตอบสนอง

ในสภาวการณ์ที่ความช่วยเหลือของเราเป็นสิ่งจำเป็นและเหมาะสม เราพร้อมทุกเวลาที่จะสนองตอบอย่างฉับไวต่อสภาวะร้ายแรงต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉินและปกติวิสัย เรายินดีที่จะเสี่ยงกระทำอย่างผู้มีสติ และกล้าหาญที่จะกระทำอย่างมีประสบการณ์ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อสภาพการณ์ที่สลับซับซ้อน เช่น

การกีดกันและเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต้องการการบูรณะและพัฒนาด้วยกระบวนการอย่างครบถ้วน และระยะยาวนั้น เราพร้อมที่จะสนองตอบด้วยการเข้าใจและหยั่งรู้

- **นโยบาย**

“แก้ไขฟื้นฟู ปรับทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนและสนับสนุนส่งเสริมด้านการศึกษา กีฬา ดนตรี อาชีพฯลฯ ไปสู่ความเป็นเลิศ” คือนโยบายหลักขององค์กร ซึ่งความ “เป็นเลิศ” ที่บ้านพระพรได้นิยามไว้ไม่ได้เป็นมาตรฐานที่สูงเกินไปสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ด้วยความเชื่อที่ว่าหากให้สิ่งที่ดีที่สุด เขาก็จะมีโอกาสมากที่สุดในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นคือ การให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ของบ้านพระพร จะเป็นการคัดสรรสถานที่เรียน ครูผู้ฝึกสอนที่มีคุณภาพ และประสบความสำเร็จ ในสายอาชีพของตน เช่นเดียวกับการที่พ่อแม่เลือกโรงเรียนหรือครูมาสอนลูก ย่อมต้องการสิ่งที่ดีสุดให้กับลูกของตนเอง

- **งบประมาณ**

งบประมาณของมูลนิธิเป็นงบที่ได้มาจากการบริจาคจากภาคเอกชนละผู้มีจิตศรัทธา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นงบประมาณหลักในการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิ โดยที่ผ่านมาไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ มีหากมีก็เป็นส่วนน้อย

- **ผู้บริหาร**

1) อาจารย์ วุฒิชัย วงศ์จิโรจน์ ผู้อำนวยการมูลนิธิบ้านพระพร
2) อาจารย์ สุนทร สุนทรธาราวงศ์ ที่ปรึกษาอาวุโส

- **ความร่วมมือ**

มูลนิธิบ้านพระพรมีทำงานความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกอย่างหลากหลาย เนื่องจากมูลนิธิมีการดำเนินการด้านการพัฒนาอาชีพและช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มากว่า 40 ปี มีเครือข่ายการสนับสนุนการดำเนินงานที่เป็นพันธมิตรในการดำเนินงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม การทำงานด้านการพัฒนากลุ่มเป้าหมายของมูลนิธิจึงมีการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในการดำเนินงานเสมอมา อาทิ

- ผลงานดีเด่นด้านด้านการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาผู้ติดยาเสพติด
- องค์กรดีเด่นที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ผู้อยู่ภาวะยากลำบาก ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- เป็นหน่วยงานภาคสังคมด้านเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ของกรมราชทัณฑ์
- การจัดตั้งเป็นบ้านกึ่งวิถี ของกระทรวงยุติธรรม

เป็นต้น

4.2.2.2 การบริหารจัดการขององค์กร

- **โครงสร้างการบริหาร**

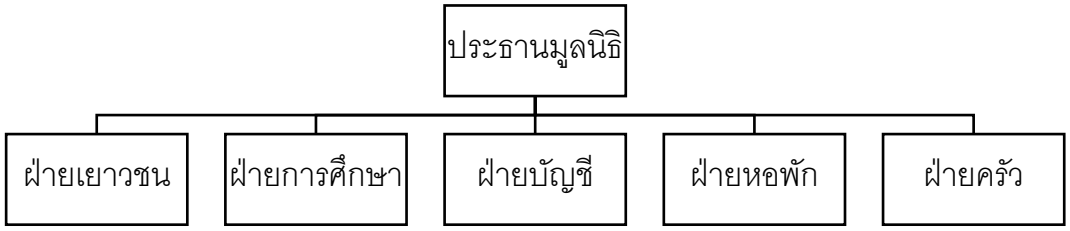

ผังภาพที่ 4.2 โครงสร้างการบริหารงาน

- **คณะกรรมการและทีมงานหลัก** ประกอบด้วย

- **จำนวนบุคลากร และตำแหน่งงาน**

มีบุคลากรประจำ ประมาณ 10 คน และมีอาสาสมัครที่มาช่วยงานจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นผู้พ้นโทษที่ได้รับการพัฒนาจากโปรแกรมอาชีพของมูลนิธิบ้านพระพรและหลักจากจบหลักสูตรแล้วประสงค์อยู่เป็นอาสาสมัครเพื่อ

ช่วยงานของมูลนิธิต่อ โดยได้รับค่าตอบแทนในอัตราอาสาสมัคร ได้รับสวัสดิการที่พัก อาหาร โดยไม่เสียค่าใช่จ่าย ซึ่งหากมีตำแหน่งงานที่เหมาะสมก็จะได้รับคัดเลือกเป็นพนักงานประจำต่อไป

- **กลุ่มเป้าหมาย**

1) ผู้พ้นโทษ
2) เด็กและเยาวชนจากสถานพินิจ
3) เด็กติดผู้ต้องขัง

- **คุณสมบัติ คุณลักษณะของเด็กและเยาวชน**

  ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติเป็นพิเศษ แต่หากเป็นไปได้ควรเป็นเยาวชนที่มีความสนใจและสมัครใจที่จะเข้ารับการพัฒนาชีวิตจากมูลนิธิ

- **หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชน และความสามารถในการรองรับเด็กและเยาวชน**

- ไม่จำกัดเพศ อายุไม่จำกัดอายุ
- ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและไม่เป็นโรคทางจิตเวช ไม่พิการจนไม่สามารถพัฒนาได้
- ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด ไม่มีปัญหาทะเลาะวิวาท
- เป็นเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจ เด็กติดผู้ต้องขัง หรือ ผู้พ้นโทษ
- เยาวชนต้องมีความประสงค์ในการพัฒนาชีวิต
- เยาวชนเป็นเด็กกำพร้า
- สถานภาพทางบ้านยากจน

* จำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน 100 คน

- **ค่าใช้จ่ายการสนับสนุนกลุ่มเป้าหมาย**

ตารางที่ 4.3 ค่าใช้จ่ายสำหรับสนับสนุนเยาวชน 1 คน / เดือน

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน
ค่าใช้จ่ายทั่วไป		
1	ค่าน้ำ	150.00
2	ค่าไฟ	200.00
3	ค่าอาหาร	3,000.00

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน
4	ของใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม ผง เนี่ยฮึซักฟอก	450.00
5	ค่ารักษาพยาบาล	350.00
6	เสื้อผ้า รองเท้า ชุดชั้นใน ผ้าเช็ดตัว (9,000 บาทต่อปี)	750.00
7	เครื่องนอน หมอน ที่นอน 2 ชุด (5,500 บาทต่อปี)	458.00
ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา		
1	ค่าเอกสารประกอบการเรียน	200.00
2	ค่าจ้างครูเฉพาะทาง (กีฬา ดนตรี ภาอังกฤษ)	6,000.00
3	ค่าชุด Uniform และอุปกรณ์การเรียน (4,500บาท / ปี)	375.00
4	ค่าใช้จ่ายการศึกษา (ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ประกัน)	1,800.00
5	ค่าเรียน	-
ยอดรวม		13,733.00

- **สิทธิขั้นพื้นฐาน และสวัสดิการที่จัดให้กับเด็กและเยาวชน**

การดูแลความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต และสุขอนามัยของเด็กและเยาวชน

- ด้านการอยู่อาศัย มีตารางสำหรับการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ผู้ที่อยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรจะมีหน้าที่ของแต่ละคน
- มีการปรับทัศนคติให้กับผู้อาศัย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อายุยังน้อย เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น
- ด้านการศึกษา มีการวางโครงสร้างด้านการศึกษาและสร้างแรงจูงใจให้กับเด็กและเยาวชน ภายในมูลนิธิมีฝ่ายการศึกษาในการประเมินความรู้ความสามารถของเด็กและเยาวชน มีกิจกรรมเสริม ได้แก่ กิจกรรมดนตรี กิจกรรมกีฬา การทำเบเกอรี่ และมีวิชาชีพรองรับ
- ด้านการฝึกอาชีพ มีหน่วยเบเกอรี่ มีฟาร์มจิ้งหรีด ภายในมูลนิธิ ในอนาคตจะมีการเปิดร้านกาแฟบริเวณด้านหน้ามูลนิธิและการปลูกผัก การทำแปลงเกษตร รวมถึงส่งเสริมการฝึกวิชาชีพตามความสามารถและความสนใจ และตามกระแส/สถานการณ์ของสังคม
- พ่อบ้าน แม่บ้าน ของมูลนิธิบ้านพระพรจะเป็นเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ และมีพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษา/คำแนะนำ
- มีการประเมินความพร้อมในการออกไปใช้ชีวิตในสังคมของผู้อาศัย โดยยังมีการช่วยเหลือและสนับสนุนอยู่เป็นระยะๆ

- **การดูแลความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต สุขอนามัย**

ทางมูลนิธิจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงดูแลเยาวชน ในการให้คำปรึกษาและแนะนำ ดูแลในเรื่องความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต ทักษะต่างๆที่จำเป็น ส่วนการดูแลทางด้านสุขอนามัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ปลอดภัย หากมีอาการเจ็บป่วยจะมีการรักษาพยาบาลในเบื้องต้น หากมีอาการที่ร้ายแรง จะมีการประสานส่งต่อโรงพยาบาลในพื้นที่

- **สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ความปลอดภัย**

มีอาคารสำหรับพักอาศัยที่เป็นสัดส่วน มีระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับเยาวชน และภายในองค์กรมีอาคารฝึกอาชีพ อาคารสำนักงานธุรการ มีศูนย์แสดงจำหน่ายสินค้า มีห้องประชุมและห้องฝึกอบรม ที่ครบวงจร อาคารสถานที่มีสัดส่วนชัดเจน สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการสร้างการเรียนรู้

- **กฎระเบียบ มาตรการต่างๆ**
  - มีกฎพื้นฐานในการอยู่อาศัยร่วมกัน เช่นการใช้สารเสพติด ทะเลาะวิวาท การลักขโมย การแบ่งแยกหรือจัดตั้งกลุ่มเฉพาะ เป็นต้น
  - เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมูลนิธิ

4.2.2.3 การปฏิบัติการขององค์กร

- **รูปแบบ กิจกรรม หลักสูตร กระบวนการในการพัฒนาเด็กเยาวชน**

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพ จัดขึ้นเพื่อให้ผู้พ้นโทษได้ฝึกทักษะทางวิชาชีพที่ตนเองสนใจพอที่จะประกอบอาชีพ มีงานทำและมีรายได้ รวมถึงนำรายได้ส่วนหนึ่งมาช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการภายในมูลนิธิ ตลอดจนจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทเป็นของตนเองภายใต้ชื่อ **“บ้านฉัน”** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุมชนเฉพาะขึ้นมารองรับตามปณิธานที่ว่า **“ไม่ร้องขอโอกาสแต่จะสร้างโอกาสขึ้นด้วยตนเอง”** เช่น รับจ้างกำจัดปลวก รับเหมาก่อสร้าง รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า รับจ้างทำกีต้าร์แฮนด์เมด เพาะเลี้ยงและจำหน่ายจิ้งหรีด จำหน่ายเครื่องดื่มและเบเกอรี่ ร้านตัดผม ร้านขายลูกชิ้นปลาระเบิด ร้านขายชานมไข่มุก

โครงการช่วยเหลือแม่และเด็ก จัดขึ้นเพื่อให้การอุปการะดูแลเด็กติดผู้ต้องขังและเด็กด้อยโอกาส ซึ่งทางบ้านพระพรจะจัดการเรียนการสอนเอง มีพี่เลี้ยงมาค่อยดูแล เมื่อเด็กอายุ 4 ขวบ จะเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนวัดเทพลีลาจนกระทั่งจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ เด็กติดผู้ต้องขังยังมีโอกาสได้พบเจอแม่ในเรือนจำเดือนละ 1 ครั้ง

เมื่อเด็กและเยาวชนเข้ามาอยู่ภายใต้การดูแลของบ้านพระพร ทีมเจ้าหน้าที่จะเริ่มทำการฝึกฝนเด็ก โดยที่เด็กจะมีเพื่อนที่มาก่อนเข้ามาเป็นเพื่อนคู่คิด รับฟัง ช่วยเหลือ ดูแล เพื่อให้เกิดระบบการดูแลจากภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (เรียกว่า “บัดดี้”) ส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ (Feedback) ทั้งที่เป็นปัญหาและผลลัพธ์ผ่านมาทางผู้ดูแลหอพัก ผู้ดูแลหอพักส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ จากนั้นจะนำเรื่องเข้าประชุมร่วมกับทีมบริหาร ทำให้เกิด

กระบวนการเรียนรู้แก้ไขที่สอดรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กแต่ละคน ถือเป็นการปรับตัวเพื่อรองรับเด็กไปสู่อนาคต โดยมุ่งเน้นให้เกิดการปรับสร้างทัศนคติ (Attitude)

ตารางที่ 4.4 ตารางเวลากิจกรรม

<table>
<tr><th>เวลา</th><th>จันทร์</th><th>อังคาร</th><th>พุธ</th><th>พฤหัสบดี</th><th>ศุกร์</th><th>เสาร์</th><th>อาทิตย์</th></tr>
<tr><td>05.30 น.</td><td colspan="5" rowspan="2">ตื่นนอน</td><td colspan="2" rowspan="3">ตื่นนอน
อาบน้ำ / เวลาส่วนตัว</td></tr>
<tr><td>06.00 น.</td></tr>
<tr><td>06.30 น.</td><td colspan="5">เข้าร่วมกลุ่มศึกษาและสนทนาธรรม</td></tr>
<tr><td>07.00 น.</td><td colspan="5">ร่วมทำความสะอาดในบริเวณต่าง ๆ ตามการแบ่งเขตรับผิดชอบ</td><td colspan="2">อาบน้ำ / เวลาส่วนตัว</td></tr>
<tr><td>08.00 น.</td><td colspan="7">อาหารเช้า</td></tr>
<tr><td>08.30 น.</td><td colspan="5">ชั้นเรียนคุณธรรมเพื่อชีวิต</td><td rowspan="2">กิจกรรมพิเศษ
พักผ่อน</td><td rowspan="2">ร่วมกิจกรรม
คริสตจักรพระพร</td></tr>
<tr><td>09.30 น.</td><td colspan="5">เข้ากลุ่มฝึกวิชาชีพ / กลุ่มชั้นเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต / กลุ่มชั้นเรียนด้านวิชาการ</td></tr>
<tr><td>12.00 น.</td><td colspan="7">อาหารกลางวัน / พักเที่ยง</td></tr>
<tr><td>13.00 น.</td><td colspan="5">เข้ากลุ่มฝึกวิชาชีพ / กลุ่มชั้นเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต / กลุ่มชั้นเรียนด้านวิชาการ</td><td rowspan="3">กิจกรรมพิเศษ
พักผ่อน</td><td>ร่วมกิจกรรม
คริสตจักรพระพร</td></tr>
<tr><td>15.00 น.</td><td colspan="5">เรียนดนตรี / ซ้อมดนตรี</td><td rowspan="2">กิจกรรมพิเศษ
พักผ่อน</td></tr>
<tr><td>16.00 น.</td><td>เล่นกีฬา</td><td>ซ้อมดนตรี</td><td>ซ้อมดนตรี</td><td>เล่นกีฬา</td><td>ซ้อมดนตรี</td></tr>
<tr><td>18.00 น.</td><td colspan="7">อาหารเย็น</td></tr>
<tr><td>19.00 น.</td><td>เข้ากลุ่มหอพัก</td><td>เรียน กศน. เวลาส่วนตัว</td><td>กลุ่มอธิษฐาน</td><td>เข้ากลุ่มหอพัก</td><td>เรียนพระคัมภีร์</td><td rowspan="2">ชมภาพยนตร์
พักผ่อน</td><td rowspan="2">พักผ่อน
เวลาส่วนตัว</td></tr>
<tr><td>20.00 น.</td><td colspan="5">พักผ่อน / เวลาส่วนตัว</td></tr>
</table>

- **ระยะเวลาของเด็กและเยาวชนในการอยู่ในองค์กร**

- ขึ้นกับคำสั่งศาล หรือการขอความร่วมมือของสถานพินิจ ฯ

- **กิจกรรมเด่น (best practice)**

“บ้านฉัน” แบรนด์แห่งโอกาสเพื่อชีวิตที่เติบโต

“ไม่รอโอกาสที่ไม่รู้เมื่อไหร่จะมาถึง แต่ต้องสร้างโอกาสด้วยตัวเอง” จากประสบการณ์การทำงานด้านพัฒนาผู้พันโทษและเด็ก / เยาวชนผู้ก้าวพลาดมากว่า 40 ปี บทเรียนรู้สำคัญที่มูลนิธิบ้านพระพรคือการไม่รอ

ความช่วยเหลือจากผู้อื่นอย่างไม่มีจุดหมาย แต่ต้องพัฒนาตนเองให้ไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ให้ได้โดยการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด แบรนด์ “บ้านฉัน” ได้ถูกพัฒนาขึ้นสำหรับสินค้าและบริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ชาดินเผา ชานมไข่มุก ร้านกาแฟ ลูกชิ้นทอด เลี้ยงจิ้งหรีด แปรรูปน้ำพริก เบเกอรี่ ขนมเปี๊ยะ ช่างตัดผม ทำกีต้าร์ ฯลฯ

นอกจากนี้ทางมูลนิธิยังได้เปิดบริษัทรับเหมาเพื่อเป็นที่รองรับสมาชิกที่มีความรู้ด้านช่างต่าง ๆ ให้มีงานทำ หากฝึกอบรมเสร็จสิ้นแล้วไม่มีงานทำหรือยังไม่มีจุดหมายว่าจะไปอยู่ที่ไหนก็ให้ทำงานกับมูลนิธิก่อน ซึ่งมีทั้งช่างรับเหมาก่อสร้าง ช่างกำจัดปลวก ช่างไฟ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดของมูลนิธิคือ ช่วยเขาให้แน่ใจว่าเขาสามารถพึ่งตนเองได้จริง มีบางกรณีที่สำเร็จการฝึกอบรมแล้ว ออกไปทำงานเช่นขายลูกชิ้นทอด มีรายได้แต่เมื่อยังไม่มีที่อยู่จะขออยู่ที่มูลนิธิต่อ ก็จะมีการทำข้อตกลงในการจ่ายค่าที่พัก ซึ่งเป็นการฝึกให้เขาใช้ชีวิตและรับผิดชอบต่อตนเอง

ในกิจการต่าง ๆของมูลนิธิบ้านพระพร ภายใต้แบรนด์บ้านฉันจะเป็นกิจกรรมที่ครบวงจรตั้งแต่การผลิต การพัฒนามาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับ การขายและการตลาด ซึ่งเป้าหมายของมูลนิธิที่ตั้งไว้คือสามารถส่งสินค้าแบรนด์ “บ้านฉัน” เปิดพื้นที่ขายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ หรือมีอาคารจำหน่ายสินค้าของตนเอง ซึ่งจะเป็นการพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าการพัฒนากลุ่มผู้ก้าวพลาดทั้งผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชน เมื่อเขาได้รับการพัฒนาและได้รับความเชื่อใจ ความศรัทธาจากผู้อื่น เขาสามารถเปลี่ยนชีวิตของตนเองและกำหนดชีวิตของตนเองได้ เพียงเราต้องให้เขาได้สร้างโอกาสในการเติบโตของเขาเอง

- **กรณีศึกษา**

นาย บุญมี (นามสมมติ) เด็กและเยาวชนจากบ้านเมตตาที่เข้ามาอยู่ภายใต้การดูแลของบ้านพระพรเป็นระยะเวลาเกือบ 7 ปี ได้รับทุนเรียนต่อด้านกีฬาที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้าร่วมโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ : ฟุตบอล

- **การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ**

ทางมูลนิธิ ฯ พร้อมที่จะส่งเสริมให้เยาวชนได้ฝึกฝน พัฒนาตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล มีการทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan – IDP) เพื่อให้เยาชนได้รับในสิ่งที่ตนเองสนใจและถนัดอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นเยาวชนแต่ละคน จะมีเส้นทางในการพัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งหากระยะเวลาที่อยู่ในความดูแลของมูลนิธิ ฯ ก็จะมีการสนับสนุนการเรียนรู้ของเยาวชนจนไปให้สุดทาง กล่าวคือถึงขั้นเป็นผู้ประกอบการ หารายได้ได้จริง ตลอดจนหากสิ้นสุดการฝึกอบรมที่นี่ ก็สามารถที่จะมาร่วมธุรกิจหรือเป็นเครือข่าย

จะเห็นได้ว่ามีการสนับสนุน ให้เยาวชน ได้ศึกษาการศึกษาในระบบและฝึกวิชาชีพ ตามความถนัดและความสนใจ

- **การทำงานกับครอบครัวชุมชน**

ทางมูลนิธิ ฯ เน้นการฝึกฝนเยาวชนให้มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ภาคภูมิใจในตนเองและเชื่อมมั่นในศักยภาพของตนเอง ซึ่งครอบครัวเป็นส่วนสำคัญในการให้กำลังใจแก่เยาวชน แต่ในระยะเวลาของการฝึกกอบรมไม่ได้เน้นการทำงานร่วมกับครอบครัว แต่ครอบครัวจะเป็นเป้าหมายสำคัญที่เยาวชนต้องคำนึงถึง เพื่อให้การปรับเปลี่ยนพัฒนาตนเอง ให้กลับไปอยู่ร่วมหรือช่วยเหลือครอบครัวของตนเองได้

ในส่วนของชุมชนได้มีการสนับสนุนให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนโดยรอบ เช่นกิจกรรมจิตอาสาในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและเรียนรู้ในการยอมรับความแตกต่างหลากหลายการเป้นส่วนหนึ่งของสังคม

- **การประเมินและการรายงานความก้าวหน้า**

กระบวนการติดตามและประเมินผลทำผ่านแบบประเมินผสมผสานกับการสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กลุ่มติดต่อสื่อสารทางไลน์ รวมถึงรายงานความก้าวหน้าตามที่ศาลสั่งเป็นลักษณะการเขียนรายงานพร้อมภาพถ่าย ทั้งนี้ยังคงเน้นให้เกิดการประคับประคองเพื่อให้เด็กสามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้

- **การทำงานร่วมกับเครือข่าย**

มีการประสานเครือข่ายภายนอกอย่างหลากหลาย เนื่องจากมูลนิธิมีการดำเนินการด้านการพัฒนาอาชีพและช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มากว่า 40 ปี มีเครือข่ายการสนับสนุนการดำเนินงานที่เป็นพันธมิตรในการดำเนินงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม การทำงานด้านการพัฒนากลุ่มเป้าหมายของมูลนิธิจึงมีการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในการดำเนินงานเสมอมา โดยได้รับเกียรติประวัติและโล่เกียรติคุณ อาทิ

- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ เสด็จเปิดอาคาร “บ้านพระพรแม่และเด็ก” เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2557
- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ เสด็จเปิดอาคาร “บ้านพระพรเด็กและเยาวชน” เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2560
- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ เสด็จเปิดอาคาร “บ้านพระพร 15 ปีคืนคนดีสู่สังคม” เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2562
- รางวัลประชาบดี ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ผลงานดีเด่นด้านด้านการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาผู้ติดยาเสพติด
- องค์กรดีเด่นที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ผู้อยู่ภาวะยากลำบาก ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- เป็นหน่วยงานภาคสังคมด้านเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ของกรมราชทัณฑ์

- การจัดตั้งเป็นบ้านกึ่งวิถี ของกระทรวงยุติธรรม
  เป็นต้น

- **การประสานส่งต่อ**

ทางมูลนิธิมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายต่างๆทั้งภาครัฐ และเอกชนมาโดยตลอด ฉะนั้นจึงมีการเน้นการทำงานร่วมกับเครือข่าย เน้นการประสานส่งต่อในการช่วยเหลือเยาวชนเป็นรายบุคคล อาทิ การประสานส่งเยาวชนไปฝึกวิชาชีพ ดังกรณีที่เยาวชนสนใจด้านช่างตัดผม จะส่งไปฝึกกับช่างที่มีความชำนาญ การประสานส่งเยาวชนไปศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ และทางด้านการประกอบอาชีพมีการประสานส่งต่อไปยังเครือข่ายห้างร้าน สถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายของมูลนิธิ เป็นต้น

- **การติดตามประเมินผล**

1) มีการติดตามอย่างไม่เป็นทางการ โดยมีการตั้งกลุ่มในช่องทางออนไลน์ทางแอพพลิเคชั่น Line ชื่อกลุ่ม “ชีวิตใหม่” เพื่อสื่อสารและติดตามเด็กเยาวชนที่กลับไปอยู่กับครอบครัว
2) มีเยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงในชีวิต เช่นการปรับตัว การทำงาน ฯลฯ ซึ่งบางรายหากประสงค์จะเข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ หรือกลับมาอยู่กับทางมูลนิธิ ก็ยินดีช่วยเหลือจนกว่าเยาวชน จะสามารถดำเนินชีวิตด้วยตนเองได้
3) กิจกรรมรวมพลคนดีสู่สังคม คือไปเอาทั้งผู้พ้นโทษหรือเยาวชน คือ มาจัดกิจกรรมร่วมกัน พบปะกันแล้วก็สู่เสรีภาพก้าวใหม่ โดยทำมา 3 รุ่นแล้ว

4.2.2.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัดในการดำเนินงานที่ผ่านมา และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต

บ้านพระพรเป็นสถานฝึกที่รับเด็กและเยาวชนมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 40 ปี ภายใต้การบริหารจัดการในลักษณะเอกชนโดยแท้ ที่มุ่งมั่นตั้งใจให้เกิดกระบวนการผลิตสร้างสังคมทดแทนสำหรับผู้ที่ก้าวพลาด โดยให้ความสำคัญกับการทำงานด้วยใจ ดูแลช่วยเหลือดุจพี่น้องและญาติมิตร ส่งเสริมและผลักดันให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในตนเอง พัฒนาศักยภาพทางด้านวิชาชีพ เพื่อให้ภายหลังจากพ้นโทษสามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับไปแข่งขันในตลาดแรงงานฝีมือได้ ตลอดจนขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างโอกาสภายใต้สถานการณ์กดดัน อันเกิดจากความคาดหวังของสังคม หากแต่โอกาสเหล่านั้นไม่ได้เกิดจากการร้องขอหรือวิงวอนแต่เกิดจากการผลิตสร้างหนทางไปสู่อนาคตด้วยตนเอง ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมบางอย่างยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ การสนับสนุนด้านบุคลากร และการติดต่อประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่าย และในอนาคตหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบ้านพระพรจะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อรองรับเด็กและเยาวชนได้มากขึ้น รวมถึงสามารถเป็นรับกลุ่มอื่น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

4.2.2.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา เป็น สถานฝึกและอบรมเอกชน

- **ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ**

ควรเป็นไปตามที่มูลนิธิกำหนดไว้ ซึ่งทางมูลนิธิมีการกำหนดไว้ที่มีความชัดเจนทั้งเรื่องการดูแล หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติต่อเด็กเยาวชน

- **การสนับสนุน จากภาครัฐ**

1) การที่ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณอันเป็นเงินจำนวนหนึ่งให้แก่องค์กรและให้อำนาจในการจัดการดูแลเด็กและเยาวชนโดยละทิ้งการติดตามและสนับสนุนการทำงานขององค์กรหรือไม่มีการดำเนินงานร่วมกัน อาจเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนโดยตรง การทำงานร่วมกันจากหลายฝ่ายย่อมดีกว่าการทำงานเพียงฝ่ายเดียว การสนับสนุนทางความคิดจึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้เชื่อว่าสิ่งที่องค์กรต่าง ๆ ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริม คือ การสร้างสายใยเครือข่ายที่เกี่ยวโยงกับการประสานส่งต่อช่วยเหลือให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

2) เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาทางสังคม ควรได้รับสวัสดิการและฐานเงินเดือนที่มั่นคงสามารถดูแลครอบครัวได้

3) ส่งเสริมให้มีสถานฝึกเอกชนที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับช่วยเหลือ ดูแล แก้ไขเด็กและเยาวชนที่มีลักษณะพิเศษ อาทิ เด็กพิการ เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางสมองและสติปัญญา ฯลฯ เพื่อให้พวกเขาได้รับการดูแลจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางอย่างใกล้ชิด

4) สถานฝึกอบรมเอกชนต้องได้รับการอุดหนุนค่าอุปการะเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนจากภาครัฐ โดยคิดค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายรายหัวต่อปี สำหรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรควบคู่ไปกับเงินสนับสนุนจากการรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ทั้งนี้อาจมีการวางเงื่อนไขเพื่อตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใส และขจัดข้อครหาเกี่ยวกับการถือครองงบประมาณของสถานฝึกต่าง ๆ

- **วิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน**

ควรมีการทำงานร่วมกันระหว่างกรมพินิจฯ และมูลนิธิ ทั้งในเรื่องการติดตาม การกำกับดูแล และการกำหนดมาตรฐานกลาง ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกัน มิใช่ การมาตรวจสอบหรือกำกับควบคุมงานของกันละกัน

- **การทำข้อตกลงความร่วมมือ**

ปัจจุบันมูลนิธิ มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน โดยที่ผ่านมาได้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมแล้ว และมีการทำงานร่วมกันในการช่วยเหลือเด็กเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯมาอย่างต่อเนื่อง

- **วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย**

ควรมีการประสานงานทั้งในรูปแบบทั้งแบบทางการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งพบว่าที่ผ่านมาการประสานงาน และการทำงานร่วมกันจำเป็นต้องสร้างสัมพันธภาพที่เป็นมิตร ที่เอื้อต่อการทำงานที่คล่องตัว รวดเร็ว ทันท่วงทีในการช่วยเหลือเยาวชนเป็นรายบุคคล

- **รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาเด็กเยาวชน**

ควรมีการสนับสนุนให้มูลนิธิได้มีโอกาสเข้าไปเตรียมความพร้อมเด็กเยาวชน ตั้งแต่แรกรับ หรือในชั้นสถานพินิจฯ และมีการทำงานร่วมกับนักวิชาชีพในสถานพินิจฯ เพื่อที่จะให้คำปรึกษา คำแนะนำ และมีกระบวนการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชนร่วมกัน ก่อนที่เยาวชนจะมาอยู่ในการดูแลของมูลนิธิ

- **การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน**

ที่ผ่านมาทางมูลนิธิมีประสบการณ์ในการทำรายงานความก้าวหน้าไปยังศาลเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจฯมาแล้ว ดังนั้น จึงมองว่า เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ หากแต่ละหน่วยงานที่เป็นเอกชนจะนำไปดำเนินการ เพราะการประเมินและรายงานความก้าวหน้า เป็นสิ่งที่หนึ่งที่ควรมีในการทำงานร่วมกัน เพื่อที่จะรายงานการพัฒนาเด็กเยาวชนให้ศาลฯทราบ

- **ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อการพัฒนา**

ควรมีช่องทางกลางสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้รับทราบเกี่ยวกับสถานที่ซึ่งให้การดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด

4.2.3 วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

4.2.3.1 นโยบายขององค์กร

- **ประวัติวัดโนนสว่าง**

วัดโนนสว่าง เลขที่ 300 หมู่ที่ 3 ถนนอุดร - กุดหมากไฟ ตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เดิมเป็นสำนักสงฆ์มีที่ดินจำนวน 17 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา ถวายโดยนายยอด เชยงูเหลือม ต่อมาได้รับอนุญาตให้สร้างวัดเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2531 เดิมชื่อว่า วัดศรีสว่าง ต่อมาเพื่อปฏิบัติตามนโยบายของคณะสงฆ์ที่ต้องการให้ชื่อวัดมีชื่อเดียวกันกับหมู่บ้าน จึงเปลี่ยนชื่อใหม่ตามชื่อหมู่บ้านว่า “วัดโนนสว่าง” ต่อมาเมื่อภายหลังเจ้าอาวาสรูปแรกคือ พระครูพุทธศาสโนวาท (ชาลี ถาวโร) ได้มรณภาพลง ชาวบ้านโนนสว่างจึงพร้อมใจกันอาราธนา พระอาจารย์เจริญฐานยุตโต โดยได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2532 ต่อมาภายหลังได้รับพระราชทานวิสุคามสีมา เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 โดยได้ทำการปักหมายเขต และมี

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไปเล่ม 113 ต่อนที่ 42 ง กำหนดเขตกว้าง 16 เมตร ยาว 28 เมตร เป็นที่เรียบร้อย ต่อมาพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตฺโต) ได้ทำการก่อสร้างศาสนวัตถุอีกหลายอย่าง เช่น ศาลาการเปรียญหลังใหญ่จำนวน 1 หลัง สร้างหอระฆังจำนวน 1 หลัง สร้างศาลาปฏิบัติธรรมจำนวน 1 หลัง รางกุฏิที่พักพระสงฆ์ 14 หลัง สร้างศาลาหอฉันภัตตาหารพระภิกษุสามเณร 1 หลัง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2548 พระครูพิพัฒน์วิทยาคม ได้ซื้อที่ดินขยายเนื้อที่วัดออกไปอีกจำนวน 46 ไร่ รวมเนื้อที่ทั้งหมดในวัด 66 ไร่

- **วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์**

เมื่อพระอาจารย์เจริญ ฐานยุตฺโต เข้ามาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโนนสว่างได้ทำการพัฒนาอารามแห่งนี้เป็นการใหญ่ เรียกว่า สร้างศาสนวัตถุขึ้นมามากมายเพื่อให้เป็นที่ปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสามเณร และเป็นที่พักปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างศาลาการเปรียญหลังใหม่ 2 ชั้นขึ้น ซึ่งเป็นศาลาขนาดใหญ่เพื่อใช้เป็นที่บำเพ็ญกุศลและเป็นที่ปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุสามเณรเนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีอุโบสถ เมื่อปี พ.ศ.2532 ต่อมาได้สร้างกุฏิสงฆ์เพิ่มอีกเป็นจำนวนมาก และใช้เป็นสำนักงานเจ้าคณะตำบลหมากหญ้า ต่อมาได้สร้างอุโบสถจัตุรมุขขึ้น และหล่อพระประธานในอุโบสถ ขนาดหน้าตัก 109 นิ้ว ปางมารวิชัย ด้วยวัสดุเนื้อสัมฤทธิ์ พระนามว่า “พระศรีรัตนศักยะมุนี” หรือที่พระอาจารย์เจริญถวายสมัญญานามว่า “หลวงพ่อบุษราคัม” เพื่อให้สอดคล้องกับนิมิตที่ท่านได้ตอนก่อนหล่อพระประธานขึ้นนั้น เมื่อหล่อพระประธานสำเร็จแล้ว ท่านได้ซื้อที่ดินบริเวณหน้าวัดเพิ่มเข้ามา 46 ไร่ รวมเนื้อที่ทั้งหมดในวัด 66ไร่ โดยเงินแรกเริ่มที่มีศรัทธาถวาย โดยนายไพศาล ฉัตรเลขวณิช ประธานกรรมการบริษัท เลียกเซ้งเทรดดิ้ง จำกัด กรุงเทพมหานคร และครอบครัว ถวายเป็นจำนวนเงิน 1,000,000 บาท และได้ถวายงาช้างแก่วัดโนนสว่าง เพื่อนำมาเป็นเครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัยในครั้งนั้นด้วย

เมื่อประมาณ พ.ศ.2552 เป็นต้นมา ท่านพระอาจารย์เจริญ ได้ริเริ่มสร้างวัดและสำนักปฏิบัติธรรมขึ้นเป็นจำนวนมากพร้องกันหลายที่หลายแห่ง เช่น บุกเบิกสร้างสำนักปฏิบัติธรรม วัดพระพุทธบาทบัวคำ บนภูเขาด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากวัดโนนสว่างไปอีก 5 กิโลเมตรบนเชิงภูเขา และสร้างศาลาเพื่อใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรม

ในการต่างประเทศนั้น ท่านมีศิษยานุศิษย์ที่เป็นชาวต่างชาติมากมายทั้งที่เป็นชาวฮินดู และชาวพุทธที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน เช่นที่ประเทศมาเลเซีย และประเทศไต้หวัน โดยท่านสร้างสำนักที่ปฏิบัติไว้ที่ประเทศมาเลเซีย และประเทศไต้หวัน โดยส่งสันทธิวิหารัก และอัเตวาสิกที่เป็นศิษยานุศิษย์ไปดำรงตำแหน่งเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมเหล่านั้น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ในปัจจุบันก็ยังมีการพัฒนาอารามทั้งหลายทั้งที่เป็นวัดโนนสว่างเอง หรือสำนักปฏิบัติธรรมวัดสาขาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งหวังสร้างความตั้งมั่นสถาพรของศาสนวัตถุ ให้พระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไปนั้นเอง เคยถามท่านว่าเหตุใดท่านจึงสร้างไว้มากมายนัก ท่านตอบว่า **“มีวาสนาบารมีสร้างก็ต้องสร้างไว้ เพื่อพัฒนาบ้านเกิด และเจตนาไม่ได้สร้างเพื่อตนเอง สร้างไว้ให้ลูกให้หลาน หมดยุคท่านแล้วภาย**

ภาคหน้า ถ้าเจ้าอาวาสที่มาครองวัดยุคต่อๆไป ไม่มีบารมีทางนี้ จะสร้างไม่ได้หรอก ท่านทำได้ก็ทำไปเพื่อลูกหลานทั้งนั้นแหละ”

- **ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม**

วัดโนนสว่าง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี โดยพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตฺโต) เจ้าอาวาส ถือว่าเป็นผู้นำในการอนุรักษ์กลองกิ่ง โดยการรักษาฝีมือเชิงช่างในการทำกลองไว้ภายในวัด มี สถานที่สำหรับผลิตกลอง และเก็บรักษากลองไว้เป็นอย่างดี โดยในการผลิตกลองกิ่งนั้นได้รักษาความพิถีพิถันในการคัดเลือกวัสดุตามธรรมชาติ เทคนิควิธีในการทำตามแบบโบราณ และการจัดงานประเพณี สู่ขวัญกลองกิ่งเป็นงานประจำปีของทางวัดด้วย นอกจากนี้ในงานบุญประเพณีที่สำคัญ เช่น บุญบั้งไฟ ก็ จะมีการจัดงานเส็งกลองกิ่ง ด้วย ทั้งที่วัดโนนสว่าง และวัดสาขาในจังหวัดอุดรธานี อาทิ วัดพระพุทธบาทบัวคำ วัดป่าหนองวัวซอ อ.หนองวัวซอ วัดป่าเจริญธรรม อ.หนองหาน จ.อุดรธานีรวมไปถึง วัดป่า หนองชาด อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม เป็นต้น

กลองกิ่งเป็นผลงานช่างฝีมือดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณและใกล้สูญหายไปจากสังคมอีสานด้วย คุณสมบัติเฉพาะเชิงช่างแบบดั้งเดิมทำให้กลองกิ่งเป็นกลองที่มีเสียงดังมากและความดังของกลองกิ่งนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะ กล่าวคือ ไม่ได้มีเสียงดังตุ้มๆ เพียงอย่างเดียว เหมือนกลองทั่วไป แต่ด้วย เทคนิคเฉพาะในการทำกลองและวัตถุดิบในการนำมาทำกลองที่ได้รับการคัดสรรมาเป็นการเฉพาะนั้น ทำให้กลองที่ถูกตีมีเสียงดังกิ่งๆ เหมือนเสียงตีโลหะ หากการทำกลองกิ่งมีความสมบูรณ์จะมีทั้งเสียงตุ้ม เสียงแซ่ และเสียงกิ่ง ด้วยลักษณะเฉพาะดังกล่าวนี้ทำให้กลองกิ่งของจังหวัดอุดรธานีมีความแตกต่าง จากกลองกิ่งของจังหวัดอื่นๆ ในภาคอีสานด้วย นอกจากนี้ตามตำนานของกลองกิ่งนั้นก็ยังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประวัติของเมืองอุดรธานีกล่าวคือ กลองกิ่งในสมัยโบราณทำมาจากไม้ต้นหมาก แข้งขนาดใหญ่ที่ถูกตัดมาจากบ้านหมากแข้ง เป็นชื่อสถานที่ที่ปรากฏมาพร้อมกับการกำเนิดเมืองอุดรธานีซึ่งปัจจุบันคือ บริเวณวัดมัชฌิมาวาส พระอารามหลวง จ.อุดรธานี ด้วยเหตุที่กลองกิ่งมีความสำคัญดังกล่าว พระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตฺโต) เจ้าอาวาสวัดโนนสว่าง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี จึงได้พยายามอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทำกลองกิ่งตามกรรมวิธีเชิงช่างแบบโบราณ และใช้วัสดุ ตามธรรมชาติที่คัดสรรมาเป็นอย่างดี มาผลิตกลองกิ่งอยู่ภายในวัด และยังได้จัดให้มีประเพณีสู่ขวัญ กลองกิ่ง ควบคู่ไปงานบุญประเพณีสำคัญตามฮีตคองอีสานอีกด้วย

- **ที่มาในการดำเนินโครงการร่วมกับสถานพินิจฯอุดรธานี**

จุดเริ่มต้นในการดำเนินโครงการร่วมกับวัดโนนสว่าง เริ่มจากเมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี ได้รับการติดต่อจากอดีตกรรมการสงเคราะห์ของสถานพินิจฯ จ.อุดรธานี รุ่นที่ 1 – 3 เพื่อสอบถามว่าสนใจในการนำเด็กจากสถานพินิจฯ จ.อุดรธานี ไปตีกลองที่วัดโนนสว่างหรือไม่ ซึ่งหลวงพ่อเจริญตั้งใจที่จะสอนเด็กให้ ซึ่งขณะนั้น ผอ.สถานพินิจฯ จ.อุดรธานี ยังไม่ทราบว่าการตีกลองเป็นในลักษณะอย่างไร ประกอบกับในขณะนั้นจำนวนเด็กในสถานพินิจฯ จ.อุดรธานี มีจำนวนถึง 300 กว่าคน

ทำให้สถานที่ควบคุมตอนนั้นมีความแออัดมาก ฉะนั้นจึงต้องหาวิธีการที่จะขออนุญาตศาลปล่อยเด็กเยาวชนกลุ่มที่มีความพร้อมเพื่อขอปล่อยก่อนกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กตามมาตรา 132 วรรค 2 ดังนั้นจึงมีการหารือกับศาลต่างๆ ที่ส่งเด็กมายังสถานพินิจฯ จ.อุดรธานี เรื่องการหากิจกรรมต่างๆ เพื่อบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็ก ก่อนที่จะขออนุญาตศาลปล่อยก่อนกำหนด ดังนั้นการที่เด็กมาเรียนตีกลองหรือว่ามาอยู่ที่วัดโนนสว่างเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เด็กได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแล้ว และเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและเพื่อเตรียมการก่อนกลับไปอยู่กับชุมชนกับสังคมเสมือนจริงได้ จึงได้มีการริเริ่มทำโครงการนี้ขึ้นมา ซึ่งในช่วงแรกได้ทำความร่วมมือระหว่างสถานพินิจฯ จ.อุดรธานี และวัดโนนสว่างโดยตรง หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาต่อยอดโดยมีการวางแผนร่วมกัน และได้เชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเข้ามาทำหลักสูตรเพื่อต่อยอดในการนำกระบวนการการสอนเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปเป็นวิชาหนึ่งในสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผลการดำเนินการในช่วงแรกของการส่งเด็กไปตีกลองที่วัดโนนสว่าง มีเด็กที่สถานพินิจฯ หรือศาลเยาวชนฯ ส่งมาเข้ารับการฝึกอบรมหรือควบคุมตัวอยู่ที่สถานพินิจฯ จ.อุดรธานี ประมาณ 5 แห่ง จาก จ.บึงกาฬ เลย หนองบัวลำภู หนองคาย และอุดรธานี เป็นการส่งเด็กไปตีกลองในลักษณะของการไปเช้า – เย็นกลับ โดยในช่วงแรก หลวงพ่อเจริญได้ช่วยอำนวยความสะดวกโดยการส่งรถจากวัดมารับเด็กจากสถานพินิจฯ ไปที่วัดโนนสว่างและนำเด็กมาส่งในช่วงเย็น กล่าวคือมารับไปแล้วก็ไปสอน ทั้งตีกลอง ทั้งทำจิตอาสา ทั้งทำพิธีต่างๆ อยู่ที่วัด ซึ่งหลวงพ่อเจริญได้เมตตาเลี้ยงอาหารกลางวันให้เด็กทุกวัน ช่วงบ่ายก็จะเป็นการซ้อมตีกลองถึงเวลาประมาณ 15.00 น. หลังจากนั้นก็จะมีการเก็บอุปกรณ์ต่างๆ จนกระทั่งถึงเวลาประมาณ 16.00 น. ทางวัดก็จะมาส่งเด็กกลับ

สถานพินิจฯ จ.อุดรธานี ดำเนินการมาประมาณ 5 – 6 รุ่น และเคยมีการเก็บสถิติในระยะเวลา 1 ปี พบว่าเด็กกลุ่มที่อยู่ในกระบวนการ หลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวออกไปแล้วมีอัตราการกระทำผิดซ้ำจำนวนเท่าใด ปรากฏว่าหลังจากที่ตรวจสอบในระยะเวลา 1 ปีที่ดำเนินการไปประมาณ 5 – 6 รุ่น พบว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กไม่เกิน 2% (เก็บข้อมูลเฉพาะเด็กที่ไปทำกิจกรรมที่วัดโนนสว่างเท่านั้น) สถานพินิจฯ จ.อุดรธานี จึงตระหนักว่ากระบวนการดังกล่าวประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง และพยายามที่จะนำเด็กเข้าสู่กระบวนการเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเด็กกลุ่มนี้ไปแสดงในโอกาสต่างๆ ได้ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่า “เด็กสามารถแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้” เด็กชุดแรกที่ส่งไปก็ได้รับโอกาสไปแสดงในงานบรมราชาภิเษก ในหลวงรัชการที่ 10 รวมถึงได้รับถ้วยรางวัลชนะเลิศการประกวดกลองยาวจากพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ โดยในการเข้าร่วมการแสดงในเวทีต่างๆ ก็จะใช้ชื่อในนามของวัดโนนสว่าง เพื่อไม่ทำให้เด็กและเยาวชนถูกตอกย้ำว่ามาจากสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกอบรมฯ

- **วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการร่วมกัน**

ที่มาของการดำเนินการร่วมกันระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 ขอนแก่นและวัดโนนสว่าง ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานพินิจฯอุดรธานี ซึ่งมองว่าขณะนั้น เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ ขอนแก่นมีปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาท และการมีกิจกรรมต่างๆ ค่อนข้างน้อยในช่วงของสถานการณ์โควิด ประกอบกับเครือข่ายของศูนย์ฝึกฯ ขอนแก่น ยังมีไม่มากนัก จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายขึ้นใหม่ และมองว่ามีเครือข่ายเดิมจากสถานพินิจฯ จ.อุดรธานี คือ “วัดโนนสว่าง” ซึ่งได้รับความเมตตาจากหลวงพ่อเจริญมาโดยตลอด จึงมีการคิดที่จะให้เด็กจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น ได้ไปลองตีกลองที่วัดโนนสว่าง แต่ต้องคิดรูปแบบวิธีการที่เหมาะกับเด็กศูนย์ฝึกฯ เพราะไม่สามารถไปเช้าและเย็นกลับได้ทุกวัน เลยเริ่มคิดที่จะให้เด็กไปนอนค้างที่วัดโนนสว่าง และหากระบวนการที่จะทำการตรวจสอบหรือดูแลเด็กในระยะไกลๆ ได้อย่างไร จนมีการประชุมกับทีมงาน และตกผลึกว่า หลวงพ่อเจริญเมตตาและยินดีรับเด็กให้ไปอยู่ที่วัด ซึ่งทางวัดมองว่าสามารถรับได้ถึง 100 คน แต่อย่างไรก็ตามศูนย์ฝึกฯ ต้องมีเกณฑ์การคัดเลือกเด็กที่จะออกไป เพราะฉะนั้นรุ่นแรกมีการคัดเลือกและส่งเด็กไป 25 คน และถือว่าเป็นรุ่นที่ 1 พบว่าตลอดกระบวนการ มีเด็ก 2 คนที่ต้องรับกลับ เนื่องจากเด็กทำผิดข้อตกลงระหว่างศูนย์ฝึกฯ กับเด็กทำไว้ด้วยกัน และเด็กก็ยินดีที่จะกลับมา โดยไม่ได้หลบหนีหรือว่ามีปฏิกิริยาต่อต้านใดๆ

ผลการดำเนินการพบว่า ก่อนที่จะเริ่มโครงการ ทางศูนย์ฝึกฯ ขอนแก่นได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ MOU กับวัดโนนสว่าง ซึ่งภายหลังกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มาทำความร่วมมือ MOU กับวัดโนนสว่างอีกครั้ง โดยศูนย์ฝึกฯ ขอนแก่น เริ่มส่งเด็กออกไป รุ่นแรกจำนวน 25 คน เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 โดยเด็กได้ไปอยู่ที่วัด หลวงพ่อก็ให้ที่พัก เลี้ยงอาหารครบ 3 มื้อ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ไม่ใช่เพียงการตีกลองหรือรำกลองยาวเท่านั้น แต่ยังมีกิจกรรมอบรมธรรมมะ การให้เด็กเข้าไปช่วยทำงานจิตอาสาภายในวัดและภายในชุมชน รวมถึงการไปทำกิจกรรมจิตอาสาตามวัดต่างๆ ที่หลวงพ่อจะพาไป เพื่อใช้ธรรมมะ และความเสียสละในการขัดเกลาเด็กอีกทางหนึ่ง

ทั้งนี้ ทางวัดมีการมอบหมายให้ครูบา พระอาจารย์ ทำหน้าที่ให้การดูแลในเรื่องการสอนตีกลองดูแลเรื่องระเบียบวินัย เพราะการที่เด็กจะตีกลองได้นั้น ต้องใช้ความอดทน ความพยายาม และความมีระเบียบวินัย ต้องฝึกเป็นเดือน และตีบางครั้งจนมือแตก เด็กต้องอดทนจริงๆ จึงจะตีได้ หลวงพ่อท่านเมตตาตั้งชื่อวงให้ ตั้งแต่สมัยทำงานร่วมกันที่สถานพินิจฯ จ.อุดรธานี จนกระทั่งทำในนามของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ท่านก็บอกว่าในเมื่อชื่อเดิมติดหูแล้ว ก็ขอให้ใช้ชื่อเดิม ชื่อที่ใช้กันคือ “วงน้องใหม่ขวัญใจอุดร” เป็นวงกลองยาวของวัดโนนสว่าง

- **นโยบาย**

"การสร้างโอกาสที่ดี และมองว่าเด็กเยาวชนคือลูกหลาน เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อเจริญ"

พระครูพิพัฒน์วิทยาคม มีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์**กลองกิ่งและกลองยาว** จึงได้ตั้งใจที่ต้องการจะฝึกฝนเด็กและเยาวชนในด้านกลองกิ่งและกลองยาว ซึ่งพระครูพิพัฒน์วิทยาคมต้องการจะทราบว่าหากใช้การฝึกฝนเด็กด้วยเรื่องศิลปวัฒนธรรม เรื่องของธรรมะ และเรื่องของดนตรี จะสามารถปรับเปลี่ยนเด็กและเยาวชนให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้หรือไม่

นอกจากนี้ท่านมองว่าการทำโครงการช่วยเหลือคนมากมายเป็นเรื่องที่ต้องทำ ดังที่ท่านได้กล่าวว่า "มีวาสนาบารมีสร้างก็ต้องสร้างไว้ เพื่อพัฒนาบ้านเกิด และเจตนาไม่ได้สร้างเพื่อตนเอง สร้างไว้ให้ลูกให้หลาน หมดยุคท่านแล้วภายภาคหน้า ถ้าเจ้าอาวาสที่มาครองวัดยุคต่อๆไป ไม่มีบารมีทางนี้ จะสร้างไม่ได้หรอก ท่านทำได้ก็ทำไปเพื่อลูกหลานทั้งนั้นแหละ"

- **แนวคิดที่เกี่ยวข้อง**

พระครูพิพัฒน์วิทยาคม ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอหนองวัวซอ (ธรรมยุต) เจ้าอาวาสวัดโนนสว่าง มีแนวคิดในการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยท่านมองว่าเยาวชนเหล่านี้**เปรียบเสมือนเป็น "ลูกหลาน" หากเราสอนทาง "กาย" ไม่ได้ ก็สอน "ใจ" ให้รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ** โดยมีแนวคิดประกอบด้วย

(1) เน้นการปลูกฝังเรื่อง**คุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิต** เพราะเด็กและเยาวชนไม่มีใครอยากจะกระทำผิด ทุกคนอยากเป็นคนดี แต่เนื่องด้วยสภาพปัญหาความเป็นอยู่ที่เกิดขึ้นจากครอบครัว สังคม ที่ส่งผลกระทบกับการผลักให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด

(2) เน้นให้เด็กและเยาวชน**ดูแลตัวเอง** กล่าวคือเด็กและเยาวชนจะต้องควบคุมตัวเองไม่ให้ทำผิดกฎระเบียบ เพื่อที่จะ**ได้รับสิทธิ์** ดังนั้นเด็กและเยาวชนจะต้องพยายาม **"รักษาสิทธิ์"** ของตนเอง เช่น หากทำผิดกฎระเบียบ เด็กและเยาวชนก็ไม่สามารถรักษาสิทธิ์ของตนเองได้ ก็จะต้องถูกส่งกลับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่อไป

(3) เน้นการปรับจิตใจให้ใจเย็น มีสมาธิ และมีร่างกายที่แข็งแกร่ง โดย**ใช้ดนตรีกล่อมเกลาให้จิตใจอ่อนโยน** และฝึกหัดการตีกลองที่มีขนาดใหญ่และหนัก หากร่างกายไม่แข็งแรงก็ไม่สามารถตีกลองได้จนจบเพลง

(4) เน้นการมอบหมายหน้าที่ที่สำคัญให้กับเด็กและเยาวชนเยาวชนรุ่นหลังโดย**ให้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น** ได้แก่ การตีกลองยาวอิสานและฟ้อนประกอบเพลงกลองยาว ที่

กำลังจะถูกหลงลืมและถูกมองข้ามคุณค่าที่เป็นจารีตประเพณีในการละเล่นของคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(5) เน้นให้เด็กและเยาวชน**เกิดการพัฒนาและปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมด้วยตัวเอง** ผ่านกระบวนการคิด/ตกผลึกด้วยตนเอง จนนำไปสู่ความคิดในการเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้นจากการได้เห็นบุคคลต้นแบบ ที่เป็นประชาชน/ศรัทธาญาติโยมมาร่วมทำบุญที่วัด ซึ่งเด็กและเยาวชนได้มีโอกาสพูดคุย เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป

(6) เน้นกระบวน**การเรียนรู้**โดยให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสติดตามพระเมื่อได้รับกิจนิมนต์ภายนอกวัด ทำให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสพบปะผู้คนหลายอาชีพ

(7) ไม่เน้นการฝึกอบรมและไม่เน้นการลงโทษ แต่**เน้นการพูดคุยเน้นการให้คำแนะนำ** เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีแนวทางดีๆ เป็นอีกหลากหลายทางเลือกในอนาคตได้ต่อไป

(8) แนวคิด ด้าน บ ว ร (บ้าน วัด โรงเรียน) ให้เยาวชนรู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สังคม และไม่ได้แปลกแยกจากคนในสังคม

- **ความร่วมมือ MOU**

ทั้งนี้ วัดโนนสว่าง ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

(1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 ขอนแก่น ตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

(2) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

(3) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

(4) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี

(5) กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ค่ายเสนีย์รณยุทธ จ.อุดรธานี

(6) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

(7) สำนักงาน กศน. จ.อุดรธานี

เป็นต้น

4.2.3.2 การบริหารจัดการขององค์กร

- **โครงสร้างการบริหาร และบุคลากร**

ปัจจุบันวัดโนนสว่าง มีท่านพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตฺโต) เป็นเจ้าอาวาส และเป็นเจ้า

คณะอำเภอ มีพระและเณร รวม 41 รูป โดยหลวงพ่อเจริญได้มอบหมายให้พระมหาอภิวัฒน์ อินฺทปญฺโญ และ พระอาจารย์หลายๆรูป ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างแท้จริง

โครงสร้างการบริหารงานวัดโนนสว่าง ประกอบด้วย

1. พระครูพิพัฒน์วิทยาคม เจ้าคณะอำเภอหนองวัวซอ(ธรรมยุต) เจ้าอาวาสวัดโนนสว่าง
2. พระมหาทัย อุทโย รองเจ้าคณะอำเภอหนองวัวซอ(ธรรมยุต) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโนนสว่าง
3. พระมหาอภิวัฒน์ อินทปญฺโญ เจ้าคณะตำบลหมากหญ้า(ธรรมยุต) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโนนสว่าง
4. พระมหาอภิวัฒน์ อินทปัญโญ เลขานุการวัดโนนสว่าง
    4.1 พระมหาอภิวัฒน์ อินทปัญโญ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
    4.2 นายบุญชู สีไก่แก้ว หัวหน้าฝ่ายจัดหารายได้
    4.3 พระครูสังฆรักษ์ภานุพงศ์ สุเมโธ เลขานุการเจ้าคณะตำบลหนองอ้อ-กุดหมากไฟ เขต ๑ (ธ) หัวหน้าฝ่ายการจัดการศึกษา
    4.4 พระหานัสธิพงษ์ ถิรปญฺโญ หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์
    4.5 นายบุญชู สีไก่แก้ว หัวหน้าฝ่ายยานพาหนะ
5. นายบุญชู สีไก่แก้ว ไวยาวัจกรวัดโนนสว่าง

โดยปัจจุบัน มีผู้สืบทอดหลักและเป็นผู้ฝึกสอนกลองกิ่ง ให้แก่เด็กเยาวชน คือ

1. พระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตฺโต) เจ้าอาวาส และเจ้าคณะอำเภอ ซึ่งมีองค์ความรู้ด้านการทำกลองกิ่ง มากกว่า 30 ปี

2.พระอธิการยอดชาย อตฺตกาโร องค์ความรู้ด้านการประกอบกลอง

3. พระศุภกานต์ สนฺตกาโย พระภิกษุวัดโนนสว่าง อ. หนองวัวซอ จ. อุดรธานี องค์ความรู้ด้านช่างฝีมือ (ช่างกลึง)

4.พระธัญญาวุฒิ ญาณวีโร พระภิกษุวัด โนนสว่าง อ. หนองวัวซอ จ. อุดรธานี องค์ความรู้ด้านการ ประกอบกลอง

5.นายธนวัฒน์ บุตรนาง อาชีพ ผู้ช่วย ทนายความ องค์ความรู้ด้านการแสดง และแข่งขัน

6.นายมานะ สิทธิเชียงพิณ อาชีพ รับจ้างทั่วไป องค์ความรู้ด้านการแสดง และแข่งขัน

- **กลุ่มเป้าหมาย**

โดยมีกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน คือ เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกและ

อบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 ขอนแก่น ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนใกล้ปล่อยตัว โดยเด็กและเยาวชนต้องอยู่ในเกณฑ์ที่จะอนุญาตให้ออกนอกสถานควบคุมเป็นครั้งคราวตามระเบียบกรมพินิจฯ และจะพิจารณาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในชั้น 1 และ 2 และผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการนักวิชาชีพ

- **ความสามารถในการรองรับเด็กและเยาวชน**

ทางวัดโนนสว่าง สามารถรองรับเด็กและเยาวชนได้ถึงประมาณ 100 คน

- **หลักเกณฑ์/เงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชน**

ทางวัด มีเกณฑ์เบื้องต้น คือเป็นเยาวชนเพศชาย ส่วนการคัดเลือกจะเป็นไปตามที่ศูนย์ฝึกฯ กำหนดไว้ ซึ่งที่ผ่านมาเกณฑ์การคัดเลือกเด็กก่อนเริ่มโครงการในครั้งแรกนั้น ได้มีการร่วมกันคิดว่าจะนำเด็กกลุ่มใดเข้าร่วมโครงการแล้วก็มาพิจารณาว่าถ้านำเด็กเฉพาะชั้น 1 อย่างเดียวไป ก็คงจะไม่เพียงพอถึง 25 คน เลยมีการให้โอกาสให้เด็กชั้นที่ 2 ไปด้วย แล้วถือว่าเป็นโครงการแรกที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 จัดให้มีโครงการลักษณะนี้ ซึ่งในช่วงแรกเด็กยังไม่เข้าใจว่าโครงการนี้คืออะไร เวลาที่ดำเนินการต้องพยายามที่จะให้เด็กบางส่วนไปทดลองนำร่องก่อน เพื่อจะได้ดูว่าสามารถดำเนินการจริงได้หรือไม่ จึงตกลงกันว่า

(1) ชั้นของเด็กและเยาวชนที่ไปรุ่นแรกจะเป็นชั้น 1 และ 2

(2) จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง

(3) ไม่พบประวัติการกระทำความผิดในศูนย์ฝึกระยะเวลา 3 เดือนย้อนหลัง

โดยในช่วงแรกใช้อำนาจของผู้อำนวยการศูนย์ฝึกในการอนุญาตให้เด็กออกไปนอกสถานที่ควบคุมเป็นครั้งคราว เป็นระยะเวลา 14 วัน หลังจากนั้นได้ขออนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการอนุญาตให้เด็กออกไปนอกสถานควบคุมครั้งละ 50 วัน

- **คุณสมบัติ/คุณลักษณะของเด็กและเยาวชน**

(1) เป็นเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะฝึกอบรมอย่างแท้จริง

(2) เด็กมีครอบครัว/เด็กที่ไม่มีครอบครัว

(3) เด็กไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานด้านดนตรี

เป็นต้น

- **ค่าใช้จ่ายการสนับสนุน**

เด็กและเยาวชน มีค่าใช้จ่ายที่ทางวัดให้การดูแลประมาณ 500 บาทต่อคนต่อวัน

- **ค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเยาวชน 1 คน** โดยจำแนกรายการค่าใช้จ่าย ได้แก่

(1) ค่าอาหาร 3 มื้อ

(2) ค่าน้ำ

(3) ค่าไฟ

(4) ค่าของใช้ส่วนตัว

(5) ค่าเดินทาง

เป็นต้น

คิดเป็นค่าใช้จ่ายเยาวชน 1 คน ต่อ 1 เดือน ประมาณ 10,000 บาท

- **สิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการที่จัดให้กับเด็กและเยาวชน**

(1) การศึกษา หากมีความสนใจไปศึกษาต่อต่างประเทศ ก็จะส่งเด็กและเยาวชนไปอยู่ที่วัดสาขาที่ประเทศไต้หวัน โดยเรียนฟรี ตั้งแต่ชั้น ม.3 - ม.6

(2) การเจ็บป่วย หากไม่สบาย ก็ได้รับการดูแลรักษา

(3) การกินอยู่หลับนอน มีอาหารการกินครบ 3 มื้อ และขนม รวมถึงที่นอนในหอนอน

(4) ผู้ปกครองสามารถมาเยี่ยมเด็กและเยาวชนได้ที่วัด

(5) การฝึกอาชีพ เช่น การทำกลอง การตีกลอง ทอผ้า

(6) การเรียนรู้อื่นๆ เช่น การตีกลอง การทำกลอง การทำงานช่วยชุมชน เป็นต้น

(7) เงินกองทุนหรือเงินขวัญถุง ซึ่งหากเด็กและเยาวชนออกไปแสดงก็จะได้รับค่าตอบแทนในแต่ละครั้ง โดยทางวัดจะทำบัญชีส่วนตัวให้กับเด็กและเยาวชน เมื่อได้รับค่าตอบแทนก็จะระบุเงินเข้าบัญชีให้กับเด็กและเยาวชน

เป็นต้น

- **การดูแลความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต และสุขอนามัยของเด็กและเยาวชน**

ทางวัดโนนสว่าง ได้ให้การดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิดทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป หรือเมื่อเวลาที่เด็กและเยาวชนเจ็บป่วย เป็นต้น โดยมีพระพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ดูแล หากเด็กและเยาวชนมีปัญหาก็จะมาปรึกษา ขอรับคำแนะนำจากพระพี่เลี้ยง ยกตัวอย่างเช่น การปรึกษาและวางแผนเรื่องการศึกษาต่อภายหลังปล่อยตัว เป็นต้น

- **สิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ ความปลอดภัย**

ในการดูแล/การพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งการฝึกอบรมทางการศึกษาในเชิงวิชาการ ด้านการฝึกอาชีพ การทอผ้า การเรียนตีกลอง/ทำกลอง/การฟ้อนรำประกอบการตีกลอง การเรียนดนตรี และการทำจิตอาสา ตลอดจนที่พัก ก็จะมีอาคารต่างๆ ที่เหมาะสมรองรับกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมและความสะดวกสบาย ตลอดจนความปลอดภัย ซึ่งพบว่าประตูวัดก็ไม่เคยปิด เนื่องจากมีประชาชนเข้าออกตลอดเวลา แต่ก็ไม่เคยพบเหตุการณ์ในกรณีที่เด็กและเยาวชนหลบหนีออกจากวัด

- **กฎ ระเบียบ มาตรการต่างๆ**

กฎ ระเบียบ และมาตรการต่างๆ ในหลักการก็ยังคงยึดถือตามกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดไว้ ซึ่งเมื่อเด็กและเยาวชนได้เข้ามารับการฝึกอบรมที่วัดโนนสว่าง ทางวัดก็ยังคงปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด อาทิเช่น

(1) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) เคารพเชื่อฟัง

(3) ไม่ทะเลาะวิวาท

(4) ไม่ลักขโมย

(5) ไม่หลบหนี

(6) ไม่สักบนร่างกาย

เป็นต้น

4.2.3.3 การปฏิบัติการขององค์กร

- **รูปแบบ กิจกรรม หลักสูตร กระบวนการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน**

หลวงพ่อเจริญ ฐานยุตโต ตั้งใจที่จะ**อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม**ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั่นก็คือการตีกลองยาว ที่กำลังจะสูญหายไป รวมถึงหลวงพ่อเจริญได้ตระหนักถึงพัฒนาการทางร่างกายของเด็กและเยาวชนว่ากำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีพละกำลัง ร่างกายแข็งแรง จึงได้คิดใช้**ดนตรี**เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกล่อมเกลาจิตใจของเด็กและเยาวชน เนื่องด้วยการฝึกตีกลองยาวและทำกลองยาวนั้น จะทำให้เด็กและเยาวชนมีความสนุกสนาน มีสมาธิ มีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ประการสำคัญหลวงพ่อเจริญได้ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนตระหนักหวงแหนภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ หล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนทำหน้าที่เผยแพร่การละเล่น ซึ่งเป็นการแสดงออกด้านวิถีชีวิตของคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้แพร่หลายสืบไป

หลวงพ่อเจริญ ฐานยุตโต พยายามให้เด็กและเยาวชนมีความคุ้นเคยกับการใช้วิถีชีวิตให้มีความใกล้ชิดและผูกพันกับ**วัด** เนื่องด้วยเด็กและเยาวชนวัยนี้ต้องยอมรับว่าถ้าไม่มีการกำหนดเงื่อนไขใดๆ ก็จะไม่ได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับทางวัด ด้วยเหตุนี้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและถูกควบคุมตัวนั้น จะได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำในชีวิต เช่น เรียนตีกลองยาว การทำกลอง จิตอาสาช่วยเหลืองานวัดในโอกาสต่างๆ อาทิ การร่วมกันเตรียมอุปกรณ์ สถานที่ งานบุญต่างๆ ช่วยกันคนละไม้คนละมือกางเต็นท์ตั้งโรงทาน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ผ่านการมอบหมายจากพระพี่เลี้ยง เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะรู้สึกถึงความ

ภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือศรัทธาญาติโยมที่มาทำบุญ และได้ช่วยเหลือกิจกรรมของวัด เฉกเช่นเสมือนเป็น**ลูกศิษย์หลวงพ่อเจริญ** ทำให้เกิดเป็นความผูกพันทางใจ เมื่อครบกำหนดการถูกควบคุมตัวเด็กและเยาวชนก็จะกลับมาเยี่ยมเยียนทางวัดอยู่เป็นประจำ

- **สิ่งที่เด็กและเยาวชนได้รับจากวัดโนนสว่าง**
    - เด็กและเยาวชนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย โดยพระพี่เลี้ยงจะมอบหมายแบ่งกลุ่มทำงาน 3 กลุ่มได้แก่
        - ดูแลความสะอาดห้องเรียนและหอนอน
        - ดูแลความสะอาดห้องน้ำ
        - ดูแลความสะอาดภายนอกวิหาร
    - เด็กและเยาวชนสามารถเอาชนะใจตัวเองได้ โดยไม่มีการหลบหนีในระหว่างการควบคุมตัว เนื่องจากวัดโนนสว่างไม่มีการปิดประตูรั้ว และมีศรัทธาญาติโยมมาทำบุญเป็นจำนวนมากทุกวัน แต่ก็ไม่พบว่าเด็กและเยาวชนทำผิดกฎระเบียบ หรือหลบหนี แม้กระทั่งไม่มีการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
    - เด็กและเยาวชนสามารถก้าวผ่านการเรียนรู้ใหม่ๆ ได้อย่างดี พบว่าเด็กและเยาวชนส่วนมากไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านดนตรีมาก่อน เช่น การอ่านตัวโน๊ตดนตรี แต่ทุกคนก็สามารถฝึกฝนขวนขวายความรู้ใหม่ๆ จนมีพรสวรรค์ทางด้านการตีกลอง

นอกเหนือสิ่งอื่นใด เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัว ณ วัดโนนสว่าง ต่างมีความอดทน มีความสามัคคี และมีร่างกายที่แข็งแรงขึ้น รวมถึงได้เห็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต เพราะพวกเขาเหล่านี้ ได้รับ**โอกาส**จากวัดที่อบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนได้มีการพัฒนา ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดี

- **ระยะเวลาของเด็กและเยาวชน ในการอยู่ในองค์กร**

เด็กและเยาวชนจะต้องอยู่ที่วัดโนนสว่าง เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองตามคำสั่งศาล จนกว่าจะครบกำหนดปล่อยตัว หากใครประสงค์ที่จะอยู่วัดต่อ ก็สามารถอยู่การดูแลของวัดต่อไปได้

- **กิจกรรมเด่น (Best Practice)**

โครงการนี้ที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ก็คือเป็นความเมตตาของหลวงพ่อเจริญ เพราะท่านมองว่าท่านก็เคยทำอะไรมามากมาย ท่านก็อยากจะให้โอกาสคน ท่านก็ช่วยเด็กในกรมพินิจฯ มาหลายร้อยคน ถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยงานของกรมพินิจฯ ได้อีกทางหนึ่ง

ภูมิปัญญา และความศรัทธา เรียนรู้การปฏิบัติจริง กล่าวคือ ที่วัดโนนสว่างเองเป็นวัดที่มีกลองยาวมากที่สุดในประเทศ ที่วัดทำกลองยาวเอง มีจำนวนกลองยาวเยอะและเพียงพอต่อการเรียนการสอนของเด็ก หลวงพ่อเจริญมีความรู้ความสามารถในการทำกลองยาว แล้วไม้ที่มาทำกลองยาว เป็นไม้ที่ชาวบ้านถวายมา เด็กและเยาวชนที่ไปอยู่ที่วัด บางวันต้องไปตัดต้นไม้ที่ชาวบ้านถวาย เพื่อจะนำมาทำกลองยาว ก็คือเริ่มต้นจากการเรียนรู้การไปดูไม้ เลือกไม้ โดยมีครูบาเป็นคนสอนว่า “การดูไม้ เลือกไม้ที่จะนำมาทำกลองต้องดูอย่างไร ไม่อ่อนหรือแก่เกินไป” เมื่อได้ไม้มาแล้ว ก็จะมีการสอนเด็กและเยาวชนเข้าเครื่องกลึง และจะมีการสอนเด็กเอาไม้เข้าไปทำ ขึ้นรูปร่างกลอง สอนขึงหนัง ก่อนจะเอาหนังโคหรือหนังกระบือมาใส่กลองได้ต้องมีการตาก มีกระบวนการหลายๆ อย่างที่หลวงพ่อจะสอนให้กับเด็กและเยาวชน เป็นการสอนในเชิงปฏิบัติ ไม่มีตำราเล่มไหนเขียนไว้ สิ่งที่กำลังทำเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าจะเป็นหลักฐานทางการบันทึกว่า “หลวงพ่อเจริญมีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญด้านไหน แล้วท่านมีเมตตาขนาดไหน” เพราะท่านเองท่านก็ไม่ได้มาเปิดตำราสอน คือตำราอยู่ในความคิดความจำของท่านเอง ท่านก็จะสอนว่ากลองขนาดนี้ เวลาขึ้นกลองต้องขึ้นอย่างไร สอนทดสอบเสียงกลอง สอนปรับเสียงกลอง ท่านก็จะมาสอนเอง

มีพื้นที่ให้เด็กได้แสดงความสามารถ กล่าวคือผลการตอบรับ เมื่อเด็กไปแสดงให้กรรมการสงเคราะห์ชม ก็ได้รับคำชื่นชมจากผู้ใหญ่ในกรมพินิจฯ และคณะกรรมการสงเคราะห์ทั่วประเทศว่า “ไม่น่าเชื่อว่าเด็กจะทำได้ถึงขนาดนี้” และตอนนี้เด็กกลุ่มนี้ก็กำลังเดินสายโชว์ตามสถานที่ต่างๆ ตามที่หลวงพ่อได้รับกิจนิมนต์มา มีเงินรายได้เข้ามา พบว่าไม่ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อครั้ง ซึ่งเงินที่ได้มาก็ได้มีการคุยกันกับครูบา ขอให้ครูบาพิจารณาเป็นผู้จัดการจัดสรรในการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน ซึ่งทางศูนย์ฝึกฯ ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินส่วนนี้ ทางครูบาก็ได้มีการแบ่งเงินบางส่วนไปจ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค ผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน แปรงฟันให้กับเด็ก หรือเด็กและเยาวชนอยากจะมีอาหารมื้อพิเศษ อยากรับประทานหมูกระทะ ครูบาก็จะแบ่งหารและเก็บออมไว้ให้เด็กและเยาวชนแต่ละคนๆ ละ เท่าๆ กัน แล้วก็ทำเป็นบัญชีเก็บไว้ให้ แล้วพอจะปล่อยตัว หรือเด็กไม่อยู่ที่วัดแล้ว ครูบาท่านก็จะให้เด็กเซ็นรับเงินนั้นมา

เป็นโครงการที่เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในหลายๆ ด้าน ทั้งในเรื่องการศึกษา ทั้งเรื่องธรรมะ เรื่องการทำกลอง การตีกลอง ซึ่งเป็นอาชีพได้ในอนาคต เด็กและเยาวชนมีรายได้ในขณะที่อยู่ที่วัดและสามารถนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องการตีกลองไปใช้เป็นอาชีพของตัวเองได้ด้วย รวมทั้งเรื่องของการฝึกระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชน

การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 กับวัดโนนสว่าง กล่าวคือ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกฯ ขอนแก่น ผูกพันและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหลวงพ่อเจริญ ฉะนั้นการดำเนินงานก็เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบุคคลมาก่อน การสานต่องานจึงสะดวก ในเริ่มแรกมีการนำเด็กไปบรรพชาแล้ว 1 รุ่น เป็นเวลา

1 เดือน เด็กก็ได้รับการปล่อยตัวและมีหลายกิจกรรมที่ทำกับทางวัด เนื่องจากทางวัดมีผู้หลักผู้ใหญ่มาเยี่ยมบ่อยครั้ง เขาก็เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ดี จึงมีการต่อยอด แล้วก็มีการรายงานเข้าไปยังสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักพระราชวัง ที่ทางวัดมีเครือข่ายอยู่ ภาพลักษณ์ของเด็กที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกฯ จึงดีขึ้น แล้วก็เด็กและเยาวชนต่างได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้นด้วย

“มีเด็กและเยาวชน 1 คน ที่สามารถสอบทหารเป็นนักเรียนนายสิบได้ ซึ่งคนนี้มาอยู่ที่วัดโนนสว่างไม่กี่เดือน และเขามีความประพฤติที่ดีมาก ศาลจึงพิจารณาปล่อยตัวเร็ว ซึ่งวัดจะสามารถติดตามเด็กและเยาวชนได้ทุกคน ยกตัวอย่างเช่น มีกลุ่มในแชทเฟสบุค โดยสมาชิกในกลุ่มแชทเฟสบุคนี้จะเป็นสมาชิกวงกลองยาวน้องใหม่ขวัญใจอุดร ซึ่งจะเป็นช่องทางไว้สำหรับให้เด็กและเยาวชนได้ติดต่อสื่อสารกันภายในกลุ่ม”

พบว่า การกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นเพียงร้อยละ 1 กล่าวคือนับว่าตัวเลขร้อยละ 1 นี้เป็นจำนวนที่น้อยมากๆ ถ้าเทียบกับเด็กและเยาวชนทั่วไป เพราะว่าได้มีการเก็บรวบรวมสถิติตั้งแต่วันแรกที่ทำโครงการนี้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เข้ามารับการฝึกที่วัดโนนสว่าง ซึ่งจากสถิติร้อยละ 1 แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกที่วัดไม่ค่อยกระทำผิดซ้ำ **ผลสำเร็จคือตัวของเด็กและเยาวชนเองที่ไม่กระทำผิดซ้ำ**

- **ตัวอย่างกรณีศึกษา**

โครงการในปัจจุบันของวัดโนนสว่าง ร่วมกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น

ภาคสังคม และชุมชน ถือเป็นกลไกสำคัญในการรองรับการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น จึงได้ร่วมกับวัดโนนสว่าง ตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ยกระดับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนด้วยการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยการร่วมมือกันจัดโครงการ การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น “อนุรักษ์ สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน การทำกลองยาวอีสานและฟ้อนประกอบกลองยาว” ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนภาคอีสาน เพื่อเป็นการเสริมสร้างอาชีพให้เด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวและปลูกจิตสำนึกกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก หวงแหนชุมชนและมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูเผยแพร่และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบไป โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ

(1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบการทำกลองยาวและศิลปะการแสดงกลองยาวอีสานวัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
(2) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในลักษณะ “บวร”

(3) เพื่อบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

(4) เพื่อเป็นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางดนตรีประกอบ และเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว

(5) เพื่อเป็นการป้องกันการประทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

(6) เพื่อปลูกจิตสำนึกกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดความตระหนักหวงแหนชุมชน และมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูเผยแพร่ และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

การดำเนินงาน

1) การกำหนดกิจกรรม “อนุรักษ์ สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน การทำกลองยาวอีสานและฟ้อนประกอบกลองยาว”เป็นหลักสูตรกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ฝึกฯ
2) การประชุมคณะกรรมการนักวิชาชีพ เพื่อพิจารณาอนุญาตใหเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการออกนอกสถานที่ควบคุมเป็นครั้งคราว จากนั้นขออนุญาตศาลเยาวชนและครอบครัวที่เกี่ยวข้อง พิจารณาอนุญาตให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร
3) การเคลื่อนย้ายเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานควบคุมของศูนย์ฝึกฯ ไปเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร
4) การฝึกอบรมตามหลักสูตร โดยผู้ฝึกสอน และผู้ช่วยฝึกสอน ซึ่งเป็นภิกษุ ประชาชนในชุมชน และลูกศิษย์วัดโนนสว่าง
5) การนำเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา บำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ระหว่างการฝึกอบรมตามหลักสูตรเพื่อตอบแทนสังคม
6) การประเมินเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร
7) จัดทำรายงานศาลเพื่อประกอบการพิจารณาขอปล่อยตัวก่อนกำหนด
8) การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการปล่อยตัว เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กและเยาวชนได้ทราบประวัติความเป็นมาขององค์ประกอบศิลปะการแสดงกลองยาวอีสาน วัดโนนสว่าง
2. การมีส่วนร่วม ภาคประชาสังคม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในลักษณะ “บวร”

3. เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องยาเสพติดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ
4. เด็กและเยาวชนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพภายหลังปล่อยตัว
5. ลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน
6. เด็กและเยาวชนตระหนักหวงแหนชุมชน และมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูเผยแพร่และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

- **การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ**

วัดโนนสว่างทำหน้าที่ส่งเสริมเด็กและเยาวชน รวมถึงการต่อยอดสร้างโอกาส มอบทางเลือกให้กับเด็กและเยาวชนทั้งภายในวัดและภายนอกวัด อาทิเช่น

(1) กองทุนเพื่อการศึกษา มีทุนการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่ประสงค์จะเรียนต่อ หรือสามารถศึกษาต่อในต่างประเทศ เช่น ทางวัดโนนสว่างมีวัดสาขาที่ประเทศไต้หวัน โดยเรียนฟรี

(2) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ระดับใหญ่แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวคือ มีการเรียนรู้การทอผ้า การเรียนรู้เรื่องกลอง การเรียนรู้เชิงวิชาการด้านอักษรโบราณ และการเรียนการสอน

(3) จัดให้มีการฝึกอาชีพ ต่อยอดจากที่วัดโนนสว่างมีครูบาที่เชี่ยวชาญงานทอผ้า โดยได้มีการย้อมสีธรรมชาติจากดอกไม้ที่ประชาชนนำมาบูชาพระ เรียกว่า “ผ้าแห่งความศรัทธา” สร้างมูลค่าทางการตลาดได้ถึงหลักแสนบาท

(4) จัดให้เด็กและเยาวชนบวชเรียน 15 วัน เพื่อสอบนักธรรม เป็นการขัดเกลาจิตใจให้อยู่ในหลักธรรมพระพุทธศาสนา

(5) จากการที่ได้ทำ MOU ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สาขาศิลปกรรม โดยเรียนในรูปแบบออนไลน์ เด็กและเยาวชนก็จะได้รับวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี ได้เช่นเดียวกัน

- **การทำงานกับครอบครัว ชุมชน**

<u>ด้านครอบครัว</u>

ผู้ปกครองสามารถมาเยี่ยมเด็กและเยาวชนได้ในวันหยุด กล่าวคือวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ในช่วงพักกลางวัน ระหว่างเวลา 12.00 – 13.00 น. ซึ่งผู้ปกครองก็จะเดินทางมาถึงวัดในช่วงเช้า เพื่อถือโอกาสมากราบหลวงพ่อเจริญ

บุตรหลานมีอนาคตที่ดี มีทางเลือก มีโอกาสหลายช่องทาง เช่น ทั้งด้านการทำงาน และการศึกษาต่อ โดยไม่เป็นภาระให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม อีกทั้งเด็กและเยาวชนเหล่านี้ยังสามารถเป็นที่พึ่งให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม ในอนาคตได้อีกด้วย

“หากเด็กและเยาวชนประสงค์จะบรรพชา ก่อนที่เด็กและเยาวชนใกล้ครบกำหนดปล่อยตัว ก็จะ

ขออำนาจศาลบรรพชาสามเณร 15 วัน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงแก่นแท้ของธรรมะ เพื่อปรับจิตใจและปรับตัวก่อนที่จะออกไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งนำมาซึ่งความปลาบปลื้มปิติดีใจของผู้ปกครองที่ได้มีโอกาสเห็นลูกชายได้มีโอกาสบรรพชา เพราะถ้าไม่ได้รับโอกาสจากวัดโนนสว่าง ผู้ปกครองก็คิดว่าคงจะไม่มีโอกาสที่ลูกชายจะได้บวชเรียน หากครอบครัวไม่มีทุนทรัพย์ ทางวัดก็จะเป็นผู้ดำเนินการจัดการให้ทุกอย่าง”

<u>ด้านชุมชน</u>

ชาวบ้านมีความคุ้นเคยกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี ซึ่งเด็กและเยาวชนเหล่านี้มีจิตอาสาที่ช่วยเหลือกิจกรรมงานประเพณีของชุมชนที่จัดขึ้นที่วัด เช่น ขนเต็นท์ กางเต็นท์ และเก็บเต็นท์ เป็นต้น รวมถึงเด็กและเยาวชนจะมีหน้าที่ไปทำหน้าที่ช่วยพระเวลาออกบิณฑบาต ซึ่งกิจวัตรประจำวันในวิถีชีวิตก็จะทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกผูกพัน และกลมกลืน ไม่รู้สึกแตกต่าง เมื่ออยู่ร่วมกับชุมชนแห่งนี้

- **การประเมินและรายงานความก้าวหน้า**

ตอนนี้ในเรื่องการประเมิน ยังไม่มีระบบเป็นเอกสาร ยังถือเป็นข้อจำกัดของโครงการ แต่ทางศูนย์ฝึกฯได้มีการประเมินด้วยการสอบถามพระพี่เลี้ยง ซึ่งพระพี่เลี้ยงก็จำเด็กได้ทุกคน และพระพี่เลี้ยงก็จะเป็นคนประเมินว่าเด็กคนนี้เป็นอย่างไร เห็นควรขอปล่อยตัวหรือไม่ หากเยาวชนถึงกำหนดรายงานขั้นต่ำแล้ว

- **การทำงานร่วมกับเครือข่าย**

(1) ศาล

การรายงานศาล พบว่าที่ผ่านมาผู้อำนวยการฯ จะมีการไปอธิบายการดำเนินงานของศูนย์ฝึกฯ กับผู้พิพากษาหัวหน้าศาลทุกศาลที่ส่งเด็กและเยาวชนมาฝึกอบรม มีการไปคุยกันด้วยวาจาให้เข้าใจว่า “ทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร” ซึ่งทุกศาลเห็นด้วยและมองว่า “สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์กับเด็กและเยาวชน และเป็นสิ่งที่ดีกว่าการนำเด็กและเยาวชนมาขังไว้ ซึ่งเหมือนกับการทำลายพัฒนาการของเด็กไปด้วยในตัว”

การขออนุญาตและทำรายงานศาล จะส่งไปยังศาลต้นทางที่ส่งเด็กและเยาวชนมาฝึกอบรม โดยไม่ขอศาลขอนแก่นเท่านั้น เนื่องจากมองว่าเวลาขอปล่อยตัวจะขอไปที่ต้นทางเพราะศาลต้นทางมีข้อมูลของเด็กและเยาวชนมากกว่า ส่วนศาลขอนแก่นเป็นศาลปลายทาง และทำให้ศาลต้นทางได้รับทราบข้อมูลเด็กและเยาวชน จึงรายงานไปที่ต้นทาง และศาลต้นทางก็ได้อนุญาตมาทุกราย ให้เด็กและเยาวชนอยู่ร่วมโครงการจนกระทั่งถึงวันปล่อย

(2) สถาบันการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ

หน่วยงานเครือข่ายทางการศึกษา ทำงานร่วมกันกับวัดโนนสว่างในเรื่องของการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามที่เด็กและเยาวชนมีศักยภาพ มีความสนใจ มีความตั้งใจจะศึกษาต่อภายใต้ความสามารถของเด็กและ

เยาวชน ทั้งในระบบและนอกระบบ กล่าวคือ โรงเรียน กศน. และมหาวิทยาลัย รวมถึงวัดโนนสว่างยังเป็นสนามสอบนักธรรม และโรงเรียนก็จะพานักเรียนมาเรียนรู้การย้อมผ้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ณ วัดโนนสว่าง เป็นต้น

(3) หน่วยงานท้องที่ ภาคเครือข่ายของวัด ทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม

ยกตัวอย่างเช่น ทางวัดโนนสว่างได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับทางอำเภอ กล่าวคือทุกหน่วยงานราชการอาทิเช่น นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ ตำรวจ และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ที่จะต้องมารับราชการในเขต อ.หนองวัวซอ มาสอบนักธรรมก่อนที่จะรับตำแหน่ง เพื่อให้เป็นผู้ปกครองที่ดี ที่จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม ซึ่งเป็นแนวทางนำร่องของประเทศไทย

(4) วัดสาขาในต่างประเทศ

มีจำนวน 11 สาขา ยกตัวอย่างเช่น ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ไต้หวัน ซึ่งหากเด็กและเยาวชนประสงค์บวชเรียน และต้องการบรรพชาและศึกษาต่อยังต่างประเทศ หลวงพ่อเจริญก็จะให้ไปเรียนหนังสือและประจำที่วัดสาขา

- **การประสานส่งต่อ**

วัดโนนสว่าง ถือว่าเป็นวัดแห่งหนึ่งที่มีความโดดเด่นในการมีภาคีเครือข่ายที่เข้ามาสนับสนุนค่อนข้างมาก ทั้งหน่วยงานในท้องถิ่น ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด มีหน่วยงานสถานศึกษา ทั้งกศน. สายสามัญและระดับมหาวิทยาลัย และหน่วยงานภาคเอกชนในภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุนภารกิจงานต่างๆของทางวัด ดังนั้น หากเยาวชนคนใดที่ต้องการการช่วยเหลือและสนับสนุน ทางวัดมองว่า มีหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่สามารถรองรับและสนับสนุนเยาวชนเหล่านี้ได้ เช่น ด้านการศึกษา หากต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ทางวัดก็มีหลักสูตรที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในการสนับสนุนให้เยาวชนเรียนจนจบปริญญาตรี เป็นต้น

- **การติดต่อประสานงานและการประเมินผลของศูนย์ฝึกฯ**

ศูนย์ฝึกฯ มีการจัดเจ้าหน้าที่ดูแลโครงการวัดโนนสว่าง กล่าวคือเป็นงานส่วนของป้องกันฯ โดยมอบหมายให้ส่วนป้องกันทั้งหมดเป็นผู้ขับเคลื่อน โดยมีเจ้าหน้าที่หลักก็คือนักสังคมสงเคราะห์ ต่อมาก็มีทั้งนักจิตวิทยา พยาบาล พ่อบ้านต่างๆ เข้ามาร่วมทำงาน ในตอนแรกเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เป็นหลักก็คือนักสังคมสงเคราะห์ หลังจากนั้นพยายามกระจายงานให้ทุกคน พยายามดึงจุดที่เขาจะทำได้ เช่น การประเมิน/การติดตาม

ในส่วนของวัดโนนสว่างเอง นอกจากจะใช้ระบบไลน์ที่เป็นกลุ่มกันแล้วที่สามารถติดต่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็ว ก็มีการเดินทางไปที่วัด เพื่อติดตามเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจปัสสาวะ และการตรวจเส้นผมส่งไปที่สถาบันนิติเวช ซึ่งเป็นแนวทางที่อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ให้นโยบายไว้ กล่าวคือมีการกำหนดระยะเวลาในการติดตาม แต่ถ้าวัดแจ้งว่ามีเหตุการณ์ผิดปกติ ก็จะจัดเจ้าหน้าที่ลงไปทันที วันหยุดก็สามารถไปได้ โดยมีทั้งเจ้าหน้าที่จากส่วนป้องกันฯ พยาบาล ส่วนพินิจ และพนักงานขับรถ ลงไปติดตาม เมื่อได้ผลอย่างไรก็ต้องมาคุยกัน รายงานหลวงพ่อเจริญ รายงานครูบาที่ดูแลเด็ก มีการประชุมร่วมกันว่าจะ

ดำเนินการอย่างไร ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งตัดสินใจเอง จะต้องใช้กระบวนการทั้งหมด ทีมศูนย์ฝึกฯ ก็ต้องปรึกษาหารือกัน เมื่อปรึกษาหารือภายในทีมเสร็จแล้ว ก็จะต้องนำข้อสรุปมาปรึกษาหารือกับทีมทางวัดอีก ในลักษณะของการติดตาม

- **การติดตามประเมินผลของทางวัดโนนสว่าง**

ทางวัดโนนสว่างใช้หลักการสำคัญในเรื่องความสมัครใจ และมีการประเมินพฤติกรรมว่าเด็กและเยาวชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น หากเด็กและเยาวชนทำผิดกฎระเบียบ ทางวัดจะไม่ตำหนิ แต่จะใช้วิธีการเรียกเด็กและเยาวชนมาคุย เพื่อสอบถามและตักเตือนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 หากไม่เชื่อฟังก็จะส่งกลับศูนย์ฝึกทันที

เนื่องจากที่วัดโนนสว่าง เป็นองค์กรทางด้านศาสนา โดยหลักๆ ก็จะมีพระที่ทำหน้าที่ต่างๆ คอยช่วยพระครูพิพัฒน์วิทยาคมในการดูแลเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ในส่วนของการติดตามประเมินผล ทางวัดจะไม่ได้มีรูปแบบทางการในการติดตาม แต่จะคอยสอบถามพูดคุยว่าต้องการความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนในเรื่องอะไรบ้าง เมื่อปล่อยตัวไปแล้ว เช่น หากต้องการจะกลับมาอยู่ที่วัด ก็สามารถกลับมาได้ตลอดเวลา หรือเมื่อเด็กและเยาวชนปล่อยตัวออกไป ก็จะกลับมาเยี่ยมเยียนเพื่อส่งข่าวให้กับทางวัดได้ทราบ และถือโอกาสมาช่วยงานที่วัดด้วยในช่วงเทศกาลประเพณีวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

ประการสำคัญ เด็กและเยาวชนที่กลับมาที่วัดโนนสว่างอีกครั้ง ซึ่งมาในฐานะ**ลูกศิษย์ของหลวงพ่อเจริญ** ไม่ได้มาในฐานะเด็กและเยาวชนที่เคยได้รับการฝึกอบรม

4.2.3.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัด ในการดำเนินงานที่ผ่านมา และทิศทางการพัฒนาองค์กรในอนาคต

จุดแข็งของโครงการ

1. วัดโนนสว่าง มีความพร้อม ทั้งในเรื่องสถานที่ งบประมาณ กิจกรรม ในการรับเด็กและเยาวชนโดยที่ไม่จำกัดจำนวน

2. มีพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (หลวงพ่อเจริญ) ที่ให้ความเมตตาและต้องการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน

3. นอกจากวัดเป็นจุดแข็งและก็มีจุดแข็งของกระบวนการในการฝึกเด็กและเยาวชนที่มากกว่าการฟังเทศน์ฟังธรรม ไม่เข้าถึงวัยรุ่น แต่ในทางกลับกันที่วัดมีกระบวนการหรือหลักสูตรที่เป็นเฉพาะและเข้าถึงวัยรุ่น รวมถึงเรื่องอาชีพด้วย

4. ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกฯ ขอนแก่น และหลวงพ่อเจริญ มีความสัมพันธ์ที่ดี มีระบบในการทำงานร่วมกับวัดอย่างต่อเนื่อง มีทีมงานที่สามารถทำงานลงพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว มีการประเมินร่วมกัน มีกระบวนการในการทำงานร่วมกัน อย่างชัดเจน และสามารถเป็นต้นแบบให้กับศูนย์ฝึกอื่นได้

ทิศทางการพัฒนาในอนาคต

(1) การเพิ่มอาชีพใหม่ที่กำลังเป็นกระแสนิยม

เนื่องด้วย จ.อุดรธานี เป็นอีก 1 จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว ด้วยเหตุนี้จึงอยากจะพัฒนาให้มี Amazon ร้านกาแฟขึ้น เพื่อเป็นอีก 1 อาชีพทางเลือกในกาต่อยอดเพิ่มโอกาสในอนาคตให้กับเด็กและเยาวชน

(2) การเปิดวิทยาเขตทางการศึกษา

ทางวัดโนนสว่างได้ปรึกษากับครุสภาว่าจะขอเปิดวิทยาเขตที่วัดโนนสว่าง เพื่อต้องการให้เด็กหรือสามเณร ครุศาสตร์ สาขาพระพุทธศาสนา จะได้มี**โอกาส**ได้เรียนต่อ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของต้นทุนค่าเดินทาง

(3) กระบวนการในการบำบัดเด็ก หรือฝึกเด็ก คือการตีกลองที่เป็นการฝึกเชิงปฏิบัติ แต่ปัจจุบันยังไม่มี ตำรา คู่มือ เอกสาร ที่เป็นหลักสูตร ซึ่งในขณะนี้อาจมองว่าไม่จำเป็น แต่ในอนาคตหากเป็นไปได้ เห็นควรที่จะต้อง ดำเนินการพัฒนาร่วมกับทางวัด จัดทำ/ผลิตให้มีคู่มือ หลักสูตรกิจกรรมที่ชัดเจน ซึ่งถ้าจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกเอกชน ควรมีกระบวนการหลักสูตรในการบำบัดเด็กของวัดโนนสว่างโดยเฉพาะ

(4) ต้องมีการประเมินติดตามผลที่ชัดเจน เพราะที่ผ่านมาเน้นก็ทำงานสายปฏิบัติ เน้นพูดคุยการทำงาน เป็นทีม แต่ถ้าเป็นศูนย์ฝึกเอกชน หรือทำงานในระบบราชการ อาจต้องแบบฟอร์ม การรายงานศาล การรายงานมา ที่ศูนย์ฝึก การวัดผล ที่อาจเป็นรูปธรรมมากขึ้น

(5) การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติ ยังไม่ได้มีลักษณะของหลักสูตรที่ชัดเจน อยากพัฒนาให้เป็น หลักสูตรที่ชัดเจนขึ้น เวลารายงานศาลจะได้แนบหลักสูตรที่เด็กได้รับการบำบัดให้ศาลพิจารณาได้ เด็กได้อยู่ อย่างไร ซึ่งที่ผ่านมากระบวนการไม่ใช่มีแค่การเรียนตีกลองอย่างเดียว มีกระบวนการขัดเกลาจิตใจ กระบวนการที่ จะทำให้เด็กรู้จักการให้ เช่นกระบวนการจิตอาสา หรือการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่ก็ จะสามารถต่อยอดทำให้เด็กไปคิดได้ว่า การที่เค้าให้อะไรกับชุมชน มันเป็นประโยชน์ ต่อตัวเขาเองและต่อสังคม ด้วย

(6) หลังจากที่ทำโครงการไปแล้ว ต้องมีการต่อยอดหาสิ่งที่รองรับเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ซึ่งเป็น สิ่งที่กำลังคิดวางแผนร่วมกันดำเนินการกับทางวัด เช่น มีการหารือกับอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ว่า ถ้าสมมุติเด็กอยากจะเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยที่นี่ สามารถที่จะนำวิชาที่นี่ มาเป็นส่วนหนึ่งได้หรือไม่ หาก เป็นไปได้ เด็กก็อาจจะมีแรงจูงใจในการอยากเรียนต่อมากขึ้น

(7) การทำ MOU กับบริษัทต่างๆ หากเด็กและเยาวชนผ่านกระบวนการโครงการไปได้ ก็เป็นสิ่งยืนยันว่า เด็กสามารถที่จะประคับประคองตัวเองให้อยู่ในสังคมได้ จากนั้นอาจมีระบบส่งเด็กกลุ่มนี้ไปทำงานในบริษัทต่างๆ ที่ทำความร่วมมือไว้ ในอนาคตอาจมีรูปแบบหากเด็กจะไปทำงาน อาจจะต้องไปผ่านการฝึกที่วัดนี้มาก่อน เหมือน เป็นการเตรียมตัวก่อนไปทำงาน ก็จะได้ฝึกระเบียบวินัยต่างๆ หมายถึงว่าหากต่อไปเด็กที่จะไปทำงานบริษัทอาจจะ ต้องไปผ่านการเข้าร่วมโครงการที่วัดโนนสว่างก่อน 2 – 3 เดือน ถึงจะไปทำงานที่บริษัทได้ เพื่อสร้างความเชื่อถือ ให้กับศาลได้ด้วย ซึ่งอาจเป็นแผนการในอนาคตของโครงการ

4.2.3.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาเป็นสถานฝึกและอบรมเอกชน

- **ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ**

ควรมีการกำหนดร่วมกัน ทั้งส่วนของวัด หน่วยงานของกรมพินิจ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อเด็กเยาวชนที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

- **การสนับสนุน จากภาครัฐ**

เนื่องด้วยทางวัดโนนสว่าง มีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนค่อนข้างมาก ดังนั้นควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายเหล่านี้ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งทางด้านการศึกษา การฝึกวิชาชีพ การประกอบอาชีพ และด้านอื่นๆ เพื่อให้โครงการนี้ สามารถช่วยเหลือเด็กเยาวชนได้อย่างรอบด้าน ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน และสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆได้มากขึ้น

- **วิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน**

สถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ ในพื้นที่อาจเป็นหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน ประสานงานหลักในการติดตามดูแล และพัฒนาแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กเยาวชน โดยเน้นการทำงานร่วมกันทางวัด และร่วมกันพัฒนางานพัฒนาเด็กเยาวชนให้เป็นรูปธรรมในบริบทที่เป็นองค์กรทางด้านศาสนา และบริบทการทำงานกับเครือข่ายและชุมชน

- **การทำข้อตกลงความร่วมมือ**

ปัจจุบันทางวัดโนนสว่าง มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน และในปัจจุบันมีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมแล้ว ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

- **วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย**

ควรมีการประสานงานทั้งในรูปแบบทั้งแบบทางการ และไม่เป็นทางการ และเน้นการทำงานร่วมกันตั้งแต่ระยะแรก ซึ่งพบว่าที่ผ่านมาการประสานงาน เป็นไปด้วยดี ทางศูนย์ฝึกฯ มาติดตามเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

- **รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาเด็กเยาวชน**

1.การพัฒนากระบวนการตั้งแต่ในระยะการคัดเลือกเด็กและเยาวชน มี 3 ประเด็น กล่าวคือ

(1) เด็กและเยาวชนที่มาฝึกอบรมที่วัดโนนสว่าง ต้องการให้เกิดจากความสมัครใจของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

(2) เมื่อเด็กและเยาวชนเข้ามาฝึกอบรมที่วัดโนนสว่าง ต้องการให้ตั้งใจรับการฝึกอบรมอย่างเต็มที่

(3) ควรมีการสัมภาษณ์ในกระบวนการคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมที่วัดโนนสว่าง

2. กรอบระยะเวลาการฝึกอบรม ที่ผ่านมาจะคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่ใกล้ครบกำหนดปล่อยมาฝึกอบรมที่วัดโนนสว่าง หากเป็นไปได้ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกที่วัดโนนสว่าง เพราะต้องการให้เด็กมีเวลามาฝึกอบรมจาก 3 เดือน เป็น 6 เดือนขึ้นไป

- **การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน**

ควรมีการพัฒนาแนวทางการประเมินและการรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชนเป็นรายบุคคลร่วมกันที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาทางศูนย์ฝึกฯจะเป็นหลัก ในการติดตามประเมินผลเด็กเยาวชน

- **ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อการพัฒนา**

-หากจะพัฒนาสถานฝึกและอบรมเอกชน ต้องมีการทำงานร่วมกันในพื้นที่ ทั้งกับ ศาล สถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกฯ และหน่วยงานภาคีที่เป็นเครือข่าย

- การถอดบทเรียนหรือผลสำเร็จของโครงการ จะต้องมีการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ ทั้งที่เป็นโครงการของศูนย์ฝึกฯ สถานพินิจฯ ในสังกัดกรมพินิจฯ และหน่วยงานเครือข่าย ที่อาจมีโครงการที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบในการทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำแนวทางมาปรับใช้ในหน่วยงานของตนเองได้

4.2.4 Bellinee's Bake&Brew

4.2.4.1 นโยบายขององค์กร

- **ความเป็นมาของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)**

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (“บริษัทฯ”) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2531 ประกอบธุรกิจหลัก คือ ธุรกิจค้าปลีกประเภทร้านค้าสะดวกซื้อ ภายใต้เครื่องหมายการค้า “7-Eleven” ในประเทศไทย ต่อมา บริษัทฯ ได้ขยายธุรกิจโดยประกอบธุรกิจต่างๆ ที่เป็นการสนับสนุน ธุรกิจร้านค้าสะดวกซื้อซึ่งเป็นธุรกิจหลัก รวมถึงการลงทุนในธุรกิจค้าส่งค้าปลีกเพื่อส่งเสริมให้บริษัทฯ มีรูปแบบร้านค้าที่หลากหลายขึ้น และเป็นการต่อยอดการเติบโตในระยะยาวที่ยั่งยืน บริษัทมีแผนกลยุทธ์ในการสร้างการเติบโตและผลกำไรอย่างยั่งยืน สร้างสรรค์สินค้าและบริการ

ที่เพิ่มคุณค่าให้กับลูกค้า และสังคม ผ่านกระบวนการทำงานที่เน้นคุณภาพและความคล่องตัวให้กับองค์กร รวมทั้งสนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาของพนักงาน ด้วยปรัชญาองค์กร วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ดังนี้

- **ปรัชญาองค์กร**

เราปรารถนารอยยิ้มจากลูกค้า ด้วยทีมงานที่มีความสุข

- **วิสัยทัศน์**

เราให้บริการความสะดวกกับทุกชุมชน

- **พันธกิจ**

สร้างความผูกพันกับลูกค้า ด้วยสินค้าและบริการที่เปี่ยมด้วยนวัตกรรม มุ่งสู่องค์กรคุณภาพและมีความยั่งยืน

- **ดำเนินกิจการ บริหารสิทธิเท่าเทียม**

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) นำหลักการการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้เป็นนโยบายในการบริหารงานของบริษัทอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้นของบริษัทว่า การดำเนินธุรกิจของบริษัทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เปี่ยมไปด้วยความรับผิดชอบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีความเท่าเทียมและเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม แต่ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ที่บริษัทมีเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน “ คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ”

- **นโยบายและเป้าหมายการจัดการด้านความยั่งยืน**

บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย(“บริษัทฯ”)ได้กำหนดและประกาศใช้นโยบายเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 โดยนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของบริษัทฯ ประกอบด้วยประเด็นด้านความยั่งยืน 15 ประเด็นที่สำคัญ ครอบคลุมปัจจัยด้านความยั่งยืน 3 มิติได้แก่ มิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งผนวกกลยุทธ์ความยั่งยืนเข้าเป็นหนึ่งในแผนกลยุทธ์ปี 2564-2568 ของบริษัทฯ ภายใต้การขับเคลื่อนของคณะอนุกรรมการพัฒนาความยั่งยืน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลการพัฒนาความยั่งยืนของบริษัทฯ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังให้เกิดประสิทธิภาพ ในปี 2564 บริษัทฯ ดำเนินงานภายใต้นโยบายและกรอบการดำเนินงาน 3 เสาหลัก ประกอบด้วย Heart Health Homeที่มุ่งดำเนินงานด้านพัฒนาความอย่างยั่งยืนครอบคลุมทุกมิติด้วยการกำกับดูแลที่ดีเป็นธรรม และโปร่งใส พร้อมทั้งสนับสนุนการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้กับสังคม ตลอดจนร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อขับเคลื่อนองค์กร ให้สามา รถ เติบโตอย่างเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว พร้อมกันนี้บริษัทฯ วิเคราะห์ความคาดหวังของผู้มี

ส่วนได้เสีย ประเด็นสำคัญจากมาตรฐานสากลต่างๆและประเด็นที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันเพื่อนำมาปรับปรุงกลยุทธ์ความยั่งยืนองค์กร โดยมีประเด็นสำคัญใหม่4ประเด็นได้แก่ 1) การเข้าถึงอาหารและน้ำที่ปลอดภัยและสุขภาวะที่ดี2) ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน 3) การจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืน และ4) การจัดการขยะอย่างยั่งยืนนอกจากนี้ยังผสมผสานวัฒนธรรมองค์กร สร้างความกลมเกลียว และเพิ่มคุณค่าให้แก่บุคลากรในองค์กร ให้บรรลุเป้าหมายและเติบโตไปพร้อมบริษัทฯ

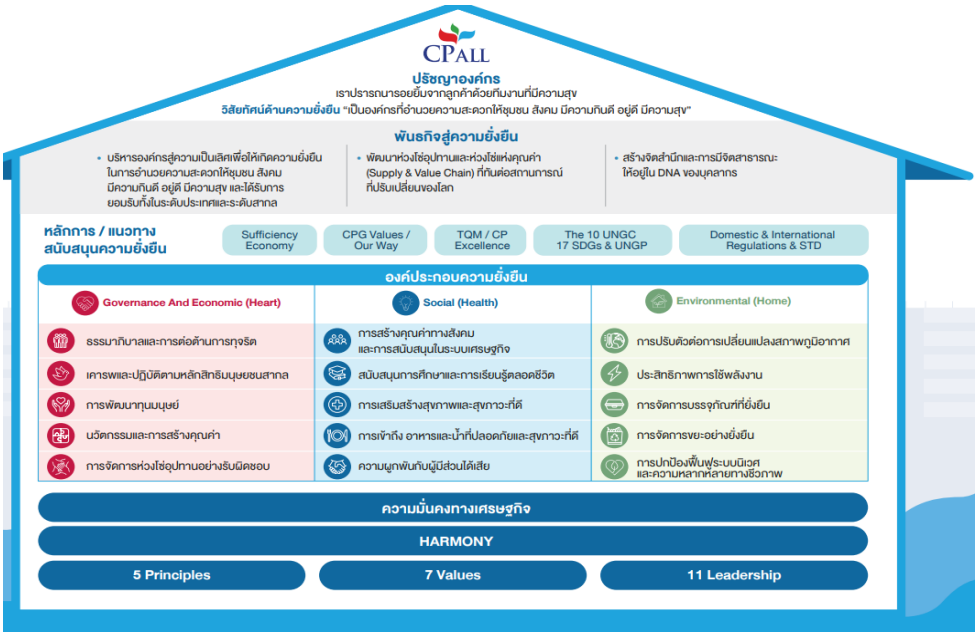

เป้าหมายและความก้าวหน้าของการจัดการด้านความยั่งยืนระดับองค์กร

บริษัทฯกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยพิจารณาถึงบริบทของบริษัทฯและแนวทางการสนับสนุนเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ(Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นสำคัญ ดังนี้

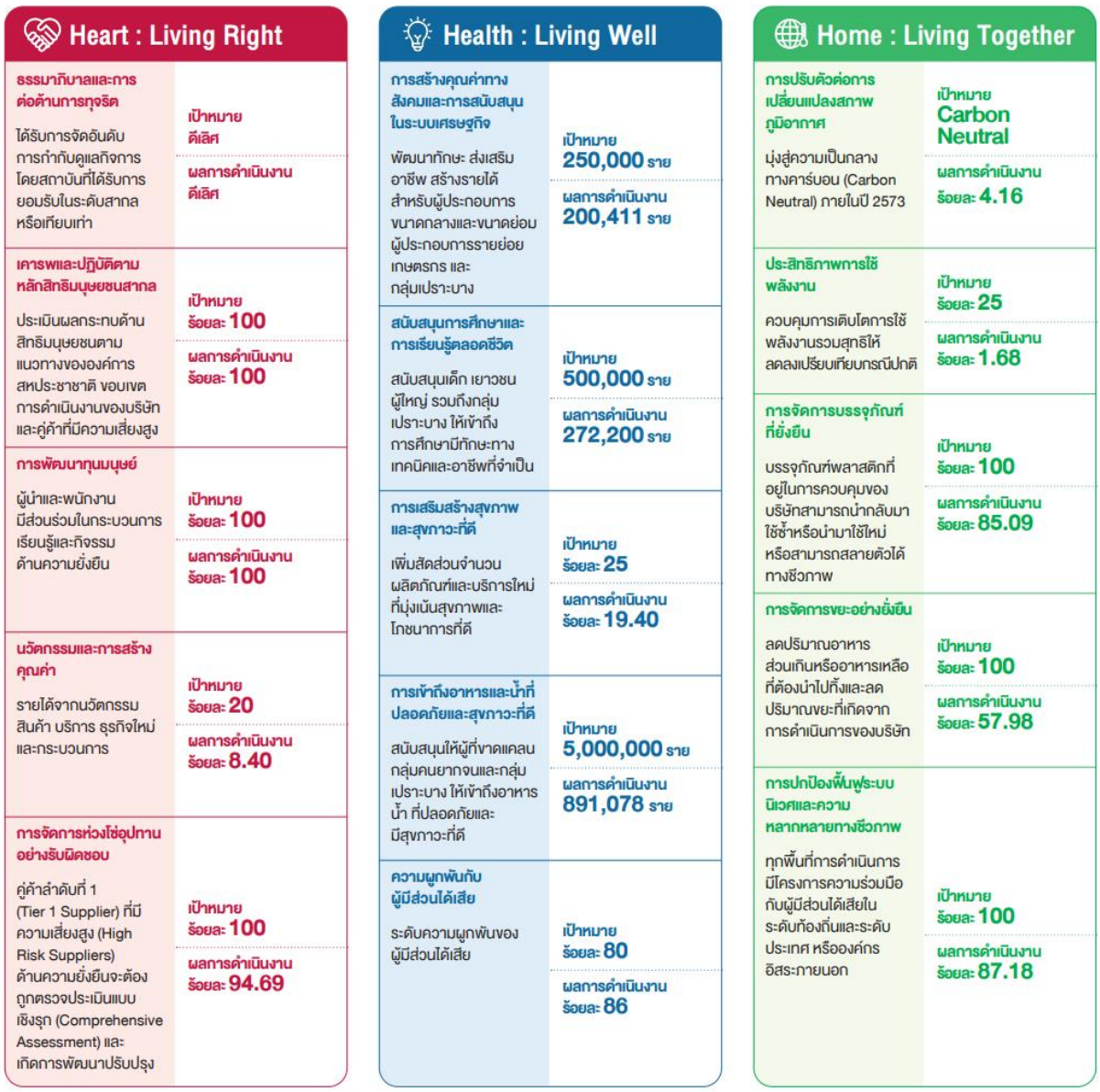

นโยบายและแนวปฏิบัติด้านสังคม

ร่วมสร้างสรรค์และแบ่งปันโอกาสต่อกัน บริษัทฯเล็งเห็นถึงความสำคัญของสังคมที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงดำเนินงานด้านสังคมตามนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทฯ ที่ประกาศใช้ในปี 2560 โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานด้านการศึกษาและให้คุณค่าทางสังคมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก (UN SDGs) ผ่านการสนับสนุนเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ รวมถึงกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อประกอบอาชีพ พร้อมกัน

นี้บริษัทฯ ยังดำเนินงานตามนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติด้านแรงงานและนโยบายการบริหารความหลากหลายและยอมรับความแตกต่างที่มีการสื่อสารให้พนักงานทุกคนได้รับทราบ โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนและกำหนดกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านตลอดจนจัดตั้งช่องทางแจ้งเบาะแสสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อกำหนดมาตรการเยียวยาได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้บริษัทฯ ยังดำเนินงานตามนโยบายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยให้ความสำคัญกับการทำงานด้วยความมั่นคงปลอดภัย โดยมุ่งเป็นองค์กรที่ปราศจากอุบัติเหตุ รวมถึงมอบความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่พนักงาน พร้อมกันนี้บริษัทฯ ยังให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของคู่ค้าด้านความยั่งยืนจึงกำหนดนโยบายด้านการจัดหาอย่างยั่งยืนและแนวทางปฏิบัติสำหรับคู่ค้าธุรกิจ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับคู่ค้าให้ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบและการดำเนินงานโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติด้านแรงงาน รวมถึงการดำเนินงานโดยลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการของคู่ค้าอีกด้วยบริษัทฯ ยังคงมุ่งมั่นพัฒนาการดำเนินการด้านสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในประเด็นต่างๆ ที่มีต่อบริษัทฯ ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อรับทราบมุมมองและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้เสียต่อการดำเนินงานของบริษัทฯ และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้มีส่วนได้เสีย นอกจากนี้บริษัทฯ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างรายได้สำหรับเกษตรกร ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)ผู้ประกอบการรายย่อย รวมถึงกลุ่มเปราะบาง ภายใต้กลยุทธ์ 3 ให้“ให้ช่องทาง” “ให้ความรู้” และ “ให้การสนับสนุน”ผ่านโครงการเพื่อสังคมที่หลากหลาย เช่น การเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้าทั้งทางร้าน 7-Eleven และทางออนไลน์โครงการเคียงข้างเกษตรกรไทยโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารเคมีให้กับเกษตรกร เป็นต้น

- **เกี่ยวกับ Bellinee’s Bake and Brew**

"WE WILL BE THE MOST PASSIONATE CAFE' ON EARTH"

Bellinee’s Bake and Brew เบเกอรี่คาเฟ่ระดับพรีเมียม ที่โดดเด่นด้านเบเกอรี่อบสดและอาหาร คิดค้นและสร้างสรรค์เมนู อันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยปาติซิเย่ (Patisserie) มืออาชีพ รวมถึงกาแฟสดระดับพรีเมียมจากอิตาลี ทั้งหมดนี้ถูกถ่ายทอดจากแรงบันดาลใจสู่ความอร่อยและคุณภาพที่ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับชื่อคาเฟ่ที่มาจากชื่อนักประพันธ์เพลงชาวอิตาเลียนชื่อก้องโลก ‘Vincenzo Bellini’ ผู้ถ่ายทอดเพลงบรรเลงด้วยหัวใจและส่งมอบความสุขให้กับผู้ฟังในทุกช่วงเวลา (Joyful moment)

เช่นกัน...ความสุขของเรา คือ ความสุขที่ได้ใส่ใจในบริการ และส่งต่อความสุขที่แท้จริงให้กับลูกค้าและ.... ความสุขของลูกค้า คือ ความอร่อยจากสินค้าที่มีคุณภาพ บรรยากาศร้านสไตล์ยุโรปร่วมสมัย(Contemporary European) ให้ความรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเอง ดั่งคอนเซ็ปต์ที่ว่า “ Happiness Bring Us Together ”

ปัจจุบันเบลลินี่ มีทั้งหมด 170 สาขา โดยทุกสาขาให้บริการเบเกอรี่อบสดและเครื่องดื่มชงสดใหม่ ซึ่งแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ เบลลินี่ เบค แอนด์ บรู เป็นร้านเบเกอรี่เฮ้าส์ระดับพรีเมียม ที่มีความโดดเด่นและมุมถ่ายรูปให้กับลูกค้า และ เบลลินี่ แกรบ แอนด์ โก ที่ตกแต่งสไตล์โมเดิร์น กระทัดรัด สะดวกเหมาะแก่การ Take Away โดยเบลลินี่ เบค แอนด์ บรู ยึดเป้าหมาย “The Taste of Happiness” นั่นคือความสุขของเรา คือ ความสุขที่ได้ใส่ใจในสินค้าและการบริการ พร้อมส่งต่อความสุขที่แท้จริงให้กับลูกค้า และความสุขของลูกค้า คือ ความอร่อยจากสินค้าที่มีคุณภาพ เราจึงคัดสรรวัตถุดิบที่มีคุณภาพ รังสรรค์เมนูใหม่โดยเชฟและบาริสต้ามืออาชีพ พร้อมทั้งออกแบบให้ร้านมีบรรยากาศสไตล์ยุโรปร่วมสมัย (Contemporary European) ให้ความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง ด้วยคอนเซปต์ “Happiness Brings Us Together

- **จุดเริ่มต้นในการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนจากสถานพินิจเรียนรู้การเป็นบาริสต้า**

ในสมัย ท่านศาสตราจารย์พิเศษ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ อดีตอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการสร้างทางเลือกและการให้โอกาสในการฝึกอาชีพ เพื่อเปิดโลกทัศน์ในการมองอาชีพต่าง ๆ ให้กับเด็กและเยาวชน โดยหวังว่าการที่เด็ก และเยาวชนมีทางเลือกในการฝึกอาชีพที่หลากหลายขึ้น จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีช่องทางอาชีพที่เหมาะสม กับตนเองมากยิ่งขึ้น อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อตามความถนัดหรือความสนใจ เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ โดย เล็งเห็นว่า ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา สังคมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกาแฟเพียงผิวเผินหากเปรียบเทียบกับปัจจุบัน ทั้งในแง่ของผู้ผลิตและผู้บริโภค ผู้ผลิตมีวิธีการในการชงกาแฟเพียงไม่กี่รูปแบบ ส่วนผู้บริโภคก็ไม่สามารถระบุประเภทของกาแฟที่ตนเองต้องการได้ ทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับกาแฟเป็นเรื่องยาก ย้อนกลับไปในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา ในมิติของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกกาแฟบางส่วนถูกพ่อค้าคนกลางโกง เมล็ดกาแฟที่มีคุณภาพสูงกลับถูกกดราคาให้มีมูลค่าน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ผลผลิตที่มีคุณภาพส่วนใหญ่ถูกส่งออกไปขายในต่างประเทศ คนในประเทศจึงมองว่ากาแฟของไทยไม่มีคุณภาพ แต่ทว่า ในระยะเวลาที่ผ่านมา ธุรกิจกาแฟ อาชีพบาริสต้า รวมถึงความหลากหลายของกาแฟในทุกมิติได้เติบโตอย่างก้าวกระโดด อาทิ เมล็ดและสายพันธุ์กาแฟ นวัตกรรมในการปลูกและแปรรูป การชงและการคั่วกาแฟ ฯลฯ ก่อให้เกิดการแข่งขันที่หลากหลาย เช่น การแข่งขันสุดยอดเมล็ดกาแฟไทย การแข่งขันคั่วกาแฟ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ กรมพินิจ

และคุ้มครองเด็กและเยาวชน เกิดความคิดริเริ่มที่จะจัดการแข่งขันบาริสต้า ของเด็กและเยาวชนในโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพขึ้น

ในช่วงแรกเริ่มของการทำงานเพื่อให้เกิดการแข่งขัน เริ่มต้นจากการสอนเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกาแฟให้กับทีมงาน โดยเชื่อว่า “จุดเริ่มต้นที่ดีคือการเริ่มต้นจากตัวเองก่อน” เพื่อขจัดข้อสงสัยที่ว่า “ในการแข่งขันเรื่องรสชาติภายใต้วัตถุดิบเดียวกันสามารถทำได้หรือไม่” คำตอบคือ “ทำได้” เพราะการแข่งขันในเรื่องของฝีมือการชง แม้ใช้วัตถุดิบและเครื่องมือเดียวกันแต่กาแฟที่ได้ออกมาจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากความชำนาญหรือประสบการณ์ของบาริสต้า ตลอดจนความใส่ใจเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจและวางแผนในการจัดการแข่งขัน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับกติกาการแข่งขัน ผู้สนับสนุนในการจัดการแข่งขัน รวมถึงคณะกรรมการผู้ตัดสินการแข่งขัน ตลอดจนจัดหาวัตถุดิบและเครื่องมือเพื่อใช้ในการแข่งขัน จนกระทั่งเกิดการแข่งขันบาริสต้าในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ (JUVENILE BARISTA CHAMPIONSHIP) ในระหว่างวันที่ 7-9 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ณ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และจัดโครงการต่อเนื่องนับแต่นั้นมา ผ่านการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และเทคนิคในเรื่องกาแฟให้กับครูฝึกก่อนขยายไปสู่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกอบรมฯ ทั่วประเทศ ในกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในการประกอบอาชีพบาริสต้า

“อาชีพบาริสต้า” หมายถึง การที่บุคคลมีเทคนิค ทักษะ และวิธีการชงกาแฟ รวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือในการชงกาแฟ สามารถตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการสรรสร้างกาแฟขึ้น เพราะการชงกาแฟเป็นศิลปะที่มีเสน่ห์ในตัวเอง โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเมล็ดกาแฟกับน้ำ ผ่านการคำนึงถึงอุณหภูมิและความบริสุทธิ์ของน้ำ ตัวอย่างเช่น การอัดเพรสเชอร์เข้าเครื่องชงกาแฟ คือการใช้แรงดันไอน้ำเข้าไปที่กาแฟ ทำให้เกิดเป็นครีม่ากาแฟ (Crema) และรสชาติที่บีบเค้นออกมา นอกจากนี้ยังเกี่ยวโยงกับอารมณ์กาแฟ เพราะผู้คนเริ่มนำอารมณ์เข้ามาสัมผัสกับเรื่องราวของกาแฟ โครงการที่เกิดขึ้นจึงเปรียบเสมือนการสร้างโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนในการปรับตัวเข้ากับสังคม พัฒนาทักษะ มีอาชีพ และมีรายได้ เป็นการไขว่คว้าโอกาสเพื่อส่งต่อโอกาส โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล สร้างแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้ฐานคิดที่ว่า “เด็กที่กระทำผิดไม่ได้เป็นโดยสันดาน ถ้าได้รับการปลูกฝังและการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ย่อมนำไปสู่ทางที่ดีได้”

- **การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่าง กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์**

วันที่ 5 ตุลาคม 2565 นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม พร้อมด้วย นายณรงค์ศักดิ์ ภูมิศรีสอาด ที่ปรึกษาคณะเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) ให้เกียรติเป็นประธานสักขีพยานใน “พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่าง กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์”โดยมี พ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และนายวิเชียร เนียมน้อมผู้แทนผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ร่วมลงนามโอกาสนี้ โดยมีนายสหการณ์ เพ็ชรนรินทร์ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม พร้อมด้วย นายโกมล พรมเพ็ง รองอธิบดีฯ (2) นางนลินนาถ ไกรนรา รองอธิบดีฯ (3) ตลอดจน ดร.ธเรศวร์ ธนะสมบูรณ์ ที่ปรึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ นายฉัชร์ภิมุก อภินันท์โชติสกุล ผู้อำนวยการบริหารความร่วมมือ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่กรมพินิจฯ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ร่วมเป็นสักขีพยาน

พ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจฯ กล่าวถึงวัตถุประสงค์และความคาดหวังในการร่วมมือ ครั้งนี้ ว่า เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรสำคัญที่ประเทศของเรามีความจำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องกิจกรรมในเรื่องของการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้นเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน ไม่ว่าภาครัฐ ภาคเอกชน ในการที่จะให้เขาได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มรูปแบบเพื่อให้เขาเป็นทรัพยากรต่อไปในอนาคต การทำงานร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ จึงมีความจำเป็นที่กรมพินิจฯ จะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้เด็กนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีได้ในสังคมและไม่สร้างปัญหาต่อไปในอนาคต

ที่ผ่านมา กระทรวงยุติธรรม บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการมอบโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด โดยการสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้โอกาสด้านการศึกษา ฝึกอบรมอาชีพ ตลอดจนสร้างโอกาสในการเข้าถึงการมีงานทำ เพื่อให้ผู้กระทำผิดนั้นสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างภาคภูมิและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ซึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวนี้ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2561 จนมาถึงปีปัจจุบัน ซึ่งในปี 2565 นี้ได้ครบวาระ 5 ปีแล้ว กรมพินิจฯ บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) และวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จึงมีความเห็นร่วมกันในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือขึ้นในวันนี้เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษา ส่งเสริมอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษา การฝึกงานด้านการขายปลีกและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ตลอดจนการรองรับการจ้างงานให้กับเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนได้ปรับตัวเข้าสู่สังคมตามเป้าหมายการคืนคนดีสู่สังคมต่อไป

- **แนวคิดที่เกี่ยวข้อง**

หลักการแนวทางสนับสนุนความยั่งยืน

บริษัทฯ ดำเนินงานภายใต้นโยบายและกรอบการดำเนินงาน 3 เสาหลัก ประกอบด้วย Heart Health Home ที่มุ่งดำเนินงานด้านพัฒนาความอย่างยั่งยืนครอบคลุมทุกมิติด้วยการกำกับดูแลที่ดีเป็นธรรม และโปร่งใส พร้อมทั้งสนับสนุนการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้กับสังคม ตลอดจนร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อขับเคลื่อนองค์กร ให้สามารถ เติบโตอย่างเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว พร้อมกันนี้บริษัทฯ วิเคราะห์ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ประเด็นสำคัญจากมาตรฐานสากลต่างๆ และประเด็นที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันเพื่อนำมาปรับปรุงกลยุทธ์ความยั่งยืนองค์กร โดยมีประเด็นสำคัญใหม่ 4 ประเด็นได้แก่ 1) การเข้าถึงอาหารและน้ำที่ปลอดภัยและสุขภาวะที่ดี2) ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน 3) การจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืน และ4) การจัดการขยะอย่างยั่งยืนนอกจากนี้ยังผสมผสานวัฒนธรรมองค์กร สร้างความกลมเกลียว และเพิ่มคุณค่าให้แก่บุคลากรในองค์กร ให้บรรลุเป้าหมายและเติบโตไปพร้อมบริษัทฯ

4.2.4.2 การบริหารจัดการ

คณะกรรมการบริษัทบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย

- **คณะกรรมการบริษัท**

ศ. (พิเศษ) ประสพสุข บุญเดช

- ประธานกรรมการกำกับดูแล ความยั่งยืนและบรรษัทภิบาล
- กรรมการอิสระ

นายปรีดี บุญยัง

- กรรมการตรวจสอบ
- กรรมการอิสระ

พล.ต.อ. พัชรวาท วงษ์สุวรรณ

- ประธานกรรมการกำหนดค่าตอบแทน และสรรหากรรมการ
- กรรมการกำกับดูแลความยั่งยืนและบรรษัทภิบาล
- กรรมการอิสระ

นายผดุง เตชะศรินทร์

- ประธานกรรมการตรวจสอบ
- กรรมการกำกับดูแลความยั่งยืนและบรรษัทภิบาล

- กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และสรรหากรรมการ
- กรรมการอิสระ

นางน้ำผึ้ง วงศ์สมิทธิ์

- กรรมการตรวจสอบ
- กรรมการอิสระ

ศ. (พิเศษ) ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์

- กรรมการอิสระ

นายสุภกิต เจียรวนนท์

- ประธานกรรมการ

นายก่อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์

- รองประธานกรรมการ

นายศุภชัย เจียรวนนท์

- รองประธานกรรมการ
- กรรมการกำหนดค่าตอบแทน และสรรหากรรมการ

นายณรงค์ เจียรวนนท์

- กรรมการ

นายอดิเรก ศรีประทักษ์

- กรรมการ

นายประเสริฐ จารุพนิช

- กรรมการ

นายอำรุง สรรพสิทธิ์วงศ์

- กรรมการ
- กรรมการกำกับดูแลความยั่งยืนและบรรษัทภิบาล

นายพิทยา เจียรวิสิฐกุล

- กรรมการ

นายปิยะวัฒน์ ฐิตะสัทธาวรกุล

- กรรมการ

นายธานินทร์ บูรณมานิต

- กรรมการ

- **คณะกรรมการบริหาร**

  นายก่อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ ประธานกรรมการบริหาร
  นายอำรุง สรรพสิทธิ์วงศ์ กรรมการบริหาร
  นายพิทยา เจียรวิสิฐกุล รองประธานกรรมการบริหาร
  นายธานินทร์ บูรณมานิต กรรมการบริหาร
  นายทวีศักดิ์ แก้วรัตนปัทมา กรรมการบริหาร
  นายวิเชียร จึงวิโรจน์ กรรมการบริหาร
  นางสาวลาวัณย์ เตียงหงษากุล กรรมการบริหาร
  นายปิยะวัฒน์ ฐิตะสัทธาวรกุล รองประธานกรรมการบริหาร
  นายวิเศษ วิศิษฏ์วิญญู กรรมการบริหาร

- **คณะเจ้าหน้าที่บริหาร**

  นายธานินทร์ บูรณมานิต ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
  นายทวีศักดิ์ แก้วรัตนปัทมา รองกรรมการผู้จัดการอาวุโส บัญชีและการเงิน
  นายเกรียงชัย บุญโพธิ์อภิชาติ รองกรรมการผู้จัดการอาวุโส บัญชีและการเงิน และผู้บริหารสูงสุดด้านบัญชี
  นายอำพา ยงพิศาลภพ รองกรรมการผู้จัดการอาวุโส กระจายสินค้า
  นางนิภาภรณ์ อัครผลพานิช รองกรรมการผู้จัดการอาวุโส การตลาด
  นายยุทธศักดิ์ ภูมิสุรกุล กรรมการผู้จัดการ(ร่วม)
  นายวิเชียร จึงวิโรจน์ รองกรรมการผู้จัดการอาวุโส Corporate Asset and Facilities
  นายวิชัย จันทร์จริยากุล กรรมการผู้จัดการ(ร่วม)
  นางสาวลาวัณย์ เตียงหงษากุล รองกรรมการผู้จัดการอาวุโส ทรัพยากรบุคคล
  นายทัพพ์เทพ จีระอดิศวงศ์ รองกรรมการผู้จัดการอาวุโสปฏิบัติการ
  นายวิวัฒน์ พงษ์ฤทธิ์ศักดา รองกรรมการผู้จัดการ สารสนเทศ
  นายรณกฤต พจมานพรชัย รองกรรมการผู้จัดการ บัญชีและการเงิน และรองผู้บริหารสูงสุดด้านบัญชี
  นางภภัสสร ธนสร รองกรรมการผู้จัดการจัดซื้อ

ผู้บริหาร Bellinee’s Bake & Brew

- นายชรัส ลิขิตคุณวงศ์ ที่ปรึกษาคณะเจ้าหน้าที่บริหาร บมจ.ซีพี ออลล์ ผู้บริหารร้านเบลลินี่ เบค แอนด์ บรู (Bellinee’s Bake & Brew)
- คุณกนกอร ทิพยพรกุล ผู้จัดการทั่วไป
- คุณกวิฐาร์พรณ์ จาตุรนต์ภากร รองผู้จัดการทั่วไป ส่วนงานพัฒนาทักษะและมาตรฐานสินค้า

- นายศมกานต์ เต็มฤทัยนิตย์ เจ้าหน้าที่พัฒนาทักษะมาตรฐานเบเกอรี่และการบริการ หน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ ในการแนะนำและดูแลหลักสูตรและการเรียนการสอนแก่เยาวชน

- **การดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น**

การจัดทำโครงการฯ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดแข่งขันบาริสต้าในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ (JUVENILE BARISTA CHAMPIONSHIP) เพื่อรับเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยมองว่าการเปิดสถานที่สำหรับฝึกอบรมอาชีพบาริสต้าสำหรับเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกอบรมฯ เปรียบเสมือนการทำให้เกิดศูนย์สร้างโอกาสขึ้น ตลอดจนก่อให้เกิดร้านค้าต้นแบบที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพินิจฯและองค์กร คือ ร้านสวัสดิการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (Bellinee's Grab & Go @ DJOP) บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้หลักการปฏิบัติยังคงเป็นไปตามหลักของกฎหมาย เนื่องจาก เด็กและเยาวชนเหล่านี้ ยังไม่พ้นโทษและจำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เฉพาะ ซึ่งไม่ได้มีไว้เพื่อคุมขังแต่เป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับปรุงพฤติกรรมและนิสัยก่อนเด็กและเยาวชนจะกลับคืนสู่สังคมในอนาคต

โครงการฯ รุ่นที่ 1/2564 มีเด็กและเยาวชนจำนวนทั้งสิ้น 5 คน จากศูนย์ฝึกอบรม 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านเมตตา บ้านกรุณา และบ้านอุเบกขา ที่ผ่านการคัดเลือกจากศูนย์ฝึกฯ โดยตรง ทำให้เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณสมบัติไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการมากเท่าที่ควร ทั้งนี้เด็กและเยาวชนจะพักอยู่ในการดูแลของกรมพินิจฯ แล้วจึงเดินทางมาเข้ารับการฝึกอบรมขององค์กรในรูปแบบไปเช้าเย็นกลับ เป็นระยะเวลาประมาณ 5 วัน หลังจากนั้นจะลงฝึกในร้านค้าที่จัดเตรียมไว้ ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมเบ็ดเสร็จรวมทั้งสิ้นประมาณ 3 เดือน ในลักษณะการอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่มีการเก็บชั่วโมงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การประเมินและติดตามผลเป็นระยะ ๆ อยู่ตลอด เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองว่าผ่านหลักสูตรการชงกาแฟบาริสต้าขั้นพื้นฐาน

โครงการฯ รุ่นที่ 2/2565 ได้พัฒนาขึ้นมาอีกขั้น องค์กรเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเด็กและเยาวชนร่วมกับศูนย์ฝึกอบรมฯ โดยใช้บุคลิกภาพ ความตั้งใจ และทัศนคติต่ออาชีพเป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก แต่เนื่องจากอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้การสัมภาษณ์อยู่ในรูปแบบออนไลน์ผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ ส่งผลให้การพิจารณาทำได้ไม่เต็มที่ การพูดคุยไม่สามารถสะท้อนมุมมองหรือทัศนคติของเด็กได้อย่างชัดเจน แต่เด็กและเยาวชนที่ได้ยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการมากกว่าครั้งแรก ทั้งนี้มีเด็กและเยาวชนที่ผ่านการคัดเลือกจำนวนทั้งสิ้น 5 คน จากศูนย์ฝึกอบรม 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรม

เด็กและเยาวชนบ้านเมตตา บ้านกรุณา และบ้านอุเบกขา ซึ่งในการฝึกอบรมครั้งนี้ได้เพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรมเบ็ดเสร็จเป็นเวลาประมาณ 6 เดือน ระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นทำให้เด็กและเยาวชนมีช่วงเวลาในการฝึกและทดลองใช้ชีวิต อาทิ การเดินทางไปทำงาน การจัดสรรเวลา ซึ่งเป็นการบอกสอนเรื่องวินัยในการทำงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนคติในการดำเนินชีวิต อันเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนที่นอกเหนือจากทักษะทางวิชาชีพ

โครงการฯ รุ่นที่ 3/2565 ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากข้อเสนอแนะของเด็กและเยาวชนในรุ่นที่ 2 ปรับเปลี่ยนการรับเด็กและเยาวชนมาเป็นเพียงศูนย์ฝึกอบรมเดียว คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี เนื่องจาก เด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกอบรมฯ ชนะการแข่งขันบาริสต้าในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพติดต่อกันถึง 2 ปีซ้อน สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและความใส่ใจของครูฝึก ผนวกกับต้องการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกอบรมอื่นสามารถเข้าร่วมโครงการได้ จึงเลือกรับเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี เป็นที่แรก นอกจากนี้ กระบวนการคัดเลือกเด็กและเยาวชนมีความพิถีพิถันมากยิ่งขึ้น องค์กรได้มีโอกาสเข้าไปทำความรู้จักกับเด็กและเยาวชนตั้งแต่การเตรียมความพร้อมจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ มีการสอนการชงกาแฟก่อนการคัดเลือกเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กและทำการประเมินเบื้องต้น ทำการคัดเลือกด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยตรงไม่ต้องทำในรูปแบบออนไลน์ผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ดังเช่นที่ผ่านมา ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งก้าวสำคัญของโครงการ ทั้งนี้มีเด็กและเยาวชนที่ผ่านการคัดเลือกจำนวนทั้งสิ้น 2 คน โดยมีพนักงานประจำสาขาเป็นพี่เลี้ยงในการดูแลและบอกสอนงานต่าง ๆ เปรียบเสมือนเป็นหัวหน้างาน ทำให้พวกเขารู้สึกว่าตนเองมีที่พึ่ง ปลอดภัย มีคนค่อยให้คำปรึกษาเรื่องงานและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ชีวิตไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งในการฝึกอบรมครั้งนี้ได้ปรับระยะเวลาในการฝึกอบรมเบ็ดเสร็จเป็นเวลาประมาณ 4 เดือน

- **กลุ่มเป้าหมาย**

เป็นเด็กเยาวชนจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดย รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ได้มีการคัดเลือกเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรม 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก บ้านกรุณา บ้านอุเบกขา และบ้านเมตตา ต่อมาในรุ่นที่ 3 ได้มีการปรับเปลี่ยนการรับเด็กและเยาวชนมาเป็นเพียงศูนย์ฝึกและอบรมเดียว คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี จำนวน 2 คน และรุ่นที่ 4 เป็นเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 11 ลพบุรี จำนวน 2 คน

- **ความสามารถในการรองรับเด็กและเยาวชน**

หากฝึกวิชาชีพที่Bellinee's Grab & Go @ DJOP บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม สามารถรองรับเยาวชนได้รุ่นละ 2 คน แต่ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบัน Bellinee มีสาขาทั่วประเทศในอนาคตอาจวางแผนขยายการฝึกวิชาชีพในแต่ภูมิภาค และหากเยาวชนที่ผ่านการฝึกวิชาชีพ สามารถสมัครเป็นพนักงานประจำในสาขาตามภูมิลำเนาของตนเองได้

- **คุณสมบัติ คุณลักษณะของเด็กและเยาวชน**

รับเฉพาะเพศชาย และมีความสนใจในงานด้านร้านกาแฟ และได้รับการคัดเลือกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนฯที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละรุ่น

- **สิทธิขั้นพื้นฐานสวัสดิการที่จัดให้กับเด็กและเยาวชน**

- ระหว่างที่เยาวชนฝึกวิชาชีพ เยาวชนจะได้รับการสนับสนุนค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ 200 บาท ค่าที่พัก ค่าน้ำค่าไฟ โดยจากการศึกษาพบว่า เยาวชนในรุ่นที่ 1-3 ได้รับการสนับสนุนจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากกองทุนเงินสงเคราะห์เด็กและเยาวชนยากจนที่กระทำผิด และปัจจุบัน รุ่นที่ 4 และ 5 ทางซีพีออล์ ได้สนับสนุนงบประมาณดังกล่าวในระหว่างที่เยาวชนฝึกวิชาชีพเป็นเวลารุ่นละ 4 เดือน ซึ่งเยาวชนจะได้รับค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ 200 บาท และมีการสนับสนุนที่พักระหว่างการฝึกเช่นเดิม
- การติดตามดูแลให้คำปรึกษา ทั้งเรื่องการทำงาน และชีวิตส่วนตัว จากเจ้าหน้าที่ศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจฯ ที่มีการดูแล ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่เยาวชนอย่างใกล้ชิด
- การเตรียมที่พักให้แก่เยาวชนระหว่างฝึกวิชาชีพ โดยเน้นความสะดวก สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจฯ จะเป็นผู้ประเมินติดตาม และเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าว
- การพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการทำงาน เช่น การอบรมภาษาอังกฤษ การพัฒนาบุคลิกภาพการให้บริการ เป็นต้น
- การทำกิจกรรมอาสา บำเพ็ญประโยชน์ คุณธรรมจริยธรรม ในวันหยุดราชการ โดยทางศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจฯ จะเป็นคนดูแลในเรื่องดังกล่าว
- การอนุญาตให้ติดต่อผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองสามารถมาเยี่ยมได้ในวันหยุด

- **การดูแลความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต และสุขอนามัยของเด็กและเยาวชน**

จากการศึกษาพบว่า เยาวชนจะได้รับการติดตามดูแลให้คำปรึกษา ทั้งเรื่องการทำงาน ชีวิต

ความเป็นอยู่ สุขภาพกายใจ ทั้งจากเจ้าหน้าที่ศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจฯ รวมทั้งครูที่ปรึกษา นักสังคมสงเคราะห์ จากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่มีการดูแล ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่เยาวชนอย่างใกล้ชิด เช่น การเยี่ยมเยียนดูแลติดตามยังที่พักของเยาวชน การตรวจหาสารเสพติด การสื่อสารอย่างใกล้ชิด การตั้งห้องไลน์กลุ่ม และมีช่องทางที่เยาวชนสามารถติดต่อขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ได้

นอกจากนี้ทางศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ยังมีการตารางทำกิจกรรมร่วมกันในช่วงวันหยุด ที่เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านจิตอาสา คุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นการทำงานร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่และเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ

- **หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการ**
  - รับเฉพาะเพศชาย
  - มีบุคลิกภาพที่ดี มนุษยสัมพันธ์ดี มีความตั้งใจ และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ
  - มีความสนใจในเรื่องกาแฟ อาชีพบาริสต้า เมล็ดและสายพันธุ์กาแฟ นวัตกรรมในการปลูกและแปรรูป การชงและการคั่วกาแฟ
  - ผ่านการคัดเลือกหรือการฝึกอบรมขององค์กร

- **ค่าใช้จ่าย/การสนับสนุน**

ในรุ่นที่ 1-3 ค่าใช้จ่ายระหว่างฝึกวิชาชีพ ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนตัวให้กับเด็กและเยาวชน เช่น ค่าที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยง ฯลฯ โดยทางเบลลินี่ จะสนับสนุนด้านการฝึกวิชาชีพตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยมีพนักงานพี่เลี้ยงสอนงาน และมีการได้ปฏิบัติงานจริง ตลอด 4 เดือน ต่อมาในรุ่นปัจจุบันที่เป็นรุ่นที่ 5 แล้ว ทางซีพีออล์ได้สนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายระหว่างการฝึกวิชาชีพให้แก่เด็กและเยาวชนทุกรายที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ค่าที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยง เป็นต้น

หากเยาวชนเรียนจนจบหลักสูตร สามารถสมัครเป็นพนักงานประจำของเบลลินี่ ซึ่งมีสาขาทั่วประเทศ โดยเงินเดือนเดือนแรกเป็นเงิน 10,350 บาท ซึ่งปัจจุบันได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น เป็นเงิน 11,000 บาท และเมื่อครบ 4 เดือนจะขึ้นอีก เป็นเงิน 12,000 บาท และหากสนใจที่จะศึกษาต่อ สามารถเข้าเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ได้

- **สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ความปลอดภัย**

สถานที่ที่เยาวชนฝึกวิชาชีพ คือ ร้านค้าต้นแบบที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพินิจฯและองค์กร คือ ร้านสวัสดิการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (Bellinee’s Grab & Go @ DJOP) บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม

- **กฎระเบียบ มาตรการการดูแลต่างๆ**

เยาวชนที่มาฝึกงานที่ Bellinee's Grab & Go @ DJOP บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม จะเริ่มงานประมาณ ตอนเช้า เวลา 05.00 น. ของทุกวัน และทำงานจนถึงเวลา 14.30 น. โดยเยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานร้านกาแฟ การทำเบเกอรี่ โดยช่วงแรกต้องมีการปรับตัว ในเรื่องวินัยการตื่นนอน การตรงต่อเวลา การทำงานจริง โดยมีผู้จัดการและพนักงานประจำเป็นพี่เลี้ยงสอนงานในร้านกาแฟ

ระหว่างที่เยาวชนฝึกอาชีพ จะมีเจ้าหน้าที่จากศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ช่วยดูแลระหว่างที่ฝึกงาน และมีครูที่ปรึกษา นักสังคมสงเคราะห์ได้ให้คำปรึกษา ติดตามดูแลเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

4.2.4.3 การปฏิบัติการขององค์กร

- **หลักสูตรฝึกอบรมกิจการร้านกาแฟเบื้องต้น**

โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมกิจการร้านกาแฟเบื้องต้น ประกอบไปด้วย การทำบาริสต้า การทำเบเกอรี่และการบริหารจัดการร้าน ซึ่งเป็นการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อาทิ การจัดการสินค้า การให้บริการ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกาแฟ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องชงกาแฟและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทักษะและเทคนิคในการชงกาแฟ ผ่านการบรรยายและลงมือปฏิบัติจริง หากฝึกจนจบหลักสูตรจะได้รับใบประกาศนียบัตรหลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น จากบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

โดยเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564 กระทรวงยุติธรรม โดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จัดพิธีมอบใบประกาศนียบัตรแก่เด็กและเยาวชน ที่เข้าร่วมโครงการ "ส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น" รุ่นที่ 1/2564 โดยได้รับเกียรติจาก นายชรัส ลิขิตคุณวงศ์ ที่ปรึกษาคณะเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ร่วมมอบกับ พ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ได้รับเกียรติจาก นางวิรา ยากะจิ ณ พิกุล รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และคณะผู้พิพากษาสมทบ ตลอดจน นางสาวศิริประกาย วรปรีชา รองอธิบดีกรมพินิจฯ (1) พร้อมด้วย นายโกมล พรมเพ็ง รองอธิบดีกรมพินิจฯ (3) และแขกผู้มีเกียรติจาก บมจ. ซีพี ออลล์ นำโดย นางสาวกนกอร ทิพยพรกุล ผู้จัดการทั่วไป ดูแลหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่, นางสาวกวิฐาร์พรณ์ จาตุรนณ์ภากร รองผู้จัดการทั่วไปส่วนงานพัฒนาทักษะและมาตรฐานสินค้า และคณะ พร้อมด้วยผู้ปกครองของเยาวชนเข้าร่วมพิธีดังกล่าวด้วย ซึ่งภายในพิธีได้มีการเปิดวีดิทัศน์ "ให้โอกาสเท่ากับพัฒนาตนเอง" แก่แขกผู้มาร่วมพิธีได้รับชมด้วย โดยหลังจากเสร็จสิ้นพิธีการคณะผู้บริหารและแขกผู้มาร่วมงานยังได้เยี่ยมชมการทำงานของเยาวชน ณ ร้าน Bellinee's Bake & Brew @ DJOP ชั้น 1 บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม

อาคารกระทรวงยุติธรรมอีกด้วย โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนายจ้าง/สถานประกอบการ และเป็นการเตรียมความพร้อมแก่เด็กและเยาวชนในด้านการประกอบอาชีพหลังครบระยะเวลาการฝึกอบรม จัดโดยศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ร่วมทำการสอบปฏิบัติและสอบสัมภาษณ์เยาวชน สำนักงานเลขานุการกรม ณ ห้องประชุมใหญ่ 7 - 01 ชั้น 7 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อาคารกระทรวงยุติธรรม ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

พ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กล่าวว่า กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีนโยบายในการคืนเด็กดีสู่สังคมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ ตามความถนัดหรือความสนใจ เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) โดยหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและโครงการต่างๆ อาทิ การสนับสนุนการจัดแข่งขันบาริสต้าในโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ ที่จัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 - 2562 อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วประเทศ ในการประกอบอาชีพบาริสต้า ตลอดจนสนับสนุนเงินรางวัลและทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถ ให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต

“โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น รุ่นที่ 1/2564 ได้รับการสนับสนุนและความอนุเคราะห์จากหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ บมจ. ซีพี ออลล์ ในการรับเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในหลักสูตรกิจการร้านกาแฟเบื้องต้น ประกอบด้วย 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ การทำบาริสต้า การทำเบเกอรี่ และการบริหารจัดการร้าน นอกจากนี้ยังได้รับอนุเคราะห์ในการขยายสาขาเพื่อรองรับการฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติของเด็กและเยาวชน เพื่อให้บริการเครื่องดื่มและเบเกอรี่ระดับพรีเมี่ยมแก่บุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในอาคารกระทรวงยุติธรรมด้วย นับได้ว่าโครงการนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีกระทั่งเด็กและเยาวชนทั้ง 5 คนสำเร็จการฝึกอบรมในหลักสูตรดังกล่าว และโครงการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเด็กและเยาวชนในรุ่นที่ 1/2564 จะได้พัฒนาและสานต่อการเป็นพนักงานประจำของหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ คาเฟ่ รวมถึงการฝึกอบรมหลักสูตรนี้แก่เด็กและเยาวชนในรุ่นต่อไป”

ด้าน นายชรัส ลิขิตคุณวงศ์ ที่ปรึกษาคณะเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)หน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมียมคาเฟ่ กล่าวว่า วันนี้ยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ในพิธีมอบใบประกาศ

คุณวุฒิวิชาชีพ โดยร้านนี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างบริษัท ซีพี ออลล์ และกระทรวงยุติธรรมจนทำให้เกิดหลักสูตร การจัดการเบเกอรี่ กาแฟ และเครื่องดื่ม ให้กับเด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ ผมขอแสดงความยินดีกับน้องๆ ที่ได้ผ่านการอบรมฝึกทักษะวิชาชีพ รุ่นที่1 ในครั้งนี้ “ผมเชื่อว่าเด็กและเยาวชน จะสามารถนำไปประกอบวิชาชีพ เลี้ยงดูตนเอง และเป็นคนที่มีคุณภาพของประเทศชาติ สามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างเต็มภาคภูมิได้ และขอขอบคุณที่ให้เราร้านเบลลินี่มาเป็นส่วนร่วมสร้างอนาคตของเยาวชนครั้งนี้”

- **Best Practice**

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) โดยหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและโครงการต่างๆของกรมพินิจฯ อาทิ การสนับสนุนการจัดแข่งขันบาริสต้าในโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ ที่จัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 - 2562 อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วประเทศ ในการประกอบอาชีพบาริสต้า ตลอดจนสนับสนุนเงินรางวัลและทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถ ให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต

และในปัจจุบันได้ร่วมกับกรมพินิจฯดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น การจัดทำโครงการฯเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดแข่งขันบาริสต้าในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ (JUVENILE BARISTA CHAMPIONSHIP) เพื่อรับเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยมองว่าการเปิดสถานที่สำหรับฝึกอบรมอาชีพบาริสต้าสำหรับเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกอบรมฯ เปรียบเสมือนการทำให้เกิดศูนย์สร้างโอกาสขึ้น ตลอดจนก่อให้เกิดร้านค้าต้นแบบที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพินิจฯและองค์กร คือ ร้านสวัสดิการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (Bellinee’s Grab & Go @ DJOP) บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้หลักการปฏิบัติยังคงเป็นไปตามหลักของกฎหมาย เนื่องจาก เด็กและเยาวชนเหล่านี้ ยังไม่พ้นโทษและจำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เฉพาะ ซึ่งไม่ได้มีไว้เพื่อคุมขังแต่เป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนจะกลับคืนสู่สังคมในอนาคต ซึ่งโครงการฯดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และขณะนี้พัฒนาเด็กและเยาวชนเข้าสู่รุ่นที่ 5 แล้ว

- **การทำงานกับครอบครัว ชุมชน**

ก่อนที่เยาวชนจะเข้าโครงการ ต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง โดยเยาวชนและผู้ปกครองจะต้องเข้ารับการปฐมนิเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าร่วมโครงการ และรับทราบถึงกระบวนการในการ

การติดตาม ประเมินผล และการดูแลให้คำปรึกษา ทั้งเรื่องการทำงาน ชีวิตความเป็นอยู่ โดยผู้ปกครองต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจฯ รวมทั้งครูที่ปรึกษา นักสังคมสงเคราะห์ จากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่ร่วมกันดูแล ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่เยาวชนอย่างใกล้ชิด

- **การประเมิน รายงานความก้าวหน้า**

  <u>ในส่วนการฝึกวิชาชีพ</u>

ทางเบลลินี่ จะมีการติดตามประเมินผลโครงการเกี่ยวข้องกับการให้โอกาสเด็กและเยาวชนในการพัฒนาในแต่ละด้าน โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่

1) <u>ทักษะการเข้าสังคมและการแก้ไขปัญหา</u> การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน
2) <u>ทักษะทางวิชาชีพ</u> งานด้านบริการ การเลือกใช้เครื่องชงกาแฟและอุปกรณ์อย่างเหมาะสม
3) <u>ทักษะการจัดการตนเอง</u> การบริหารจัดการเวลา ความรับผิดชอบ

โดยทำการประเมินความรู้ เยาวชนในภาคทฤษฎีก่อนเรียน ระหว่างเรียน และจบหลักสูตร และมีการประเมินผลภาคปฏิบัติเป็นระยะ ๆ ว่าเยาวชนสามารถผ่านแบบประเมินภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ทางเบลลินี่กำหนดไว้หรือไม่

<u>ในส่วนการประเมินความประพฤติ และด้านอื่นๆ</u>

เยาวชนและผู้ปกครองจะได้รับปฐมนิเทศ ก่อนเข้าร่วมโครงการ และชี้แจงถึงกระบวนการในการการติดตาม ประเมินผล และการดูแลให้คำปรึกษา ทั้งเรื่องการทำงาน ชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งจากเจ้าหน้าที่ศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจฯเป็นหลัก รวมทั้งครูที่ปรึกษา นักสังคมสงเคราะห์ จากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่มีการดูแล ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่เยาวชนอย่างใกล้ชิด เช่น การเยี่ยมเยียนดูแลติดตามยังที่พักของเยาวชน การตรวจหาสารเสพติด การตั้งห้องไลน์กลุ่ม และมีช่องทางที่เยาวชนสามารถติดต่อขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ได้

นอกจากนี้ทางศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและยังมีการทำงานร่วมกับพยาบาลวิชาชีพในการให้ข้อมูลเด็กและเยาวชน ในเรื่องของการกำกับติดตามและการตรวจเส้นผมหาสารเสพติด การตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด แล้วก็ให้ข้อแนะนำในเรื่องของการป้องกันตนเองให้ผ่านหรือว่าพ้นจากเรื่องของโรคโควิด-19 และกรณีของการรับบริการกรณีที่เจ็บป่วย หรือเกิดสภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉิน อุบัติเหตุต่างๆ

- **การทำงานร่วมกับเครือข่าย**

จากการดำเนินโครงการดังกล่าว ที่ให้โอกาสแก่เด็กเยาวชน พบว่า บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด

(มหาชน)ได้มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายมากมายทั้งภาครัฐและเอกชน ดังกรณีหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและโครงการต่างๆของกรมพินิจฯ อาทิ การสนับสนุนการจัดแข่งขันบาริสต้าในโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ ที่จัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 - 2562 อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วประเทศ ในการประกอบอาชีพบาริสต้า ตลอดจนสนับสนุนเงินรางวัลและทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถ ให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้น การที่เยาวชนเข้าร่วมโครงการดังกล่าว และมีความสนใจตั้งใจจริง สามารถต่อยอด พัฒนาตนเองได้ทั้งทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยมีการสนับสนุนทุนและศึกษาต่อในหลักสูตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษา การฝึกงานด้านการขายปลีกและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ตลอดจนการรองรับการจ้างงานให้กับเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนได้ปรับตัวเข้าสู่สังคมตามเป้าหมายการคืนคนดีสู่สังคมต่อไป

- **การประสานส่งต่อ**

ปัจจุบัน เบลลินี่ มีสาขา 170 สาขาทั่วประเทศ ดังนั้น หากเยาวชนที่ฝึกวิชาชีพจนจบหลักสูตรสามารถสมัครเป็นพนักงานประจำที่สาขาใกล้บ้านได้ ดังกรณีของเยาวชน รุ่นที่ 3 เมื่อฝึกครบ 4 เดือน ก็ได้รับโอกาสไปเป็นพนักงานประจำที่สาขาภูมิลำเนาของตนเอง รวมทั้งหากเยาวชนคนใดสนใจที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หรือระดับที่สูงขึ้น ทางซีพีออล์จะมีการสนับสนุนทุน และให้โอกาสด้านการศึกษาต่อในหลักสูตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ในเครือ

- **การติดตามและประเมินผล**

1.การติดตามและประเมินผล ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติระหว่างที่ฝึกวิชาชีพ จะดำเนินการโดยบุคลากรของเบลลินี่ โดยทำการประเมินความรู้ภาคทฤษฎีก่อนเรียน ระหว่างเรียน และจบหลักสูตร รวมถึงการประเมินและติดตามผลภาคปฏิบัติเป็นระยะ ๆ อยู่ตลอด โดยมีแบบประเมินข้อเขียนทฤษฎีและข้อปฏิบัติ

2. การติดตามและประเมินผล ความก้าวหน้า ความประพฤติ ระหว่างการฝึกวิชาชีพ ดำเนินการโดยศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็ก ในการติดตามดูแลให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชน การตรวจเส้นผมหาสารเสพติด การตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด และการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ

- **ตัวอย่างกรณีศึกษา**

ในการแข่งขันกาแฟระดับประเทศมีเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกอบรมที่เคยเข้าร่วมการแข่งขัน JUVENILE BARISTA CHAMPIONSHIP ได้รับรางวัลเดอะเบสซิกเนเจอร์ ซึ่งเป็นรางวัลเดียวในระดับประเทศที่ได้ อันเป็นผลมาจากการนำข้อติชมจากการแข่งขันบาริสต้าในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพมาปรับปรุงและพัฒนาต่อยอด โดยใช้เวลาในการฝึกฝนตั้งแต่ขณะอยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกจนกระทั่งปล่อยตัวและเข้าทำการแข่งขันในเวลาต่อมา ทั้งนี้บนเวทีการแข่งขันเขาได้กล่าวว่า “ตนเองคือเด็กของกรมพินิจฯ ด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจเหมือนตนเองได้รับโอกาสในการฝึกฝนและเรียนรู้อีกครั้ง”

และจากการดำเนินโครงการ ในรุ่นที่ 3 เยาวชนทั้ง 2 คนภายหลังเรียนจนจบวิชาชีพ ได้เข้าทำงานเป็นพนักงานประจำ โดยคนที่ 1 ได้บรรจุเป็นพนักงานที่เบลลินี่ โดยได้อยู่สาขาเดิมที่ฝึกงาน ที่ Bellinee’s Grab & Go @ DJOP กระทรวงยุติธรรม และทำหน้าเป็นพี่เลี้ยงดูแลเยาวชนจากศูนย์ฝึกฯลพบุรีที่มาฝึกวิชาชีพด้วย ส่วนเยาวชนอีกคนได้กลับไปทำงานเบลลินี่ที่สาขาสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของเยาวชน

4.2.4.4 จุดศักยภาพ ข้อจำกัดในการดำเนินงานที่ผ่านมา และทิศทางการพัฒนาในอนาคต

1.ที่ผ่านมาองค์กรเป็นผู้ริเริ่มเขียนหลักสูตรฝึกอบรมกิจการร้านกาแฟเบื้องต้น และทำการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนพัฒนาการมีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกเด็กและเยาวชนมาโดยตลอด เพื่อแสวงหาแนวทางที่ดีที่สุด โดยคำนึงถึงโอกาสและประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

2.มีมุมมองในการมองเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกอบรมฯ อย่างเข้าใจและพร้อมที่จะให้โอกาส สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดี และมีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

3.มีองค์กรเครือข่ายในการขับเคลื่อนและพัฒนาโครงการ เพื่อรับเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจจากศูนย์ฝึกทั่วประเทศ แต่ทว่าอาจยังมีข้อจำกัดเรื่องการจัดหาที่พัก ทำให้ปัจจุบันสามารถรับได้เพียงเด็กและเยาวชนเพศชายเท่านั้น การรับเด็กและเยาวชนในอนาคตยังไม่มีแนวทางปรับเปลี่ยนในเรื่องดังกล่าว

4.ในการกำกับดูแลร่วมกับกรมพินิจฯ ในกรณีที่เด็กและเยาวชนที่ต้องการฝึกในสาขาที่ตรงกับพื้นที่ รวมถึงยังไม่มีโอกาสรับเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาในข้างต้น ทั้งนี้หวังว่าในอนาคต องค์กรจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากกรมพินิจฯ ทำให้สามารถส่งเสริมเรื่องการเรียนและการส่งต่อเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงพัฒนารูปแบบและเนื้อหาในหลักสูตรให้เป็นมากกว่าการบริหารจัดการธุรกิจ ตลอดจนเชื่อมโยงองค์กรเครือข่าย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรับเด็กและเยาวชนขององค์กร

4.2.4.5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเป็นศูนย์ฝึกอบรมเอกชน

- **ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ**

ควรมีการกำหนดร่วมกัน ทั้งหน่วยงานเบลลินี่ กรมพินิจ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อเด็กเยาวชนที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

- **การสนับสนุน จากภาครัฐ**

ในอนาคตทางภาครัฐควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่เด็กและเยาวชนระหว่างการฝึกวิชาชีพ เพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนได้มากขึ้น

- **วิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน**

ควรมีการพัฒนาร่วมกันทั้งในเรื่องวิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานที่เน้นการทำงานร่วมกัน

- **การทำข้อตกลงความร่วมมือ**

ปัจจุบันทางบริษัทซีพีออล์ ได้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนมากมาย และในปัจจุบันมีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรมแล้ว ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

- **วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย**

ควรมีการประสานงานทั้งในรูปแบบทั้งแบบทางการ และไม่เป็นทางการ และเน้นการทำงานร่วมกันตั้งแต่ระยะแรก เช่นการจัดทำหลักสูตรพัฒนาเด็ก การคัดเลือกเด็กเยาวชนเข้าร่วมโครงการ ซึ่งพบว่าที่ผ่านมาการประสานงานเป็นไปด้วยดี ซึ่งในอนาคตอาจมีการทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ จังหวัดต่างๆในแต่ละภูมิภาคมากขึ้น

- **รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาเด็กเยาวชน**

ควรมีการพัฒนาร่วมกัน ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการโครงการ การคัดเลือกเยาวชน หลักสูตร การกำกับดูแล การติดตามประเมินผล ที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

- **การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน**

ควรมีการพัฒนาแนวทางการประเมินและการรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชนเป็นรายบุคคลร่วมกันที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

- **ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อการพัฒนา**

1) ควรมีการประเมินผล ถอดบทเรียนการดำเนินงานในแต่ละรุ่นร่วมกัน เพื่อให้พัฒนางานโครงการเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2) ควรมีการวางแผนเตรียมการ กระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจนในการทำงานร่วมกัน และขยายการดำเนินงานไปยังส่วนภูมิภาค เพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนแต่ละศูนย์ฝึกฯ อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งปัจจุบันเบลลินี่ มีสถานที่รองรับในการฝึกอาชีพที่มีสาขากระจายอยู่ทั่วประเทศ

4.2.5 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

4.2.5.1 นโยบายขององค์กร

- **วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์**

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ที่มีพันธกิจในการแก้ไข ฟื้นฟู เยียวยาเยาวชนหลังคำพิพากษาโดยเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้าไปบริหารองค์กรร่วมกับภาคราชการในลักษณะสถานควบคุม “ระบบเปิด”

โดยมีวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ คือ

บ้านกาญจนาภิเษก	ไม่ใช่	คุก
เยาวชน	ไม่ใช่	นักโทษ ไม่ใช่อาชญากร
เจ้าหน้าที่	ไม่ใช่	ผู้คุม
บ้านกาญจนาภิเษก	คือ	บ้านทดแทนชั่วคราวของวัยรุ่นที่ก้าวพลาด

เพื่อเข้าใจ เข้าถึง ... ผู้เสียหายหรือเหยื่อ
เพื่อเยียวยา ... วัยรุ่นที่ก้าวพลาด
เพื่อการกลับสู่ครอบครัว
สู่สังคม ... อย่างผู้มีพลัง ไม่ใช่ภาระ

- **ประวัติความเป็นมา**

โครงการก่อสร้างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ดำเนินการเพื่อน้อมเกล้าถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชย์ครบ 50 ปี พลังแรกในการขับเคลื่อนคือ “คุณหญิงจันทนี สันตะบุตร” ในฐานะผู้ผ่านประสบการณ์การเป็นผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหลายสมัย ร่วมกับข้าราชการกระทรวงยุติธรรม องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และนักวิชาการ เพื่อเป็นต้นแบบของการแก้ไข ฟื้นฟู เยียวยาเด็กและเยาวชน

ที่ก้าวพลาด ณ พื้นที่ 32 ไร่ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งบริจาคโดยคุณหญิงสมนึก เปรมวัฒนะ และ คุณหญิงสุภัทรา ตันติพิพัฒนพงศ์

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2538 “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยานิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์โครงการก่อสร้างฯ และเสด็จเยี่ยมชม พร้อมกับเปิดศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกอย่างเป็นทางการในวันที่ 6 กรกฎาคม 2547

หลังจากบ้านกาญจนาภิเษกก่อสร้างเสร็จ คุณหญิงจันทนี สันตะบุตร และ ผู้บริหารกรมพินิจฯ ได้ผลักดันการบริหารในรูปแบบพิเศษขึ้นมารองรับ โดยใช้วิธีสรรหาบุคคลภายนอกที่มีความเหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่บริหารแทนการแต่งตั้งข้าราชการตามระบบปกติส่วนบุคลากรและงบประมาณกรมพินิจฯ จัดสรรให้เท่ากับที่จัดสรรให้กับหน่วยงานในสังกัด

วันที่ 27 ธันวาคม 2549 “พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา” เสด็จเยี่ยมและศึกษาดูงานพร้อมคณะอัยการผู้ช่วยรุ่น 39 และยังคงให้การสนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

- **วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง**

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพิทักษ์เด็ก บนหลักการปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด เห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อการศึกษา แสวงหา พัฒนารูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไข ฟื้นฟู เยียวยาเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด ให้สามารถคืนกลับสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรีในฐานะ “พลังหนึ่งของสังคม”
4. เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนก้าวพลาดให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างราบรื่น โดยการสนับสนุนจากครอบครัวและสังคม
5. เพื่อร่วมมือและสนับสนุนการทำงานกับองค์กรอื่นๆ ในการเปิดพื้นที่ในสังคมให้กับเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด
6. เพื่อดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
7. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

- **เป้าหมาย**

เพื่อเข้าใจ เข้าถึง ... ผู้เสียหายหรือเหยื่อ

เพื่อเยียวยา ... วัยรุ่นที่ก้าวพลาด

เพื่อการกลับสู่ครอบครัว

สู่สังคม ... อย่างผู้มีพลัง ไม่ใช่ภาระ

- **ลักษณะขององค์กร**

บ้านกาญจนาภิเษก เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ที่มีภารกิจแก้ไข ฟื้นฟู เยียวยาเยาวชนหลังคำพิพากษาโดยเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้าไปบริหารองค์กรร่วมกับภาคราชการในลักษณะสถานควบคุม “ระบบเปิด”

<u>ลักษณะพิเศษของบ้านกาญจนาภิเษก หรือ สถานควบคุม “ระบบเปิด”</u> คือ

เปิดโอกาสให้เยาวชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดกติกา หรือสิทธิผลประโยชน์และบทลงโทษที่มีผลกระทบต่อเยาวชน

เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกับภาคประชาสังคม สถาบัน หน่วยงานต่างๆ ในรูปของจิตอาสา เช่น อาสาสมัครสร้างบ้านหลังภัยพิบัติสึนามิ อาสาสมัครทำความสะอาดบ้านหลังโคนถล่ม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ อาสาสมัครทำกระสอบทรายกั้นน้ำให้ชาวสวนกล้วยไม้ช่วงน้ำท่วมใหญ่ จังหวัดนครปฐม อาสาสมัครทำความสะอาดถนนราชประสงค์หลังไฟไหม้ อาสาสมัครจัดของช่วยน้ำท่วมที่ อสมท.

เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมเวทีสาธารณะเพื่อรณรงค์และเคลื่อนไหวในประเด็นที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม เช่น การผลักดัน พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การทำแผนพัฒนาเยาวชนร่วมกับองค์การยูนิเซฟและกลุ่มแบล็คบ็อกซ์ ฯลฯ

เปิดโอกาสให้เยาวชนนำบทเรียนที่ผิดพลาดซึ่งได้แปรรูปเป็น “ภูมิคุ้มกันโรคทางสังคม” ไปแบ่งปันให้กับเพื่อนพ้องน้องพี่ในสถานศึกษาหรือเวทีสาธารณะที่มี พ่อแม่ คุณครู และวัยรุ่นเป็นกลุ่มเป้าหมาย

- **นโยบาย แนวคิดและหลักการที่สำคัญ**

ในปัจจุบันมีปัจจัยความเสี่ยงที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น อาทิ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภาวะเศรษฐกิจที่ดึงพ่อแม่ให้ห่างออกจากบ้าน นโยบายและกลไกภาครัฐที่ไม่สามารถหนุนเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวกสำหรับเด็กและเยาวชน ยาเสพติดและสิ่งเร้าทางลบที่เข้าถึงง่าย สัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ขาดความผูกพันและการดูแลเอาใจใส่ รวมถึงระบบกฎหมาย สังคม และวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการกลับตัวของเด็กและเยาวชน ตลอดจนความคาดหวังของสังคมที่ตีกรอบมากเกินไป เป็นผลให้เด็กและเยาวชนเลือกที่จะกระทำผิดซ้ำ เกิดการบ่มเพาะและเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมที่ให้คุณค่ากับตนเอง จนมองว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นเรื่องปกติในสังคม ซึ่งพ่อแม่มักจะปฏิเสธว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญในปัญหาของเด็กและพุ่งเป้าไปที่ความผิดของลูก อันเป็นผลมาจากการที่พ่อแม่ขาดโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเด็ก จิตวิทยา และการพัฒนาทักษะของสมอง นอกจากนี้สถาบันการศึกษาที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ระบบการศึกษาแบบแพ้คัดออก การเรียนที่ไม่เชิญชวนให้เด็กสนุกกับการเรียนรู้ เด็กที่อ่อนแอไม่มีที่ยืน ทำให้เด็กต้องตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่กดดันอย่างต่อเนื่องมากกว่าสิบปี ทั้งนี้ยังมีเด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทำให้ไม่มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิต อาจกล่าวได้ว่าปัญหาของ

เด็กหนึ่งคนเกิดจากสาเหตุนับไม่ถ้วน ปัญหาเชิงซ้อนที่เกิดขึ้นนี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสังคม การมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้วิชาชีวิต เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดมีวิธีการมองโลกด้วยมุมมองใหม่ สามารถก้าวเดินต่อไปในสังคมอย่างมีพลัง จึงเป็นกลไกสำคัญที่เป็นหัวใจหลักในการแก้ไขปัญหาปลายน้ำที่เกิดขึ้นนี้ รวมถึงผลิตสร้างบุคคลที่พร้อมจะออกไปทำหน้าที่ดูแลคนต้นน้ำรุ่นใหม่ โดยอาศัยกระบวนการทำงานภายใต้ฐานคิดที่ว่า “**บ้านกาญจนาภิเษกไม่ใช่คุก เยาวชนต้องไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นนักโทษหรืออาชญากร เจ้าหน้าที่ต้องไม่ทำตัวเป็นผู้คุม แต่บ้านกาญจนาภิเษกคือบ้านทดแทนชั่วคราวของเยาวชนที่ก้าวพลาด ที่พร้อมจะออกไปทำหน้าที่ดูแลคนต้นน้ำรุ่นใหม่และเป็นพลังของสังคม ไม่ใช่ภาระอีกต่อไป**”

จากการทำความเข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อสภาวะรอบตัวเด็ก ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยร่วมที่ส่งผลต่อความคิด พฤติกรรม และเส้นทางชีวิตที่หักเหออกไปของเยาวชน อันได้แก่ ครอบครัว ระบบการศึกษา และระบบเศรษฐกิจ เมื่อสภาวะในครอบครัวไม่เอื้อต่อการพัฒนาของเด็ก เช่น หลักคิดต่อการใช้ชีวิตของพ่อแม่ วิธีการเลี้ยงดูบุตร สัมพันธภาพภายในครอบครัว ตลอดจนปัญหาของพ่อแม่ผู้ปกครอง ผนวกกับสถานการณ์ในระบบการศึกษาที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้กับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนและมีเป้าหมายความสำเร็จทางการศึกษาที่คับแคบ ทำให้เด็กและเยาวชนมีอัตราการลาออกกลางคันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่วลีที่ว่า **“เมื่อประตูโรงเรียนปิด ประตูคุกก็เปิดต้อนรับเด็ก”** เด็กที่ไม่มีความสุข ขาดภูมิคุ้มกันจากบ้าน และไม่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน เมื่อต้องออกมาเผชิญกับสังคมทุนนิยมและบริโภคนิยมที่เต็มไปด้วยสิ่งเร้า ทำให้โอกาสที่จะก้าวไปสู่เส้นทางอันตรายจึงสูงขึ้น ดังนั้น เด็กจึงไม่ใช่ผลลัพธ์หรือผลผลิตของตนเอง อาชญากรเด็กเป็นเองไม่ได้ หากจะช่วยเหลือให้เยาวชนผู้ก้าวพลาดสามารถลุกขึ้นมาแก้ไขชีวิตตนเองได้อย่างมีพลัง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำงานด้วยหลักการสำคัญ ได้แก่ **(1) Soft Power** คือ การใช้อำนาจหรือพลังในการดึงดูดใจหรือความสามารถเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยไม่บีบบังคับคุกคาม หรือ ล่อใจด้วยสิ่งตอบแทนเพื่อให้บุคคลเลือกที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยตนเอง อันเกิดจากการสร้างความร่วมมือสร้างแรงดึงดูดใจด้วยบุคลิกภาพ วัฒนธรรม คุณค่า ความยุติธรรม และคุณธรรม **(2) กระบวนการ Empowerment ครอบครัว** เพื่อให้ครอบครัวได้รับโอกาสในการเรียนรู้สิ่งสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้ทบทวนวิธีเลี้ยงดูที่ผ่านมา มีวิธีคิดที่เป็นระบบในการมองปัญหาและจัดการปัญหา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครอบครัวสร้างสัมพันธภาพที่ยึดโยงกันมากขึ้นและเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของลูกไปพร้อมกัน **(3) เปลี่ยน Mindset เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม** ด้วยการให้ความสำคัญต่อวิชาชีวิตสูงสุด คิดเป็นการเรียนรู้ที่ 50% ของการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดขึ้นในบ้านกาญจนาภิเษก ส่วนอีก 2 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษากลุ่มวิชาชีพและวิชาหนังสือ

<u>หลักการสำคัญในการดูแลเด็กและเยาวชนของบ้านกาญจนาภิเษก</u> คือ ต้องศรัทธาในความเป็นมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานเหมือนกันทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเยาวชนเปราะบางหรือไม่ การที่เด็ก

คนหนึ่งมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ย่อมเกิดจากเหตุและผล สาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่เด็กขาดแคลนในสิ่งพื้นฐานที่เด็กทั่วโลกต่างก็ต้องการ อาทิ การมีตัวตน การได้รับความเคารพในฐานะมนุษย์ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเป็นคนสำคัญและเป็นที่รัก เมื่อพวกเขาไม่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานเหล่านั้น จึงเกิดเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่อาจส่งผลนำไปสู่ฉนวนเหตุในการก่อคดีในเวลาต่อมา ทั้งนี้พ่อแม่ทุกคนย่อมมีสายใยผูกพันกับลูกเสมอ ไม่ว่าจะมีภูมิหลังความคิดหรือวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงดูลูกอย่างไร โดยพื้นฐานพ่อแม่ทุกคนอยากทำหน้าที่ของตัวเองให้ดี และครอบครัวนั้นแท้ที่จริงมีพลังในการแก้ไขปัญหา หากได้รับกระบวนการสนับสนุนที่เหมาะสม พ่อแม่และครอบครัวก็สามารถเรียนรู้และทำหน้าที่ของตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งเด็กทุกคนผูกพันใส่ใจและต้องการพ่อแม่ มีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลง พัฒนา เติบโตและเรียนรู้ไปในทางที่ดีได้เสมอ รวมถึงกลุ่มเด็กเปราะบางก็สามารถเปลี่ยนแปลงความคิด พฤติกรรมและมีดุลยพินิจได้ หากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลและให้โอกาส นอกจากนี้ยังเชื่อมั่นว่าเด็กที่ทำผิดพลาดทุกคนอยากเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้น เพียงแต่ยังไม่มีวิธีหรือไม่รู้วิธีที่จะทำให้ตนดีขึ้น เนื่องจากเด็กเหล่านั้นขาดโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริมพลังอย่างเหมาะสม

เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายต้องตระหนักอยู่เสมอว่า “ธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่มีใครมีอำนาจหรือสามารถเปลี่ยนแปลงใครได้อย่างแท้จริง การเปลี่ยนแปลงต้องเกิดจากความตระหนักหรือลงมือเปลี่ยนแปลงของเจ้าของชีวิตเอง” หากแต่เชื่อว่าเราไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง เพียงแต่มีหน้าที่สนับสนุนและให้เครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เขาสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ มนุษย์คนหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงตนเองได้ต้องใช้กระบวนการอันเกิดจากมุมมอง ความเชื่อ หลักคิดที่สอดคล้องกับความเป็นมนุษย์ในการส่งเสริม ไม่ใช่แค่เพียงพูดสั่งสอนอย่างผิวเผิน แต่จะต้องใช้ความเป็นมนุษย์เข้าไปสัมผัส ลงลึกจนถึงจุดที่ดึงความเป็นมนุษย์ของเขากลับมาได้ หากแต่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในระยะเวลาเพียงข้ามคืน แต่จะค่อย ๆ พัฒนาไปทีละขั้นตอน และเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนขึ้น ผ่านการใช้กระบวนการต่าง ๆ ที่ออกแบบขึ้นมาอย่างประณีตด้วยความจริงใจและใส่ใจ ทำซ้ำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้พวกเขารับรู้และสัมผัสได้ถึงความปรารถนาดี จนกระทั่งเชื่อมั่นว่าตนเองมี “Self Control” สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางที่มีผลต่อชีวิตตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องให้ใครมาควบคุมหรือสั่งการ และเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมความรู้สึกภายในของตนเองได้แม้ไม่มีใครล่วงรู้ก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต้องอยู่บนฐานของความสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ไว้วางใจได้ มีการเคารพในตัวเด็ก ไม่ตัดสิน จริงใจและไม่เสแสร้ง พฤติกรรมเหล่านี้จะเปลี่ยนโหมดสมองจะ Defense Mechanism อันเป็นสมองส่วนสัญชาตญาณมาเป็น EF หรือ สมองส่วนคิดที่ทำงานอย่างเป็นเหตุเป็นผล การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเมื่อผู้ใหญ่ค้นหาด้านสว่างหรือด้านดีของเด็กพบ ให้เวลาต่อการพัฒนาด้านสว่าง โดยการหันด้านสว่างของผู้ใหญ่เข้าหาตลอดเวลาด้วยความเข้าใจ อดทนและการเรียนรู้บนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลง

ความสัมพันธ์ในแนวราบเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และได้ผลกว่าการใช้อำนาจแนวดิ่ง ครอบครัว คือ ฐานรากของชีวิต เด็กทุกคน พ่อแม่ทุกคน ต้องมีโอกาสที่จะเรียนรู้และเข้าใจแนวทางในการพัฒนาเด็กที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดกลไกในการสร้างโอกาสให้ลูกของพวกเขาได้เรียนรู้ตัวเอง สามารถฝึกคิดวิเคราะห์และทบทวนตนเองได้ แม้ในยามที่อยู่คนเดียวตามลำพัง

‘บ้านกาญจนาฯ ของเราไม่ใช่ ’คุก’ อย่างที่ใครหลายคนเข้าใจ ดังนั้น เด็กเหล่านี้ก็ไม่ควรถูกปฏิบัติเยี่ยง 'นักโทษ' ถึงแม้เขาจะเป็นผู้กระทำผิด แต่เราก็ต้องปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานให้แก่เขา ซึ่งรวมไปถึงสิทธิมนุษยชน สิ่งสำคัญที่สุดคือ การพยายามเปลี่ยนมุมมองของสังคม จากที่เห็นว่าพวกเขาเป็นผู้กระทำ ในทางกลับกัน เยาวชนเหล่านี้คือเหยื่อของสังคมเช่นเดียวกัน หน้าที่ของเราคือการแสวงหาความเป็นธรรมให้กับพวกเขาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดูแลแก้ไขฟื้นฟูเขาด้วยความรัก ให้การศึกษาอย่างที่เขาควรจะได้รับเหมือนเด็กทั่วไป”

- **ยุทธศาสตร์ และทิศทางแผนปฏิบัติการของบ้านกาญจนาภิเษก**

เปลี่ยนภาระ: เป็นพลัง

พ่อแม่ ผู้ปกครอง “มีความหวัง มีความสุข”

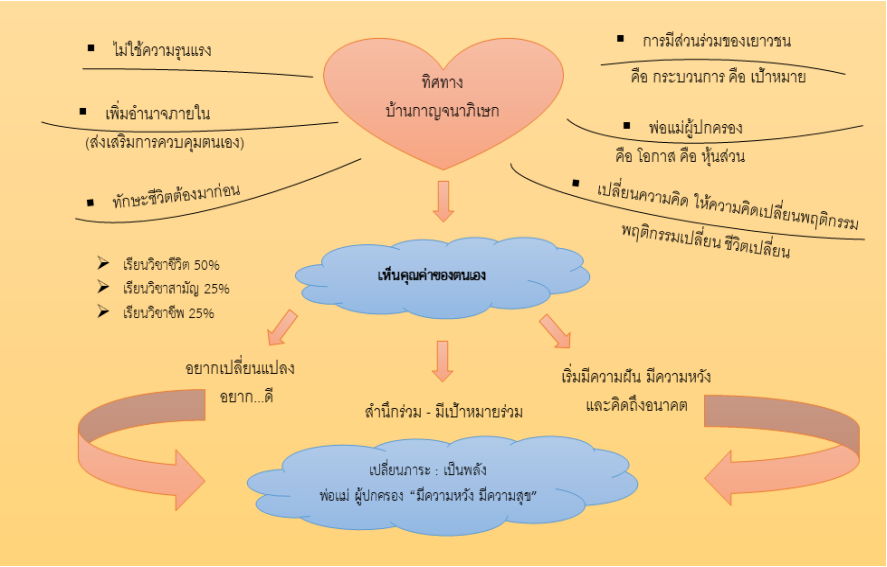

4.2.5.2 การบริหารจัดการองค์กร

จากประวัติความเป็นมา หลังจากมีการก่อตั้งบ้านกาญจนาภิเษก คณะผู้ก่อตั้ง และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ร่วมกันบริหารบ้านกาญจนาภิเษกภายใต้รูปแบบพิเศษ กล่าวคือ สรรหาบุคคลภายนอกที่มีความเหมาะสมทำหน้าที่บริหารหรือเป็นผู้อำนวยการส่วนบุคลากรและงบประมาณกรมพินิจ ฯจัดสรรให้เช่นเดียวกันกับที่จัดสรรให้กับหน่วยงานที่อยู่ในสังกัด

"บ้านกาญจนาภิเษก" เป็นสถานควบคุมหนึ่ง ในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งใช้ระบบ Out Source โดยการทำสัญญากับบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ข้าราชการให้เข้าไปทำหน้าที่ผู้อำนวยการแทนข้าราชการซึ่งการที่ผู้บริหารระดับนโยบายของกรมพินิจฯ นำระบบ Out Source เข้ามาใช้กับศูนย์ฝึกฯ แม้เพียง 1 แห่ง ก็สะท้อนความจำเป็นที่ศูนย์ฝึกฯ 1 แห่งนั้น ต้องหลุดจากกรอบเก่าที่แข็งแกร่งแต่สร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าว **"บ้านกาญจนาภิเษก"** จึงไม่รับมรดกทางความคิดของรัฐที่เคยปฏิบัติต่อเยาวชนที่ก้าวพลาด โดยเฉพาะกฎเหล็ก การควบคุมสูง การจำกัดพื้นที่ จำกัดเวลา การบังคับบัญชาในแนวดิ่งและปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้ถูกควบคุม

ที่สำคัญ "บ้านกาญจนาภิเษก" ยังได้ทบทวนเป้าหมาย กระบวนการและวาทกรรมเกี่ยวกับเยาวชนที่ก้าวพลาดทั้งหมด

เพื่อ...ขจัดร้าย ขยายดี

หรือ...ลดพื้นที่ด้านมืด เพิ่มพื้นที่ด้านสว่าง

ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก มีนางทิชา ณ นครหรือ ‘ป้ามล’ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากภายนอกในตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญและไม่ใช่ข้าราชการ ซึ่งเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2546 จนถึงปัจจุบัน โดยมีบุคลากรที่เป็นพนักงานราชการ และจ้างเหมา ในปัจจุบันรวม จำนวน 30 คน อาทิ ตำแหน่งนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานพินิจ พนักงานประกอบอาหาร พนักงานขับรถ เป็นต้น

- **โครงสร้างการบริหารงานบ้านกาญนาภิเษก**

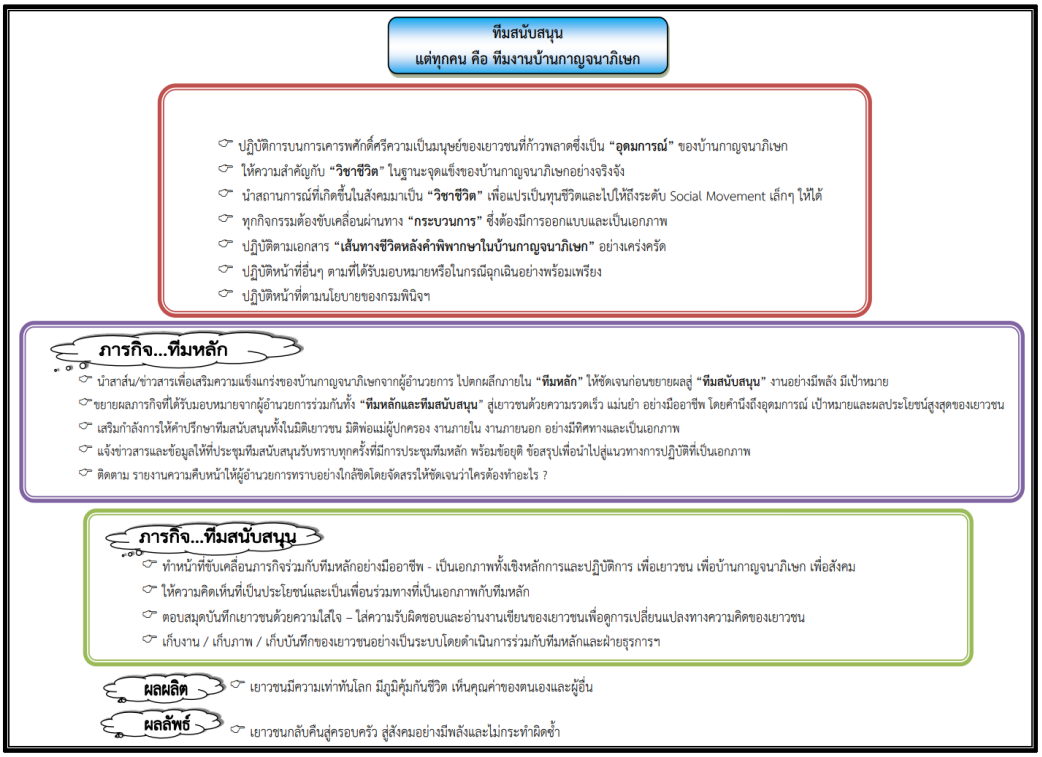

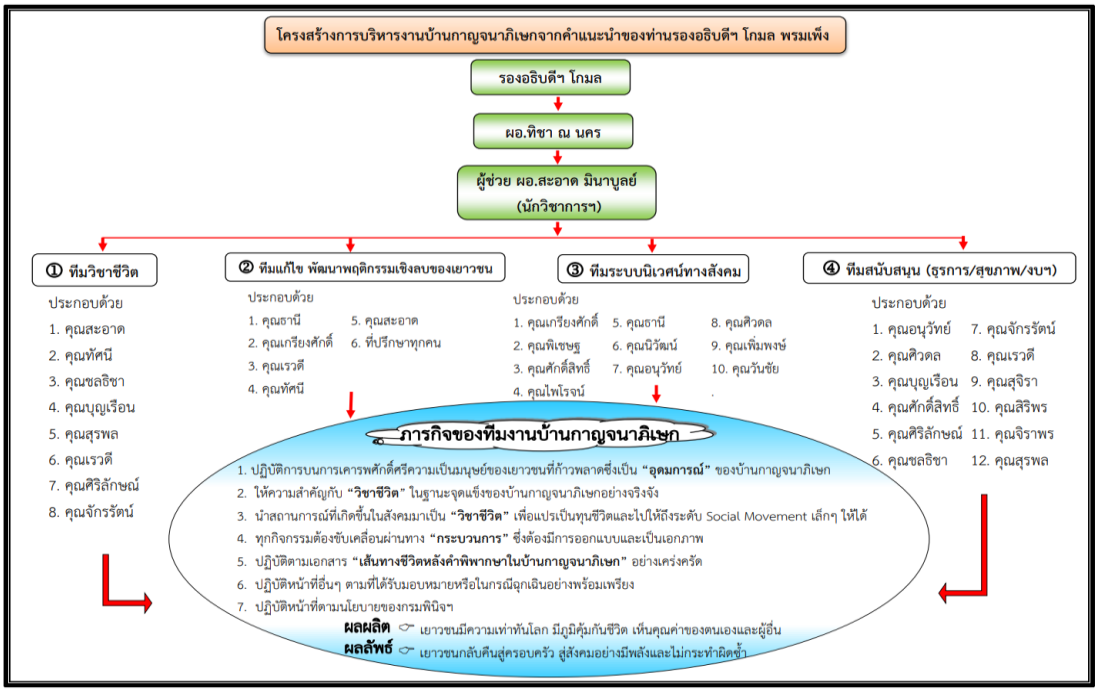

- **กรอบอัตรากำลัง**

ทะเบียนอัตรากำลัง

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

ลำดับ	เลขที่	ชื่อ - สกุล		ตำแหน่ง	ระดับ	ช่วยราชการ
1	370	นางทิชา	ณ นคร	ผู้เชียวชาญด้านเด็กและเยาวชน	พรก	
2	371	ร.ต.หญิง จิราพร	ทรงประดิษฐ์	นักวิชาการเงินและบัญชี	พรก	
3	372	นางสาวสิริพร	อินทวงศ์	เจ้าพนักงานธุรการ	พรก	
4	373	นางสาวสุจิรา	ศรีวิรัตน์	เจ้าพนักงานธุรการ	พรก	
5	374	นายจักรรัตน์	ถึงคุ้ม	เจ้าหน้าที่สำนักงาน	พรก	
6	375	นางสาวศิริลักษณ์	ชูเลิศ	เจ้าพนักงานธุรการ	พรก	
7	397	นางบุญเรือน	จิตรักมั่น	นักโภชนาการ	พรก	
8	378	(ว่าง)		นักสังคมสงเคราะห์	พรก	
9	379	นางสาวเรวดี	ศรีสุข	นักสังคมสงเคราะห์	พรก	
10	387	นางสาวชลธิชา	แดงประพันธ์	ผู้ช่วยนักบำบัด	พรก	
11	376	นางสาวสะอาด	มินาบูลย์	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	พรก	
12	377	นางสาวทัศนี	บุญเรืองศรี	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	พรก	
13	380	นายวันชัย	ปานมีทรัพย์	พนักงานพินิจ	พรก	
14	381	(ว่าง)		พนักงานพินิจ	พรก	
15	383	นายดนัย	อินอาจ	พนักงานพินิจ	พรก	ช่วยราชการสถานพินิจฯ เพชรบุรี
16	384	นายพิเชษฐ์	กันดา	พนักงานพินิจ	พรก	
17	385	(ว่าง)		พนักงานพินิจ	พรก	
18	386	นายสุรพล	สุดหางเชือก	พนักงานพินิจ	พรก	
19	388	นายเพิ่มพงษ์	ทองสง่า	พนักงานพินิจ	พรก	
20	389	นายนิวัฒน์	แก้วชาลุน	พนักงานพินิจ	พรก	สังกัดศูนย์ฝึกฯ บ้านบึง
21	390	(ว่าง)		พนักงานพินิจ	พรก	
22	391	นางสาวจิรสุดา	อภิคศิประภา	พนักงานพินิจ	พรก	
23	392	(ว่าง)		พนักงานพินิจ	พรก	
24	393	นายธานี	สายแวว	พนักงานพินิจ	พรก	สังกัดศูนย์ฝึกฯ เชียงใหม่
25	394	นายเกรียงศักดิ์	แฟ้นประโคน	พนักงานพินิจ	พรก	
26	395	นายศิวดล	แสงสุวรรณ์	พนักงานพินิจ	พรก	
27	516	นายศักดิ์สิทธิ์	ขุนเทศ	เจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพ	พรก	
28	517	นายอนุวัทย์	ศรีนาค	เจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพ	พรก	สังกัดสถานพินิจฯ จ.ตาก
29	382	นายไพโรจน์	แก้วประเสริฐ	พนักงานพินิจ	พรก	
30		นางลิ้ม	มีคลองโยง	พนักงานประกอบอาหาร	จ้างเหมาฯ	
31		นางสาวอุษา	เต้กมงคล	พนักงานประกอบอาหาร	จ้างเหมาฯ	
32		นางสาวยุพา	เต้กมงคล	พนักงานสถานที	จ้างเหมาฯ	
33		นางฐิตารัตน์	เกิดสกุล	พนักงานสถานที	จ้างเหมาฯ	
34		นายพิษณุ	ภิรมย์เชย	พนักงานขับรถยนต์	จ้างเหมาฯ	
35		นายฉัตรชัย	เนียมรุ่งเรือง	พนักงานขับรถยนต์	จ้างเหมาฯ	
36		นางสาวณัฐธยาณ์	ผมหอม	ช่างตัดผม	จ้างเหมาฯ	

- **กลุ่มเป้าหมาย**

จากปี พ.ศ. 2546 จนถึงพ.ศ.2564 บ้านกาญจนาภิเษก รับเยาวชนเข้ามาฝึกอบรม จาก 4 ศูนย์ฝึกฯ ตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดังนี้ ศูนย์ฝึกฯบ้านกรุณา บ้านมุทิตา บ้านอุเบกขา ศูนย์

ฝึกเขต 2 จังหวัดราชบุรี และต่อมาในปี 2562 จากศาลเยาวชนและครอบครัวภายใต้ “โครงการบ้านหลังคำพิพากษาหลังแรก และหลังสุดท้ายของเยาวชนก้าวพลาด” รวมจำนวน 103 รุ่น ประมาณ 1,863 คน

- **หลักเกณฑ์/เงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชน**

เป็นเพศชาย และเยาวชนต้องได้รับการพิจารณาจากศาลเยาวชนและครอบครัว ให้ฝึกอบรม ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

- **ค่าใช้จ่าย/การสนับสนุน**

ในปีงบประมาณ 2566 บ้านกาญจนาภิเษกได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมพินิจฯ จำนวน 10,548,040 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายทั้งเงินเดือนบุคลากร งบดำเนินงาน บริหารและการจัดกิจกรรมต่างๆ

และพบว่า บ้านกาญจนาภิเษกตั้งแต่เริ่มก่อตั้งได้มีการจัดตั้งมูลนิธิชนะใจขึ้น เพื่อเยาวชนที่ก้าวพลาดและได้จดทะเบียนเป็นทางการ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2552 เพื่อเปิดโอกาสให้ “ผู้ใหญ่ใจดี” ได้ร่วมกันสร้างพื้นที่ดีๆ ให้กับเยาวชนที่ก้าวพลาด ส่วนเยาวชนที่ก้าวพลาดก็ได้ “โอกาส...ครั้งที่สอง” ซึ่งมีคุณค่าและความหมายอย่างแท้จริง ที่สำคัญคือ เป็นโอกาสที่สร้างจุดเปลี่ยนให้กับชีวิตและสร้างพลเมืองที่พร้อมจะเป็นพลังต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคต โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการมูลนิธิชนะใจ ตั้งแต่เริ่มต้น ประกอบด้วย

1. นายเกื้อ แก้วเกต ประธานกรรมการ
2. นายธวัชชัย ไทยเขียว รองประธานกรรมการ
3. รศ.อภิญญา เวชยชัย กรรมการ
4. พญ.พรรณพิมล หล่อตระกูล กรรมการ
5. นางสุธาทิพ ธัชยพงษ์ เหรัญญิก
6. นางทิชา ณ นคร เลขาธิการ
7. นางบุษกร พลดิศัย ผู้ช่วยเลขาธิการ

ซึ่งกองทุน มูลนิธิชนะใจนั้น บุคคลภายนอกสามารถบริจาคเงินและสนับสนุนกิจกรรมที่มีคุณค่าเพื่อสร้างจุดเปลี่ยนให้กับวัยรุ่นที่ก้าวพลาดได้ในชื่อบัญชี มูลนิธิชนะใจ ดังนั้นบ้านกาญจนาภิเษก จึงมีการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมพินิจฯ และควบคู่กับการใช้งบประมาณของมูลนิธิชนะใจ ในการดำเนินงานพัฒนาและจัดกิจกรรมต่างๆให้แก่เด็กและเยาวชน

การประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับเยาวชน 1 คน / เดือน (คิดฐานยอดเยาวชน 40 คน)

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน	รวม
	หมวดทั่วไป		
1	สาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ)	400.00	
2	ค่าอาหาร	3,000.00	
3	ของใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม ที่โกนหนวด	500.00	
4	เครื่องนอน ผ้าปู หมอน ที่นอน 1 ชุด/ปี (5,400.-บาท/ปี)	450.00	4,350.00
	หมวดวิชาสามัญ		
1	ค่าเอกสาร คู่มือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาสามัญ	1,000.00	
2	ค่าจ้างวิทยากรเสริมทักษะเฉพาะทาง (กีฬา ดนตรี ภาษา)	1,500.00	
3	ค่าอุปกรณ์กิจกรรมนันทนาการ (กีฬา ดนตรี ฯลฯ)	500.00	
4	กิจกรรมหนังสือนอกเวลาช่วงปิดภาคเรียน	1,000.00	4,000.00
	หมวดวิชาชีพ		
1	โครงการจากผู้รอดเพื่อผู้รอด (ให้ผู้ปกครองหรือผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสอน)		
	- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ		
	- การติดตั้งซ่อมเครื่องปรับอากาศแบบครบวงจร		
	- การออกแบบผลิตภัณฑ์งานไม้ เฟอร์นิเจอร์	2,500.00	
	- การประกอบอาหารเพื่อดำเนินธุรกิจ		
	- การเรียนรู้ทักษะด้านดนตรี		
	- ฯลฯ		2,500.00
	หมวดวิชาชีพชีวิต (นวัตกรรมเปลี่ยน Mindset)		
1	โครงการปฐมนิเทศ		
2	โครงการเพิ่มพลังครอบครัว Empowerment		
3	โครงการคืนสู่เหย้า + พิธีขอขมาเหยื่อฯ		
4	โครงการประชุมกลุ่มครอบครัวก่อนคืนเรือน		
5	โครงการฝากบ้าน ฝากเยาวชนไว้กับพ่อ แม่ / ผู้ปกครอง		
6	โครงการชีวิต เพื่อรับมือกับสิ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตโดยไม่แจ้งล่วงหน้า		
	- วิเคราะห์ข่าว บทความ บทสัมภาษณ์ ตีความ - ตั้งชื่อภาพ ประเด็นร้อน (Hot Issue) ฯลฯ		
	- ทานอาหารมื้อพิเศษนอกบ้าน เพื่อเสริมแรงเพิ่มพลังบวก		
	- ตอบกระทู้สู่กติกา เพื่อควบคุมตัวเอง		
7	โครงการเปลี่ยนหนังเป็นวิชาชีวิต		

	- ดูหนังห้องดูหนังบ้านกาญจนา - วิเคราะห์หนัง 1 เรื่อง/สัปดาห์	3,500.00	
	- ดูหนังโรงนอกสถานที่และทานอาหาร เพื่อเสริมแรงเพิ่มพลังบวก 1 ครั้ง/เดือน		
8	โครงการต้นกล้าคืนสู่นาเดิม (รุ่นพี่กลับมาทำกิจกรรม)		
9	โครงการเลี้ยงลูกให้มีคุณภาพใจและเพิ่มทุนชีวิต (สำหรับรุ่นพี่ที่คืนเรือนไปแล้ว)		3,500.00
	หมวดตอบแทนสังคม CSR		
1	จิตอาสากรณีภัยพิบัติ/ผู้เดือดร้อนที่เข้าไม่ถึงบริการ ฯลฯ	700.00	
2	ร่วมรณรงค์ประเด็นต่างๆ กับภาคประชาสังคม	300.00	1,000.00
	หมวดติดตามหลังปล่อย		
1	การติดตามหลังปล่อย		
2	ส่งเสริม – สนับสนุนอาชีพเยาวชนหลังปล่อย	1,500.00	1,500.00
	หมวดค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด		
1	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	500.00	500.00
	รวมทั้งสิ้น		**17,350.00**
		40 คนเดือน	666,000.00
		40 คน/ปี	7,992,000.00

<u>หมายเหตุ</u> ไม่รวมค่าตอบแทนบุคลากร

- **สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ความปลอดภัย**

บ้านเดี่ยวสีขาว 10 กว่าหลังเรียงตัวทอดยาวท่ามกลางที่พื้นกว้างพื้นที่ 32 ไร่ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งห่างไกลจากถนนใหญ่ สถานที่มีต้นไม้ดูร่มเย็นและน่าอยู่ มีสระน้ำถูกขุดเป็นทางยาวคดเคี้ยวพาดผ่านบ้านแต่ละหลังเพื่อเสริมบรรยากาศ รั้วขาวถูกก่อตัวขึ้นเพื่อบอกเขตแดนหาใช่เพื่อปิดกั้นโลกภายนอก จึงมีลักษณะโปร่ง และไม่สูงมากนักพอที่ลมเย็นๆจะพัดเข้ามาได้ ทำให้บ้านแต่ละหลังไม่ร้อนและอยู่สบาย ไม่แออัด ฉะนั้นบรรยากาศจึงเหมือนบ้าน หรือโรงเรียนประจำ และสามารถรองรับเยาวชนได้เกินจำนวน 100 คน โดยมีห้องกิจกรรม อาคารสถานที่ บ้านพักอาศัยที่พร้อมต่อการอยู่ร่วมกันในบ้านแห่งนี้

- **การติดตามภายหลังปล่อย**
    - การมีกองทุนประกอบอาชีพ/ทุนการศึกษาตามความจำเป็น ให้แก่เยาวชนและครอบครัว อาทิ การสัญญายืมเงินประกอบอาชีพ

- การติดตามทางโทรศัพท์ หลังปล่อย 6 เดือน เจ้าหน้าที่ขออนุญาตโทรศัพท์คุยกับพ่อแม่/ผู้ปกครอง/เยาวชน ประมาณ 2 ครั้งต่อเดือน
- การเยี่ยมบ้านเพื่อให้กำลังใจและดูความเปลี่ยนแปลงของเยาวชน
- การส่งข่าวสารให้เยาวชนเดือนละครั้งเพื่อสานสัมพันธ์
- การจัดกิจกรรมวันสู่เหย้า โดยเชิญเยาวชนศิษย์เก่ามาร่วมงานสู่เหย้า “คืนบ้าน คืนเรือน” กลับมาเยี่ยมเจ้าหน้าที่ น้องๆเยาวชน และถ่ายทอดบทเรียนที่มีคุณค่าให้กับเยาวชนรุ่นน้อง และการจัดพิธีกรรมขอขมาเหยื่อและเยียวยาความผิดพลาด

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกมีสถิติหลังจากเยาวชนได้รับอิสรภาพ ดังนี้

พ.ศ.2556

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	8	11.11
ทำงาน	48	66.66
ทหาร	6	8.33
กระทำผิดซ้ำ	4	5.56
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	2	2.78
เสียชีวิต	2	2.78
ติดต่อไม่ได้	2	2.78
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	72	100.00

พ.ศ.2557

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	5	11.36
ทำงาน	33	75
ทหาร	2	4.55
กระทำผิดซ้ำ	3	6.82
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	0
เสียชีวิต	1	2.27
ติดต่อไม่ได้	0	0
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	44	100.00

พ.ศ.2558

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	6	16.22
ทำงาน	29	78.38
ทหาร	1	2.7
กระทำผิดซ้ำ	1	2.7
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	0
เสียชีวิต	0	0
ติดต่อไม่ได้	0	0
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	37	100.00

พ.ศ.2559

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	1	2.86
ทำงาน	32	91.43
ทหาร	0	-
กระทำผิดซ้ำ	1	2.86
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	1	2.86
เสียชีวิต	0	-
ติดต่อไม่ได้	0	-
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	35	100.00

พ.ศ.2560

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	2	4.44
ทำงาน	42	93.33
ทหาร	0	-
กระทำผิดซ้ำ	1	2.22
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	-
เสียชีวิต	0	-
ติดต่อไม่ได้	0	-
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	45	100.00

พ.ศ.2561

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	0	-
ทำงาน	25	96.15
ทหาร	0	-
กระทำผิดซ้ำ	1	3.85
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	-
เสียชีวิต	0	-
ติดต่อไม่ได้	0	-
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	26	100.00

พ.ศ.2562

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	0	-
ทำงาน	38	100.00
ทหาร	0	-
กระทำผิดซ้ำ	0	-
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	-
เสียชีวิต	0	-
ติดต่อไม่ได้	0	-
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	38	100.00

พ.ศ.2563

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	0	-
ทำงาน	23	100.00
ทหาร	0	-
กระทำผิดซ้ำ	0	-
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	-
เสียชีวิต	0	-
ติดต่อไม่ได้	0	-
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	23	100.00

พ.ศ.2564

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	1	2.38
ทำงาน	38	90.48
ทหาร	1	2.38
กระทำผิดซ้ำ	1	2.38
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	-
เสียชีวิต	1	2.38
ติดต่อไม่ได้	0	-
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	42	100.00

พ.ศ.2565

ประเภท	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ (%)**
เรียน	0	-
ทำงาน	8	100.00
ทหาร	0	-
กระทำผิดซ้ำ	0	-
ประสบอุบัติเหตุทำงานไม่ได้	0	-
เสียชีวิต	0	-
ติดต่อไม่ได้	0	-
รวมเยาวชนทั้งสิ้น	8	100.00

4.2.5.3 การปฏิบัติการขององค์กร

- **กระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน**

พ่อแม่ผู้ปกครอง คือ หุ้นส่วนสำคัญในการทำงานด้านพัฒนากับเด็กและเยาวชน เมื่อพ่อแม่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อช่วยเหลือลูกร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มเรียนรู้ทำความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เปิดใจพูดคุยและสื่อสารแลกเปลี่ยนกันอย่างจริงใจ รับรู้และตระหนักถึงความรู้สึกของอีกฝ่าย มีโอกาสที่จะกล่าวคำ “ขอโทษ” และ “ให้อภัย” สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อันเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดโอกาส ที่ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงมากมาย ดังนั้น ในกระบวนการทำงานของบ้านกาญจนาภิเษกจึงให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับครอบครัวของเด็กควบคู่ไปกับการสร้างคุณค่าในตัวเด็กให้เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่า

ในตนเอง (Self-esteem) มีพลังที่จะก้าวต่อไป นอกจากนี้ กระบวนการที่เกิดขึ้นต้องช่วยให้เด็กสามารถยอมรับจุดอ่อน จุดแข็งและความสามารถของตนเอง ทำให้เกิดการเข้าใจและยอมรับตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ พัฒนาความสามารถและจุดแข็ง เสริมจุดอ่อน เกิดการค้นพบคุณค่าของชีวิต ตลอดจนสร้างคุณค่าใหม่ขึ้นมาทดแทนด้านมืดที่ผ่านมา กิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ถือเป็นการสร้าง Self-esteem ที่ได้ผลจริงและทำให้พวกเขาได้พัฒนาทักษะชีวิตในด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

การพัฒนาเด็กต้องมองเชิงระบบแบบภาพรวม ไม่ใช่การมองแบบแยกส่วนและแก้ไขทีละจุด แต่ต้องมองให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมอันเป็นพื้นที่ปลอดภัย ยอมรับในตัวเขา ไม่ตัดสินเขา และให้โอกาสเขาคิดและเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อโน้มนำและย้ำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถดีขึ้นและเป็นบุคคลที่มีพลังสร้างสรรค์ต่อสังคมได้ ไม่ว่าชีวิตของเขาจะผ่านอะไรมาก็ตาม โดยอาศัยการเรียนรู้ที่เรียกว่า “วิชาชีวิต” เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสมองโดยเฉพาะในส่วนของเหตุและผล อันประกอบไปด้วย 8 กลุ่มสาระวิชา ได้แก่

- กลุ่มสาระที่ 1 ผู้รอด...บนความขาดพร่อง
- กลุ่มสาระที่ 2 ความรุนแรงและอาชญากรรม
- กลุ่มสาระที่ 3 พฤติกรรมและความรุนแรงทางเพศ
- กลุ่มสาระที่ 4 ต้นทุนทางเลือก...ค่านิยม
- กลุ่มสาระที่ 5 กระตุ้นความเป็นมนุษย์ สำนึกดี ใฝ่ดี
- กลุ่มสาระที่ 6 การหลบหนีและผลลัพธ์ที่ตามมา
- กลุ่มสาระที่ 7 วิชาดูหนัง...เพิ่มคลังคำ คลังภาษา คลังความคิดและจินตนาการ
- กลุ่มสาระที่ 8 กิจกรรมตอบกระทู้ สู่...ข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน

ในขณะที่ระบบการศึกษาสำหรับวัยรุ่นในโลกภายนอกจัดการศึกษาออกเป็น 8 สาระความรู้ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์ สังคม ฯลฯ ที่เน้นการจำและเตรียมสอบ แต่บ้านกาญจนาภิเษกเลือกที่จะจัดการเรียนการสอนที่เน้นไปที่สาระวิชาใจที่ประกอบทั้งความรู้ (Knowledge) เจตคติ (Attitude) และทักษะ (Skills) เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนในการวางรากฐานใหม่เกี่ยวกับการคิดไตร่ตรอง การประเมินสถานการณ์ การสร้างชีวทัศน์และโลกกระทัดใหม่ การตัดสินใจเลือกทางที่ใช่บนการชั่งใจคิดไตร่ตรองและคาดการณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นตามมาในภายหลังและกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจเหล่านั้น ตลอดจนสร้างสำนึกที่เชื่อว่าเรามีความเป็นมนุษย์และเป็นมนุษย์ที่ดีได้ ทั้งนี้กระบวนการของบ้านกาญจนาภิเษกจะตั้งอยู่บนฐานความเชื่อ และศรัทธาในความเป็นมนุษย์ที่เห็นว่ามนุษย์ทุกคนต้องได้รับความ

เคารพโดยเสมอภาค และให้ความสำคัญต่อทุกกระบวนการที่จะส่งเสริมให้เด็กทุกคนเกิดการเห็นคุณค่าและความตระหนักในตนเอง ได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพและความเมตตา เปิดโอกาสในการสั่งสม Self-esteem เกิดความภาคภูมิใจในตนเองในด้านบวกอย่างต่อเนื่อง จนสามารถคลี่คลายและชะล้างความภาคภูมิใจในด้านมืดที่เคยมีให้จางหายไป รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เกิดสัมพันธภาพอบอุ่นหัวใจระหว่างเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

- **พื้นที่ชีวิตหลังคำพิพากษาในบ้านกาญจนาภิเษก**

ระหว่างการหมุนของโลกซึ่งมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงแบบ 360 องศานั้น หากผู้ใหญ่ไม่ปรับตัวเพิกเฉยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สุดท้ายลุกหลานของเราก็จะเป็นผู้รับผลนั้นอย่างไม่มีทางหลบ ทางเลี่ยง

เพื่อแปรรูปเวลาที่ถูกริบอิสรภาพตามคำพิพากษาให้เป็น “โอกาส”

ในฐานะบ้านหลังคำพิพากษา “บ้านกาญจนาภิเษก” จึงต้องปรับกิจกรรม ปรับวิถีชีวิตให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเยาวชนที่ก้าวพลาดโดย 50% หรือครึ่งหนึ่งของการใช้ชีวิตในบ้านหลังนี้คือการเรียน “วิชาชีวิต” ส่วนอีก 25% “เรียนวิชาสามัญ” และ 25% สุดท้าย “เรียนวิชาชีพ”

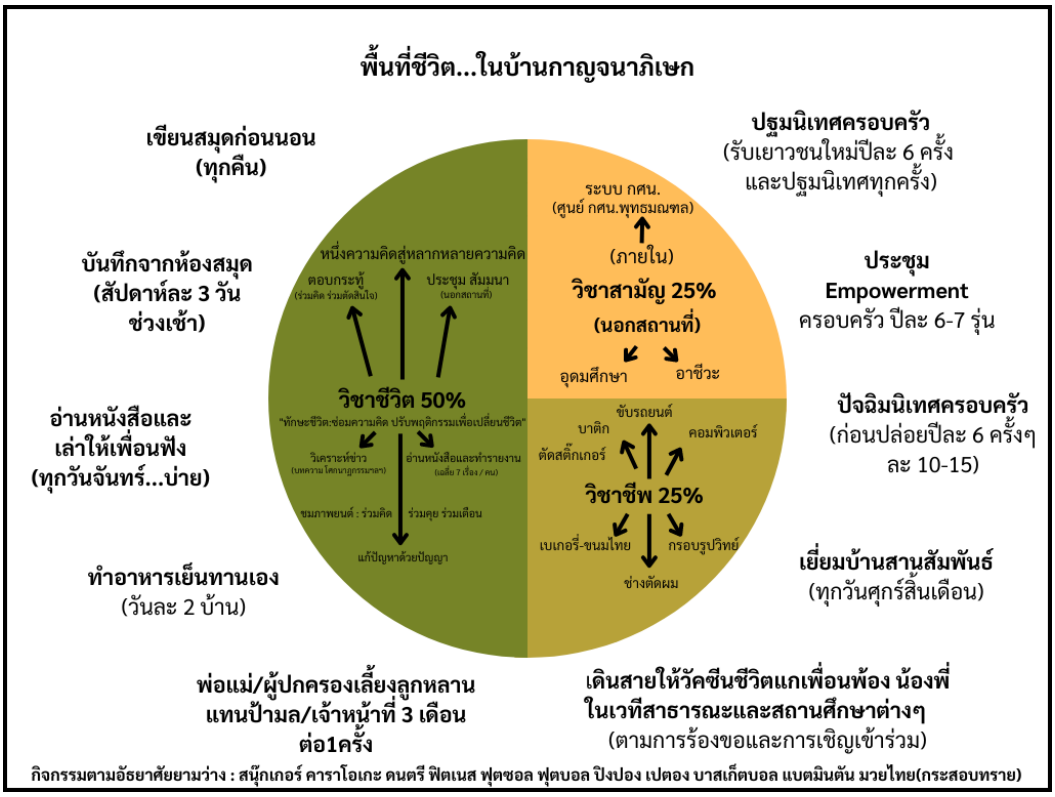

- **กิจกรรมหลักของบ้านกาญจนาภิเษก**

กิจกรรมของบ้านกาญจนาภิเษกพัฒนาขึ้นจากหลักการสำคัญ 3 ประการ (Soft Power Empowerment and Mindset) เพื่อให้เกิดกระบวนการและเครื่องมือที่สอดคล้องเหมาะสมตามจุดประสงค์ ดังนี้

1) การโอบกอดรับขวัญผูกข้อมือในวันแรก (แสดงความห่วงใยพร้อมให้โอกาสด้วยศรัทธา)

2) สมุดบันทึกก่อนนอน / การเขียนจดหมายถึงตัวเอง (ฝึกการขบคิดไตร่ตรองชีวิตที่ผ่านไปในแต่ละวัน รวมถึงยืนยันและสร้างการรับรู้การมีตัวตนของเด็ก ผ่านการตอบจดหมายหรือบันทึก)

3) การปฐมนิเทศเด็ก (เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้าน หลักคิด แนวทาง และวิถีวัฒนธรรมของบ้าน)

4) การปฐมนิเทศพ่อแม่ (เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้าน หลักคิด แนวทาง และวิถีวัฒนธรรมของบ้าน)

5) ต้นไม้ย้ายกระถาง (เพื่อนที่อยู่มาก่อนช่วยเหลือเพื่อนให้ปรับตัวได้ในชีวิตใหม่)

6) ตู้รับจดหมาย (ให้เสียงของเด็กได้รับการรับฟังจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง)

7) วิเคราะห์ภาพยนตร์ ข่าว บทความ (ฝึกการคิดวิเคราะห์ เพิ่มมุมมองต่อโลกและชีวิต)

8) การดูภาพและตีความหมาย (ฝึกการคิดวิเคราะห์เพิ่มมุมมองต่อโลกและชีวิต เพิ่มคลังภาษา)

9) การคัดลอกข้อความที่ประทับใจจากหนังสือในห้องสมุด (เพิ่มคลังภาษา การตีความ และไต่ตรอง)

10) การส่งต่อความรู้ผ่านการคัดเลือกหนังสือที่ตนเองสนใจ สรุปสาระสำคัญหรือคติเตือนใจเพื่อเชิญชวนและเล่าให้เพื่อนฟัง (พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ สรุปประเด็น และการสื่อสาร)

11) พิธีขอขมาเหยื่อ (การสำนึกผิดบนการไต่ตรองและลดตัวตน ปลดภาระทางใจที่แบกหนัก)

12) Empowerment ครอบครัว (สานสัมพันธ์เพิ่มพลังของครอบครัวในการดูแลและเยียวยาจิตใจของทุกฝ่าย)

13) วันฝากบ้านกับครอบครัว โดยให้ครอบครัวของเยาวชนอาสาสมัครมาดูแลแทนในวันที่เจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติภารกิจอื่น (เพื่อแสดงออกถึงความเชื่อมั่นที่มีต่อพลังครอบครัว)

14) จิตอาสา อาสาสมัคร (เรียนรู้ในคุณค่าของตนเองและคุณค่าของการให้)

15) การกิน Hot Pot (สร้างความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก เพื่อลดความเป็นทางการให้น้อยลงและเพิ่มความเป็นมนุษย์ให้จะมากขึ้น)

16) ให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของชุมชนบ้านกาญจนาภิเษก (ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การตัดสินใจด้วยความรับผิดชอบ ทำให้พวกเขารู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม)

17) วันสันติภาพ (การตระหนักในคุณค่าของการขอโทษ ให้อภัย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ)

18) คุยก่อนปล่อย / ปัจฉิมนิเทศ (เพื่อทบทวนร่วมกันและฝากความหวังในผลการตัดสินใจใหม่ของชีวิตด้วยตนเอง)

- **ตารางกิจกรรมบ้านกาญจนาภิเษก**

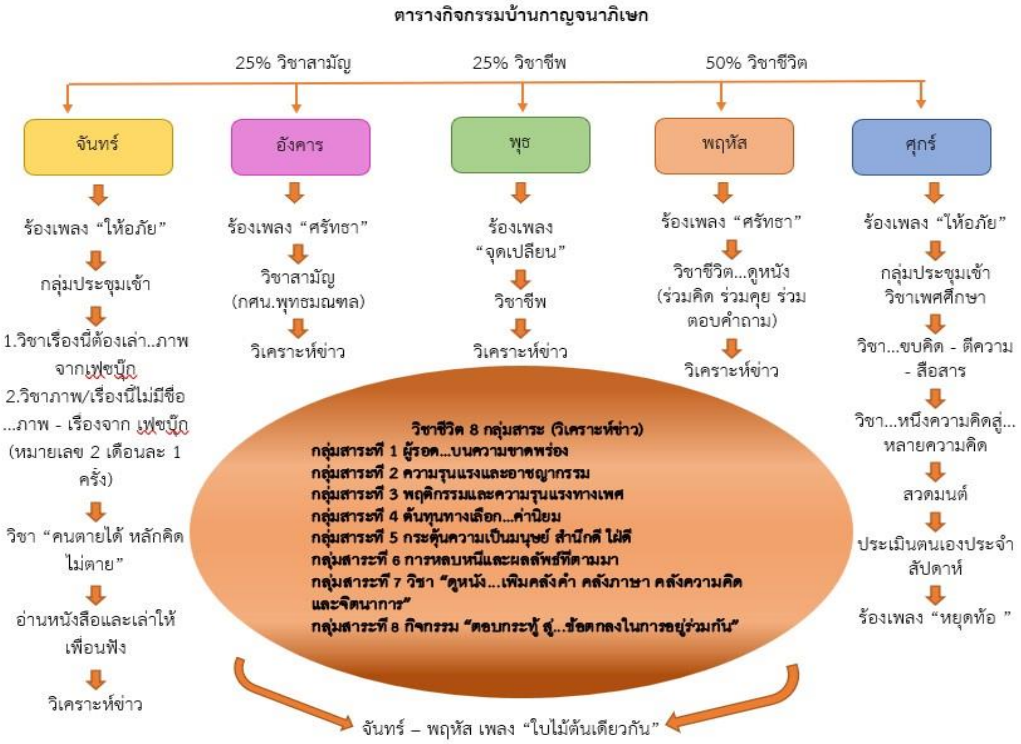

<u>หมายเหตุ</u>

- เขียนจดหมายถึงตัวเองเดือนละครั้ง (กิจกรรมต่อเนื่อง)
- เขียนจดหมายถึงพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อ "บอกเล่า" ความเคลื่อนไหว - พฤติกรรม กิจกรรม ฯลฯ ของเยาวชนด้วยตนเองเดือนละครั้ง
- "กิจกรรมทางเลือก" เวลา 16.00 – 21.30 น. ฟุตซอล คาราโอเกะ สเก๊ตบอร์ด ดูหนัง ตกปลา ปิงปอง สนุ๊กเกอร์ ฯลฯ
- วันเสาร์...ซักผ้า ทำความสะอาดบ้านพัก ฯลฯ
- วันอาทิตย์...ญาติเยี่ยมทั้งวัน
- 16 สิงหาคม...วันสู่เหย้าและพิธีกรรมขอขมาเหยื่อ

- **การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในฐานะหุ้นส่วนคนสำคัญ**

ถึงแม้ว่ากระบวนการ **"พื้นฟู เยียวยา"** เยาวชนที่ก้าวพลาดหลังคำพิพากษาจะดีแค่ไหนก็ตาม หาก **"พ่อแม่ผู้ปกครอง"** ซึ่งเป็น **"ส่วนผสม"** ที่สำคัญในความผิดพลาดของเยาวชนไม่ปรับเปลี่ยนวิธีคิด -วิธีการ

ทำงานกับลูกหลานให้สมวัย สมธาตุ สมเคมี สมสถานการณ์ โอกาสที่เยาวชนจะหวนกลับไป ณ จุดที่ผิดพลาดอีกครั้งหนึ่งย่อมเป็นไปได้

"บ้านกาญจนาภิเษก" มองไม่เห็น **"แสงสว่าง"** กับการลงทุนอบรม การคิดค้น **"มาตรการ-กลไก"** เพื่อให้สารพัดนัก เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานพินิจหรือกรรมการสงเคราะห์หรือใครก็ไม่รู้ให้ไปทำหน้าที่ **"รัก"** เยาวชนที่ก้าวพลาด โดยหลงลืมการกอบกู้พ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งเป็น **"ตัวจริง - เสียงจริง"** ของเยาวชน

แต่มั่นใจว่า...ระหว่างที่เยาวชนถูกควบคุมตัวคือนาทีทองที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเข้าสู่ **"กระบวนการซ่อมใหญ่"** เพื่อทำให้ **"จุดอ่อน"** นั้นแปรรูปเป็น **"จุดแข็ง"** ให้ได้

แต่โดยข้อเท็จจริงของการทำงานเพื่อ **"เพิ่มพลัง เพิ่มจุดแข็ง เพิ่มต้นทุนความสัมพันธ์"** ให้พ่อแม่ผู้ปกครองนั้นยังเป็นแค่แนวคิด เป็นแค่ทฤษฎีหรือตัวหนังสือในกระดาษ ที่สำคัญความเป็น**"สถานควบคุม"** ความเป็น **"คุก"** ภายใต้ **"ระบบ"** ที่เน้นการควบคุมสูงก็ยังเป็น **"อุปสรรค"** ที่ยากต่อการรื้อถอนและเริ่มใหม่เกือบทุกเรื่อง โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมถูกมองด้วยแว่นของ**"ปัญหา" ไม่ใช่ "โอกาส"**

เพื่อทลายข้อจำกัดดังกล่าว **"บ้านกาญจนาภิเษก"** จึงปรับสถานะพ่อแม่ผู้ปกครองให้มาอยู่ในตำแหน่ง "หุ้นส่วน" เพื่อร่วมกันทำหน้าที่ **"ฟื้นฟู เยียวยา"** เยาวชนที่ก้าวพลาด ผ่านทางกิจกรรมที่ **"เพิ่มพลัง เพิ่มจุดแข็ง เพิ่มต้นทุนความสัมพันธ์"** สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองในหลายระดับ เช่น ระดับรับทราบ ระดับต้นทุน ระดับปรับเปลี่ยนทัศนคติ ระดับการมีส่วนร่วม

- **เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน**

"การเขียนบันทึก" ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เด็กได้ระบายหรือทบทวนความรู้สึกนึกคิด ความทรงจำหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา ส่งเสริมให้เกิดทักษะการกลั่นกรองความคิด เรียบเรียงและถ่ายทอดลงบนกระดาษ เพื่อบันทึกความคิด ความรู้สึก และถ่ายทอดส่งต่อเรื่องราว อันเป็นการใช้ทักษะทางสมองส่วนคิด ทำให้เด็กฝึก คิดใคร่ครวญด้วยเหตุและผลก่อนการสื่อสาร โดยมีผู้ใหญ่ที่เขาไว้วางใจเป็นผู้อ่านบันทึกและเขียนตอบกลับบันทึก สะท้อนให้พวกเขารู้สึกว่าเสียงของพวกเขาส่งมาถึงผู้ใหญ่ ทำให้ทิศทางที่จะเดินต่อชัดเจนขึ้น รู้สึกปลอดภัย รับรู้ถึงการถูกให้ความสำคัญ การมีตัวตนและการยอมรับ

"บันทึกจากห้องสมุด" ที่ให้เด็กค้นหาหนังสือหรือเลือกหนังสือที่สนใจไปอ่านทำความเข้าใจและทำการบันทึกสาระที่น่าสนใจ ค้นคว้าพิจารณาถึงประโยชน์ที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิต เพื่อส่งต่อความรู้เหล่านั้นให้กับเพื่อน ๆ และเจ้าหน้าที่ได้อ่านในสิ่งที่เด็กค้นพบจากหนังสือ

"การเขียนไดอารี่ก่อนนอน" เป็นการช่วยให้กระบวนการคิดของวัยรุ่นช้าลง เกิดการคิดไตร่ตรอง ลำดับเหตุการณ์ ทบทวน บันทึกทุกการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสะท้อนความรู้สึก ทำให้ผู้ใหญ่รับรู้ว่าพวกเขา คิดอะไร รู้สึกอย่างไร นอกจากนี้เด็กในบ้านกาญจนาภิเษกจะเขียนจดหมายถึงตัวเองเดือนละ 1 ฉบับ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะให้กำลังใจและส่งต่อความปรารถนาดีถึงตนเอง

"การวิเคราะห์ภาพยนตร์ ข่าว ภาพ และบทความ" เป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ผ่านมุมมอง ของบุคคลที่สาม เช่น ผู้เขียน ตัวละคร ฯลฯ เพราะด้วยข้อจำกัดแห่งวัยทำให้พวกเขายังขาดประสบการณ์ หลายด้าน ดังนั้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้อื่นจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ช่วยเสริมสร้างกระบวนการคิด นอกจากนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบแบ่งกลุ่มย่อย ยังช่วยให้เด็กกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นถ่ายทอดมุมมองต่อสถานการณ์นั้น ๆ ด้วยเหตุและผลของพวกเขา เกิดการโต้เถียง วิเคราะห์ และนำไปสู่ข้อสรุปที่อาจเหมือนหรือต่างออกไปจากความคิดเดิมของพวกเขา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะกะเทาะมุมมองโลกแค่มุมเดียว หันมามองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองที่เปิดกว้างและแตกต่างหลากหลายมากขึ้น รวมถึงพัฒนาทักษะการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี อันเป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนภาพในอนาคตของพวกเขา ดังนั้นกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้จะช่วยให้เด็กค่อย ๆ ฝึกฝนสร้างทักษะในการมองสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและสร้างสรรค์ เรียนรู้ที่จะเข้าใจที่มา

ที่ไป รากเหง้าของปัญหา ปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์หนึ่ง ๆ ดำเนินไป หรือ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ที่เราสามารถหลีกเลี่ยงได้ในชีวิตจริง

“บันได 3 ขั้นในการประเมินการเปลี่ยนแปลงของตนเอง” คือเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กประเมินตนเองว่าในเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงนั้น เด็กสามารถทำได้ถึงระดับใด เพื่อให้เด็กมองเห็นรายละเอียดของพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของตนเอง คิดว่าการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยากเกินกำลังของเขา ตลอดจนสามารถพิจารณาได้ว่าตนเองสามารถปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเองได้มากหรือน้อยเพียงใด ด้วยวิธีการอะไร ซึ่งถือเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้เด็กเลือกที่จะก้าวต่อไปจนกระทั่งประสบผลสำเร็จ หรือ ปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตนเองมากขึ้น เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จที่ตนเองคาดหวัง เพราะคุณค่าที่เอื้อมถึงได้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก จำเป็นต้องมีคนเห็น ยอมรับ และยินดีกับความสำเร็จเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพ่อแม่ ช่วยให้สัมพันธภาพภายในครอบครัวกลับมาอบอุ่นอีกครั้ง ทั้งนี้การชมเชยที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพียงเพราะผลลัพธ์แต่หากเป็นการให้คุณค่าต่อกระบวนการความตั้งใจของเด็ก ตระหนักและให้คุณค่าแบบเข้าใจ ความแตกต่างอย่างไม่เหมารวม

“การสื่อสารเชิงบวก” การสื่อสารกับเด็กมีผลไม่ว่าจะเป็นวัจนภาษา วาจาที่เปล่งออกมาให้ได้ยิน ผ่านคลื่นเสียง หรืออวัจนภาษา ภาษากายที่หมายรวมถึงท่าทาง สีหน้า แววตา ฯลฯ การสื่อสารเชิงบวกจึงเป็นเสมือนต้นทุนสำคัญที่ทำหน้าที่สะท้อนคุณค่าเชิงบวกให้กับเด็ก ก่อให้เกิดสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างบุคคล นำไปสู่การเคารพและยอบรับตนเองเกี่ยวกับข้อดีข้อเสีย ซึ่งไม่ส่งผลกระทบให้เกิดการลดทอนคุณค่าของเด็ก

“การปรับสภาวะแวดล้อม” อาศัยหลักการทำงานแบบหุ้นส่วนระหว่างองค์กร พ่อแม่ และชุมชน ครอบครัวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีความหมายมากที่สุดในระบบนิเวศชีวิตของเด็ก พฤติกรรมคำพูดของพ่อแม่สะสมและส่งผลต่อเด็กทั้งสิ้น ไม่ว่าทางบวกหรือลบ ดังนั้นในการแก้ไขหรือฟื้นฟูศักยภาพแห่งชีวิตของเด็กต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นปัจจัยอันดับต้น ๆ ที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงตนเอง หากกระบวนการทำงานละเลยและไม่เห็นถึงความสำคัญในบทบาทของพ่อแม่ ก็ไม่สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตสมบูรณ์อย่างรอบด้าน ส่งผลให้บ้านกาญจนาภิเษกจัดกิจกรรมเลี้ยงไข่ต้มขึ้น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ชีวิตการเป็นพ่อแม่ โดยกำหนดให้เด็กเยาวชนถือไข่ต้มติดตัวตลอดระยะเวลา 8 วัน หากไข่ต้มแตกให้เก็บหรือซ่อมชิ้นส่วนแต่ห้ามไม่ให้ทิ้ง เมื่อครบกำหนดให้เด็กนำไข่ต้มมาส่งเจ้าหน้าที่พร้อมตั้งคำถามชวนคิด เช่น ประสบปัญหาอะไรในการเลี้ยงไข่ต้ม รู้สึกลำบาก รำคาญ เครียด หรือ เบื่อกับการเลี้ยงไข่ต้มหรือไม่ ชวนย้อนคิดว่าพ่อแม่ที่เลี้ยงเรามา 18-19 ปี เขาประสบปัญหาอะไรบ้าง คิดว่าความอดทนของพ่อแม่มาจากอะไร และปิดท้ายด้วยการถอดบทเรียนรู้ร่วมกัน ค่อย ๆ ปรับจูนความคิดความรู้สึกทางลบของเด็กที่มีต่อพ่อแม่ให้เห็นความเป็นจริงและเกิดความเห็นอกเห็นใจ นำไปสู่ภาวะคลายตัว พร้อมที่จะฟื้นฟูและกลับสู่อ้อมอกของครอบครัวต่อไป

- **การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมภายใต้ภารกิจ "จิตอาสา**

การไม่เป็น **"คนอื่น"** หรือการออกไปเป็น **"ส่วนหนึ่งของสังคม"** คือ รูปแบบหนึ่งของการเยียวยาที่ไม่เป็นทางการ แม้ไม่เหมือนกับการไปพบจิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษา แต่อาจได้ผลเสมอกันหรือมากกว่า โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่บ่มตัวเองอยู่ในพื้นที่เทาปนดำมานาน...

การได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ภัยในสถานการณ์ต่างๆ ช่วยลดช่องว่างการเป็น **"คนอื่น"** ของสังคมให้กับเยาวชนที่ก้าวพลาดได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ต่างจากการค้นพบ **"ยาใจ"** หรือการให้อาหารหมาป่าตัวดีนั่นเอง !!! ตัวอย่างกิจกรรมที่ผ่านมา เช่น อาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิจังหวัดพังงา อาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยโคลนถล่มจังหวัดอุตรดิตถ์ อาสาสมัครทำความสะอาดถนนราชประสงค์ จังหวัดกรุงเทพฯ อาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมใหญ่จังหวัดนครปฐม อาสาสมัครช่วยเหลือคุณตา – คุณยายที่ลูกหลานทอดทิ้งจังหวัดนนทบุรี อาสาสมัครช่วยเหลือเจ้าของบ้านทรงไทยที่พังทลายลงจากการดีดบ้าน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาสาสมัครซ่อมแซมบ้านพักผู้พิการจรัญสนิทวงศ์ กรุงเทพฯ กิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ กรุงเทพฯ อาสาสมัครช่วยงานศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก นครปฐม

- **การประสานส่งต่อ**

บ้านกาญจนาภิเษก เชื่อว่า เมื่อกระบวนการการจัดการเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู เยียวยา พัฒนาเยาวชนที่ก้าวพลาดบนฐานของคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ บูรณาการการไปกับเรียนหนังสือ เรียนอาชีพ เรียนวิชาชีวิต การออกไปร่วมกิจกรรมจิตอาสากับบุคคลต่างๆในสังคม และการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง คือ โอกาสที่เยาวชนจะก้าวสู่จุดเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่ง

จึงการทำงานประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐเอกชน เครือข่ายชุมชน อีกทั้งมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง จึงเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะ “หุ้นส่วน”ในการแก้ไขฟื้นฟู เยียวยา พัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นบุตรหลานร่วมกับทีมงานศูนย์ฝึกฯ บ้านกาญนาภิเษกอย่างใกล้ชิด ฉะนั้นที่นี่จึงมีกระบวนการทำงานกับผู้ปกครองตั้งแต่รับตัวใหม่ โดยการปฐมนิเทศให้ผู้ปกครองเข้าใจ และทำงานร่วมกัน ประสานกันในการพัฒนาลูกหลาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งส่งกลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชน

- **ปัจจัยความสำเร็จของบ้านกาญจนาภิเษก**

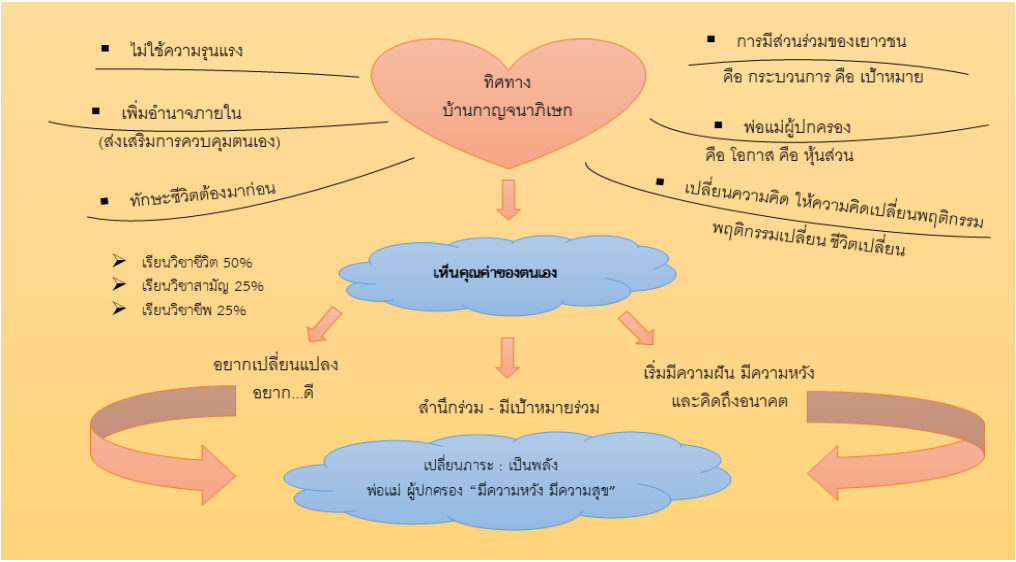

กระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ขึ้นในสังคม ส่วนหนึ่งเกิดจากวิสัยทัศน์และคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่สะท้อนกระบวนการคิดผ่านการพูดคุยและลงมือทำ อันเชื่อมโยงให้เห็นหลักคิดที่เปิดกว้างอย่างเข้าใจโดยปราศจากอคติ ความเชื่อที่มั่นคง การวางกระบวนการที่แยบยลและความสามารถในการ Empowerment ผู้คนด้วย Soft Power รวมถึงความร่วมแรงร่วมใจของบุคลากรที่ตื่นรู้และร่วมกันแบกรับภาระด้วยความเป็นเอกภาพ จนเป็นกระบวนการที่หนักแน่น มั่นคง พร้อมรับมือกับภารกิจที่ยากยิ่งและไม่เคยมีใครทำได้มาก่อนจนสัมฤทธิ์ผล นำไปสู่การออกแบบกระบวนการที่ปราณีต อ่อนโยนและสอดรับกันตลอดเส้นทาง (มุ่งการทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง Mindset กำหนด Concept ของแต่ละกระบวนการอย่างแม่นยำ บนฐานความรู้ร่วมกับความรักและศรัทธาในมนุษย์ จัดวางขั้นตอนกระบวนการตลอดจนนำ Best Practice กับมาเรียนรู้และสร้างพลังครั้งใหม่)

4.2.5.4 ศักยภาพ ข้อจำกัดในการดำเนินงานที่ผ่านมา และทิศทางการพัฒนาในอนาคต

บ้านกาญจนาภิเษกเป็นองค์กรของรัฐ ที่ดำเนินงานโดยอาศัยความสัมพันธ์แนวราบที่ปราศจากการใช้อำนาจนิยมแนวดิ่ง ซึ่งเป็นโมเดลที่ไม่สามารถพัฒนาภายใต้กรอบแห่งรัฐได้ เพราะความขัดแย้งแห่งหลักการและเหตุผล การปกครองด้วยความหวาดกลัวซึ่งอำนาจไม่ใช่วิธีการที่บ้านกาญจนาภิเษกใช้ แต่หากอาศัยหลักแห่งความเสมอภาค ยอมรับ และเคารพซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดได้เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการทำงานของบ้านกาญจนาภิเษกจะส่งสัญญาณ ทำให้รัฐรับรู้ว่าสิ่งที่แต่ละหน่วยงานต้องการ คือ การคืนอำนาจการตัดสินใจให้แต่ละหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อให้เกิด

กระบวนการคิดที่นอกกรอบ สรรสร้างให้เกิดกระบวนการใหม่ที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของเด็กในแต่ละพื้นที่ รวมถึงปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการด้วยอำนาจแนวดิ่งและแทนที่ด้วยการดูแลด้วยอำนาจแนวราบ

4.2.5.5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

- **ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ**

การร่วมกันพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม และมีความเฉพาะในการพัฒนาบ้านกาญจนาภิเษกให้เป็นสถานฝึกและอบรมเอกชน ซึ่งที่ผ่านมา บ้านกาญจนาภิเษก ถือว่ามีกระบวนการพัฒนาเด็กเยาวชนที่รูปธรรม และมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ต่อการทำงานกับเด็กเยาวชนและครอบครัว

- **การสนับสนุน จากภาครัฐ**

ปัจจุบันบ้านกาญจนาภิเษก สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งใช้ระบบ Out Source โดยการทำสัญญากับบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ข้าราชการให้เข้าไปทำหน้าที่ผู้อำนวยการแทนข้าราชการซึ่งการที่ผู้บริหารระดับนโยบายของกรมพินิจฯ นำระบบ Out Source เข้ามาใช้กับศูนย์ฝึกฯ แม้เพียง 1 แห่ง ก็สะท้อนความจำเป็นที่ศูนย์ฝึกฯ 1 แห่งนั้น ต้องหลุดจากกรอบเก่าที่แข็งแกร่งแต่สร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าว "บ้านกาญจนาภิเษก" จึงไม่รับมรดกทางความคิดของรัฐที่เคยปฏิบัติต่อเยาวชนที่ก้าวพลาด โดยเฉพาะกฎเหล็ก การควบคุมสูง การจำกัดพื้นที่ จำกัดเวลา การบังคับบัญชาในแนวดิ่งและปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้ถูกควบคุม

ดังนั้น เมื่อต้องออกจากระบบเป็นเอกชนเต็มรูปแบบ เพื่อเป็นสถานฝึกและอบรมเอกชน ที่ต้องดูแลเด็กเยาวชนที่ก้าวพลาด รัฐควรต้องเข้ามาสนับสนุนภารกิจดังกล่าว และงบประมาณเพื่อให้การบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กเยาวชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

- **วิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน**

ควรมีการพัฒนาร่วมกันทั้งในเรื่องวิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานที่เน้นการทำงานร่วมกัน ซึ่งที่ผ่านบ้านกาญจนาภิเษกมีการพัฒนากระบวนการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ที่ทำงานร่วมกับเยาวชนและครอบครัว ดังนั้นการติดตาม การกำกับดูแล การประเมินจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงการไม่ทำให้ภาคเอกชนที่ต้องเข้ามาจดทะเบียนรู้สึกถูกควบคุมจากภาครัฐ

- **การทำข้อตกลงความร่วมมือ**

ปัจจุบันบ้านกาญจนาภิเษก เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ หากเมื่อต้องออกจากระบบเพื่อเป็นสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเอกชน ควรมีการทำงานร่วมมือกันกับทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม และเน้นการพัฒนาการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำแนวทางการพัฒนาเด็กเยาวชนของบ้านกาญจนาภิเษกเป็นต้นแบบและขยายผลต่อไปยังศูนย์ฝึกฯอื่นได้

- **วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย**

กรมพินิจฯและบ้านกาญจนาภิเษก ควรมีการสร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนมุมมองต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีการประสานงานทั้งในรูปแบบทางการ และไม่เป็นทางการ ตั้งแต่ชั้นสถานพินิจฯก่อนส่งเยาวชนยังบ้านกาญจนาภิเษก

- **รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาเด็กเยาวชน**

บ้านกาญจนาภิเษก ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความโดดเด่นและเป็นต้นแบบที่ดีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และมีกระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ขึ้นในสังคม ดังนั้นบ้านกาญจนาภิเษกสามารถเป็นตัวอย่างและต้นแบบให้แก่หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะเข้ามาจดทะเบียนเป็นสถานฝึกอบรมเอกชน รวมถึงเป็นต้นแบบและขยายผลต่อไปยังศูนย์ฝึกฯอื่นๆได้

- **การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน**

ที่ผ่านมาบ้านกาญจนาภิเษกมีกระบวนการที่ชัดเจนในเรื่องการประเมินผลเด็กเยาวชนและรายงานความก้าวหน้าไปยังศาลฯ รวมถึงมีเครื่องมือ กิจกรรมของบ้านกาญจนาภิเษกที่พัฒนาขึ้นจากหลักการสำคัญ 3 ประการ (Soft Power Empowerment and Mindset) ซึ่งมีการพัฒนากระบวนการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นตัวอย่างให้แก่หน่วยงานเครือข่ายอื่นๆต่อไปได้

- **ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อการพัฒนา**

1) แนวคิดในการดำเนินงานของรัฐต้องเล็กลง ประชาชนต้องใหญ่ขึ้น รัฐควรมีการสนับสนุนการศึกษาและค้นคว้าเพื่อหาวิธีการทำให้เด็กกระทำผิดซ้ำลดน้อยลง
2) การสะสมปัญหาเล็ก ๆ ก่อให้เกิดปัญหาขนาดใหญ่ เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้และเข้าใจว่าสิ่งผิดปกติ ในสังคมคือเรื่องปกติที่มักเกิดขึ้นในสังคม ภาวะที่เกิดขึ้นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ยากจะคาดเดาและเป็นสิ่งเตือนใจว่าภัยร้ายกำลังคืบคลานเข้าสู่สังคม การเฝ้าระวัง ส่งเสริม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คิดเป็นและคิดได้ของคนต้นน้ำ จึงเป็นทางออกของปัญหาเหล่านี้ หากแต่ในปัจจุบันการส่งเสริมในลักษณะดังกล่าวยังไม่มากเท่าที่ควร งบประมาณส่วนใหญ่เสียไปกับการแก้ไขปัญหาบุคคลปลายน้ำหรือคนที่ก้าวพลาดให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีพลังและมีคุณภาพ การบริหารจัดการศูนย์ฝึกอบรมจึงเป็นเพียงการใช้งบประมาณปลายทางเพื่อชดเชยและดูแลแก้ไขปัญหาการกระทำผิดที่เกิดขึ้น แต่จะดีกว่าไหม ถ้าเราจะใช้งบประมาณไปกับการเฝ้าระวัง ส่งเสริม ดูแลบุคคลต้นน้ำไม่ให้ก้าวพลาดดังเช่นที่เป็นอยู่ เพื่อให้เกิดการดูแลจากต้นทาง
3) ความล้มเหลวของการทำบันทึกก่อนนอน คือ การสื่อสารทางเดียวโดยปราศจากการรับฟังและพูดคุยจากบุคคลที่เด็กรู้สึกไว้วางใจ เพราะกระบวนการที่เกิดขึ้นไม่นำไปสู่การสร้างความรู้สึก

ปลอดภัย เด็กไม่รู้สึกว่าสิ่งที่ทำ ทำให้พวกเขามีคุณค่า หากแต่เป็นการทำไปโดยหน้าที่ เมื่อพวกเขารู้สึกว่าตนเองเป็นคนนอกสังคม จึงง่ายที่จะการตัดสินใจทำร้ายผู้อื่นได้มากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) การดูแลอย่างปราณีตในขอบเขตของจำนวนมหาศาลย่อมไม่ก่อให้เกิดการผลิตสร้างอย่างทั่วถึง กล่าวคือ ในการดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนควรวางจำนวนเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับจำนวนเด็กไม่มากจนทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง (เจ้าหน้าที่ 1 คน ดูแลเด็กไม่เกิน 5 คน)
5) การดำเนินงานที่ครอบคลุมเพื่อดูแลเด็กด้วยประสิทธิภาพ 100% เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ระบบนิเวศทางสังคมที่เหมาะสมช่วยให้สังคมผลิตสร้างคนดีในสังคมมากกว่า เมื่อคนในสังคมไม่สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่เป็นปัญหาได้ จึงปล่อยให้การแก้ไขปัญหาเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลแทน ดังนั้นโครงสร้างและการทำงานของภาครัฐคือตัวบ่งชี้พฤติกรรมของประชาชน จงกล้าที่จะเปลี่ยน เพื่อเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

4.2.6 ข้อค้นพบจากการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง

จากการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่งที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต เกิดข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

4.2.6.1 ข้อค้นพบระดับนโยบาย

- **หน่วยงานมีการทำ MOU ร่วมกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน** จากการศึกษาพบว่าหน่วยงานนำร่อง ถึงแม้จะเป็นหน่วยงานเอกชน แต่ได้ดำเนินโครงการร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯมาอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานบางแห่ง ดังเช่น ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ มูลนิธิบ้านพระพร มีการรับเด็กเยาวชนที่ก้าวพลาดมาแล้วเกิน 10 ปี และได้มีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ จากการดำเนินงานร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง จึงได้มีการทำข้อตกลงร่วมกันในการร่วมมือกันพัฒนาเด็กในแต่ละมิติกับกรมพินิจฯ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ถือเป็นภาคีเครือข่ายที่สำคัญ
- **มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย คืนเด็กและเยาวชนสู่สังคม เช่นเดียวกัน** หน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่ง ต่างมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการทำงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ถึงแม้วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ลักษณะหน่วยงาน วิธีการปฏิบัติ กิจกรรมอาจมีจุดเด่นที่แตกต่างหรือคล้ายคลึง

กัน แต่มีข้อค้นพบว่าทุกแห่งต่างมีเป้าหมายที่สำคัญในการให้โอกาส ส่งเสริมการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อเด็กเยาวชน และต้องการคืนเด็กสู่ครอบครัวชุมชนและสังคม

- **มีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมพินิจฯ** หน่วยงานแต่ละแห่งทั้งภาครัฐและเอกชน แม้แต่องค์กรทางศาสนา ต่างก็มีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ และมีกลุ่มเป้าหมายในการทำงานเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ของกรมพินิจในการเป็นองค์กรมาตรฐานสากลด้านการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม
- **หน่วยงานมีอุดมการณ์ ฐานคิด ในการทำงานกับเด็กและเยาวชน** หน่วยงานแต่ละแห่งทั้งภาครัฐเอกชน และองค์กรทางศาสนา ต่างมีแนวคิด หลักการ และฐานคิด ที่ให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน การเน้นการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูช่วยเหลือมากกว่าลงโทษ และมีฐานคิดต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนแบบองค์รวม

4.2.6.2 ข้อค้นพบระดับบริหารจัดการ

- **หน่วยงานมีการรับเด็กและเยาวชนจากกรมพินิจมาอย่างต่อเนื่อง** โดยพบว่าจากสถิติการรับเด็กและเยาวชนของหน่วยงานนำร่อง มีการรับเด็กเยาวชนจากสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกฯมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งกลุ่มเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มในชั้นสถานพินิจฯ กลุ่มเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และกลุ่มที่ได้รับการปล่อยตัวแล้ว
- **มีความพร้อมและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับภาครัฐ** (มีเปิดใจเปิดรับในการปฏิบัติการร่วมกัน) พบว่าหน่วยงานแต่ละแห่งมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐมากมาย ไม่เฉพาะกรมพินิจฯเท่านั้น ยังมีการทำงานกับภาคีเครือข่ายในสังกัด กรมกระทรวงอื่น การทำงานกับหน่วยงานท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และ การทำงานกับภาคเอกชน เช่น NGO บริษัท สถานประกอบการเป็นต้น
- **หน่วยงานที่เป็นองค์กรเอกชน ที่ผ่านมาไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ** จากการศึกษาหน่วยงานที่เป็นเอกชน ส่วนใหญ่จะได้รับจากเงินบริจาคทั้งในและต่างประเทศ โดยที่ผ่านมาจะไม่ได้รับงบประมาณจากรัฐในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งพบว่าที่ผ่านมา ทั้งกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจฯ กรมคุมประพฤติ ที่ได้ดำเนินการส่งกลุ่มเป้าหมายไปยังหน่วยงานเหล่านี้ ต่างไม่ได้มีงบประมาณสนับสนุนให้แก่องค์กร หรือให้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- **มีศักยภาพในการบริหารจัดการในการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชน** โดยมีบุคลากร สถานที่ สวัสดิการ งบประมาณในการบริหารจัดการองค์กร หน่วยงานแต่ละแห่งทั้งภาครัฐ

และเอกชนมีการจัดตั้งจดทะเบียนตามกฎหมายไทย โดยมีบุคลากร สถานที่ สวัสดิการ และบประมาณที่สามารถรองรับเด็กและเยาวชนได้

- **มีการประเมินผล รายงานผลการดำเนินงาน** พบว่าหน่วยงานแต่ละแห่งมีการประเมินผลที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นไปตามที่หน่วยงานกำหนด และบางแห่งมีการวางแผนวิธีการประเมินร่วมกับหน่วยงานของกรมพินิจฯ ซึ่งจะเป็นทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนการรายงานศาลนั้น หน่วยงานบางแห่งเคยมีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าของเด็กเยาวชนไปยังสถานพินิจฯ และศาลเยาวชน แต่หน่วยงานบางแห่งยังไม่เคยจัดทำรายงานผลแบบเป็นทางการให้กับหน่วยงานที่ส่งต่อมา และต้องการที่จะพัฒนาในเรื่องระบบการประเมินและรายงานผลร่วมกัน

4.2.6.3 ข้อค้นพบระดับปฏิบัติการ

- มีกระบวนการ กิจกรรม โปรแกรมการพัฒนาเด็กที่มีความเฉพาะ พบว่าหน่วยงานแต่ละแห่งมีหลักสูตร กิจกรรม กระบวนการที่มีความโดดเด่นแตกต่างกัน โดยมีกระบวนการในการพัฒนาในมิติต่างๆที่เป็นไปตามพื้นที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งขององค์กร ทั้งนี้แต่ละแห่งจะมีส่งเสริมทั้งทางด้านทักษะ การส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมด้านอาชีพ และมีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน เป็นต้น
- มีการพัฒนาและยกระดับระบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง พบว่าหน่วยงานแต่ละแห่งมีการพัฒนาองค์ความรู้ การศึกษาวิจัย การพัฒนากระบวนการทำงานในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ซึ่งบางแห่งพัฒนาจนเป็นต้นแบบ หรือศูนย์การเรียนรู้ให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน หน่วยงานท้องถิ่น และสถานศึกษาต่างๆที่เข้ามาเรียนรู้และศึกษาดูงานด้านเด็กและเยาวชน
- มีภาคีเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม พบว่า หน่วยงานแต่ละแห่งไม่ได้ทำงานแบบโดดเดี่ยว แต่เน้นการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ระหว่างภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และภาคประชาสังคม
- มีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน จากการศึกษากระบวนการในการพัฒนาเด็กเยาวชนแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมกระบวนการที่ให้ผู้ปกครอง ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม โดยมองว่าครอบครัวเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาเด็ก และท้ายที่สุดเด็กเยาวชนต้องกลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชน
- หน่วยงานมีการพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัย ที่สามารถสนับสนุนต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย พบว่า หน่วยงานแต่ละแห่งมีการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง ที่พัฒนาทั้งองค์ความรู้ วิธีการ กระบวนการ เทคนิคทักษะ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาเด็กเยาวชนในแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้ ไม่เพียงแต่เฉพาะเด็กและเยาวชนกลุ่มก้าวพลาดเท่านั้น

4.2.6.4 ข้อสังเกตจากการศึกษาและถอดบทเรียนหน่วยงานนำร่อง

1. **หน่วยงานรองรับเด็กเยาวชนเพศหญิง** จากการศึกษาหน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่ง พบว่า แต่ละแห่งมีเกณฑ์ในการรับเด็กเยาวชนที่เป็นเพศชายเท่านั้น ซึ่งอาจมาจากข้อจำกัดเรื่องที่พักที่อยู่อาศัยระหว่างที่อยู่ในสถานที่ต่างๆเหล่านี้ ทำให้สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานต่างๆที่กรมพินิจฯ สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาให้เป็นสถานฝึกอบรม สถานศึกษา สถานแนะนำทางจิตตามกฎหมายเหล่านี้ จำเป็นต้องสรรหาหน่วยงานในการรองรับให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ชายและผู้หญิง
2. **หน่วยงานที่สามารถพัฒนาเป็นสถานแนะนำทางจิต** จากการศึกษาหน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่ง พบว่าทั้ง 5 แห่งสามารถพัฒนาไปเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรมได้ แต่หากพิจารณาถึงสถานแนะนำทางจิต อาจยังไม่มีกล่าวถึงหรือไม่ได้เป็นภารกิจหลักของหน่วยงานเหล่านี้ อาจต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงานด้านสุขภาพจิต ทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคประชาสังคม ที่อาจเข้ามามีบทบาทในการร่วมเป็นสถานแนะนำทางจิต ของกรมพินิจฯได้ เช่น โรงพยาบาลของรัฐ คลินิก หรืออาสาสมัครให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต เป็นต้น
3. **หน่วยงานที่เป็นลักษณะองค์กรเครือข่ายชุมชน ภาคประชาสังคม** จากการศึกษาทั้ง 5 แห่ง ยังไม่มีลักษณะที่เป็นเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชน ซึ่งอาจหมายรวมถึงการเชื่อมการปฏิบัติงานโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม หรือหน่วยปฏิบัติการใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมถึงลักษณะหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ชุมชน โดยการเชื่อมประสานกับหน่วยระดับพื้นที่ชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชน ครอบครัวของเด็กและเยาวชน สามารถใช้บริการในระดับพื้นที่ เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน หน่วยบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service crisis center) เป็นต้น ซึ่งองค์กรเครือข่าย เครือข่ายชุมชน ภาคประชาสังคมเหล่านี้ สามารถเป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาเป็น สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตต่อไปได้
4. **การไม่มีหน่วยงานครอบคลุมทุกภูมิภาค** จากการศึกษาทั้ง 5 แห่งพบว่า ยังไม่มีหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ และในพื้นที่สามชายแดนภาคใต้ ซึ่งในแต่ภูมิภาคนั้น จะมีความหลากหลายความแตกต่างทั้งทางกายภาพ พื้นที่ ท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ซึ่งอาจมีความเหมาะสมต่อบริบทของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ทำให้สะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานต่างๆที่กรมพินิจฯสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาให้เป็นสถานฝึกอบรม สถานศึกษา สถานแนะนำทางจิตตามกฎหมายเหล่านี้ จำเป็นต้องสรรหาหน่วยงานในรองรับให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค

5. **หน่วยงานที่เป็นลักษณะการฝึกอาชีพ** โดนมีการให้เยาวชนได้เข้าทำงานในสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ นั้น พบว่า ในช่วงระยะที่เยาวชนกำลังฝึกอาชีพ และยังไม่ได้รับเงินเดือนนั้น เยาวชนจำเป็นต้องมีทุนสนับสนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างการฝึกอาชีพ เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าที่พัก ฯลฯ ซึ่งเยาวชนบางคนอาจมีครอบครัวพร้อมที่จะสนับสนุน แต่บางครอบครัวยังไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว จึงอาจเป็นข้อพึงพิจารณาในการปฏิบัติงานการ และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มากขึ้น เช่น การมีกองทุนสนับสนุนให้แก่เยาวชน การมีจัดหาสถานที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยงระหว่างการฝึกอาชีพ เป็นต้น
6. **หน่วยงานบางแห่ง ถึงแม้จะมีเงื่อนไขในการรับเด็กเยาวชนทุกกลุ่ม** แต่จากการศึกษาก็พบว่าหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีความเฉพาะ ดังนั้น กรมพินิจฯจึงควรมีการจำแนกประเภทหน่วยงานประเภทกลุ่มเด็กเยาวชน การพิจารณาถึงความเหมาะสมในการส่งต่อเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีเหมาะสมกับเด็กเยาวชนแต่ละราย โดยอาจมีการทำทะเบียนรายชื่อเครือข่ายหน่วยงานต่างๆ โดยจัดกลุ่มเป็นประเภท หลักเกณฑ์เงื่อนไข กลุ่มเป้าหมาย การทำงานร่วมกัน ให้ชัดเจน
7. **หน่วยงานส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาบุคลากร การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และเน้นการทำงานร่วมกับกรมพินิจฯ** จากการศึกษาหน่วยงานแต่ละแห่ง ยินดีที่จะทำงานร่วมมือกับกรมพินิจฯ ในการพัฒนาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ถึงแม้บางแห่งจะมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่อาจมีจำนวนไม่มาก หรือไม่มีนักวิชาชีพต่างๆ แต่ในอนาคตหากมีการทำงานร่วมกันอาจร่วมกันเป็นในเชิงวิชาชีพได้ เช่น การให้นักวิชาชีพนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลวิชาชีพ ฯลฯ ของกรมพินิจฯมาทำงานร่วมกับเครือข่าย ซึ่งสะท้อนตรงกันว่า กรมพินิจฯจึงควรมีหลักสูตรการเตรียมความพร้อมบุคลากร ทั้งของกรมพินิจฯ และของหน่วยงานนำร่อง ที่จะพัฒนาองค์ความรู้ทักษะที่สำคัญ การพัฒนาการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยลักษณะที่เป็นมิตร ไม่ได้มาตรวจสอบ ไม่ได้มาเพิ่มภาระ หรือก้าวก่ายงานของกันและกัน แต่เป็นในลักษณะ partnership
8. **การร่วมกันพัฒนาหน่วยงานเดิม และสรรหาหน่วยงานเครือข่ายใหม่** จากการศึกษาทั้ง 5 แห่ง พบว่าส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับกรมพินิจฯมาหลายปี มีประสบการณ์ และอาจเป็นต้นแบบให้กับหน่วยงานอื่นๆได้ กรมพินิจฯ จึงควรมีแนวทางการพัฒนาหน่วยงานเครือข่ายเดิมยกระดับ พัฒนาให้เป็นหน่วยงานต้นแบบ การมีรางวัลสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงาน และร่วมกันกับหน่วยงานเดิม ในการประชาสัมพันธ์ สรรหาหน่วยงานเครือข่ายใหม่ๆ เพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกภูมิภาค

4.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการ ต่อการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง ถึงการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยมีสาระสำคัญดังนี้

4.3.1 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ณ วันที่ 15 กันยายน 2565 โดยพ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ให้ความเห็นต่อการศึกษาและถอดบทเรียนองค์กรเครือข่ายนำร่องทั้ง 5 แห่ง และการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) การศึกษาและถอดบทเรียนองค์กรเครือข่ายนำร่องทั้ง 5 แห่ง มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้เห็นถึงข้อจำกัด จุดแข็ง จุดอ่อน แนวโน้มต่อการพัฒนาและการจัดการในอนาคต รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงหลักการ ข้อมูลที่สำคัญของแต่ละหน่วยงาน ที่สามารถนำไปปรับเป็นแนวทางการทำงานในเรื่องการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม สถานแนะนำทางจิตจากต้นแบบทั้ง 5 แห่งได้

2) การศึกษาและถอดบทเรียนศูนย์ฝึกและอบรมบ้านกาญจนาภิเษก ซึ่งถือเป็นหน่วยงานของกรมพินิจฯ และถือเป็นหน่วยงานที่มีความโดดเด่น มีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและพยายามถ่ายทอดงานพัฒนาเด็กเยาวชนต่อสังคมให้เข้าใจและยอมรับ และมีจุดแข็งที่สำคัญในเรื่องการส่งเสริมกระบวนการคิดให้กับเด็กเยาวชน และเน้นการทำงานร่วมครอบครัว ฉะนั้นจึงต้องศึกษาถึงกระบวนการทำงานที่สามารถนำมาปรับใช้กับหน่วยงานอื่นๆในกรมพินิจฯ และต้องมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาและพิจารณาถึงการจัดการที่เหมาะสมกับบ้านกาญจนาภิเษก

3) หลักสำคัญในการทำงานในปัจจุบันที่เน้นเรื่องการเปลี่ยนวิธีคิดของเด็กและเยาวชน จะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้ กล่าวคือ “คุณเปลี่ยนความคิดเขาได้ ก็เปลี่ยนวิธีเปลี่ยนพฤติกรรมเขาได้” ฉะนั้นทำอย่างไรก็ได้ให้เขาเปลี่ยนความคิด หลักการคืออะไรก็ได้ ที่เปลี่ยนความคิดเขาได้ มันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานของมนุษย์ เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงได้คือ ความคิดประสบการณ์และการเรียนรู้ ประกอบกับต้องมีผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือ เพราะเด็กบางคนไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิถีของตัวเอง อาจจะต้องมีผู้ช่วย ฉะนั้น กรมพินิจฯ จะทำได้แค่หน้าที่ผู้ช่วยเหลือ และต้องมีระบบการจัดการที่เป็นระบบ โดยปัจจุบัน กรมฯมี 2 มิติในการทำงานคือ (1) ให้โอกาส (2) สร้างโอกาส “การให้โอกาส ถ้าไม่มีโอกาสต้องสร้างโอกาสให้ได้ เด็กบางคนไม่มีโอกาส เราต้องสร้าง เด็กบางคนมีโอกาส เราต้องให้เขา ฉะนั้นเด็กหลายคนที่ไม่มีโอกาส เราต้องสร้าง”

4) การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อศูนย์ฝึกและอบรมฯเอกชน ซึ่งอาจจะไม่ได้ใช้ชื่อว่า สถานฝึกอบรม หรือ

สถานที่ตามกฎหมาย เพราะที่ผ่านมาในสังคมยังมีภาพลบต่อหน่วยงานสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ ฉะนั้นการปรับเปลี่ยน vision ทัศนคติของคนในสังคม ต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจัง อาจมีการสื่อสารให้สังคมรับรู้ว่าสถานที่เหล่านี้เป็นสถาบันพัฒนา พัฒนาในเรื่องการให้โอกาสและการสร้างโอกาสให้เด็กเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่ก้าวพลาด และสิ่งสำคัญคือ มุมมองของคนทำงาน และสาธารณะต้องเปลี่ยนด้วย สื่อต่างๆ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนมุมมองของคนในสังคม

5) เรื่องการกำกับดูแลหน่วยงานเครือข่าย ทางกรมพินิจฯจะไม่ไปปรับเปลี่ยนวิธีการของหน่วยงาน ตั้งแต่วิธีการคัดเลือก วิธีการจัดการ วิธีการดูแล รวมถึงวิธีการฝึก กรมฯจะต้องทำหน้าที่แค่เป็นตัวเสริม กรมฯจะไม่ใช่ตัวหลัก หน่วยงานเครือข่ายคือตัวหลัก กรมฯจะทำหน้าที่สนับสนุน ไม่ได้เน้นส่งแล้วทิ้งเด็กให้หน่วยงานดูแลเท่านั้น แต่สิ่งที่กรมฯต้องทำคือการทำงานร่วมกัน ดูแลความเป็นอยู่ สนับสนุนงาน กรมฯจะไม่ได้ผลักภาระนี้ไปให้ใคร กล่าวคือ

“เพราะฉะนั้น สิ่งที่เขาต้องการนั่นคือวัตถุประสงค์ของเขาอย่างแท้จริง คือเขาอยากช่วย อยากทำ เราต้องสร้างตรงนี้ให้สังคมเห็นว่าคนที่ทำไม่ใช่คนรับจ้างเรา เพราะฉะนั้นจะไม่มีเรื่องค่าหัว ไม่ได้รับจ้างรัฐ เขาทำด้วยจิตอาสา ความมีเมตตา และประโยชน์เพื่อส่วนรวม image เหล่านี้ต้องสะท้อนกลับไปกับองค์กรที่ทำหน้าที่นี้แทน เราถึงจะพยายามไม่ยึดโยงกับรายได้ที่เราจะให้ มันเป็นเรื่องของการช่วยเหลือในเชิงมิติด้านการดูแลมากกว่า ดูแลเด็กมากกว่า แล้วประเด็นนี้ผมมองว่ามันจะยั่งยืน เขาจะเป็นองค์กรที่อยู่ได้ ไม่ต้องรอพึ่งพิงรัฐ อย่างเช่นธุรกิจของเบลลินี่ เขาก็มีธุรกิจของเขา เขาก็อยู่ได้ ถามว่าเขาจะเอาเงินเราหัวละ 3 – 5 หมื่นบาทไปทำอะไร เขาไม่เอา ถ้าเขาไม่เอา เราก็มีอะไรทดแทนให้นี่คือ image ที่เราต้องการ จะเป็น incentive เรื่องการลดหย่อนภาษีก็ว่าไปในกลไกของมันก็ทำไป อันนั้นเป็นเรื่องทั่วไป แต่สิ่งห่วงมากก็คือภาพลักษณ์ของสังคม ในการสร้างความยั่งยืนและการสร้างความเข้าใจให้กับองค์กรอื่น ๆ รวมถึงเด็กด้วยว่า บริษัทห้างร้านที่มี size ขนาดนี้ยังเข้ามามีส่วนร่วม แล้วมุมมองที่เด็กได้ก็คือ เด็กคนนี้ผ่านกลไกของบริษัทที่เป็นมืออาชีพ มันเหมือนเป็น profile เขา เพื่อให้เด็กคนนี้เอา profile นี้ติดตัวไปเป็นฐานในการที่คุณจะไปชีวิตต่อ เราบอกเราอยากให้เด็กคนนี้มีอะไร ผมบอกไม่ใช่ เพราะเมื่อเขาหลุดจากเราไปแล้ว เราทำอะไรไม่ได้หมดเลย เราต้องเข้าใจตรงนี้ก่อน แต่สิ่งที่เราจะทำ ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้เขามีอยู่ในกระเป๋าเพื่อเป็นทุนในการออกไปใช้ชีวิต หลักการ มุมมองมันจะเปลี่ยนนิดหนึ่ง เราอยากให้เด็กไปมีอนาคต เราไม่รู้ได้ เพราะเด็กแต่ละคนเมื่อถึงเวลาที่จะต้องตัดสินใจแต่ละคนไม่เหมือนกัน แต่สิ่งที่เราทำได้คือเรายัดของใส่กระเป๋าเขาไปก่อน เพราะเรา control ตรงนี้ได้ ฉะนั้นระบบที่เรา control ได้ เราควรจะสร้าง function ให้ชัดเจน พอไปออกสื่อ public แล้วเป็นระบบที่เรา control ได้ สังคมเรา control ไม่ได้ ครอบครัว วิถีชีวิตเรา control ไม่ได้ อย่าไปคาดหวังอะไรมากกับตรงนั้น แล้วเวลาที่อยู่ภายใต้การควบคุม (under control) ของเรา เป็นสิ่งที่เราคาดหวังว่าเขาควรจะได้อะไร อันนี้เป็น concept หลัก”

6) การมีพี่เลี้ยง และทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากชีวิตจริง กล่าวคือ “ถ้าเด็กอยากเป็นนักฟุตบอลอาชีพ ต้อง

เกิดการเรียนรู้ ต้องผ่านอะไรบ้าง กลไกต้องเป็นธรรมชาติในชีวิตจริง เขาจะได้เรียนรู้ ว่าถ้าคุณอยากมีเป้าหมายนี้ คุณต้องมุ่งมั่นขนาดไหน นี่คือการเปลี่ยนความคิด เพื่อให้เขามุ่งมั่น แล้วก็ทำตามสิ่งที่คิดให้เป็นจริง เราจะมีหน้าที่กระตุ้น เพื่อไม่ให้หลุดหรือแตกแถว ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของเราจริง ๆ ซึ่งเราทำได้ เราก็จะเหมือนครอบครัวเด็กคนนึง เด็กที่มีครอบครัว ก็จะมีครอบครัวเป็นตัวช่วย แต่เด็กที่ไม่มีครอบครัว เราต้องทำหน้าที่ตรงนี้”

“เด็กอยู่กับเรา 2 ปี เช้าตื่นมากินข้าว อาบน้ำ มีที่พักให้ เข้าห้องเรียน เล่นกีฬา อ่านหนังสือ อยู่กับเรา 2 ปี ตารางชัดเจน วันแรกที่ออกไปอยู่บ้าน 7 โมงเช้าได้กินข้าวรึเปล่า นึกออกไหมครับ เรียนรู้อะไรหรือเปล่า ไม่เรียนรู้อะไรเลย เรียนรู้ว่าอยู่ข้างในสบายกว่าข้างนอก หนังสือก็บังคับให้เรียน อาชีพก็บังคับฝึก ในขณะที่ออกไปข้างนอกไม่ต้องทำอะไรก็ได้ อยู่ได้รึเปล่า มันเหมือนกลับหัวกลับหางกัน มันก็เลยนำไปสู่หลักคิดว่าถ้าคุณจะเปลี่ยนทัศนคติเขา มันไม่ใช่การควบคุม การควบคุมไม่ได้สะท้อนอะไร แค่การจำกัดเสรีภาพ มันไม่ได้สร้างกระบวนการคิด มันก็เลยทำให้รู้สึกว่ามันจะสร้างกระบวนการคิดอย่างไร กระบวนการคิดมันต้องสร้างจากตัวเขาเอง เขาต้องเรียนรู้เอง”

7) หลักคิด เรื่องให้โอกาสคนที่เชี่ยวชาญ คนที่เก่งได้เข้ามาทำงานช่วยเหลือเด็ก กล่าวคือ “เราอย่าบอกว่าเราเก่งในสิ่งที่เราไม่เก่ง เพราะมันมีคนเก่งเยอะแยะในประเทศไทย ทรัพยากรที่มีในประเทศไทยก็มีมากมายมหาศาล คนอื่นทำดีกว่าเรา”

8) การมีศูนย์ฝึกและอบรมฯเฉพาะทาง “ซึ่งในปัจจุบันศูนย์ฝึกฯ และสถานพินิจฯ มีระบบเดียวเหมือนกันหมดในแต่ละพื้นที่ ซึ่งอาจไม่ได้เอื้อต่อการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิด การเรียนรู้ ซึ่งที่ผ่านมาจะมีกิจกรรมต่างๆ และ กิจกรรมฝึกอาชีพ ซึ่งอาจจะเหมาะกับเด็กบางคน และเด็กบางคนอาจไม่ได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง นั่นคือหมวดพื้นฐานที่ต้องทำที่ทุกคนต้องเข้าสู่หมวดนั้น แต่ในสถานพินิจไม่มีหมวด Advance ไม่มีหมวดพิเศษ เหมือนเราเรียน เราก็เรียนประถม มัธยม อันนี้มันมีหมวดอนุบาลอย่างเดียว มันก็เลยต้องสร้าง layer ขึ้นมาอีกสัก 1 – 2 layer กรมพินิจฯกำลังจะดำเนินการศูนย์ฝึกฯเฉพาะทาง ศูนย์ฝึกเฉพาะทางก็มีความชัดเจน ก็ชัดเจนในชื่อ แต่กิจกรรมหรือรูปแบบอาจจะต้องปรับให้พัฒนาให้หลากหลาย มันจะได้เป็น layer ที่ 2 เด็กชอบเด็กสนใจอะไร ชอบก็ได้ ไม่ถนัดก็ได้ ถนัดแต่ไม่ชอบ คุณก็สร้างการเรียนรู้ให้เขา แต่ถ้าเขาชอบด้วย ถนัดด้วยมันไปไกลกว่านั้น ฉะนั้นกระบวนงานของกรมฯจะมีเรื่องการ ป้องกัน จำแนก แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และส่งคืนสู่สังคม แต่สิ่งที่มันมีในรายละเอียดในแต่ละงานมันแตกต่างกัน ถ้าเราป้องกันไม่ได้ เขาก็ต้องเข้าสู่กระบวนการ ต้องถูกจำแนก จำแนกความเสี่ยง ความจำเป็นอะไรที่เราทำกัน มันจะเป็นองค์ประกอบในการทำงาน ความเสี่ยง เสี่ยงอะไร เสี่ยงติดซ้ำหรือมันมีปัจจัย ตอนนี้ก็ให้แยกปัจจัยมาละ ปัจจัยอะไรที่เป็นความเสี่ยงซ้ำ เพื่อเราจะได้เข้าสู่โหมดของการแก้ไขได้ แก้ไขเสร็จแล้วก็บำบัด แก้ไข สมมุติครอบครัวมีปัญหา หรือ เด็กคนนึงไม่มีครอบครัว ทำยังไง ก็คือแก้ไขไง แก้ไขเสร็จก็ไปสู่การบำบัดเพื่อจะให้เขา recover ไปข้างหน้า การแก้ไขคือแก้ปัญหาที่เขาผ่านมา และก็บำบัดก็คือมอง focus ไปข้างหน้ามากขึ้น ฟื้นฟูก็คือเตรียมความพร้อมที่เขาจะต้องส่งมอบแล้ว ก่อนที่เราจะส่งมอบ ก็ต้องเข้าสู่โหมดการฟื้นฟู หลักการมีเท่านี้ การทำงานของกรมฯ”

ในแต่ละโหมด จะต้องถูกสร้าง layer ของงาน งาน basic ไม่มีปัญหา งานขั้น advance ก็คือศูนย์ฝึกเฉพาะทาง ถ้าเราพบว่าเด็กเราชอบอะไร สนใจอะไร ถนัดอะไร เราควรจะมี function รองรับ เพื่อให้เขาเริ่มมุ่งไปสู่ทิศทางที่เขาสนใจ ที่เขาชอบ อันนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนการคิด แต่ยังอยู่ในระบบควบคุม แต่ศูนย์ฝึกเฉพาะทางจะต้องเป็นข้อต่อสำคัญในการที่ส่งมอบเด็กชุดนี้ไปสู่ศูนย์ฝึกเอกชนที่มีความเป็นมืออาชีพ

ฉะนั้น ศูนย์ฝึกและอบรม จะมีแบบ Basic , Advance , Specialist “ถ้าเด็กชอบการแสดงชอบร้องรำทำเพลงไปครูช่าง เด็กคนนี้ IQ 120 ไปเรียนหนังสือ กรมก็ต้องมีระบบ โรงเรียนก็ต้องเป็นจุดหนึ่งที่เป็นศูนย์ฝึกเอกชนด้วยที่สามรถรองรับสิ่งเหล่านี้ได้ เด็กไม่อยากเรียน ไม่สนใจเรียน อยากทำงาน เราก็ต้องมีเรื่องวิชาชีพรองรับ เด็กชอบกีฬา อย่างที่บอก แต่เล่นไม่เก่งจะทำอย่างไร อยากกรณีศูนย์ฝึกฯบ้านบึง ที่เป็นศูนย์ฝึกอยู่แล้วมาปรับเปลี่ยน concept มีปรัชญานำทางคือ การให้เด็กนั้นสามารถมีอาชีพทางกีฬา มีอาชีพด้านกีฬาที่อาจไม่ใช่นักกีฬา ถ้าคุณบอกนักกีฬาคุณผลิตหนึ่งร้อยคนอาจจะไม่ได้เลยสักคนก็ได้ แต่ถ้ามีอาชีพด้านกีฬาเยอะแยะ เหมือนกันกับชอบการแสดง แต่อาจจะไม่ได้เป็นดารา อยู่เบื้องหลังอยู่กองถ่าย อย่างที่บอกว่าเราสามารถส่งเสริมสร้างการเรียนรู้ให้เขาได้ในlayerแบบนี้ ถ้าเขามีพรสวรรค์นั่นคือสิ่งที่เขาจะได้ ด้วยมือของเขาเอง”

ศูนย์ฝึกฯเอกชนจึงจะเป็นระดับอีก layer ที่เป็นมืออาชีพ เพราะฉะนั้นศูนย์ฝึกเอกชนจะไม่ใช่องค์กรของรัฐ กล่าวคือ “เพราะเขาเป็นอะไรให้เขาเป็นแบบนั้นต่อไป เราเป็นแค่ผู้อาศัยที่เป็นขอความช่วยเหลือจากเขา และเขาก็ต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เหลือแค่การควบคุมติดตามที่เราทำ แล้วสิ่งที่ ต้องทำร่วมกันก็คือมาตรฐาน”

9) มาตรฐานจะเป็นหัวใจสำคัญ มาตรฐานไม่ใช่มาตรฐานงาน คือมาตรฐานของระบบ มาตรฐานแต่ละที่ก็จะไม่เหมือนกัน แต่ต้องมีมาตรฐานกลาง มาตรฐานการคัดเลือก มาตรฐานการพัฒนา กล่าวคือ

“ ถามว่ามาตรฐานของระบบจะเกิดอย่างไร เกิดจากการคัดเลือก เราจะไม่ส่งใครไปก็ได้ เขาต้องมามีส่วนร่วมในการคัดสรรเด็ก การพัฒนา 100 % ถ้าท่าน เป็นเรื่องอาชีพท่านก็ว่าไปเลย เราดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย ความเป็นอยู่ ยาเสพติด ครอบครัว ที่เราจะเป็นข้อต่อสำคัญให้เขา ภาระพวกนี้เราต้องทำ ที่ทดลองทำกันอยู่ทุกวันนี้ ปรากฏว่าหน่วยงานเหล่านี้ที่เป็นคนลงมือ เราจะไปดูความเป็นองค์กรของเขา มันทำให้เขาลงลึกในการดูแลบุคคลของเขาด้วย เหมือนว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน เพราะฉะนั้น สุดท้ายเราแค่จะต้องดูเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ใช่วัฒนธรรมองค์กรของเขา ทุกคนจะมีรูปแบบไม่เหมือนกัน แต่สิ่งที่เรายังต้องดำเนินการคือ ถ้าเด็กมีปัญหาเรายังรับคืนจะอย่างไรก็ต้องรับ ซึ่งมาตรฐานแต่ละที่ก็จะไม่เหมือนกัน แต่ต้องมีมาตรฐานกลาง มาตรฐานการคัดเลือก มาตรฐานการพัฒนา เราถึงพยายามให้แต่ละที่มีความชัดเจนในเรื่องอะไร พอมันจะได้อยู่เป็นมาตรฐาน

“ยกตัวอย่าง เช่นกรณี เบลลินี่ก็จะเป็นมาตรฐานการทำงานในเชิงร้านค้าแบบที่เป็นเฟรนไชส์ นี่คือมาตรฐาน มาตรฐานเขาไม่ใช่มาตรฐานเรา ถ้าหลงไปอยู่ในครัวเชฟจริงๆ ระเบียบวินัยเขามากกว่าศูนย์ฝึกเราอีก เขาต้องควบคุมตัวเอง เข้างานออกงานเป็นเวลา มันคือการปรับตัวนี่คือการเปลี่ยนความคิด แต่อยู่กับเรา เวลาจ 7.30 ตั้งโต๊ะกินข้าว ดังนั้น การเรียนรู้มันจะเกิดจากการใช้ชีวิต ไม่ได้เกิดจากการอยู่ในสถานที่ควบคุม แล้วเด็กก็

จะเรียนรู้กันเองว่า ถ้าคุณอยากทำในสิ่งที่คุณชอบ คุณต้องเปลี่ยนตัวเอง เพื่อไปสู่กลไกนั้น เราก็ต้องมีทางเลือกให้เด็กมากมายพอ อาจจะมีเด็กบางคนที่ไม่อยากทำอะไรเลย ไม่เป็นไร มาตรฐานจะเป็นหัวใจสำคัญ ผมถึงไม่ใช้คำว่าอนุมัติอนุญาต เพราะผมมองว่าเราไม่ควรไปอนุญาตอะไรเขา เค้าไม่มีเราเขาก็ทำอยู่แล้ว ทำไมเราต้องไปอนุมัติอนุญาตเขา หลักการก็คือ ขอความร่วมมือ”

10) สังคมรับรู้ถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเยาวชน กล่าวคือ สิ่งสำคัญที่กรมฯ ต้องทำก็คือ ทำให้สังคมรับรู้ว่า องค์กรเหล่านี้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเยาวชน ให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือ และยกระดับองค์กรเหล่านี้

“กฎหมายเขียนว่าให้อนุญาต ผมไม่พูดคำนี้เลย เป็นเรื่องของการทำความร่วมมือ เพราะฉะนั้นเขาไม่ต้องมายื่นคำร้อง เราไม่ต้องไปตรวจสอบ แล้วมันก็จะยึดโยงว่าเขาก็ไม่ได้พึ่งพางบประมาณเรา ในเรื่อง เด็ก เรายังทำหน้าที่ความปลอดภัย เรื่องยาเสพติด เรายังต้องทำอยู่ เราไม่ได้ผลักให้เขาทำ เพราะฉะนั้นเราไม่จำเป็นต้องไปตรวจมาตรฐาน ไปตรวจประเมินอะไรเขา แต่มันต้องมีกลไกเป็นมาตรฐานร่วมกัน เราคิดว่าสิ่งที่ท่านต้องทำกับสิ่งที่เราต้องทำคืออะไรบ้าง ให้เข้าใจตรงกัน”

11) ยกระดับองค์กรเครือข่ายที่มีการจดทะเบียน กล่าวคือ “การยกระดับความมีคุณค่าขององค์กรเขา นี่คือสิ่งที่เขาควรจะต้องได้ ไม่ต้องทำอะไรเขาก็ทำของเขาอยู่แล้ว ภาพอาจจะไม่ชัด หรือกลไกในการอธิบายในการตอบคำถามมันแตกต่างกัน แล้วมันจะไม่มีการจัดระเบียบ ผมว่าเราแค่ไปจัดระเบียบนิดเดียว ไปจัดกลุ่มจัดก้อนให้เขาว่าเขาคืออะไร ที่เขาทำอยู่ เขาก็พัฒนาการของเขามาด้วยตัวเองอยู่แล้ว ถึงท่านไม่มีเราก็สร้างได้ เรามาช่วยกันสร้างได้ ฉะนั้นสิ่งที่กรมทำคือการ เอาความหลากหลาย ของแต่ละที่เป็นจุดแข็ง ไม่เหมือนกันเพื่อมาสร้างมาตรฐานและกรมก็ได้เรียนรู้ว่าเขาต้องการเด็กแบบไหน”

“มาตรฐาน เกิดจากการทำงานร่วมกัน สุดท้ายก็นำไปสู่การประเมิน และเราก็ทำงานอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ถ้าเราเปลี่ยนความคิดเค้าได้ ออกไปเจอปัญหา ไปเจอกันทำงาน ไปอยู่ร่วมกับคนอื่น เขาก็จะมีวุฒิภาวะมากขึ้น เราก็เชื่อมั่นว่าวุฒิภาวะเค้าจะเป็นสะท้อนในเรื่องพฤติกรรมของเขา เขาน่าจะเปลี่ยนความคิด แล้ว”

12) การเปลี่ยน มุมมองการทำงาน ที่ไม่ได้มองแค่เพียงเรื่องการให้เด็กไม่ทำผิดซ้ำแต่ต้องมองอนาคตของเด็กเยาวชนที่ต้องผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า และสอนให้เขาสร้างคน สร้างสังคมที่ดีในอนาคต กล่าวคือ

“ตอนนี้ผมพยายามสื่อสารกับพนักงานเจ้าหน้าที่ จริง ๆ focus เราต้องมองเลยคำว่าผิดซ้ำ มองเลยไปว่าเด็กคนนี้จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีครอบครัวมีลูกในอนาคต วัฏจักรนี้มันจะได้สั้นลง ผิดแล้วถ้าเขาเปลี่ยนแปลงได้ เขาไม่ทำผิดซ้ำ ไม่พอนะเขายังสะท้อนไปสู่อีก generation หนึ่งให้เราได้ เท่ากับเราไม่ได้สอนเขาแค่ว่า การทำผิดคุณต้องถูกลงโทษ อันนั้นเป็นเรื่องมาตรฐานพื้นฐาน แต่เราสอนให้เขาสร้างคน อันนี้คือหลักคิดในการทำงาน เพราะถ้าคุณทำให้เขาไปคิดถึง generation นึงได้ เขาไม่อยากทำผิดแล้วล่ะ เพราะฉะนั้นคุณภาพมันไม่ได้อยู่แค่ว่าเขาไม่ทำผิดคุณภาพตามความหมายของผม หมายถึงว่าเขา จะต้องไปสร้างคนอีกgeneration หนึ่งให้เรา ล่ะคิดมันจะไม่ใช่การทำโทษ มองให้ไกล วิธีการสื่อสารกับเด็ก วิธีการสอนเด็ก จะทำยังไงให้เขา นอกจากไม่สอนแล้ว เขายังสามารถไป

สร้างสังคมในอนาคตได้ ไม่งั้นเราก็จะมาพูดในสิ่งที่ผิดกันแบบนี้ตลอดเวลา ทำไปนะ มีเงินเดือน มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ มีลูกก็ส่งลูกเรียนหนังสือได้ สร้าง image อีกแบบหนึ่งให้เขา ให้เขาเห็น term ในชีวิตเขาที่มันไกลกว่านี้อีกหน่อย เด็กบางคนเราต้องเข้าใจ เด็กที่เกรด A หรือไป C ผมไม่ค่อยกังวลมากนะ เพราะจากสถิติจากข้อมูล มันก็ค่อนข้างชัดว่า เด็กที่ผ่านบ้านกาญจนาภิเษก อัตราการทำผิดซ้ำมันต่ำ แสดงว่าวิธีนี้มันค่อนข้างน่าเชื่อถือได้ มันต่ำแค่ 4% เพราะอะไร เพราะเด็กพวกนี้ได้โอกาสแล้วเรียนรู้การได้โอกาส เค้าเลยไม่ทำผิดซ้ำ แต่สิ่งที่ทำผิดซ้ำมันมีเยอะ 3 ปี 40 % เขาอาจจะเรียนรู้แต่เขาไม่มีโอกาส มันก็เลยต้องสร้างโอกาส 40 % นี้บอกเลยผมสร้างโอกาส สร้างยังไง อันนี้คือฐานข้อมูล พูดตามหลักการจัดการการบริหาร ปีแรกเราผิดซ้ำ 20 % ปีที่ 2 เพิ่มอีก 10 % ปีที่ 3 อีก 10 % 3 ปีรวมกัน 40 % เราเว้น 20 % ปีแรกไปก่อน ปีแรก 20 % คือเด็กที่ทนไม่ไหวต้องกลับมาทำผิดซ้ำ แต่เด็กที่ทนได้ 1 ปีกระทำผิดซ้ำปีที่ 2 คือเด็กที่อดทนหรือผ่านกลไกไปได้ปีนึงแล้ว ปีที่สาม ก็ผ่านไปสองปี ฉะนั้นโอกาสกับความ ท้าทายเราอยู่ในกลุ่มเด็กปีที่สองและปีที่สาม กระบวนการนี้ที่พยายามจะทำขึ้น คือการกระตุ้นการส่งเสริมเด็กกลุ่มนี้”

13) เน้นการทำงานที่ผสานความร่วมมือ การสนับสนุน ส่งเสริม ระหว่างกรมพินิจฯ และหน่วยงานเครือข่ายที่จัดตั้ง กล่าวคือ

“เรามีทรัพยากร เขามีทรัพยากร ซึ่งมีทรัพยากรที่ต่างคนต่างไม่มี เราไม่มีความสามารถในการฝึกฝน แต่เรามีทรัพยากร นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นี่คือสิ่งที่เขาไม่มี นี่คือสิ่งที่มา sync กันได้ คือมาตรฐานกระบวนการในการอธิบายสุขอนามัย ความเป็นอยู่ เราต้องดูแล 100 % เราไม่ทิ้ง ทิ้งไม่ได้ด้วย อันนี้คือสิ่งที่ต้อง sync กัน ฉะนั้น เอาจุดเด่นจุดแข็งของแต่ละองค์กร มาผสานกันแค่นั้นเอง เจ้าหน้าที่เราตอนนี้ เราต้องทุบกำแพงทิ้ง เราจะไม่ทำงานนั่งคุมเด็กแล้ว เราจะต้องยื่นมือยาวออกไปข้างนอก งานเราจะเปลี่ยนบริบทไปด้วย สร้างการรับรู้ให้สังคมด้วยว่า เด็กเหล่านี้ไปอยู่ได้ไปทำงานได้ ทำงานได้ดี แล้วทำไมคุณไม่ยอมรับคนเหล่านี้ สิ่งที่คุณคิดมันไม่ได้เป็นแบบนั้น สร้างการรับรู้เขาจะได้เรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ไม่ใช่การให้คำมั่นสัญญา เป็นการประสานความร่วมมือทรัพยากรทั้งสองฝ่ายผสมผสานกัน ด้านบุคลากร ด้านกลไก การอะไรที่ต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย กรมฯยังมีหน้าที่ต้องใช้อยู่ องค์กรเอกชนนั้นมุ่งเน้นไปเรื่องการพัฒนาเด็กอย่างเดียว ส่วนกฎเกณฑ์ก็แต่ละที่ก็คงจะมีบทบาทที่อาจจะมีความหลากหลายเรื่องของความแตกต่าง แต่ต้องมีมาตรฐานบางอย่างซึ่งใช้ร่วมกัน อันนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับในสังคม ในกลไก การsupport และงบประมาณก็ในส่วนที่จำเป็น แต่ไม่ใช่ค่าหัวแน่นอน เพราะถ้าเค้ารับค่าหัวเมื่อไหร่ มุมมองของการทำงานก็จะเปลี่ยนไปด้วย”

4.3.2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ท่านรองศิริประกายวรปรีชา) ณ วันที่ 15 กันยายน 2565 ได้ให้ความเห็นต่อการศึกษาและถอดบทเรียนองค์กรเครือข่ายนำร่องทั้ง 5

แห่ง และการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

- **จุดเริ่มต้นการดำเนินโครงการ** ปัจจุบันกรมพินิจได้เข้าร่วมโครงการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) เรื่องการนำร่องการถ่ายโอนงานภาครัฐให้ภาคเอกชน หรือภาคส่วนอื่นร่วมดำเนินการ หรือดำเนินการแทน (Sandbox) เป็นหน่วยงานนำร่องด้านสังคม โดยมีศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธานในคณะ ซึ่งในครั้งแรกก่อนริเริ่มโครงการได้เล็งเห็นการปรับรูปแบบของบ้านกาญจนาภิเษก แต่ในปัจจุบัน กรมพินิจฯไม่ได้ดำเนินการเรื่องดังกล่าวเฉพาะบ้านกาญจนาภิเษกเท่านั้น แต่พยายามขับเคลื่อนงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยทั้งนี้ต้องมีการรายงานคณะรัฐมนตรีทุกสามเดือนถึงผลการดำเนินงาน

"โดยที่ผ่านมาได้มีการปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) และสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ซึ่งมีแนวทางของต่างประเทศในการนำมาเป็นตัวอย่าง แต่ด้วยความที่เรามีแต่สิ่งที่เราเคยมีประสบการณ์ เรื่องแต่ละบ้าน แต่เราไม่รู้ว่าการที่จะ prioritize จริง ๆ ทำอย่างไร ทาง ก.พ.ร. ก็เลยเสนอว่า เราลองเป็น sandbox ไหม จึงได้มีที่มาของการศึกษาในครั้งนี้ว่าลองทำ sandbox 5 ที่ สิ่งที่เราอยากจะรู้คือ ถ้าเราจะต้องทำเกณฑ์กลางว่าการที่จะจัดตั้ง สถานฝึกอบรมเอกชน มันจะต้องมีกรอบอย่างไรบ้าง กรอบที่จะใช้ในการจัดตั้งคืออะไร เพื่อนำไปสู่ออกกฎกระทรวงประกาศใช้ต่อไป"

- **การพัฒนาสถานที่รองรับเด็กและเยาวชนที่หลากหลาย** กล่าวคือ "เด็กมีความหลากหลาย เพราะฉะนั้น หน่วยที่รับก็ต้องมีความหลากหลาย" เพราะฉะนั้นหน่วยงาน 5 แห่งที่มีการศึกษาต้องศึกษาดำเนินการที่ผ่านมา จุดสำเร็จ เพื่อนำมาเขียนกรอบในการพัฒนา เมื่อมีการระดมความเห็น วิพากษ์ จะนำไปสู่การออกเป็นกฎกระทรวง ว่าถ้าจะประกาศจัดตั้งสถานฝึกอบรม ต้องมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ดังนั้นการดำเนินงานในครั้งนี้จะมีความชัดเจนมากขึ้น และมีการกำหนดสถานที่ในการรองรับเด็กเยาวชน ได้รับการยอมรับ คนที่ประโยชน์สูงสุดคือเด็กเยาวชน

- **การยกระดับหน่วยงานองค์กรเครือข่าย** หรือ หน่วยงานที่รับเด็กและเยาวชน อย่างเช่น มูลนิธิต่างๆ ที่มีการทำงานร่วมกับกรมพินิจฯต้องได้รับการยกระดับองค์กร ซึ่งที่ผ่านมาเป็นเพียงการขอบคุณหน่วยงานเหล่านี้เท่านั้น แต่ควรมองถึงเรื่องยกระดับให้กับองค์กรเหล่านี้ด้วย ซึ่งมูลนิธิส่วนใหญ่ที่ได้รับเงินสนับสนุน เงินบริจาคมานั้น และไม่เคยได้รับการสนับสนุนเงินจากภาครัฐ หากเขาได้รับการยอมรับจากภาครัฐที่เป็นรูปธรรม อาจทำให้เขาได้รับการสนับสนุนจากภาคสังคมมากขึ้นในการทำงานเพื่อสังคม

- **การปฏิบัติงานที่ต้องมองว่าเด็กเยาวชนไม่ได้แปลกแยกแตกต่างจากคนในสังคม** ยกตัวอย่างที่ผ่านมา ทางกรมได้มีการทำความร่วมมือร่วมกับ กองทัพบก กองทัพอากาศ กองทัพเรือ ในเรื่องที่ให้เยาวชนที่ครบเกณฑ์ ได้มาสมัครเป็นทหาร และความประพฤติอยู่ในเกรด 1 – 2 ก็จะสามารถสมัครเข้ารับราชการ

ทหาร ซึ่งเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นทหารได้สะท้อนเองว่า ตอนพาเยาวชนไปสมัครคัดเลือก ให้เจ้าหน้าที่ที่พาไปยืนอยู่ห่าง ๆ เยาวชน เพื่อให้เขาจะได้เหมือนเป็นคนปกติทั่วไป ซึ่งสะท้อนได้ว่าคนทั่วไปเข้าใจและให้โอกาสมากขึ้น

- **บุคลิกภาพของผู้ที่จะทำหน้าที่ติดตามดูแลเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง** ปัจจุบันเด็กเยาวชนที่เข้าสู่ศูนย์ฝึกและอบรมมีจำนวนน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด และที่สำคัญมีการให้โอกาสให้ออกไปทำงานข้างนอก หรือเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยภายนอกศูนย์มากขึ้น และที่ผ่านมาคนที่ติดตามดูแล จะเป็นนักสังคมสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ และส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง ที่มีบุคลิกภาพค่อนข้าง soft ในการที่จะออกไปกำกับติดตามทั้งเด็กและเยาชน และหน่วยงานเครือข่าย และสิ่งที่สำคัญของเจ้าหน้าที่กรมพินิจฯ คือการไม่ใส่ชุดยูนิฟอร์ม ซึ่งทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีเหมือนครูมาเยี่ยมศิษย์ พบผู้ปกครอง
- **เน้นการทำงานร่วมกัน ระหว่างกรมพินิจฯและสถานฝึกอบรมเอกชน** เป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน รู้บทบาทของกันและกัน และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ติดตามก็ต้องรู้บทบาทของตนเองโดยไม่ก้าวก่ายกันและกัน แต่เน้นการทำงานที่พัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกัน
- **การใช้ชื่อสถานที่** หากเป็นสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเอกชน ควรใช้ชื่อเดิมของหน่วยงานไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ และอาจมีการกำหนดชื่อการผ่านการรับรองเรื่องของการดูแลเด็กเยาวชนที่แสดงว่าผ่านการรับรองแล้วจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่อาจไม่ได้ติดประกาศหรือมีชื่อของกรมพินิจ ซึ่งควรเป็นลักษณะการประกาศว่าเป็นหน่วยงานที่รับรองการเป็นองค์กรที่ดูแลด้านเด็กและเยาวชน กรมพินิจอาจจะเป็นหนึ่งในคณะทำงานดังกล่าว เพราะฉะนั้นชื่อจึงเป็นสิ่งสำคัญ หรือชื่อการกำหนดการรับรองซึ่งถือเป็นการยกระดับหน่วยงานดังกล่าว
- **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง** หากมีการติดตามกำกับดูแลหน่วยงานที่จัดตั้ง ควรมีการเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการร่วมเข้าไปติดตามดูแลหน่วยงานที่บุตรหลานของเขาเข้าไปอยู่ด้วย และต้องมีการปฐมนิเทศชี้แจงให้เข้าใจในกระบวนการดังกล่าว กล่าวคือ

“ดังที่ป้ามลมองว่าผู้ปกครองคือ คนที่เป็นพ่อแม่ก็น่าจะได้รู้ว่าลูกตนเองอยู่อย่างไร เวลาไปเยี่ยม และอาจมีการปฐมนิเทศผู้ปกครองให้เข้าใจถึงกระบวนการดังกล่าว เพราะก็มีผู้ปกครองบางกลุ่ม มองว่าการให้เด็กออกมาข้างนอกถ้าเราไม่ชี้แจงความเข้าใจผู้ปกครองก็อาจจะคิดว่าการออกมาอยู่ข้างนอกของเด็กคือมีอิสระ เพราะฉะนั้นผู้ปกครองก็จะแบบมารับลูกกลับบ้าน ไปเยี่ยมญาติ บางครั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจว่าการให้ลูกออกไปอยู่ข้างนอกวัตถุประสงค์คืออะไร อันนี้ก็คือเหมือนต้องมีเครื่องมือในการทำความเข้าใจ เพราะผู้ปกครองเองบางทีก็ต้องมีเครื่องมือในการพัฒนาผู้ปกครองเหมือนกัน”

- **การจำแนกเป็นสิ่งสำคัญ การเพิ่มการเสนอสถานที่อื่นในรายงานไปยังศาล**

ถ้าในชั้นสถานพินิจก็มีพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งเน้นเรื่องการสืบเสาะ และการสืบเสาะต้องมีทีมนักวิชาชีพซึ่งมีนักสังคมสงเคราะห์ มีนักจิตวิทยา อื่น ๆ ที่เข้าร่วมในหาข้อเท็จจริงและวางแผนการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ฉะนั้นในขั้นนี้ควรมีการร่วมกันหาข้อมูลและประสานงานกับหน่วยงานหรือสถานที่ต่างๆในรองรับ

เด็ก หากเป็นไปได้ ต้องนำข้อมูลดังกล่าวมาออกรายงานการจำแนก ว่าเด็กคนนี้ควรได้รับการพัฒนาแบบใด ซึ่งอาจมีการจัดลำดับเลือกวิธีการ เช่น (1) ไม่ต้องทำอะไรให้กลับไปอยู่กับครอบครัวดูแล (2) มาตรา 132 (1) ที่เหมือนให้มีการกำกับดูแล (3) มาตรา132 (2) ที่อาจจะต้องอยู่ดูแลในสถานพินิจ (4) ส่งต่อสถานฝึกอบรมเอกชน (5) ส่งไปฝึกอบรมศูนย์ฝึกและอบรมของกรมพินิจฯ เพราะฉะนั้นกระบวนการในการจำแนกเด็กครั้งแรกต้องมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน

หรืออาจเพิ่มในระหว่างฝึกอบรม เด็กเยาวชน พอฝึกอบรมไประยะหนึ่ง อาจมีการกำหนดในแผน จว 05 ต้องมีการปรับแผนตลอดเวลา หากเด็กและเยาวชนมีความพร้อม บางคนอาจจะพร้อมไปฝึกงาน บางคนอาจจะพร้อมออกไปเรียน แต่เด็กบางคนอาจจะเหมาะที่พร้อมออกไปสู่สถานฝึกอบรมเอกชนได้

“การจำแนกเด็ก คือคุณภาพของงานตั้งแต่แรก ถ้าวิเคราะห์ให้ถูก ก็ส่งไปถูกที่ถูกทาง ส่วนการติดตามตอนนี้เรามีเครือข่ายติดตาม มีค่าตอบแทนค่าพาหนะให้อีกต่างหากเรามีเครือข่ายในการติดตามทุกที่ เพราะฉะนั้นก็คิดว่าเขาจะลงลึกในรายละเอียดได้ ยังไงก็ตามการติดตาม มันก็ต้องมีทรัพยากร ซึ่งตามความจริงตอนนี้เรามีทรัพยากรเยอะมาก คนพร้อมช่วยเราเยอะมาก แต่การที่จะเข้าถึงสำคัญมาก และเด็กต้องไม่กลัวเรา หลายครั้งที่เขาคุยกับเราเค้าไม่อยากถูกจับกลับมาแค่นั้นเอง”

- **เด็กทุกคนจะได้รับโอกาสจากสถานพินิจอย่างเท่าเทียมกัน** ทั้งสถานพินิจฯและศูนย์ฝึกฯ มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีคณะกรรมการนักวิชาชีพ ที่เห็นพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ฉะนั้นจึงควรมีสถานที่ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละคน

“ช่วงหนึ่งของชีวิตเขาอาจจะกระทำผิด แต่พอมาอยู่กับเรา เราวางแผนร่วมกันโดยการที่ส่งเสริมเด็กอย่างไร คือไม่ได้บอกว่าคุณต้องเข้ามาอยู่ในที่ควบคุม ถึงแม้ว่าตอนนี้ที่ควบคุมก็ไม่ใช่ที่ควบคุมแล้ว จริงๆมันลดระดับลงไปเรื่อย ๆ มันลดระดับเรื่องการควบคุมลงไปเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นการมีศูนย์ฝึกเฉพาะทางมันไม่ใช่การเพิ่มมันคือการแก้ไขปัญหาเด็กเฉพาะคนตามสภาพปัญหาของเขาจริง ๆ”

“เด็กทุกคนจะได้รับโอกาสจากสถานพินิจอย่างเท่าเทียมกัน และเด็กที่เหลือตอนนี้คือเด็กที่เราต้องช่วยเหลือ”

- **การพัฒนาเรื่องศูนย์ฝึกเฉพาะทาง** ซึ่งขณะนี้ทางกรมได้พยายามดำเนินการในเรื่องดังกล่าว อาทิ การดูแลเด็กเยาวชนที่เป็นมุสลิม ซึ่งในครั้งแรกนั้นจะสร้างสถานที่สำหรับเด็กมุสลิมโดยเฉพาะ แต่หากมองเรื่องพหุภาคี พหุวัฒนธรรม จึงอาจพิจารณาว่าไม่ควรแยก และที่สำคัญเขาสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เพียงแต่ทุกที่ต้องมีมาตรฐานในการดูแลเด็กเยาวชน

“เพราะฉะนั้นตอนนี้ที่เราทำกันอยู่ ถึงบอกว่าเราแทบไม่ใช่คุกเด็กเพราะเราจะพยายามดูว่าเด็กแต่ละคนเขาควรได้รับการส่งเสริมอะไร”

- **การสื่อสารกับสังคม สร้างทัศนคติที่ดี** ซึ่งต้องยอมรับว่าการสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องการมีสถานที่ที่อื่นในการรองรับเด็ก ยังมีความละเอียดอ่อน อาจมีคนในสังคมบางกลุ่มที่ไม่เข้าใจ ว่าเป็นการให้โอกาสเด็กมากเกินไป หรือกลุ่มผู้ที่เคยได้รับผลกระทบจากการกระทำของเด็กคนนี้ อาจยังมีภาพลบต่อเด็ก ฉะนั้นในการดำเนินโครงการสถานฝึกอบรม จึงมองว่าไม่ควรมีการติดป้ายว่าเป็นของกรมพินิจฯ เพราะในการเริ่มต้น อาจยังมีความไม่เข้าใจของคนในสังคม การยอมรับของคนในสังคมยังไม่ได้เปิดกว้างเท่าที่ควร

- **การรายงานศาล** ซึ่งที่ผ่านมา ในการทำงานหากเด็กอยู่ในการดูแลของกรมพินิจฯ จะมีการประเมินชั้นเด็ก ตั้งแต่ ชั้น 5 4 3 2 1 โดยมีการได้รายงานศาลตามกำหนด แต่ถ้าเด็กและเยาวชนไปอยู่ในการดูแลของสถานฝึกและอบรมเอกชน จึงต้องมีการรายงานศาล และที่สำคัญต้องมีเรื่องการประเมินเด็กด้วย โดยต้องพิจารณาว่าเด็กมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร พัฒนาตนเองอย่างไร เช่นในกรณี ศาลอาจมีคำสั่งให้ส่งเด็กไปบ้านพระพร จำนวน 2 ปี แต่บ้านพระพรอาจเห็นว่า เด็กอาจจะอยู่เท่าไรก็ได้ บ้านพระพรอาจจะเขียนรายงานไปยังศาลว่า เด็กอยู่ได้ระยะหนึ่งแล้ว และเขามีการเปลี่ยนแปลง ดูแลตัวเองได้ จึงขอปลดคดีหรือปล่อยตัวตามกฎหมาย แต่เขาก็ยังอยู่บ้านพระพรได้ เพราะฉะนั้นหน่วยงานเครือข่ายเหล่านี้ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ซึ่งที่ผ่านมาบ้านพระพรก็ได้ดำเนินการมาโดยตลอด ในการรายงานตามคำสั่งศาล

- **การจัดตั้งกองทุน** อาจมีการศึกษาจากตัวอย่างของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการสนับสนุนงบประมาณให้กับองค์กร ซึ่งเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด ก็ถือเป็นเด็กที่ขาดโอกาส แต่พบว่ากรมพินิจมีงบประมาณ 1900 ล้าน- 1200 ล้าน แต่งบประมาณเป็นส่วนของบุคลากรไปจำนวนถึง 700 ล้านบาท ฉะนั้นในอนาคตจึงควรมีการจัดตั้งกองทุนเฉพาะให้แก่สถานฝึกอบรมเอกชนเหล่านี้ในการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม

- **การสรรหาหน่วยงานเครือข่ายให้ครบทุกภูมิภาค** ด้วยความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า มูลนิธิ NGO สถานที่เอกชนที่รองรับเด็กและเยาวชน ในแต่ละพื้นที่ยังไม่กระจายตัว เช่นภาคใต้ ยังไม่มีมูลนิธิ หรือสถานที่เอกชนที่เป็นรูปธรรมในการรองรับเด็ก ซึ่งการสรรหาควรมีสถานที่รองรับในคลอบคลุม ไม่ว่าจะเป็น บริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการ มูลนิธิ NGO สถานศึกษา ให้มีความหลากหลายและครอบคลุมในทุกพื้นที่

- **การปรับบุคลิกภาพหรือเปลี่ยนแปลงมุมมองผู้ปฏิบัติงานของกรมพินิจ** เพราะครั้งนี้ต้องมีการทำงานกับเครือข่ายมากขึ้น ต้องมีการกำกับติดตามประเมินผล การทำงานร่วมกัน ซึ่งที่ผ่านมาการทำงานกับเครือข่ายยังมีความเฉพาะ พบว่าเครือข่ายจะมากหรือน้อย ยังขึ้นอยู่กับ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน นักสังคมสงเคราะห์ที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการสรรหา และรักษาเครือข่ายในการทำงานร่วมกันพัฒนาเด็ก

4.3.3 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่ ต่อการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

4.3.3.1 นโยบายที่เกี่ยวข้อง

ศาลเยาวชนและครอบครัวหันมาใช้มาตรการแทนการพิพากษามากกว่าการตัดสินเด็กเข้ารับการฝึกอบรมยังศูนย์ฝึกและหาองค์กรหน่วยงานหรือมูลนิธิที่จะสามารถรองรับเด็กและเยาวชนเพื่อเข้ารับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

4.3.3.2 ประวัติความเป็นมา จุดเริ่มต้นของการทำงานร่วมกัน การประสานงานและส่งเด็กและเยาวชนไปยังองค์กรเครือข่าย

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแพร่ประสานงานร่วมกับโรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่(ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่”(Thoen New Sky Education Center) อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยทางคุณเดวิดได้นำเยาวชนมาพูดคุยและนำเสนอกระบวนการในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่อยู่ในโรงเรียนฟ้าใหม่ซึ่งเป็นมูลนิธิที่ให้การดูแลและแก้ไขเด็กและเยาวชนที่สถานพินิจฯในเขตภาคเหนือและสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปาง ได้ส่งเด็กเข้ามาบำบัดแก้ไขฯ มีการไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนฟ้าใหม่เพื่อดูสภาพความเป็นอยู่การใช้ชีวิตและวิธีการเรียนการสอน การบำบัดแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ

ซึ่งทางศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแพร่ก็เล็งเห็นว่าเป็นอีกหนึ่งสถานที่ที่สามารถส่งเด็กและเยาวชนเข้าไปบำบัดแก้ไขฟื้นฟูพร้อมกับส่งเข้าเรียนหนังสือในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในระบบกศน.ได้

จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเด็กและเยาวชนเข้าไปประมาณที่โรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่โดยศาลฯ รับผิดชอบในเรื่องของค่าใช้จ่ายให้เด็กแต่ละเคสจำนวน 5,000 บาทเนื่องจากแรกเข้าจะต้องมีค่าพระคัมภีร์ประมาณ 1000 กว่าบาทซึ่งหากศาลไม่ช่วยเหลือตรงนี้ผู้ปกครองเด็กก็จะต้องเป็นคนออกค่าใช้จ่ายส่วนนี้

ต่อมา ทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่ ได้ทำ MOU ร่วมกับโรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธิฟ้าใหม่ เป็นเครือข่ายด้านการศึกษา โดยรับเด็กและเยาวชนของสถานพินิจจังหวัดแพร่เข้าไปศึกษาเล่าเรียนในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายทั้งนี้เป็นไปตามคำสั่งศาล

4.3.3.3 การเตรียมการ/การวางแผนงานร่วมกัน

- เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเด็กและเยาวชน

เป็นคดีที่ศาลมีคำสั่งให้เด็กและเยาวชนรายนั้นเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและให้เข้าเรียนจนจบในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามมาตรา 132 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ. ศ. 2553

- การเตรียมเด็ก เยาวชน และครอบครัว

- ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนผู้ใหญ่มูลนิธฟ้าใหม่ กับเด็ก/เยาวชนและผู้ปกครอง ได้เห็นภาพการดำเนินการในการดูแลเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อม เตรียมตัวเตรียมใจก่อนจะเข้าไปอยู่ในระบบการดูแลของฟ้าใหม่
- แจ้งผู้ปกครองให้เตรียมอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องนอนต่างๆเนื่องจากเอกชนต้องเตรียมด้วยตัวเองทางศูนย์ฟ้าใหม่ฯ ไม่มีจัดสรรให้

- วิธีการ/กระบวนการ/กิจกรรมในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ดำเนินการตามแนวทางของศูนย์ฟ้าใหม่ฯ

- งบประมาณ /แหล่งสนับสนุน

งบของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแพร่จำนวน 5,000 บาท ต่อราย/ต่อครั้ง ส่วนในระหว่างที่อยู่ในศูนย์ฟ้าใหม่ ทางผู้ปกครองเด็กและเยาวชนจะรับผิดชอบส่งค่าใช้จ่ายส่วนตัวให้กับเด็กและเยาวชนเอง

- บุคลากร/ทีมงานในการดูแลเด็กเยาวชน

บุคลากรของศูนย์ฟ้าใหม่

- วิธีการรายงาน/ติดตามประเมินผล

ศูนย์ฟ้าใหม่จะรายงานผลมายังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่และทางสถานพินิจจะรายงานผลไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแพร่ เนื่องจากศาลฯให้สถานพินิจฯเป็นผู้รายงานผลให้ศาลทราบ

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแพร่

4.3.3.4 วิธีการกระบวนการในการประสานงาน และการทำงานร่วมกัน

ก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดีและมีคำสั่งให้เด็ก/เยาวชนเข้ารับการบำบัดฯที่ศูนย์ฟ้าใหม่ ทางนักจิตวิทยาศาลจะประสานงานไปยังคุณเดวิดหรือคุณอาชา ศูนย์ฟ้าใหม่ ว่าสามารถรับเด็กและเยาวชนรายนี้ในช่วงเวลานี้ได้หรือไม่ หากได้ทางศาลจะพิจารณามีคำสั่งให้เด็ก/เยาวชนดังกล่าว เข้ารับกาบำบัดฯและเข้ารับการศึกษาที่ศูนย์ฟ้าใหม่ฯตามมาตรา 132 วรรคสองแห่ง พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ. ศ. 2553 โดยให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่เป็นผู้ดำเนินการและรายงานผลการบำบัดและผลการศึกษาให้ศาลทราบ

เมื่อศาลมีหมายส่งเด็ก/เยาวชนไปศูนย์ฟ้าใหม่ เจ้าหน้าที่สถานพินิจฯจะดำเนินการประสานทางโทรศัพท์หรือทาง LINEหรือ Facebook ไปยังคุณอาชา ศูนย์ฟ้าใหม่ฯ เพื่อนัดหมายการวัน เวลา ในการส่งเด็กและเยาวชน

สถานพินิจฯประสานกับผู้ปกครองเพื่อเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร อุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวต่างๆ และนัดหมายวันเวลา ไปส่งตัวเด็ก/เยาวชนไปยังศูนย์ฟ้าใหม่พร้อมกัน ในวันส่งตัวเด็ก/เยาวชน ทางผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแพร่ จะมอบเงินจำนวน 5,000 บาทให้สถานพินิจฯเป็นตัวแทนไปมอบให้ศูนย์ฟ้าใหม่ ซึ่งเป็นค่าพระคัมภีร์ และเป็นสนบสนุนในการดูแลเด็กและเยาวชน

หากเด็กและเยาวชนมีปัญหาพฤติกรรมหรือปัญหาต่างๆ ที่ทางศูนย์ฟ้าใหม่ดำเนินการแก้ไขแล้วยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ทางคุณอาชาจะโทรศัพท์มาปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ หรือหาแนวทางว่าจะดำเนินการกับเคสแต่ละราย ซึ่งจะแจ้งทางวาจาก่อนและดำเนินการส่งเป็นหนังสือรายงานพฤติกรรมและรายงานผลการศึกษามายังสถานพินิจฯ ทางสถานพินิจก็จะรายงานศาลให้ทราบและดำเนินการตามที่ศาลเห็นสมควร

กรณีที่ศูนย์ฟ้าใหม่ไม่สามารถควบคุมดูแลต่อได้ อ้างว่าจะทำให้เด็กคนอื่นๆเลียนแบบพฤติกรรม หรืออาจไปชักจูงให้ทำผิดด้วย ทางศูนย์ฟ้าใหม่จะแจ้งและทำหนังสือคืนตัวเด็ก/เยาวชนมาให้สถานพินิจฯรับตัวมาอยู่ในการควบคุมที่สถานพินิจฯ ก่อน ขณะรอศาลนัดพิจารณาคดีอีกครั้ง

สถานพินิจฯเข้าร่วมกิจกรรมกับทางฟ้าใหม่ เช่น การแข่งขันฟุตบอล โดยนำคณะกรรมการสงเคราะห์ไปมอบอุปกรณ์กีฬา ขนมต่างๆ ให้กับทางเยาวชนสถานพินิจฯแพร่ด้วย

นอกจากนั้นได้ร่วมกับศาลเยาวชนฯ เข้าไปพูดคุยและให้กำลังใจเด็กและเยาวชนของสถานพินิจฯจ.แพร่ กรณีที่เด็กและเยาวชนมีปัญหาเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ในศูนย์ฟ้าใหม่ตามที่ทางอาจารย์ศูนย์ฟ้าใหม่แจ้งข้อมูลให้ทราบ

4.3.3.5 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

- **สถิติ/ผลการดำเนินงาน** (ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2560 - ปัจจุบัน)

ส่งเด็กและเยาวชนเข้ารับการปรับพฤติกรรมและเข้าเรียนหนังสือจำนวนทั้งหมด 15 คน

- บำบัดครบ 4 คน (จบม.ต้น 2 คน จบม.ปลาย 1 คน ส่วนอีกคนยังเรียนไม่จบแต่ถือว่าอยู่ในระหว่างบำบัดมาได้เกือบ 1 ปีแล้วทางเยาวชนประสงค์จะออกไปทำงานภายนอกทางศูนย์ฟ้าใหม่จึงรายงานผลบำบัดครบและส่งต่อเยาวชนไปเรียนหรือทำงานตามความประสงค์ภายนอก)
- หลบหนี 5 คน (โดยที่เยาวชนมามอบตัวที่สถานพินิจฯแพร่จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่สถานพินิจออกติดตามตัวกลับมาจำนวน 1 คน) ศาลส่งเข้ารับการบำบัดที่ศูนย์ฝึกฯต่อ 4 คน ส่วนอีก 1 คน ศาลใช้มาตรา 132 วรรคสองอยู่ที่สพ.แพร่ และส่งเข้าเรียนช่างยนต์ที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานแพร่ จนจบเนื่องจากรายนี้เคยไปอยู่ สถานแรกรับสพ.ลำปางและศฝ.เขต7 มาแล้วอีกทั้งอายุเกิน 18 ปีแล้ว)
- มีปัญหาพฤติกรรมจึงถูกส่งคืนตัว 4 คน (ปัญหาสูบบุหรี่ ,ปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคม ก้าวร้าว อารมณ์ร้อน ข่มขู่ ทำให้อาจารย์ผู้หญิงหวาดกลัว และปัญหาด้านเพศสัมพันธ์) ทั้งนี้เยาวชนที่มีแผนอนาคตชัดเจนผู้ปกครองดูแลได้ศาลสั่งปล่อยและยุติคดีเนื่องจากด้วยอายุเยาวชนใกล้ถึง 18 ปีและอยู่

ในการบำบัดที่ศูนย์ฟ้าใหม่ฯมาระยะเวลาพอสมควรแล้ว แต่สำหรับบางคนที่ไม่มีแผนและมีปัญหาพฤติกรรมอยู่ศาลใช้ มาตรา 132 วรรคหนึ่งติดตามดูแลต่อ

- ยังอยู่ในการดูแลของศูนย์ฟ้าใหม่ฯ จำนวน 2 คน

- **ตัวอย่างกรณีศึกษา**

กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เยาวชนเข้ารับการบำบัดและเรียนหนังสือให้จบระดับม.ปลาย แต่เยาวชนบางคนไปอยู่ศูนย์ฟ้าใหม่โดยเรียนระดับม.ต้น (ม.2) และอยู่ในการดูแลแล้วประมาณ 1 ปีกว่า กระทั่งจบม.ต้นแล้วมีความประสงค์ออกมาเรียนหนังสือข้างนอกหรือทำงาน ซึ่งกรณีนี้จะให้ทางศูนย์ฟ้าใหม่พิจารณาและรายงานผลการบำบัดและการศึกษาและเสนอความเห็นต่อศาลเป็นรายกรณีไป ทำให้เมื่อทางศูนย์ฟ้าใหม่ให้โอกาสเยาวชนคนนั้นได้ จึงเกิดการเลียนแบบให้เยาวชนรายอื่น(ที่ศาลให้เรียนจนจบม.ปลาย) ที่เรียนจบระดับม.ต้น ก็จะขอศูนย์ฟ้าใหม่ออกไปเรียนหรือทำงานข้างนอก ซึ่งทางศูนย์ฟ้าใหม่ก็ดำเนินการให้ และรายงานผลการบำบัดและผลการศึกษาพร้อมเสนอเห็นควรให้เด็กไปเรียนหรือทำงานข้างนอกต่อไป ศาลพิจารณาและก็มีคำสั่งยุติคดีให้

- **ผลสำเร็จ (best practice)**

-เยาวชนเข้ารับการปรับพฤติกรรมและศึกษาจบในระดับม.ตอนต้นจำนวน 2 คน และ จบระดับม.ปลาย จำนวน 1 คน

- **ข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรค**

- เด็กต้องศึกษาเกี่ยวกับศาสนาคริสต์
- การตั้งเกณฑ์รับเด็กช่วงอายุน้อยๆ เช่น 14 ปี ไป เพื่อเด็กจะได้มีเวลาปรับตัวเองนาน ๆ เพราะศูนย์มองว่าการปรับเด็กจะต้องใช้ระยะเวลา 2 ปีขึ้นไป แต่เด็กสถานพินิจบางคนอายุ 16 ,17 ปี ซึ่งต้องสอบถามไปยังคุณเดวิดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจรับเด็กและเยาวชนก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง
- เงื่อนไขช่วงเวลาการรับเด็ก จะรับเด็กในช่วงเปิดภาคเรียน เดือนตุลาคม เดือนพฤษภาคม ทำให้เด็กบางรายที่ศาลตัดสินแล้วต้องอยู่ในการควบคุมของสถานพินิจฯไปก่อนจนกว่าจะถึงวันส่งตัวไปศูนย์ฟ้าใหม่บางคนอยู่ 2 เดือน 3 เดือน บ้าง

- **วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน**

จุดแข็ง

- เป็นมูลนิธิที่ส่งเสริมด้านการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน
- การนำหลักคำสอนของศาสนาคริสต์มาเป็นแนวคิดในการปรับใช้ชีวิตให้ดีขึ้น
- มีการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีน
- การนำเด็กไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด เพื่อให้เด็กได้ประสบการณ์ใหม่ๆ
- ส่งเสริมด้านกีฬาฟุตบอล

จุดอ่อน

- สภาพพื้นที่อาจไม่มีความมั่นคง ที่จะดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เป็นช่องทางให้เด็กหลบหนีได้ง่าย
- กลุ่มเป้าหมายที่รับไม่ใช่เฉพาะเด็กที่กระทำผิดอย่างเดียว
- ไม่รับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านจิตเวช

· ข้อเสนอแนะ

- การดูแลเด็กและเยาวชนกลุ่มก้าวพลาด จะต้องมีจิตวิทยาวัยรุ่นในการดูแล
- มีกฎเกณฑ์เงื่อนไขที่ชัดเจนในการวางกฎระเบียบ การปฏิบัติ การลงโทษ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

4.3.3.6 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา สถานฝึกและอบรมเอกชน

- **ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ**

เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน และให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

- **การสนับสนุน จากภาครัฐ**

ด้านงบประมาณในการดูแลเด็กและเยาวชน

ด้านบุคลากรให้เพียงพอต่อการดูแลเด็ก

ด้าน อุปกรณ์ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์จัดกิจกรรมสำหรับบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ให้แก่เด็กและเยาวชน

- **วิธีการติดตาม การกำกับดูแล และประเมินมาตรฐานสถานฝึกและอบรมเอกชน**

มีการตรวจสอบหรือประเมินผลภายในของสถานฝึกฯ ซึ่งจะทำให้ทราบผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง พัฒนาการทำงาน และให้มีการตรวจสอบหรือประเมินจากภายนอก โดยการประเมินจากกรมพินิจ องค์กรอิสระ หรือองค์กรที่มีมาตรฐาน ประเมินเพื่อรับรอง มาตรฐานคุณภาพการเป็นสถานฝึกและอบรมเอกชน

- **การทำข้อตกลงความร่วมมือ**

มีการทำ MOU ในระดับกรมฯ และวางแนวทาง ขอบเขต อำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนก่อนลงสู่หน่วยปฏิบัติ

- **วิธีการประสานงาน การทำงานร่วมกันกับเครือข่าย**

ประสานงานกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ เช่นการศึกษา การฝึกวิชาชีพ และเครือข่ายในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้านต่างๆ ภายหลังพ้นการฝึกอบรมแล้ว

- **รูปแบบ/กระบวนการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาเด็กเยาวชน**

ควรสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน โดยเน้นครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม

- **การประเมินและรายงานความก้าวหน้าเด็กเยาวชน**

มีการประเมินผลเป็นระยะและรายงานผลไปยังศาลเยาวชนและครอบครัว

และเปิดโอกาสให้สถานเอกชนเป็นผู้ประเมินหากเด็กและเยาวชนนั้นได้รับการบำบัดครบถ้วนและมีผลการเปลี่ยนแปลงที่ดีแล้วสามารถรายงานความเห็นให้ศาลพิจารณาปล่อยตัวก่อนกำหนดได้

- **ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อการพัฒนา**

หากเป็นไปได้ควรมีสถานฝึกและอบรมเอกชนที่รับเฉพาะกลุ่มตามสภาพปัญหา หรือตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละรายที่ควรจะได้รับการปรับเปลี่ยนและส่งเสริมความสามารถ ศักยภาพให้ตรงกับเด็กนั้นจริงๆ เช่น กลุ่มเด็กจิตเวช กลุ่มส่งเสริมด้านการศึกษา กลุ่มส่งเสริมด้านวิชาชีพ กลุ่มส่งเสริมด้านกีฬา กลุ่มบำบัดยาเสพติด กลุ่มบำบัดปัญหาพฤติกรรมต่อต้านสังคม เป็นต้น

เพราะทุกวันนี้ไม่ว่าเด็กมีสภาพปัญหาอะไร ทำผิดคดีอะไร หรืออายุเท่าไหร่ก็ตาม ก็ถูกส่งไปอยู่ในสถานที่เดียวกัน ซึ่งทำให้คนภายนอกหลายๆคนมีมุมมองว่าเด็กมาอยู่ในศูนย์ฝึกฯก็ไปเรียนรู้วิชา หรือไปเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่ดี กลับออกมาก็ยังเป็นเหมือนเดิมหรือแย่กว่าเดิม

4.3.4 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ต่อการดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิบ้านพระพร และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก สัมภาษณ์ ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2565

4.3.4.1 ประวัติความเป็นมา จุดเริ่มต้นของการทำงานร่วมกัน การประสานงานและส่งเด็กและเยาวชนไปยังองค์กรเครือข่าย

- การทำงานร่วมกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่มีคำพิพากษาให้เด็กต้องเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก โดยการประสานงานที่มาจะเน้นการส่งเอกสารข้อมูลต่าง ๆ และส่งตัวเด็กและเยาวชนให้กับศูนย์ฝึกฯ ซึ่งเป็นไปตามระบบ

- การทำงานร่วมกับมูลนิธิบ้านพระพร

เดิมชื่อมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน ทำงานร่วมกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กรุงเทพมหานครตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ได้รับความอนุเคราะห์จากมูลนิธิบ้านพระพรในการรับเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดจากสถานพินิจฯกรุงเทพฯมาโดยตลอด เด็กและเยาวชนที่ส่งไปเข้ารับการอบรมดูแลและพัฒนาการศึกษาและฝึกอาชีพที่มูลนิธิบ้านพระพรประกอบด้วยเด็กและเยาวชน 2 กลุ่มคือ (1) เด็กและเยาวชนที่ร้องขอเพื่อเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนที่มูลนิธิบ้านพระพรเอง (2) เด็กและเยาวชนที่ไม่มีผู้ปกครอง หรือเด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครองไม่พร้อมรับกลับไปดูแล

มูลนิธิบ้านพระพรเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจฯกรุงเทพฯ อย่างสม่ำเสมอ เช่น เขามาทำกิจกรรมคริสตมาส จัดงานปีใหม่ มีกิจกรรมแลกของขวัญ เล่นดนตรี กีฬา และนำนักร้อง ดารา/นักแสดงมาทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจเด็กและเยาชนในสถานพินิจฯกรุงเทพฯ ในการที่จะพัฒนาตนเองและมีกำลังใจในการก้าวข้ามความผิดพลาดไปได้

4.3.4.2 การเตรียมการ/การวางแผนงานร่วมกัน

- เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเด็กและเยาวชน

  - ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

    (1) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ให้ความเห็นว่าเด็กและเยาวชนสมควรได้รับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน และเยาวชนจะได้เข้ารับการฝึกอบรมบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกตามคำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

    (2) หากมีปัญหาข้อขัดข้องทางผู้บริหารของศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกจะเป็นผู้หารือและทบทวนกับศาลเยาวชนกลางด้วยตนเอง เมื่อได้ข้อสรุปแล้วทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกจะเป็นผู้แจ้งมติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครทราบ

  - มูลนิธิบ้านพระพร

    (1) นักสังคมสงเคราะห์และนักวิชาชีพเป็นผู้พิจารณาในการคัดเลือกเด็ก จากนั้นจึงประสานงานไปยังมูลนิธิบ้านพระพรในการร่วมกันวางแผนการช่วยเหลือเข้าประชุมกับนักวิชาชีพ มีการพูดคุยกับเด็กและเยาวชน มีการพูดถึงการปฏิบัติตัวเงื่อนไข ข้อตกลง

    (2) เมื่อเด็กและเยาวชนตัดสินใจและยอมรับข้อตกลงเงื่อนไขในการเข้าไปอยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรแล้วเมื่อถึงกำหนดเวลาขึ้นศาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครจะส่งรายงานไปที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเพื่อขอให้มีเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิบ้านพระพรร่วมในการพิจารณาคดี

    (3) เมื่อศาลพิจารณาให้เด็กไปอยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพร ศาลก็จะมีการตั้งเงื่อนไขให้เด็กและเยาวชนทราบว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร เข้ารับการรายงานตัวทั้งหมดกี่ครั้งตามที่ศาลกำหนด

    (4) ไม่รับเด็กและเยาชนเพศที่สาม และผู้ติดเชื้อ

- การเตรียมเด็ก เยาวชน และครอบครัว

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

(1) เมื่อศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกแจ้งข้อสรุปในการรับเด็กให้ทราบแล้ว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครจะเป็นผู้ดำเนินการในการจัดเตรียมข้อมูลเอกสารเพื่อส่งต่อ และนำส่งเด็กและเยาวชนไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

- มูลนิธิบ้านพระพร

(1) เมื่อศาลพิพากษาให้เด็กและเยาวชนไปอยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรแล้ว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครจะเป็นผู้ดำเนินการในการจัดเตรียมข้อมูลเอกสารเพื่อส่งต่อโดยมูลนิธิบ้านพระพรจะเป็นผู้มารับเด็กด้วยตนเอง

- วิธีการ/กระบวนการ/กิจกรรมในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ภายหลังการส่งตัวไปก็ให้แต่ละที่ดูแลกระบวนการฝึกแบบอิสระขึ้นอยู่กระบวนการของแต่ละที่จะจัดการ

(1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก เป็นศูนย์ฝึกที่มีความเฉพาะของกระบวนการในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาด ซึ่งไม่ได้มีกระบวนการทำงานร่วมกับทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

(2) มูลนิธิบ้านพระพร มีวิธีการ กระบวนการในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในรูปแบบของการทำกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาและประกอบอาชีพ โดยให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยมีมูลนิธิเป็นผู้สนับสนุนจนถึงที่สุด และทำงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์และนักวิชาชีพในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

(3) ติดตามและประเมินผล

- งบประมาณ /แหล่งสนับสนุน

ในการรับเด็กและเยาวชนเข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู มูลนิธิบ้านพระพรได้ใช้เงินขององค์กรในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และดูแลเด็กเยาวชนโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐหรือจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

- บุคลากร/ทีมงานในการดูแลเด็กเยาวชน

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

(1) บุคลากรภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

- มูลนิธิบ้านพระพร

(1) บุคลากรภายในมูลนิธิบ้านพระพร

- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

(1) ส่วนป้องกัน สงเคราะห์ และประสานเครือข่าย

- วิธีการรายงาน/ติดตามประเมินผล

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

(1) ดำเนินการโดยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

- มูลนิธิบ้านพระพร

(1) ติดตามและประเมินผลโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร เป็นการติดตามในระบบตามปกติ ก็คือติดตามทุก 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี

4.3.4.3 วิธีการกระบวนการในการประสานงาน และการทำงานร่วมกัน

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

(1) ไม่มีการประสานงานและทำงานร่วมกัน

- มูลนิธิบ้านพระพร

(1) ประสานทางโทรศัพท์มือถือและการใช้ไลน์ส่วนตัว และทำงานร่วมกันโดยการร่วมประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครและมูลนิธิบ้านพระพรในกระบวนการแรกรับจนถึงการปล่อยตัว

4.3.4.4 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

- สถิติ/ผลการดำเนินงาน

- จากสถิติในระบบข้อมูลของสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2558 – 4 มกราคม พ.ศ. 2565 มีเด็กเข้าไปอยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรทั้งหมด 46 คน 47 คดี (มีเด็กและเยาวชนกลับเข้าไปซ้ำ 1 ราย)

- **ตัวอย่างกรณีศึกษา**

- มูลนิธิบ้านพระพร

(1) เด็กชาย ก. (นามสมมุติ) เข้ามาอยู่ในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาซึ่งมีความสนใจทางด้านดนตรีสากล (ตีกลอง) ได้เข้าไปอยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากมูลนิธิบ้านพระพรในการเรียนดนตรีที่โรงเรียนดนตรียามาฮ่า เป็นความภูมิใจของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครที่เด็กชาย ก. (นามสมมุติ) ได้ทำตามความฝันที่ตนเองไม่คิดว่าจะเกิดขึ้นจริง เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนคนอื่นที่เคยก้าวพลาด

(2) เด็กชาย ข. (นามสมมุติ) ถูกจับพร้อมมารดาในคดีลักทรัพย์ ซึ่งทั้งสองเป็นบุคคลเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัยถาวร เด็กชาย ข. (นามสมมุติ) เข้ามาอยู่ในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาและมารดาซึ่งได้รับโทษอยู่ที่เรือนจำ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครจึงได้ส่งเด็กชาย ข. (นามสมมุติ) เข้าไปอยู่ในการดูแลของมูลนิธิบ้านเมตตาในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 ขณะรอมารดาพ้นโทษจากเรือนจำ ได้รับ

การดูแล อบรม และสนับสนุนในการประกอบอาชีพจากมูลนิธิบ้านพระพร หลังจากมารดาพ้นโทษมูลนิก็ให้ความช่วยเหลือในการรับมารดาของเด็กชาย ข. (นามสมมุติ) เข้ามาดูแลในมูลนิธิบ้านพระพรด้วย อยู่มาไม่นานก็ถูกมารดาชักชวนออกไปใช้ชีวิตข้างนอก แต่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจเด็กชาย ข. (นามสมมุติ) ได้ปฏิเสธที่จะออกไปใช้ชีวิตข้างนอกกับมารดาและขอส่งเงินค่าเลี้ยงดูให้มารดาใช้แทน เป็นความภูมิใจของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครในการก้าวข้ามชีวิตในอดีตที่ผ่านมาของตนเองสู่การพัฒนาตนและมีอนาคตที่ดี

- **ผลสำเร็จ (best practice)**

เด็กและเยาวชนที่ความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากมูลนิธิบ้านพระพรตามความถนัดและความสนใจของเขา มีรายได้ มีอาชีพ และเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

- **ข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรค**

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

(1) บ้านกาญจนาภิเษกไม่ได้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์ฝึกของตนเองในรายละเอียดเชิงลึกต่าง ๆ กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และยังขาดการทำงานร่วมกัน

- มูลนิธิบ้านพระพร

(1) การช่วยเหลือและรับเด็กและเยาวชนเข้าไปดูแลในมูลนิธิบ้านพระพรอย่างไม่มีเงื่อนไขในการรับเด็กและเยาวชน ในบางกรณีเด็กและเยาวชนละเมิดกฎและสร้างความลำบากใจหรือความยุ่งยากในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในมูลนิธิบ้านพระพร

(2) บางกรณีศาลมีการพิจารณาส่งเด็กที่ยังไม่มีความพร้อม ไปยังบ้านพระพร ซึ่งทางนักสังคมสงเคราะห์ได้มีการรายงานเพื่อประกอบการพิจารณาคดีแล้วนั้น เมื่อเข้าไปอยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรแทนการพิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เด็กอาจจะยังไม่มีความพร้อม หรือยังไม่ได้เตรียมการใดๆ อาจส่งผลต่อการเข้าไปอยู่ในมูลนิธิ

- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

(1) การรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกที่ไม่มากเพียงพอที่จะให้ข้อมูลเชิงลึกกับเด็กและเยาวชนที่สนใจที่จะเข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

(2) ไม่สามารถติดตามเด็กที่เข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกหลังปล่อยตัวได้ เนื่องจากศูนย์ฝึกฯไม่ได้รายงานให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครทราบ

- **วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน**

- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

(1) จุดแข็ง

(1.1) มีกระบวนการ วิธีการดำเนินงานในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เฉพาะ

(2) จุดอ่อน

(2.1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกยังไม่มีการแลกเปลี่ยนแนวคิด วิธีการทำงานต่าง ๆ ร่วมกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกฯ อื่น ๆ ในการทำงานและช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(2.2) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกยังไม่มีการรายงานติดตามเด็กตามตัวชี้วัดที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนด

- มูลนิธิบ้านพระพร

(1) จุดแข็ง

(1.1) มีกระบวนการที่เหมาะกับเด็กเป็นรายบุคคล

(1.2) มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจอย่างสม่ำเสมอ

(1.3) ความสามารถในการสนับสนุนดูและเด็กและเยาวชนได้อย่างเต็มกำลัง

(1.4) มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีและประสานงานที่ดีกับเจ้าหน้าที่

- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

(1) จุดแข็ง

(2.1) มีกระบวนการการทำงาน ระบบการส่งต่อเด็กและเยาวชนชัดเจน เป็นระบบ

(2.2) มีเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีความพร้อมอย่างมูลนิธิบ้านพระพร

(2.3) มีการสนับสนุนดูแลและประสานงานให้เด็กที่เข้ารับการศึกษานอกระบบ (กศน.) ได้เข้าเรียนและสอบตามที่ กศน. กำหนด มีการจัดสอบติดตามเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวไปแล้วกลับมาสอบตามวัน เวลา และสถานที่ที่สถานพินิจกำหนดเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีวุฒิการศึกษาสำหรับการประกอบอาชีพที่สุจริต

(2.4) พนักงานคุมประพฤติได้เข้ารับการศึกษาดูงานที่มูลนิธิบ้านพระพรเพื่อให้เกิดการต่อยอดในการเขียนรายงานความประพฤติที่เป็นจริงและเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อเด็ก

- **ข้อเสนอแนะ**

- การนำ Model ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาปรับใช้ให้เป็นมาตรฐานของการทำงานว่าด้วยการกระบวนการทำงานที่ให้นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจกับนักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ฝึกได้มีการทำงานร่วมกันตั้งแต่เด็กไปอยู่ในขั้นแรกที่สถานพินิจฯ มีการทำงาน พูดคุย และวางแผนร่วมกันกับเด็กและเยาวชนไปจนถึงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

- การจัดกิจกรรมในลักษณะกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเคยจัดที่ให้มีการ

แข่งขันทักษะของแต่ละศูนย์ฝึกทั่วประเทศ หรือศูนย์ฝึกเฉพาะแค่ปริมณฑล ร่วมกับศูนย์ฝึกเอกชน และศูนย์ฝึกของกรมพินิจอาจจะเป็นงานประจำปีสักงานหนึ่ง เช่นงานกีฬา หรือมหกรรมทักษะทางวิชาการ มีกิจกรรมการแนะนำศูนย์ฝึกแต่ละแห่ง ให้เป็นงานเดียวกัน ให้ศูนย์ฝึกแต่ละที่ได้บอกข้อดีของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เด็กมีตัวเลือกว่าเขาอยากทำอะไร ซึ่งการสร้างทางเลือกโดยการให้โอกาสศูนย์ฝึกแต่ละที่แล้วก็ศูนย์ฝึกเอกชนมาร่วมกัน เด็กได้เป็นคนเลือก และมีนักสังคมสงเคราะห์หรือนักวิชาชีพช่วยประคับประคองเด็ก ว่าสิ่งที่เด็กและเยาวชนเลือกนั้นเหมาะสมกับตัวเขาเองหรือไม่ ซึ่งบางครั้งการที่เราตัดสินใจให้เด็ก แล้วไม่ได้ถามความต้องการของเด็กและไม่ประสบผลสำเร็จ ทางกรมฯจึงต้องสร้างทางเลือกให้เด็กให้มากที่สุด เพราะเด็กแต่ละคนก็ไม่ได้มีความชอบความถนัดเหมือนกัน

- การประกาศเชิดชูเกียรติคุณความดี ความสำเร็จของหน่วยงานเครือข่ายที่ช่วยเหลือสนับสนุนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกฯ มาโดยตลอด เผยแพร่ความสำเร็จ วิธีการปฏิบัติงานขององค์กรเครือข่ายให้บุคคลอื่น ๆ ได้รู้

4.3.4.5 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา สถานฝึกและอบรมเอกชน

- มีระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานการทำงานร่วมกันในทุกศูนย์ฝึกเอกชน
- มีการทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดการทำงานหรือวางแผนการทำงานช่วยเหลือ แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกัน และสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4.3.5 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 จังหวัดขอนแก่น ต่อการดำเนินงานร่วมกับวัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

(สัมภาษณ์ วันที่ 8 สิงหาคม 2565)

4.3.5.1 จุดเริ่มต้นในการดำเนินโครงการร่วมกับวัดโนนสว่าง

เริ่มจากเมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 ระหว่างนั้นได้เข้ารับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี และได้รับการติดต่อจากอดีตกรรมการสงเคราะห์ของอุดรธานี รุ่นที่ 1 – 3 ก็คือคุณตนุษา ชิ้มเจริญ เพื่อสอบถามว่าสนใจในการนำเด็กจากสถานพินิจฯ อุดรธานีไปตีกลองที่วัดโนนสว่าง หลวงพ่อเจริญหรือไม่ ท่านจะดำเนินการสอนเด็กให้ ซึ่งขณะนั้นยังไม่ทราบว่าการตีกลองเป็นในลักษณะอย่างไร ประกอบกับจำนวนเด็กในสถานพินิจฯอุดร ขณะนั้นมีจำนวนถึง 300 กว่าคน ทำให้สถานที่ควบคุมตอนนั้นมีความแออัดมาก ฉะนั้นจึงต้องหาวิธีการที่จะขออนุญาตศาลปล่อยเด็กเยาวชนกลุ่มที่มีความพร้อมเพื่อขอปล่อยก่อนกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กตามมาตรา 132 วรรค 2 ดังนั้นจึงมีการหารือกับศาลต่าง ๆ ที่ส่งเด็กมายังสถานพินิจฯอุดรธานี เรื่องการหากิจกรรมต่างๆ เพื่อบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็ก ก่อนที่จะขออนุญาตศาลปล่อยก่อนกำหนด ดังนั้น การที่เด็กมา

เรียนตีกลองหรือว่าการมาอยู่ที่วัดโนนสว่างเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เด็กได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแล้วก็เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เตรียมการก่อนกลับไปอยู่กับชุมชนกับสังคมเสมือนจริงได้ จึงได้มีการริเริ่มทำโครงการนี้ขึ้นมา ซึ่งในช่วงแรกได้ทำความร่วมมือระหว่างสถานพินิจฯอุดรและวัดโนนสว่างโดยตรง จากนั้นได้มีการพัฒนาต่อยอด มีการวางแผนร่วมกัน และได้เชิญอาจารย์จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเข้ามาทำหลักสูตรเพื่อต่อยอด ในการนำกระบวนการการสอนเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปเป็นวิชาหนึ่งในสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

4.3.5.2 ผลการดำเนินการในช่วงแรก

ช่วงแรกของการส่งเด็กไปตีกลองที่วัดโนนสว่าง มีเด็กที่สถานพินิจหรือศาลเยาวชนส่งมาเข้ารับการฝึกอบรมหรือควบคุมตัวอยู่ที่สถานพินิจฯอุดรธานี ประมาณ 5 แห่ง จากจังหวัดบึงกาฬ เลย หนองบัวลำภู หนองคาย และอุดรธานี เป็นการส่งเด็กไปตีกลองในลักษณะของการไปเช้า – เย็นกลับ โดยในช่วงแรก หลวงพ่อเจริญ วัดโนนสว่างได้ช่วยอำนวยความสะดวกโดยการส่งรถจากวัดมารับเด็กจากสถานพินิจฯไปที่วัดโนนสว่างและนำเด็กมาส่งในช่วงเย็น มารับไปแล้วก็ไปสอน ทั้งตีกลอง ทั้งทำจิตอาสาทั้งทำพิธีต่างๆอยู่ที่วัด ทางหลวงพ่อเจริญท่านได้เมตตาเลี้ยงอาหารกลางวันให้เด็กทุกวัน ช่วงบ่ายก็จะเป็นการซ้อมตีกลองถึงเวลาประมาณ 15.00 น. หลังจากนั้นก็จะมีการเก็บอุปกรณ์ต่างๆ จนกระทั่งถึงเวลาประมาณ 16.00 น. ทางวัดก็จะมาส่งเด็ก

สถานพินิจฯอุดรธานี ดำเนินการมาประมาณ 5 – 6 รุ่น และเคยมีการเก็บสถิติในระยะเวลา 1 ปีพบว่าเด็กกลุ่มที่อยู่ในกระบวนการ หลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวออกไปแล้วมีอัตราการกระทำผิดซ้ำจำนวนเท่าใด ปรากฏว่าหลังจากที่ตรวจสอบในระยะเวลาหนึ่งปีที่ดำเนินการไปประมาณ 5 – 6 รุ่น พบว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กไม่เกิน 2 % (เก็บข้อมูลเฉพาะเด็กที่ไปทำกิจกรรมที่วัดโนนสว่างเท่านั้น) สถานพินิจฯอุดรจึงมองว่ากระบวนการดังกล่าวประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง และพยายามที่จะนำเด็กเข้าสู่กระบวนการเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง และเด็กกลุ่มนี้ไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ สร้างความมั่นใจให้กับสังคม เด็กสามารถแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เด็กชุดแรกที่ส่งไปก็ได้รับโอกาสไปแสดงในงานบรมราชาภิเษก ร . 10 รวมถึงได้รับถ้วยรางวัลชนะเลิศการประกวดกองยาวจากพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ โดยในการเข้าร่วมการแสดงในเวทีต่าง ๆ ก็จะใช้ในนามของวัดโนนสว่างเพื่อไม่ทำให้เด็กและเยาวชนถูกตอกย้ำว่ามาจากสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึก

4.3.5.3 ที่มาของการดำเนินการร่วมกันระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 และวัดโนนสว่าง

ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 พันจ่าอากาศตรีรพีพงศ์ ประธานธุรารักษ์ ได้มาเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น ซึ่งมองว่า ขณะนั้น เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯขอนแก่นมีปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาท และการมีกิจกรรมต่างๆค่อนข้างน้อยในช่วงของสถานการณ์โควิด ประกอบกับเครือข่ายของ

ศูนย์ฝึกฯ ขอนแก่น ยังค่อนข้างน้อยจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายขึ้นใหม่ และมองว่ามีเครือข่ายเดิมจากสถานพินิจฯ อุดรธานี คือ วัดโนนสว่าง ซึ่งได้รับความเมตตาจากหลวงพ่อเจริญมาโดยตลอด จึงมีการคิดที่จะให้เด็กจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น ไปลองตีกลองที่วัดโนนสว่าง แต่ต้องคิดรูปแบบวิธีการ ที่เหมาะกับเด็กศูนย์ฝึกฯ เพราะไม่สามารถไปเช้า – เย็นกลับได้ทุกวัน เลยเริ่มคิดที่จะให้เด็กไปนอนค้างที่วัดโนนสว่าง และหากระบวนการที่จะทำการตรวจสอบหรือดูแลเด็กในระยะไกลๆได้อย่างไร จนมีการประชุมกับทีมงาน และตกผลึก ว่าทางหลวงพ่อเจริญเมตตา ยินดีรับเด็กให้ไปอยู่ที่วัด ซึ่งทางวัดมองว่าสามารถรับได้ถึง 100 คน แต่อย่างไรก็ตามศูนย์ฝึกฯต้องมีเกณฑ์การคัดเลือกเด็กที่จะออกไป เพราะฉะนั้นรุ่นแรกมีการคัดเลือกและส่งเด็กไป 25 คน และถือว่าเป็นรุ่นที่ 1 พบว่าตลอดกระบวนการ มีเด็ก 2 คนที่ต้องรับกลับ เนื่องจากเด็กทำผิดข้อตกลงระหว่างศูนย์ฝึกฯกับเด็กทำไว้ด้วยกัน และเด็กก็ยินดีที่จะกลับมา โดยไม่ได้หลบหนีหรือว่ามีปฏิกิริยาต่อต้านใดๆ

4.3.5.4 ผลการดำเนินการ

ก่อนที่จะเริ่มโครงการ ศูนย์ฝึกฯขอนแก่นได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ MOU กับวัดโนนสว่าง ซึ่งภายหลังกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มาทำความร่วมมือ MOU กับวัดโนนสว่างอีกครั้ง โดยศูนย์ฝึกฯขอนแก่นเริ่มส่งเด็กออกไป รุ่นแรกจำนวน 25 คนเมื่อเดือนมิถุนายน 2565 โดยเด็กได้ไปอยู่ที่วัด หลวงพ่อก็ให้ที่พัก เลี้ยงอาหารครบ 3 มื้อ มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ใช่แค่การตีกลอง หรือรำกองยาวอย่างเดียว แต่ยังมีกิจกรรมอบรมธรรมมะ การให้เด็กเข้าไปช่วยทำงานจิตอาสาภายในวัดและภายในชุมชน รวมถึงการไปทำกิจกรรมจิตอาสาตามวัดต่าง ๆ ที่หลวงพ่อจะพาไป เพื่อใช้ธรรมมะ และความเสียสละในการขัดเกลาเด็กอีกทางหนึ่ง

ระหว่างที่เด็กไปอยู่ประมาณ 2 – 3 เดือน หากเด็กทำความผิดได้มีการพูดคุยกัน ว่ากล่าวตักเตือน หรืออาจมีการกำหนดให้ทางศูนย์ฝึกรับเด็กกลับมา ซึ่งกรณีที่ผ่านมาพบว่า หลวงพ่อเจริญ ได้ขอโอกาสให้กับเด็ก ขอว่าหลวงพ่อจะดูแลเอง หลวงพ่อจะสอนเอง ไม่ต้องรับกลับ ซึ่งในมุมของศูนย์ฝึกฯมองว่า เมื่อเด็กทำผิดระเบียบควรมีการรับกลับ เช่น กรณีล่าสุด ได้รับแจ้งว่าเด็กลักลอบเสพกัญชาในวัด แม้ว่าตอนนี้กัญชาจะถูกกฎหมายแล้ว แต่ศูนย์ฝึกฯก็มองว่าไม่เหมาะสม ชื่อเสียงของวัดจะเสียหาย และอาจส่งผลต่อหลวงพ่อ ศูนย์ฝึกฯจึงก็มีการตรวจสอบให้ทีมงานลงไปตรวจปัสสาวะ และได้มีการพูดคุยกันกับเด็ก ว่าเกิดอะไรขึ้น ซึ่งปรากฏว่า จะโทษเด็กฝ่ายเดียวก็คงไม่ได้ เด็กเมื่อตีกลองเก่งแล้วหลวงพ่อก็พาไปออกงานต่างๆ พอไปออกงานตามวัดตามงานต่าง ๆ ชาวบ้านก็ต้มใบกัญชามาให้เด็กดื่ม เด็กก็ไม่รู้ ว่าเป็นน้ำกัญชา ก็ดื่มกันไป ในส่วนของวัดเอง กับข้าวที่แม่ครัวทำให้เด็กทานอย่างเช่นทำต้มทำแกง แม่ครัวทำก็ใส่ใบกัญชาให้ด้วย ซึ่งก็แสดงว่าตรวจเมื่อไหร่ก็เจอ แต่ในกรณียาบ้า ทางศูนย์ฝึกฯจะมีการตรวจเป็นประจำ และยังไม่พบซักราย จากกรณีดังกล่าว ก็นำเรียนหลวงพ่อว่า ศูนย์ฝึกขอรับเด็กที่มีประวัติ หรือที่เป็นแกนนำเพื่อนในเรื่องของการเสพกัญชากลับ แต่หลวงพ่อไม่ให้ หลวงพ่อจะดูแลเอง หลวงพ่อบอกว่ามันไม่ใช่อะไรเสียหายร้ายแรง สิ่งที่สะท้อนให้เห็นคือ เมื่อเด็กที่ได้ไปอยู่กับท่าน พฤติกรรมที่เห็นได้ชัดคือความเปลี่ยนแปลงของในเรื่องของการมีสัมมาคาราวะ มารยาท กาลเทศะ รู้จักประเคนของถวายให้กับพระ รู้วิธีการปฏิบัติตัวต่าง ๆ ที่เหมาะสม

ทั้งนี้ ทางวัดมีการมอบหมายให้ครูบา พระมหา ในการดูแลในเรื่องในการสอนตีกลอง ดูแลเรื่องระเบียบวินัย เพราะการที่เด็กจะตีกลองได้นั้น ต้องใช้ความอดทน ความพยายามและความมีระเบียบวินัย ต้องฝึกเป็นเดือน และตีบางครั้งจนมือแตก เด็กต้องอดทนจริงๆถึงจะตีได้ หลวงพ่อท่านเมตตาตั้งชื่อวงให้ ตั้งแต่สมัยทำงานร่วมกันที่สถานพินิจอุดร จนกระทั่งทำในนามของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ท่านก็บอกว่าในเมื่อชื่อเดิมติดหูแล้ว ก็ขอให้ใช้ชื่อเดิม ชื่อที่ใช้กันคือ “วงน้องใหม่ขวัญใจอุดร” เป็นวงกลองยาวของวัดโนนสว่าง

4.3.5.5 เกณฑ์การคัดเลือกเด็ก

ก่อนเริ่มโครงการ ได้มีการร่วมกันคิดว่าจะนำเด็กกลุ่มไหนเข้าร่วมโครงการ แล้วก็มาพิจารณาว่าถ้านำเด็กเฉพาะชั้น 1 อย่างเดียวไป ก็คงจะไม่เพียงพอถึง 25 คน เลยมีการให้โอกาสให้เด็กชั้นที่ 2 ไปด้วย แล้วถือว่าเป็นโครงการแรกที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 มีในลักษณะนี้ ซึ่งในช่วงแรกเด็กยังไม่เข้าใจว่าโครงการนี้คืออะไร เวลาที่ดำเนินการ ต้องพยายามที่จะให้เด็กบางส่วนไปทดลองนำร่องก่อน เพื่อจะได้ดูว่าสามารถดำเนินการจริงได้หรือไม่ จึงตกลงกันว่า ชั้นที่ไปรุ่นแรกจะเป็นชั้น 1 - 2 โดยต้องเข้ารับการฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง ไม่พบประวัติการกระทำความผิดในศูนย์ฝึกระยะเวลา 3 เดือนย้อนหลัง โดยในช่วงแรกใช้อำนาจของผู้อำนวยการศูนย์ฝึกในการอนุญาตให้เด็กออกไปนอกสถานที่ควบคุมเป็นครั้งคราว เป็นระยะเวลา 14 วัน หลังจากนั้นได้ขออนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการอนุญาตให้เด็กออกไปนอกสถานควบคุมครั้งละ 50 วัน เพื่อป้องกันเรื่องต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ศูนย์ฝึกฯจะขออนุญาตศาลโดยการแนบโครงการการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ขอนแก่น อนุรักษ์ สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน การทำกลองยาวอีสานและการฟ้อนประกอบกลองยาวนี้ไปด้วย และมีการขออนุญาตศาลทุกศาลที่ส่งเด็กมาจากที่ต่าง ๆ มาฝึกอบรม โดยไม่ขอศาลขอนแก่นเท่านั้น เนื่องจากมองว่าเวลาขอปล่อยตัวจะขอไปที่ต้นทางเพราะศาลต้นทางมีข้อมูลของเด็กมากกว่า ส่วนศาลขอนแก่นเป็นศาลปลายทาง และทำให้ศาลต้นทางได้รับทราบข้อมูลเด็ก จึงรายงานไปที่ต้นทาง และศาลต้นทางก็ได้อนุญาตมาทุกราย ให้เด็กอยู่ร่วมโครงการจนกระทั่งถึงวันปล่อย ซึ่งในส่วนของการายงานศาล ไม่ได้มีการขอระยะเวลาเพราะว่าใช้เป็นโครงการต่อเนื่อง ส่วนกระบวนการของกรมได้ รายงานอธิบดีเพื่อขออำนาจอนุญาตคราวละ 50 วัน

4.3.5.6 การติดต่อประสานงาน ติดตามประเมินผล

ศูนย์ฝึกฯมีการจัดเจ้าหน้าที่ดูแลโครงการวัดโนนสว่าง ก็คือเป็นงานส่วนของป้องกันฯ โดยมอบหมายให้ส่วนป้องกันทั้งหมดเป็นผู้ขับเคลื่อน หลัก ๆ ก็คือนักสังคมสงเคราะห์ ต่อมาก็มีทั้งนักจิตวิทยา พยาบาล พ่อบ้านต่าง ๆ เข้ามาร่วมทำงาน ในตอนแรกหลักๆก็คือนักสังคมสงเคราะห์ และจากนั้นพยายามกระจายงานให้ทุกคนพยายามดึงจุดที่เขาจะทำได้ เช่น การประเมิน การติดตาม ในส่วนของวัดเอง นอกจากจะใช้ระบบไลน์ที่เป็นกลุ่มกันแล้วที่สามารถที่จะพูดคุยแลกเปลี่ยนได้ ก็มีการเดินทางไปที่วัด เพื่อติดตามเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจ

ปัสสาวะ และการตรวจเส้นผมส่งไปที่สถาบันนิติเวช ซึ่งเป็นแนวทางที่ท่านอธิบดีวางไว้ด้วย มีการกำหนดระยะเวลาในการติดตาม แต่ถ้าวัดแจ้งว่ามีเหตุผิดปกติ ก็จะจัดเจ้าหน้าที่ลงไปทันที วันหยุดก็สามารถไปได้ โดยมีทั้งเจ้าหน้าที่จากส่วนป้องกันฯ พยาบาล ส่วนพินิจ พนักงานขับรถ ลงไปติดตาม เมื่อได้ผลอย่างไรก็ต้องมาคุยกัน รายงานหลวงพ่อ รายงานครูบาที่ดูแลเด็ก มีการประชุมร่วมกันว่าจะดำเนินการอย่างไร ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งตัดสินใจเอง ก็ต้องใช้กระบวนการทั้งหมด ทีมศูนย์ฝึกก็ต้องคุยกัน คุยกันเองในทีมเสร็จแล้วเราก็ต้องคุยกับทีมวัดอีก ในลักษณะของการติดตาม กระบวนการจะเป็นในรูปแบบดังกล่าว

4.3.5.7 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากจะเปลี่ยนแปลงเด็กที่เข้าร่วมโครงการแล้ว พบว่าศูนย์ฝึกฯ ต้องการให้เด็กที่อยู่ข้างใน มีพัฒนาการที่ดีด้วย ไม่ใช่เพียงส่งเด็กไปอยู่ข้างนอกแล้วเด็กข้างนอกจะได้รับการพัฒนาอย่างเดียว เด็กข้างในก็จะแข่งกันในการที่จะพัฒนาตนเอง รักษาชั้นของตัวเอง ซึ่งถือเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหารุนแรงภายในศูนย์ฝึกอย่างเช่นที่ผ่านมา จึงถือการใช้วิธีการในลักษณะการสร้างแรงจูงใจให้เชิงบวกได้ผลดี ถ้าทำแบบนี้ก็มีโอกาสที่จะออกไปข้างนอก ในปัจจุบันทางศูนย์ฝึกฯไม่ได้ทำโครงการนี้โครงการเดียว แต่มีการส่งเด็กไปทำงานภายนอกมากขึ้น ซึ่งขณะนี้มีเด็กออกไปทำงานข้างนอกกว่า 50 คน เช่น เป็น รปภ. ของบริษัทสิงห์ ที่ขอนแก่น ซึ่งตอนนี้เด็กศูนย์ฝึกฯถือเป็นที่ต้องการของตลาด ตอนนี้มีบริษัทที่ติดต่อเข้ามามากขึ้น เช่น บริษัทก่อสร้างที่กาฬสินธุ์ขอไป 10 คน เพื่อจะไปทำโซลาร์ฟาร์ม ซึ่งเป็นสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับเด็ก แต่จะอย่างไรศูนย์ฝึกฯก็มีการวางเงื่อนไขกับเด็กและบริษัทที่รับไป ตอนนี้พบว่าเกิดเครือข่ายหลายบริษัท แล้วเห็นผลเป็นรูปธรรม สามารถรับเด็กไปและเด็กมีรายได้ชัดเจน และยินดีที่จะรับเด็กเราทำงานต่อหลังปล่อยตัว และบริษัทเหล่านี้มีการบอกต่อ ชื่นชมว่าเด็กทำงานดี อดทน สู้งานตั้งใจทำงาน จนตอนนี้ศูนย์ฝึกฯยังไม่มีเด็กกลุ่มที่ครบเกณฑ์ที่จะสามารถออกไปได้ เพราะส่งเด็กที่ครบเกณฑ์ไปเกือบหมด จนขณะนี้ศูนย์ฝึกฯขอนแก่น มียอดเด็กข้างในเพียง 150 คน

ฉะนั้นการใช้วิธีการนี้ การมีเงื่อนไขของเด็กที่ออกไปข้างนอก การประคับประคองตัวเองให้ได้ ถ้าเด็กสามารถที่จะประคับประคองตัวเองให้ได้ตามระยะเวลาที่เรากำหนด ก็จะรายงานศาลขอปล่อยตัว ศูนย์ฝึกฯถือเป็นคนกลางที่จะดำเนินการให้ กระบวนการนี้จะผ่านที่ประชุมทั้งนักวิชาชีพและสหวิชาชีพทั้งหมด กระบวนการทั้งหมดก็เป็นไปตามระเบียบของกรมที่วางไว้ทั้งหมด ถ้าอยู่ในเกณฑ์ ถ้าออกไปเรียนหนังสือก็จะมีการขอผลการเรียนก่อน 6 เดือน อาจารย์ที่สอนที่โรงเรียนประเมินว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไรบ้าง ก็มาวิเคราะห์กัน ถ้าเห็นสมควรปล่อยถึงจะขอศาลพิจารณาปล่อยตัว และพบว่าศาลไม่เคยปฏิเสธต่อการรายงานผลในแต่ละครั้ง

“อีกอย่างก็คือการที่เด็กอยู่ในศูนย์ฝึก เรามักบอกว่าศูนย์ฝึกมีการฝึกอบรมวิชาชีพให้เด็ก แต่พบว่าอุปกรณ์เราล้าสมัยมาก อุปกรณ์ต่างๆเรายังสอนแบบโบราณอยู่ เทคโนโลยีมันเปลี่ยนแปลงไปหมดแล้ว อย่างสมมุติปัจจุบันอย่างเช่นรถยนต์ สมมุติเราสอน ช่างยนต์ให้เด็ก เราก็จะสอนแบบเดิม แต่ปัจจุบันเขาจะมีอุปกรณ์ที่เสียบรถแล้วสามารถ รู้ได้เลยว่าเครื่องยนต์ตรงไหนผิดปกติ เขาสามารถเปลี่ยนได้เลย แต่เราไม่สามารถสอนเด็กได้แบบนั้น เพราะฉะนั้นเราจำเป็นต้องส่งเด็กเราออกไปเรียน เพราะเราไม่มีความสามารถในการสอนให้เด็กขนาดนั้นได้

แต่เราอาจจะปูพื้นฐานในเรื่องของ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบื้องต้น การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเบื้องต้นได้ แต่ในส่วนของอื่นเราก็ต้องเข้าใจว่า ศักยภาพของเราไม่เพียงพอ เราจึงจำเป็นต้องเปลี่ยน เปลี่ยนจากตัวเราเองให้กลายเป็นผู้จัดการเรียนการสอนแทน เราจะไม่สอนเอง”

ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนขอนแก่นได้ทำ MOU กับวิทยาลัยเทคนิค หรืออาชีวะ ต่าง ๆ ให้เขาเข้ามาสอนให้ โดยอาจารย์ของศูนย์ฝึกฯเป็นผู้จัดเด็กเข้าห้องเรียน ไปคอยดูแลนั่งอยู่กับเด็ก แต่อาจารย์จริงๆ ก็คืออาจารย์จากวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เข้ามาสอนให้ฟรี สอนเรื่องระบบการติดตั้งโซลาเซลล์ข้างในศูนย์ฝึก ซึ่งเดิมแล้วหลักสูตรพวกนี้ไม่มีในศูนย์ฝึก การติดตั้งโซลาร์เซลล์ ถ้าเด็กอยู่มา 5 ปี อาจยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าโซลาร์เซลล์คืออะไร ตอนนี้ทางศูนย์ฝึกฯพยายามที่จะเปลี่ยน เพื่อให้ทันโลกภายนอก นี่คือสิ่งหนึ่งที่กำลังดำเนินการ นอกจากโครงการกับวัดโนนสว่าง

4.3.5.8 การรายงานศาล

ที่ผ่านมาทางผู้อำนวยการจะมีการไปอธิบายการดำเนินงานของศูนย์ฝึกฯ กับผู้พิพากษาหัวหน้าศาลทุกศาลที่ส่งเด็กมาฝึกอบรม มีการไปคุยกันด้วยวาจาให้เข้าใจ ว่าทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร ซึ่งศาลทุกศาลเห็นด้วย มองว่า สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์กับเด็ก และดีกว่าการนำเด็กมาขังไว้ซึ่งมันเหมือนกับการทำลายพัฒนาการของเด็กไปด้วยในตัว

การขออนุญาตนั้นและทำรายงานศาล จะส่งไปยังศาลต้นทางที่ส่งเด็ก มาฝึกอบรม โดยไม่ขอศาลขอนแก่นเท่านั้น เนื่องจากมองว่าเวลาขอปล่อยตัวจะขอไปที่ต้นทางเพราะศาลต้นทางมีข้อมูลของเด็กมากกว่า ส่วนศาลขอนแก่นเป็นศาลปลายทาง และทำให้ศาลต้นทางได้รับทราบข้อมูลเด็ก จึงรายงานไปที่ต้นทาง และศาลต้นทางก็ได้อนุญาตมาทุกราย ให้เด็กอยู่ร่วมโครงการจนกระทั่งถึงวันปล่อย

4.3.5.9 การเตรียมทีมงาน

ในเริ่มแรกนั้น ผู้บริหารได้ดำเนินการประชุมกับทีมเจ้าหน้าที่ เพื่อทบทวนว่า “เราจะอยู่กันแบบนี้ เราต้องการการเปลี่ยนแปลงไหม เราจะทำงานกันแบบนี้ตลอดเวลาหรือ” ฉะนั้นจึงต้องมีการกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงต่าง ๆโดยค่อย ๆเปลี่ยน ในบางเรื่องก็ต้องเปลี่ยนเร็ว บางเรื่องก็ต้องค่อยๆปรับเปลี่ยน จะมีการประชุมกลุ่มเล็กบ่อยครั้ง กลุ่มใหญ่อาจจะประชุมเดือนละครั้ง แต่กลุ่มย่อยกับกลุ่มงาน เช่น กับส่วนป้องกัน ส่วนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู กับกลุ่มพ่อบ้าน แล้วค่อยๆทยอยสอบถามปัญหาว่าจะทำอย่างไร ติดขัดอะไรบ้าง และเวลาเด็กทำผิดมีอะไรบ้าง บางครั้งอาจขาดการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับเด็ก ผู้บริหารจะประชุมทุกวันศุกร์ตอนบ่ายกับเด็กทุกสัปดาห์ เจตนารมณ์ที่ต้องเข้าไปพบกับเด็กตอนบ่ายเพราะว่าก่อนวันหยุด นั่งฟังปัญหาเด็ก ดังนั้นจึงพยายามจะเปลี่ยนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 ให้กลายเป็นโรงเรียนประจำ แล้วก็ให้โอกาสเด็กมากขึ้น ก็คือคุยกับเขาว่า สิ่งที่เขาทำมันผิดพลาดไปแล้วปีก่อน ๆ เรามาเริ่มกันใหม่ ดังนั้นการเตรียมทีมงานในการ

ดำเนินโครงการทั้งภายในและภายนอกจึงสำคัญมาก โดยต้องมีมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกันในการพัฒนาเด็ก

การจัดเจ้าหน้าที่ดูแลโครงการวัดโนนสว่าง ก็คือเป็นงานส่วนของป้องกันฯ โดยมอบหมายให้ส่วนป้องกันทั้งหมดเป็นผู้ขับเคลื่อน หลัก ๆ ก็คือนักสังคมสงเคราะห์ทั้งหมด ต่อมาก็มีทั้งนักจิตวิทยา พยาบาล พ่อบ้านต่าง ๆ เข้ามาร่วมทำงาน ตอนแรกหลักๆก็คือนักสังคมสงเคราะห์ และพยายามกระจายงานให้ทุกคน พยายามดึงจุดที่เขาจะทำได้ เช่น การประเมิน การติดตาม ในส่วนของวัดเอง นอกจากจะใช้ระบบไลน์ที่เป็นกลุ่มกันแล้วที่สามารถที่จะพูดคุยแลกเปลี่ยนได้ ก็มีการเดินทางไปที่วัด เพื่อติดตามเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจปัสสาวะ แล้วก็การตรวจเส้นผมต่าง ๆ แต่ถ้าวัดแจ้งว่ามีผิดปกติ ก็จะจัดเจ้าหน้าที่ลงไปทันที

4.3.5.10 ระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการและการประเมินผลเด็กเยาวชน

พบว่าหากให้เด็กจะตีกลองเป็นจะอยู่ประมาณ 3 เดือน เพราะฉะนั้นเวลาถึงขั้นต่ำก็จะประเมิน ตอนนี้ในเรื่องการประเมิน ยังไม่มีระบบเป็นเอกสาร ยังถือเป็นข้อจำกัดของโครงการ แต่ได้ใช้การประเมินด้วยการพูดคุยกับพระพี่เลี้ยง ซึ่งพระพี่เลี้ยงก็จำเด็กได้ทุกคน เพราะพี่เลี้ยงก็จะเป็นคนประเมินว่าเด็กคนนี้เป็นอย่างไร ก็จะสอบถามพระพี่เลี้ยงว่าควรขอปล่อยตัวหรือไม่ ถ้าเขาจะถึงขั้นต่ำแล้ว ส่วนใหญ่ก็พยายามปล่อยเด็กขั้นต่ำ เพราะมองว่าถ้าเด็กได้รับการทำกิจกรรมแบบนี้แล้วก็น่าจะเพียงพอแล้ว และเวลารายงานศาลก็ส่งตามกำหนด ฉะนั้นในช่วงแรกของการดำเนินโครงการ จึงมีวิธีการประเมินในลักษณะนี้

4.3.5.11 ปัจจัยสำเร็จของโครงการ

โครงการนี้ที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ก็คือเป็นความเมตตาของหลวงพ่อเจริญ เพราะท่านมองว่าท่านก็เคยทำอะไรมามากมาย ท่านก็อยากจะให้โอกาสคน ท่านก็ช่วยเด็กในกรมพินิจมาหลายร้อยคน ถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยงานของกรมพินิจได้อีกทางหนึ่ง

ภูมิปัญญา และความศรัทธา เรียนรู้การปฏิบัติจริง กล่าวคือ ที่วัดโนนสว่างเองเป็นวัดที่มีกลองยาวมากที่สุดในประเทศ ที่วัดทำกลองยาวเอง มีจำนวนกลองยาวเยอะและเพียงพอต่อการเรียนการสอนของเด็ก หลวงพ่อท่านมีความรู้ความสามารถในการทำกลองยาว แล้วไม้ที่มาทำกลองยาว เป็นไม้ที่ชาวบ้านถวายมา เด็กเราที่ไปอยู่ที่วัด บางวันต้องไปตัดต้นไม้ที่ชาวบ้านถวาย เพื่อจะนำมาทำกลองยาว ก็คือเริ่มต้นจากการเรียนรู้การไปดูไม้ เลือกใหม่ โดยมีครูบาเป็นคนสอน ว่าการดูไม้เลือกไม้ที่จะนำมาทำกลองต้องดูอย่างไร ไม่อ่อนหรือแก่เกินไป เมื่อไม้มาได้แล้วมีการสอนเด็กเข้าเครื่องกลึง ก็จะมีการสอนเด็กเอาไม้เข้าไปทำ ขึ้นรูปร่างกลอง สอนขึงหนัง ก่อนจะเอาหนังโคหรือหนังกระบือมาใส่กลองได้ต้องมีการตากมีกระบวนการหลายๆอย่างที่หลวงพ่อจะสอนให้กับเด็ก เป็นการสอนในเชิงปฏิบัติ ไม่มีตำราเล่มไหนเขียนไว้ สิ่งที่กำลังทำเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าจะเป็นหลักฐานทางอักษรว่าหลวงพ่อท่านมีความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญด้านไหน แล้วท่านมีเมตตาขนาดไหน เพราะท่านเองท่านก็ไม่ได้มาเปิดตำรา

สอน คือตำราอยู่ในความคิดความจำของท่านเอง ท่านก็จะสอนว่ากลองขนาดนี้ เวลาขึ้นกลองต้องขึ้นอย่างไร สอนเทสเสียงกลอง สอนปรับเสียงกลอง ท่านก็จะมานั่งสอนเอง

มีพื้นที่ให้เด็กได้แสดงความสามารถ กล่าวคือ ผลการตอบรับ เมื่อเด็กไปแสดงให้กรรมการสงเคราะห์ชมก็ได้รับคำชื่นชมจากผู้ใหญ่ในกรม และคณะกรรมการสงเคราะห์ทั่วประเทศ ว่าไม่น่าเชื่อว่าเด็กจะทำได้ถึงขนาดนี้ และตอนนี้เด็กกลุ่มนี้ก็กำลังเดินสายโชว์ ตามสถานที่ต่างๆ ตามที่หลวงพ่อได้รับนิมนต์มา มีเงินรายได้เข้ามา พบว่าไม่ต่ำกว่า 15000 บาทต่อครั้ง ซึ่งเงินที่ได้มาก็ได้มีการคุยกันกับครูบา ขอให้ครูบาพิจารณาเป็นผู้จัดการจัดสรรในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งทางศูนย์ฝึกไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินส่วนนี้ ทางครูบาก็ได้มีการแบ่งเงินบางส่วนไปจ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค ผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน แปรงฟันให้กับเด็ก หรือเด็กอยากจะมีการทานอาหารมื้อพิเศษ อยากทานหมูกระทะ ครูบาก็จะแบ่งหารและเก็บออมไว้ให้เด็กแต่ละคน ทุกคนเท่ากัน แล้วก็ทำเป็นบัญชีเก็บไว้ให้ แล้วพอจะปล่อยตัว หรือเด็กไม่อยู่ที่วัดแล้ว ครูบาท่านก็จะให้เด็กเซ็นรับเงินนั้นมา

เป็นโครงการที่เด็กได้รับโอกาสในหลายๆด้าน ทั้งในเรื่องการศึกษา ทั้งเรื่องธรรมะ เรื่องการทำกลอง การตีกลอง ซึ่งเป็นอาชีพได้ในอนาคต เด็กมีรายได้ในขณะที่อยู่ที่วัดและสามารถนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องการตีกลองไปใช้เป็นอาชีพของตัวเองได้ด้วย รวมทั้งเรื่องของการฝึกระเบียบวินัยของเด็กเยาวชนเอง ก็จะเห็นว่าการที่เด็กตีกลอง ก็เป็นกระบวนได้ คือการต่อตัวกันอะไรได้ ล้วนแล้วต้องได้รับการฝึกมาทางนั้น

การมีสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 กับวัดโนนสว่าง กล่าวคือ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกฯขอนแก่น ผูกพันและมีสัมพันธ์ที่ดี กับหลวงพ่อเจริญ วัดโนนสว่างฉะนั้นการดำเนินงานก็เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบุคคลมาก่อน การสานต่องานก็เลยค่อนข้างง่าย ในเริ่มแรกมีการนำเด็กไปบรรพชาแล้ว 1 รุ่น เป็นเวลา 1 เดือน เด็กก็ได้รับการปล่อยตัวและ มีหลายกิจกรรมที่ทำกับทางวัด เนื่องจากทางวัดมีผู้หลักผู้ใหญ่มาเยี่ยมบ่อยครั้ง เขาก็เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ดี จึงมีการต่อยอด แล้วก็มีการรายงานเข้าไปยังสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งวัฒนธรรมจังหวัด สำนักพระราชวัง ที่ทางวัดมีเครือข่ายอยู่ ภาพลักษณ์ของเด็กที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกฯจึงดีขึ้น แล้วก็เด็กได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้นด้วย

4.3.5.12 จุดแข็งของโครงการ

1.วัดโนนสว่าง มีความพร้อม ทั้งในเรื่องสถานที่ งบประมาณ กิจกรรม ในการรับเด็กโดยที่ไม่จำกัดจำนวน

2. มีท่านพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (หลวงพ่อเจริญ) ที่ให้ความเมตตาและต้องการให้โอกาสแก่เด็กเยาวชน

3. นอกจากวัดเป็นจุดแข็งและก็มีจุดแข็งของกระบวนการในการฝึกเด็กที่มากกว่าการฟังเทศน์ ฟังธรรมไม่เข้าถึงวัยรุ่น แต่ที่วัดมีกระบวนการหรือหลักสูตรที่เป็นเฉพาะและเข้าถึงวัยรุ่น รวมถึงเรื่องอาชีพด้วย

4. ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกฯขอนแก่น และหลวงพ่อเจริญ วัดโนนสว่างมีความสัมพันธ์ที่ดี มีระบบในการทำงานร่วมกับวัดอย่างต่อเนื่อง มีชุดม้าเร็ว มีการประเมินร่วมกัน มีกระบวนการในการทำงานร่วมกัน อย่างชัดเจนและสามารถเป็นต้นแบบให้กับศูนย์ฝึกอื่นได้

4.3.5.13 สิ่งที่ต้องการพัฒนาต่อ

โครงการนี้ถือว่ายังอยู่ในช่วงพัฒนา สิ่งที่ต้องการพัฒนา คือ

1. กระบวนการในการบำบัดเด็ก หรือฝึกเด็ก คือการตีกลองที่เป็นการฝึกเชิงปฏิบัติ แต่ปัจจุบันยังไม่มีตำรา คู่มือ เอกสาร ที่เป็นหลักสูตร ซึ่งในขณะนี้อาจมองว่าไม่จำเป็น แต่ในอนาคตหากเป็นไป จึงต้องการที่จะพัฒนาร่วมกับทางวัด ที่มีคู่มือ หลักสูตรกิจกรรมที่ชัดเจน ซึ่งถ้าจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกเอกชน ควรมีกระบวนการหลักสูตรในการบำบัดเด็กของวัดโนนสว่างโดยเฉพาะ

2. การประเมินติดตามผลที่ชัดเจน เพราะที่ผ่านมาเน้นก็ทำงานสายปฏิบัติ เน้นพูดคุยการทำงานเป็นทีม แต่ถ้าเป็นศูนย์ฝึกเอกชน หรือทำงานในระบบราชการ อาจต้องแบบฟอร์ม การรายงานศาล การรายงานมาที่ศูนย์ฝึก การวัดผล ที่อาจเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติ ยังไม่ได้มีลักษณะของหลักสูตรที่ชัดเจน อยากพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่ชัดเจนขึ้น เวลารายงานศาลจะได้แนบหลักสูตรที่เด็กได้รับการบำบัดให้ศาลพิจารณาได้ เด็กได้อยู่อย่างไร ซึ่งที่ผ่านมากระบวนการไม่ใช่มีแค่การเรียนตีกลองอย่างเดียว มีกระบวนการขัดเกลาจิตใจ กระบวนการที่จะทำให้เด็กรู้จักการให้ เช่นกระบวนการจิตอาสา หรือการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่ก็จะสามารถต่อยอดทำให้เด็กไปคิดได้ว่า การที่เค้าให้อะไรกับชุมชน มันเป็นประโยชน์ ต่อตัวเขาเองและต่อสังคมด้วย

4. หลังจากที่ทำโครงการไปแล้ว ต้องมีการต่อยอดหาสิ่งที่รองรับเด็กภายหลังปล่อย ซึ่งเป็นสิ่งที่กำลังคิดวางแผนร่วมกันดำเนินการกับทางวัด เช่น มีการหารือกับอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีว่า ถ้าสมมุติเด็กอยากจะเรียนต่อ ระดับมหาวิทยาลัยที่นี่ สามารถที่จะนำวิชาที่นี่ มาเป็นส่วนหนึ่งได้หรือไม่ หากเป็นไปได้ เด็กก็อาจจะมีแรงจูงใจในการอยากเรียนต่อมากขึ้น

5.การทำ MOU กับบริษัทต่าง ๆ หากเด็กผ่านกระบวนการโครงการไปได้ ก็เป็นสิ่งยืนยันว่า เด็กสามารถที่จะประคับประคองตัวเองให้อยู่ในสังคมได้ จากนั้นอาจมีระบบส่งเด็กกลุ่มนี้ไปทำงานในบริษัทต่างๆ ที่ทำความร่วมมือไว้ ในอนาคตอาจมีรูปแบบหากเด็กจะไปทำงาน อาจจะต้องไปผ่านการฝึกที่วัดนี้มาก่อน เหมือนเป็นการเตรียมตัวก่อนไปทำงาน ก็จะได้ฝึกระเบียบวินัยต่าง ๆ หมายถึงว่าต่อไปเด็กที่จะไปทำงานบริษัทจะไม่ใช่การยิงตรงไปที่บริษัทเหมือนเดิม อาจจะต้องไปผ่านการเข้าร่วมโครงการที่วัดโนนสว่างก่อน 2 – 3 เดือน ถึงจะไปบริษัทได้ สร้างความเชื่อถือให้กับศาลได้ด้วย ซึ่งอาจเป็นแผนการในอนาคตของโครงการ

4.3.5.14 ข้อเสนอต่อการพัฒนาสถานฝึกและอบรมเอกชน

1. ต้องมีการจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปเป็นที่ปรึกษาให้กับศูนย์ฝึกเอกชนก่อน การให้คำแนะนำ เป็นพี่เลี้ยงและเน้นการทำงานร่วมกัน

2. หากจะพัฒนาสถานฝึกและอบรมเอกชน ต้องมีการทำงานร่วมกันในพื้นที่ ทั้งกับ ศาล สถานพินิจฯ

ศูนย์ฝึก และหน่วยงานภาคีที่เป็นเครือข่าย

3. การถอดบทเรียน ผลสำเร็จของโครงการ มีการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ ทั้งที่เป็นโครงการของศูนย์ฝึกฯ สถานพินิจฯ ในสังกัดกรมพินิจฯ และหน่วยงานเครือข่าย ที่อาจมีโครงการที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบในการทำงานพัฒนาเด็กเยาวชน ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำแนวทางมาปรับใช้ในหน่วยงานของตนเองได้

4.3.6 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี ต่อการดำเนินงานร่วมกับ Bellinee's Bake&Brew (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 14 พฤศจิกายน 2565)

4.3.6.1 ที่มาในการส่งเยาวชนเข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพที่ Bellinee's Grab & Go @ DJOP

สืบเนื่องจากการที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนร่วมกับ Bellinee's Bake and Brew ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการแข่งขันบาริสต้าในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ (JUVENILE BARISTA CHAMPIONSHIP) เพื่อรับเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยมองว่าการเปิดสถานที่สำหรับฝึกอบรมอาชีพบาริสต้าสำหรับเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกอบรมฯ เปรียบเสมือนการทำให้เกิดศูนย์ที่สร้างโอกาสให้กับเด็กเยาวชนขึ้น ตลอดจนก่อให้เกิดร้านค้าต้นแบบที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพินิจฯและองค์กร คือ ร้านสวัสดิการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (Bellinee's Grab & Go @ DJOP) บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม

โดยรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ได้มีการคัดเลือกเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรม 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก บ้านกรุณา บ้านอุเบกขา และบ้านเมตตา ต่อมาในรุ่นที่ 3 ได้มีการปรับเปลี่ยนการรับเด็กและเยาวชนมาเป็นเพียงศูนย์ฝึกและอบรมเดียว คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี มีเด็กและเยาวชนที่ผ่านการคัดเลือกจำนวนทั้งสิ้น 2 คน โดยจะมีพนักงานประจำสาขาเป็นพี่เลี้ยงในการดูแลสอนงานต่าง ๆ ซึ่งในการฝึกอบรมครั้งนี้ได้ปรับระยะเวลาในการฝึกอบรมเป็นเวลาประมาณ 4 เดือน และมีเจ้าหน้าที่ศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ช่วยดูแลระหว่างที่ฝึกงาน

4.3.6.2 การเตรียมการก่อนส่งเยาวชนไปฝึกอาชีพ

การคัดเลือกเยาวชนเพื่อไปฝึกวิชาชีพที่ Bellinee นั้น ทางศูนย์ฝึกฯ มีการประกาศให้เด็กเยาวชนในศูนย์ฝึกฯที่สนใจมาสมัคร โดย มีเกณฑ์เบื้องต้นคือ เป็นเด็กเยาวชนชาย เหลือระยะเวลาการฝึกอบรมหรือขั้นต่ำ

ไม่เกิน 1 ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และมีความสนใจทางด้านการทำกิจการร้านกาแฟ โดยจะมีทีมนักวิชาชีพเป็นผู้คัดเลือก และทางผู้แทนจากBellineeจะมาพบกับเยาวชน และสอนการชงกาแฟเบื้องต้นให้กับเด็กเยาวชน โดยครั้งนี้มีเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 2 คน คนที่ 1 เป็นเยาวชนที่อยู่การดูแลของนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติหน้าที่ IRC เป็นที่ปรึกษา ส่วนคนที่ 2 เยาวชนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกไม่นานนัก แต่ก็มีความประพฤติอยู่ในเกณฑ์ดี และทั้งสองคนมีความสนใจงานด้านการชงกาแฟ ทางศูนย์ฝึกฯได้มีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและยินยอมให้เยาวชนเข้าร่วมโครงการ

เมื่อทราบวันที่จะต้องเริ่มงาน ทางนักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์ฝึกฯราชบุรี ร่วมกันเจ้าหน้าที่ศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กละเยาวชนของกรมพินิจฯ ได้มีการเตรียมการ โดยการจัดหาที่พัก ที่ไม่ไกลจากที่ทำงาน และเดินทางสะดวก โดยค่าใช้จ่ายค่าหอพัก เดือนละ 3,300 บาท ค่าเบี้ยเลี้ยงให้กับเยาวชนวันละ 200 บาท นักสังคมสงเคราะห์ต้องมีการดำเนินการเรื่องขออนุมัติใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เด็กเยาวชน (เงินกองสลาก)ของกรมพินิจฯ มาสนับสนุนเยาวชนเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอาชีพ ตลอด 4 เดือน

โดยการดำเนินการในช่วงแรก ซึ่งถือเป็นโครงการใหม่ของศูนย์ฝึกฯราชบุรี ทางกรมพินิจฯยังไม่มีแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน ทั้งในเรื่องการขออนุญาตให้เยาวชนมาฝึกอาชีพ การติดตามประเมินผล การสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่างๆ นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกฯ จำเป็นต้องศึกษา หาแนวทางที่ถูกต้อง โดยมีการปรึกษาจากศูนย์สร้างโอกาสฯ และ ศูนย์ฝึกฯอื่นๆ ในการปฏิบัติงาน

4.3.6.3 เมื่อเยาวชนเข้ารับการฝึกอาชีพ Bellinee's Grab & Go @ DJOP

เยาวชนทั้ง 2 คน ได้มาทำงานที่ Bellinee's Grab & Go @ DJOP บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม โดยเริ่มงานประมาณ ตอนเช้า เวลา 05.00 น. ของทุกวัน และทำงานจนถึงเวลา 14.30 น. โดยเยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานร้านกาแฟ การทำเบเกอรี่ โดยช่วงแรกต้องมีการปรับตัว ในเรื่องวินัยการตื่นนอน การตรงต่อเวลา การทำงานจริง โดยมีผู้จัดการและพนักงานประจำเป็นพี่เลี้ยงสอนงานในร้านกาแฟ

ทางด้านการศึกษา เยาวชนยังคงเรียนต่อเนื่องในหลักสูตรมัธยมศึกษาของ ศูนย์การเรียนเซนต์ยอห์นบอสโก (CYF) และหากฝึกอาชีพจนจบหลักสูตรที่Bellinee กำหนดไว้ 4 เดือน ก็จะได้รับใบประกาศนียบัตร ด้านกิจการร้านกาแฟ สามารถสมัครเป็นพนักงานประจำ และสามารถนำไปประกอบการสมัครงานได้ในอนาคต

ระหว่างที่เยาวชนฝึกอาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ได้มีการให้คำปรึกษา ติดตามดูแลเยาวชนทั้ง 2 คนอย่างต่อเนื่อง เพราะในช่วงแรกของการทำงานยังในช่วงปรับตัว ทั้งเรื่องการฝึกงาน การใช้ชีวิตประจำวัน ความกังวลใจในเรื่องต่างๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญหากเยาวชนไปฝึกงานภายนอกจำเป็นต้องมีผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และเป็นพี่เลี้ยงให้แก่เยาวชน

4.3.6.4 ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันเยาวชนทั้ง 2 ครบ ฝึกอาชีพครบหลักสูตรจำนวน 4 เดือน แล้ว

เยาวชนคนที่ 1 ได้สมัครเป็นพนักงานที่เบลลินี่ โดยได้อยู่สาขาเดิมที่ฝึกงาน ที่ Bellinee's Grab & Go @ DJOP กระทรวงยุติธรรม โดยเงินเดือนเดือนแรกเป็นเงิน 10,350 บาท ซึ่งปัจจุบันได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น เป็นเงิน 11,000 บาท และเมื่อครบ 4 เดือนจะขึ้นอีก เป็นเงิน 12,000 บาท และปัจจุบันมีเยาวชนรุ่น 4 จากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 11 ลพบุรี มาฝึกวิชาชีพจำนวน 2 คน และเยาวชนต้องทำหน้าเป็นพี่เลี้ยงดูแลเยาวชนทั้ง 2 คนด้วย

เยาวชนคนที่ 2 ได้สมัครเป็นพนักงานที่เบลลินี่ สาขา สะพานแม่น้ำแคว เนื่องจากมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดกาญจนบุรี

4.3.6.5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

1. ทางกรมพินิจฯยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน หรือคู่มือการดำเนินงานให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่น หลักเกณฑ์แนวทางตัวอย่างการขออนุญาตให้เยาวชนไปฝึกอาชีพภายนอก เกณฑ์การคัดเลือกเด็กเยาวชน การติดตามประเมินผล การเตรียมการค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนเยาวชนในการฝึกอาชีพ เป็นต้น หากเป็นไปได้ เพื่อเอื้อต่อการทำงานให้กับผู้ปฏิบัติงานในแต่ละศูนย์ฯ ก่อนดำเนินการควรมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจน และมีทีมให้คำปรึกษาในเรื่องดังกล่าว

2. ที่ผ่านมาทางเบลลินี่ จะเน้นการดูแลเยาวชนเฉพาะเรื่องการฝึกอาชีพ เท่านั้น ซึ่งเมื่อเยาวชนออกมาฝึกงานภายนอก จำเป็นที่ต้องได้รับการติดตามดูแล ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและแนะนำ ทั้งเรื่องการปรับตัว การใช้ชีวิตประจำวัน การเงิน การงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ฯลฯ จึงต้องมีที่ปรึกษา ติดตามดูแลให้คำแนะนำ ประคับประคอง หรือเป็นพี่เลี้ยงให้กับเยาวชนในเรื่องดังกล่าว

3. เมื่อมาฝึกงานภายนอก เช่นที่เบลลินี่ เยาวชนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการจะไม่มีเงินทุนหรือเงินตั้งต้นเมื่อมาฝึกงาน และระหว่างฝึกวิชาชีพจะไม่ได้รับเงินเดือน ต้องมีค่าใช้จ่าย ทั้งค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของใช้ส่วนตัว ค่าเดินทาง ทำให้ทางศูนย์ฝึกฯ ต้องมีการดำเนินการขออนุมัติใช้เงินสงเคราะห์เด็ก(เงินกองสลาก)จากกรมพินิจฯ ซึ่งในปัจจุบันเยาวชนที่ฝึกงานจะได้รับค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ 200 บาทซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่อยู่ในกรุงเทพฯ

4. การฝึกวิชาชีพ อาจมีการพัฒนาเป็นหลักสูตรที่ชัดเจน อาทิ ระยะเวลาการฝึก ตารางงาน สิ่งที่ได้เรียนรู้และการฝึกในแต่ละวัน การติดตามประเมินผล เป็นต้น

5. การพัฒนาบทบาทผู้จัดการสาขาที่มีเยาวชนฝึกงาน อาจต้องมีการยกระดับเป็นผู้สอนงาน ผู้ประเมินและเป็นพี่เลี้ยงให้กับเยาวชนทั้งทางด้านอาชีพ และทักษะต่างๆที่สำคัญในการทำงาน โดยอาจต้องเตรียมให้ผู้จัดการมีความพร้อม มีการเตรียมการ และเข้าใจต่อการดำเนินโครงการในครั้งนี้

6. เมื่อเยาวชนฝึกครบหลักสูตร และสมัครเป็นพนักงานของเบลลินี่ ในเดือนแรกที่ทำงาน ยังไม่ได้รับเงินเดือน และต้องมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก เช่น ค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ฯลฯ ผู้ปกครองก็ไม่สามารถหาเงินมาสนับสนุนเยาวชนได้ ทำให้นักสังคมสงเคราะห์ ต้องทำการขออนุเคราะห์เงินกองสลาก กรมพินิจฯ เพื่อเป็นเงินทุนให้กับเยาวชนเพื่อเริ่มการทำงานใหม่ ฉะนั้นหากเป็นไปได้ ควรมีการตั้งกองทุนในการสนับสนุนเยาวชนเงินสงเคราะห์ หรือเงินตั้งต้นชีวิตใหม่ให้กับเยาวชน เพื่อให้เขามีเงินทุนเริ่มต้นชีวิตใหม่ และสามารถใช้ชีวิตการทำงานได้จริง

4.4 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

4.4.1 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

(ท่านวิรา ยากะจิ ณ พิกุล รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง) สัมภาษณ์ ณ วันที่ 16 กันยายน 2565

(1) ข้อคิดเห็นต่อการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตโดยเอกชน

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ได้ให้ข้อคิดเห็นถึงการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตนั้น เป็นการเพิ่มทางเลือกในการพิจารณาเด็กและเยาวชนถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะบางครั้งอาจมีเด็กเยาวชนบางคนที่ไม่เหมาะต่อการถูกส่งต่อไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนฯ ยกตัวอย่างกรณีเด็กคนนึง ที่ศาลเยาวชนฯเคยดูแลช่วยเหลือมาอย่างต่อเนื่อง พบว่า เด็กคนนี้มีปัญหาครอบครัว ถูกจับกุมตั้งแต่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พ่อแม่แยกทางกัน เด็กอยู่กับย่า ย่าไม่ต้องการให้หลานเรียนต่อ เพราะต้องการใช้แรงงานช่วยกิจการที่บ้าน และเด็กคนนี้เป็นคนที่ฉลาด ควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในด้านการศึกษา โดยเด็กคนนี้นั้น พบว่าย่าเป็นคนแจ้งความดำเนินกับเด็กในข้อหาลักทรัพย์ ซึ่งทางผู้พิพากษาได้ตั้งข้อสังเกต และไม่ได้เน้นการลงโทษ และได้มีวางแผนดำเนินการช่วยเหลือเด็กร่วมกับคณะผู้พิพากษาสมทบ จึงมีการส่งเด็กไปเรียนต่อ และเข้าเรียนในโรงเรียนประจำ โดยมีผู้พิพากษาสมทบ เป็นผู้ปกครอง มีการระดมทุนค่าใช้จ่ายในการเรียน เพราะว่าขณะนั้นทางศาลฯไม่มีกองทุนใดมาสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการติดตามดูแลประคับประคอง แต่ก็พบกับปัญหาของโรงเรียนประจำคือ ในช่วงปิดเทอมเด็กต้องกลับบ้าน เพราะฉะนั้นจึงต้องหาที่อยู่ให้กับเด็กในระหว่างปิดเทอม ซึ่งทางทีมที่ปรึกษาต้องมาวางแผนกันว่าจะต้องส่งเด็กคนนี้ไปสถานที่ใดในระหว่างปิดเทอม ซึ่งถือว่าเป็นกรณีตัวอย่างที่ดำเนินการช่วยเหลือเด็กมาอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันเด็กคนนี้ กำลังจะเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยเลือกเรียนในสาขาแพทย์ทางเลือก แพทย์แผนจีน ฉะนั้นในกรณีนี้ จึงพบว่าสิ่งสำคัญคือต้องมีทีมที่ปรึกษา โดยที่ผ่านมากลุ่มทีมที่ปรึกษาจะเป็นคณะผู้พิพากษาสมทบ และเป็นส่วนสำคัญในการติดตามดูแลช่วยเหลือเด็ก ซึ่งในช่วงแรกก็มีปัญหาความสัมพันธ์กับย่า แต่ทางคณะที่ปรึกษาก็ไม่ได้ย่อท้อ และต้องการที่จะช่วยเหลือเด็กให้สุดปลายทาง ข้อค้นพบที่สำคัญจึงพบว่า ควรมีสถานที่ที่เหมาะสมกับเด็ก ที่อาจ

ไม่ใช่ศูนย์ฝึกและอบรมฯเท่านั้น และการดำเนินการช่วยเหลือ ต้องมีทีมที่ปรึกษาหรือผู้ที่ติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างต่อเนื่อง

การพิจารณาให้เด็กเยาวชนไปอยู่สถานที่อื่นที่ไม่ใช่ศูนย์ฝึกฯ ที่ผ่านมาโดยปกติ ศาลจะไม่ได้มีทะเบียนรายชื่อสถานที่แต่ละแห่ง ยกเว้นว่า เป็นการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายมาก่อน เช่น มูลนิธิบ้านพระพร สถานที่อื่นในบางจังหวัด โรงเรียนประจำ ทั้งนี้ในการพิจารณาจะเป็นดุลยพินิจขององค์คณะ ว่าเด็กคนดังกล่าวเหมาะที่จะไปสถานที่ใด หากมีทางเลือกที่หลากหลายอาจจะช่วยเด็กได้มากขึ้น และเหมาะสมกับสภาพปัญหา

ในเรื่องการสรรหาเครือข่ายของศาลเยาวชนฯ ที่ผ่านมาจะมีการประสานทั้งที่เป็นทั้งทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นทางการทางศาลจะมีเครือข่ายที่ทำ MOU ร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน ไม่ว่าจะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมขนส่งทางบกในการส่งเด็กไปทำใบขับขี่ หน่วยงานทางด้านการศึกษา กศน.สพฐ. กทม. เป็นต้น ส่วนการประสานงานแบบไม่เป็นทางการ ทางศาลฯจะมีผู้พิพากษาสมทบ ที่มีประสบการณ์ องค์ความรู้และความถนัดที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักธุรกิจ และกลุ่มบริหารจัดการ ทำให้มีเครือข่ายที่หลากหลาย สามารถประสานทรัพยากรต่างๆในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้

(2) **ข้อเสนอต่อการพัฒนารูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต** ได้สรุปข้อคิดเห็นเป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) **การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลาง** ที่สามารถปฏิบัติได้จริง ยืดหยุ่น และไม่เข้มงวดจนเกินไป เพื่อให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และเอื้อต่อการมีสถานที่ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่หลากหลายในทุกพื้นที่ของประเทศ

2) **การกำหนดประเภทสถานที่ หรือการจำแนกประเภท** ในการกำหนดมาตรฐานกลาง ควรมีการจำแนกประเภทสถานที่ไว้ให้ชัดเจน อาทิ มาตรฐานกลุ่มจะรับดูแลเด็กเยาวชนหรือกลุ่มอุปการะดูแล ดังเช่น มูลนิธิบ้านพระพร วัดโนนสว่าง มาตรฐานสำหรับกลุ่มที่เป็นสถานประกอบการ มาตรฐานสำหรับกลุ่มที่เป็นสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งหากมีกำหนดเกณฑ์ตามประเภทไว้ จะทำให้ง่ายต่อการจัดตั้ง การดำเนินงานตามมาตรฐาน และเอื้อต่อการพิจารณาส่งเด็กและเยาวชนไปยังสถานที่ที่เหมาะสม

3) **การกำหนดมาตรฐานตามลักษณะงาน** โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ (1) มาตรฐานขององค์กร ในที่นี้คือ องค์กรเครือข่ายที่จดทะเบียน และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2) มาตรฐานการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชน

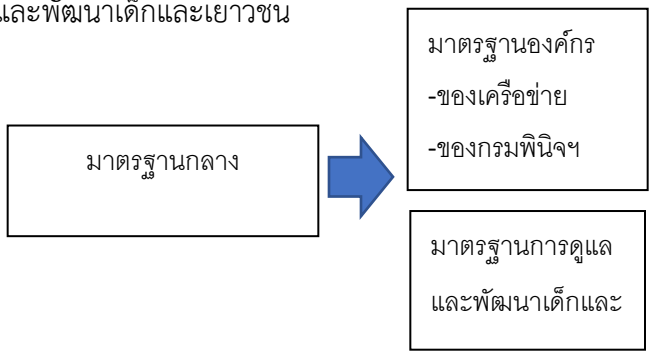

4) **การบริหารจัดการต้องพิจารณาให้เหมาะกับบริบทในแต่ละพื้นที่** อาทิ การกำหนดเกณฑ์กลางให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ของท้องถิ่นของชุมชนที่สถานที่นั้นตั้งอยู่ และการกำกับดูแลอาจพิจารณาเจ้าพนักงานในท้องที่ที่จะเป็นผู้ประสานงานกำกับดูแลหน่วยงานที่จดทะเบียน ซึ่งผู้ที่กำกับดูแลอาจมีการรายงานศาลในกรณีต่างๆ เช่น หากเด็กเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นที่อาจขอปล่อยตัวก่อนกำหนด หรือหากเด็กเยาวชนมีความประพฤติไม่เหมาะสม ผิดเงื่อนไขอาจขอเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาได้

5) **ทีมงานในพื้นที่** กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต้องมีกำหนดทีมงานที่ปรึกษาในพื้นที่ เช่น จากสถานพินิจฯ หรือ ศูนย์ฝึกฯ ในการให้คำปรึกษา ประสานงาน ติดตามดูแล เป็นพี่เลี้ยงหน่วยงานที่จดทะเบียนในพื้นที่ ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกัน มิใช่การจับผิดหรือก้าวก่ายงานของกันและกัน

6) **กรณีของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก** เห็นด้วยกับการที่มีสถานที่แบบบ้านกาญจนาภิเษก ที่เป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาเด็กเยาวชน ซึ่งที่ผ่านมาบ้านกาญจนาภิเษก มีความโดดเด่น มีความเฉพาะ และเป็นที่ยอมรับ แต่หากมีการปรับเปลี่ยน อาจพิจารณาไม่ใช้ชื่อว่าเป็นศูนย์ฝึกและอบรมเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นเชิงบวกมากกว่าคำว่าศูนย์ฝึกฯ และในเรื่องการบริหารจัดการหากปรับเปลี่ยนเป็นเอกชน จะต้องมีแหล่งทุนสนับสนุน มีการจัดตั้งมูลนิธิ การระดมทุน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการบ้านกาญจนภิเษกต่อไปได้

7) **การพัฒนาหลักสูตร การจัดอบรมให้ความรู้ แก่หน่วยงานเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง** ทั้งในขั้นเตรียมการก่อนการจัดตั้ง และขั้นติดตามประเมินผลภายหลังการจัดตั้ง เพื่อให้เครือข่ายมีการเตรียมการที่ดี ได้รับการอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆให้แก่บุคลากรในหน่วยงานในการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

8) **การยกระดับและการให้รางวัลหน่วยงาน** ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต เพื่อให้มีแรงจูงใจในการสนับสนุนงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และมีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง และได้รับมาตรฐานตามที่กำหนดไว้

9) **การพัฒนาให้มีกองทุน การระดมทุน แหล่งสนับสนุนทุนต่างๆ** ในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และสนับสนุนให้แก่เครือข่ายในการรองรับเด็กและเยาวชนได้มากขึ้น

(3) ภาพอนาคตที่อยากเห็นต่อการพัฒนางานจัดตั้งสถานที่รองรับเด็กและเยาวชน

1) การมีสถานที่อื่นในการรองรับเด็กและเยาวชนที่หลากหลาย เป็นสถานที่ที่ผ่อนปรนจากการควบคุม และครอบคลุมทุกพื้นที่

2) ผู้ปกครองมีความไว้วางใจและมั่นใจในกระบวนการยุติธรรม และสถานที่ต่างๆที่ส่งเด็กเยาวชนไปอยู่ และเกิดความร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานและผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน

3) การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถานที่ต่างๆที่รองรับเด็กและเยาวชน เพื่อให้สังคมยอมรับและเข้าใจในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูช่วยเหลือและให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน

4) ในอนาคตกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะมีหน้าที่สำคัญในการติดตามดูแล กำกับมาตรฐานหน่วยงานเครือข่ายต่างๆที่รองรับเด็กและเยาวชน

5) อยากให้มีระบบด้านการติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ระบบการส่งต่อ การทำงานร่วมกันกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีความยั่งยืน ถึงแม้จะมีการโยกย้ายบุคลากร แต่ก็สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

4.4.2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565)

- **ข้อมูลเบื้องต้น**

เยาวชนชื่อ บอย (นามสมมติ)

ภูมิลำเนา : เดิมเป็นคนอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ถูกจับกุมเข้าสถานพินิจฯแม่ฮ่องสอน : วิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์โดยใช้พาหนะ ตั้งแต่อายุประมาณ 12 ปี โดยศาลพิจารณาให้ปล่อยตัวและกลับไปเรียนต่อ แต่ตนเองไม่อยากเรียนจึงถูกควบคุมตัวมายังสถานพินิจ

ปัจจุบัน เรียนอยู่ระดับชั้น : กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 (ปี 2 เทียบโอน) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนและชีวิตประจำวัน: ผู้สนับสนุนจากฮ่องกง ซึ่งเป็นคริสเตียน แต่จะไม่ได้เป็นทุนที่มีมาตลอดแต่จะมีมาเรื่อย ๆ คือ ให้ปีต่อปีไม่ได้ให้ภายในครั้งเดียว จนจบปริญญาตรีและจะให้เฉพาะคนที่เรียนต่อเท่านั้น โดยทุนจะครอบคลุมทุกอย่าง ทั้งค่ากิน ค่าอยู่ ค่าหนังสือ ค่าเทอม ค่าซ่อมคอม ค่าซ่อมรถ เป้นต้น

- **ชีวิตก่อนถูกจับกุม**

พ่อเสียชีวิตตั้งแต่อายุ 11 ขวบ หลังจากนั้นแม่ก็เสียชีวิตตามไป เหลือแค่ตนเองกับพี่ชาย ทำให้ต้องไปอยู่โรงเรียนประจำ (ราชประชานุเคราะห์) แต่ไม่สามารถอยู่ได้เพราะไม่มีครอบครัวคอยสนับสนุน จึงตัดสินใจหนีออกมาใช้ชีวิตข้างนอกด้วยการใช้ชีวิตอยู่ตามบ้านเพื่อน จากนั้นจึงไปขายยาบ้าง ขโมยของบ้าง โดยจะขโมยของเป็นงานหลัก เพื่อนชวนไปไหนก็ไป เพราะไม่ได้อยู่ในการดูแลของใคร ไม่มีครอบครัวจึงสามารถตัดสินใจทำอะไรก็ได้ด้วยตนเอง “เด็กที่ไม่มีพ่อแม่ถือเป็นเรื่องใหญ่ คนที่มีพ่อแม่กับคนที่ไม่มีพ่อแม่จะแตกต่างกันมาก ” จนในที่สุดเพื่อนถูกจับกุมก่อนแล้วจึงสาวมาถึงตนเอง จึงถูกจับกุมพร้อมกัน 4 คน

- **เหตุผลที่ได้มาอยู่ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่**

หลังจากถูกจับกุมเข้ามาอยู่ในสถานพินิจเป็นระยะเวลา 2 เดือน ทางสถานพินิจจึงให้เลือกว่าจะไปอยู่ที่ใดระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนกับศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ ตนเองจึงเลือกมาเรียนต่ออยู่ที่ศูนย์

ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ เพราะได้รับข้อมูลและแรงจูงใจว่าจะมีอิสระมากกว่าและเหมือนได้กลับมาอยู่บ้านจึงได้ย้ายเข้ามาอยู่ในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่

- **การสนับสนุนของครอบครัว**

ขณะนั้นไม่มีครอบครัวสนับสนุนและสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เนื่องจากพ่อกับแม่เสียชีวิตและพี่ชายถูกจับกุมเช่นเดียวกัน และปัจจุบันพี่ชายเพิ่งออกจากเรือนจำมาแต่ยังคงอยู่ในวงจรเดิม โดยตนเองยังติดต่อและกลับไปบ้านบางครั้งเมื่อมีธุระจำเป็น

- **การปรับตัว**

ช่วงแรกมีการปรับตัวค่อนข้างเยอะ เพราะไม่มีอิสระตามที่คาดหวังไว้ และการดูแลภายในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่เป็นรูปแบบครอบครัวประกอบกับความเป็นคริสเตียน และตนเองห่างจากบ้านมาไกล ทำให้ต้องปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ด้านการเรียน จะต้องเรียนการศึกษานอกระบบ (กศน.) ภายในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ตามความถนัดของผู้สอนและความสนใจ ความถนัด หรือความต้องการของผู้เรียน โดยทางศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่จะสนับสนุนตามรายกรณี

- **แรงจูงใจให้เรียนจนจบ ประสบความสำเร็จ และสามารถอยู่ในศูนย์ได้**

ช่วงแรกไม่มีเลย แต่เมื่อผ่านไป 2 ปี จึงรู้สึกว่าเริ่มอยากเรียน เพราะกลับบ้านไปก็ไม่มีใครอยู่ ไม่รู้จะกลับไปหาใคร และผู้ดูแลภายในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ให้กำลังใจตนเองเป็นอย่างดี ทำให้ตนเองอยากเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อเรียนจบในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่และต้องตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตของตนเองอีกครั้งจึงตัดสินใจไม่กลับบ้านและเรียนต่อ

สภาพแวดล้อมที่ดีและสิ่งที่สำคัญ คือ มีผู้ดูแลที่ดี แม้บางครั้งจะอยากหนี เหนื่อย ไม่อยากเรียนต่อ แต่เมื่อได้พูดคุยกับผู้ดูแล จะได้รับกำลังใจและช่วยหาแนวทางการแก้ไขเสมอ

- **กระบวนการพัฒนา กิจกรรม และการด้านการศึกษา**

ด้านการศึกษา เปิดโอกาสให้เด็กมีสิทธิเลือกในสิ่งที่ตนเองสนใจและอยากเรียน โดยจะจัดหาผู้มีความรู้เข้ามาสอนและจัดให้ไปดูงานนอกสถานที่

ด้านศาสนา มีการพาไปทำกิจกรรมที่โบสถ์คริสต์ในวันอาทิตย์ต่างอำเภอ การเฝ้าเดี่ยวตอนเช้าโดยการอ่านพระคัมภีร์ร่วมกัน และการเรียนพระคัมภีร์ในตอนเย็น เพื่อพัฒนาและเยียวยาจิตใจ

ด้านกีฬา มีการเล่นฟุตบอลทุกเย็นและสอนให้ทุกคนในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่เล่นเป็นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม

- **ระบบการดูแลเด็กและเยาวชนของศูนย์ฯ**

รูปแบบครอบครัว จะแบ่งสัดส่วนบ้านเป็นสองหลัง โดยหลังแรกจะให้เด็ก (ผู้ชายล้วน) อยู่รวมกันทั้งหมด ส่วนอีกหลังจะเป็นบ้านพักของผู้ดูแลอยู่ร่วมกับครอบครัวข้างหน้า

ด้านความปลอดภัย มีตำแหน่งที่ตั้งที่ห่างจากตัวเมือง มีความเป็นส่วนตัว และกำแพงเป็นลวดธรรมดาทำให้ไม่รู้สึกว่ากักขังเหมือนกับสถานพินิจ โดยศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่จะไม่บังคับให้อยู่ แต่เน้นให้อยู่ด้วยความสมัครใจ

มีกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน แต่หากกระทำผิดกฎจะถูกทำโทษในทางที่เป็นประโยชน์ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ และจะไม่มีการใช้ความรุนแรง

สามารถติดต่อครอบครัวได้ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยไปติดต่อที่ผู้ดูแล

- **สิ่งที่เปลี่ยนแปลง**

รู้สึกว่าตนเองได้เริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้ง เพราะตอนที่อยู่บ้านตนเองยังเด็กมากและการมาอยู่ที่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ทำให้ได้แก้ไขสิ่งที่ทำพลาดไปในอดีต ทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต รู้ว่าตนเองชอบอะไร ด้านไหน เนื่องจากการเรียนมีความต่อเนื่อง

- **แผนอนาคต**

เมื่อเรียนจบจะไปเกณฑ์ทหารก่อน โดยจะสมัครและลองเป็นทหาร 6 เดือน และมั่นใจว่าตนเองจะสามารถหางานทำได้ เพราะตนเองมี 2 วุฒิ ได้แก่ วุฒิ ปวส. และปริญญาตรี ทั้งนี้ตนเองอยากเข้ารับราชการ

- **จุดเด่นของศูนย์ฯต่อการพัฒนาเด็ก**

การดูแลแบบครอบครัว เป็นการดูแลเสมือนพ่อแม่ดูแลลูก มองเราเป็นลูกของเขาเอง มีความใส่ใจและคอยสังเกตพฤติกรรมของเด็ก เช่น หากเราไม่สบายใจ เครียด อยากกลับบ้าน ผู้ดูแลจะสามารถรับรู้ (ดูออก) และเข้ามาพูดคุย ให้กำลังใจ หาทางออกให้ได้เสมอ

การนำแนวทางของศาสนาคริสต์ เข้ามาสอนเพื่อเยียวยาจิตใจ โดยการพูดและการสอนด้วยความสนใจ ซึ่งสำหรับตนเอง (น้องเบส) ช่วงแรกยังไม่เปิดใจ แต่รับฟัง (เชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง) หลัง ๆ มาเริ่มเปิดใจ และปัจจุบันนี้ยังเชื่อว่าที่ตนเองมีทุกวันนี้ได้เพราะเปิดใจให้กับศาสนาคริสต์

- **จุดอ่อน หรือข้อจำกัด**

ด้านการเรียน จะต้องเรียนการศึกษานอกระบบเท่านั้น ไม่สามารถไปเรียนสายสามัญได้ ทำให้ได้เรียนนิดเดียวและไม่รู้เรื่อง ถึงแม้จะเรียนกับอาจารย์ข้างในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่แต่ไม่ได้รับความรู้แบบเดียวกับสายสามัญ ทั้งนี้ กศน.ได้เรียนน้อย ไม่ค่อยได้เรียน แต่จะไปสอบวุฒิเอา

ด้านกิจกรรม กิจวัตรประจำวันซ้ำ ๆ กัน และไม่ค่อยมีอุปกรณ์กีฬา ส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่ในศูนย์แต่ถ้ามีงบจะได้ออกไปเที่ยวข้างนอกบ้าง

- **ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศูนย์ฟ้าใหม่**

- ปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ซ้ำกันทุกวัน

- เปิดโอกาสในบางเรื่องที่เป็นข้อห้ามให้กับเด็ก เช่น อนุญาตให้รุ่นพี่หรือเด็กที่ประพฤติดีสามารถใช้โทรศัพท์ได้ เป็นต้น

- **ข้อเสนอแนะต่อการให้มีสถานที่อื่นนอกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ**

ช่วงแรกที่จับกุมเมื่อเข้ามาสถานพินิจควรให้เด็กเยาวชน วางแผนอนาคตของตนเอง ว่าต้องการเรียนหรือฝึกอาชีพทางด้านใด หรือเหมาะไปอยู่สถานที่ใด เพื่อป้องกันการหลบหนีของเด็กและทำให้เด็กรู้ว่าตนเองอยากทำอะไร อยากเรียนอะไร ต้องการอะไร แล้วจึงส่งเด็กไปยังสถานที่อื่นที่เหมาะสมกับความต้องการนั้น ๆ

4.4.3 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่มูลนิธิบ้านพระพร (สัมภาษณ์ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565)

- **ข้อมูลเบื้องต้น**

เยาวชน ชื่อ นายเอ (นามสมมติ) เคยอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพฯ (บ้านเมตตา) ประมาณ 1 ปี ในข้อหามียาเสพติดไว้ในครอบครอง ตั้งแต่ปี พศ.2558 โดยมีฐานะค่อนข้างยากจน บิดามารดาหย่าร้างกัน และก่อนถูกจับกุม ยังเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ออกจากโรงเรียนขณะเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และไม่ได้เรียนต่อ และช่วยงานทางบ้าน มีรายได้ไม่แน่นอน ชีวิตอิสระ คบเพื่อนที่เป็นกลุ่มไม่เรียนหนังสือ และมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด

เมื่อเข้ามาอยู่ในสถานพินิจฯ ศาลได้มีคำสั่งให้ดูความประพฤติที่สถานพินิจฯ ก่อนที่จะพิพากษา โดยเยาวชนได้เรียนต่อ กศน. เพื่อให้จบการศึกษาภาคบังคับ เข้าร่วมกิจกรรมของสถานแรกรับอย่างสม่ำเสมอ โดยสถานพินิจฯจะมีบุคคลภายนอกมาทำกิจกรรมอยู่บ่อยครั้ง หนึ่งในนั้น คือ มูลนิธิบ้านพระพร

- **จุดเริ่มต้นที่สนใจมูลนิธิบ้านพระพร**

มูลนิธิบ้านพระพรจะเข้ามาทำกิจกรรมกับเด็กเยาวชนในสถานพินิจฯอย่างต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมลักษณะ การแสดงดนตรี การสอนกีตาร์ ฟังเพลง กิจกรรมรู้จักคิด เข้าใจตนเอง และการมีต้นแบบในการดำเนินชีวิตที่ดีการสร้างแรงบันดาลใจ และการรู้เรื่องราวของพระเจ้าผ่านคำสอน และพระคัมภีร์ เมื่อเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยๆ และสัมผัสถึงเจ้าหน้าที่ของบ้านพระพรที่มาจัดกิจกรรม ทำให้รู้สึกประทับใจ ได้เริ่มพูดคุยและอยากเปิดใจเรียนรู้สิ่งที่บ้านพระพรมาทำกิจกรรม และสิ่งที่สำคัญคือ เยาวชนอยากเริ่มต้นชีวิตใหม่

จากนั้นเยาวชนได้ทราบว่า หากเยาวชนคนใดสนใจสามารถขอรับการช่วยเหลือจากบ้านพระพรได้ภายหลังปล่อยตัว ทั้งเรื่อง ที่อยู่อาศัย อาชีพ และการศึกษา เยาวชนจึงแจ้งความประสงค์กับเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ และเจ้าหน้าที่บ้านพระพร ซึ่งทางศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่ได้พิจารณาในครั้งแรกให้ส่งเยาวชนไปบ้านพระพรและเลื่อนการตัดสิน โดยให้อยู่ในสถานพินิจฯไปก่อน จนกระทั่งศาลเยาวชนได้มีคำสั่งให้เยาวชนไปอยู่มูลนิธิบ้านพระพร เป็นเวลา 3 ปี และเรียนให้จบการศึกษาภาคบังคับหรือมัธยมศึกษาปีที่ 3

“ผมก็เป็นพุทธนะครับ แต่พอพอผมได้ยินเรื่องราว ก็คิดว่ามีคนนึงที่ยังรอคอยรับฟังเราอยู่เสมอ ขนาดเราผิดพลาดหรือว่าเราไม่มีใครเอาแล้ว ในครอบครัวไม่มีใคร หรือว่าจะเป็นคนรอบข้างเรา เขาก็ไม่ได้แบบว่าจะ

ต้อนรับเรา เราก็คิดว่าถ้ามันมีคนนึงที่เปลี่ยนเราได้จริงๆ ก็คือ พระเจ้านี่แหละครับ ผมก็เลยคิดว่า ผมอยากลองเปิดใจ ผมอยากลองเปิดใจ ผมอยากลองสัมผัสดูว่า พระองค์จะเปลี่ยนผมได้จริงไหม”

- **เมื่อเข้ามาอยู่ในมูลนิธิบ้านพระพร**

ในช่วงแรก ถือว่าเป็นช่วงปรับตัว แต่ทางบ้านพระพรจะมีพี่เลี้ยงควรให้คำแนะนำและดูเยาวชน ซึ่งทำให้เยาวชนค่อยๆเปลี่ยนแปลงตัวเอง ซึบซับการวางแผนอนาคตของตนเอง ทั้งเรื่องการศึกษาและอาชีพ โดยได้เข้าร่วมกิจกรรมและตารางประจำวันที่บ้านพระพรกำหนดไว้ เช่น การเรียนพระคัมภีร์ การเฝ้าเดี่ยว การฝึกอาชีพ การมอบหมายงาน เป็นต้น โดยทุกคนที่นี่จะรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตร และที่สำคัญจะมีการสอบถามความถนัดของเยาวชนแต่ละคนเป็นรายบุคคล โดยเยาวชนมองว่าตนเองมีความสนใจทางด้านช่างไฟฟ้า และอยากเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา บ้านพระพร ได้มอบหมายให้เยาวชนอยู่แผนกซ่อมบำรุง จึงได้เรียนรู้งานต่างๆทางด้านช่างมากมาย

จนกระทั่งปี2562 เยาวชนครบปล่อยตัว จึงขอทางมูลนิธิในการขอกลับไปอยู่บ้านกับครอบครัว เมื่อกลับไปอยู่กับครอบครัว เยาวชนก็สมัครทำงานรับจ้าง ช่างไฟฟ้า จากที่ได้ความรู้ขณะอยู่บ้านพระพร แต่พออยู่บ้าน เริ่มเจอเพื่อนกลุ่มเดิมๆ และกลัวพลาดพลั้งทำผิดซ้ำ จึงตัดสินใจขอมารดาว่า จะกลับมาอยู่บ้านพระพรอีกครั้ง โดยตั้งใจที่จะเรียนต่อ และทำงานตามความถนัดของตนเองให้ได้

- **สิ่งที่เปลี่ยนแปลงของเยาวชน**

เดิมนั้น ก่อนเข้ามาอยู่บ้านพระพร เยาวชนไม่เคยคิดถึงอนาคตของตนเอง ไม่มีความคิดที่จะศึกษาต่อและค้นหาความถนัดของตนเอง ช่วยงานพี่สาว เที่ยวเตร่ มีชีวิตอิสระ และคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และไม่มีความคิดที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ ซึ่งก็เหตุนึงที่เด็กหลายคน อ่อนแอ เมื่อได้รับโอกาส แต่ไม่ได้คว้าโอกาสไว้และกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก เยาวชนมองว่า กิจกรรมต่างๆ และการพูดให้กำลังใจ ของเจ้าหน้าที่บ้านพระพร นั้นอาจไม่ได้เปลี่ยนเยาวชนทันทีทันใด และคงตอบไม่ได้ว่าตนเองเปลี่ยนความคิดตอนเข้าร่วมกิจกรรมใด แต่ค่อยๆเปลี่ยน ค่อยๆซึบซับ และเริ่มมีจุดที่คิดถึงอนาคต ว่าจะดำเนินต่ออย่างไร ฉะนั้นสิ่งที่เปลี่ยนอย่างเห็นได้ชัดคือเยาวชนค่อยๆเข้าใจ เรียนรู้ มีกระบวนการคิดเชิงบวก ค้นหาเข้าใจตนเอง และเริ่มวางแผนอนาคตของตัวเอง ทั้งในด้านการศึกษาและอาชีพ ซึ่งมองว่าแผนดังกล่าวเป็นไปได้จริง โดยมีคนคอยสนับสนุนอย่างเช่นบ้านพระพร

“ผมก็ยังไม่มั่นใจว่าชอบจริงรึป่าว ผมก็เลยตัดสินใจว่าผมชอบไฟฟ้าครับ แต่ว่าพอเขาได้ส่งผมไปเรียน ไปเรียน ผมก็เริ่มสัมผัสสิ่งที่ผมอยู่เหล่านั้น สิ่งที่ชอบ ก็เลยคิดว่า เราชอบจริง เราได้ทำแล้วมันมีความสุขครับ”

- **ข้อเสนอต่อการพัฒนา**

1) การมีที่ปรึกษา พี่เลี้ยง คนที่อยู่เคียงข้างเยาวชน ทั้งอยู่ในสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกฯ และมูลนิธิที่รับเด็กเพราะการมีคนที่คอยประคับประคับดูแลอย่างจริงใจ จะทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้

2) การส่งเสริมกิจกรรมในสถานพินิจฯ และต้องเป็นกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะกับวัย และกลุ่มเด็กเยาวชน ดังเช่นที่บ้านพระพรพยายามนำวิทยากร ต้นแบบในเรื่องต่างๆมาถ่ายทอดให้กับเด็กเยาวชน
3) การมีกิจกรรมสันทนาการ คลายเครียดในสถานพินิจฯอย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อเด็กเข้าอยู่จะประสบปัญหาความเครียด ความกังวลใจ และหากไม่ได้รับการดูแล หรือการผ่อนคลาย อาจส่งผลต่อการกระทำผิดกฎระเบียบต่างๆได้
4) ที่ผ่านมาบ้านพระพร อาจไม่ได้เข้าไปเตรียมความพร้อมเด็กเยาวชนทุกราย ฉะนั้นหากเป็นไปได้ก่อนที่จะส่งต่อเด็กมายังบ้านพระพร อาจมีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนเป็นรายบุคคล การวางแผนงานร่วมกันระหว่างสถานพินิจฯและบ้านพระพร เพื่อเตรียมการและให้เยาวชนเข้าใจวิธีการเงื่อนไขต่างๆอย่างชัดเจน
5) ในอนาคตมองว่า การที่ศาลหรือสถานพินิจฯ ส่งเด็กมายังบ้านพระพรเป็นเรื่องที่ดี เพราะตนเองเห็นว่าเด็กได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง หากเป็นไปได้มองว่า กรมพินิจฯ หรือรัฐบาลอาจเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนงานบ้านพระพรให้มากขึ้น
6) เยาวชน อยากฝากถึง คนทำงานหรือเจ้าหน้าที่กรมพินิจฯว่า “ ตนเองมองว่า งานค่อนข้างหนัก อยากให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ทุกคน และอยากให้ “เน้นการเปลี่ยนจิตใจภายใน มากกว่าการใช้ความรุนแรง” ซึ่งเชื่อว่า เด็กทุกคนเปลี่ยนแปลงได้ หากได้รับการสนับสนุนที่ดี”

4.4.4 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก สัมภาษณ์ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565

- **ก่อนเข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก**

เยาวชน ถูกจับกุมในคดีความผิดต่อชีวิต ตั้งแต่ปีพ.ศ.2557 โดยอยู่ในสถานพินิจฯนนทบุรี ประมาณ 6 เดือน ต่อมาศาลเยาวชน ได้พิพากษาให้ฝึกอบรมที่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายกรุณา เป็นเวลา 3 ปี จากนั้นเมื่อเข้ารับการฝึกอบรมที่บ้านกรุณา ประมาณ 6 เดือน ต่อมาก็สมัครเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก โดยขณะนั้นมีเกณฑ์เบื้องต้นคือ คะแนนความประพฤติเต็ม 100 คะแนน ชั้น 3 ขึ้นไป และต้องให้พ่อบ้าน เจ้าหน้าที่ประจำหอ ครูหน่วย ครูที่ปรึกษาเซ็นรับรอง ซึ่งในรุ่นที่เยาวชนไปนั้น ได้รับการคัดเลือกจำนวน 12 คน ซึ่งขณะนั้น บ้านกาญจนาภิเษกมีเยาวชนประมาณ 70 คน

- **จุดเริ่มต้นการสมัครมาอยู่บ้านกาญจนาภิเษก**

เหตุที่เยาวชนตัดสินใจสมัครเข้ารับฝึกอบรมที่บ้านกาญจนาภิเษก เนื่องจากขณะนั้นมองว่า ตนเองต้องการมารับสิทธิสวัสดิการที่นี่ เช่น เรื่องการเยี่ยมบ้าน ซึ่งมารดาของเยาวชนอยู่ในเรือนจำ หากมาอยู่ที่นี่ ครบ 1

เดือนสามารถขอลาเยี่ยมบ้านได้ครั้งละ 3 วัน ซึ่งบ้านของเยาวชนอยู่จังหวัดนนทบุรี และสามารถไปเยี่ยมแม่ที่เรือนจำได้ โดยยายเป็นคนมาทำเรื่องลาเยี่ยมบ้านให้ ประเด็นต่อมา เยาวชนมองว่าที่นี่ ไม่มีชุดยูนิฟอร์ม ทรงผมก็สามารถไว้ยาวได้ โดยไม่ต้องเหมือนกันทุกคน และก่อนที่จะเข้ามาเยาวชนมองว่าที่นี่เป็นศูนย์ที่มีการควบคุมต่ำ ไม่มีรั้วสูง และเคยเห็นสถานที่หรือรับรู้ข้อมูลมาบ้างเล็กน้อยตั้งแต่อยู่สถานพินิจฯนนทบุรี และอีกทั้งบ้านกาญจนาภิเษก จะมีการเข้ามาอธิบายและรับสมัครที่บ้านกรุณา โดยมีเจ้าหน้าที่ เยาวชน และผู้ปกครองมาอธิบายให้เยาวชนทุกคนฟัง จึงมีข้อมูลในการตัดสินใจมาอยู่ที่บ้านกาญจนาภิเษก

- **เมื่อเข้ารับการฝึกอบรมที่บ้านกาญจนาภิเษก**

เมื่อมาถึง ที่นี่จะมีการปฐมนิเทศทั้งเยาวชนและผู้ปกครอง เน้นการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพราะท้ายที่สุดเด็กทุกคนต้องกลับไปอยู่กับครอบครัว ไม่มีการใช้ความรุนแรง ไม่มีการตีหรือข่มขู่เยาวชน หากเยาวชนทำผิดระเบียบ จะถูกลงโทษโดยการงดสิทธิต่างๆ เช่น งดการออกไปทำงานภายนอก งดลาเยี่ยมบ้าน

“ตอนอยู่บ้านกาญฯ สิ่งที่เราได้เรียนรู้ ก่อนหน้าเราเหมือนเป็นปลาที่อยู่ในตู้อ่ะครับ แต่พอเราได้ออกไปกลับเยี่ยม เราได้ออกไปงานนอก เราได้ออกไปเห็นว่าสังคมเขาไปถึงไหนกันแล้ว โลกได้มีอะไรบ้าง เราได้รับข่าวสารจากภายนอก เหมือนคนที่ติดเรือนจำ สมมติว่าติดเป็นสิบปีละ โลกเขาไปถึงไหนละ ออกมาก็งง กลับบ้านตัวเองไม่ถูกอย่างนี้น่ะครับ บางคนก็ปรับตัวกันไม่ได้”

สภาพแวดล้อมที่นี่ ไม่ได้เอื้ออำนวยให้มีการใช้ความรุนแรง ใครใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่แปลกประหลาด “ทุกบ้านก็คือเราก็เป็นเพื่อนกันหมด”

ที่นี่มีกฎระเบียบที่เยาวชนทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกัน และมีการประเมินผล มีคะแนน หากทำผิดเล็กน้อยก็จะมีการหักคะแนน และอาจได้รับการงดสิทธิต่างๆ เช่น งดลาเยี่ยมบ้าน งดทำงานนอก

หากเทียบกับศูนย์ฝึกฯอื่นแล้ว ที่นี่ไม่ได้ใช้อำนาจในการควบคุม เพื่อสร้างความเกรงกลัว แต่ที่นี่เน้นการควบคุมดูแลตนเอง เพราะที่นี่จำลองเหมือนเป็นสังคมเล็กๆ แทนสังคมภายนอก ทุกคนจะรู้หน้าที่ตัวเองว่าต้องทำอะไรบ้า ที่นี่ ไม่มีประตู ไม่มีรั้วไฟฟ้า ไม่มีลวดหนาม หากไม่สามารถคุมตัวเองได้ ก็คือสามารถหนีได้ตลอดเวลา ฉะนั้นเยาวชนที่นี่จะต้องมีการดูแลตัวเองให้ได้ ตั้งใจทำกิจกรรม และสิ่งที่เห็นได้ชัดคือพ่อแม่ทุกครั้งที่เขามาเยี่ยมมีเวลาคุยกันมากขึ้น ซึ่งหากเทียบตอนที่อยู่ศูนย์ฝึกฯอื่น ที่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองค่อนข้างน้อย

“กลุ่มEmpower ก็จะเป็นการปรับความเข้าใจในครอบครัว อย่างบางคน แบบว่าทะเลาะกับแม่บ่อยๆ ก็จะมีเรียกมาถามกับแม่ว่า เขาก็จะมีกิจกรรมให้ทำว่าถ้าแม่ยังทำแบบนี้อยู่ผมน่ะจะไม่รอด แม่ต้องเปลี่ยนนิสัยตรงนี้นะ ไม่ใช่ให้ลูกเปลี่ยนอยู่ฝ่ายเดียว” “คือที่นี่ทำให้หลายๆครอบครัวเขาแก้ปัญหาภายในครอบครัวได้ แล้วทำให้บ้านอบอุ่นร่มเย็น โดยที่บ้านมันไม่ได้ร้อนเหมือนเดิม”

ที่นี่ แต่ละปีจะมีอยู่ 1 วัน ที่เจ้าหน้าที่จะไม่อยู่กับเด็ก แต่ให้ผู้ปกครองมาดูแลลูกหลาน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ดูหนังฟังเพลง ทำอาหารร่วมกัน ซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีและเกิดความอบอุ่น บรรยากาศที่ดีภายใน

บ้าน และในแต่ละวัน ผู้ปกครองสามารถมาเยี่ยมเยาวชนได้ตลอดทั้งวัน ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ให้โอกาสที่ดีในการสร้างสัมพันธ์ระกว่างเยาวชนและผู้ปกครอง

กิจกรรมร่วมกับสังคมภายนอก ถือเป็นความโดดเด่นอย่างนึงของที่นี่ โดยมีกิจกรรมอาสา กิจกรรมรณรงค์ เพื่อสังคมมากมายให้เยาวชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม และเป็นส่วนนึงในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

เมื่อเยาวชนได้เข้ามาอยู่ที่นี่ ก่อนหน้านั้นยังไม่แน่ใจว่าตนเองชอบหรือถนัดทางด้านใด และขณะที่อยู่สถานพินิจฯช่วงว่างๆเยาวชนก็ได้หัดเล่นกีตาร์จากเพื่อนที่อยู่ในสถานพินิจฯด้วยกัน ฝึกเองกับเพื่อน จากที่เล่นไม่เป็น จนเล่นได้ใช้เวลาฝึกประมาณ 6 เดือน แต่พอมาอยู่ที่บ้านกรุณา ไม่มีกีตาร์ให้เล่น จึงฝึกร้องเพลงแทน เพราะมีคนชมว่าเสียงเพราะ จึงฝึกซ้อมด้วยตนเอง จนกระทั่งมาอยู่บ้านกาญจนาภิเษกได้ฝึกร้องและฝึกกีตาร์มากขึ้น และที่สำคัญที่นี่ มีพื้นที่ให้ได้ออกไปแสดงความสามารถอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งขณะนั้นมีความคิดที่จะไปประกวดรายการ The voice แต่ก็ไม่ได้ไปสมัคร จนเมื่อได้รับการปล่อยตัวเยาวชนได้ไปสมัครประกวดรายการทีวี เพื่อหาประสบการณ์จนได้เซ็นสัญญา 5 ปีกับรายงานทีวีดังกล่าว โดยจะมีงานจากบริษัทมาอย่างต่อเนื่อง และทำงานควบคู่ไปกับกิจการที่บ้านที่เปิดร้านขายเหล็ก

- **สิ่งที่เปลี่ยนแปลงเมื่อมาอยู่ที่นี่**

-การเปลี่ยนแปลงวิธีคิด โดยที่นี่มีกิจกรรมการทำกระทู้ วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์หนัง ชีวิตของคน แล้วค่อยๆเปลี่ยนระบบความคิดของเรา ให้เข้าใจและเรียนรู้ชีวิตคนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้

“ช่วงที่เหมือนแบบว่าอยู่ดีดีเราก็กลับไปคบเพื่อนสนิทอีกกลุ่มนึง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เราเคยคบมาตั้งแต่เด็กๆ และ แต่เราก็รู้ว่าเขาใช้อะไรอยู่อะไรอย่างนี้ครับ แต่เหมือนแค่เราไม่ได้กลับไปใช้กับเขาครับ แต่แค่เราพาตัวเองไปอยู่ในพื้นที่เสี่ยง มันก็ไม่ส่งผลดีกับตัวเราแล้วครับ”

“เวลาที่ผมอ่อนแอ สิ่งแรกที่ผมคิดก็คือ สิ่งที่ทำให้ผมยังอดทนอยู่ได้ คือผมแบกความหวังของใครหลายๆคนเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นที่บ้านของผม คนที่บ้านกาญจนาภิเษก ป้ามล พี่ๆน้องๆของผม เพราะทุกครั้งที่ผมกลับไปน้องๆเขาก็มีแรงบันดาลใจ อย่างคนที่เขาชอบเล่นกีต้าร์ เล่นดนตรีอะ เขาก็รู้ ผมเคยมีข้อผิดพลาดเหมือนกัน แต่ยังสามารถมายืนอยู่ตรงจุดๆนั้นได้”

- การกล้าพูด กล้าคิด กล้าแสดงออก อย่างสร้างสรรค์ กล่าวคือ “เขามีที่ให้ผม คือเขามีพื้นที่ให้กับคนหลายสายมากเลย เขาก็จะมีเปิดเวทีให้เราลองไปเสวนา เป็นวิทยากร เป็นตัวเองเพื่อเป็นทุนชีวิตให้กับคนอื่น” ทุกวันนี้เยาวชนก็ได้รับเชิญจาก สสส. และมหาวิทยาลัย ในการร่วมเสวนาและเป็นวิทยากร

- การฝึกวิชาชีพที่มีโอกาสได้ทำได้จริง เช่นกรณีหากจะไปทำงานที่ต้องขับรถ ที่นี่ก็จะพาไปทำใบขับขี่ การฝึกด้านช่างยนต์ อาจเริ่มต้นจากรถจักรยานยนต์ รถจักรยาน ที่สามารถประกอบอาชีพของตนเองไม่ใช้เงินลงทุนสูง การทำกรอบพระ แม้แต่การเป็นนักดนตรี ก็สามารถมีรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้ เป็นต้น

“เพราะว่าสิ่งที่บ้านกาญเขาทำก็คือทำให้ผมว้าวถึงทุกวันนี้ก็คือ ผมไม่ได้ตั้งใจที่จะไปเปลี่ยนตัวเอง แต่ว่าสิ่งที่เขาให้ทำ ให้ทำทุกวัน ทุกวัน มัน..มันฟิลเหมือนเรากินข้าวตั้งแต่เด็กๆอะครับ เด็กๆกินหกพอเราโตขึ้นเราก็เริ่ม

กินไม่หก กินไม่หก จนวันนี้ ผมว่าไม่มีใครหรอกครับที่เคยหัดหลับตากินข้าว แต่ทุกคนสามารถทำได้ครับเพราะทำจนมันเคยชิน จนมันจำ จำได้แล้วว่าวงตรงนี้เท่านั้นมันถึงจะเข้าปาก อันนี้มันคือกระพุ้งแก้ม มันถึงจะไม่ชนปากอย่างนี้อะครับ อันนี้คือสิ่ง...สิ่งที่บ้านกาญเขาทำอะครับ ผมก็บอกไม่ได้ว่าผมปรับเปลี่ยนตัวเองได้เมื่อไหร่ วันที่เท่าไหร่ จากกิจกรรมไหน ผมรู้สึกเป็นคนใหม่เมื่อไหร่ ผมบอกไม่ได้ครับ”

“บ้านกาญเขาพยายามเปลี่ยนฐานะของผมครับ จากผู้กระทำความผิด กลายเป็นผู้รอด จากผู้รอดกลายเป็นผู้ปกป้อง”

- **ข้อจำกัด หรือสิ่งที่ต้องการพัฒนา**

เยาวชนมองว่าทุกแห่งต่างมีข้อจำกัด หากมองว่าบ้านกาญจนาภิเษกควรปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาอย่างไร เยาวชนมองว่า ที่นี่ถือว่า มีระบบการพัฒนาเด็กที่ค่อนข้างทันสมัย และมีการนำร่องมาแล้วกว่า 20 ปี แต่การที่จะพัฒนาต่อ ควรนำแนวคิดของบ้านกาญจนาภิเษกไปขยายผลต่อ ควรไปงอกเงยและงดงามในที่อื่นด้วย เพราะที่นี่เหมือนกับศูนย์การเรียนรู้ให้แต่ละหน่วยงาน ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษา หน่วยงานมากมายมาดูงานและศึกษาถอดบทเรียนการดำเนินงานของบ้านกาญจนาภิเษก ฉะนั้นมองว่าที่นี่มีกระบวนการที่ดีแบบสำเร็จรูปอยู่แล้ว สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาเด็กเยาวชนต่อไปได้

- **ข้อคิดเห็นต่อการพัฒนาเป็นสถานฝึกและอบรมเอกชน**

หากบ้านกาญจนาภิเษกเป็นเอกชน อาจมีผลให้การทำงานคล่องตัวมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา การเบิกจ่ายในเรื่องต่างๆค่อนข้างที่จะล่าช้า เพราะต้องให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นคนอนุมัติเบิกจ่าย ส่งผลให้การดำเนินบางอย่างต้องหยุดชะงักหรือช้าไปด้วย ซึ่งปัจจุบันที่นี่ มีเงินมูลนิธิชนะใจ ที่ได้รับบริจาคเช่น การจัดงาน การจัดแสดงดนตรี การขายหนังสือ บางอย่างจึงต้องนำเงินมูลนิธิมาดำเนินการ และมองว่า ในอนาคตรัฐควรมีการสนับสนุนบ้านกาญจนาภิเษกอย่างเป็นรูปธรรม

4.4.5 ข้อค้นพบการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สัมภาษณ์ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565

- **ข้อมูลเบื้องต้นของเยาวชน**

เยาวชนถูกจับกุมในคดียาเสพติด ศาลเยาวชนและครอบครัว ตัดสินให้อยู่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนขอนแก่น เป็นเวลาขั้นต่ำ 2 ปี โดยได้ฝึกวิชาชีพ ช่างเชื่อมโลหะ กีฬา ช่างไม้ คอมพิวเตอร์ และได้เรียนสามัญในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งก่อนถูกจับกุม เยาวชนเรียนไม่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ออกมาทำงานช่วยงานพี่สาวร้านบะหมี่เกี๊ยว ใช้ชีวิตอิสระ เที่ยวเตร่ และมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด

- **จุดเริ่มต้นในการเข้าร่วมโครงการ**

เยาวชนได้ฝึกอบรมมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี 11 เดือน และมีผลการประเมินอยู่ชั้น1/2 ซึ่งเกณฑ์ที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้คือ ต้องอยู่ในระดับชั้น 1 หรือ ชั้น 2 โดยจะมีการคัดเลือกจากการสัมภาษณ์จากนักวิชาชีพ โดยเยาวชนถือเป็นรุ่นที่ 2 และได้รับการคัดเลือกมาทั้งหมด 25 คน เยาวชนได้มาอยู่ที่วัดโนนสว่างตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565 ซึ่งก่อนเข้าร่วมโครงการ เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯได้ดำเนินการอธิบายชี้แจงถึงการร่วมโครงการ กิจกรรม สิ่งที่ต้องปฏิบัติเมื่ออยู่ที่วัดโนนสว่าง ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการด้วย และมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ติดตามประเมินผล

- **เมื่อเข้าร่วมโครงการที่วัดโนนสว่าง**

ในช่วงแรก ทางศูนย์ฝึกฯจะเตรียมเสื้อผ้าให้เยาวชนคนละ 2 ชุด เตรียมน้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก ซึ่งเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆทางวัดก็ได้มีเตรียมให้กับเยาวชนทุกคนด้วย และผู้ปกครองสามารถฝากเสื้อผ้าของเครื่องใช้ให้กับเยาวชนได้ ครั้งแรกที่เยาวชนมาถึงที่นี่ มีความตื่นเต้น ทั้งเรื่องที่อยู่อาศัย และอาหารที่วัดเตรียมให้ ซึ่งเตรียมให้เป็นอย่างดี อาหารอร่อย และสามารถเติมได้ไม่อั้น เพียงพอกับทุกคน

<u>กิจกรรมที่เข้าร่วม</u>

เมื่อมาถึงที่นี่จะมีการปฐมนิเทศเพื่อให้ทราบกฎระเบียบ ตารางกิจกรรม ตารางการฝึกตีกลอง และมีการประชุมร่วมกันทุกเย็นเป็นประจำทุกวัน โดยการฝึกการตีกลองในช่วงแรก บางคนไม่ได้มีพื้นฐานด้านดนตรี แต่พอฝึกประมาณ 2 สัปดาห์ เด็กและเยาวชนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และตีกลองได้ทุกคน

เยาวชนที่นี่ จะตื่นมาทำภารกิจประมาณ 05.30 น. และหกโมงเช้าต้องไปรับบาตร ตามพระไปบิณฑบาตทุกๆเช้า ซึ่งได้ฝึกให้เยาวชนมีวินัย และความรับผิดชอบต่อตนเอง

<u>ด้านการศึกษา</u>

ด้านการศึกษา เด็กเยาวชนทุกคน จะเข้าเรียนในหลักสูตรของศูนย์การเรียน CYF (มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน)ซึ่งเรียนตั้งแต่อยู่ที่ศูนย์ฝึกฯขอนแก่น เมื่อมาอยู่ที่นี่ ได้เข้าเรียนแบบออนไลน์ทุกวันอังคาร ที่วัดทางวัดจะอำนวยความสะดวกให้ทุกครั้ง ซึ่งขณะนี้เยาวชนกำลังจะจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตัดสินใจที่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในปัจจุบันทางวัดกำลังทำหลักสูตรเรียนในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สาขาศิลปกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่จุดประกายให้เยาวชนต้องการเรียนต่อในระดับปริญญาตรี และมองว่าเป็นไปได้จริง เพราะมีหลวงพ่อ ครูบา ผู้ใหญ่คอยสนับสนุน โดยเรียนที่วัด ไม่เสียค่าใช้จ่ายสามารถเรียนต่อได้จริง

<u>การติดตามประเมินผล</u>

ทางศูนย์ฝึกฯ จะให้นักสังคมสงเคราะห์มาติดตามเยาวชน เดือนละประมาณ 1 ครั้ง โดยมาเยี่ยมเยียน สอบถาม ตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด ติดตามผลความประพฤติของเยาวชนจากทางวัด และทางวัดก็จะมีการสุ่มตรวจหาสารเสพติดเยาวชนในแต่ละเดือนด้วย

ส่วนการรายงานศาลเพื่อขอปล่อยตัวตามขั้นต่ำ หากไม่มีปัญหาใด ทางศูนย์ฝึกฯ จะทำรายงานขอปล่อยตัวหากครบกำหนดขั้นต่ำ ซึ่งจะมีเยาวชนที่กลับบ้านเมื่อขอปล่อยตัว และมีบางคนมีความประสงค์ที่จะอยู่วัดต่อเพื่อเรียนหนังสือให้จบ

ที่นี่จะมีพระมหา พระพี่เลี้ยง ควรดูแลความเรียบร้อย ให้คำปรึกษาเยาวชน ทั้งเรื่องการศึกษา อาชีพ ชีวิตส่วนตัว ทำให้เยาวชนได้รับคำแนะนำที่ดี มีคนคอยรับฟัง และไม่ก้าวพลาดทำผิดระเบียบใดๆ

- **สิ่งที่ได้เรียนรู้จากที่นี่ และเกิดการเปลี่ยนแปลง**

เยาวชนมองว่าได้พัฒนาตนเอง ฝึกการใช้ชีวิตและการควบคุมตัวเอง เรียนรู้ธรรมะ ฝึกสมาธิ คุณธรรม จริยธรรม การมีวินัย เรียนรู้ชีวิตจริง ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีความคิด และมุมมองต่อการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป

และสิ่งที่เห็นได้ชัด คือเยาวชนเริ่มมีการวางแผนอนาคตของตนเอง จากที่ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ แต่เมื่อได้มาอยู่วัด ทางวัดได้ให้เห็นว่าตัวเราสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ จนถึงระดับมหาวิทยาลัย มีช่องทางการเรียน ที่เป็นไปได้จริง มีหลักสูตรเรียนต่อที่วัด โดย การสนับสนุนจากทางวัดและคณะผู้ใหญ่ใจดี ซึ่งก่อนที่จะมาอยู่วัด เยาวชนไม่เคยคิดเรื่องการศึกษาต่อ คิดเพียงจบการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น

การทำจิตอาสา การทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งก่อนนั้นที่อยู่บ้าน เยาวชนไม่เคยช่วยงานชุมชน แต่เมื่อมาอยู่ที่นี่ได้ทำกิจกรรมช่วยวัดและทำงานร่วมกับคนในชุมชนมากมาย ทำให้เห็นว่าคนที่นี่เขามองเราเป็นลูกหลาน ไม่มีใครมองเยาวชนลบ หรือรังเกียจ แต่กลับดูแลและมาให้กำลังใจเยาวชนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ

กล่าวคือ “เขาก็ไม่ได้มองเหมือนเป็นเด็กจากศูนย์ฝึกสถานพินิจ แต่เขาก็มองว่าเป็นเยาวชนคนนึงที่มาอยู่”

- **คุณสมบัติของเยาวชนหากเข้าร่วมโครงการของวัด**

เยาวชนมองว่า ต้องเป็นคนที่มีจิตอาสา เพราะต้องทำงานช่วยเหลือชุมชน สามารถดูแลตนเองได้ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง

- **ข้อเสนอต่อการพัฒนา**

1. เรื่องการฝึกวิชาชีพ นอกจากฝึกเรื่องกลองยาว อยากให้ทางวัดมีการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายมากขึ้น
2. การเพิ่มให้มีการฝึกวิชาชีพหรือทำงานภายนอกวัด แบบไปเช้าเย็นกลับ เพื่อที่ให้เยาวชนทดลองออกไปทำงานในสถานที่จริง และอาจมีรายได้ให้กับเยาวชน
3. โครงการนี้ควรมีการต่อยอด ขยายผล เนื่องจากวัดโนนสว่างถือเป็นสถานที่นึงที่เยาวชนได้มาอยู่แล้วได้รับการพัฒนาที่ดี เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โครงการนี้จึงควรเป็นโครงการหลักให้แก่ศูนย์ฝึกขอนแก่น
4. ศูนย์ฝึกฯขอนแก่นควรมีสร้างทางเลือก และโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของเยาวชนให้มากขึ้น การเตรียมสถานประกอบการ สถานที่ทำงานเพื่อรองรับเด็กเยาวชน เมื่อเยาวชนเข้าสู่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หรือภายหลังเข้าร่วมโครงการของวัด เยาวชนสามารถวางแผนอนาคต

และเลือกที่จะประกอบอาชีพได้ตามสิ่งที่ตนเองถนัดและสนใจ มีรายได้ในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวต่อได้

ควรมีการจัดตั้งกองทุนตั้งต้น หรือทุนประกอบอาชีพ ให้กับเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

4.4.6 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เยาวชนที่เคยอยู่ Bellinee's Bake&Brew

- **ข้อมูลเบื้องต้นของเยาวชน**

เยาวชนชายชื่อ เอิน (นามสมมติ) ภูมิลำเนาเดิม คือ จังหวัดราชบุรี ปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่*ศูนย์การเรียนเซนต์ ยอห์นบอสโก* (CYF) และทำงานอยู่ร้านกาแฟเบลลินี่ สาขากระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นลักษณะ Grab & Go ที่เป็นร้านเล็ก เน้นการซื้อกลับ (Take away) โดยบางวันมีหน้าที่เป็นคนชงกาแฟ หรือในบางวันมีหน้าที่ทำเบเกอรี่ ซึ่งจะทำกับพนักงานอีก 1 คน และมีพนักงาน 2 คนที่เป็นเด็กจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เยาวชนเคยฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 ราชบุรี. ข้อหา พรบ.ยาเสพติด ตั้งแต่ปี 2562 ศาลพิจารณาให้ฝึกอบรม 2 ปี 6เดือน แต่เมื่อพ้นโทษมาได้เพียง 6 เดือน ได้กระทำผิดซ้ำในลักษณะความผิดเดิม จึงได้มีการให้อบรม 3 ปี แต่ก็เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จนได้รับโอกาสในการออกมาฝึกวิชาชีพที่เบลลินี่ สาขากระทรวงยุติธรรม

- **ชีวิตก่อนถูกจับกุม**

ชีวิตเสเพลตามประสาวัยรุ่น อยู่กับเพื่อนและยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยรู้จักผ่านรุ่นพี่ที่ได้ชักชวนให้เริ่มทดลองเสพยาเสพติด เมื่อเห็นว่าลองแล้วสนุกก็ได้มีการนำยาเสพติดของรุ่นพี่คนดังกล่าวมาขาย จึงกลายมาเป็นทั้งผู้เสพและผู้ขายยาเสพติด ประกอบกับเยาวชนไม่สนใจการเรียน ใช้ชีวิตอิสระ และเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ

- **เหตุผลที่ได้มาฝึกวิชาชีพเบลลินี่**

เป็นโครงการที่ให้โอกาสของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับเบลลินี่ โดยมีการให้เยาวชนได้ออกมาฝึกในสถานที่จริง เยาวชนถือเป็นโอกาสที่ดีที่จะพัฒนาตนเองและจะมาอาชีพภายหลังปล่อย จึงสมัครเข้าร่วมโครงการ ซึ่งเยาวชนถือเป็นรุ่นที่ 3 โดยได้รับการคัดเลือกจากศูนย์ฝึกฯราชบุรี จำนวน 2 คน โดยฝึกประมาณ 4 เดือน หากจบหลักสูตรก็จะได้รับโอกาสเป็นพนักงานของเบลลินี่ และปัจจุบันเยาวชนได้รับโอกาสให้เป็นพนักงานที่สาขาเดิม ส่วนอีกคนที่ออกมาฝึกวิชาชีพพร้อมกันได้กลับบ้านและได้รับโอกาสเป็นพนักงานอยู่ที่เบลลินี่ สาขาสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี

- **การเตรียมความพร้อมก่อนมาฝึกวิชาชีพที่เบลลินี่**

เยาวชนมองว่าทางศูนย์ฝึกฯไม่ได้มีการเตรียมเกี่ยวกับทักษะด้านชงกาแฟอะไรมากนัก อาจเนื่องจาก

เยาวชนได้มีทักษะในการชงกาแฟหรือทำเบเกอรี่อยู่บ้างแต่ขาดความชำนาญ และประสบการณ์ เมื่อได้มาทำงานจึงได้เรียนรู้เพิ่มเติม โดยทางศูนย์สร้างโอกาสฯของกรมพินิจฯ จะมีการจัดเตรียมที่อยู่ สนับสนุนค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ200 บาท ระหว่างฝึกงาน 4 เดือน ที่ยังไม่ได้เป็นพนักงาน ก็ได้รับการบรรจุ เป็นพนักงานของเบลลินี่

- **การสนับสนุนของครอบครัว**

ครอบครัวสนับสนุนทั้งด้านการเงินระหว่างที่เยาวชนฝึกงานและไม่ได้รับเงินเดือน และด้านกำลังใจ เช่น หากเหนื่อย ท้อ ก็จะโทรไปหาครอบครัว

- **การปรับตัวและแรงจูงใจให้ฝึกจนจบหลักสูตร**

ในช่วงเริ่มแรกที่ได้ออกมาฝึกงานจะมีพนักงานของบริษัทสอน เป็นพี่เลี้ยง ซึ่งมีความเป็นกันเอง ไม่อึดอัด จึงไม่ได้ปรับตัวอะไรมาก จนเมื่อได้บรรจุก็ได้ทำงานที่เดียวกับตอนฝึกงาน จึงไม่ได้มีการปรับตัวอะไรเพิ่มเติม อีกทั้งเมื่อทำงานในเบลลินี่ สาขากระทรวงยุติธรรมที่เปิดช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ก็ได้มีการมาทำงานที่เบลลินี่ สาขาเมืองทองช่วงเสาร์และอาทิตย์ ส่วนในด้านของแรงจูงใจคือใจรักในสิ่งที่ทำ เพราะชอบทำเบเกอรี่อยู่แล้วจึงทำให้มีความสุขที่ได้ทำ

- **ระยะเวลาในการทำงาน/สวัสดิการ**

ในช่วงที่ต้องฝึกงาน 4 เดือน จะมีการมอบหมายให้ทำงานเป็นกะ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าได้ทำในช่วงกะเวลาใด โดยแบ่งเป็นช่วงเวลา 05.00 - 14.30 น., 06.00 – 15.30 น. และ 08.00 – 17.00 น. โดยทำในวันจันทร์ถึงศุกร์ ถ้ามีวันหยุดนักขัตฤกษ์ก็จะได้หยุดเช่นเดียวกับราชการ ซึ่งศูนย์ฝึกฯราชบุรีจะเป็นผู้ดูแลค่าใช้จ่าย ซึ่งได้รับการจากกรมพินิจฯ เช่น ค่าที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยง ฉะนั้นจึงไม่มีสวัสดิการใดๆ แต่เมื่อบรรจุเป็นพนักงานแล้วก็จะได้รับเงินเดือนและสวัสดิการเช่นเดียวกับพนักงานทั่วไป เช่น การลา ประกันสังคม เป็นต้น

- **การสนับสนุนค่าใช้จ่ายระหว่างฝึกงาน**

ศูนย์ฝึกฯราชบุรี กรมพินิจฯ จะเป็นผู้สนับสนุน โดยจะสนับสนุนเงินเบี้ยเลี้ยงจำนวน 200 บาทต่อวัน และค่าที่พักของเยาวชน ซึ่งโอนผ่านครูที่ปรึกษามาให้เยาวชน รวมไปถึงของใช้ที่เบิกมาให้จากศูนย์ฝึกฯมาให้แก่เยาวชน

- **ค่าตอบแทน**

เมื่อเยาวชนได้บรรจุเป็นพนักงาน จะได้รับเงินเดือนเดือนแรกเป็นเงิน 10,350 บาท ซึ่งปัจจุบันได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น เป็นเงิน 11,000 บาท และเมื่อครบ 4 เดือนจะขึ้นอีก เป็นเงิน 12,000 บาท

ปัจจุบันเยาวชนทำงานอยู่ในรูปแบบกะ โดยแบ่งออกเป็น 05.00 - 14.30 น., 06.00 – 15.30 น. และ 08.00 – 17.00 น. ทำในวันจันทร์ถึงศุกร์ ได้รับเงินเดือนจำนวน 11,000 บาทไม่รวมค่าล่วงเวลา ซึ่งค่าล่วงเวลารวมต่อเดือนประมาณ 10-15 ชั่วโมง ส่วนด้านสวัสดิการอื่น ๆ คือ ประกันสังคม และประกันอุบัติเหตุ

- **กระบวนการสอน พัฒนาและสิ่งที่ได้เรียนรู้**

ได้เพิ่มทักษะในการชงกาแฟ ทำเบเกอรี่ และเรียนรู้ทักษะต่างๆในเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นที่เป็นสังคมไม่ติดยาเสพติด ซึ่งก่อนหน้านี้มีแต่เพื่อนที่ติดยาเสพติด

- **การติดตามประเมินผล**

ในช่วงฝึกงานจะเป็นครูที่ปรึกษาที่ศูนย์ฝึกฯคอยให้คำปรึกษา โดยจะมีการโทรมาสอบถามพูดคุยอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่องและให้คำปรึกษาหากเราเจอปัญหาที่ร้าน

- **ปัญหาที่พบขณะฝึกงาน**

การดูแลค่อนข้างดี ซึ่งตอนที่ฝึกอยู่จะมีผู้จัดการที่คอยดูแลดี สอนดี แต่เมื่อผู้จัดการคนเก่าลาออกไป ผู้จัดการคนใหม่อาจยังไม่มีพร้อมเพราะต้องดูแลทั้งงานทั้งคน อาจยังปรับตัวปรับงานได้ไม่เท่าคนเดิม นอกจากนี้ในส่วนของระบบงานไม่ได้มีปัญหา มีแค่ปัญหาเล็กน้อยเช่น บริษัทส่งวัตถุดิบไม่ทัน ทำให้ต้องมีการออกไปซื้อเอง เป็นต้น

- **สิ่งที่ได้เรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเอง**

มีการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดว่าไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกต่อไป และไม่อยากกลับเข้าไปในศูนย์ฝึกฯอีก ซึ่งตอนนี้รู้สึกดีกับตัวเองแล้ว หากเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนที่ไม่ทำอะไรเลย มั่วสุมกับยาเสพติดก็ถือว่าในตอนนี้มีการเปลี่ยนไปมาก ทำแค่งานอย่างเดียว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเลย

- **แผนอนาคตของเยาวชน**

ตอนนี้กำลังพิจารณาว่าหากทำงานไปซักระยะ อาจมีการเปลี่ยนงานเพื่อหาประสบการณ์ไปเรื่อยๆ ส่วนด้านการศึกษายังไม่ทิ้ง เพราะเป็นการเรียนออนไลน์เทียบโอนประสบการณ์ ไม่ได้เรียนอยู่ในระบบ ซึ่งอนาคตมองว่าหากตนจบมัธยมศึกษาตอนปลายมีความต้องการที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

- **จุดเด่นของเบลลินี่ต่อการพัฒนาเด็ก**

- การได้มาทำงานทำให้มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น เช่น กล้าในตอนขายของ การพูด การคุยกับลูกค้า

- ในการเลือกเด็กเข้ามา เบลลินี่ได้มีการพูดคุยกับครูที่ปรึกษาและได้เลือกให้ฝึกในสิ่งที่เด็กมีประสบการณ์หรือความต้องการที่จะฝึกอยู่แล้ว

- **จุดอ่อน หรือข้อจำกัด**

การคัดเลือกเด็กเยาวชนมาฝึกงาน บางคนไม่ได้สนใจด้านนี้อย่างแท้จริง เพียงแต่อยากออกมาใช้ชีวิตอิสระภายนอก ซึ่งเมื่อมาฝึกงานเด็กบางคนเลยไม่มีแรงจูงใจในการฝึกงาน และไม่เรียนรู้งาน

- **ข้อเสนอแนะ**

อยากให้มีวิธีการเลือกรับเด็กที่ดีกว่าเดิม เนื่องจากเด็กบางคนไม่ได้สนใจตัวงานจริงๆ แต่แค่อยากออกมาเจอโลกภายนอก จึงได้มีการเสนอตัวหรือสมัครเข้าร่วมโครงการ ซึ่งที่ผ่านมาในการไปคัดเลือกเด็กที่ศูนย์ฝึก ขึ้นอยู่

กับว่าจะเจาะจงที่ศูนย์ฝึกไหน และจะมีครูคัดเลือกเด็กออกมา 10-20 คน เพื่อให้เจ้าหน้าที่คัดเลือก โดยการสัมภาษณ์ก่อนที่จะเลือก ฉะนั้น จึงควรคัดเลือกเยาวชนที่สนใจอย่างแท้จริง

- **ข้อเสนอแนะต่อการให้มีสถานที่อื่นนอกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ**

เปลี่ยนจากศูนย์ฝึก ให้เป็นเป็นโรงเรียน หรืออาจเป็นรูปแบบศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร ซึ่งเน้นฝึกวิชาชีพ และมีวิทยาลัยเทคนิค อาชีวะ มาสอนวิชาชีพต่าง

4.4.7 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเยาวชน

4.4.7.1 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเยาวชนที่อยู่ในการดูแลของมูลนิธิบ้านพระพร

พระพร สัมภาษณ์ ณ วันที่ 19 ธันวาคม 2565

- **ข้อมูลเบื้องต้น**

ผู้ปกครองเยาวชน คือ พี่สาวของเยาวชน ปัจจุบันทำงานโรงงานอยู่ที่จังหวัดสระบุรี ส่วนมารดาอยู่บ้านที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอยู่กับหลานอีก 2 คน (ลูกของพี่สาวเยาวชน) ส่วนเยาวชนชื่อ นายเอ (นามสมมติ) เคยอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพฯ (บ้านเมตตา) ประมาณ 1 ปี ในข้อหามียาเสพติดไว้ในครอบครอง ตั้งแต่ปี พศ.2558 โดยพื้นฐานครอบครัวมีฐานะค่อนข้างยากจน บิดามารดาหย่าร้างกัน เยาวชนอยู่กับมารดาและพี่สาว และก่อนถูกจับกุม เยาวชนเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ออกจากโรงเรียนขณะเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และไม่ได้เรียนต่อ และช่วยงานทางบ้าน มีรายได้ไม่แน่นอน ชีวิตอิสระ คบเพื่อนที่เป็นกลุ่มไม่เรียนหนังสือ และมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด

- **ความประพฤติก่อนถูกจับกุม**

ก่อนถูกจับกุม พี่สาวมองว่า เยาวชนไม่ได้เป็นคนมีพฤติกรรมเกเร เวลาทำงานก็จะนำเงินมาให้มารดาเสมอ เยาวชนเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ออกจากโรงเรียนขณะเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และไม่ได้เรียนต่อ และช่วยงานทางบ้าน มีรายได้ไม่แน่นอน แต่มองว่าที่เยาวชนก้าวพลาดไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะคล้อยตามเพื่อน คบเพื่อนที่เป็นกลุ่มไม่เรียนหนังสือ และมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด

- **ความสัมพันธ์ในครอบครัว**

เยาวชนเป็นคนขี้อาย พูดน้อย ไม่ค่อยแสดงออก จึงไม่ค่อยสื่อสารพูดคุยกับมารดาเท่าไหร่นัก แต่ก็จะพูดคุยปรึกษากับพี่สาวเป็นหลัก หากมารดาต้องการทราบข้อมูลของเยาวชน ก็จะมาสอบถามพี่สาว และหากเยาวชนต้องการจะบอกอะไรกับมารดา ก็จะแจ้งให้พี่สาวทราบก่อน ซึ่งถือว่าพี่สาวจะเป็นคนค่อนข้างสนิทกับเยาวชน และสามารถคุยกันได้ทุกเรื่อง

- **การตัดสินใจมาอยู่ในการดูแลของบ้านพระพร**

เมื่อเยาวชนเข้าไปอยู่ในสถานพินิจฯซักระยะ เยาวชนได้มาปรึกษาพี่สาวว่าสนใจที่จะเข้าไปเรียนที่

บ้านพระพร ซึ่งทางพี่สาวมองว่า เป็นเรื่องที่ดี เพราะเยาวชนมีความสนใจในการเรียนต่อ และการฝึกอาชีพ โดยทางเจ้าหน้าที่มูลนิธิได้มาปฐมนิเทศ ชี้แจงข้อมูลให้กับผู้ปกครอง เรื่องความเป็นอยู่ภายในมูลนิธิ ซึ่งมองว่าเป็นเรื่องที่ดี ทำให้ผู้ปกครองสบายใจเมื่อเยาวชนอยู่ที่นี่ จนเมื่อได้รับการปล่อยตัว เยาวชนได้กลับไปอยู่กับมารดาที่จังหวัดบุรีรัมย์ เยาวชนไปทำงานรับจ้าง และเจอเพื่อนกลุ่มเดิมๆ ทำให้มาปรึกษากับพี่สาวอีกครั้ง ว่า ต้องการที่จะไปอยู่บ้านพระพรอีกครั้ง เพื่อที่จะได้วาวแผนอนาคตตนเอง เรียนหนังสือ และทำงานหารายได้มาดูแลครอบครัว ซึ่งทางพี่สาวและมารดา มองว่าเยาวชนคงไม่ต้องการก้าวพลาดกระทำผิดซ้ำ เยาวชนเริ่มสนใจที่จะเรียนอย่างจริงจังตามที่ตนเองถนัด คือสายช่างไฟฟ้า ทางครอบครัวจึงเห็นด้วย และพร้อมสนับสนุน ให้กำลังใจอย่างเต็มที่

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่บ้านพระพร จะติดต่อผู้ปกครอง เพื่อรายงานความก้าวหน้า ความเป็นอยู่ของเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ

- **สิ่งที่เปลี่ยนแปลง**

- เมื่ออยู่บ้านพระพร สิ่งที่เห็นได้ชัดคือ บุคลิกภาพ การพูด ก่อนหน้านี้ เยาวชนเป็นคนพูดน้อย ไม่แสดงออก และพูดไม่ค่อยเพราะ แต่เปลี่ยนไปอย่างชัดเจน คือ พูดเพราะ พูดมีหลักการ มนุษย์สัมพันธ์ดี สื่อสารกับแม่ พี่สาว และหลานๆมากขึ้น

- การวางแผนอนาคตตนเอง ด้านการเรียน ซึ่งก่อนหน้านั้น เยาวชนยังอ่านออกเขียนไม่ค่อยได้ ไม่สนใจการเรียน แต่เมื่อมาอยู่บ้านพระพร เยาวชนมีการวางแผนอนาคตด้านการเรียนต่ออย่างชัดเจน ในระดับที่สูงขึ้น และสนใจทำงานในสาขาอาชีพที่ตนเองถนัดคือสายช่าง

- นิสัยใจคอ ที่เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นคนใจเย็น เป็นผู้ใหญ่ มีเหตุผล และนึกถึงคนอื่นมากขึ้น เช่น แต่ก่อนเยาวชนไม่เคยถามหาหลาน แต่ภายหลังจะถามหาหลานทุกครั้ง ถามสารทุกข์สุขดิบ และทำงานส่งเงินให้มารดาและหลานทุกเดือน

- การสื่อสารภายในครอบครัว เยาวชนจะพยายามติดต่อ ปรึกษาพี่สาวทุกๆเดือน และสื่อสารกับมารดาและหลานๆเป็นประจำ ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

- **สิ่งที่สนับสนุนให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงตนเอง**

- การได้รับโอกาสที่ดีในด้านการศึกษา และฝึกอาชีพ
- การมีเจ้าหน้าที่มูลนิธิ คอยเป็นพี่เลี้ยง สนับสนุน ผลักดัน ให้คำปรึกษา ดูแลเยาวชนอย่างอย่างใกล้ชิด แม้จะ
- ครอบครัว ให้กำลังใจ สนับสนุนเยาวชนในการทำงาน และการศึกษาต่อ และมีการปรับการสื่อสาร สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

- การสร้างความภาคภูมิใจ สร้างแรงจูงใจให้แก่เยาวชน ทั้งเรื่องการศึกษาต่อ และการประกอบ
- อาชีพ

○ **ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**

- การมีสถานที่อื่นในการรองรับเด็กเยาวชนภายหลังปล่อยเป็นเรื่องที่ดี ทำให้เยาวชนมีโอกาสทางเลือกมากขึ้น ทั้งเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพ
- การเน้นการสร้างโอกาสที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ซึ่งดังกรณีของเยาวชนคนนี้ เขาได้ตัดสินใจคว้าโอกาสที่ดี ทำให้เขามีเป้าหมายชีวิต และมองว่าสามารถเป็นเป็นได้จริง และมีคนคอยเคียงข้างสนับสนุนเขา
- เยาวชนส่วนใหญ่ต้องการพี่เลี้ยง ครูที่ให้คำปรึกษาสนับสนุนให้กำลังใจ เพราะบางครั้งเยาวชนอาจไม่ได้มาขอรับการปรึกษาจากครอบครัวทุกเรื่อง หากมีคนคอยดูแลให้กำลัง จะทำให้เขาไม่ก้าวพลาดทำผิดซ้ำได้

4.4.7.2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเยาวชนที่ทำงาน Bellinee's Bake&Brew สัมภาษณ์ ณ วันที่ 19 ธันวาคม 2565

○ **ข้อมูลเบื้องต้นของเยาวชน**

เยาวชนชายชื่อ เอิน (นามสมมติ) ภูมิลำเนาเดิม คือ จังหวัดราชบุรี ปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ศูนย์การเรียนเซนต์ ยอห์นบอสโก (CYF) และทำงานอยู่ร้านกาแฟเบลลินี่ สาขากระทรวงยุติธรรม

เยาวชนเคยฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 ราชบุรี. ข้อหา พรบ.ยาเสพติด ตั้งแต่ปี 2562 ศาลพิจารณาให้ฝึกอบรม 2 ปี 6เดือน แต่เมื่อพ้นโทษมาได้เพียง 6 เดือน ได้กระทำผิดซ้ำในลักษณะความผิดเดิม จึงได้มีการให้อบรม 3 ปี แต่ก็เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จนได้รับโอกาสในการออกมาฝึกวิชาชีพที่เบลลินี่ สาขากระทรวงยุติธรรม

○ **ความประพฤติก่อนถูกจับกุม**

บิดามารดาของเยาวชนหย่าร้างกันตั้งแต่เยาวชนยังเด็ก โดยบิดามารดามีบุตรจำนวน 3 คน คนที่ 1 เพศชาย ปัจจุบันอายุ 25 ปี ทำงานแล้ว ส่วนเยาวชนและน้องชาย เป็นฝาแฝดกัน ที่ผ่านมามารดาต้องเป็นคนหารายได้ในการเลี้ยงดูบุตรทั้ง 3 คน โดยต้องไปทำงานที่จังหวัดนครปฐม ดังนั้นเยาวชนและพี่น้อง จึงต้องอยู่ในการดูแลของย่า ที่จังหวัดราชบุรี โดยมารดาจะเป็นคนทำงานหาเงินมาดูแลครอบครัว ส่วนบิดามีครอบครัวใหม่ และไม่ได้ส่งเสียค่าใช้จ่ายใดๆให้กับบุตร ที่ผ่านมามารดายอมรับว่าตนเองต้องทำงานค่อนข้างหนัก เพราะมีภาระค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก ปัจจุบันมารดาทำงานเป็นผู้ช่วยเชฟ ที่ร้านอาหาร ย่าจึงเป็นคนดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของหลาน

ทั้ง 3 คน และในวันหยุดมารดาก็จะพยายามมาหาลูกๆอยู่บ่อยครั้ง แต่พบว่า เยาวชนและน้องฝาแฝด เริ่มมีความประพฤติที่เปลี่ยนไปในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น กลับบ้านดึก ค้างคืนนอกบ้าน ไม่เชื่อฟัง และยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จนทำให้เรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- **ความสัมพันธ์ในครอบครัว**

ก่อนเยาวชนถูกจับกุมในครั้งที่ 2 เยาวชนมักจะไม่ค่อยพูดคุย ปรึกษากับคนในครอบครัวเท่าไหร่นัก ค่อนข้างห่างเหิน ไม่เชื่อฟัง และชอบไปอยู่กับเพื่อน ซึ่งสร้างความไม่สบายใจให้แก่ย่า และมารดา พอปล่อยตัวครั้งที่ 1 เยาวชนยังคงประพฤติตนเช่นเดิม เที่ยวเตร่ ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จนโดนจับกุมในครั้งที่ 2 และเข้ามาอยู่ศูนย์ฝึกฯ ราชบุรี

- **ขณะเข้ารับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกฯราชบุรี**

มารดาและย่า พยายามไปให้กำลังใจและเยี่ยมเยาวชนอยู่บ่อยครั้ง และพบว่า เมื่อเยาวชนเข้ามาอยู่ศูนย์ฝึกฯในครั้งที่ 2 เยาวชนได้เริ่มเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และขณะนี้กำลังเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และเยาวชนได้เข้ารับการฝึกวิชาชีพ เพื่อค้นหาตัวเองหลายๆด้าน ซึ่งก่อนหน้านั้น เยาวชนไม่ได้มีความสนใจอาชีพใดเป็นพิเศษ และไม่ได้วางแผนอนาคตของตนเอง จนมีโครงการฝึกอาชีพด้านร้านกาแฟ ก็พบว่าเยาวชนมีความสนใจ และอยากเข้าร่วมโครงการ ประกอบกับมีคุณครูที่ศูนย์ฝึกฯ ช่วยพยายามให้คำปรึกษา สนับสนุนเยาวชนมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครั้งนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนให้เยาวชนมีการวางแผนอนาคตตนเองทั้งด้านการเรียนและอาชีพ และครอบครัวเองพร้อมที่สนับสนุนเยาวชนอย่างเต็มที่

- **การเข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพ ที่เบลลินี่**

ก่อนเข้าร่วมโครงการนั้น ทางศูนย์ฝึกฯ จะประสานมายังผู้ปกครองเพื่อทำเรื่องขออนุญาตให้เยาวชนออกไปฝึกวิชาชีพภายนอก ซึ่งมารดาและย่ามองว่า เป็นโครงการที่ดีมาก และพร้อมที่จะอนุญาตและสนับสนุน ทำตามกฎระเบียบต่างๆที่กำหนดไว้ เมื่อเยาวชนได้มาฝึกอาชีพที่เบลลินี่ เยาวชนได้ฝึกปฏิบัติจริง ทั้งด้านการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม ปัจจุบันเยาวชน ได้ทำงานเป็นพนักงานประจำที่เบลลินี่ สาขากระทรวงยุติธรรม และได้มอบหมายให้เป็นพี่เลี้ยงดูแลน้องๆที่ฝึกวิชาชีพ ซึ่งจากการสอบถามพบว่า เขามีความภาคภูมิใจต่อการทำงานในครั้งนี้มาก

- **สิ่งที่เปลี่ยนแปลง**

“ แม่รู้สึกว่าได้ลูกกลับคืนมา ลูกเปลี่ยนไปในทางที่ดี เปลี่ยนเป็นคนละคน ซึ่งทำให้แม่มีความสุข”เมื่อเข้าร่วมโครงการ และได้ออกมาทำงานที่เบลลินี่ สิ่งที่เห็นชัด คือ เขากลายเป็นคนมีระเบียบวินัย ตื่นเช้า รับผิดชอบ และมีวิธีคิดที่คิดถึงผู้อื่นมากขึ้น ขณะที่เขาได้กลับมาบ้านในช่วงวันหยุด เยาวชนเปลี่ยนแปลงชัดเจนมาก คือ ช่วยทำงานบ้าน ล้างจาน ช่วยทำกับข้าว รักความสะอาด จัดห้องเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งก่อนหน้านั้น เยาวชนไม่เคยทำสิ่งเหล่านี้

“ แม่มองว่า เขาเริ่มคิดได้ คิดถึงอนาคตตนเอง ทั้งเรื่องเรียน เรื่องงาน”

ส่วนเรื่องการสื่อสารในครอบครัว เยาวชนก็เปลี่ยนไปเช่นกันโดย ติดต่อมารดาทุกวัน ทั้งทางโทรศัพท์ ทางไลน์ มาปรึกษาในเรื่องต่างๆมากขึ้น ทั้งเรื่องส่วนตัว เรื่องงาน และการวางแผนอนาคตตนเอง ความสัมพันธ์ของเยาวชนกับมารดา จึงเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด

- **สิ่งที่สนับสนุนให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงตนเอง**

- การได้รับโอกาสที่ดีในการเข้าร่วมโครงการ นอกจากจะให้เยาวชนได้งานทำแล้ว ยังทำให้เยาวชนได้ฝึกปฏิบัติจริง ทั้งเรื่องอาชีพ การทำงานกับผู้อื่น การบริการ การเห็นคุณค่าของเงิน เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความคิด และ การพัฒนาตนเอง

- การที่เจ้าหน้าที่ คุณครู ศูนย์ฝึกฯ คอยสนับสนุน ผลักดัน ให้คำปรึกษา ดูแลเยาวชนอย่างต่อเนื่อง แม้จะออกมาทำงานภายนอกก็ยังคอยติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

- ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม ให้กำลังใจ สนับสนุนติดตามเยาวชนในการทำงาน และปรับการสื่อสาร สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

- การสร้างความภาคภูมิใจ สร้างแรงจูงใจให้แก่เยาวชน ทั้งเรื่องการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ และการเป็นต้นแบบให้กับน้องๆเยาวชนคนอื่นที่มาฝึกวิชาชีพ

- **ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**

- มารดามองว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมาก และเห็นการเปลี่ยนแปลงของเยาวชนอย่างเห็นได้ชัด จึงควรมีการดำเนินการต่อไป ในหลายๆรุ่น และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มาเข้าร่วมโครงการมากขึ้น

- อยากให้การตั้งกองทุนสนับสนุน หรือหน่วยงานสนับสนุน ในการมีกองทุนตั้งต้นชีวิตใหม่ ทุนประกอบอาชีพ เพราะ เยาวชนบางคนผู้ปกครองอาจไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่างๆเมื่อเยาวชนออกมาฝึกงานภายนอก หากมีกองทุนดังกล่าว อาจทำให้ช่วยเหลือและให้โอกาสเยาวชนได้มากขึ้น

- นอกจากจะพัฒนาเรื่องฝึกอาชีพ การพัฒนาเรื่องวิธีคิดของเยาวชนเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะในกรณีของเยาวชนพบว่า เมื่อวิธีคิดเขาเปลี่ยน มีการวางแผนอนาคตของตนเอง มีคนคอยสนับสนุน จะทำให้เขาไม่หยุดที่จะพัฒนาตนเอง และมีความมุ่นมั่นที่จะไปถึงเป้าหมาย

- ทั้งนี้ ผู้ปกครอง จึงขอขอบคุณ กรมพินิจฯ เบลลินี่ และศูนย์ฝึกฯราชบุรี ที่มีการจัดทำโครงการดีๆเช่นนี้ ทำให้ได้ลูกกลับคืนมาอยู่ในครอบครัวอีกครั้ง

4.4.7.3 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเยาวชนที่เคยอยู่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง สัมภาษณ์นายอาชา ซ้อนพระคุณ ครูผู้ดูแลเยาวชน ณ วันที่ 19 ธันวาคม 2565

- **ข้อมูลเบื้องต้น**

เยาวชนชื่อ บอย (นามสมมติ)

ภูมิลำเนา : เดิมเป็นคนอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ถูกจับกุมเข้าสถานพินิจฯแม่ฮ่องสอน : วิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์โดยใช้พาหนะ ตั้งแต่อายุประมาณ 12 ปี โดยศาลพิจารณาให้ปล่อยตัวและกลับไปเรียนต่อ แต่ตนเองไม่อยากเรียนจึงถูกควบคุมตัวมายังสถานพินิจ

- **ปัจจุบัน เรียนอยู่ระดับชั้น :** กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 (ปี 2 เทียบโอน) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

- **ผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนและชีวิตประจำวัน:** ผู้สนับสนุนจากฮ่องกง ซึ่งเป็นคริสเตียน

แต่จะไม่ได้เป็นทุนที่มีมาตลอดแต่จะมีมาเรื่อย ๆ คือ ให้ปีต่อปีไม่ได้ให้ภายในครั้งเดียว จนจบปริญญาตรีและจะให้เฉพาะคนที่เรียนต่อเท่านั้น โดยทุนจะครอบคลุมทุกอย่าง ทั้งค่ากิน ค่าอยู่ ค่าหนังสือ ค่าเทอม ค่าซ่อมคอม ค่าซ่อมรถ เป็นต้น

- **ชีวิตก่อนถูกจับกุม**

บิดามารดาเสียชีวิตตั้งแต่อายุ 11 ขวบ เหลือแค่เยาวชนกับพี่ชาย ทำให้เยาวชนต้องไปอยู่โรงเรียนประจำ (ราชประชานุเคราะห์) แต่ไม่สามารถอยู่ได้เพราะไม่มีครอบครัวคอยสนับสนุน จึงตัดสินใจหนีออกมาใช้ชีวิตข้างนอกด้วยการใช้ชีวิตอยู่ตามบ้านเพื่อน จากนั้นจึงไปขายยาบ้าง ลักทรัพย์เป็นหลัก เพื่อนชวนไปไหนก็ไป เพราะไม่ได้อยู่ในการดูแลของใคร ไม่มีครอบครัวจึงสามารถตัดสินใจทำอะไรก็ได้ด้วยตนเอง จนในที่สุดเพื่อนถูกจับกุมก่อนแล้วจึงถูกจับกุมพร้อมกันอีก 4 คน

- **ในช่วงแรกเมื่อมาอยู่ที่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่**

ทางศูนย์ได้รับการติดต่อและส่งตัวมาจากสถานพินิจฯแม่ฮ่องสอน และเยาวชนไม่มีผู้ปกครองที่ดูแลเยาวชน มีเพียงเสื้อผ้าที่ใส่มาชุดเดียวติดตัวมาด้วย ทางศูนย์ฯจึงได้จัดเตรียมเสื้อผ้า ของเครื่องใช้ส่วนตัวให้แก่เยาวชน ในช่วงแรกที่มาอยู่ ในช่วง1 เดือนแรกระยะปรับตัว เยาวชนเป็นคนพูดน้อย บุคลิกภาพชอบเก็บตัว ไม่คุยกับใคร และไม่อยากสร้างสัมพันธ์กับใครมากนัก ทางคุณครูและรุ่นพี่ จึงพยายามเข้าหาก่อน สร้างสัมพันธ์ที่ดี และพยายามให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอเพื่อสร้างสัมพันธ์ ซึ่งเมื่อผ่านไปประมาณ 1เดือน เยาวชนก็สามารถปรับตัวได้ ซึ่งขณะนั้นมีเยาวชนอยู่ที่ศูนย์จำนวน 20 คน ประกอบกับทางศูนย์ได้มีการจัดให้มีครูที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงในการดูแลเยาวชนทำให้เยาวชนสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้น

- ปัญหาที่พบในช่วงแรกนั้น เยาวชนค่อนข้างที่จะเกียจคร้านต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะก่อน

เข้ามาเยาวชนใช้ชีวิตอิสระมาโดยตลอด แต่เมื่อมาอยู่ที่นี่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามตารางที่กำหนดไว้ เยาวชนเป็นคนอารมณ์ร้อน แสดงท่าทีไม่พอใจ และมีความคิดที่จะหลบหนี หรือลาออกจากที่นี่ และเสี่ยงต่อการทะเลาะวิวาท และมักจะร้องไห้อยากกลับบ้าน

○ **สิ่งที่เปลี่ยนแปลง**

- การปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ การพูด การแสดงออกที่เป็นเชิงบวก การสร้างสัมพันธ์ที่ดี การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆทั้งของศูนย์ และการทำจิตอาสาภายนอก
- เยาวชนมาอยู่ที่นี่ ตั้งแต่อายุ 12 ปี จึงเห็นความตั้งใจของเยาวชนที่ไม่ท้อถอย เรียนจนจบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนกระทั่งเรียนต่อในระดับปริญญาตรี
- การมีเป้าหมายในชีวิต การวางแผนอนาคตของตนเองด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ
- กาปรับเปลี่ยนมุมมอง ความคิด ที่ไม่คิดแต่ตนเองเป็นใหญ่ แต่คิดถึงผู้อื่นที่อยู่รอบข้างมากขึ้น

○ **สิ่งที่สนับสนุนให้เยาวชนเปลี่ยนแปลงตนเอง**

- การที่เจ้าหน้าที่ ครู และเพื่อนๆคอยให้กำลังใจ หนุนใจ ในยามที่เขาอ่อนแอ ท้อถอย และอาจมีความคิดที่ไม่ถูกต้อง
- การอยู่ด้วยกันแบบครอบครัว หากทำผิดก็ต้องตักเตือน การชื่นชมยินดีให้กำลังใจกันและกัน การเปิดใจ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ
- การที่เขาเห็นต้นแบบที่ดี เช่น เจ้าหน้าที่หรือครูที่นี่ ก็ไม่ได้มีต้นทุนชีวิตที่พร้อมมาก่อน บางคนเรียนจบกศน. ก็สามารถเรียนต่อจนจบปริญญาตรีได้ และมีงานทำที่ดีและมั่นคง ทำให้เยาวชนเห็นภาพตามความเป็นจริง และเห็นโอกาสที่เขาสามารถทำได้จริง
- เยาวชนมีความคิดที่เปลี่ยนไป ที่ไม่ด้อยค่าตนเอง มีการวางแผนอนาคตด้านการศึกษา และการไม่ท้อถอย แม้ในอดีตจะเคยมองว่าตนเองไม่มีใคร หรือไม่มีครอบครัวเหมือนคนอื่นเขา
- ครูที่นี่ เห็นศักยภาพของเขา และพยายามผลักดันเขาให้สุดทาง จนเขาได้รับโอกาสทุนการศึกษาในการเรียนต่อปริญญาตรี

○ **ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**

- เยาวชนที่มีต้นทุนชีวิต ที่ไม่พร้อมเหมือนเยาวชนคนอื่น ในการดูแลเยาวชนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีคนคอยให้คำปรึกษา ดูแลอย่างใกล้ชิด เป็นพี่เลี้ยง เป็นครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ และเป็นที่พึ่งให้กับเขาได้
- บุคลากรที่ดูแลเยาวชน หากเป็นคนที่ “ถูกที่ ถูกคน และถูกงาน” จะทำให้การทำงานกับเด็กเยาวชนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ ดังกรณี ของเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์ฯ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวยากจน หรือครอบครัวไม่พร้อมในการสนับสนุนทางด้านการศึกษา ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเป็นตัวอย่างให้แก่เยาวชนได้ เพราะมีพื้นฐานด้านครอบครัวที่คล้ายคลึงกัน ว่าการที่เรามีต้นทุนชีวิตที่อาจไม่พร้อมเหมือนคนอื่น อาจเป็นแรงผลักดันให้เรามีความพยายาม ไม่ย่อท้อ และสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีอาชีพการงานที่สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถเป็นได้จริงโดยเห็นจากคนต้นแบบเหล่านี้

หมายเหตุ กรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ที่ขาดประเด็นผู้ปกครองของเยาวชนที่ให้สัมภาษณ์ เนื่องจากผู้ปกครองไม่สะดวกในการให้สัมภาษณ์ในช่วงของการวิจัย แต่จากการศึกษาข้อมูลทั้งจากผู้ปฏิบัติงาน และเยาวชนพบว่า ขณะที่เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกสม่ำเสมอ และปฏิบัติตามระเบียบ ข้อกำหนดที่บ้านกาญจนาภิเษกร่วมกันกำหนดไว้ โดยผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจเยาวชนจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และพบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป มีการปรับความเข้าใจและคอยอยู่เคียงข้าง สนับสนุนการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของเยาวชนมาโดยตลอด ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญ ของครอบครัว ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด

4.4.8 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

โดยสัมภาษณ์นายนัธพงษ์ ประทุมลัย ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 (วัดโนนสว่าง) ตำบล หมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2565

ข้อคิดเห็นของผู้นำชุมชน/ชาวบ้านที่มีต่อโครงการฯ

ในกรณีที่ให้เยาวชนทั้งจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ เข้าร่วมโครงการที่วัดโนนสว่างนั้น มีการดำเนินงานประมาณเกือบ 6ปีแล้ว ซึ่งถือว่าตอนนี้เป็นโครงการที่ทำมานานหลายปี โดยเริ่มแรกนั้นเป็นความตั้งใจของหลวงพ่อเจริญที่ต้องการจะถ่ายทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นชาวอีสาน จึงได้ร่วมหารือกันกับหน่วยงานหลายภาคส่วน ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ในการทำเรื่องขออนุญาตนำเยาวชนออกมาทำการแสดงโชว์ในงานต่างๆในระดับจังหวัด ถือได้ว่าเป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์อย่างมากต่อเด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ ซึ่งได้มีส่วนร่วมทำหน้าที่ช่วยสืบสาน/อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดอุดรธานี เพราะว่าที่ผ่านมาเยาวชนในชุมชน มีส่วนน้อยมากที่จะมาร่วมกิจกรรมฝึกหัดการตีกลอง อาจเนื่องมาจากว่าเยาวชนในชุมชนมีความสนใจ ไม่มีเวลา เพราะต้องไปเรียนหนังสือ ซึ่งเป็นความโชคดีที่ได้เยาวชนของกรมพินิจฯ มาทำหน้าที่สืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ถ้าหากว่าไม่มีผู้ที่ถ่ายทอดและร่วมสืบทอดศิลปวัฒนธรรมการตีกลอง ในที่สุดก็จะถูกละเลยและสูญหายไปได้ นับได้ว่าสูญเสียทุนทางสังคมมรดกอันล้ำค่าของชาติ

ทัศนคติที่มีต่อเยาวชนของกรมพินิจฯ

ชุมชนมีมุมมองต่อเยาวชนของกรมพินิจฯ ว่า “ไม่ได้น่ากลัว” ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. เยาวชน “ไม่ได้ถูกตีตรา” ว่าเป็นเด็กติดคุก
2. เยาวชน “มีโอกาส” ทำความดี สามารถโชว์การแสดง แสดงความสามารถ และได้รับคำชื่นชม ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่เป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนกลับตัวกลับใจเป็นคนดี
3. เยาวชน “ได้รับเบี้ยเลี้ยง”รายได้ จากการแสดงโชว์ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจให้กับเยาวชนเอง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สามารถผลักดันให้เยาวชนมีความตั้งใจ และดีใจที่ได้มีโอกาสออกมาสู่โลกภายนอก

ผู้นำชุมชนได้วิเคราะห์พบว่า ตามธรรมชาติพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของวัยรุ่นนั้น จะไม่ชอบการกักขัง จะรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ จนนำไปสู่พฤติกรรมการต่อต้านสังคม ซึ่งช่องทางการออกไปแสดงตีกลองยาวภายนอก จึงทำให้เยาวชนมีโอกาสปรับเปลี่ยนเรียนรู้เจตคติ 2 ทางได้แก่

1. ทางด้านจิตใจ
2. ทางด้านสังคม

<u>บทบาทหน้าที่การขับเคลื่อนร่วมกัน</u>

โครงการฯ นี้ เป็นโครงการที่ดี มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนของกรมพินิจ และต่อสังคม รวมถึงได้ดำเนินการภายใต้แนวคิดแห่งการบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี จนเกิดสัมฤทธิผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวของเยาวชน ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. วัดโนนสว่าง มีสถานที่ที่มีความพร้อม มีความเหมาะสม บรรยากาศสามารถช่วยกล่อมเกลาจิตใจให้เยาวชนของกรมพินิจฯ มีความใจเย็น สงบนิ่งขึ้น ผ่านหลักคิดด้านคุณธรรม/จริยธรรม โดยเยาวชนของกรมพินิจฯ อยู่ที่วัด อยู่กับพระ

วัดโนนสว่าง มีระบบการดูแลเยาวชนของกรมพินิจฯ ที่เข้มงวด โดยจะอยู่ในความดูแลของพระ (พระพี่เลี้ยง) เจ้าหน้าที่ ครู และกรรมการหมู่บ้าน

2. เทศบาลหนองวัวซอ ให้การสนับสนุนงบประมาณที่เป็นโครงการด้านป้องกันยาเสพติด รวมถึงสนับสนุนงบประมาณด้านอาหาร
3. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ร่วมดูแลสิ่งแวดล้อมของที่พักให้ถูกสุขลักษณะ
4. เจ้าภาพศรัทธาญาติโยม ร่วมสนับสนุนและบริจาคเงินค่าอาหาร

<u>โอกาสของเยาวชนของกรมพินิจฯ</u>

วัดโนนสว่าง เป็น “วัดหลัก” ซึ่งไม่ใช่วัดหลวง แต่เมื่อมีรัฐพิธี ก็จะมาจัดพิธีการ ณ วัดโนนสว่าง ซึ่งเยาวชนก็จะได้ร่วมทำกิจกรรมช่วยเหลือทางวัด อาทิเช่น จัดสถานที่ ยกโต๊ะ จัดเก้าอี้ จีบผ้า ตกแต่งดอกไม้ ทั้งก่อนงานและหลังงาน รวมถึงยังได้มีโอกาสแสดงโชว์ เพื่อเป็นการต้อนรับรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ เป็นต้น

<u>ข้อท้าทายของเยาวชนที่ชนะใจชุมชน</u>

เมื่อแรกเริ่มโครงการฯ นี้ในปีที่ 1 นั้น ชาวบ้านต่างมีข้อคำถามกับผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อกังวลใจที่มีเยาวชนของกรมพินิจฯ เข้ามาอยู่ในชุมชน ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ชาวบ้านต่อต้านในช่วงแรกๆ ซึ่งมีแนวทางคลี่คลายสถานการณ์ความไม่เข้าใจครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. ด้วยบารมีของหลวงพ่อเจริญ ผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนนายอำเภอ ที่เป็นคณะกรรมการโครงการฯ นี้ ได้อธิบายชี้แจงให้กับชาวบ้านได้เกิดการรับรู้จนเกิดความเข้าใจ
2. วัดโนนสว่าง มีกิจกรรมการดูแลเยาวชนของกรมพินิจฯ ที่มีความหลากหลายและมี

ความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของเยาวชน นับว่ามีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่

- ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ
- ดนตรีและนาฏศิลป์
- ไหว้พระ สวดมนต์ และทำสมาธิ
- พิษภัยของยาเสพติด

จากข้อมูลความรู้เหล่านี้ ทำให้หล่อหลอมเยาวชนของกรมพินิจฯ ให้มีความนอบน้อม มีจิตอาสา สามารถสื่อสารพูดจาเข้ากับผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี จนผู้ใหญ่เกิดความรักความเมตตาเอ็นดู

3. หาบทบาทให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงออก ได้แก่ การแสดงตีกลอง ช่วยพระรับบาตรในทุกๆ เช้า ซึ่งชาวบ้านเห็นว่าเยาวชนแต่งกายด้วยชุดสีขาว รวมถึงมีความสุภาพ เหล่านี้ช่วยทำให้ลดอคติจากชาวบ้านที่มีต่อเยาวชนของกรมพินิจฯ

4. ชาวบ้านคอยสังเกตพฤติกรรมของเยาวชน ได้แก่ ไม่มีพฤติกรรมการทะเลาะวิวาท กล้าพูดกล้าเจรจาด้วยพฤติกรรมที่นอบน้อม ว่านอนสอนง่าย และมีน้ำใจ

ทั้งนี้ จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมา พบว่าทั้ง ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน ต่างมองเยาวชนเป็นลูกหลาน และมองว่า ยินดีที่จะให้โครงการนี้ดำเนินต่อไปเรื่อยๆ โดยมองว่าเป็นโครงการที่ตัวเยาวชนเองก็ได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเอง การมาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม การมาอยู่ร่วมกับชุมชน และทางวัดโนนสว่างและชุมชน ก็ได้ประโยชน์เป็นอย่างยิ่งจากการที่มีเยาวชนคนรุ่นใหม่มาร่วมสืบสานร่วมสืบทอดศิลปวัฒนธรรมการตีกลองที่ทรงคุณค่าของคนในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

4.5 ผลการประชุมระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต ของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และหน่วยงานนำร่อง

ผลการระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มสำคัญ ในที่นี้ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกลุ่มที่ 3 หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต โดยมีประเด็นการระดมความคิดเห็นที่สำคัญ ดังนี้

(1) นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต ว่าด้วยเรื่องการให้คำจำกัดความและคุณสมบัติของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

(2) บทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงาน 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ บทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงานของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

(3) กระบวนการพัฒนาเด็กเยาวชน / มาตรฐานกลาง ว่าด้วยเรื่อง หลักเกณฑ์ในการรับเด็กเยาวชน หลักสูตรและกิจกรรมต่อการพัฒนาเด็กเยาวชน การดูแลเด็กเยาวชนตามมาตรฐานการดูแลเด็ก(สถานที่ ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม สวัสดิการต่างๆ) และ ระบบการประเมินเด็กเยาวชน ความก้าวหน้าของเด็กเยาวชน

(4) การรายงานและการกำกับดูแลสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต

(5) แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต ว่าด้วยเรื่อง การขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการถ่ายโอนงาน เช่น การคิดต้นทุนการดำเนินงานฯ

(6) กระบวนการถ่ายโอนภารกิจ ว่าด้วยเรื่องการประเมินความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน/การถ่ายโอนภารกิจ การพิจารณารูปแบบแนวทางในการถ่ายโอนภารกิจที่มีความเหมาะสม และ แนวทางการเตรียมการเพื่อถ่ายโอนงานในระยะถัดไป

(7) การขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการถ่ายโอนงาน

(8) ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดตั้งให้เกิดขึ้นได้จริง

ประเด็นข้างต้น เป็นแนวทางการระดมความคิดเห็นรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

คำกล่าวของอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กล่าวว่า “การระดมความคิดเห็นในครั้งนี้ อยากให้ผู้เข้าร่วมการประชุมจากหลายฝ่ายช่วยกันระดมสมองโดยละทิ้งกรอบหลักการ เหตุและผล ภาระหน้าที่ หรือความเป็นไปได้ทั้งหมดออกไป แล้วร่วมกันวิพากษ์ถึงแนวทางการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตในอุดมคติของทุกท่าน เพื่อหาจุดร่วมความเป็นไปได้ในขณะนี้ หรือเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพื่อพัฒนาแก้ไขให้เกิดความเป็นไปได้ในอนาคต”

4.5.1. ผลการระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กรณีศึกษา ผู้บริหารกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง

4.5.1.1 นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

(1) นัยยะของการกำหนดนิยาม

จากการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ “นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต” สามารถสรุปนัยยะของการนิยามที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ดังต่อไปนี้

นัยยะที่ 1 นิยามตาม ***“ภารกิจ”*** เป็นการให้ความหมายตามหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติการนั้น บนฐาน***ความชำนาญการเฉพาะของหน่วยงานที่ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย*** ได้แก่

- หน่วยเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนคืนสู่ครอบครัว/ชุมชน หมายรวมถึงการเตรียมความพร้อมครอบครัว/ชุมชนในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับบ้าน หมายรวมถึงให้บริการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูครอบครัว
- หน่วยฝึกงาน/อาชีพ
- หน่วยพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน
- หน่วยพัฒนาและให้คำปรึกษาครอบครัว
- หน่วยการให้บริการด้านการให้คำปรึกษา หมายรวมถึง หน่วยให้บริการด้านครอบครัวในพื้นที่ เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม เป็นต้น
- หน่วยจัดการศึกษา หรือให้บริการทางการศึกษา

เหล่านี้การนิยามดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงบริการที่จะให้บริการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การได้รับบริการ ทั้งนี้มองทะลุกรอบ โดยให้มีความหมายเดียวกัน แต่ลักษณะบริการเป็นความเฉพาะของแต่ละหน่วยปฏิบัติการที่ให้บริการอย่างหลากหลาย

นัยยะที่ 2 นิยามตาม ***“บริบทพื้นที่”*** เป็นการให้ความหมายถึงบริบทของหน่วยปฏิบัติการ ที่เชื่อมต่อกับบริบทและสถานการณ์เด็กและเยาวชน ณ พื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญ หมายรวมถึงการเชื่อมการปฏิบัติงานโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม หรือหน่วยปฏิบัติการใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งนี้ ควรจะใช้แนวคิด “บ-ว-ร : บ้าน วัด โรงเรียน” (community collection) เป็นฐานการพัฒนา ในการพัฒนาระบบการจัดบริการแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ “ระบบการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครอบครัว/ชุมชน” ให้สามารถเป็นพื้นที่ชีวิตในการรองรับการดูแลเด็กและเยาวชนที่เสริมสร้างคุณภาพชีวิต ทั้งนี้รวมถึงการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ชุมชน โดยการเชื่อมประสานกับหน่วยระดับพื้นที่ชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชน ครอบครัวของเด็กและเยาวชน สามารถใช้บริการในระดับพื้นที่ เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน หน่วยบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service crisis center) เป็นต้น

นัยยะที่ 3 นิยามตาม ***“ฐานแนวคิดการปฏิบัติงาน”*** เป็น***การให้ความหมายของหน่วยปฏิบัติการถึงฐานแนวคิดที่ใช้ในการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน*** ในที่นี้คือ มีฐานคิดในการทำงานกับมนุษย์ที่ว่าด้วยเรื่องของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ““แนวคิดยุติธรรมสมานฉันท์” “แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ” “แนวคิดชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบำบัด “แนวคิดว่าด้วยเรื่องการฟื้นฟูและพัฒนาครอบครัว” หรือ “แนวคิด reskill-upskill” “แนวคิดการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน” เหล่านี้ เป็นฐานคิดที่ประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบหลักสูตร กิจกรรม และการจัดบริการแก่เด็กและเยาวชน

และเป็นไปตาม สิทธิเด็ก มาตรฐานขั้นต่ำต่อการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ขององค์การสหประชาชาติ และการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นัยยะที่ 4 นิยามตาม ***“ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย”*** เป็น***การให้ความหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงระบุถึงสภาวการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนภายใต้ความหลากหลาย***ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน หมายรวมการระบุถึงระบบการจัดบริการที่มีเฉพาะเจาะจง แต่หลากหลายโปรแกรมการให้บริการ ทั้งนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงภารกิจที่หน่วยปฏิบัติการนั้น ๆ ดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปดังนี้ สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำจิต เป็นสถานที่แห่งการดูแลเด็กในกระบวนการยุติธรรม ที่ครอบคลุม ครบทุกมิติที่เกี่ยวข้องและก่อประโยชน์อย่างแท้จริงกับเด็กและเยาวชน เห็นความสำคัญ ตระหนักในการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการบำบัด ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงให้การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กสู่ชุมชน โดยการสร้างโมเดลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (community collection) โดยที่ชุมชนต้องให้การยอมรับ เคารพในศักดิ์ศรี พร้อมให้โอกาส สร้างช่องทางให้เด็กและเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีเครือข่ายที่สำนึกรักบ้านเกิด ไม่ได้คำนึงถึงผลผลิตหรืองบประมาณ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ชุมชนอย่างมีคุณภาพ

(2) ข้อพึงคำนึงถึงของการกำหนดนิยาม

1) ไม่ต้องระบุชื่อว่าเป็น “ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด/กระทำผิด” กล่าวคือ ในการกำหนดตั้งชื่อศูนย์ฝึกมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นสถานที่แห่งการปรับเปลี่ยนเด็กและเยาวชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเป็นการกำหนดชื่อเชิงบวก ที่เหมาะต่อการเป็นองค์กรด้านการพัฒนาเด็ก เป็นสถานที่สุดท้ายที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กและเยาวชน หลีกเลี่ยงภาษาตีตรา หรือลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือเสมือนเป็นสถานที่แห่งการกักกัน กักขัง มีระบบการควบคุมที่ถูกจำกัด ลิดรอนสิทธิ ที่เป็นการทิ่มแทงอารมณ์ความรู้สึก ฉะนั้นการกำหนดชื่อต้องไม่ใช้ชื่อศูนย์ฝึกหรือชื่อศูนย์อบรม

2) หน่วยปฏิบัติการดังกล่าว สามารถให้ทั้งองค์กรเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรอิสระเข้ามาจดทะเบียน หมายรวมถึงหน่วยงานภาครัฐสามารถมาทำงานแบบบูรณาการเชื่อมต่อ แต่ไม่ซ้ำซ้อน

4.5.1.2. บทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงาน

บทบาทหน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการเป็นสถานรองรับเด็กและเยาวชน เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน พบความเกี่ยวข้องหน่วยปฏิบัติการ 3 หน่วยสำคัญ ได้แก่

1. หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ในที่นี้หมายถึง สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ทั้งหน่วยปฏิบัติการที่ขึ้นตรงในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หน่วยปฏิบัติการภาคเอกชน และหน่วยปฏิบัติการภาคประชาสังคม หมายรวมถึงหน่วยบริการทางสังคมในระดับพื้นที่ที่ขึ้นตรงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยบริการด้านสวัสดิการสังคมและงานสังคมสงเคราะห์ ซึ่งหน่วยปฏิบัติการดังกล่าวจะมีหน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินการในการฟื้นฟู พัฒนา และส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้สามารถคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพและเป็นสุข ทั้งนี้มีรูปแบบของหน่วยปฏิบัติการที่จะสะท้อนถึงภารกิจ หน้าที่ และการดำเนินการตามความเชี่ยวชาญเฉพาะตามลักษณะของหน่วยปฏิบัติการ ดังนี้

(1) <u>หน่วยปฏิบัติการด้านเตรียมความพร้อมเด็ก/ เยาวชน และครอบครัว</u> หมายรวมถึงชุมชนเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ให้บริการด้านบำบัด-ฟื้นฟูและส่งเสริม-พัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กคืนสู่ครอบครัวชุมชน ตลอดจนการบำบัด-ฟื้นฟูครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่ครอบครัว ทั้งนี้หมายรวมถึง การเชื่อมต่อกับบริบทพื้นที่ชุมชน หน่วยงานภาคี และทีมสหวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมวางแผนการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนหลังจากคืนสู่ครอบครัว ตลอดจนการวางระบบการติดตามประเมินเชิงพัฒนาการอย่างมีส่วนร่วม

(2) <u>หน่วยปฏิบัติการด้านการอาชีพ</u> เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ส่งเสริม ฝึกทักษะ และยกระดับการมีอาชีพการมีรายได้ของเด็กและเยาวชนที่ครบวงจร สามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

(3) <u>หน่วยปฏิบัติการด้านพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน</u> เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ฟื้นฟู ส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนยกระดับทักษะชีวิต-ทักษะสังคม ให้เกิดแก่เด็กและเยาวชนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงและเสริมสร้างการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข

(4) <u>หน่วยปฏิบัติการพัฒนาและให้คำปรึกษาเยาวชนและครอบครัว</u> เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว ภารกิจสำคัญนั่นคือ ให้คำปรึกษา มีหลักสูตรและโปรแกรมฟื้นฟูพัฒนาเด็กเยาวชน และครอบครัว โดยหน่วยปฏิบัติการดังกล่าวจะเป็นพื้นที่สำคัญในการให้บริการด้านการให้คำปรึกษาแนวการฟื้นฟูและเสริมสร้างพลังอำนาจ การวางแผนชีวิต การวางแนวทางการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการมีคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และครอบครัวอย่างมีส่วนร่วม

(5) หน่วยปฏิบัติการด้านจัดการศึกษา บริการทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ จัดบริการทางการศึกษาทั้งในรูปของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการส่งเสริมการศึกษาสู่การมีอาชีพ แต่สิ่งสำคัญของหน่วยปฏิบัติการดังกล่าว นั่นคือ การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้าสู่ระบบการศึกษาที่สามารถต่อยอดไปสู่การวางรากฐานชีวิตด้วยตนเอง

(6) หน่วยปฏิบัติการด้านบริการทางสังคม ที่สามารถปฏิบัติการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม ยุติธรรมชุมชน ศูนย์บริการทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จ (OSCC : One Stop Service Centre) เป็นต้น เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ให้บริการทางสังคมในระดับพื้นที่ ระดับภาคีเครือข่าย โดยมีระบบการให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟู ส่งเสริม-พัฒนา และป้องกัน-เฝ้าระวังที่ทำงานกับผู้ประสบปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของหน่วยปฏิบัติการดังกล่าวในพื้นที่ ฉะนั้น การเชื่อมต่อหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ร่วมกับหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ถือว่าเป็นงานหลักสำคัญที่ต้องบูรณาการภารกิจดังกล่าว

(7) หน่วยปฏิบัติการด้านสุขภาวะเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยปฏิบัติการที่ทำหน้าที่ การเสริมสร้างสุขภาวะให้เกิดแก่เด็กและเยาวชน หมายรวมถึงครอบครัวและชุมชน โดยมีบริการทั้งมิติสุขภาพกาย สุขภาพจิตและอารมณ์ สุขภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการส่งเสริมจิตวิญญาณในที่นี้คือ การส่งเสริมความมั่นคงภายใน วิถีคิดต่อตนเองที่มีคุณค่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เหล่านี้เป็นภาพปฏิบัติการหลักสำคัญของงานบริการด้านสุขภาวะเด็กและเยาวชน

(8) หน่วยปฏิบัติการการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยปฏิบัติการที่ทำหน้าที่ จัดบริการในการ Reskill-Upskill แก่หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน โดยหลักสำคัญคือ การส่งเสริม พัฒนา และยกระดับ ตลอดจนสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการเป็นพื้นที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกมิติ และเท่าทันต่อสถานการณ์เด็กและเยาวชน

เหล่านี้มี ข้อพึงคำนึงต่อภารกิจ หน้าที่และการดำเนินการของหน่วยปฏิบัติการ กล่าวคือ

(1) การออกแบบรูปแบบการทำงานของหน่วยปฏิบัติการที่มีความหลากหลายไม่ควรแยกเด็กออกจากชุมชน ทั้งนี้ควรจะกระจายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนทุกพื้นที่

(2) การปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ควรจะสอดคล้องกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในบริบทพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้ให้มีหน่วยปฏิบัติการที่หลากหลายในพื้นที่ให้เป็นทางเลือกในการส่งเด็กและเยาวชนเข้าใช้บริการที่สอดคล้องต่อสภาพปัญหา

(3) หน่วยปฏิบัติการรองรับรับเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการพัฒนา ส่งเสริม และยกระดับอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีระบบการปฏิบัติร่วมกันระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยปฏิบัติการในรูปแบบหุ้นส่วนทางสังคม (partnership) ตลอดจนมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมอยู่เป็นนิจ

2. หน่วยสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการ ในที่นี้คือ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งนี้พิจารณาหน่วยงาน 2 ระดับที่จะเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติที่รองรับเด็กและเยาวชน ได้แก่

2.1 <u>บทบาทหน้าที่ ภารกิจและการดำเนินการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</u> ในการสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงานปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน จากการศึกษาพบการเสนอภารกิจ หน้าที่ และการดำเนินการ ดังนี้

(1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องกำหนดระเบียบเพื่อรองรับหน่วยปฏิบัติการอย่างชัดเจน ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงบริบทของสถานการณ์เด็กและเยาวชน บริบทของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนที่มี และการวางแผนการขับเคลื่อนงานพัฒนาหน่วยปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม

(2) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศึกษาและกำหนดมาตรฐานภายใต้การพิจารณาตัวชี้วัดที่เน้นผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นหลักสำคัญ ตลอดจนการเสริมสร้างกระบวนการของหน่วยปฏิบัติการให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น บทบาทสำคัญของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พัฒนามาตรฐานที่พิจารณาให้มาตรฐาน ISO ถูกต้องตามกฎหมายและยกระดับองค์กร พัฒนา ยกระดับ ผลักดัน มีกระบวนการสนับสนุน ส่งเสริมตามมาตรฐานที่มีความเกื้อกูลซึ่งกันและ ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐานจะต้องมีจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยกำหนดให้มี ***คณะกรรมการพัฒนาและกำหนดมาตรฐาน*** โดยเฉพาะการเสริมสร้างบทบาทของเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในออกแบบมาตรฐาน แนวทางการการกำกับติดตาม และการประเมินผลตามมาตรฐาน ที่เรียกว่า “การกำกับควบคุมแบบภาคีเครือข่าย”

(3) การกำหนดมาตรฐานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องออกแบบมาตรฐานที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับรูปแบบของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน และขับเคลื่อนให้หน่วยปฏิบัติการร่วมจดทะเบียน โดยที่ไม่สร้างความกังวลกับการถูกกำกับ ควบคุมโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่การจดทะเบียนจะเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติงานที่รองรับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการจดทะเบียนให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการมากขึ้น

(4) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเสริมสร้างความเข้าใจถึงสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตราฐานที่กรมกำหนด บรรลุผล โดยไม่เน้นการกำกับ แต่มุ่งเน้นการสนับสนุนและพัฒนาไปด้วยกัน โดยส่งเสริม

(5) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องเป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานต่อในกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่กระบวนการคัดกรอง คัดเลือกเด็กและเยาวชนเพื่อจำแนกสภาพปัญหา ลักษณะเด็กเพื่อเข้าสู่กระบวนการแสวงหาเครือข่าย ในการคุ้มครอง ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน สู่การได้รับบริการที่สอดคล้องเหมาะสมต่อสภาวการณ์ปัญหาของเด็กและเยาวชน

2.2 <u>บทบาทหน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินการของส่วนงานหนึ่งของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</u> ที่จะต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่หลักในการรับผิดชอบงานขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการรองรับการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้มีข้อเสนอให้ ***"จัดตั้งส่วนงานสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน"*** โดยมีภารกิจ หน้าที่ และดำเนินงานหลักสำคัญ กล่าวคือ

(1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องเตรียมความพร้อมให้มีหน่วยของกรมที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้อาจจะอยู่ในรูปกองงาน ส่วนงาน หรือกลุ่มงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบภารกิจครั้งนี้อย่างเป็นรูปธรรมข

(2) บทบาทหน้าที่ของส่วนงานเฉพาะดังที่กล่าวถึง ในข้อ (1) ข้างต้น เป็นไปเพื่อการวางแผนการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พัฒนามาตรฐานร่วมกับเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการ และสื่อสารประสานงานกับหน่วยปฏิบัติการ ส่งเสริมการจดทะเบียน ตลอดจนสนับสนุน พัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการของหน่วยปฏิบัติการ ตลอดจนเตรียมความพร้อมบุคลากรในการปฏิบัติด้านนี้โดยเฉพาะ

(3) ส่วนงานดังกล่าว ทำหน้าที่ ศึกษา ถอดบทเรียน และพัฒนาองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กแลเยาวชน

3. หน่วยภาคีเครือข่าย ในที่นี้คือ หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่และภารกิจเชื่อมโยงกับปฏิบัติงานกับกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีมิติการปฏิบัติงานด้านการศึกษา ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ด้านสุขภาพ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการให้บริการ การช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชน เช่น การปฏิบัติแบบทีมสหวิชาชีพ การสนับสนุนสิทธิสวัสดิการสำหรับเด็กและเยาวชน ฯลฯ หลักสำคัญของปฏิบัติการการทำงานกับภาคีเครือข่าย นั่นคือ "ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน แต่เชื่อมต่อระบบ" ข้อค้นพบจากการศึกษา นั่นคือ

(1) การส่งเสริมบทบาทหน้าที่และเชื่อมประสานการปฏิบัติงานของหน่วยภาคีเครือข่ายกับหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน เน้นการสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการให้บริการและสนับสนุนสวัสดิการสังคมต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานและกำหนดข้อตกลงในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งนี้เป็นยกระดับการปฏิบัติงานทั้ง "เขา (หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน) และ เรา (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)"

(2) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานจากชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม หรือหน่วยงานระดับชุมชน/ท้องถิ่น หมายรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีบทบาท

การปฏิบัติงานเชิงพื้นที่เพื่อการให้บริการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนเชิงพัฒนาการ

(3) การปฏิบัติงานเน้นกระบวนการทำงานแบบบูรณาการเพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อน โดยใช้ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกัน อันจะก่อเกิดประโยชน์ต่อภารกิจ หน้าที่การดำเนินงานของหน่วยงาน มีเครือข่ายที่เป็นพันธมิตร

(4) ภาคีเครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมตามภารกิจหน้าที่ที่กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติเป็นตัวกำหนดการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคุ้มครอง ดูแล และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เช่น พรบ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พรบ.คุ้มครองเด็ก พรบ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ฯลฯ เหล่านี้จะทำให้เห็นบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเข้ามาปฏิบัติการร่วม เช่น การทำงานพัฒนาครอบครัว การปฏิบัติงานตามมาตราฐานขั้นต่ำในการดูแลเด็ก การแก้ไขปัญหาเด็กในระยะยาว เพื่อเป็นเกณฑ์กลางในการรองรับสิทธิมนุษยชน ฯลฯ

4.5.1.3. กระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากการจัดทำเวทีระดมความคิดเห็นผลการระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต กรณีศึกษา กลุ่ม ผู้บริหารกรมพินิจฯ และบริหารที่เกี่ยวข้อง มีข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พบว่า

1. หลักเกณฑ์การรับเด็กและเยาวชน

หลักเกณฑ์การรับเด็กและเยาวชนของหน่วยฝึกปฏิบัติการ พิจารณาผ่านการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งจากการระดมความคิดเห็นมีการเกณฑ์รับ(เบื้องต้น) 4 กลุ่มหลัก ได้แก่

(1) <u>กลุ่มเด็กและเยาวชนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม</u> โดยจะมีคุณสมบัติที่สืบค้นข้อเท็จพบสถานการณ์กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีสภาวะสุ่มเสี่ยงหรือได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในชีวิต ทั้งนี้สามารถส่งต่อเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการเพื่อขอรับบริการการให้ความช่วยเหลือ คุ้มครอง ฟื้นฟู และพัฒนาชีวิตในมิติต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติการดังกล่าวผ่านระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และหน่วยงานภาคีในพื้นที่ ร่วมกับหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ฉะนั้น เด็กและเยาวชนตามคุณลักษณะ พึงพิจารณาให้นำเข้าหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่หรือหน่วยบริการทางสังคมที่จดทะเบียนกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นที่พึงพินิจเป็นอันดับแรก

(2) <u>กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่อยู่ในชั้นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</u> โดยจะมีคุณสมบัติของเด็กและเยาวชน ที่อยู่ขั้นตอนรอการพิจารณาจากศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะมีการวินิจฉัยและประเมินจาก

ทีมสหวิชาชีพในการวางแผนและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินวินิจฉัยและวางแผนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน หรือ ช่วงหลังจากการพิจารณาให้เด็กและเยาวชนอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยปฏิบัติการ ควรจะมีการประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อการส่งต่อข้อมูล วางแผนการพัฒนาเป็นระยะ และแผนการติดตามผลเชิงพัฒนาการ ฉะนั้น หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กแลเยาวชนที่พึงพิจารณา นอกจากจะมุ่งฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนแล้ว ควรมีนัยยะของการประเมินบริบทครอบครัว / ชุมชนร่วมด้วย เพื่อการวางแผนการปรับและพัฒนาบริบทครอบครัว และการเตรียมพื้นที่ชุมชนในดูแลเด็กและเยาวชน ตัดวงจรการเข้าสู่ ตัดวงจรการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

(3) <u>กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ศาลสั่งฝึกอบรมไปยังสถานที่รับรองเด็กและเยาวขน</u> ซึ่งเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ จะนำเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนผ่านคำสั่งศาล ทั้งนี้จะมีการกำหนดเงื่อนไขในควบคุมเด็กและเยาวชนที่เข้มงวดมากกว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มอื่น ๆ โดยจะผ่านกระบวนการประเมินวินิจฉัย กลั่นกรองด้วยทีมสหวิชาชีพ วางแผนโปรแกรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ก่อนพิจารณานำเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการที่จะให้บริการสอดคล้องกับผลการประเมิน ฉะนั้น หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน จึงจะต้องเข้าใจเงื่อนไขดังกล่าวและปฏิบัติตามระบบการรายงานและติดตามเด็กและเยาวชน

(4) <u>กลุ่มเด็กและเยาวชน เตรียมความพร้อมก่อนและภายหลังได้รับการปล่อยตัว</u> โดยคุณสมบัติของเด็กและเยาวชนที่เข้าลักษณะนี้ จะเป็นกลุ่มที่ศาลสั่งฝึกอบรมและกำลังจะถูกปล่อยตัว ซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตลอดจนชุมชน ในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม ฉะนั้น หน่วยปฏิบัติการที่รองรับ พึงพิจารณาหน่วยที่มีภารกิจในการเสริมสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชน ในขณะเดียวกันก็มีภารกิจในการให้บริการพัฒนาครอบครัว เชื่อมโยงกับปฏิบัติเตรียมความพร้อมชุมชนร่วมด้วย

2. หลักสูตร/กิจกรรมต่อการพัฒนาเด็กเยาวชน

ข้อค้นพบเกี่ยวกับหลักสูตรของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พบลักษณะหลักสูตรและกิจกรรมหลัก 8 หลักสูตรของหน่วยปฏิบัติการ ได้แก่

(1) <u>หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านเตรียมความพร้อมเด็ก เยาวชน และครอบครัว หมายรวมถึงชุมชน</u> เป็นหลักสูตรที่เน้นการบำบัดฟื้นฟู พัฒนา และการเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิตในสังคม การอยู่ร่วมกันผู้อื่น เช่น กิจกรรมเสริมสร้างการสื่อสารเชิงบวก กิจกรรมสร้างสุขภายใน กิจกรรมการเรียนรู้บทบาทตนเองและสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ ทั้งนี้หมายรวมถึง ให้บริการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูครอบครัวก่อนนำเด็กและเยาวชนคืนสู่ครอบครัว

(2) <u>หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านการอาชีพ</u> เป็นหลักสูตรที่มุ่งการพัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาและยกระดับฝีมือแรงงาน หรือการพัฒนาความรู้การระบบการขาย การวางแผนการตลาด หรือเสริมสร้างมุมมองทะลุกรอบ

อาชีพ บนฐานแนวคิด Reskill-Upskill ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านความมั่นคงการมีอาชีพและการมีรายได้

(3) หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ชีวิต เช่น การพัฒนาวิธีคิด มุมมองต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การพัฒนาทักษะชีวิต-ทักษะสังคม ฯลฯ

(4) หลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาและให้คำปรึกษาเยาวชนและครอบครัว เป็นหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เป็นพื้นที่ให้เด็ก เยาวชน และครอบครัวได้สื่อสารพูดคุย แลกเปลี่ยน และขอรับคำปรึกษาในสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งเป็นทั้งการให้ปรึกษาเฉพาะราย และกลุ่มครอบครัว หมายรวมถึงมีการกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว อีกทั้งเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชน

(5) หลักสูตรหรือกิจกรรมจัดการศึกษา เป็นหลักสูตรและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการศึกษา มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ได้รับการรับรอง เพื่อนำมาสู่การต่อยอดการพัฒนาชีวิตในลำดับต่อไป

(6) หลักสูตรหรือกิจกรรมให้บริการทางสังคม ที่สามารถร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ ได้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน เป็นต้น ซึ่งหน่วยบริการเหล่านี้เป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพชีวิต และหนุนเสริมการจัดสวัสดิสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ

(7) หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านสุขภาวะเด็กและเยาวชน เป็นหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เสริมสร้างการมีสุขภาพ 4 มิติ ได้แก่ กาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

(8) หลักสูตรการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เป็นหลักสูตรและกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนให้สามารถปฏิบัติการเพื่อการบำบัด ฟื้นฟู พัฒนา และส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ของเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวชุมชนอย่างเป็นสุข

3. การดูแลเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานการดูแลเด็กและเยาวชน

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการดูแลเด็กเยาวชนตามมาตรฐานการดูแลเด็กและเยาวชน เป็นการกำหนดความเหมาะสมของพื้นที่ทางกายภาพ สภาวพแวดล้อม สวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน โดยพิจารณาผ่านมาตรฐานการดูแลเด็กและเยาวชน ทั้งนี้มีข้อค้นพบ 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

(1) การดูแลเด็กและเยาวชนว่าด้วยเรื่อง “ความเหมาะสมทางกายภาพ” ในที่นี้คือ การพิจารณาถึงที่ตั้ง อาคาร/สถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมในการดูแลเด็กและเยาวชนที่ปลอดภัย รัดกุม ไม่เป็นพื้นที่ที่มีความสุ่มเสี่ยงและเป็นอันตรายทั้งทางตรงและทางอ้อม

(2) การดูแลเด็กและเยาวชนที่ว่าด้วยเรื่อง “สวัสดิการขั้นพื้นฐาน” ในที่นี้คือ การพิจารณาถึงการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน นั่นคือ ปัจจัย4 และควรจะพิจารณาสวัสดิการ 7 ด้านที่หน่วยปฏิบัติจัดบริการ ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ ที่อยู่อาศัย การมีอาชีพและการมีรายได้ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต บริการทางสังคม และนันทนาการ ซึ่งระบบการดูแลเด็กและเยาวชนพึงการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อสนับสนุนการมีคุณภาพชีวิต

(3) การดูแลเด็กและเยาวขนที่ว่าด้วยเรื่อง “ระบบการให้บริการฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน” ในที่นี้คือ มีกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างเด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้ได้รับการฟื้นฟูและการส่งเสริม การมีดำเนินชีวิตที่ดีภายใต้ระบบการบริการของหน่วยปฏิบัติการ ฉะนั้น ประเด็นสำคัญคือ “พื้นที่ชีวิต = พื้นที่ปลอดภัย” นั่นคือ ปลอดภัยทั้งทางกายภาพ และปลอดภัยโดยวิถีชีวิต

(4) ข้อพึงพิจารณาในการวางแนวทางดูแลเด็กและเยาวชนตามมาตรฐาน นั่นคือ ระบบการฟื้นฟูและพัฒนาจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนหน่วยปฏิบัติการที่รองรับควรจะผลักดันให้ครอบคลุมทุกจังหวัด ทุกภูมิภาค

4. ระบบการประเมินเด็กและเยาวชน

ข้อค้นพบเกี่ยวกับระบบการประเมินเด็กและเยาวชนของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนจะต้องกำหนดและพัฒนาระบบ 3 ช่วงหลักสำคัญ ได้แก่

(1) การประเมินผลต้นทาง เป็นการประเมินและวินิจฉัยเด็กและเยาวชนโดยทีมสหวิชาชีพ เพื่อคัดกรองและจำแนกสภาวะเด็กและเยาวชนก่อนที่จะนำเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการ โดยเป็นขั้นตอนที่จะต้องมีการวินิจฉัยสภาวะของเด็กและเยาวชน กำหนดเป้าหมายการพัฒนา (ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว) และวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน (ตามแนวทางวินิจฉัยของหน่วยงานภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน) ทั้งนี้จะมีการพิจารณาหน่วยปฏิบัติการที่จะนำเด็กและเยาวชนเข้ารับบริการหลังจากมีการวินิจฉัยเพื่อประเมินสภาวะเด็กและเยาวชน ซึ่งก่อนนำเข้าให้หน่วยปฏิบัติการจะมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการพัฒนาระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป็นการพิจารณาโปรแกรมการพัฒนาร่วมกันโดยทีมสหวิชาชีพและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง ซึ่งจะต้องมี ***“การจัดทำแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนรายกรณี”***

(2) การติดตามและประเมินผลระหว่างการพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นการวางระบบการติดตามและประเมินเป็นระยะ ๆ ตามแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนรายกรณี โดยจะต้องเป็นประเมินและติดตามผลเชิงพัฒนาการ เช่น การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ทักษะชีวิต-ทักษะทางสังคมที่เกิดขึ้น มุมมองต่อตนเองและผู้อื่น

ฯลฯ ทั้งนี้ควรจะกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลเชิงพัฒนา เช่น ประยุกต์ใช้เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการ การประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อประเมินอย่างมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยปฏิบัติการ หน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยการเชื่อมประสานกับนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องหน่วยงานต่างๆ ฯลฯ ซึ่งจะต้องมีการรายงานผลพัฒนาการเด็กและเยาวชนรายกรณี

(3) <u>การติดตามและประเมินผลปลายทาง</u> เป็นไปเพื่อการพิจารณาเด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัวและชุมชน ในส่วนนี้จะมีการประเมินผล 2 ระยะปลายทาง ได้แก่

(3.1) <u>การวินิจฉัยและการประเมินผลก่อนปล่อย</u> เพื่อวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยจะเป็นการประเมินผลทั้งเด็ก เยาวชน ครอบครัว และบริบทชุมชน สู่การกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมที่จะปรับและพัฒนาทั้งเด็กและเยาวชนให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว การปรับและพัฒนาสุขภาวะครอบครัวให้สามารถรองรับการดูแลเด็กและเยาวชนได้ ตลอดจนการเตรียมชุมชน เป็นแสวงหาเครือข่ายพื้นที่ ทุนทางสังคมที่จะให้การสนับสนุนเด็กและเยาวชนในติดตามและประเมินผลพัฒนาการหลังจากคืนสู่ครอบครัว ตรงนี้หากหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยพื้นที่ จะสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาครอบครัวหรือการปรับบริบทแวดล้อมชุมชนให้เหมาะสมกับการดูแลเด็กและเยาวชนได้

(3.2) <u>การติดตามและประเมินผลหลังปล่อย</u> เป็นการประเมินการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในบริบทของการกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัว ทั้งนี้สำคัญนั่นคือ หน่วยปฏิบัติการจะต้องมีการกำหนดแนวทางการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ซึ่งควรจะมีการกำหนดแนวทางร่วมกับหน่วยงานภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายรวมถึงประสานหน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย โดยการติดตามผลควรจะใช้ฐานชุมชนเป็นกลไกการติดตาม และวางแผนการพัฒนาต่อเนื่อง

4.5.1.4. แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต

ข้อค้นพบจากเวทีระดมความคิดเห็น พบแนวทางแนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ที่สามารถแบ่งได้เป็น 2 แนวทางการการสนับสนุน ได้แก่ (1) การสนับสนุนงบประมาณพิจารณาตามรายหัวเด็กและเยาวชนโดยตรง และ (2) การสนับสนุนงบประมาณพิจารณาตามภารกิจของหน่วยปฏิบัติรองรับเด็กและเยาวชน โดยมีข้อค้นพบดังนี้

1. แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณโดยตรงเด็กและเยาวชน

จากกการศึกษาพบแนวทางการสนับสนุนงบประมาณพิจารณาตามรายหัวเด็กและเยาวชนโดยตรง ซึ่งสามารถพิจารณาสนับสนุนตามหมวดต่าง ๆ ดังเช่น

(1) พิจารณาค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล คิดคำนวณเป็นรายหัว เช่น ที่พักอาศัย ค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์เครื่องแต่งกาย ค่าเดินทาง ค่าอุปโภคบริโภค ฯลฯ

(2) พิจารณาค่าใช้จ่ายตามภารกิจ ในที่นี้คือ กิจกรรมหรือหลักสูตรประจำที่ดำเนินการ โดยพิจารณาเฉลี่ยนเป็นรายหัว

(3) พิจารณาค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการพื้นฐาน เช่น ค่าเรียน ค่ารักษา ค่าจ้างงานเด็กที่ทำงานอยู่ภายใน ฯลฯ

2. แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณพิจารณาตามภารกิจของหน่วยปฏิบัติรองรับเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาพบแนวทางการสนับสนุนงบประมาณพิจารณาตามภารกิจของหน่วยปฏิบัติรองรับเด็กและเยาวชน ซึ่งมีแนวทางการพิจารณาการสนับสนุน ดังนี้

(1) พิจารณาตามภารกิจและความต้องการของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เพื่อสนับสนุนงบประมาณมีความเป็นเฉพาะแต่ละพื้นที่

(2) พิจารณาการสนับสนุนเป็นโครงการ จะต้องพิจารณาตามข้อมูลพื้นที่เป็นตัวตั้ง

(2.1) โครงการเฉพาะกิจ เป็นโครงการที่ขอรับด้วยสถานการณ์/บริบทที่เร่งด่วน มีความจำเป็นและต้องการการได้รับการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

(2.2) โครงการเชิงพัฒนา ซึ่งเป็นโครงการที่พัฒนาต่อยอดและต่อเนื่องปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติการ

(3) Unit Cost ในส่วนกระบวนกจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติการควรจะได้รับการสนับสนุน

(4) การคำนวณค่าใช้จ่ายสามารถคำนวณเป็นค่ากลางได้ ที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายอื่นๆ

(5) พิจารณาการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับการทำงานที่มาจากฐานข้อมูลจริงที่เป็นข้อเท็จจริงได้รับการยอมรับซึ่งสามารถถอดบทเรียนและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งหัวข้อที่ควรจะศึกษาและพัฒนา เช่น

(5.1) การศึกษาต้นทุนกระบวนการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

(5.2) การศึกษาจัดทำและพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลเพื่อการจำแนกเด็กและเยาวชนตั้งแต่ต้นทางก่อนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

(6) ข้อพึงพิจารณาและข้อเสนอต่อการพัฒนา

(6.1) การของบประมาณสนับสนุนต้องทำเพื่อเด็กจริงๆโดยแท้ ไม่แสวงหาประโยชน์จากเด็กและเยาวชน

(6.2) การขอรับงบประมาณสนับสนุนจะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับแหล่งทุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ซับซ้อนกับรายหัวที่ได้รับการสนับสนุน เนื่องจากผิดระเรียบกรมบัญชีกลาง

(6.3) การมีนักวิชาชีพเข้าสนับสนุนการปฏิบัติ

(6.4) ชุดข้อมูลที่เชื่อมโยงกันของหน่วยปฏิบัติการหลีกเลี่ยงการขอรับงบประมาณสนับสนุนที่ซ้ำซ้อนกับตัวเด็กแต่ละคน

(6.5) การวางระบบการติดตามและประเมินการใช้งบประมาณกับการวิเคราะห์ผลลัพธ์เชิงพัฒนาของเด็กและเยาวชนที่เปลี่ยนแปลง

4.5.1.5. กระบวนการถ่ายโอนภารกิจ

ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายโอนภารกิจ มีแนวทางกว้าง ๆ ได้แก่

1. <u>การกำหนดนโยบายรองรับการถ่ายโอน</u> ซึ่งนโยบายการถ่ายโอนภารกิจของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนควรจะพิจารณาอย่างรอบด้าน บนฐานความเป็นไปได้ โดยเฉพาะการยึดหลักการถ่ายโอนประโยชน์สูงสุดอยู่ที่ “เด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัวชุมชนอย่างเป็นสุข” ฉะนั้น การกำหนดกรอบการถ่ายโอนสิ่งที่พึงพิจารณา

(1) การถ่ายโอนจะต้องมีหน่วยงานถ่ายโอนและหน่วยงานรับโอน

(2) สิ่งที่จะต้องถ่ายโอน ในที่นี้คือ การถ่ายโอนระบบงาน ภารกิจ งบประมาณ บุคลากร นโยบายและการบริหารจัดการจากหน่วยงานถ่ายโอนยังหน่วยงานรับโอน คือ หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน

(3) การขับเคลื่อนกระบวนการถ่ายโอน เป็นประเด็นที่พึงพิจารณาอย่างรอบคอบ ทั้งนี้การถ่ายโอนพึงให้ความสำคัญกับขั้นตอนที่ไม่ตัดขาด แต่ยังสามารถเชื่อมโยงและหนุนระบบการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กและเยาวชน โดยจะต้องมีการศึกษารูปแบบการถ่ายโอนภารกิจและการเตรียมการเพื่อถ่ายโอนงาน

(4) การคงไว้หรือการพัฒนาระบบบริการที่มีประสิทธิในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน

2. <u>การถ่ายโอนต้องประเมินความเป็นไปได้จริง</u> โดยรูปแบบการถ่ายโอนควรจะเป็นแนวทางที่เหมาะสม

3. <u>กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องกำหนดเกณฑ์การถ่ายโอน</u> เพื่อวางแนวทางการสนับสนุน และยังคงกำกับการปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติการร่วมด้วย

4. <u>การถ่ายโอนควรมีการศึกษารูปแบบการถ่ายโอนอย่างรอบด้าน</u> โดยเฉพาะในบริบทสังคมไทยทั้งในมิตินโยบาย กฎหมายที่รองรับ ลักษณะการถ่ายโอน หน่วยรับถ่ายโอน การวางระบบบริหารจัดการระหว่างการถ่ายโอน ตัวอย่างเช่น

(1) รูปแบบการถ่ายโอนเป็นหน่วยงานเอกชน 100% ทั้งงาน งบประมาณ บุคลากร นโยบาย/ภารกิจ สถานที่ เป็นต้น

(2) รูปแบบการถ่ายโอนบางส่วน ในที่นี้เป็นถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณบางส่วน แต่ที่ตั้งสถานที่รัฐยังคงถือครองกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของอยู่

(3) รูปแบบการถ่านโอนไปยังองค์กรปครองส่วนท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนทั้งระบบงาน บุคลากร งบประมาณ ภารกิจต่าง ๆ สถานที่ ซึ่งเป็นถ่ายโอนจากหน่วยงานของรัฐยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสำคัญคือ การเสริมสร้างให้เกิดหน่วยปฏิบัติที่รองรับการพัฒนาเด็กแลเยาวชนในระดับพื้นที่ หรือ ส่งเสริมให้จดทะเบียนเป็นหน่วยงานที่ได้รับรอง เป็นต้น เหล่านี้เป็นตัวอย่างรูปแบบการถ่ายโอน

4.5.1.6. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดตั้งให้เกิดขึ้นได้จริง

ข้อค้นพบข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการขับเคลื่อนการจัดตั้งจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต มีข้อเสนอในการพัฒนา 3 มิติหลักสำคัญ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะต่อระบบปฏิบัติการ ในที่นี้คือ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน และ หน่วยงานภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองในระดับภูมิภาค ตลอดจนหน่วยงานภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบข้อเสนอแนะดังนี้

(1) <u>ข้อเสนอต่อการนิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต</u> นั่นคือ

(1.1) ไม่ต้องระบุชื่อว่าเป็น “ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด/กระทำผิด” กล่าวคือในการกำหนดตั้งชื่อศูนย์ฝึกมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นสถานที่แห่งการปรับเปลี่ยนเด็กและเยาวชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเป็นการกำหนดชื่อเชิงบวก ที่เหมาะต่อการเป็นองค์กรด้านการพัฒนาเด็ก เป็นสถานที่สุดท้ายที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กและเยาวชน หลีกเลี่ยงภาษาตีตรา หรือลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือเสมือนเป็นสถานที่แห่งการกักกัน กักขัง มีระบบการควบคุมที่ถูกจำกัด ลิดรอนสิทธิ ที่เป็นการทิ่มแทงอารมณ์ความรู้สึก ฉะนั้นการกำหนดชื่อต้องไม่ใช้ชื่อศูนย์ฝึกหรือชื่อศูนย์อบรม

(1.2) หน่วยปฏิบัติการดังกล่าว สามารถให้ทั้งองค์กรเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรอิสระเข้ามาจดทะเบียน หมายรวมถึงหน่วยงานภาครัฐสามารถมาทำงานแบบบูรณาการเชื่อมต่อ แต่ไม่ซ้ำซ้อน

(2) <u>ข้อเสนอแนะต่อบทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงาน</u> ในที่นี้คือ ควรจะมีการพัฒนาและส่งเสริมระบบงานของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ดังเช่น

(2.1) การออกแบบรูปแบบการทำงานของหน่วยปฏิบัติการที่มีความหลากหลายไม่ควรแยกเด็กออกจากชุมชน ทั้งนี้ควรจะกระจายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนทุกพื้นที่

(2.2) การปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ควรจะสอดคล้องกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในบริบทพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้ให้มีหน่วยปฏิบัติการที่หลากหลายในพื้นที่ให้เป็นทางเลือกในการส่งเด็กและเยาวชนเข้าใช้บริการที่สอดคล้องต่อสภาพปัญหา

(2.3) หน่วยปฏิบัติการรองรับรับเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการพัฒนา ส่งเสริม และยกระดับอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีระบบการปฏิบัติร่วมกันระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยปฏิบัติการในรูปแบบหุ้นส่วนทางสังคม (partnership) ตลอดจนมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมอยู่เป็นนิจ

(3) ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในที่นี้เสนอให้วางแนวทางดูแลเด็กและเยาวชนตามมาตรฐาน นั่นคือ ระบบการฟื้นฟูและพัฒนาจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนหน่วยปฏิบัติการที่รองรับควรจะผลักดันให้ครอบคลุมทุกจังหวัด ทุกภูมิภาค เน้นการพัฒนา และส่งเสริมการดูแลและการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนที่เป็นสุข สอดคล้องกับสภาวะของเด็กกและเยาวชน พัฒนาครอบครัว และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายรวมถึงหน่วยงานเครือข่ายระดับพื้นที่

(4) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ในที่นี้เสนอให้ พิจารณาค่าใช้จ่ายรายบุคคล พิจารณาค่าใช้จ่ายตามภารกิจของหน่วยปฏิบัติการรอบรับเด็กและเยาวชน พิจารณาระบบการขอรับการสนับสนุนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้จะต้องวางระเบียบการใช้จ่ายมีสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทการปฏิบัติจริง และความต้องการพื้นฐานของเด็กและเยาวชนเป็นหลักของการวางกรอบงบประมาณ

(5) ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการถ่ายโอนภารกิจ ในที่นี้เสนอให้ศึกษารูปแบบการถ่ายโอน วางกรอบกำหนดการถ่ายโอนให้รอบด้านที่สามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของรูปแบบการถ่ายโอน ทั้งนี้ควรจะพิจารณารูปแบบของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต ที่จะเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนในอนาคต นั่นคือ หน่วยปฏิบัติการระดับชุมชน/ท้องถิ่น ที่อาจจะมีการจัดตั้งระบบการสนับสนุนบริการการคุ้มครองเด็กและเยาวชน เช่น ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ที่พัฒนาและมีระบบปฏิบัติการสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นไปได้ที่จะมีการถ่ายโอนภารกิจ ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะต่อระบบการบริหารจัดการ ในที่นี้คือ การส่งเสริมและพัฒนาให้มีการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตให้ได้รับการรับรองเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนให้เกิดขึ้น

(1) ข้อเสนอแนะให้มีจัดตั้งส่วนงานสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน โดยจะต้องมีภารกิจ หน้าที่ และดำเนินงานหลักสำคัญ กล่าวคือ

(1.1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องเตรียมความพร้อมให้มีหน่วยของกรมที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้อาจจะอยู่ในรูปกองงาน ส่วนงาน หรือกลุ่มงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบภารกิจครั้งนี้อย่างเป็นรูปธรรมข

(1.2) บทบาทหน้าที่ของส่วนงานเฉพาะดังที่กล่าวถึงข้างต้น เป็นไปเพื่อการวางแผนการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พัฒนามาตรฐานร่วมกับเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการ และสื่อสารประสานงานกับหน่วยปฏิบัติการ ส่งเสริมการจดทะเบียน ตลอดจนสนับสนุน พัฒนา และยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการของหน่วยปฏิบัติการ ตลอดจนเตรียมความพร้อมบุคลากรในการปฏิบัติด้านนี้โดยเฉพาะ

(1.3) ส่วนงานดังกล่าว ทำหน้าที่ ศึกษา ถอดบทเรียน และพัฒนาองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กแลเยาวชน

(1.4) การเตรียมความพร้อมบุคลากรและทีมขับเคลื่อนที่จะรับผิดขอบภารกิจนี้โดยตรง

เหล่านี้จะเป็นส่วนงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่เสนอให้จัดตั้งขึ้นโดยมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่ซ้ำซ้อนกับภารกิจงานอื่น เช่น คณะกรรมการ ทีมขับเคลื่อน จัดตั้งทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยที่ส่วนภูมิภาคสามารถดำเนินการได้เลยไม่ต้องรอส่วนกลางสั่งการดำเนินงาน เป็นต้น

(2) <u>ข้อเสนอแนะต่อการศึกษา สำรวจ และถอดบทเรียน</u> เพื่อจัดทำฐานข้อมูล พัฒนาชุดความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรม และระบบส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการดังกล่าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการอย่างมีส่วนร่วมกัน ทั้งนี้ควรจะทำชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายและระเบียบ บทเรียนรู้ ทำเนียบหน่วยงานที่ทำงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน งบประมาณที่ใช้ในการดูแลเด็กและเยาวชนรายบุคคล ฯลฯ

3. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย ในที่นี้คือ การขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดการกำหนดนโยบาย ระเบียบรองรับการจดทะเบียนการจัดตั้งสถานศึกษาสถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

3.1 ข้อเสนอแนะต่อการกำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ การจัดตั้งสถานศึกษาสถานฝึกอบรมและสถานแนะนำทางจิต ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ควรจะมีการศึกษาและ กำหนดนโยบาย ระเบียบรองรับที่ชัดเจน ตั้งแต่ระเบียบการจัดตั้ง ระเบียบการสนับสนุนงบประมาณ[1] กำหนดมาตรฐานการกำกับดูแลแต่มิใช่การควบคุม

[1] เป็นการออกระเบียบเงินอุดหนุน บนฐานการใช้เงินตามระเบียบของกระทรวงยุติธรรม ที่จะต้องมีการประชุมและวางแผนกับกรมบัญชีกลางในการให้เงินสนับสนุน

3.2 ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนและผลักดัน ในที่นี้เสนอให้มี “การกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดันการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต”

4.5.2. ผลการระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต กรณีศึกษา กลุ่มผู้ปฏิบัติการ สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4.5.2.1. นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต

1. นิยามความหมาย (ภาพรวมและครอบคลุม)

(1) สถานศึกษา เป็นการร่วมมือกันทั้งระหว่างภาครัฐและเอกชน

(2) เป็นหน่วยงานที่ให้การศึกษา ให้การดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด / อบรมพัฒนา มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

(3) เป็นทางเลือก, การศึกษาทางเลือก, การอบรมทางเลือก ตามความสนใจและความถนัดของเด็ก

(4) ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ได้แก่ ทางด้านกาย จิต สังคม ของเด็กที่กระทำผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

(5) กลุ่มเป้าหมาย จะต้องมีการจำแนกประเภทของเด็กให้เหมาะสมกับสถานเหล่านั้น อาทิ จำแนกตามสภาพความเสี่ยง (เสี่ยงต่ำ เสี่ยงสูง) และความจำเป็นของเด็ก (ไม่กล่าวโดยรวมแต่เน้นความเฉพาะราย)

(6) ต้องเป็นองค์กรที่ผ่านการจดทะเบียนและมีกฎหมายรองรับ (มีการรับรองมาตรฐาน กล่าวคือ เป็นไปตามระเบียบ)

(7) กำหนดให้มีนิยามแยกในมุมของสถานพินิจก่อนที่จะกลายเป็นนิยามกลาง แบ่งเป็นประเด็นย่อยของแต่ละสถานก่อน (สถานศึกษา สถานอบรม และสถานแนะนำทางจิต)

(8) เป็นหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากสถานพินิจว่าเป็นสถานศึกษา สถานอบรม และสถานแนะนำทางจิตเอกชน (เสนอว่าต้องได้รับการรับรอง)

(9) นิยามภาพรวมทั้งสามสถาน หน่วยงานทางเลือกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

(10) สถานศึกษา คือ สถานที่เน้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการศึกษา

2. คุณสมบัติ

(1) มีหลักสูตรชัดเจนและได้รับการรับรอง (จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย) ในส่วนนี้จะต้องกำหนดแยกออกไปแตกต่างกันในแต่ละสถาน หากได้รับการรับรองมาจากหน่วยงานใดก็ตามและต้องการขึ้นทะเบียนตามกฎกระทรวงนี้ ต้องปฏิบัติงานภายใต้นิยามนี้ร่วมกัน

(2) เน้นความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงาน / องค์กรที่จะเข้ามาเป็นสถานแต่ละสถาน

(3) กำหนดให้มีคุณสมบัติโดยรวมทั้ง 3 สถานร่วมกัน เพราะแต่ละหน่วยงานมีความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน

(4) มีระบบรักษาความปลอดภัยให้กับเด็กและเยาวชน

(5) มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแต่ละสถาน กล่าวคือ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานตามความเหมาะสม / บริบท / วัตถุประสงค์ของแต่ละสถานหรือองค์กร เช่น นักจิตวิทยา นักวิชาการการศึกษา มีทีมที่ดูแล / ทีมงานที่ปรึกษา เป็นต้น

(6) มีความพร้อมด้านสถานที่ พื้นที่ อาคาร สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับเด็กและเยาวชน

(7) กำหนดหรือระบุจำนวนกายภาพในการรองรับเด็กและเยาวชน โดยแต่ละองค์กรต้องระบุชัดเจนว่ารองรับได้เท่าไหร่ ระบุจำนวนเด็กที่สามารถดูแล / รองรับได้ (อาจจะต้องสัมพันธ์กันกับบุคลากรผู้ดูแล) ไม่มีกรอบบังคับแต่ต้องระบุได้อย่างชัดเจน

(8) โครงสร้างการบริหารงาน / โครงสร้างหลักสูตร / โปรแกรม / กิจกรรม ที่ชัดเจนในแต่ละแห่ง (ความโดดเด่นเฉพาะ) มีจุดเน้นที่ตรงไหน

4.5.2.2 บทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงาน

1. ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

(1) กำกับ (นิเทศ / แนะนำ / เป็นที่ปรึกษา) ติดตาม ประเมินผล มาตรฐาน กระบวนการ หมายรวมทั้งเด็กและบุคลากร / กำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน

(2) ออก / เพิกถอนใบอนุญาต

(3) การเสนอความเห็นต่อศาล

(4) การสนับสนุนทรัพยากร เช่น งบประมาณอาจจะต้องเพิ่มขึ้น เช่น ทุนเดิม ค่าอาหาร 54 บาท/ราย/วัน จะต้องเพิ่มขึ้นหรือไม่ และจำนวนบุคลากร

2. ของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต

(1) ทำหน้าที่ตามความเชี่ยวชาญให้ได้ตามมาตรฐาน (ให้การศึกษา / ฝึกอบรม / พัฒนา)

(2) จัดทำแผนพัฒนารายบุคคล

(3) ดำเนินภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์

(4) รายงานความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนต่อศาลและกรมพินิจฯ

(5) ได้ให้ข้อเสนอมาทั้ง 2 รูปแบบ โดยเสนอว่าควรพิจารณาข้อดีข้อเสีย รูปแบบแรกคือ แยกขาด เป็นการดำเนินการจนเสร็จสิ้นกระบวนการซึ่งกำหนดให้สถานแต่ละแห่งรับผิดชอบด้วยตนเองจนสิ้นสุดกระบวนการติดตาม (เน้นหนักที่ดำเนินการโดยสถานเป็นผู้รับผิดชอบ) และรูปแบบที่สอง คือ เป็นการประสานและทำงานร่วมกันและการดำเนินการที่ยังคงเชื่อมต่อประสานงานกับสถานพินิจ(ทำแผนร่วมกัน) ร่วมกันติดตามหลังปล่อยทั้งสถานและกรมพินิจฯ

4.5.2.3. กระบวนการพัฒนาเด็กเยาวชน / มาตรฐานกลาง

1. หลักเกณฑ์ในการรับเด็กเยาวชน

(1) เด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาของศาลโดยตรง (ศาลสั่ง)

(2) รายงานความเห็นของกรมพินิจเสนอให้ศาลเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาให้ส่งต่อเด็กและเยาวชนไปยังสถานแต่ละแห่ง

2. หลักสูตร / กิจกรรมต่อการพัฒนาเด็กเยาวชน

หลักสูตรแกนกลางที่กำหนดกรอบวัตถุประสงค์ไว้ร่วมกัน เป็นโครงสร้างที่ออกแบบให้เป็นกรอบมาตรฐานในการจัดการศึกษา/อบรม โดยมอบหมายให้สถาน ฯ สามารถออกแบบกิจกรรมที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ตามความเหมาะสม ซึ่งจะต้องครอบคลุมมิติทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ กาย จิต สังคม และครอบคลุมถึงความเชี่ยวชาญของสถานฯ นั้น ๆ

หากสถานฯ มีหลักสูตรอยู่เดิมแล้วจะต้องบูรณาการให้เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลาง สามารถจำแนกหรือถอดบทเรียนออกมาได้ว่าเป็นการพัฒนาในด้านใดตามหลักสูตรแกนกลาง ทั้งนี้หลักสูตรเดิม / กิจกรรมที่มีอยู่หากขาดการพัฒนาในด้านใดไป สามารถเพิ่มเติมส่วนนั้นเข้ามาได้ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาและส่งเสริมครบถ้วนทั้ง 3 มิติ

3. การดูแลเด็กเยาวชนตามมาตรฐานการดูแลเด็ก

(1) มีความพร้อมด้านสถานที่ พื้นที่ อาคาร สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับเด็กและเยาวชน (ตามกรอบ 4 ด้านของสหประชาชาติ)

(2) การเคลื่อนย้ายที่ไม่ลิดรอนเสรีภาพของเด็กและเยาวชน

(3) สวัสดิการของเด็กจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามสิทธิเด็ก (CRC)

4. ระบบการประเมินเด็กเยาวชน ความก้าวหน้าเด็กเยาวชน

(1) เน้นที่หน่วยงานในแต่ละสถานฯ นั้น ๆ โดยแต่ละที่จะต้องมีระบบการประเมินที่ชัดเจนและนำมาเสนอกับกรมพินิจฯ เพื่อพิจารณาและทำงานร่วมกันและจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานนั้น ๆ แต่กรม ฯ จะไม่เข้าไปกำหนดเกณฑ์การประเมินให้กับสถาน ฯ

(2) กรมพินิจฯอาจจะต้องกำหนดกรอบการประเมินแกนกลางเพื่อให้การประเมินเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน (เป็นมาตรฐานกลาง) โดยมิใช่ประเมินเพียงด้านใดด้านเดียวหรือด้านที่สถาน ฯ เน้น หรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ

(3) เป็นการประเมินเพื่อรายงานความเห็นและข้อเสนอต่อศาล / การพิจารณาเพื่อดำเนินการต่อ / เพื่อการตัดสินใจต่อแผนการพัฒนาของเด็กและเยาวชน

(4) เป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน

4.5.2.4. การรายงานและการกำกับดูแลสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต

(1) ระบบการรายงานผลประจำปี เกี่ยวกับจำนวนการรับเข้าและส่งต่อหรือสิ้นสุดรายกรณี ตามกรอบที่กรมพินิจฯ ออกแบบ ซึ่งควรแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รายงานผลของหน่วยงาน และรายงานผลการพัฒนาของเด็กรายบุคคล

(2) สร้างกลไกในการติดตามและป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ การทารุณกรรม จากเด็กและเยาวชนและกลไกอื่น ๆ

4.5.2.5. แนวทาง / หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา และสถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต

1. การขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการขับเคลื่อนการถ่ายโอนงาน เช่น การคิดต้นทุนการดำเนินงาน

(1) แยกกระบวนงาน เพื่อคิดต้นทุนให้กับเด็กต่อหนึ่งคน

(2) กำหนดแบ่งค่าใช้จ่ายเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ ค่ากินอยู่ ค่าที่พัก ค่าฝึกอบรม / การศึกษา และค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ

(3) แนวทางในการสนับสนุนงบประมาณ อาจจะต้องกำหนดเป็นร้อยละขั้นต่ำต่อเด็กหนึ่งคน เช่น 30 เปอร์เซ็นต์ต่อเด็ก 1 คน

(4) พิจารณาเป็นรายกรณีของแต่ละหน่วยงาน

(5) กรมพินิจกำหนดเกณฑ์และอัตราที่จะสนับสนุนในแต่ละกรณี แต่หากหน่วยงานใดมีงบสนับสนุนแล้ว กรมพินิจ ฯ อาจจะให้การสนับสนุนในบางรายการ นั่นคือ มีการกำหนดราคากลาง (ไม่ได้อุดหนุนทั้งหมด)

(6) แบ่ง 2 กรณี ได้แก่ องค์กรเอกชนเชิงพานิชย์ คิดเป็นรายหัวที่มีการกำหนดอัตราจากกรม ฯ เช่น กำหนดอัตราตามระยะเวลา 3 เดือน, 6 เดือน หรือ 1 ปี เป็นต้น และกรณีที่องค์กรสาธารณประโยชน์ NGO และมูลนิธิที่มีข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับเรา จะกำหนดอัตรารายกรณี

4.5.2.6. แนวพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดตั้งให้เกิดขึ้นได้จริง

(1) ร่างกฎกระทรวง

(2) ทบทวนกระบวนการดำเนินงานของกรมให้ชัดเจน รวมถึงบทบาทและภารกิจในการถ่ายโอน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(3) การออกมาตรฐาน / กำหนดมาตรฐาน

(4) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานที่มีความสนใจจัดตั้งสถาน

(5) สร้างความเข้าใจกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง

(6) มีข้อมูลของสถานแต่ละสถานที่ชัดเจน (List / ทำเนียบ) เนื่องจากเด็กและเยาวชนแต่ละคนมีปัญหาที่แตกต่างกันและในแต่ละหน่วยงาน / สถาน มีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน ดังนั้น การส่งเด็กไปยังสถานฯ จะต้องพิจารณาจากสภาพปัญหาของเด็กให้เหมาะสม

(7) อบรมชี้แจงเจ้าหน้าที่

(8) หน่วยงานในแต่ละภูมิภาคจะต้องมีการสำรวจความพร้อมของสถาน ฯ ก่อนส่งเด็กไป โดยจะต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเด็กออกไปยังสถาน ฯ ว่ามีเงื่อนไขอย่างไรบ้าง หรือ กรณีใดบ้างที่สามารถเข้าสู่ระบบได้ เช่น การส่งศูนย์ฝึกอบรมฯ จะมีเงื่อนไข คือ เด็กจะต้องมีคำสั่งศาล และการดำเนินการตามมาตรา 132 เป็นต้น

(9) การป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก (อาจจะต้องมีมาตรการที่ชัดเจน)

(10) ประเด็นต้นทุน ตัวอย่างของบ้านกาญฯ ได้ให้ข้อเสนอว่าหากในกรณีที่สถานที่เป็นของรัฐและอุปกรณ์เป็นของรัฐจะคิดต้นทุนอย่างไร มีรูปแบบและวิธีการสนับสนุนอย่างไร (สำนักงานกพร. เสนอว่าเป็นรูปแบบของสัญญาจ้าง หรือเงินอุดหนุน)

(11) ภาษี เป็นส่วนหนึ่งที่องค์กรอื่น ๆ ต้องแบกรับ ดังนั้น กรมพินิจ ฯ ควรพิจารณา ศึกษา และขับเคลื่อนเรื่องมาตรการลดหย่อนภาษีที่ชัดเจนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้ามาจดทะเบียนและทำงานร่วมกัน รวมถึงอาจจะสามารถตอบโจทย์ในเรื่องของการถ่ายโอนได้ในระดับหนึ่ง หากรัฐมีมาตรการเรื่องภาษีที่ชัดเจนกับกรมสรรพากร

(12) การสื่อสารกับสังคม โดยการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับสถานที่จัดตั้งขึ้นให้สังคมสามารถยอมรับได้

4.5.2.8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

(1) การตีความของคำว่า **สถานแนะนำทางจิต** สามารถตีความได้หลากหลายความหมาย กว้าง ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นลักษณะไหน

(2) การระดมเครือข่ายให้ได้มากที่สุด โดยมีเงื่อนไขน้อย เพื่อให้สามารถดึงเครือข่ายเข้ามาให้ได้มาก เพราะทุกองค์กรที่จัดตั้งอยู่เดิมย่อมมีมาตรฐานอยู่แล้ว เพียงแต่เงื่อนไขที่น้อยจะสามารถเชิญชวนเข้ามาทำงานร่วมกันและจดทะเบียนเป็นสถาน แต่องค์กรที่เกิดขึ้นหลังจากมีกฎกระทรวงอาจจะต้องมีการพิจารณาหรือทดลองงานหรือถูกกำหนดมาตรฐานของหน่วยงานให้เป็นไปตามกรอบที่กรมพินิจฯกำหนด

(3) การอบรมบุคลากรที่เป็นผู้กำหนดมาตรฐาน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินการได้ตามมาตรฐาน

4.5.3. ผลการระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต กรณีศึกษา หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

4.5.3.1 นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต

1. นิยามความหมาย

(1) สถานพัฒนา ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด (ไม่ต้องการให้ใช้คำว่า “ศูนย์”)

(2) ไม่จำเป็นต้องตั้งชื่อองค์กรขึ้นมาใหม่ที่มีลักษณะความเฉพาะเกินไป แต่ควรใช้ชื่อองค์กรที่มีลักษณะเปิดกว้าง โดยได้รับอนุญาตให้องค์กรนี้มีบทบาทหน้าที่/ความรับผิดชอบภารกิจ จากกรมพินิจฯ

(3) องค์กรที่ได้รับอนุญาตให้เป็นสถานฝึกอบรมเอกชน (ชื่อเรียกแทนการดำเนินการ อาจมีการจัดทำสัญลักษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้สังคมเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของหน่วยงาน เป็นการดำเนินงานภายใต้องค์กรหนึ่ง ๆ อาทิ เด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกอบรมเอกชนภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิบ้านพระพร)

(4) กลุ่มภาคีเครือข่ายภาคเอกชนที่ดำเนินการภายใต้หน่วยงานกลาง (ทีมงานเฉพาะที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ฯลฯ เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่ม เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างภาคีเครือข่ายกับภาครัฐ) ที่ให้ความสำคัญกับประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาศักยภาพ บำบัด ฟื้นฟู โดยมีวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทขององค์กรนั้น ๆ

(5) ชื่อเรียกแทนกลุ่มองค์ที่ทำงานเกี่ยวกับการบำบัด ฟื้นฟู เตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม เพื่อสื่อสารกับคนในสังคมถึงวิธีการทำงาน จุดมุ่งหมายประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากองค์กรเหล่านั้น

ทั้งนี้ เน้นย้ำให้เอกชนสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบของแต่ละที่

2. คุณสมบัติ

(1) มีบุคลากรรองรับในการดูแลเด็กและเยาวชนในจำนวนที่เหมาะสม อาทิ 1 : 3

(2) มีหลักคิด/ทฤษฎีในการบำบัดฟื้นฟูที่เป็นหลักมาตราฐานในการดำเนินงาน เช่น แนวคิดชุมชนบำบัด หรือองค์รวมแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

(3) มีแหล่งงบประมาณเพียงพอ สามารถบริหารจัดการเงินทุนภายในองค์กรได้ เนื่องจากว่าบางองค์กรเป็นในรูปของคนทำงานที่เป็นอาสาสมัคร ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณบ้างบางส่วนที่นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการขับเคลื่อนงาน

(4) มีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัยกับเด็กและเยาวชน เหมาะสมกับการเรียนรู้ โดยไม่จำเป็นต้องสร้างสถานที่ขึ้นมาใหม่

(5) ให้ค่าตอบแทนบุคลากรในอัตราที่เหมาะสมกับภาระงาน

4.5.3.2 บทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงาน

1. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

(1) ให้อิสรภาพในการบริหารจัดการองค์กร สามารถกำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่มีลักษณะเฉพาะตามบริบทขององค์กรนั้น ๆ ได้ รวมถึงให้อำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณภายในองค์กร (สามารถจัดสรรงบประมาณไปใช้ในส่วนอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในระเบียบ หากงบประมาณที่ใช้ไปนั้นเป็นไปเพื่อการพัฒนาศักยภาพ การเยียวยาและฟื้นฟูสภาพจิตใจ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับเด็กและเยาวชน อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมจากประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ)

(2) ออกหนังสือรับรองที่ช่วยในการติดต่อประสานงานด้านต่าง ๆ อาทิ การศึกษา การทำงาน การรักษาพยาบาล ฯลฯ เพื่อลดทอนระยะเวลาในการประสานส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานอื่น ป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้เด็กและเยาวชนพลาดโอกาสในเรื่องนั้น ๆ

(3) ลดทอนขั้นตอน/ภาระงานที่เป็นเอกสารลงเพื่อให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรภาครัฐกับภาคเอกชนให้อยู่ในรูปแบบที่ง่ายขึ้น

(4) ขับเคลื่อนให้มีกฎหมาย/ระเบียบที่รับรองการดำเนินงานของสถานฝึกอบรมเอกชน ที่มีความความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการทำงานของภาคเอกชน

(5) เป็นตัวกลางในการส่งต่อและแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

(6) จัดให้มีฝ่ายงานที่มีหน้าที่ดูแลเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานฝึกอบรมเอกชน เพื่อทำหน้าที่ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ติดต่อประสานงาน หรือ ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้อง (ควรมีช่องทางการติดต่อที่สามารถติดต่อได้ 24 ชม.)

(7) จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับสถานฝึกอบรม ที่มิใช่การตรวจสอบ เนื่องจากเป็นการให้คุณค่าทางลบเสมือนกับการจับผิด หากแต่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพบปะพูดคุยให้คำแนะนำที่นำไปสู่การพัฒนา เยี่ยมเยียนเพื่อให้กำลังใจ ปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน อันเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ที่เอื้อต่อการปรับปรุงและแก้ไขกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น กิจกรรมกรมพินิจสัญจร)

(8) ส่งเสริมและผลักดันสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิตที่มีศักยภาพในการดำเนินงานในฐานะศูนย์ฝึกอบรมเอกชนแต่ยังขาดคุณสมบัติบางประการ ให้สามารถยกระดับไปสู่ระดับมาตราฐานการปฏิบัติงานของสถานฝึกอบรมเอกชน อาทิ จัดตั้งทีมงานเพื่อช่วยเหลือดูแลองค์กรที่ต้องการจดทะเบียนเป็นสถานฝึกอบรมเอกชน มีบุคลากร/เจ้าหน้าที่ดูแลช่วยเหลือเฉพาะ ประสานงานเพื่อจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องที่ต้องการ

ข้อพึงเน้นย้ำและพิจารณา หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนองร่วมกันในเรื่องประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน รวมถึงรัฐและเอกชนจะสามารถทำงานร่วมกันในลักษณะที่ “รัฐทำหน้าที่ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ให้กับเอกชนทำงานได้อย่างสะดวก คล่องตัว เช่น รัฐมีข้อแนะนำที่เป็นแนวคิดดีๆ ให้กับการทำงานของเอกชน ได้แก่ รัฐทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา มีศูนย์ประสานงาน มีทีมงานเฉพาะที่ดูแลติดตามเรื่องนี้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐและเอกชน เพื่อเป็นกำลังใจให้กับเอกชนได้อีกทางหนึ่งด้วย”

2. สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต

(1) มีจุดมุ่งหมายในการคืนคนดีกลับสู่สังคม ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ

(2) มีกระบวนการ/ขั้นตอนในการเรียนรู้เด็กและเยาวชนก่อนเข้ารับการฝึกอบรมในสถานฝึกอบรมเอกชน (สถานฝึกอบรมทำการศึกษาข้อมูล เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับรูปแบบพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน เด็กและเยาวชนทำความเข้าใจกฎกติกาของสถานฝึกอบรม ลักษณะกิจกรรมภายใน เพื่อประเมินว่าตนเองเข้ากับสถานฝึกอบรมแห่งนั้นหรือไม่)

(3) มีพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้และปรับตัวในการเข้าสังคมภายใต้สภาพสังคมเสมือนจริง ขยายโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของตนเอง

(4) มีระบบการติดตามหลังปล่อยภายใต้การทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย อาทิ ครอบครัว ชุมชน ฯลฯ เพื่อประเมินความเสี่ยงการกระทำผิดซ้ำ

(5) มีกระบวนการเรียนรู้ทางจิตวิญญาณ ปรับเปลี่ยนความคิด (Mindset)

(6) ให้การช่วยเหลือ ดูแล วางแผนชีวิตเด็กและเยาวชน โดยคำนึงถึงอนาคตระยะยาวของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ตลอดจนวางบทบาทการทำงานในฐานนะพ่อแม่ที่เป็นมากกว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานแล้วก็จบไป

(7) สนับสนุนการค้นหาตัวตนของเด็ก ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานโดยยึดเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง สร้างสภาพแวดล้อมแบบครอบครัว

(8) ศึกษาและทำความเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม ปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอด

ข้อพึงเน้นย้ำและพิจารณา กล่าวคือ หน่วยปฏิบัติการมีแนวคิด “คืนเด็กที่ไม่กระทำผิดสู่สังคม” โดยผ่านกระบวนการบำบัด ฟื้นฟู และเยียวยา ซึ่งเอกชนสามารถทำงานคู่ขนานกับรัฐได้ โดยอีกแนวทางหนึ่งคือจะต้องเปลี่ยน mind set ในเรื่องเพิ่มต้นทุนชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน อาทิเช่น

(1) <u>การให้อาชีพ</u> การเตรียมความพร้อมในการสร้างโอกาส สร้างให้เกิดอาชีพใหม่จากสิ่งแวดล้อมใหม่ ยกตัวอย่างเช่น เอกชนจะมีกระบวนการฝึกอาชีพในลักษณะของการที่เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสพูดคุยกับลูกค้า

(2) <u>การให้ความรู้มอบการศึกษา</u> โดยมองอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่ง “เอกชนจะทำหน้าที่พ่อแม่/ผู้ปกครอง” ซึ่งการศึกษาจะสามารถตอบโจทย์อนาคต ยกตัวอย่างเช่น จัดการศึกษาด้านเทคโนโลยี (IT) กีฬา และดนตรี หากเด็กและเยาวชนมีความพร้อมที่จะศึกษา มีความสนใจ มีศักยภาพ มีพรสวรรค์ที่จะต่อยอด

(3) <u>การพัฒนาที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง</u> การเปลี่ยนแปลงให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีผ่านกระบวนการฝึกด้านอาชีพ ภายใต้ “องค์รวมแห่งการเปลี่ยนแปลง” ใช้ศาสนาบำบัดเพื่อทำให้จิตใจมีความเข้มแข็ง เสริมให้เกิดทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นในหัวใจของเด็กและเยาวชน ได้แก่ เรื่องการไกล่เกลี่ย ไม่ใช้ความรุนแรงมาตัดสิน หรือการสร้างครอบครัวผ่านชุมชนบำบัดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เป็นต้น

4.5.3.3 กระบวนการพัฒนาเด็กเยาวชน

1. หลักเกณฑ์ในการรับเด็กเยาวชน

(1) เข้ารับการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจของตนเอง มีความสนใจในรูปแบบหรือวิธีการดำเนินงานของศูนย์ฝึกแห่งนั้น ๆ ที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของเด็กแต่ละคน

(2) เอกชนจะรับดูแลเด็กและเยาวชน กรณีที่ปล่อยตัว และที่ไม่มีครอบครัว ควรจะให้เด็กและเยาวชนมาดูสถานที่จริงก่อนการที่เด็กจะต้องตัดสินใจ

(3) ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง และไม่เป็นโรคทางจิตเวช

(4) ควรมีการสัมภาษณ์ พูดคุยกับเด็กและเยาวชนโดยตรงก่อนรับเด็กและเยาวชน

(5) ในกรณีที่เด็กมีคุณสมบัติไม่ตรงตามเงื่อนไขของสถานฝึกอบรมแห่งนั้น ๆ จะต้องดำเนินการส่งต่อไปยังสถานฝึกอบรมแห่งอื่น ๆ ต่อไป เช่น มีเครือข่ายส่งต่อกรณีที่เด็กและเยาวชนติดเชื้อ HIV

(6) เอกชนบางแห่ง กำลังมีแนวทางที่จะเปิดรับเด็กและเยาวชนที่เป็นเพศที่ 3

2. **หลักสูตร/กิจกรรมต่อการพัฒนาเด็กเยาวชน**

(1) มีการทำงานร่วมกับครอบครัว เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของเด็กและครอบครัวควบคู่ไปด้วยกัน ทำให้พื้นที่ครอบครัวเป็นพื้นที่ปลอดภัย เด็กมีที่ปรึกษา เห็นคุณค่าในตนเอง มีภูมิคุ้มกัน ไม่กระทำผิดซ้ำ

(2) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าใจความแตกต่างหลากหลายเคารพคุณค่าของผู้อื่น

(3) มีกระบวนการเยียวยาเด็กและเยาวชน ที่ทำให้เข้าใจคำว่า “โอกาส” ซึ่งสะท้อนให้เด็กและเยาวชนตะหนักว่าสังคมเห็นคุณค่าและต้องการลงทุนลงแรง เพื่อให้พวกเขาเปลี่ยนแปลง

(4) มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

(5) เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาทักษะชีวิต ได้รับการขัดเกลาทางด้านจิตใจ ยกระดับการจัดการตนเอง มีความกล้าแสดงออกในทางที่ดี (ปรับเปลี่ยนมุมมองการให้คุณค่าตามค่านิยมกับเด็ก เช่น เด็กที่ถามคำถามไม่ใช่คนโง่แต่คือคนที่ต้องการเรียนรู้และทำความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ)

(6) ใช้หลักการทำงานแบบหุ้นส่วนระหว่างศูนย์ฝึกอบรม พ่อแม่ และชุมชน โดยคำนึงถึงนิเวศชีวิตของเด็ก สภาพแวดล้อมของสังคมที่ผ่านมา และสังคมในอุดมคติที่เด็กต้องการอาศัยอยู่ เป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างแรงจูงใจที่ทำให้เด็กเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง

(7) ควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกันที่ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกปลอดภัย เพื่อลดอัตราการหลบหนีหรือส่งกลับ

3. การดูแลเด็กเยาวชนตามมาตรฐานการดูแลเด็ก

(1) ไม่จำกัดสถานที่จัดตั้ง แต่ต้องเป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับเด็กและเยาวชน เหมาะสมกับการเรียนรู้

(2) เด็กและเยาวชนมีสิทธิเข้าถึงการศึกษา การรักษาพยาบาล ส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำ ได้รับการช่วยเหลือในการจัดหาอาหารและที่พัก ไม่ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุทั้งปวง โดยคำนึงถึงเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก

ข้อพึงเน้นย้ำและพิจารณาสิ่งที่ควรจัดให้มี ได้แก่ 3 ประเด็น

(1) <u>ควรจัดให้มีพี่เลี้ยง</u> เปรียบเสมือนโค้ชทำหน้าที่ดูแลน้องเลี้ยง

(2) <u>ควรจัดให้มีที่พัก</u> หลังจากส่งตัวเยาวชนไปทำงานยังสถานประกอบการ เนื่องจากว่าเยาวชนจะต้องไปเช่าหอพักอยู่เอง เพราะไม่มีที่พักให้ในสถานประกอบการ อาจจะเป็นจุดเสี่ยงที่ทำให้เยาวชนไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น หรือการดูแลที่เน้นบรรยากาศที่ปลอดภัย

(3) <u>การคัดเกรดเด็กและเยาวชน</u> เพื่อสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เป็นการค้นหาแรงบันดาลใจ (passion)

4. ระบบการประเมินเด็กเยาวชน ความก้าวหน้าของเด็กเยาวชน

(1) มีกระบวนการประเมินความพร้อมครอบครัว ประเมินความเสี่ยงและความต้องการของเด็ก วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ วิเคราะห์ทุนทางสังคมของเด็ก ครอบครัว และสังคม เพื่อวางแผนการดำเนินงาน (แบ่งเป็น 3 ระยะคือ ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ก่อนปล่อยตัว และภายหลังการปล่อยตัว)

(2) ใช้กระบวนการประเมินแบบผสมผสาน โดยการประเมินผ่านการสังเกต สัมภาษณ์พูดคุย และจดบันทึก (การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อาทิ ความรับผิดชอบ ทัศนคติ ทักษะทางวิชาชีพ การศึกษา ความกล้าแสดงออกในทางที่ดี ฯลฯ) ควบคู่ไปกับการประเมินตามตัวชี้วัดในเอกสารแบบประเมินกลาง ที่มิใช่การประเมินด้วยเหตุแห่งอำนาจ หากแต่ประเมินเพื่อชี้ให้เห็นพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนว่าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

(3) อาศัยการทำงานแบบหุ้นส่วนระหว่างศูนย์ฝึกอบรม พ่อแม่ และชุมชน ในการติดตามและประเมินความเสี่ยงภายหลังการปล่อยตัว

(4) มีกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนได้ทบทวนการเปลี่ยนแปลงของตนเองในแต่ละระยะ (1-3 เดือน/ครั้ง)

(5) ในกรณีที่เด็กและเยาวชนมีครอบครัว ควรนำครอบครัวของเด็กเข้าร่วมกระบวนการประเมิน และแก้ไขพฤติกรรม อันเป็นการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมที่ทำให้เด็กและครอบครัวเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งสะท้อนมุมมองที่ครอบครัวมีต่อเด็ก และเด็กมีต่อครอบครัว ก่อให้แรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเองในท้ายที่สุด

(6) ในกรณีที่เด็กและเยาวชนเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมภายหลังการปล่อยตัวหรือสิ้นสุดการฝึกอบรมจากสถานฝึกอบรมแล้วต้องการเดินทางไปทำงานในพื้นที่นอกเหนือเขตอำนาจ การดูแลของสถานฝึกอบรมนั้น ๆ สามารถมอบหมายให้กรมพินิจเป็นผู้ดำเนินการติดตามและประเมินผล รวมถึงเฝ้าระวังมิให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ

ข้อพึงเน้นย้ำและพิจารณา ประเด็นการประเมินเด็กและเยาวชน อาจประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ เอกชนและครอบครัว โดยประเมินทั้งก่อนปล่อยและหลังปล่อย ยกตัวอย่างเช่น รูปแบบการประเมินประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านครอบครัว ผ่านกิจกรรม

(2) ด้านการทำงาน

(3) ด้านการกระทำผิดซ้ำ

(4) ด้านความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชน ผ่านการเรียน การฝึก งานอาชีพ โดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายการศึกษา หรือฝ่ายหอพัก เป็นต้น

ทั้งนี้อาจมี 3 ระบบ ประกอบการประเมิน ได้แก่

(1) เด็กและเยาวชน

(2) ครอบครัว

(3) เจ้าหน้าที่

ประเด็นหลักสูตรที่เอกชนแต่ละแห่งมีเพื่อการพัฒนา บำบัด ฟื้นฟู เยียวยาเด็กและเยาวชน อาจจะนำเสนอให้กับกรมพินิจฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติ ยกตัวอย่างเช่น 4 เรื่อง ได้แก่

(1) การศึกษา

(2) ความรับผิดชอบ

(3) ชุมชนบำบัด/ทักษะสังคม-ทักษะชีวิต เช่น การกล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม

4.5.3.4 การรายงานและการกำกับดูแลสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต : เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างกรมพินิจกับศูนย์ฝึกอบรมแห่งนั้น ๆ อันเป็นไปตามธรรมชาติของแต่ละหน่วยงานที่มีลักษณะเฉพาะตัว

4.5.3.5 แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต

การขอการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการถ่ายโอนงาน เช่น การคิดต้นทุนการดำเนินงานฯ

(1) มีการจัดสรรงบประมาณกลางขึ้นมากำกับดูแลศูนย์ฝึกอบรมเอกชน เพื่อเป็นเงินทุนสนับสนุนการดำเนินงาน โดยพิจารณาภายใต้เงื่อนไขและในวงเงินที่กรมพินิจเห็นสมควร ทั้งนี้การสนับสนุนที่ศูนย์ฝึกอบรมแต่ละแห่งได้รับย่อมแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทการทำงาน และตอบสนองต่อความต้องการของศูนย์ฝึกอบรมแห่งนั้น ๆ

(2) เห็นสมควรให้กรมพินิจทำการศึกษา ออกแบบ และพัฒนาวิธีการหรือระบบการจัดการปรับปรุงและแก้ไขระเบียบให้สอดคล้องกับรูปแบบการทำงานของเอกชน เพื่อให้การสนับสนุนเป็นไปได้อย่างตรงจุด

4.5.3.6 แนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดตั้งให้เกิดขึ้นได้จริง

(1) ในขณะนี้มีหน่วยงานที่ดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกับสถานฝึกอบรมเอกชน เพียงแต่ชื่อเรียกที่จะจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการนั้นอยู่ระหว่างการหารือของกรมพินิจ

(2) ขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างจุดยืนในการพัฒนาร่วมกัน และพัฒนาบนฐานของความแตกต่าง

(3) องค์กรเครือข่ายนำร่องทั้ง 5 แห่ง ที่มีโมเดลการทำงานที่แตกต่างกันในการสนับสนุนเยาวชนมีความพร้อมในดำเนินงานร่วมกันภายใต้โมเดลการดำเนินการของกรมพินิจ

4.5.3.7 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ในกรณีที่เด็กและเยาวชนต้องเดินทางไปทำงาน ฝึกอาชีพ หรือ กลับไปใช้ชีวิตภายหลังการปล่อยตัวในระยะแรก ควรมีที่พักที่อยู่ในความดูแลของกรมพินิจรองรับ อาจเป็นการ ขอความร่วมมือจากศูนย์ฝึกอบรมในลักษณะของบ้านกึ่งวิถี เพื่อลดปัจจัยผลักดันที่ทำให้เด็กและเยาวชนหันกลับมากระทำความผิดซ้ำ

กล่าวโดยสรุปว่า หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน มีรูปแบบการให้ความช่วยเหลือ/ดูแล เด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน แต่ทั้งนี้พบว่า เอกชนพร้อมที่จะเข้าร่วมกับการขับเคลื่อนงานในประเด็นนี้ และพร้อมที่จะทำงานร่วมกัน กับกรมพินิจฯ ได้แก่ พร้อมให้ความร่วมมือรับเด็กและเยาวชนที่ไม่มีครอบครัว จัดหาอาชีพ และสร้างอาชีพ แต่สถานภาพปัจจุบันของเอกชน ยังคงเป็นเพียงลักษณะของการให้ “ความร่วมมือ” เท่านั้น

4.6 ผลการประชุมวิพากษ์ผลการศึกษาการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

สรุปการประชุมวิพากษ์ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษาโครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิตจัดโดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันพุธที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ รายละเอียด ดังนี้

พ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนประธานในพิธีกล่าวเปิดประชุมโดยการแสดงเจตจำนงในการจัดการประชุมครั้งนี้ขึ้น กล่าวคือ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมฟังผลการศึกษาได้รับรู้รับทราบและเข้าใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาและกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิตมากยิ่งขึ้น ร่วมกันวิพากษ์ผลการศึกษา แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนนำไปสู่บทสรุปที่ชัดเจนจนกระทั่งสามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่สามารถใช้งานได้จริงไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งในแง่ของด้านนโยบาย ด้านยุทธศาสตร์ ด้านการปฏิบัติ รวมถึงในด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ทั้งนี้ยังกล่าวอีกว่า อยากให้ผู้เข้าร่วมการประชุมแสดงความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่โดยไม่ต้องกังวลถึงผลกระทบเชิงนโยบาย ให้มุ่งเป้าไปที่ประเด็นการเปิดกว้างและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพราะการแลกเปลี่ยนผ่านมุมมองที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริงจะมีประโยชน์ต่อการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะต่อไปในอนาคต ซึ่งมีประเด็นดังต่อไปนี้

<u>เรื่องที่ 1 เรื่องแจ้งให้ที่ประชุมทราบเกี่ยวกับผลการศึกษาโครงการฯ</u>

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีรัตน์ อดิศัยเดชรินทร์ และทีมวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวรายงานความก้าวหน้าโครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวจัดทำ ในนามสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายนำร่องจำนวน 5 หน่วยงาน โดยผลการศึกษาโครงการฯ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ส่งผลให้มีการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 55 ได้ในอนาคต โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาและถอดบทเรียนองค์กรเครือข่ายนำร่องจำนวน 5 หน่วยงาน ผนวกกับบทเรียนรู้ที่ได้จากเวทีระดมความคิดเห็น (การประชุมระดมความเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม

หรือสถานแนะนำทางจิต) เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 ที่ผ่านมา ถือเป็นกระบวนการทำงานในระยะแรกเท่านั้น เพราะกระบวนการทำงานที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมเอกชนให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง ต้องอาศัยกระบวนการอีกมากในการยกระดับเพื่อให้เกิดระเบียบหรือกฎกระทรวงที่ใช้ได้จริงและนำไปสู่การปฏิบัติการคุ้มครอง พัฒนา ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป้าประสงค์ในการทำงานในครั้งนี้มิใช่การกำหนดนโยบายหรือระเบียบจากด้านบน หากแต่เป็นการกำหนดจากการศึกษาโมเดล/ทฤษฎีพื้นฐานแล้วค่อยพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้มาซึ่งชุดข้อมูลที่เหมาะสมกับบริบทของเด็กและเยาวชนในสังคมทั้งในเชิงพื้นที่และสภาพแวดล้อม ในกระบวนการด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นเด็กกลุ่มไหนก็ตาม ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการเข้าใจในบริบทชีวิตของเด็ก รวมถึงบริบทพื้นที่รอบชีวิตของเด็กด้วย ดังที่กล่าวไว้ในหลายเวทีว่าการทำงานในส่วนของกรมพินิจเองนั้น มีวิธีการในการดูแลเด็กและระบบในการฟื้นฟูเด็กที่ค่อนข้างรัดกุมและดี แต่ท้ายที่สุดแล้วเมื่อเด็กกลับคืนสู่พื้นที่ครอบครัว/ชุมชนเหตุใดเด็กจึงเลือกที่จะกระทำผิดซ้ำ มีข้อสังเกตุว่ากระบวนการทำงานสำคัญที่เกี่ยวเนื่องกับระบบในการทำงานกับครอบครัว ชุมชน หรือ การทำงานในเชิงพื้นที่แทบจะไม่ปรากฏให้เห็น อาจเรียกได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นช่องว่างในการทำงานทั้งในเรื่องการคุ้มครอง ฟื้นฟู และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเลยก็ว่าได้ ฉนั้นทิศทางที่หน้าสนใจคือจะมีวิธีการใดในการเชื้อเชิญหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่กำลังจะเกิดขึ้นและมีอยู่แล้วให้เข้ามาจดทะเบียนกับกรมพินิจฯ ให้สามารถเป็นศูนย์ฝึกที่อยู่ในบริบทพื้นที่ชีวิตของเด็กได้ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากจะสามารถก่อให้เกิดการทำงานฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนควบคู่ไปด้วยกันได้ หมายรวมถึงการทำให้เกิดบริบทในการทำงานที่เข้าถึงครอบครัวและชุมชนด้วยเพื่อลดช่องว่างบางอย่างลง ทั้งนี้ในการพูดคุยกับองค์กรเครือข่ายนำร่องอย่างศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ (นายควองปิง เดวิด ลี) และวัดโนนสว่าง (พระมหาอภิวัฒน์ อินทปัญโญ) จะมีการพูดถึงการที่หน่วยงานต้องทำงานกับพื้นที่ชุมชน พื้นที่โรงเรียน พื้นที่ชีวิตของเด็ก อันเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมพินิจฯ ดังนั้นการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะต่อโมเดลที่จะสร้างขึ้นหรือที่จะรับฟังต่อไปนี้จะเป็นการทำให้ระบบหรือรูปแบบมีความชัดเจนขึ้น สามารถเลือกแนวทางที่ตอบโจทย์ความหลากหลายของศูนย์ฝึกที่จะเกิดขึ้นในการคุ้มครอง ฟื้นฟู และพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย

ในฐานะทีมวิจัยจากคณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะกับกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน ช่องว่างหนึ่งที่ค้นพบและเกิดขึ้นคือช่องว่างในเรื่องของการทำงานกับครอบครัวและชุมชน ถ้าทำงานได้ดีจะส่งผลให้การดำเนินการต่าง ๆ เชื่อมต่อประสานกันจนติด โดยเชื่อมั่นอย่างมีแนวโน้มที่มีนัยยะสำคัญว่า **“ถ้าเราสามารถทำงานกับพื้นที่ชีวิตเด็กได้มากขึ้นเท่าไหร่ สถานการณ์เรื่องเด็กกระทำผิดซ้ำจะลดลง”** ซึ่งที่ผ่านมาไม่ได้มีการทำงานในพื้นที่ของเด็กและเยาวชน แต่

เด็กเหล่านั้นกลับต้องมาอยู่ท่ามกลางที่ต้องได้รับการฟื้นฟู คุ้มครอง หรือ พัฒนาศักยภาพ ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ชีวิตของพวกเขา จึงเป็นเรื่องยากเมื่อเด็กกลับไปพบกับปรากฏการณ์ชีวิตแบบเดิม ๆ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าในหลายประเทศมีสถานฝึกอบรม/ศูนย์ฝึกอบรมที่เป็นเอกชนแล้ว ส่วนประเทศไทยนั้นมีเพียงข้อกฎหมาย แต่ยังไม่มีกฎกระทรวงหรือระเบียบที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาจดทะเบียนเพื่อเป็นสถานฝึกอบรมเอกชนหรือสถานรองรับเด็ก ทั้งนี้ในการศึกษาและถอดบทเรียนที่ผ่านมาจะเป็นการศึกษาในเชิงเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม รวมถึงการเก็บข้อมูลจากองค์กรเครือข่ายนำร่องทั้ง 5 แห่ง ตลอดจนมีการสัมภาษณ์ผู้บริหารของกรมพินิจฯ หน่วยงานนำรอง และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการครั้งนี้ เช่น อธิบดีและรองอธิบดีกรมพินิจฯ สถานพินิจและคุ้มครอบเด็กและเยาวชน จังหวัดแพร่ ตัวแทนจากสถานพินิจกรุงเทพ ผู้อำนาจการศูนย์ฝึกและอบรมฯ เขต 4 จังหวัดขอนแก่น นักสังคมสงเคราะห์ที่ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เขต 2 จังหวัดราชบุรี รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาชนและครอบครัวกลาง เป็นต้น จากนั้นจึงทำการประมวลผลผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้รูปแบบองค์ประกอบของระบบสวัสดิการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับปฏิบัติการ ระดับบริหารจัดการ และระดับนโยบาย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และฉายภาพให้เห็นข้อมูลทั้งของหน่วยงานนำร่อง และรูปแบบที่เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิตที่ต้องการให้เกิดขึ้นนี้ ผลการศึกษาและถอดบทเรียน การดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายนำร่องทั้ง 5 หน่วยงาน ชี้ให้เห็นว่าแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน มีความโดดเด่นจำเพาะ หรือ มีความเฉพาะทาง เช่น ด้านการศึกษา ด้านสายอาชีพ ด้านการดูแลแบบองค์รวม เป็นต้น เมื่อพิจารณาแบบแยกระดับค้นพบว่า **ในระดับนโยบาย** (1) หน่วยงานแต่ละแห่งมีการทำ MOU ร่วมกับกรมพินิจฯ นอกจากนี้ยังทำร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมอื่น ๆ ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีเครือข่ายที่สนับสนุนองค์กรเหล่านี้มาโดยตลอด (2) หน่วยงานทุกแห่งมีเป้าหมายในการทำงานเพื่อคืนเด็กและเยาวชนสู่สังคม (3) หน่วยงานทุกแห่งมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมพินิจฯ (4) หน่วยงานทุกแห่งมีฐานคิด/แนวคิด/อุดมการณ์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย **ในระดับบริหารจัดการ** (1) หน่วยงานมีการรับเด็กและเยาวชนจากกรมพินิจฯ มาอย่างต่อเนื่อง (2) หน่วยงานมีความพร้อมมีประสบการณ์ (3) หน่วยงานมีแหล่งงบประมาณสนับสนุนหลักมาจากแหล่งอื่น ๆ แต่ไม่ได้มาจากภาครัฐ หรือ แม้แต่ในสถานการณ์ที่เป็นการส่งตัวเด็กจากหน่วยงานของรัฐเข้ามาอยู่ในสถานต่าง ๆ ก็มิได้รับงบประมาณสนับสนุนเช่นเดียวกัน (4) หน่วยงานมีศักยภาพในการบริหารจัดการในการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชน (5) หน่วยงานมีการประเมินผล รายงานผลการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป **ในระดับปฏิบัติการ** (1) หน่วยงานมีกระบวนการ กิจกรรม โปรแกรมการพัฒนาเด็กที่มีความเฉพาะ (2) หน่วยงานมีการพัฒนาและยกระดับระบบการแก้ไขบำบัดพื้นฟูเด็กและเยาวชนมาโดยตลอด (3) หน่วยงานมีภาคีเครือข่ายในการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (4) หน่วยงานมี

การทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน เพราะมองว่าการทำงานกับเด็กและเยาวชน ครอบครัวถือเป็นปัจจัยสำคัญนึงที่จะสนับสนุนและป้องกันให้เด็กคนหนึ่งไม่กระทำผิดซ้ำ (5) หน่วยงานมีการพัฒนาองค์ความรู้ที่สนับสนุนต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนั้นในการถอดบทเรียนดังกล่าวจะมีรายงานส่งมอบให้แก่กรมพินิจฯ เพื่อให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็ง จุดเด่น หรือ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อการพัฒนาเด็กและเยาชน นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่ได้จากเวทีระดมความคิดเห็น โดยการแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติการ และกลุ่มเครือข่ายนำร่อง ผ่านการกำหนดหัวข้อที่ต้องการให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็น 1) นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต 2) บทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงาน 3) กระบวนการพัฒนาเด็กเยาวชนหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกัน 4) การรายงานและการกำกับดูแลสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต 5) แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต 6) กระบวนการถ่ายโอนภารกิจ 7) แนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดตั้งให้เกิดขึ้นได้จริง 8) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

<u>เรื่องที่ 2 เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมรับทราบ</u>

คุณกวิฐาร์พรณ์ จาตุรงค์ภากร ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปส่วนงานมาตรฐานสินค้าการบริการและกิจกรรมพิเศษ ตัวแทนจาก คัดสรรและเบลลินี่พรีเมี่ยมคาเฟ่ Bellinee’s Bake & Brew กล่าวว่า ตัวเลขงบประมาณของหน่วยงานที่ปรากฏให้ทราบในที่ประชุมก่อนหน้านี้ ทางหน่วยงานอาจไม่ได้นำส่งข้อมูลงบประมาณในส่วนของการอบรมฝึกวิชาชีพ จึงกล่าวเสริมเกี่ยวกับสมรรถนะที่เด็กและเยาวชนได้รับจากหน่วยงาน กล่าวคือ ปัจจุบันสมรรถนะที่เด็กและเยาวชนได้รับคือในเรื่องของนักชงกาแฟ/บาริสต้า เด็กมีทักษะ สามารถตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการสรรสร้างกาแฟ เรื่องของเบเกอรี่/Baker เด็กสามารถอบขนมและดูแลคุณภาพของสินค้า รวมถึงเรื่องของการให้บริการดูแลลูกค้า นอกจากนี้ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับผังภาพแสดง Rode Map การพัฒนาการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตว่า ตนเองเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาข้างต้นนี้ เนื่องจาก เป็นการดำเนินงานที่ใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร เช่นเดียวกับที่หน่วยงานของตนทำการปรับปรุงและพัฒนาระบบและวิธีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่รุ่นที่ 1 จนกระทั่งรุ่นที่ 4 (รุ่นปัจจุบัน) และได้กล่าวขอบคุณท่านอธิบดีกรมพินิจฯ ที่ได้มอบโอกาสให้ได้ทำงานใกล้ชิดกับทางกรมพินิจฯ มาโดยตลอด นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า ได้ทำการติดตามเด็ก มีบทรายงานผลการดำเนินงานในทุก ๆ รุ่น และค่อนข้างที่จะให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มนี้ โดยหน่วยงานได้มีการทำแผน PDCA : Plan Do Check Action เพื่อปรับปรุงและพัฒนามาโดยตลอด และตกผลึกในระยะเวลา 1 ปีแรก ซึ่งกำลังรอผลสรุปที่เกิดจากการสอบและประเมินเด็กและเยาวชนในหลักสูตร ที่ทำหลังจากที่เด็กและเยาวชนเรียนภาคทฤษฎีและลงภาคปฏิบัติ 1 เดือน และทำการประเมินอีกหลังเมื่อเด็กและเยาวชนจบหลักสูตร โดยที่ 1 รุ่น ใช้ระยะเวลาตลอดหลักสูตรอยู่ที่

ประมาณ 3 เดือน ทั้งนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานอยู่ตลอด เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแบบ Active บรรลุเป้าหมาย หากถามว่าตอนนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือยัง โดยส่วนตัวมองว่า สำเร็จแล้ว มีเด็ก จำนวน 1 คน ที่เข้ามาทำงานและได้รับการบรรจุกับเบลลินี่ อยู่ที่ Bellinee's Bake & Brew สาขากาญจนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดบ้านเกิดของน้อง แต่ว่าน้องไม่ได้กลับเข้าไปในพื้นที่ที่น้องมีปัญหา โดยที่ผู้ปกครองสามารถเดินทางมาเยี่ยมได้สะดวก ทั้งนี้ได้มีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่า พวกเขาค่อนข้างมีความสุขที่น้องได้กลับไปอยู่ในพื้นที่ตนเอง และกำลังจะมีการติดตามอีกครั้งในเดือนหน้า (เดือนมกราคม) ถ้านับเวลาระยะเวลาที่น้องเข้าไปใช้ชีวิตเป็นพนักงานแบบเต็มตัวที่เบลลินี่ร้านสาขาก็ได้ประมาณ 2 เดือนแล้ว พอเข้าเดือนที่ 3 จึงมีการติดตามและให้การกำกับดูแลก่อนที่หลังจากนั้นจะทำการเพิ่มสรรถนะความเป็นหัวหน้างานให้ โดยมุ่งหวังให้ในอนาคตเขากลายเป็นผู้จัดการที่แข็งแรงที่สุดที่หน่วยงานมี มีความพยายามที่จะผลักดันให้เด็กและเยาวชนเรียนต่อ ซึ่งทางหน่วยงานมีทุนรองรอบหากพวกเขาต้องการที่จะเรียนต่อ เพื่อผลัดดันให้พวกเขาเป็นที่ปรึกษาร้านสาขา หรือ FC สามารถเปลี่ยนตำแหน่งงานจากผู้จัดการสาขาไปเป็นผู้ให้คำปรึกษาร้านสาขา เป็นการแสดงมุมมอง Career Path หรือ เส้นทางอาชีพที่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ภายใต้หน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่เท่านั้น

พระมหาอภิวัฒน์ อินฺทปญฺโญ เจ้าคณะตำบลหมากหญ้า ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโนนสว่าง ตัวแทนจากวัดโนนสว่าง กล่าวว่า วัดโนนสว่างได้มีการพัฒนาและกำลังดำเนินการขอปรับจากที่แต่เดิมเป็นศูนย์ฝึกกลองยาววัดโนนสว่างให้กลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ เนื่องจากทางวัดไม่ได้มีเฉพาะศูนย์การเรียนรู้เรื่องกลองยาว แต่ยังมีการพัฒนาศูนย์การทอผ้าชุมชนคุณธรรม และศูนย์การเรียนรู้ด้านใบลานรวมอยู่ด้วย ที่เปิดให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามามีโอกาสเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้พระเป็นวิทยากรในการบรรยายและถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ในเดือนหน้ามีแผนที่จะตกลงทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในการเปิดหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาสาขาพระพุทธศาสนา โดยวางหลักสูตรไว้ 2 เทอม คือ 1 ปี ในขณะเดียวกันได้เปิดหลักสูตรในระดับปริญญาตรีสาขาศิลปกรรมพื้นถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏไว้ที่วัดโนนสว่างด้วย โดยใช้ระยะเวลาตลอดหลักสูตรอยู่ที่ 2 ปี ครึ่ง หากเป็นบุคคลที่อยู่ในลักษณะโครงการต่อเนื่อง ภายหลังการปล่อยตัวแล้วอยากที่จะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาทางวัดก็จะมีกองทุนในการส่งเสริมและสนับสนุนรองรับไว้ให้ด้วย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมด้านอาชีพได้ทำการต่อยอดจากที่มีการทำกลองและทำผ้าเอง เริ่มวางการทำโมเดลกลองกิ่งเพื่อพัฒนาเป็นอัตลักษณ์ของเมืองอุดรธานี ซึ่งกลองกิ่งของวัดโนนสว่างได้ถูกเสนอชื่อให้เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ทั้งนี้ที่ผ่านมาเด็กและเยาวชนได้ทำการแสดงในงานจังหวัดอุดรธานีด้วย รวมถึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนจังหวัดอุดรธาณีเพื่อไปเผยแพร่วัฒนธรรมที่จังหวัดมหาสารคาม

คุณควองปิง เดวิด ลี ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ ตัวแทนจาก ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ ให้ความเห็นเกี่ยวกับผังภาพแสดง Rode Map การพัฒนาการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา

สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตว่า ตนเองเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาข้างต้นนี้ ที่จัดทำเป็นแผนระยะยาว 5 ปี ภายใต้กระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไป ไม่ใช่ทำเพียงครั้งเดียวแล้วได้ผลหรือแนวทางในการดำเนินงานที่เรียกได้ว่าเป็นตัวอย่าง จำเป็นต้องมีการสรุปผลการดำเนินงานร่วมกันเพื่อขยายผลโครงการไปสู่การดำเนินงานจริงในอนาคต รวมถึงเห็นด้วยกับการจัดให้มีการอบรมต่าง ๆ เช่น เรื่องกฎหมายว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นต้น ต้องยอมรับว่าบุคลากรในศูนย์ฯ อาจไม่ได้ผ่านการอบรมหรือมีความรู้มากเท่าที่ควรนัก หากมีการจัดการอบรมย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคลากรของหน่วยงาน

คุณเจริญชัย คล้ายเมฆ ผู้แทนประธานมูลนิธิบ้านพระพร ตัวแทนจาก มูลนิธิบ้านพระพร ให้ความเห็นว่าตนเองเห็นด้วยกับข้อความทั้งหมดที่กล่าวมานี้ และกล่าวเพิ่มเติมว่า การสร้างและวางมาตรฐานเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการตรวจสอบและชี้ให้เห็นถึงความร่วมมือของแต่ละหน่วยงานที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต มูลนิธิบ้านพระพรได้ให้ความสำคัญกับการทำงานช่วยเหลือและส่งเสริมเด็กและเยาวชนในทุกมิติ กล่าวคือ ทุกด้านที่เด็กและเยาวชนต้องการที่จะเป็น โดยไม่ได้นำความต้องการของหน่วยงานมาใช้ในการขับเคลื่อนและพัฒนาการดำเนินงานหากแต่เป็นความต้องการของเด็กและเยาวชนที่เข้ามาอยู่ในความดูแลของหน่วยงาน และมีข้อค้นพบว่ามีเด็กและเยาวชนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ชอบการเรียน หันเหไปให้ความสนใจในด้านดนตรี ด้านกีฬา หรือ ด้านอาชีพ แต่ทางหน่วยงานก็ยังเน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนที่เข้ามาอยู่ในความดูแลของมูลนิธิบ้านพระพรหลายคนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ทำให้ต้องจ้างครูมาสอนย้อนหลัง ซึ่งทางมูลนิธิมีการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) รวมไปถึงการศึกษาทางเลือก เพื่อลดระยะเวลาในเรื่องการศึกษาของเด็กลง ด้วยเหตุที่ว่าอายุของเด็กเพิ่มขึ้นอยู่ตลอด ซึ่งในขณะนี้ทางหน่วยงานได้มีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กไปในสายงานด้านดนตรี มี คุณโป้ง - ทีมงานของ The Voice All Stars เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันกับมูลนิธิ ปัจจุบันมีเด็กในการดูแลจำนวน 3 คน มาจากบ้านเมมตาจำนวน 1 คน บ้านมุทิตาจำนวน 1 คน และบ้านกรุณา 1 คน โดยทำการส่งเสริมให้พวกเขาสามารถทำตำแหน่ง Technician หรือคนที่คอยดูแลศิลปินเวลาที่เล่นคอนเสิร์ต ตัวอย่างเช่น ในงานคอนเสิร์ต Big Mountain ที่ผ่านมาก็มีน้องไปทำงานเป็น Technician ได้รายต่อวันอยู่ที่ประมาณ 2,000 – 4,000 บาท ซึ่งในเดือนธันวาคมที่จะถึงนี้ก็มีคิวงานรองรับ 20 – 30 งาน ดังนั้นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กไปในสายงานด้านดนตรีจึงไม่ใช่การเล่นดนตรีเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงการเป็นผู้ดูแลศิลปิน นักแต่งเพลง ฯลฯ ในส่วนของการส่งเสริมและพัฒนาเด็กไปในสายงานด้านกีฬา มีเด็กในการดูแลจำนวน 2 คน มาจากบ้านเมตตา คนแรกผ่านการคัดเลือกโครงการทุนนักกีฬาสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ หรือที่เรียกว่า เอแบค (ABAC) ได้ด้วยความสามารถด้านกีฬาฟุตบอล

คนที่สองอายุ 14 ปี เข้ารับการศึกษาที่วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก เพื่อเรียนรู้ทักษะงานช่าง ซึ่งในการส่งเด็กไปเรียนรู้ทักษะสายงานการช่างจะต้องผ่านการประเมินความเสี่ยง จะไม่มีการส่งเด็กเข้าไปในพื้นที่ที่มีประวัติการทะเลาะวิวาท

ผู้แทนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ให้ความเห็นว่า ในตอนแรกตนเองเห็นด้วยกับการประมาณการตัวเลขงบประมาณของหน่วยงานที่ปรากฏให้ทราบในที่ประชุมก่อนหน้านี้ (17,350 บาท) เพราะเป็นการพิจารณาที่ครอบคลุมในทุกมิติแล้ว ณ วันที่ทีมวิจัยติดต่อมาขอข้อมูลจากทางหน่วยงาน แต่ทว่าเมื่อปฏิบัติงานมาได้สักระยะหนึ่ง จากการติดตามและประเมินผลหลังปล่อยพบว่าเด็กและเยาวชนสามารถดูแลตัวเองได้ดี มีอาชีพที่มั่นคง มี mindset ที่แข็งแรงพอสมควร สามารถสื่อสารกับคนในสังคมได้ เป็นผู้รอด ผู้ให้ และผู้ปกป้องผู้อื่น แต่เมื่อหันกลับมาพิจารณาตัวเขาเองกลับพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการวางตัวในฐานะพ่อของลูก พวกเขารับมือไม่ค่อยได้กับการที่ต้องไปอบรมเลี้ยงดูหรือสั่งสอนลูกของตน ผู้ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นบุคคลต้นน้ำต่อไปในอนาคต สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ควรมีการดำเนินการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือต่อไป จึงเป็นที่มาของโครงการเลี้ยงลูกให้มีคุณภาพใจและมีทุนชีวิต เพื่อทำการ Empowerment ครอบครัว ทำให้งบประมาณที่หน่วยงานจำเป็นต้องใช้จ่ายเปลี่ยนแปลงไป เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้แสดงให้เห็นว่า ในกรณีที่หน่วยงานนั้น ๆ มีกิจกรรม/หลักสูตร/โครงการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมา ย่อมส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การใช้งบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

พ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประธาน ให้ความเห็นว่า ผลการดำเนินงานวิจัยทำได้ดี แต่ยังขาดหลายประเด็นที่ควรจะมี <u>ประการที่ 1</u> งานวิจัยยังไม่สื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนในเรื่องของการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จและความล้มเหลว ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจร่วมกันใหม่ก่อนว่า Sandbox ทั้ง 5 แห่งนี้ มีการดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว ไม่ต้องมีเวทีในวันนี้ พวกเขาก็ทำกันอยู่แล้ว และไม่เคยเรียกร้องอะไรจากราชการ แล้วเหตุใดกรมพินิจฯ ถึงเห็นความสำคัญของพวกเขาเหล่านี้ อะไรคือปัจจัยแห่งความสำเร็จบ้าง อะไรคือปัจจัยแห่งความล้มเหลวบ้าง ทั้งนี้กรมพินิจฯ มีสมมติฐานในการทำงานครั้งนี้ว่า สิ่งเหล่านี้คือปัจจัยแห่งความสำเร็จ ศูนย์กลางของความสำเร็จทั้งปวงอยู่ที่เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ตนเองมองว่าปัจจัยความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่ที่งบประมาณ ระบบ หรือ วิธีการจัดการ หากแต่อาจอยู่ที่ตัวบุคคลก็เป็นได้ ดังเช่นที่ปรากฏกับคุณกวิฐาร์พรณ์ จาตุรงค์ภากร และ คุณควองปิง เดวิด ลี เป็นต้น ซึ่งข้อมูลข้างต้นนี้จะสะท้อนออกมาในการกำหนดมาตรฐานต่อไปได้ว่าคอนเซ็ปต์จริง ๆ นั้น กรมพินิจฯ กับหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนควรดำเนินการร่วมกันอย่างไรบ้าง <u>ประการที่ 2</u> งานวิจัยชี้ให้เห็นภาพมากขึ้นในเรื่องของกระบวนการทำงานของภาครัฐที่จะมีส่วนเป็นองคาพยพของระบบงานนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 Segment ได้แก่ ผสมผสาน เป็นการทำงานแบบประกอบร่างไปด้วยกัน ร่วมมือร่วมใจกัน หรือ Cooperation เป็นการทำงานแบบเดินไปด้วยกัน และ

การส่งต่อ เป็นการมอบหมายงานแบบ 100 % ทั้งนี้รูปแบบการทำงานดังกล่าวอาจใช้ได้กับภาคเอกชนได้ด้วย ในฐานะโมเดลการทำงาน ตัวอย่างเช่น การทำงานกับทางคัดสรรและเบลลินี่พรีเมี่ยมคาเฟ่ Bellinee's Bake & Brew อาจใช้วิธีการทำงานแบบส่งต่อ เป็นต้น ประการที่ 3 งานวิจัยยังไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อหน่วยงานในภาคเอกชน หรือ หน่วยงานในภาคส่วนอื่น ๆ ที่มิใช่กรมพินิจฯ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานในเรื่องนี้ จะได้รับสิทธิประโยชน์อะไรบ้าง มีข้อดี – ข้อเสียอย่างไร ทั้งนี้จะต้องทำการพิจารณาให้ครอบคลุมในทุกมิติด้วย รวมไปถึงต้องทำการศึกษาว่าอะไรคือสิ่งที่หน่วยงานที่เข้าร่วมควรจะได้รับ ได้รับอยู่แล้ว หรือ ไม่ต้องให้อะไรก็ได้ ซึ่งการศึกษานี้จะนำไปสู่ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างแรงจูงใจ/แนวโน้มให้ทุกฝ่ายมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ประการที่ 4 งานวิจัยยังไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าอะไรคือปัจจัยที่ทำให้หน่วยงานเหล่านี้มีความยั่งยืน มีความเชื่อมั่นและเลือกที่จะดำเนินการเช่นนั้นต่อไปเรื่อย ๆ ประโยชน์ของผู้ที่ทำงานเรื่องนี้คืออะไร ผู้ประกอบการได้รับอะไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์และออกแบบในการชัดจูง/แนวโน้ม/สร้างความร่วมมือร่วมใจกัน ประการที่ 5 ระเบียบที่ต้องการจัดทำขึ้นนี้มีไว้ใช้กับกรมพินิจฯ ไม่ได้นำไปใช้กับหน่วยงานอื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กรมพินิจฯ สามารถสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ไม่ใช่การให้หน่วยงานมาขอรับอะไรจากกรมพินิจฯ เพราะในปัจจุบันหน่วยงานก็ไม่ได้มาขออะไรอยู่แล้ว แต่เมื่อยกระเบียบไปตั้งกลับกลายเป็นว่าหน่วยงานต้องเข้ามาหากรมพินิจฯ ทำให้เรื่องราวมันกลับหัวหลับหางกัน ส่งผลทำให้ทฤษฎีตั้งต้นผิดพลาดหากให้ความสนใจเรื่องระเบียบเพื่อใช้กำกับดูแลหน่วยงานอื่น การดึงงบประมาณไปสนับสนุนส่วนงานหนึ่ง ๆ จำเป็นต้องมีระเบียบ มีกฎหมาย ไม่สามารถดำเนินการได้ตามใจปรารถนาโดยปราศจากการมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับ กรณีที่เด็กและเยาวชนมีปัญหาที่ต้องได้รับการส่งตัวไปยังศูนย์ฝึกอบรมจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจศาลในการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปยังหน่วยปฏิบัติการต่าง ๆ ดังนั้นเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นในระเบียบจะเกี่ยวข้องกับการทำงานของกรมพินิจฯ เป็นหลัก ไม่ใช่เรื่องที่ต้องมาเป็นภาระของภาคเอกชน รวมถึงกฎหมายที่เกิดขึ้นต้องไม่ใช่กฎหมายอาญา กล่าวคือไม่ต้องตีความโดยเคร่งครัด สามารถตีความได้อย่างกว้าง เพื่อให้สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพราะระเบียบที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอย่างดีที่สะท้อนว่าหน่วยงานต้องการที่จะเข้าร่วมกับกรมพินิจฯ หรือไม่ หรือไม่อยากที่จะทำงานกับกรมพินิจฯ อีกเลย ประการที่ 6 ต้องไม่ใช้คำว่า "การถ่ายโอนภารกิจ" เพราะเป็นคำที่ให้ความหมายที่สร้างการรับรู้ในเชิงที่เป็นภาระ แม้อาจเป็นคำทางการที่ใช้ในการกำหนดวิธีการของส่วนราชการด้วยกัน แต่ในมุมมองส่วนตัวมองว่า การดำเนินงานนี้ไม่ได้เป็นการถ่ายโอนภารกิจไปให้กับภาคประชาสังคมหรือภาคส่วนอื่น ๆ แต่อย่างใด หากแต่เป็นการขอความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานช่วยเหลือ ดูแล บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย อาจเป็นความสามารถหรือความตั้งใจที่จะสรรสร้างสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้นเรื่องคำว่า "การถ่ายโอน" จำเป็นต้องมีการหารือร่วมกันและบัญญัติคำขึ้นมาใหม่ ดังเช่นที่ก่อนหน้านี้ใช้คำเรียกแทนสถานต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นว่า สถานฝึกอบรมเอกชน เพราะต้องการให้ทุกฝ่าย

เข้าใจตรงกันเท่านั้น แต่สิ่งนั้นจะไม่ใช่ศูนย์ฝึกอบรม เพราะหน่วยงาน/องค์กรเหล่านี้มีคุณค่ามากกว่าคำว่าศูนย์ฝึก อาจจะอยู่ในระดับเดียวกับคำว่าสถาบัน/องค์กรก็ว่าได้ ชื่อเรียกนี้ก็จะช่วยยกระดับคุณค่าทางจิตใจ หรือคุณค่าทางสังคม ประการที่ 7 เห็นด้วยกับมูลนิธิบ้านพระพรในเรื่องการสนับสนุนร่วมกัน การจ้างวิทยากรมาสอนเด็กเพียงคนเดียวย่อมไม่คุ้มค่าแน่ ดังนั้นการทำให้การลงทุนนี้คุ้มค่าจึงเป็นหน้าที่ของกรมพินิจฯ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่หน่วยงานไม่ได้มีความชำนาญทางด้านกีฬา แต่กรมพินิจฯ มีศูนย์ฝึกกีฬาเฉพาะทาง และสามารถประสานขอความร่วมมือจากองค์กรที่มีความรู้ความสามารถในด้านนั้นได้ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้จึงเป็นการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้เสนอให้กรมพินิจฯ ต้องดำเนินการเป็นผู้ประสานและส่งต่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ประการที่ 8 แผนการดำเนินงานระยะยาว 5 ปี ควรใส่รายละเอียดเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานให้มากขึ้น และเป็นแผนการดำเนินงานเพื่อให้ก่อให้เกิดระบบงานที่มีคุณค่า ควรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สถานประกอบการโดยการระบุว่าในขณะนี้การดำเนินการอยู่ในจุดใด นอกจากนี้ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ความคาดหวังของกรมพินิจฯ มีมากกว่าที่นำเสนอต่อสังคมที่บอกว่า “เป็นไปเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ” หากแต่คาดหวังว่า “ถ้าเด็กคนนั้นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า เราจะไม่จำเป็นต้องไปคำนึงถึงการกระทำผิดซ้ำเลย มันจะส่งต่อความมีคุณค่าต่อกันไปยังลูกและครอบครัว”

ตัวแทนทีมวิจัย กล่าวว่า คำชี้แจงหรือเรื่องที่ท่านอธิบดีกรมพินิจฯ กล่าวถึงทำให้ทีมวิจัยรู้สึกสบายใจมากขึ้น เพราะทีมวิจัยก็ได้ตั้งคำถามกับหัวข้อการถ่ายโอนภารกิจอยู่พอสมควร เรื่องที่ท่านได้กล่าวถึงนั้นชี้ให้เห็นแนวทางในการทำวิจัยที่ต้องศึกษาและวิเคราะห์ในส่วนของปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานนำรองแต่ละแห่ง และมีอีกหลายเรื่องที่เมื่อท่านได้กล่าวถึงแล้ว ทำให้เกิดข้อชวนคิดเกี่ยวกับข้อจำกัดที่พวกเราค้นพบในการทำงานกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งทางทีมวิจัยจะทำการเขียนลงในรายงานเพิ่มเติมด้วย นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าระเบียบที่ต้องการให้เกิดขึ้นนี้ เป็นระเบียบเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุน ไม่ใช่ระเบียบที่เต็มไปด้วยการครอบงำแต่อย่างใด

คุณกวิฐาร์พรณ์ จาตุรงค์ภากร ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปส่วนงานมาตรฐานสินค้าการบริการและกิจกรรมพิเศษ ตัวแทนจาก คัดสรรและเบลลินี่พรีเมี่ยมคาเฟ่ Bellinee’s Bake & Brew กล่าวเพิ่มเติมว่า ขอให้กำลังใจกับทีมวิจัยในการดำเนินงาน ซึ่งจากการฟังการวิพากษ์ที่ผ่านมาทำให้เกิดการสะท้อนคิดและพบว่า แม้หน่วยงานจะทำงานร่วมกับกรมพินิจฯ อยู่บ่อยครั้ง แต่หน่วยงานยังไม่มีแผนการทำงานร่วมกับกรมพินิจฯ ที่แสดงระบบการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบครบทั้งวงจร ทำให้เกิดแผนงานที่จะกลับไปทบทวนและเรียงร้อยกระบวนการทำงานเหล่านั้นอีกครั้ง

คุณวัชริน แม่นยำ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านสิรินธร ให้ความเห็นว่า ตนเอง เห็นด้วยกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกในเรื่องสถานแนะนำทางจิต การผลักดันให้มีโปรแกรม/กิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะการเป็นพ่อและแม่ที่ดีของลูก หมายรวมถึงการเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เพราะปัจจุบันปัจจัยเสี่ยงอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเลือกที่จะกระทำผิดซ้ำ คือ ภาวะทางจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ทำให้ถูกชักจูงได้ง่ายโดยเฉพาะจากเพื่อน รวมไปถึงเรื่องของสัมพันธภาพในครอบครัวด้วย ดังนั้นการหยิบยกความรู้ความเข้าใจด้านทักษะชีวิตที่เน้นให้เกิดการส่งเสริมในเรื่องของทักษะการเป็นพ่อและแม่ที่ดีของลูก การเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์แนะนำทางจิต ที่เด็กและเยาวชนจากสถานต่าง ๆ ต้องผ่านการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรนี้ด้วย ซึ่งนับว่าเป็นการบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน ทั้งนี้ยังชวนคิดอีกว่าในแง่ของทักษะด้านวิชาชีพยังมีการ Upskill และ Reskill แล้วในแง่ของทักษะชีวิตมีการ Upskill และ Reskill บ้างหรือไม่ หากเด็กคนหนึ่งที่ทั้งโลกเคยพบเจอและใช้ชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมเชิงลบมาตลอด ไม่เคยพบเจอหรือเรียนรู้ว่าทักษะในการเลือกและตัดสินใจดำเนินชีวิตอยู่นั้นเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เมื่อตนเองเติบโตและก้าวไปเป็นพ่อหรือแม่ของเด็ก แม้พวกเขาจะอยากเป็นพ่อหรือแม่ที่ดีของลูก แต่กลับไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เลย ดังนั้นการทำให้เกิดศูนย์ในลักษณะที่กล่าวมานี้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชน

ตัวแทนทีมวิจัย กล่าวชี้แจงว่า ได้มีการทวงถามหลักสูตรนี้ในสถานบันการศึกษา เพราะ แท้จริงแล้วเป็นเรื่องที่กล่าวถึงการส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ที่ต้องเน้นให้เกิดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา การให้วิธีคิดเรื่องความเป็นมนุษย์กับเด็ก การให้คุณค่าในเนื้อตัวร่างกาย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากไม่ได้เป็นเพียงการบอกสอนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ แต่ยังหมายรวมถึงการสอนให้เด็กมีวิธีคิด และให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยอาทิ การให้คุณค่ากับตนเอง การให้คุณค่ากับผู้อื่น ทั้งนี้องค์กรที่ทำงานเรื่องการส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคมจะมีหลักสูตรจำพวกนี้อยู่ และยังกล่าวปิดท้ายอีกว่า เห็นด้วยกับผู้อำนาวยการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านสิรินธรเรื่องการจัดให้มีศูนย์แนะนำทางจิตที่มีหลักสูตรเสริมทักษะชีวิต

<u>เรื่องที่ 3 เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา</u>

คุณควองปิง เดวิด ลี ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ ตัวแทนจาก ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ กล่าวว่า (1) ข้อมูลตัวเลขงบประมาณที่แสดงในที่ประชุมเป็นเพียงการประมาณการบางส่วนเท่านั้น ในกรณีที่การจัดสรรงบประมาณเป็นเงินสนุนรายหน่วยงานจะมีการระบุและจำแนกค่าใช้จ่ายในส่วนของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลากรแยกออกจากค่าใช้จากรายบุคคลของเด็กหรือไม่ (2) ในการกำกับดูแลความเป็นมาตรฐานของหน่วยงาน การปฏิบัติงานนั้นต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับหน่วยงาน หรือ สร้างความเหน็ดเหนื่อยทางใจให้กับองค์กรเครือข่ายนำร่อง ภาระงานนั้นต้องไม่เป็นปัจจัยให้เกิดการลดทอนระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่เข้าไปทำงานอย่าง

ใกล้ชิดกับเด็ก หากเป็นเช่นนั้นจริงการไม่จดทะเบียนจะเป็นผลดีต่อองค์กรเอกชนหรือไม่ เพราะมีอิสระในการดำเนินงานมากกว่า

คุณเจริญชัย คล้ายเมฆ ผู้แทนประธานมูลนิธิบ้านพระพร ตัวแทนจาก มูลนิธิบ้านพระพร กล่าวว่า (1) ควรให้ความสำคัญกับระบบงานด้านเอกสาร เพราะชุดข้อมูลต่าง ๆ ของเด็ก เช่น ประวัติส่วนตัว เป็นต้น ถือเป็นข้อมูลสำคัญในการเชื่อมต่อประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ถึงแม้ว่าการทำงานดังกล่าวอาจจะยุ่งยาก ไปบ้างแต่เชื่อว่าหากมีการดำเนินการพัฒนาระบบการประสานส่งต่อข้อมูลให้เกิดขึ้น จะช่วยให้การดำเนินงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนดียิ่งขึ้น (2) ในการสนับสนุนงบประมาณ กราบเรียนอย่างตรงไปตรงมาว่าในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของมูลนิธิมีความจำเป็นในการใช้งบประมาณที่มากเกินไปกว่าที่ทำการประมาณการตัวเลขงบประมาณของหน่วยงานที่ปรากฏให้ทราบในที่ประชุมก่อนหน้านี้ (13,733 บาท) เนื่องด้วยงบประมาณส่วนใหญ่นำไปใช้จ่ายในส่วนของการจ้างวิทยากรหรือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางในเรื่องที่เด็กและเยาวชนต้องการเรียนรู้ เช่น การจ้างครูมาถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรี ที่แต่เดิมมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายถึง 200,000 บาทต่อเดือน หากแต่เมื่อทำการพูดคุยถึงวัตถุประสงค์ในการจ้างงานที่เป็นไปเพื่อการดำเนินการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทำให้ค่าจ้างลดลงมาเหลือเพียง 50,000 บาท ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ไม่ได้เป็นไปเพื่อของบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม แต่เป็นการเสนอให้มีการส่งตัวเด็กและเยาวชนมายังมูลนิธิบ้านพระพรเพิ่มขึ้น เพราะเมื่อลงทุนหรือเสียงบประมาณไปในส่วนของการจ้างวิทยากรแล้วก็อยากให้งบประมาณที่เสียไปนั้นเสียไปอย่างคุ้มค่ามากที่สุด ทั้งนี้หน่วยงานมีความพร้อมในการรับเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ฯลฯ โดยสามารถรองรับเด็กและเยาวชนได้ประมาณ 50 – 100 คน

เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯกรุงเทพฯ เสนอให้มีการจัดเก็บข้อมูลและสอบถามความคิดเห็นของเด็กในศูนย์ฝึก/สถานพินิจ ว่าต้องการให้มีการดำเนินการหรือช่วยเหลือในเรื่องอะไร อย่างไรบ้าง เพื่อใช้ในการพิจารณาร่วมกับความคิดเห็นที่ได้จากการศึกษาและถอดบทเรียนองค์กรเครือข่ายนำร่องทั้ง 5 หน่วยงานนี้ด้วย เพราะขณะนี้กำลังคิดบนฐานที่จะนำสิ่งต่าง ๆ เข้าไปพัฒนาหรือช่วยเหลือเด็กและเยาวชน แต่ไม่ได้คิดบนฐานที่ว่าเด็กและเยาวชนต้องการการพัฒนาแบบไหน อย่างไร

<u>เรื่องที่ 4 เรื่องอื่น ๆ</u>

พ.ต.ท. วรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประธาน มอบหมายให้ กรมพินิจฯ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับแผนงานเชิงสถิติของวิจัยที่เกิดขึ้นนี้แบบระยะยาว 5 – 10 ปี

ทีมกฎหมายของกรมพินิจฯ กล่าวว่า มาตรา 55 ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวแลวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มีข้อความส่วนหนึ่งระบุว่า “ให้อธิบดีมีอำนาจออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการหรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต” เพราะฉะนั้นจะต้องคำนึงคำว่า “สถานศึกษา” “สถานฝึกอบรม” และ “สถานแนะนำทางจิต” ทั้งนี้ขอความร่วมมือให้ทีมวิจัยช่วยออกแบบและ ให้คำจำกัดความทั้ง 3 คำข้างต้นนี้ ออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ว่าสถานศึกษาเป็นแบบไหน สถานฝึกอบรมเป็นแบบไหน สถานแนะนำทางจิตเป็นแบบไหน ทั้งสามแบบมีความต่างหรือมีความทับซ้อนกันในลักษณะหรือเรื่องใดบ้าง เพราะ ในการเขียนกฎหมายหรือใบอนุญาตจะมีการชี้จำเพาะลงไปด้วย เช่น ใบอนุญาตประเภทสถานศึกษา ใบอนุญาตประเภทสถานฝึกอบรม ใบอนุญาตประเภทสถานแนะนำทางจิต เป็นต้น

4.7 การวิเคราะห์หน่วยงานเครือข่ายนำร่องที่ศึกษาและถอดบทเรียน

จากการศึกษาและถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่งที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต สามารถวิเคราะห์ถึงประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

4.7.1 ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

1.วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จขององค์กร

1.1 ฐานแนวคิดขององค์กร ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีการยึดโยงและให้ความสำคัญกับฐานคำสอนทางการศาสนา นำมามาประยุกต์สร้างการเรียนรู้และการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการมองเห็นตนเองและการพัฒนาตนเองเป็นฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1.2 การให้บริการสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เน้นการได้รับบริการสวัสดิการขั้นพื้นฐาน และสิทธิการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ได้ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้าถึงสิทธิทางการศึกษา ทั้งนี้ยังพบว่า ศูนย์ฯ จะมีการติดตามและประเมินการเรียนรู้เด็กและเยาวชนรายกรณี เพื่อวางแผนการสอนเสริมสำหรับเด็กและเยาวชน

1.3 บุคลากรเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ อยู่กันเป็นครอบครัว และปฏิบัติงานต่อเนื่องมากกว่า 5 ปี ทำให้เข้าใจและปฏิบัติงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างต่อเนื่อง

2. วิเคราะห์แรงจูงใจ สิทธิประโยชน์ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรในการมาร่วมกับกรมพินิจ

2.1 <u>แรงบันดาลใจในการพัฒนาเด็กและเยาวชน</u> ในที่นี้คือ เป้าหมายของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน นั่นคือ “คำสอนพระคัมภีร์ และความเชื่อ สามารถสร้าง

เด็กและเยาวชนให้เข้มแข็ง และคืนกลับสู่ครอบครัวและชุมชนอย่างสำเร็จ ” เป็นแรงขับเคลื่อนปฏิบัติการของศูนย์ฯ

2.2 สิทธิประโยชน์ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในการดูแลของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ ได้รับสิทธิสวัสดิการขั้นพื้นฐาน และเข้าถึงระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ สวัสดิการปัจจัยสี่ สวัสดิการพื้นฐานบนฐานสวัสดิการสังคม 7 ด้าน[2]

2.3 จุดแข็ง ที่เป็นศักยภาพของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่

(1) ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ มีหลักในการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ แนวคิด Holistic Transformation Program โดยเน้นการจัดการศึกษาที่ไม่ผลักเด็กออกนอกระบบ มุ่งเสริมสร้างการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนในฐานะ “การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน/สังคมนั้น ๆ ” นั้นคือ การสร้างตัวตนที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

(2) เน้นสร้างการตระหนักรู้และรับรู้ถึง “การเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน และสังคม” ผ่านการเรียนรู้ “การให้ การให้อภัย การแบ่งปัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” โดยการทำงานแบบบริการสังคมต่างๆ เป็นกระบวนการเรื่องการสร้างการหล่อหลอมจิตวิญญาณตัวเองด้วยส่วนหนึ่ง

(3) เน้นเสริมสร้างจิตวิญญาณ ผ่านศาสนาเป็นตัวผลักดันและสร้างแรงบันดาลให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชน นั่นคือ ปฏิบัติการที่ทำให้เด็กและเยาวชนเผชิญหน้าและยอมรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสร้างการเรียนรู้ชีวิตใหม่ของตน โดยการส่งเสริมให้เกิดการกำหนดและการวางเป้าหมายชีวิต การให้ความหมายใหม่ของชีวิตตนเอง โดยเปิดโลกทัศน์เสริมสร้างมุมมองใหม่ และแนวทางการพัฒนาชีวิตใหม่ของตนเอง ตรงนี้ถือเป็นการฝึกทักษะชีวิตในการมองตัวเองอย่างมีคุณค่า

(4) การพัฒนาเด็กและเยาวชน มีกระบวนการหล่อหลอมจิตวิญญาณใหม่ของเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องของกรให้ชีวิตตนเองเชื่อมตัวเองกับสังคมใหม่ ตรงนี้คือ บทเรียนรู้สำคัญของการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่า จุดเชื่อมโยง คือ ความเชื่อและศรัทธาร่วมกัน ใน “ความรักของพระเจ้า” ที่เป็นยึดโยงการมีตัวตนกับการเป็นส่วนหนึ่งของโลก นั่นคือ การสร้างความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งทุกอย่าง นี่คือหลักสำคัญของปฏิบัติการของศูนย์ฯ ด้วยการบ่มเพาะการเป็นส่วนหนึ่งที่เริ่มจากความเป็นครอบครัวเชื่อมโยงความเป็นมนุษย์และหนุนด้วยความรักในการเป็นมนุษย์ อันเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญ

(5) บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของศูนย์มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการให้บริการ มีการจัดสรรรบทบาทหน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชน และพบว่า มีการจ้างเจ้าหน้าที่เป็นครอบครัว ทั้งสามี ภรรยา ทำให้เจ้าหน้าที่แต่ละมีอายุการทำงานในองค์กรค่อนข้างต่อเนื่องและยาวนาน

2.4 จุดอ่อน : ข้อจำกัดและข้อสังเกตุในมิติต่างๆ

---

[2] สวัสดิการสังคม 7 ประเภท ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ ความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต การมีอาชีพ-การมีรายได้ ที่อยู่อาศัย บริการสังคม และนันทนาการ

(1) ศูนย์ฯ รับและให้บริการแก่เด็กและเยาวชนเพศชายเป็นหลัก ซึ่งยังมิได้เปิดรับและให้บริการแก่เด็กและเยาวชนที่เป็นเพศหญิง

(2) บริบทของศูนย์ฯ มีความเฉพาะและสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนบางลักษณะ ทั้งด้วยรูปแบบวิถีชีวิต วัฒนธรรม และสภาพทางกายภาพต่าง ๆ แม้ศูนย์ฯ จะไม่เลือกปฏิบัติในการรับเด็กและเยาวชน แต่เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีการประเมินร่วมด้วย

3. ปัจจัยความเชื่อมั่น ความยั่งยืน ในการดำเนินงานร่วมกัน

3.1 ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีความพร้อมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชน และมีประสบการณ์ที่ในการให้บริการและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนมาอย่างยาวนาน

3.2 ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและยกระดับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ทั้งในมิติการพัฒนาความรู้ทักษะในการพัฒนาและเด็กและเยาวชน การเป็นเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน

4.7.2 วัดโนนสว่าง

1.วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จขององค์กร

1.1 ทุนพื้นฐานที่มีส่วนขับเคลื่อนการทำงานของวัดโนนสว่างจนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย 4 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

1.1.1 ทุนทางกายภาพ (Physical capital) เป็นทุนที่จับต้องได้ เป็นสิ่งของที่ธรรมชาติสร้างหรือเป็นสิ่งที่หลวงพ่อเจริญสร้างขึ้นมา กล่าวคือ ในชุมชนและในวัดโนนสว่างประกอบด้วยสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต หรือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตที่สนับสนุนการใช้ชีวิตของประชาชนและของเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการนี้ ได้แก่ โบราณวัตถุ โบราณสถาน หรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ประกอบด้วยพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศูนย์การเรียนรู้การทอผ้าของชุมชน ที่พร้อมเป็นสิ่งแวดล้อมอันสร้างสรรค์กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

1.1.2 ทุนมนุษย์ (Human capital) ซึ่งเป็นทุนที่ได้มาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อาทิ การศึกษา ประสบการณ์ และทักษะ กล่าวคือ หลวงพ่อเจริญได้ใช้ทุนมนุษย์เป็นแนวทางในการขัดเกลาให้เด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในทางที่ดี โดยมี 2 แนวทาง ได้แก่

(1) <u>เรื่องของคุณธรรมและความดี</u> ซึ่งเป็นหลักพระพุทธศาสนาที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงและจับต้องได้ โดยผ่านการฟังเทศน์ ฟังธรรม นั่งสมาธิ ทำหน้าที่เป็นเด็กวัด เป็นต้น เป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กและเยาวชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างแท้จริง จนเป็นกิจวัตร

ประจำวันและเกิดความเคยชินที่จะปฏิบัติ และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของตนเองในเวลาต่อมา

(2) <u>ภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถ</u> ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจารีตประเพณีวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของบรรพบุรุษที่สั่งสมและสืบทอดมา นับวันก็เริ่มจะสูญหายหลงลืมกันไป โดยหลวงพ่อเจริญ ได้นำภูมิปัญญาตีกลองและรำประกอบท่าทางมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยกำลังเจริญเติบโต มีพลัง และต้องการใช้พลังกำลังกายช่วยในการออกกำลังกายให้แข็งแรง รวมถึงกำลังใจที่ภาคภูมิใจของเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย

1.1.3 ทุนสังคม (Social capital) สิ่งนี้คือทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมและการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ได้แก่

(1) *ความสมานฉันท์สามัคคี*ของผู้นำชุมชนกับชาวบ้านในชุมชนที่อยู่ใน ต.หนองหมากหญ้า อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี อันเป็นที่ตั้งของวัดโนนสว่าง

(2) *การรวมกลุ่มเป็นองค์กรเครือข่าย*ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับการดูแลอย่างดี รวมถึงหน่วยงานราชการและสถานประกอบการเอกชนต่างก็พร้อมใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเด็กและเยาวชน เช่น หน่วยงานเอกชนรับเข้าทำงาน ชาวบ้านรวมกลุ่มกันในเรื่องของการทอผ้าเป็นอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

(3) *สถาบันในสังคมวัฒนธรรม*ทั้งสถาบันด้านการศึกษา สถาบันด้านวัฒนธรรม ที่ร่วมลงนามทำข้อตกลงกัน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น ต่างร่วมกันต่อยอดความรู้ทางวิชาการที่มีความเหมาะสมและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ต่อเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม

1.1.4 ทุนการเงิน กล่าวคือ หลวงพ่อเจริญมีลูกศิษย์ให้ความเคารพศรัทธาเป็นจำนวนมาก ย่อมแสดงให้เห็นถึง*ความไว้เนื้อเชื่อใจ (Trust)* เพราะความไว้เนื้อเชื่อใจเป็นองค์ประกอบหนึ่งหรือแม้กระทั่งถูกจัดให้เป็นตัวแทนของทุนทางสังคมเลยทีเดียว หากไม่มีความไว้เนื้อเชื่อใจกันแล้ว มนุษย์ก็คงจะไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือทำงานร่วมกันได้ ซึ่งส่งผลดีในด้านการที่จะส่งเสริมกัน ทำให้ศรัทธาญาติโยมบริจาคทำบุญกับวัดโนนสว่าง ซึ่งทำให้หลวงพ่อเจริญสามารถนำเงินทำบุญเหล่านั้น มาดูแลในเรื่องต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างไม่ลำบากในเรื่องของความขัดสนเงินทอง เช่น อาหาร 3 มื้อ ซึ่งเด็กและเยาวชนสามารถรับประทานได้จนอิ่ม เนื่องจากเป็นวัยกำลังเจริญเติบโต เป็นต้น

1.2 แนวคิด “บวร” (บ้าน - วัด - โรงเรียน)

แนวคิดความร่วมมือกัน ระหว่าง “บวร” เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่เกิดจากการยอมรับซึ่งกันและกันของคน

ในชุมชน กลุ่มองค์กร ที่มีความสัมพันธ์ต่อกันมาอย่างยาวนาน โดยชุมชนโนนสว่างมี “บวร” ประกอบด้วย 1) สถาบันทางสังคม (บ้าน) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน สังกัดกรมพินิจฯ กระทรวงยุติธรรม รวมทั้งระบบกลไกในการบริหารที่มาจากรัฐในรูปอื่นๆ ที่จะพัฒนาทางด้านสภาพแวดล้อมภายใต้ความศรัทธาและศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนานภายในหมู่บ้านหรือชุมชน อันเป็นสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยขัดเกลาจิตใจและร่างกายให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน 2) สถาบันศาสนา (วัดโนนสว่าง) เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนที่นับถือพระพุทธศาสนา นอกจากนั้นยังมี “หลวงพ่อเจริญ” เป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาของญาติโยม เป็นที่ยึดเนี่ยวจิตใจของชาวบ้านในชุมชนโนนสว่าง เด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป นอกจากวัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีการและปฏิบัติศาสนพิธีในพระพุทธศาสนาแล้ว ยังเป็นสถานที่ศึกษาพระธรรมปฏิบัติธรรม ยังเป็นสถานที่จัดกิจกรรมของคนในชุมชนอีกด้วย รวมถึงยังเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้ในมิติต่างๆ และให้การดูแลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของกรมพินิจฯ อีกด้วย 3) สถาบันการศึกษา ในการดูแลเด็กและเยาวชนภายใต้โครงการนี้ ยังมีการศึกษานอกระบบในระดับมัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมถึงองค์กรทางการศึกษาอื่นๆ ที่มีส่วนในการให้ความดูแลเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนได้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจและนำความรู้ในมิติต่างๆ ไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับวัย มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไปภายหลังเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัว ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่มุ่งหวังประโยชน์ในระยะยาวอีกด้วย

2. วิเคราะห์แรงจูงใจ สิทธิประโยชน์ จุดแข็ง/จุดอ่อนขององค์กรในการมาร่วมกับกรมพินิจฯ

1) *ความมุ่งมั่น (Striveness)* ของหลวงพ่อเจริญ ในการดำเนินงานตามโครงการนี้ตามแนวทางของการใช้เรื่องของฐานคิดพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจให้เกิดขึ้นในหัวใจของเด็กและเยาวชนให้มี*ความต่อเนื่อง* ซึ่งหลวงพ่อเจริญมีความตั้งใจจริงและได้ใช้แนวทางในเรื่องของความเข้าใจและการมอบโอกาสให้เด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม

2) มิติเครือข่าย (Network) เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงกลุ่ม องค์กร และชุมชนเข้าหากัน โดยสามารถสร้างให้เกิดการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพในการขัดเกลาดูแลเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ซึ่งวัดโนนสว่างก็เป็น 1ในเครือข่ายการทำงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อสานพลังการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน

3) มิติความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งเดียวกัน (Trust and Solidarity) เป็นความเชื่อที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้มีให้กับบุคคลอื่น ด้านความซื่อสัตย์ การไม่ทำร้ายหรือเอาเปรียบ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีๆ ต่อกัน เกิดความตั้งใจที่จะทำสิ่งดีๆ ให้กัน ให้ความร่วมมือในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยใจจริง กล่าวคือ หลวงพ่อเจริญและพระพี่เลี้ยงต่างให้ความเอาใจใส่ดูและเด็กและเยาวชนด้วยความรัก ความเมตตาที่มีแต่ความปรารถนาดีมอบให้ จนเกิดเป็นความผูกพันต่อกันระหว่าง “เด็กและ

เยาวชนกับพระ” เพราะเมื่อบุคคล ชุมชน สังคม มีความไว้วางใจกันก็เป็นที่มาของความสุขในการดำเนินชีวิตที่ไม่ต้องหวาดระแวงต่อคนรอบข้าง ว่าจะทำร้าย หรือเกิดสิ่งที่ไม่ดีกับตน ครอบครัว สังคม กล่าวคือ ชาวบ้านและผู้นำชุมชนต่างก็ให้ความเอ็นดูกับเด็กและเยาวชน คิดว่าเด็กและเยาวชนเปรียบเสมือนลูกหลานของตนเอง และพร้อมให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม เพื่อคืนเยาวชนคนดีสู่สังคม

ความไว้วางใจเป็นหัวใจหรือรากฐานที่ทำให้เกิดความรัก ความอบอุ่น เกิดความมั่นใจและเชื่อใจกับสิ่งที่ทำจึงทำให้คนนั้นประสบความสำเร็จ จนทำให้หลวงพ่อเจริญได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชนนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้โครงการนี้บรรลุผลสำเร็จในการดูแลให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้ต่อไปอย่างดี

4) *มิติกิจกรรมและความร่วมมือ (Collective Action and Cooperation)* เป็นการให้เด็กและเยาวชน วัดโนนสว่าง ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน สถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนฯ ผู้แทนภาคสาธารณะ จิตอาสา หน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ปัญหา หรือความสนใจ และเรียนรู้วิธีการเพื่อให้สามารถปฏิบัติหรือทำให้ดีขึ้นกว่าเดิม เป็นการแลกเปลี่ยน และสร้างทักษะ สร้างความรู้ และความเชี่ยวชาญให้เกิดขึ้นในกลุ่มและชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาระดับความสัมพันธ์และความสุขที่สมาชิกในชุมชน เห็นคุณค่าทางร่างกายและจิตใจซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตในชุมชน ร่วมกิจกรรมกับชุมชน และดำรงชีวิตอยู่กับชุมชนได้ด้วยความรู้สึกที่มั่นคงและมีความผูกพันต่อวัดโนนสว่าง และชุมชน ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในหัวใจของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนมีหลัก มีที่พึ่งที่เขาสามารถยึดเหนี่ยวทางจิต หากเขาเผชิญปัญหาในอนาคต ซึ่งพบว่าเมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวแล้ว เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ช่วยงานที่วัดโนนสว่างต่อได้ ในมิติของการเป็นเด็กวัด หรือศึกษาต่อ เป็นต้น หรือแม้กระทั่งก็มีเด็กและเยาวชนกลับมาเยี่ยมเยียนคนในชุมชนเหล่านี้ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นพ่อแม่ของพวกเขา ซึ่งพวกเขาต่างก็นับถือชาวบ้านเหล่านี้เป็นพ่อแม่ของเขาเช่นเดียวกัน

5) *มิติความสมานฉันท์ทางสังคม (Social Cohesion and Inclusion)* การที่เด็กและเยาวชนที่ได้รับการดูแลจากวัดโนนสว่างอย่างเป็นระบบของทางวัดนั้น พบว่าความสมานฉันท์และความเอื้ออาทรต่อกันระหว่าง “พระกับเด็กและเยาวชน” ผ่านความรัก ความเมตตา ที่เด็กและเยาวชนสัมผัสได้ถึงความอบอุ่น ความผูกพันนั้น มีความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในทางที่ดีของเด็กและเยาวชน

ซึ่งวัดโนนสว่างได้สร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ กับการพัฒนาสังคมและชุมชนที่มีคุณภาพ เป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับเด็กและเยาวชน มีการนำศิลปวัฒนธรรมมาต่อยอดให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามช่วงวัย ทำให้เด็กและเยาวชนมีข้อท้าทายต่อการเรียนรู้ใหม่ๆ จากการตีกลองยาว จากการทอผ้า ซึ่งหาไม่ได้จากภายนอกหากไม่ได้มาอยู่ที่วัดโนนสว่างแห่งนี้ ซึ่งเด็กและเยาวชนร่วมกันรับหน้าที่อันสำคัญและยิ่งใหญ่ที่จะช่วยกันฟื้นฟูกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม การเสียสละเพื่อส่วนรวมและมีจิตสำนึกสาธารณะ

เมื่อมีการจัดงานขึ้นที่วัดโนนสว่าง เด็กและเยาวชนต่างก็จะพร้อมใจกันช่วยงานกันอย่างแข็งขัน อาทิ ขนเต็นท์ กางเต็นท์ จัดโต๊ะ จัดเก้าอี้ จีบผ้า และตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม เป็นต้น

6) มิติด้านข่าวสารและการสื่อสาร (Information and Communication) เป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวของหลวงพ่อเจริญ ทั้งมิติด้านสมุนไพรการรักษาพยาบาล มิติด้านศิลปวัฒนธรรมการตีกลองยาว เป็นต้น ยังไม่ได้นำมาจัดเก็บรวบรวม เพื่อนำไปขยายต่อและใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อไป เกรงว่าหากนานวันเข้าสิ่งต่างๆ ที่เป็นความรู้ทรงคุณค่าเหล่านี้ก็จะสูญหายไปด้วยเช่นเดียวกัน

3. ปัจจัยความเชื่อมั่น ความยั่งยืนในการดำเนินงานร่วมกัน

1) หลวงพ่อเจริญ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่มีศักยภาพ เป็นศูนย์รวมจิตใจ พลังศรัทธา ที่ประชาชนต่างให้ความเคารพ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ
2) เครือข่ายที่มีความรู้หลากหลาย ทั้งที่ลงนาม MOU และไม่ได้ลงนาม MOU ต่างให้ความร่วมมือสนับสนุนโครงการนี้ เป็นอย่างดี
3) ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ มีภาวะความเป็นผู้นำ สามารถนำพาให้ชาวบ้านและชุมชน ทำงานร่วมกันกับวัดโนนสว่าง และสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนฯ ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนชุมชนมีความเข้มแข็ง
4) การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับเปลี่ยนแนวทางในการดูแลเด็กและเยาวชนให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม
5) การประสานความร่วมมือ โดยการสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานทุกระดับและหน่วยงานอื่นๆ ในลักษณะการพึ่งพาอาศัยกันและกัน เช่น การระดมทุน และประสานการใช้ทรัพยากร เป็นต้น
6) การประชาสัมพันธ์ กล่าวคือการประชาสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะก่อให้เกิดความร่วมมือและความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกฝ่าย อาทิ การเผยแพร่ความสามารถของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถในเชิงวิชาการ ในเชิงศิลปะการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาจากวัดโนนสว่าง
7) การติดตาม (Monitoring) และการประเมินผล (Evaluation) กล่าวคือการติดตามควรมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมให้ได้มากที่สุด การดำเนินงาน (Process) และผลการดำเนินงาน (Output) เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ สำหรับการกำกับ ทบทวน และแก้ไขปัญหาขณะดำเนินโครงการ รวมถึงการประเมินโครงการควรมีกระบวนการตรวจสอบและตัดสินคุณค่า เกี่ยวกับศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการพัฒนาจากวัดโนนสว่าง ว่าไม่ได้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก เป็นต้น

4.7.3 มูลนิธิบ้านพระพร

1. วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จขององค์กร

1.1 วัฒนธรรมและพฤติกรรมของคนในองค์กร

มูลนิธิบ้านพระพรเป็นองค์กรคริสเตียนเพื่อการพัฒนาชีวิต ซึ่งอุดมการณ์การก่อตั้งองค์กรมีความชัดเจนในการช่วยเหลือ พัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตอย่างปกติได้โดยเน้นการพัฒนาด้านการศึกษาและอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

ด้วยค่านิยมขององค์กรดังที่กล่าวมาส่งผลให้องค์กรมีความมุ่งมั่นและมีเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนเสมอมา บุคลากรในองค์กรต่างมีความศรัทธาต่อหลักการของศาสนาตามวิถีของคริสตชนที่เชื่อในความรักและความเมตตาและพระคุณของพระเจ้า ที่ได้กำหนดให้มูลนิธิร่วมดำเนินพันธกิจเยาวชนจากสถานพินิจ ฯ ผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ และเด็กติดผู้ต้องขัง กลายเป็นแนวทางในการดำเนินงานและเป็นกรอบปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร จากความเชื่อมั่นศรัทธาในคำสอนตลอดจนความเชื่อในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของตนที่ได้รับจากพระเจ้าได้ผลักดันและชี้นำให้ผู้ปฏิบัติงานทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มกำลังความสามารถ และด้วยความรู้สึกที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตาอย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่าแม้การทำงานจะเป็นงานที่ยากลำบากและค่าตอบแทนไม่ได้สูงแต่บุคลากรในองค์กรมีความทุ่มเท ตั้งใจและเต็มใจทำงานอย่างเต็มที่ โดยคำนึงถึงชีวิตที่ดีขึ้นของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรเช่นนี้ นับเป็นจุดแข็งในการสร้างเอกภาพให้กับมูลนิธิ ฯ อันจะส่งผลในทางบวกให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ได้เข้ามาอยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิบ้านพระพร

1.2 ผู้นำ และการสร้างกลยุทธ์

ผู้บริหารของมูลนิธิบ้านพระพรมีความเชื่อในคุณค่าของคนและความรู้ที่มีในองค์กร ซึ่งจากการดำเนินงานกว่า 40 ปีที่ผ่านมา เป็นการสั่งสมประสบการณ์ องค์ความรู้ด้านการทำงานกับกลุ่มเด็ก เยาวชนจากสถานพินิจ และศูนย์ฝึก ฯ ซึ่งความเข้าใจในลักษณะของปัญหาและพันธะกิจขององค์กร เป็นส่วนสำคัญที่ผู้นำหรือผู้บริหารมูลนิธิใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นมืออาชีพในด้านต่างๆให้เกิดขึ้น ค้นหากระบวนการทำงานที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ให้สอดคล้องกับศักยภาพขององค์กร นำมาสู่การกำหนดทิศทางในการพัฒนาระบบ วางกลยุทธ์ในการจัดทำระบบการ ดำเนินการของมูลนิธิจนประสพผลสัมฤทธิ์ เช่น การมุ่งเน้นความเป็นเลิศในการพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมเยาวชนให้มีทักษะที่เหมาะสมในรายบุคคล การพัฒนาการเป็นองค์กรธุรกิจเพื่อสังคมเพื่อเป็นพื้นที่การสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเป้นหมายที่อยู่ในมูลนิธิ เป็นต้น

1.3 เทคโนโลยี

ความพร้อมของอุปกรณ์ทันสมัยของเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนการทำงานและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน จะเห็นได้ว่าหน่วยฝึกอาชีพที่นี่จะเน้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสูง ฉะนั้นเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมีความทันสมัย เช่น ห้องทำกีตาร์ Handmade ที่ควบคุมอุณหภูมิ เพื่อป้องกันการยืด-หดตัวของไม้ที่ใช้ทำกีตาร์ โรงเลี้ยงจิ้งหรีดที่ได้มาตรฐาน GAP ที่สามารถเพราะเลี้ยงจิ้งหรีดที่มีคุณภาพจนไปถึงผลิตน้ำพริกจิ้งหรีดแบรนด์ “บ้านฉัน” ที่ได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคอย่างมาก ซึ่งมาตรฐานของเทคโนโลยีไปจนถึงเรื่ององค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพที่ทันยุคสมัย นับเป็นจุดแข็งสำคัญที่ทำให้มูลนิธิได้รับการยอมรับจากสังคม สร้างงานสร้างอาชีพได้อย่างแท้จริงและสร้างความภาคภูมิใจให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการอบรมและเรียนรู้อาชีพที่นี่

1.4 โครงสร้างพื้นฐาน

มูลนิธิบ้านพระพร นับเป็นศูนย์พักพิงและฝึกอาชีพที่ได้มาตรฐานด้วย โครงสร้างพื้นฐานที่ครบครัน อาคารสถานที่ถูกจัดสรรได้อย่างเป็นสัดส่วน ทั้งหอพัก หน่วยฝึกอบรมอาชีพ ศูนย์จำหน่ายสินค้า อาคารสำนักงาน ห้องประชุม ฯลฯ ซึ่งมีการดูแล ปรับปรุง สถานที่ให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจ ตามยุคสมัย ซึ่งศักยภาพของมูลนิธิ ฯ ในด้านนี้ได้สร้างความเชื่อมมั่นและความน่าเชื่อถือให้กับผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม หน่วยงาน / องค์กรภายนอกที่สนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิโดยเชื่อมั่นว่านอกจากกการพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว การดำรงชีวิตระหว่างที่ฝึกอบรมที่มูลนิธิ ฯ ก็จะได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพเช่นกัน

1.5. องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงานที่ต่อเนื่องยาวนาน

ด้วยประสบการณ์การดำเนินงานด้านการช่วยเหลือและพัฒนาผู้ต้องขัง กว่า 40 ปี ซึ่งนับเป็นองค์กรเอกชนที่ทำงานร่วมกับกรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาอย่างยาวนาน ซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมาองค์กรได้มีการสะสมองค์ความรู้ในการดูแลกลุ่มผู้ต้องขัง เด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาดโดยเน้นกระบวนการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเป็นรายกรณีและกลุ่ม ซึ่งมีการพัฒนาการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบัน อีกทั้งการเป็นองค์กรเอกชนย่อมมีความคล่องตัวและความยืดหยุ่นในการดำเนินงานมากกว่าภาคราชการ การดำเนินงานที่รวดเร็วและทำงานในรูปแบบของการปฏิบัติสู่การวางนโยบายองค์กร (แตกต่างจากการสั่งการจากนโยบายสู่การปฏิบัติ) ส่งผลให้องค์กรได้รับการยอมรับและได้รับรางวัลด้านการพัฒนาสังคมจากหน่วยงานภาครัฐมากมาย

2. วิเคราะห์แรงจูงใจ สิทธิประโยชน์ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรในการมาร่วมกับกรมพินิจ

เนื่องจากมูลนิธิบ้านพระพร เป็นหน่วยงานเอกชนที่มี**ภารกิจและบทบาทหน้าที่หลัก**ในการพัฒนาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด ตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรที่ระบุไว้อย่างชัดเจน (1) เพื่อให้เด็กและ

เยาวชนเห็นคุณค่าในตนเอง อันเกิดจากการส่งเสริมและจัดให้มีการเรียนรู้ทักษะด้านวิชาชีพที่สอดรับกับความสนใจหรือศักยภาพของเด็ก (2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่พ้นโทษมีงานทำและมีรายได้ เลือกที่จะไม่กระทำผิดซ้ำ (3) เพื่อให้เกิดพื้นที่สำหรับใช้ในการปรับตัวของเด็กและเยาวชนในฐานะผู้ประกอบการ พนักงาน หุ้นส่วนธุรกิจ ฯลฯ (4) เพื่อพัฒนาและยกระดับสถานฝึกอบรมไปสู่สถานฟื้นฟูและพัฒนาแบบครบวงจร

ทางมูลนิธิบ้านพระพรมีการดำเนินงานร่วมกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในฐานะเครือข่ายการปฏิบัติงานที่ร่วมพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนอย่างเต็มรูปแบบมาอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมาทางมูลนิธิไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือสิทธิประโยชน์อื่นๆ จากกรมพินิจฯ แต่อย่างใด ซึ่งการปรับรูปแบบของการสนับสนุนเพื่อให้เป็นสถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ในครั้งนี้จะเป็นการกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งทางมูลนิธิ ฯ เชื่อว่าจะเป็นาแนวทางการสนับสนุนการทำงานระหว่างกันและกันอย่างดี

จุดแข็งของการเข้าร่วมเป็นสถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ของกรมพินิจฯ คือ ทางมูลนิธิบ้านพระพรมีความพร้อมในทุกด้าน และมีการดำเนินงานที่ชัดเจนด้านการพัฒนาเด็กและยาวชน ที่สอดคล้องกับกรมพินิจฯ โดยมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งอาจจะไม่ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานที่ได้ทำอยู่แล้ว ในส่วนของ**จุดอ่อน** ที่เป็นข้อห่วงใยคือการจะเข้ามากำกับการดำเนินงานจากกรมพินิจ ฯ จะเป็นการแทรกแซงการดำเนินงานของมูลนิธิ ฯ และสร้างภาระงานเพิ่มขึ้น

3. ปัจจัยความเชื่อมั่น ความยั่งยืน ในการดำเนินงานร่วมกัน

มูลนิธิบ้านพระพร มีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทางของสถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จะเห็นได้ว่าทางมูลนิธิมีการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีความชัดเจนในแนวทางที่ได้ตั้งปณิธานไว้ ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าไม่ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากกรมพินิจ ฯ หรือไม่ก็ตาม มูลนิธิบ้านพระพรจะยังยืนหยัดเป็นองค์กรเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อเด็กและเยาวชนตลอดจนผู้ต้องขัง ต่อไป

4.7.4 Bellinee’s Bake&Brew

1. วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จขององค์กร

1.1 Bellinee’s เป็นธุรกิจหนึ่งที่อยู่ในเครือบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่มีความมั่นคง และน่าเชื่อถือ มีการต่อยอด การเติบโตในระยะยาวที่ยั่งยืน บริษัทมีแผนกลยุทธ์ในการสร้างการเติบโตและผลกำไรอย่างยั่งยืน สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่เพิ่มคุณค่าให้กับลูกค้า และสังคม ผ่านกระบวนการทำงานที่เน้นคุณภาพและความคล่องตัวให้กับองค์กร รวมทั้งสนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาของพนักงาน

1.2 Bellinee’s ให้ความสำคัญกับการสร้างคน สร้างงาน โดยพนักงานทุกคนจะได้รับการ

ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะความรู้และเชี่ยวชาญทุกคน เพื่อให้การส่งมอบสินค้าและบริการให้กับลูกค้าเต็มไปด้วยคุณภาพตรงตามมาตรฐานตามที่กำหนด ภายในมีการจัดการแข่งขัน Barista Championship และ Bakery Creative Championship และส่งแข่งขันต่อเวทีระดับภูมิภาค ประเทศ และโลก ต่อยอดพนักงานมาทำงานด้านอบรมถ่ายทอดความรู้ ปัจจุบันทีมอบรม เป็นผู้ที่ได้รับรางวัลแชมป์บาริสต้าที่ได้รับรางวัลเวทีระดับโลกจาก World Espresso Italiano Champion 2018 ณ มิลาน ประเทศอิตาลี และเวทีประเทศไทย Thailand Espresso Italiano Champion 2016

1.3 มาตรฐานในการขยายสาขา มีทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการบริหารจัดการธุรกิจแฟรนไชส์(Franchise) จากร้าน 7-Eleven ทำให้การขยายสาขาสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย มีมาตรฐานและเร็ว โดยปัจจุบันมีถึง 170 สาขาทั่วประเทศ

1.4 คุณภาพของอาหารและเครื่องดื่มอร่อยและมีความสดใหม่ ในราคาที่จับต้องได้ มีกระบวนการวิจัยและพัฒนา ด้วยทีมผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาร่วมพัฒนาสินค้าและเครื่องดื่ม ให้ความสำคัญตั้งแต่วัตถุดิบแป้งซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักของเบเกอรี่ ที่คัดคุณภาพและนำเข้าจากต่างประเทศ

1.5 ด้านกายภาพ การจัดบรรยากาศร้านออกแบบเป็นสไตล์ยุโรปร่วมสมัย (Contemporary European) สวยงามผสมผสานความเรียบง่ายสมัยใหม่และความคลาสสิคแนวอิตาลีได้อย่างลงตัว ให้ความรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเอง ผ่อนคลาย และอยู่ในแหล่งชุมชนหน่วยงาน และสถานศึกษา

1.6 บริษัทฯ ให้ความสำคัญกับการ พัฒนาทักษะ ส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างรายได้สำหรับเกษตรกร ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)ผู้ประกอบการรายย่อย รวมถึงกลุ่มเปราะบาง ภายใต้กลยุทธ์ 3 ให้“ให้ช่องทาง” “ให้ความรู้” และ“ให้การสนับสนุน”ผ่านโครงการเพื่อสังคมที่หลากหลาย

1.7 ทางบริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน) วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ได้ให้การสนับสนุนและยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษา ส่งเสริมอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษา การฝึกงานด้านการขายปลีกและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ตลอดจนการรองรับการจ้างงานให้กับเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนได้ปรับตัวเข้าสู่สังคมตามเป้าหมายการคืนคนดีสู่สังคมต่อไป

1.8 บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) โดยหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและโครงการต่างๆให้แก่เด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ อาทิ การสนับสนุนการจัดแข่งขันบาริสต้าในโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ ที่จัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 - 2562 อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วประเทศ ในการประกอบอาชีพบาริสต้า ตลอดจนสนับสนุนเงินรางวัลและทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถ ให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต

จนมีการต่อยอดดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น ในปัจจุบัน

1.9 บุคลากรที่เชี่ยวชาญงานร้านกาแฟ และทำงานเพื่อสังคม โดยพบว่า บุคลากรของเบลลินี่ มิได้เน้นการทำงานเชิงธุรกิจเท่านั้น ยังมีการทำกิจกรรมเพื่อสังคมมากมาย และหนึ่งในนั้นคือการให้โอกาสเด็กเยาวชนได้เข้ามาฝึกวิชาชีพด้านกิจการร้านกาแฟ ซึ่งพบว่าบุคลากรที่ดูแลทั้งในระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการต่างมีทัศนคติที่ดี พร้อมสอนงาน และให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน

2. วิเคราะห์แรงจูงใจ สิทธิประโยชน์ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรในการมาร่วมกับกรมพินิจ

2.1 การมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กและเยาวชน และให้โอกาสสร้างคน สร้างอาชีพ สร้างอนาคตแก่เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด ซึ่งพบว่านโยบายบริษัทที่ให้ความสำคัญกับการ พัฒนาทักษะ ส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างรายได้สำหรับเกษตรกร ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)ผู้ประกอบการรายย่อย รวมถึงกลุ่มเปราะบาง ภายใต้กลยุทธ์ 3 ให้“ให้ช่องทาง” “ให้ความรู้” และ“ให้การสนับสนุน”ผ่านโครงการเพื่อสังคมที่หลากหลาย และเห็นได้ชัดว่าบุคลากรของเบลลินี่ มีมุมมอง และทัศนคติที่ดี ที่เน้นการสร้างโอกาส สร้างอนาคตที่ดีแก่เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด ในการเริ่มต้นใหม่

2.2 การมีจุดมุ่งหมาย แรงบันดาลใจในการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด ซึ่งพบว่าการดำเนินโครงการในรุ่นแรกๆ ยังพบข้อจำกัดและประสบปัญหาค่อนข้างมาก ทั้งจากตัวเยาวชนเอง และกระบวนการในการติดตามประเมินผล แต่ทางเบลลินี่ก็มิได้ย่อท้อ แต่มองว่าโครงการต้องมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง และพิจารณาถึงจุดอ่อน จุดแข็ง สิ่งที่ควรพัฒนาร่วมกัน จนเกิดความร่วมมือที่ชัดเจนระหว่างกรมพินิจฯและเบลลินี่ ในการดำเนินโครงการดังกล่าว

2.3 การสร้างคน สร้างอาชีพที่ดีให้กับเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและโครงการต่างๆให้แก่เด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ อาทิ การสนับสนุนการจัดแข่งขันบาริสต้าในโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ ที่จัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 - 2562 อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วประเทศ ในการประกอบอาชีพบาริสต้า ตลอดจนสนับสนุนเงินรางวัลและทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถ ให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต จนมีการต่อยอดดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น ในปัจจุบัน

2.4 การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนให้มีความเข้มแข็ง ยกระดับความร่วมมือกันในการพัฒนาเยาวชน และประเทศชาติ พบว่าที่ผ่านมาบริษัท ซีพี ออลล์ และเบลลินี่ เป็นบริษัทที่ถือได้ว่ามีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายมากมายทั้งภาครัฐ เอกชน และกลุ่มเครือข่ายต่างๆ มีความโดดเด่นในการทำกิจกรรม

เพื่อสังคม และมีการขยายผล ยกระดับการทำความร่วมมือทั้งระดับภูมิภาค และระดับชาติ และหนึ่งในนั้น คือ การทำข้อตกลงความร่วมมือกันในการสร้างโอกาสพัฒนาเด็กเยาวชน ร่วมกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการยกระดับความร่วมมือกันในการทำงานร่วมกันในระดับประเทศ เพื่อสังคมไทย

2.5 การยกระดับองค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจเหล่านี้ ให้เป็นหน่วยงานที่ทำงานเพื่อสังคม เมื่อมีการทำงานร่วมกันจนเกิดความเข้มแข็ง องค์กรเหล่านี้จะเป็นต้นแบบ ของภาคเอกชนที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสังคมได้ และจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรเหล่านี้จะต้องได้รับการยกระดับว่าเป็นหน่วยงานที่โดดเด่นในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม มีการยกระดับ การรับรอง การประกาศเกียรติคุณ หรือประชาสัมพันธ์เพื่อให้สังคมได้รับทราบถึงการทำงานเพื่อสังคมขององค์กรเหล่านี้

<u>จุดแข็งของการดำเนินโครงการที่ผ่านมา</u>

1.บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) โดยหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ ถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความมั่นคง มีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง และมีความพร้อมในการสนับสนุนการในการสร้างอาชีพแก่เด็กและเยาวชน ทั้งงบประมาณ สถานที่ฝึกวิชาชีพ บุคลากร ฯลฯ จึงถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความพร้อมค่อนข้างมาก

2. ความพร้อมหลักสูตรการฝึกอาชีพให้เด็กเยาวชนที่การันตี มีคุณภาพ พบว่าที่ผ่านมา Bellinee's ให้ความสำคัญกับการสร้างคน สร้างงาน โดยพนักงานทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะความรู้และเชี่ยวชาญทุกคน และมีความพร้อมเรื่องหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เมื่อเยาวชนมาฝึกอาชีพโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น เมื่อฝึกเสร็จสิ้นก็จะได้รับใบประกาศผ่านหลักสูตร ซึ่งสามารถต่อยอดสมัครเป็นพนักงานประจำ หรือสามารถนำไปสมัครงานในสาขาที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

3. การดำเนินโครงการ มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพบว่าการดำเนินโครงการในระยะแรกยังพบข้อจำกัดและประสบปัญหา ทั้งจากตัวเยาวชนเอง และกระบวนการเตรียมความพร้อมและการติดตามประเมินผลร่วมกัน แต่ทางเบลลินี่ก็มิได้หยุดนิ่ง แต่มองว่าโครงการต้องมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง และพิจารณาถึงจุดอ่อน จุดแข็ง สิ่งที่ควรพัฒนาร่วมกัน จนเกิดความร่วมมือที่ชัดเจนระหว่างกรมพินิจฯและเบลลินี่ ในการดำเนินโครงการดังกล่าว และมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งปัจจุบันโครงการได้มีการรับเยาวชนมาฝึกวิชาชีพในรุ่นที่ 5 แล้ว

4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงาน สิ่งที่โดดเด่นในการดำเนินโครงการ พบว่า ทางเบลลินี่และกรมพินิจฯ มีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ การให้เกียรติ และมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นมิตร ซึ่งทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น และมุ่งเน้นการทำงานเพื่อสร้างโอกาสที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนร่วมกัน

ข้อจำกัดและสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อ

ในปัจจุบัน การดำเนินโครงการยังรับเยาวชนมาฝึกอาชีพ เพียงรุ่นละ 2 คน และรับเพศชายเท่านั้น โดยต้องเข้ามาฝึกที่ร้านสวัสดิการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (Bellinee's Grab & Go @ DJOP) บริเวณหน้าศูนย์บริการร่วม ชั้น 1 อาคารกระทรวงยุติธรรม ซึ่งแผนการพัฒนาต่อในอนาคต จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการขยายโอกาสการฝึกวิชาชีพไปยังส่วนภูมิภาค โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่ ทั้งหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ และหน่วยของซีพีออลล์ เบลลินี่ โดยร่วมกันพัฒนาให้เกิดสถานที่หรือหน่วยที่รองรับเพื่อฝึกอาชีพ หรือการประกอบอาชีพแก่ เด็กและเยาวชน ขยายโอกาสในแต่ละพื้นที่ได้

3.ปัจจัยความเชื่อมั่น ความยั่งยืน ในการดำเนินงานร่วมกัน

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) โดยหน่วยงานคัดสรรและเบลลินี่ พรีเมี่ยม คาเฟ่ ตลอดมาถือได้ว่าเป็นหน่วยหลักหรือกำลังสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและโครงการต่างๆให้แก่เด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสนับสนุนการจัดแข่งขันบาริสต้าในโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนด้านวิชาชีพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วประเทศ ในการประกอบอาชีพบาริสต้า ตลอดจนสนับสนุนเงินรางวัลและทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถ ให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต จนมีการต่อยอดดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร : กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น ในปัจจุบัน ดังนั้น เมื่อมีการทำความร่วมมือมาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเข้มแข็ง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องไม่หยุดการพัฒนาร่วมกันในรูปแบบ "พันธมิตร" หรือ partnership ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนามาตรฐานการดูแลเด็กเยาวชน การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพ วิธีการ/กระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนร่วมกัน และที่สำคัญแผนการทำงานเชิงรุกการขยายผล กระจายโอกาสไปยังส่วนภูมิภาค และส่งเสริมการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่อย่างครอบคลุมทุกภูมิภาค

4.7.5 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

1. วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จขององค์กร

กระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ขึ้นในสังคม ส่วนหนึ่งเกิดจากวิสัยทัศน์และคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่สะท้อนกระบวนการคิดผ่านการพูดคุยและลงมือทำ อันเชื่อมโยงให้เห็นหลักคิดที่เปิดกว้างอย่างเข้าใจโดยปราศจากอคติ ความเชื่อที่มั่นคง การวางกระบวนการที่แยบยลและความสามารถในการ Empowerment ผู้คนด้วย Soft Power รวมถึงความร่วมแรงร่วมใจของบุคลากรที่ตื่นรู้และร่วมกันแบกรับภาระด้วยความเป็นเอกภาพ จนเป็นกระบวนการที่หนักแน่น มั่นคง พร้อมรับมือกับภารกิจ

ที่ยากยิ่งและไม่เคยมีใครทำได้มาก่อนจนสัมฤทธิ์ผล นำไปสู่การออกแบบกระบวนการที่ปราณีต อ่อนโยน และสอดรับกันตลอดเส้นทาง (มุ่งการทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง Mindset กำหนด Concept ของแต่ละกระบวนการอย่างแม่นยำ บนฐานความรู้ร่วมกับความรักและศรัทธาในมนุษย์ จัดวางขั้นตอนกระบวนการตลอดจนนำ Best Practice กับมาเรียนรู้และสร้างพลังครั้งใหม่)

<u>โดยทั้งนี้สิ่งที่โดดเด่นหรือเป็นลักษณะพิเศษของบ้านกาญจนาภิเษก หรือ สถานควบคุม “ระบบเปิด”</u> คือ

เปิดโอกาสให้เยาวชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดกติกา หรือสิทธิผลประโยชน์และบทลงโทษที่มีผลกระทบต่อเยาวชน

เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกับภาคประชาสังคม สถาบัน หน่วยงานต่างๆ ในรูปของจิตอาสา เช่น อาสาสมัครสร้างบ้านหลังภัยพิบัติสึนามิ อาสาสมัครทำความสะอาดบ้านหลังโคนถล่ม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ อาสาสมัครทำกระสอบทรายกั้นน้ำให้ชาวสวนกล้วยไม้ช่วงน้ำท่วมใหญ่ จังหวัดนครปฐม อาสาสมัครทำความสะอาดถนนราชประสงค์หลังไฟไหม้ อาสาสมัครจัดของช่วยน้ำท่วมที่ อสมท.

เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมเวทีสาธารณะเพื่อรณรงค์และเคลื่อนไหวในประเด็นที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม เช่น การผลักดัน พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การทำแผนพัฒนาเยาวชนร่วมกับองค์การยูนิเซฟและกลุ่มแบล็คบ็อกซ์ ฯลฯ

เปิดโอกาสให้เยาวชนนำบทเรียนที่ผิดพลาดซึ่งได้แปรรูปเป็น “ภูมิคุ้มกันโรคทางสังคม” ไปแบ่งปันให้กับเพื่อนพ้องน้องพี่ในสถานศึกษาหรือเวทีสาธารณะที่มี พ่อแม่ คุณครู และวัยรุ่นเป็นกลุ่มเป้าหมาย

ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าว พบว่าบ้านกาญจนาภิเษกเป็นองค์กรของรัฐ แต่มีการดำเนินงานโดยอาศัยความสัมพันธ์แนวราบที่ปราศจากการใช้อำนาจนิยมแนวดิ่ง ซึ่งเป็นโมเดลที่ไม่สามารถพัฒนาภายใต้กรอบแห่งรัฐได้ เพราะความขัดแย้งแห่งหลักการและเหตุผล การปกครองด้วยความหวาดกลัวซึ่งอำนาจไม่ใช่วิธีการที่บ้านกาญจนาภิเษกใช้ แต่หากอาศัยหลักแห่งความเสมอภาค ยอมรับ และเคารพซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดได้เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองได้

2.วิเคราะห์แรงจูงใจ สิทธิประโยชน์ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรในการมาร่วมกับกรมพินิจ

ปัจจุบันบ้านกาญจนาภิเษก สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งใช้ระบบ Out Source โดยการทำสัญญากับบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ข้าราชการให้เข้าไปทำหน้าที่ผู้อำนวยการแทนข้าราชการซึ่งการที่ผู้บริหารระดับนโยบายของกรมพินิจฯ นำระบบ Out Source เข้ามาใช้กับศูนย์ฝึกฯ แม้เพียง 1 แห่ง ก็สะท้อนความจำเป็นที่ศูนย์ฝึกฯ 1 แห่งนั้น ต้องหลุดจากกรอบเก่าที่แข็งแกร่งแต่สร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าว "บ้านกาญจนาภิเษก" จึงไม่รับมรดกทางความคิดของรัฐที่เคยปฏิบัติต่อเยาวชนที่ก้าวพลาด โดยเฉพาะกฎเหล็ก การควบคุมสูง การจำกัดพื้นที่ จำกัดเวลา การบังคับบัญชาในแนวดิ่งและปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้ถูกควบคุม ดังนั้น เมื่อต้องออกจากระบบเป็นเอกชนเต็มรูปแบบ เพื่อเป็นสถานฝึก

และอบรมเอกชน ที่ต้องดูแลเด็กเยาวชนที่ก้าวพลาด ในเรื่องกระบวนการพัฒนาเด็กเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรกิจกรรม กระบวนการติดตามประเมินผลถือว่าที่นี่มีความพร้อมและเป็นที่ยอมรับ แต่ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อม และวางแผนการดำเนินงาน ที่พึงพิจารณาในประเด็นสำคัญต่างๆ อาทิ บุคลากร สถานที่ งบประมาณ ที่เป็นการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งแต่เดิมจะได้รับการสนับสนุนจากกรมพินิจฯเป็นหลัก

บ้านกาญจนาภิเษก ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความโดดเด่นและเป็นต้นแบบที่ดีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และมีกระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ขึ้นในสังคม ดังนั้นบ้านกาญจนาภิเษกสามารถเป็นตัวอย่างและต้นแบบให้แก่หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะเข้ามาจดทะเบียนเป็นสถานฝึกอบรมเอกชน รวมถึงเป็นต้นแบบและขยายผลต่อไปยังศูนย์ฝึกฯอื่นๆได้

จุดแข็ง

เนื่องด้วยกระบวนการทำงานภายใต้ฐานคิดที่ว่า “บ้านกาญจนาภิเษกไม่ใช่คุก เยาวชนต้องไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นนักโทษหรืออาชญากร เจ้าหน้าที่ต้องไม่ทำตัวเป็นผู้คุม แต่บ้านกาญจนาภิเษกคือบ้านทดแทนชั่วคราวของเยาวชนที่ก้าวพลาด ที่พร้อมจะออกไปทำหน้าที่ดูแลคนต้นน้ำรุ่นใหม่และเป็นพลังของสังคม ไม่ใช่ภาระอีกต่อไป” จากฐานคิดดังกล่าวซึ่งมีความแตกต่างจากสถานพินิจแห่งอื่นในประเทศไทยไปอย่างสิ้นเชิง โดยปัจจุบันบ้านกาญจนาภิเษกได้ขจัดซึ่งสัญลักษณ์เชิงอำนาจทุกรูปแบบออกไปหมด จึงพบว่าผู้บริหาร บุคลากรคนทำงานและการดำเนินงานที่ผ่านมาของบ้านกาญจนาภิเษกตลอดมา สะท้อนให้ได้ชัดว่า ที่แห่งนี้มีกระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ โดยปัจจุบันถือได้ว่าเป็นองค์กรต้นแบบในการพัฒนาเด็กเยาวชนหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐ เอกชน สถานศึกษา ต่างเข้ามาศึกษาดูงาน ศึกษากระบวนการทำงาน เพื่อนำไปเป็นต้นแบบและขยายผลต่อในหน่วยงานหรือในพื้นที่ต่างๆ โดยมีสิ่งที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการทำงานกับเด็กและเยาวชน คือ

1.การมีกระบวนการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ในสังคม หรือเป็นที่ยอมรับของสังคม บนหลักการสำคัญ 3 ประการ (Soft Power Empowerment and Mindset) โดยกระบวนการต่างๆเหล่านี้สามารถนำมาเป็นต้นแบบ และแนวทางในการทำงานพัฒนาเด็กเยาวชนในแต่ละหน่วยงานได้

2.การทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในฐานะหุ้นส่วนคนสำคัญ

ถึงแม้ว่ากระบวนการ "พื้นฟู เยียวยา" เยาวชนที่ก้าวพลาดหลังคำพิพากษาจะดีแค่ไหนก็ตามหาก "พ่อแม่ผู้ปกครอง" ซึ่งเป็น "ส่วนผสม" ที่สำคัญในความผิดพลาดของเยาวชนไม่ปรับเปลี่ยนวิธีคิด -วิธีการ โอกาสที่เยาวชนจะหวนกลับไป ณ จุดที่ผิดพลาดอีกครั้งหนึ่งย่อมเป็นไปได้ ระหว่างที่เยาวชนถูกควบคุมตัวคือนาทีทองที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเข้าสู่ "กระบวนการซ่อมใหญ่" เพื่อทำให้ "จุดอ่อน" นั้นแปรรูปเป็น "จุดแข็ง" ให้ได้

แต่โดยข้อเท็จจริงของการทำงานเพื่อ "เพิ่มพลัง เพิ่มจุดแข็ง เพิ่มต้นทุนความสัมพันธ์" ให้พ่อแม่ผู้ปกครองนั้นยังเป็นแค่แนวคิด เป็นแค่ทฤษฎีหรือตัวหนังสือในกระดาษ ที่สำคัญความเป็น"สถานควบคุม" ความเป็น "คุก" ภายใต้ "ระบบ" ที่เน้นการควบคุมสูงก็ยังเป็น "อุปสรรค" ที่ยากต่อการรื้อถอนและเริ่มใหม่เกือบทุกเรื่อง โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมถูกมองด้วยแว่นของ"ปัญหา" ไม่ใช่ "โอกาส"

3.มีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เข้าถึงเด็กเยาวชน อาทิ “การเขียนบันทึก” “บันทึกจากห้องสมุด” “การเขียนไดอารี่ก่อนนอน” “การวิเคราะห์ภาพยนตร์ ข่าว ภาพ และบทความ” “บันได 3 ขั้นในการประเมินการเปลี่ยนแปลงของตนเอง “การสื่อสารเชิงบวก” “การปรับสภาวะแวดล้อม” ที่อาศัยหลักการทำงานแบบหุ้นส่วนระหว่างองค์กร พ่อแม่ และชุมชน

4. การให้เด็กเยาวชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมภายใต้ภารกิจ "จิตอาสา การไม่เป็น "คนอื่น" หรือการออกไปเป็น "ส่วนหนึ่งของสังคม" คือ รูปแบบหนึ่งของการเยียวยาที่ไม่เป็นทางการ แม้ไม่เหมือนกับการไปพบจิตแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษา แต่อาจได้ผลเสมอกันหรือมากกว่า โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่บ่มตัวเองอยู่ในพื้นที่เทาปนดำมานาน... การได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ภัยในสถานการณ์ต่างๆ ช่วยลดช่องว่างการเป็น "คนอื่น" ของสังคมให้กับเยาวชนที่ก้าวพลาดได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ต่างจากการค้นพบ "ยาใจ" หรือการให้อาหารหมาป่าตัวดีนั่นเอง !!!

5.การเปิดโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดกติกา หรือสิทธิผลประโยชน์และบทลงโทษที่มีผลกระทบต่อเยาวชน เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกับภาคประชาสังคม สถาบัน หน่วยงานต่างๆ ในรูปของจิตอาสา เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมเวทีสาธารณะเพื่อรณรงค์และเคลื่อนไหวในประเด็นที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม และเปิดโอกาสให้เยาวชนนำบทเรียนที่ผิดพลาดซึ่งได้แปรรูปเป็น “ภูมิคุ้มกันโรคทางสังคม” ไปแบ่งปันให้กับเพื่อนพ้องน้องพี่ในสถานศึกษาหรือเวทีสาธารณะที่มี พ่อแม่ คุณครู และวัยรุ่นเป็นกลุ่มเป้าหมาย

และทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากวิสัยทัศน์และคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่สะท้อนกระบวนการคิดผ่านการพูดคุยและลงมือทำ อันเชื่อมโยงให้เห็นหลักคิดที่เปิดกว้างอย่างเข้าใจโดยปราศจากอคติ ความเชื่อที่มั่นคงในการพัฒนาเด็กเยาวชน และการพัฒนาทีมบุคลากรที่ถึงแม้บ้านกาญจนาภิเษกจะเป็นองค์กรของรัฐ แต่มีการดำเนินงานโดยอาศัยความสัมพันธ์แนวราบที่ปราศจากการใช้อำนาจนิยมแนวดิ่ง อาศัยหลักแห่งความเสมอภาค ยอมรับ และเคารพซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดได้เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองได้

จุดอ่อน

ที่ผ่านมาพบว่า การประสานงาน การสื่อสาร การผสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนมุมมองการทำงานระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ยังมิได้

มีการเชื่อมประสานกันอย่างเป็นระบบและมีพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนค่อนข้างน้อย เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ กระบวนการเตรียมความพร้อมเด็กเยาวชนก่อนมาอยู่บ้านกาญจนาภิเษก การประสานข้อมูลระหว่างสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกฯอื่นๆ รวมถึงยังขาดการแลกเปลี่ยนการนำแนวทางการพัฒนาเด็กเยาวชนของบ้านกาญจนาภิเษกที่ถือว่าเป็นที่ยอมรับของสังคม และโดดเด่น เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาเด็กเยาวชนศูนย์ฝึกอื่นๆของกรมพินิจฯ

3.ปัจจัยความเชื่อมั่น ความยั่งยืน ในการดำเนินงานร่วมกัน

หากมีการพิจารณา วางแผนการปรับเปลี่ยนให้บ้านกาญจนาภิเษกเป็นหน่วยงานตามมาตรา 55 ที่เป็นหน่วยงานที่จดทะเบียนให้เป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ตามที่กฎหมายกำหนดนั้น ถือได้ว่าบ้านกาญจนาภิเษก มีความพร้อมในกระบวนการการพัฒนาเด็ก ที่สร้างผลลัพธ์เชิงประจักษ์ได้รับการยอมรับทั้ง มิติการบริหารงาน และกระบวนการในการฟื้นฟู เยียวยา เด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาดให้กลายเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม สะท้อนจากงานวิจัยประเมินผลต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนผู้เคยกระทำความผิด ที่ผ่านกระบวนการ “วิชาชีวิต” กรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก สามารถยืนยันได้ถึงผลลัพธ์ระยะยาวที่เกิดกับเยาวชน ดังนั้น กระบวนการ วิธีการ หลักสูตรในการพัฒนาเด็ก ถือว่าได้มีความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับ เกิดผลเชิงประจักษ์

แต่ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องมีการเตรียมความพร้อม และวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ที่พึงพิจารณาในประเด็นสำคัญต่างๆ อาทิ บุคลากร สถานที่ งบประมาณ การบริหารจัดการองค์กร ซึ่งแต่เดิมจะได้รับการสนับสนุนจากกรมพินิจฯเป็นหลัก เมื่อการปรับเปลี่ยนจึงต้องวางรูปแบบที่เหมาะสมต่อการดำเนินของบ้านกาญจนาภิเษกโดยเฉพาะ และวางแผนการทำงานร่วมกับกรมพินิจฯ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาฟื้นฟู เยียวยา เด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาดให้กลายเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

บทที่ 5

อภิปรายและสรุปผลการศึกษาการพัฒนาและการกำหนด รูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

บทนี้เป็นอภิปรายและสรุปผลการศึกษาการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบ การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 รูปแบบที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างในการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

5.2 นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

5.3 การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย

5.4 การพัฒนาเด็กและเยาวชน

5.5 บทบาทหน้าที่ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยปฏิบัติการและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5.6 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวทางการกำหนดกฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5.7 แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

5.8 ข้อค้นพบเพื่อการพัฒนาการขับเคลื่อนการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 รูปแบบที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างในการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม การศึกษาและถอดบทเรียนหน่วยงานนำร่อง มีข้อค้นพบในการดำเนินงานที่สามารถนำไปกำหนดรูปแบบในการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การกำหนดบริการพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานที่รองรับเด็กและเยาวชน

จากการศึกษากรณีตัวอย่างจากต่างประเทศนั้น พบว่าศูนย์ฝึกของประเทศสหรัฐอเมริกาตาม

กฎหมายนั้นมีทั้งศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยรัฐบาล ซึ่งอาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานนั้นๆเอาไว้ และศูนย์ฝึกที่ดำเนินการโดยเอกชน อย่างเช่น ในรัฐโคโรราโด ให้มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจศูนย์ฝึกที่ดำเนินงานโดยเอกชนเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้ในมาตรา 19-2-204(4) แห่ง Colorado Revised Statutes 2017 ที่กำหนดให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนมีอำนาจในการทำข้อตกลงกับหน่วยงานเอกชนเพื่อให้การควบคุมดูแลหรือบริการอื่น ๆ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมขังโดยศาลกล่าวคือ เมื่อผู้พิพากษาศาลเยาวชนทำข้อตกลงกับหน่วยงานเอกชนแห่งใด หน่วยงานเอกชนแห่งนั้นก็จะมีอำนาจในการควบคุมดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้น ๆ โดยถูกต้องตามกฎหมาย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากฎหมาย Juvenile Justice and Delinquency Prevention Act แล้ว เห็นว่าในมาตรา 103 (12) ยังกำหนดคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรม ไว้ว่าให้หมายความรวมถึงทั้งหน่วยงานที่เป็นของรัฐและเอกชน แสดงให้เห็นว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวตามกระบวนการยุติธรรมนั้น กฎหมายให้อำนาจไว้ทั้งหน่วยงานที่เป็นของรัฐและหน่วยงานที่เป็นของเอกชน

ในส่วนของการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปสถานฝึกและอบรมไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก ต้องจัดให้มีบริการพื้นฐานด้านต่างๆ ดังนี้

1. Residential Service (การให้บริการด้านที่พักอาศัยและกินอยู่หลับนอน) เป็นปัจจัย 4 บริการขั้นพื้นฐานในด้านความเป็นอยู่ อาทิ อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ที่หลับนอน กิจกรรมสันทนาการ ตลอดจนส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2. Schooling (การศึกษา) ต้องจัดให้มีการศึกษาในแต่ละหน่วยงานของตนเอง บางเวลาอาจจะติดต่อกับองค์กรประจำสาขาในอำเภอนั้น ในพื้นที่ของสถานฝึกและอบรมตั้งอยู่หรืออาจทำการส่งเยาวชนไปรับการศึกษาที่โรงเรียนภายในบริเวณชุมชนนั้นๆ

3. Vocation Training (การฝึกวิชาชีพ) การฝึกวิชาชีพจัดตั้งขึ้นโดยมีความเชื่อว่า ระบบการเรียนการสอนภายในสถานฝึกและอบรมอาจไม่สามารถจัดให้ทัดเทียมกับโรงเรียนภายนอกได้ โดยตัวเด็กหรือเยาวชนส่วนใหญ่ พื้นฐานส่วนมากมาจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานมากกว่า ฉะนั้น สถานฝึกและอบรมจึงมุ่งเน้นในด้านวิชาชีพให้แก่เยาวชนมากกว่า

4. Treatment or Rehabilitation (การบำบัดแก้ไขหรือฟื้นฟู) เป็นแผนการหลักประการหนึ่งสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ที่ส่วนใหญ่ยังเป็นเด็กหรือเยาวชนที่การใช้ความรุนแรงอยู่ เมื่อพิจารณาจากสถานฝึกและอบรมแต่ละแห่งยังคงมีความต้องการนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพแบบเฉพาะรายมากขึ้น เนื่องจากสภาพปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการแล้ว อาจมีผลต่อเด็กหรือเยาวชนในการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

การบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน

วัตถุประสงค์ของสถานฝึกและอบรมนั้น แต่ละแห่งได้กำหนดการบำบัดแก้ไขไว้ 6 ประการ คือ

เพื่อเพิ่มการพัฒนาทักษะ เพื่อการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนก่อนส่งกลับเข้าสู่ชุมชนหลังการปล่อย เพื่อการส่งเสริมในด้านสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในด้านการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนด้วยตัวของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง เพื่อการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรม เพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้ดีขึ้นหรือเหมาะสมมากขึ้น

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสถานฝึกและอบรม เน้นให้ความสำคัญในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการทางวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างมาก อาทิ การให้คำแนะนำปรึกษา (Counseling) การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเป็นกลุ่ม (Group Treatment) เช่น กลุ่มปฏิสัมพันธ์โดยวิธีการแนะนำ (Guided Group interaction) อิทธิพลทางวัฒนธรรมกลุ่มเพื่อนที่เป็นไปในทางที่ถูก (Positive peer culture)

ในแต่ละแห่งของสถานฝึกและอบรมมีแผนการเฉพาะสำหรับการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อจัดให้อยู่ในโครงการใดนั้น จะทำการพิจารณาจากรายงานการวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย หลังจากนั้นจะมีคณะกรรมการพิจารณาลงมติอีกรอบ เพื่อเสนอรายงานให้หัวหน้าสถานฝึกและอบรมพิจารณาดำเนินการต่อไป

เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดได้ถูกส่งตัวมายังศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดให้มีที่ปรึกษาโดยผู้ที่ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายเพื่อให้คำปรึกษาแก่เด็กหรือเยาวชนนั้น เพื่อเป็นตัวกลางระหว่างเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดกับศาลตามแผนการต่างๆของศูนย์ฝึกและอบรม

จากการศึกษาและถอดบทเรียนหน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่ง ทั้งศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง , มูลนิธิบ้านพระพร , วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี , Bellinee's Bake&Brew และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก แต่ละแห่ง ถือได้ว่ามีความโดดเด่นและแตกต่างในเรื่องกระบวนการ วิธีการ เครื่องมือในการพัฒนาเด็กเยาวชน แต่ถือได้ว่าเป็นสถานที่ที่รองรับและพัฒนาเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกัน ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าแต่ละแห่งมีการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย การจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยสี่ การศึกษา การฝึกอาชีพ และวิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่มีความเฉพาะตามบริบทของหน่วยงาน ดังนั้น หากจะมีการกำหนดมาตรฐานของหน่วยงานที่จะมาจดทะเบียนเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานกลาง การกำหนดให้มีจัดให้มีบริการพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน อาทิ Residential Service (การให้บริการด้านที่พักอาศัยและกินอยู่หลับนอน) เป็นปัจจัย 4 บริการขั้นพื้นฐานในด้านความเป็นอยู่ Schooling (การศึกษา) Vocation Training (การฝึกวิชาชีพ) และTreatment or Rehabilitation (การบำบัดแก้ไขหรือฟื้นฟู)

รูปแบบที่ 2 การเน้นให้เอกชน และชุมชนเข้ามาบทบาท และเน้นเด็กเยาวชนได้ใกล้ชิดครอบครัวชุมชน จากการศึกษากรณีตัวอย่างของประเทศสหรัฐอเมริกา มีโปรแกรมที่เรียกว่า “Close to Home” ซึ่งโปรแกรมดังกล่าว เป็นการส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปอาศัยอยู่ในบ้านพักอาศัยแบบกลุ่ม (Group Home) ประมาณหลังละ 6 ถึง 12 คน โดยบ้านหลังดังกล่าวอยู่ใกล้ชุมชนที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่ ในวันจันทร์ถึงศุกร์ให้เด็กและเยาวชนไปโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคุมประพฤติ ส่วนวันหยุดสุดสัปดาห์อนุญาตให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับบ้านตนเองได้และมีโปรแกรมการบำบัด พฤติกรรมเป็นรายบุคคล รวมทั้งมีการบำบัดครอบครัวของเด็กและเยาวชนด้วย โดยโปรแกรมนี้จะใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรง สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดร้ายแรงนั้น จะให้ไปพักที่บ้านที่มีการควบคุมตัว (Locked Home) โดยมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมทำการเรียนการสอนอยู่ใน บ้าน แต่อนุญาตให้พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถมาเยี่ยมได้ ซึ่งโปรแกรมนี้นำมาใช้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาประมาณหกปีแล้ว ผลปรากฏว่าได้ผลดีและใช้งบประมาณน้อยกว่าการควบคุมตัวเด็กและเยาวชน ในสถานกักกันหรือศูนย์ฝึกและอบรมของรัฐ แต่อย่างไรก็ดีโปรแกรมนี้ในช่วงแรกยังคงมีปัญหา โดยเด็กและเยาวชนที่ได้รับอนุญาตให้กลับไปเยี่ยมบ้านได้นั้น ไม่กลับมาเข้าโปรแกรม แล้วไปกระทำความผิดซ้ำอีก ต่อมาจึงมีการวางแผนในโปรแกรมให้รัดกุมขึ้นทำให้แก้ไขปัญหานี้ได้ในปัจจุบัน

ทั้งนี้จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาของเด็กเยาวชนของหน่วยงานนำร่อง ในการทำงานกับครอบครัวและงานจิตอาสา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ถือว่ามีความโดดเด่นในการเน้นให้ครอบครัวเข้ามาส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเยาวชนตั้งแต่เริ่มต้น โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกับภาคประชาสังคม สถาบัน หน่วยงานต่างๆ ในรูปของจิตอาสา และเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมเวทีสาธารณะเพื่อรณรงค์และเคลื่อนไหวในประเด็นที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม

ส่วนหน่วยงานนำร่องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง , มูลนิธิบ้านพระพร , วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ต่างกำหนดให้มีการทำกิจกรรมต่างๆที่เน้นให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน กิจกรรมจิตอาสา และสถานที่ตั้งของหน่วยงานก็อยู่ในชุมชน และคนในชุมชนมองว่าเยาวชนเป็นลูกเป็นหลาน เป็นสมาชิกคนหนึ่งในชุมชน และเข้ามาทำกิจกรรมเพื่อชุมชน ดังกรณีวัดโนนสว่าง ที่ผู้นำชุมชนได้สะท้อนให้เห็นข้อดีที่ให้เยาวชนได้ใกล้ชิดชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมเด็กเยาวชนในการกลับคืนสู่ชุมชนสังคมได้อย่างแท้จริง ส่วนเด็กเยาวชนที่ฝึกวิชาชีพที่ Bellinee’s Bake&Brew ถึงแม้จะเน้นงานด้านบริการ งานร้านกาแฟ แต่พบว่าศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน ได้มีการทำงานร่วมกับครอบครัว และมีการจัดกิจกรรมให้เด็กเยาวชนทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จิตอาสาในชุมชนระหว่างการเข้ารับการฝึกวิชาชีพ

และทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าการดำเนินงานของกรมพินิจฯที่ผ่านมา ได้เปิดโอกาสให้เอกชน เครือข่ายนำร่อง และภาคีเครือข่าย เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเด็กเยาวชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาหลักสูตรวิธีการ

กระบวนการ การทำงานร่วมกัน การประสานส่งต่อ และพัฒนาเป็นสถานที่ที่รองรับเด็กและเยาวชนในบริบทที่เหมาะสมกับหน่วยงานนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า กรมพินิจฯ ได้มีการส่งเสริม สนับสนุน สร้างความร่วมมือที่ดี เป็นพันธมิตร ที่ให้ภาคีเครือข่าย ภาคเอกชน และชุมชนเข้ามาบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากขึ้น

รูปแบบที่ 3 การจำแนกประเภทหน่วยงานในการรองรับเด็กและเยาวชน ดังกรณีตัวอย่างบ้านกึ่งวิถีของประเทศญี่ปุ่น ที่มีทั้งของรัฐ และพบว่า ญี่ปุ่นยังมีองค์กรเอกชนจำนวนมากเข้าร่วมทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานของเอกชนภายใต้การรับรองของกฎหมายแก้ไขฟื้นฟู โดยกระทรวงยุติธรรม ได้มีการแบ่งกลุ่ม หรือจำแนกประเภท ออกมาเป็น 3 กลุ่มคือ

(ก) กลุ่มประสานความร่วมมือระหว่างนายจ้าง (Cooperation Employers) คือ ผู้ประกอบการเอกชน ที่ยินดีเข้าร่วมโครงการจ้างงานผู้พ้นโทษ ผู้ถูกคุมความประพฤติและผู้ได้รับการพักโทษ ซึ่งมีผู้ประกอบการประมาณ 12,600 แห่งทั่วประเทศ

(ข) สถานฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือ บ้านกึ่งวิถี (Offender Rehabilitation Facilities/Halfway House) เป็นสถานที่พักชั่วคราวพร้อมอาหารสำหรับผู้พ้นโทษเพื่อให้คำแนะนำแก้ไขฟื้นฟู อันจะทำให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างราบรื่น ปัจจุบันมีอยู่ 103 แห่ง ภายใต้การดูแลของนิติบุคคลเพื่องานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Juridical Person for Offender Rehabilitation) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนภายใต้การรับรองของกระทรวงยุติธรรม

(ค) บ้านพึ่งพาตนเอง (Self Reliance Support Homes) เป็นที่พักอาศัยสำหรับพ้นโทษ ดำเนินการโดยองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non-Profit Organizations)

ทั้งนี้จากการศึกษาหน่วยงานนำร่อง ถึงแม้จะมีเงื่อนไขในการรับเด็กเยาวชนทุกกลุ่ม แต่จากการศึกษาก็พบว่าหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีความเฉพาะ ดังนั้น กรมพินิจฯจึงควรมีการจำแนกประเภทหน่วยงานประเภทกลุ่มเด็กเยาวชน การพิจารณาถึงสภาพปัญหา และความจำเป็น ความเหมาะสมในการส่งต่อเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเด็กเยาวชนแต่ละราย โดยอาจมีการทำทะเบียนรายชื่อเครือข่ายหน่วยงานต่างๆ โดยจัดกลุ่มเป็นประเภท หลักเกณฑ์เงื่อนไข กลุ่มเป้าหมาย การทำงานร่วมกัน ให้ชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น

1. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เป็นสถานที่ที่เป็นสถานฝึกอบรมและสถานศึกษา (เป็นองค์กรคริสเตียนที่ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดให้มีชีวิตใหม่ และสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข มีสถานที่รองรับ และส่งเสริมการศึกษาให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเรียนตามหลักสูตรของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)
2. มูลนิธิบ้านพระพร เป็นสถานที่ที่เป็นสถานฝึกอบรม (เป็นองค์กรคริสเตียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตให้ความช่วยเหลือเด็กติดผู้ต้องขัง เยาวชนจากสถานพินิจ ผู้พ้นโทษที่ดำเนินชีวิตในภาวะยากลำบาก มีสถานที่รองรับ และมีการส่งเสริมด้านศึกษา การฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมาย)

3. วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นหน่วยงานที่เป็นสถานฝึกอบรม (เป็นศาสนสถาน สถาบันทางศาสนา ที่สามารถรองรับและพัฒนาเด็กและเยาวชน และมีการส่งเสริมด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม การฝึกวิชาชีพ ให้แก่เด็กและเยาวชน)

4. Bellinee's Bake&Brew เป็นหน่วยงานที่เป็นสถานฝึกอบรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตร:กิจการร้านกาแฟเบื้องต้น

5. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก เป็นหน่วยงานที่เป็นสถานฝึกอบรมหรือสถานควบคุม "ระบบเปิด" ที่มีการพัฒนาเด็กและเยาวชนแบบองค์รวม

เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 การจัดให้มีหน่วยงานที่เป็นลักษณะองค์กรเครือข่ายชุมชน ภาคประชาสังคม

จากการศึกษาทั้ง 5 แห่ง ยังไม่มีลักษณะที่เป็นเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชน ซึ่งอาจหมายรวมถึงการเชื่อมการปฏิบัติงานโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม หรือหน่วยปฏิบัติการใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมถึงลักษณะหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ชุมชน โดยการเชื่อมประสานกับหน่วยระดับพื้นที่ชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชน ครอบครัวของเด็กและเยาวชน สามารถใช้บริการในระดับพื้นที่ เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน หน่วยบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service crisis center) เป็นต้น ซึ่งองค์กรเครือข่ายเครือข่ายชุมชน ภาคประชาสังคมเหล่านี้ สามารถเป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาเป็น สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตต่อไปได้

อีกทั้งกรณีหน่วยงานที่สามารถพัฒนาเป็นสถานแนะนำทางจิต จากการศึกษาหน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่ง พบว่าทั้ง 5 แห่งสามารถพัฒนาไปเป็นสถานศึกษา สถานฝึกอบรมได้ แต่หากพิจารณาถึงสถานแนะนำทางจิต อาจยังไม่มีกล่าวถึงหรือไม่ได้เป็นภารกิจหลักของหน่วยงานเหล่านี้ อาจต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงานด้านสุขภาพจิต ทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคประชาสังคม ที่อาจเข้ามามีบทบาทในการร่วมเป็นสถานแนะนำทางจิต ของกรมพินิจฯได้ เช่น โรงพยาบาลของรัฐ คลินิก หรืออาสาสมัครให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต เป็นต้น

5.2 นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

5.2.1. นัยยะของการกำหนดนิยาม

นิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต หรือในที่นี้เรียกว่า “หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน” จะต้องมีนิยามที่เกี่ยวของกับนัยยะต่าง ๆ ดังนี้

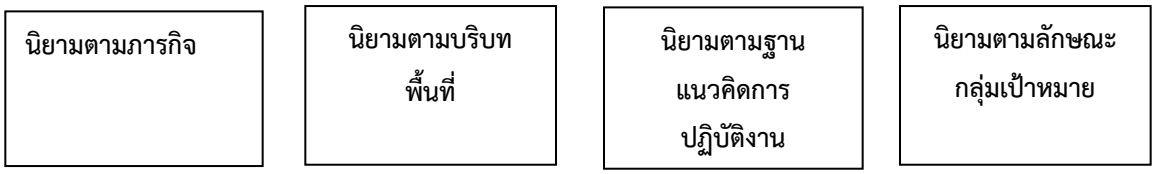

นัยยะที่ 1 นิยามตาม ***“ภารกิจ”*** เป็นการให้ความหมายตามหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติการนั้น บนฐาน***ความชำนาญการเฉพาะของหน่วยงานที่ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย*** ได้แก่

- หน่วยเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนคืนสู่ครอบครัว/ชุมชน หมายรวมถึงการเตรียมความพร้อมครอบครัว/ชุมชนในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับบ้าน หมายรวมถึงให้บริการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูครอบครัว
- หน่วยฝึกงาน/อาชีพ
- หน่วยพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน
- หน่วยพัฒนาและให้คำปรึกษาครอบครัว
- หน่วยการให้บริการด้านการให้คำปรึกษา หมายรวมถึง หน่วยให้บริการด้านครอบครัวในพื้นที่ เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม เป็นต้น
- หน่วยจัดการศึกษา หรือให้บริการทางการศึกษา

เหล่านี้การนิยามดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงบริการที่จะให้บริการแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การได้รับบริการ ทั้งนี้มองทะลุกรอบ โดยให้มีความหมายเดียวกัน แต่ลักษณะบริการเป็นความเฉพาะของแต่ละหน่วยปฏิบัติการที่ให้บริการอย่างหลากหลาย

นัยยะที่ 2 นิยามตาม ***“บริบทพื้นที่”*** เป็นการให้ความหมายถึงบริบทของหน่วยปฏิบัติการ ที่เชื่อมต่อกับบริบทและสถานการณ์เด็กและเยาวชน ณ พื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญ หมายรวมถึงการเชื่อมการปฏิบัติงานโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม หรือหน่วยปฏิบัติการใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งนี้ ควรจะใช้แนวคิด “บ-ว-ร : บ้าน วัด โรงเรียน” (community collection) เป็นฐานการพัฒนา ในการพัฒนาระบบการจัดบริการแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ “ระบบการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครอบครัว/ชุมชน” ให้สามารถเป็นพื้นที่ชีวิตในการรองรับการดูแลเด็กและเยาวชนที่เสริมสร้างคุณภาพชีวิต ทั้งนี้รวมถึงการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการ

พื้นที่ชุมชน โดยการเชื่อมประสานกับหน่วยระดับพื้นที่ชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชน ครอบครัวของเด็กและเยาวชน สามารถใช้บริการในระดับพื้นที่ เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน หน่วยบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service crisis center) เป็นต้น

นัยยะที่ 3 นิยามตาม ***"ฐานแนวคิดการปฏิบัติงาน"*** เป็น***การให้ความหมายของหน่วยปฏิบัติการถึงฐานแนวคิดที่ใช้ในการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน*** ในที่นี้คือ มีฐานคิดในการทำงานกับมนุษย์ที่ว่าด้วยเรื่องของ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ""แนวคิดยุติธรรมสมานฉันท์" "แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ" "แนวคิดชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบำบัด "แนวคิดว่าด้วยเรื่องการฟื้นฟูและพัฒนาครอบครัว" หรือ "แนวคิด reskill-upskill" "แนวคิดการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน" เหล่านี้ เป็นฐานคิดที่ประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบหลักสูตร กิจกรรม และการจัดบริการแก่เด็กและเยาวชน และเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วย "สิทธิเด็ก" "มาตรฐานขั้นต่ำต่อการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน"ขององค์การสหประชาชาติ และ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก หมายรวมถึงนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นัยยะที่ 4 นิยามตาม ***"ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย"*** เป็น***การให้ความหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงระบุถึงสภาวการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนภายใต้ความหลากหลาย***ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน หมายรวมการระบุถึงระบบการจัดบริการที่มีเฉพาะเจาะจง แต่หลากหลายโปรแกรมการให้บริการ ทั้งนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงภารกิจที่หน่วยปฏิบัติการนั้น ๆ ดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปดังนี้ สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำจิต เป็นสถานที่แห่งการดูแลเด็กในกระบวนการยุติธรรม ที่ครอบคลุม ครบทุกมิติที่เกี่ยวข้องและก่อประโยชน์อย่างแท้จริงกับเด็กและเยาวชน เห็นความสำคัญ ตระหนักในการแก้ไขปัญหาเรื่องสุขภาพจิต เพื่อเป็นการบำบัด ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงให้การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กสู่ชุมชน โดยการสร้างโมเดลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (community collection) โดยที่ชุมชนต้องให้การยอมรับ เคารพในศักดิ์ศรี พร้อมให้โอกาส สร้างช่องทางให้เด็กและเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีเครือข่ายที่สำนึกรักบ้านเกิด ไม่ได้คำนึงถึงผลผลิตหรืองบประมาณ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ชุมชนอย่างมีคุณภาพ

5.2.2 ข้อพึงคำนึงถึงของการกำหนดนิยาม

(1) ไม่ต้องระบุชื่อว่าเป็น "ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด/กระทำผิด" กล่าวคือ ในการกำหนดตั้งชื่อศูนย์ฝึกมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นสถานที่แห่งการปรับเปลี่ยนเด็กและเยาวชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเป็นการกำหนดชื่อเชิงบวก ที่เหมาะต่อการเป็นองค์กรด้านการพัฒนาเด็ก เป็นสถานที่สุดท้ายที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กและเยาวชน หลีกเลี่ยงภาษาตี

ตรา หรือลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือเสมือนเป็นสถานที่แห่งการกักกัน กักขัง มีระบบการควบคุมที่ถูกจำกัด ลิดรอนสิทธิ ที่เป็นการทิ่มแทงอารมณ์ความรู้สึก ฉะนั้นการกำหนดชื่อต้องไม่ใช้ชื่อศูนย์ฝึกหรือชื่อศูนย์อบรม

(2) หน่วยปฏิบัติการดังกล่าว สามารถให้ทั้งองค์กรเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรอิสระเข้ามาจดทะเบียน หมายรวมถึงหน่วยงานภาครัฐสามารถมาทำงานแบบบูรณาการเชื่อมต่อ แต่ไม่ซ้ำซ้อน

5.2.3 การกำหนดนิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

จากการศึกษาหน่วยงานนำร่องพบว่า ในแต่ละแห่งจะมีความเฉพาะ ทั้งหลักสูตร กระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชน และมีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน ฉะนั้น การนิยามความหมาย ทั้งคำว่า สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ต้องมีการกำหนดแบบกว้าง ที่ไม่ระบุเจาะจงคุณลักษณะหน่วยงานจนเกินไป และมองที่เป้าหมายของการพัฒนาและประโยชน์สูงสูงสำหรับเด็กเยาวชนเป็นสำคัญ และที่สำคัญต้องเอื้อต่อการที่ให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคประชาสังคม สามารถมาร่วมเป็นเครือข่ายปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวได้

ทั้งนี้จากการศึกษาการดำเนินงานของหน่วยงานนำร่อง และหน่วยงานเครือข่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ที่ผ่านมามีรูปแบบของหน่วยปฏิบัติการที่จะสะท้อนถึงภารกิจ หน้าที่ และการดำเนินการตามความเชี่ยวชาญเฉพาะมากมาย อาทิ หน่วยปฏิบัติการด้านเตรียมความพร้อมเด็ก/ เยาวชน และครอบครัวหมายรวมถึงชุมชน หน่วยปฏิบัติการด้านการศึกษา หน่วยปฏิบัติการด้านการอาชีพ หน่วยปฏิบัติการด้านพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน หน่วยปฏิบัติการพัฒนาและให้คำปรึกษาเยาวชนและครอบครัว หน่วยปฏิบัติการด้านจัดการศึกษา บริการทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต หน่วยปฏิบัติการด้านบริการทางสังคม หน่วยปฏิบัติการด้านสุขภาวะเด็กและเยาวชน เป็นต้น

ตัวอย่างการกำหนดนิยาม

สถานรองรับเด็กเยาวชน	การกำหนดนิยาม	เหตุผล /ข้อสังเกตุ
สถานศึกษา	หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด	เนื่องจากประเทศไทยมีการกำหนดรูปแบบของการศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไว้ 3 รูปแบบ คือ 1.การศึกษาในระบบ (Formal Education) 2.การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) 3.การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education)ซึ่ง

สถานรองรับเด็กเยาวชน	การกำหนดนิยาม	เหตุผล /ข้อสังเกตุ
		เห็นได้ว่า ปัจจุบันการศึกษามีรูปแบบและทางเลือกมากขึ้น มีสถานศึกษาที่เป็นทั้งของรัฐและเอกชน โดยแต่ละแห่งจะมีการกำหนดหลักสูตรที่ชัดเจน ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ
สถานฝึกอบรม	หน่วยงานที่มีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาเด็กและเยาวชนตามหลักสูตร เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีความมั่นคงในชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข	1.ตามพรบ.ศาลเยาวชนฯ คำว่าศูนย์ฝึกและอบรม มักจะใช้ควบคู่ไปพร้อมกับคำว่า สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิตเสมอ ประกอบกับถูกจัดวางให้อยู่ในหมวด 4 ด้วยกัน สะท้อนให้เห็นได้ว่าทั้ง 1 ศูนย์ และ 3 สถานนั้น ถูกจัดให้อยู่ในประเภทเดียวกัน มีบทบาทที่คล้ายกับศูนย์ฝึกและอบรม 2. จากการศึกษาหน่วยงานนำร่องแต่ละแห่ง มีกระบวนการพัฒนา ฝึกอบรม มีหลักสูตรที่มีความเฉพาะ และแตกต่างกัน จึงต้องกำหนดนิยามกลาง ที่กล่าวถึงการฝึกอบรม การพัฒนาเด็กเยาวชนและเป้าหมายเป็นสำคัญ 3. สถานฝึกอบรม ต้องมีกระบวนการพัฒนาเด็กเยาวชนที่ชัดเจนตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนกลับคืนสู่ครอบครัวชุมชน
สถานแนะนำทางจิต	เป็นหน่วยที่ดูแลให้คำปรึกษา หรือบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสมรรถภาพหรือช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต	ปัจจุบัน ประเทศไทย มีโรงพยาบาลคลินิก และศูนย์ให้คำปรึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งที่ผ่านมาทางกรมพินิจฯก็มีการประสานงานส่งต่อในส่วนของ

สถานรองรับเด็กเยาวชน	การกำหนดนิยาม	เหตุผล /ข้อสังเกตุ
		ภาครัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นหลัก ซึ่งหากมีการกำหนดที่กว้างขึ้นอาจหมายถึง โรงพยาบาลคลินิกที่เป็นของเอกชนร่วมด้วย หรือ ศูนย์ให้คำปรึกษา ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคมหรือเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชน หรือองค์กรมูลนิธิที่เกี่ยวข้องได้

5.3 การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย

จากการศึกษาการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนสามารถแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการประสานงาน และความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการควบคุม ดังนั้นการทำงานกับเครือข่าย จำเป็นอย่างยิ่งที่กรมพินิจฯจะต้องเข้าใจการสร้างความสัมพันธ์ทั้งแบบลักษณะเป็นการส่งเสริม ลักษณะเป็นการประสานงาน และลักษณะการควบคุม

1) ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม เกิดขึ้นจากความเข้าใจอันดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อองค์กรเอกชนและผู้ร่วมงาน โดยรัฐเข้าใจถึงเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรเอกชนว่าต้องการเข้ามาให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาด้านต่างๆ ให้กับสังคม ซึ่งจะมีผลทำให้คนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและก็ยังเป็นการประหยัดงบประมาณและกำลังคนของรัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ

2) ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการประสานงาน

การประสานงานระหว่างรัฐกับองค์กรเอกชนมีหลายด้าน เช่น การทำงานร่วมกันในการพัฒนาสังคม การให้ความรู้แก่ชาวบ้านโดยรัฐและองค์กรเอกชนร่วมกันจัดการฝึกอบรมหรือแนะแนวการประกอบอาชีพให้กับชาวบ้าน ซึ่งพบว่ากรมพินิจฯเองมีความโดดเด่น และการทำงานกับภาคเอกชนมานาน และเป็นไปลักษณะการสร้างเครือข่ายที่ดี และร่วมกันทำงานในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

3) ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นการควบคุม

เนื่องจากการดำเนินงานขององค์กรเอกชนจะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและอาจก่อให้เกิดผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินงานขององค์กรต่อประชาชนได้ รัฐจึงมีความประสงค์ที่จะเข้ามาควบคุมการดำเนินงานขององค์กรเอกชน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความเป็นระเบียบเป็นแบบแผนและอยู่ในระบบ

รูปแบบของการควบคุมองค์กรเอกชนโดยรัฐก็คือ ความพยายามที่จะให้องค์กรเอกชนได้รับการรองรับสถานะตามกฎหมายในรูปของมูลนิธิหรือสมาคม ซึ่งเมื่อองค์กรเอกชนได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือสมาคมแล้วการดำเนินการต่างๆ ก็จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ทั้งหมด ซึ่งปัญหาที่พบสำหรับองค์กรเอกชนคือ

องค์กรเหล่านี้ต้องการความเป็นอิสระในการดำเนินงานอิสระในที่นี้ หมายถึง อิสระในการบริหารงานและดำเนินการตามแนวความคิดของตัวเองเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ในขณะที่หากองค์กรเอกชนจดทะเบียนเป็นมูลนิธิแล้ว การดำเนินงานต่างๆ จะต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งก็จะเกิดความไม่อิสระเท่าที่ควรในการดำเนินงาน

ดังนั้นหน่วยงานนำร่องที่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นองค์กรเอกชน ดังนั้นในการศึกษา จึงจำเป็นต้องเข้าใจแนวคิดดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเอกชน ที่สัมพันธ์กับภาครัฐ และประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตต่อไปได้

แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ตามผังภาพ ดังนี้

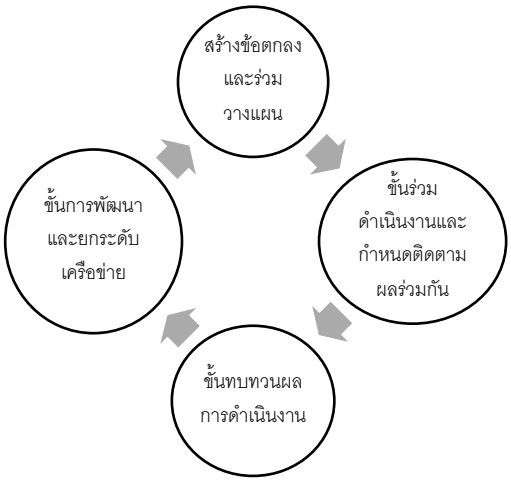

1.ขั้นเตรียมการและแสวงหาเครือข่ายผู้ร่วมพัฒนา ควรมีการวางแผนการเตรียมการร่วมกัน โดยมีการตั้งคณะทำงานทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ตัวแทนเครือข่ายเดิม และภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการรวบรวมทะเบียนรายชื่อเครือข่ายในแต่พื้นที่ ที่มีการทำงานร่วมกัน การจำแนกประเภทหน่วยงาน การเตรียมการประชาสัมพันธ์ การสรรหาเครือข่ายที่เหมาะสมในการมาทำงานร่วมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแต่ละด้าน เพื่อให้มีเครือข่ายที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกพื้นที่ในแต่ละภูมิภาค

อีกทั้ง ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นการจัดการอบรมพัฒนาศักยภาพ เพื่อเป็นการเตรียมการให้แก่บุคลากรทั้งของกรมพินิจฯ และหน่วยปฏิบัติการที่เตรียมเข้าสู่การจดทะเบียน ให้ได้รับองค์ความรู้ ทักษะ วิธีการ เครือมือที่ทำงานร่วมกันในการพัฒนาเด็กเยาวชน

2.สร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning)

- การออกแบบรูปแบบการทำงานร่วมกัน ทั้งจากกรมพินิจฯ และหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ และหน่วยงานภาคีเครือข่าย โดยร่วมกันกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน มาตรฐานกลางที่สามารถปฏิบัติได้จริง การติดตามประเมินผลที่เป็นมิตร ที่เอื้อต่อการทำงานในรูปแบบหุ้นส่วนทางสังคม (partnership) และอยู่บนฐานเพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

3.ขั้นร่วมดำเนินงานและกำหนดติดตามผลร่วมกัน

- การปฏิบัติการร่วมกัน ของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน กรมพินิจฯ และภาคีเครือข่าย ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในบริบทพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้หน่วยปฏิบัติการที่หลากหลายในพื้นที่ให้เป็นทางเลือกในการส่งเด็กและเยาวชนเข้าใช้บริการที่สอดคล้องต่อสภาพปัญหา

- การกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลเชิงพัฒนา แบบมีส่วนร่วม เช่น หน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยการเชื่อมประสานกับนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในการร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนไปพร้อมกับหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

4. ขั้นทบทวนผลการดำเนินงาน

- การถอดบทเรียน ทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกัน และแผนการปฏิบัติงานต้องมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์ บริบทพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน

5. ขั้นการพัฒนา และยกระดับเครือข่าย

หน่วยปฏิบัติการรองรับรับเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการพัฒนา ส่งเสริม และยกระดับอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนมีระบบการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยปฏิบัติการในรูปแบบหุ้นส่วนทางสังคม (partnership) ตลอดจนมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมและเป็นมิตรอยู่เป็นนิจ

5.4 การพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาถอดบทเรียนหน่วยงานนำร่อง และผลจากการระดมความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต กรณีศึกษา กลุ่มผู้บริหารกรมพินิจฯ และผู้ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง มีข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พบว่า

5.4.1 หลักเกณฑ์การรับเด็กและเยาวชน

หลักเกณฑ์การรับเด็กและเยาวชนของหน่วยปฏิบัติการ พิจารณาผ่านการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งจากการระดมความคิดเห็นมีการเกณฑ์รับ(เบื้องต้น) 4 กลุ่มหลัก ได้แก่

(1) กลุ่มเด็กและเยาวชนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเป็นเด็กและเยาวชนที่มีภาวะสุ่มเสี่ยงหรือได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในชีวิต ทั้งนี้สามารถส่งต่อเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการเพื่อขอรับบริการการให้ความช่วยเหลือ คุ้มครอง ฟื้นฟู และพัฒนาชีวิตในมิติต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติการดังกล่าวผ่านระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีมิติการทำงานเชิงป้องกัน และหน่วยงานภาคีในพื้นที่ ร่วมกับหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ฉะนั้น เด็กและเยาวชนตามคุณลักษณะพึงพิจารณาให้นำเข้าหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่หรือหน่วยบริการทางสังคมที่จดทะเบียนกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นที่พึงพินิจเป็นอันดับแรก

(2) กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่อยู่ในชั้นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยจะมีคุณสมบัติของเด็กและเยาวชน ที่อยู่ขั้นตอนรอการพิจารณาจากศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะมีการวินิจฉัยและประเมินจากทีมนักวิชาชีพและสหวิชาชีพในการวางแผนและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินวินิจฉัยและวางแผนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน หรือ ช่วงหลังจากการพิจารณาให้เด็กและเยาวชนอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยปฏิบัติการ ควรจะมีการประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อการส่งต่อข้อมูล วางแผนการพัฒนาเป็นระยะ และแผนการติดตามผลเชิงพัฒนาการ ฉะนั้น หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กแลเยาวชนที่พึงพิจารณา นอกจากจะมุ่งฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนแล้ว ควรมีนัยยะของการประเมินบริบทครอบครัว / ชุมชนร่วมด้วย เพื่อการวางแผนการปรับและพัฒนาบริบทครอบครัว และการเตรียมพื้นที่ชุมชนในดูแลเด็กและเยาวชน ตัดวงจรการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

(3) กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ศาลสั่งไปยังสถานที่รองรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะนำเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนผ่านคำสั่งศาล ทั้งนี้จะมีการกำหนดเงื่อนไขในควบคุมเด็กและเยาวชนที่เข้มงวดมากกว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มอื่น ๆ โดยจะผ่านกระบวนการประเมินวินิจฉัย กลั่นกรองด้วยทีมสหวิชาชีพ วางแผนโปรแกรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ก่อนพิจารณานำเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการที่จะให้บริการสอดคล้องกับผลการประเมิน ฉะนั้น หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน จึงจะต้องเข้าใจเงื่อนไขดังกล่าวและปฏิบัติตามระบบการรายงานและติดตามเด็กและเยาวชน

(4) กลุ่มเด็กและเยาวชน เตรียมความพร้อมก่อนและภายหลังได้รับการปล่อยตัว โดยคุณสมบัติของเด็กและเยาวชนที่เข้าลักษณะนี้ จะเป็นกลุ่มที่ศาลสั่งฝึกอบรมและกำลังจะถูกปล่อยตัว ซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตลอดจนชุมชน ในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม ฉะนั้น หน่วย

ปฏิบัติการที่รองรับ พึงพิจารณาหน่วยที่มีภารกิจในการเสริมสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชน ในขณะเดียวกันก็มีภารกิจในการให้บริการพัฒนาครอบครัว เชื่อมโยงกับปฏิบัติเตรียมความพร้อมชุมชนร่วมด้วย

5.4.2 หลักสูตร/กิจกรรมต่อการพัฒนาเด็กเยาวชน

ข้อค้นพบเกี่ยวกับหลักสูตรของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พบลักษณะหลักสูตรและกิจกรรมหลักที่สามารถจำแนกประเภท ออกมาเป็น 8 หลักสูตรของหน่วยปฏิบัติการ ได้แก่

(1) หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านเตรียมความพร้อมเด็ก เยาวชน และครอบครัว หมายรวมถึงชุมชน เป็นหลักสูตรที่เน้นการบำบัดฟื้นฟู พัฒนา และการเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิตในสังคม การอยู่ร่วมกันผู้อื่น เช่น กิจกรรมเสริมสร้างการสื่อสารเชิงบวก กิจกรรมสร้างสุขภายใน กิจกรรมการเรียนรู้บทบาทตนเองและสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ ทั้งนี้หมายรวมถึง ให้บริการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูครอบครัวก่อนนำเด็กและเยาวชนคืนสู่ครอบครัว

(2) หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านการอาชีพ เป็นหลักสูตรที่มุ่งการพัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาและยกระดับฝีมือแรงงาน หรือการพัฒนาความรู้การระบบการขาย การวางแผนการตลาด หรือเสริมสร้างมุมมองทะลุกรอบอาชีพ บนฐานแนวคิด Reskill-Upskill ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านความมั่นคงการมีอาชีพและการมีรายได้

(3) หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ชีวิต เช่น การพัฒนาวิธีคิด มุมมองต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การพัฒนาทักษะชีวิต-ทักษะสังคม ฯลฯ

(4) หลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาและให้คำปรึกษาเยาวชนและครอบครัว เป็นหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เป็นพื้นที่ให้เด็ก เยาวชน และครอบครัวได้สื่อสารพูดคุย แลกเปลี่ยน และขอรับคำปรึกษาในสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งเป็นทั้งการให้ปรึกษาเฉพาะราย และกลุ่มครอบครัว หมายรวมถึงมีการกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว อีกทั้งเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชน

(5) หลักสูตรหรือกิจกรรมจัดการศึกษา เป็นหลักสูตรและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการศึกษา มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ได้รับการรับรอง เพื่อนำมาสู่การต่อยอดการพัฒนาชีวิตในลำดับต่อไป

(6) หลักสูตรหรือกิจกรรมให้บริการทางสังคม ที่สามารถร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ ได้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน เป็นต้น ซึ่งหน่วยบริการเหล่านี้เป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพชีวิต และหนุนเสริมการจัดสวัสดิสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ

(7) หลักสูตรหรือกิจกรรมด้านสุขภาวะเด็กและเยาวชน เป็นหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เสริมสร้างการมีสุขภาพ 4 มิติ ได้แก่ กาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

(8) หลักสูตรการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เป็นหลักสูตรและกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนให้สามารถปฏิบัติการเพื่อการบำบัด ฟื้นฟู พัฒนา และส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ของเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวชุมชนอย่างเป็นสุข

5.4.3 การดูแลเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานการดูแลเด็กและเยาวชน

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการดูแลเด็กเยาวชนตามมาตรฐานการดูแลเด็กและเยาวชน เป็นการกำหนดความเหมาะสมของพื้นที่ทางกายภาพ สภาวะแวดล้อม สวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน โดยพิจารณาผ่านมาตรฐานการดูแลเด็กและเยาวชน ทั้งนี้มีข้อค้นพบ 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

(1) การดูแลเด็กและเยาวชนว่าด้วยเรื่อง “ความเหมาะสมทางกายภาพ” ในที่นี้คือ การพิจารณาถึงที่ตั้ง อาคาร/สถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมในการดูแลเด็กและเยาวชนที่ปลอดภัย รัดกุม ไม่เป็นพื้นที่ที่มีความสุ่มเสี่ยงและเป็นอันตรายทั้งทางตรงและทางอ้อม

(2) การดูแลเด็กและเยาวชนที่ว่าด้วยเรื่อง “สวัสดิการขั้นพื้นฐาน” ในที่นี้คือ การพิจารณาถึงการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน นั่นคือ ปัจจัย4 และควรจะพิจารณาสวัสดิการ 7 ด้านที่หน่วยปฏิบัติจัดบริการ ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ ที่อยู่อาศัย การมีอาชีพและการมีรายได้ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต บริการทางสังคม และนันทนาการ ซึ่งระบบการดูแลเด็กและเยาวชนพึงการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อสนับสนุนการมีคุณภาพชีวิต

(3) การดูแลเด็กและเยาวชนที่ว่าด้วยเรื่อง “ระบบการให้บริการฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน” ในที่นี้คือ มีกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างเด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้ได้รับการฟื้นฟูและการส่งเสริม การมีดำเนินชีวิตที่ดีภายใต้ระบบการบริการของหน่วยปฏิบัติการ ฉะนั้น ประเด็นสำคัญคือ “พื้นที่ชีวิต = พื้นที่ปลอดภัย” นั่นคือ ปลอดภัยทั้งทางกายภาพ และปลอดภัยโดยวิถีชีวิต

(4) ข้อพึงพิจารณาในการวางแนวทางดูแลเด็กและเยาวชนตามมาตรฐาน นั่นคือ ระบบการฟื้นฟูและพัฒนาจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนหน่วยปฏิบัติการที่รองรับควรจะผลักดันให้ครอบคลุมทุกจังหวัด ทุกภูมิภาค

5.4.4 ระบบการประเมินเด็กและเยาวชน

ข้อค้นพบเกี่ยวกับระบบการประเมินเด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ ร่วมกับหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน จะต้องกำหนดและพัฒนาระบบ 3 ช่วงหลักสำคัญ ได้แก่

(1) <u>การประเมินผลต้นทาง</u> เป็นการประเมินและวินิจฉัยเด็กและเยาวชนโดยทีมสหวิชาชีพ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อคัดกรองและจำแนกสภาวะเด็กและเยาวชนก่อนที่จะนำเข้าสู่หน่วยปฏิบัติการ โดยเป็นขั้นตอนที่จะต้องมีการวินิจฉัยสภาวะของเด็กและเยาวชน กำหนดเป้าหมายการพัฒนา (ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว) และวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน (ตามแนวทางวินิจฉัยของหน่วยงานภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน) ทั้งนี้จะมีการพิจารณาหน่วยปฏิบัติการที่จะนำเด็กและเยาวชนเข้ารับบริการหลังจากมีการวินิจฉัยเพื่อประเมินสภาวะเด็กและเยาวชน ซึ่งก่อนนำเข้าให้หน่วยปฏิบัติการจะมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการพัฒนาระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป็นการพิจารณาโปรแกรมการพัฒนาร่วมกันโดยทีมสห-วิชาชีพและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง ซึ่งจะต้องมี ***“การจัดทำแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนรายกรณี”***

(2) <u>การติดตามและประเมินผลระหว่างการพัฒนาเด็กและเยาวชน</u> เป็นการวางระบบการติดตามและประเมินเป็นระยะ ๆ ตามแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนรายกรณี โดยจะต้องเป็นประเมินและติดตามผลเชิงพัฒนาการ เช่น การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ทักษะชีวิต-ทักษะทางสังคมที่เกิดขึ้น มุมมองต่อตนเองและผู้อื่น ฯลฯ ทั้งนี้ควรจะกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลเชิงพัฒนา เช่น ประยุกต์ใช้เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการ การประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อประเมินอย่างมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยปฏิบัติการ หน่วยงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยการเชื่อมประสานกับนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องหน่วยงานต่างๆ ฯลฯ ซึ่งจะต้องมีการรายงานผลพัฒนาการเด็กและเยาวชนรายกรณี

(3) <u>การติดตามและประเมินผลปลายทาง</u> เป็นไปเพื่อการพิจารณาเด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัวและชุมชน ในส่วนนี้จะมีการประเมินผล 2 ระยะปลายทาง ได้แก่

(3.1) <u>การวินิจฉัยและการประเมินผลก่อนปล่อย</u> เพื่อวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยจะเป็นการประเมินผลทั้งเด็ก เยาวชน ครอบครัว และบริบทชุมชน สู่การกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมที่จะปรับและพัฒนาทั้งเด็กและเยาวชนให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว การปรับและพัฒนาสุขภาวะครอบครัวให้สามารถรองรับการดูแลเด็กและเยาวชนได้ ตลอดจนการเตรียมชุมชน เป็นแสวงหาเครือข่ายพื้นที่ ทุนทางสังคมที่จะให้การสนับสนุนเด็กและเยาวชนในติดตามและประเมินผลพัฒนาการหลังจากคืนสู่ครอบครัว ตรงนี้หากหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยพื้นที่ จะสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาครอบครัวหรือการปรับบริบทแวดล้อมชุมชนให้เหมาะสมกับการดูแลเด็กและเยาวชนได้

(3.2) <u>การติดตามและประเมินผลหลังปล่อย</u> เป็นการประเมินการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในบริบทของการกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัว ทั้งนี้สำคัญนั่นคือ หน่วยปฏิบัติการจะต้องมีการกำหนดแนวทางการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ซึ่งควรจะมีการกำหนดแนวทางร่วมกับหน่วยงานภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายรวมถึงประสานหน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน

และดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย โดยการติดตามผลควรจะใช้ฐานชุมชนเป็นกลไกการติดตาม และวางแผนการพัฒนาต่อเนื่อง

5.5 บทบาทหน้าที่ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยปฏิบัติการและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5.5.1 ข้อพิจารณาในเรื่องการกำหนดบทบาทหน้าที่ การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยปฏิบัติการและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

หากพิจารณาการดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมพินิจฯนั้น ไม่ได้มีรูปแบบการถ่ายโอนภารกิจงานให้แก่หน่วยงานใดเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาสังคม แต่การทำงานกรมพินิจฯ พบว่าจะเป็นการดำเนินงานในรูปแบบ**การสร้างความร่วมมือหรือความเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น** การสร้างเครือข่าย การทำข้อตกลงความร่วมมือ และการทำงานร่วมกันทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ตรงกับแนวคิดในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง สามารถขับเคลื่อนภารกิจของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดทั้ง การมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ โดยประเด็นดังกล่าวได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ที่สอดคล้องกับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ มีเป้าหมายคือ เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานราชการทบทวนบทบาทและภารกิจของตน ให้มีความเหมาะสม โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งเน้น การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น การถ่ายโอนภารกิจบางอย่างที่ภาครัฐไม่จำเป็นต้องดำเนินงานเองให้ภาคส่วนอื่น รวมทั้งการสร้างความร่วมมือหรือความเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ฉะนั้นหากจะใช้คำว่า การถ่ายโอนภารกิจ อาจไม่ได้ครอบคลุมกับทุกส่วนงาน แต่หากใช้คำว่า **การสร้างความร่วมมือหรือความเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น** จะครอบคลุมได้ทุกส่วนงาน และทุกกลุ่มเป้าหมาย

โดยการสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ในการเรื่องการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ที่เปิดโอกาสให้ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาจัดตั้งได้นั้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

สถานศึกษา	- หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด - การทำงานร่วมกัน สามารถเข้ามาทำงานร่วมกับสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกอบรมฯ ได้ตั้งแต่ระยะแรกรับ จนถึงภายหลังปล่อยตัว กลับคืนสู่สังคม เช่น การจัดการ

	ศึกษาให้แก่เด็กในสถานพินิจศูนย์ฝึกฯ การรับเด็กเยาวชนให้เข้ารับศึกษาในสถานศึกษา เป็นต้น
สถานฝึกอบรม	- หน่วยงานที่มีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาเด็กและเยาชนตามหลักสูตร เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีความมั่นคงในชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข - สามารถเข้ามาทำงานร่วมกับสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกอบรมฯ ได้ตั้งแต่ระยะแรกรับ จนถึงภายหลังปล่อยตัว เช่น การจัดหลักสูตรพัฒนาวิชาชีพให้แก่เด็กในสถานพินิจศูนย์ฝึกฯ การรับเด็กเยาวชนไปฝึกวิชาชีพในหน่วยงาน เป็นต้น
สถานแนะนำทางจิต	-เป็นหน่วยที่ดูแลให้คำปรึกษา หรือบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสมรรถภาพหรือช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต -สามารถเข้ามาทำงานร่วมกับสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกอบรมฯ ได้ตั้งแต่ระยะแรกรับ จนถึงภายหลังปล่อยตัว เช่น การจัดกิจกรรมด้านสุขภาพจิตให้แก่เด็กในสถานพินิจศูนย์ฝึกฯ การรับเด็กเยาวชนไปบำบัดรักษาฟื้นฟู ในกรณีปัญหาทางด้านสุขภาพจิต เป็นต้น

ดังนั้น การทำงานร่วมกันในเรื่องการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต บทบาทของกรมพินิจฯ จะต้องมีการพัฒนาใน 2 ส่วน พร้อมๆ กัน คือ

1.*<u>การพัฒนาจากภายในภาคราชการ (Inside-out Approach)</u>* โดยกรมพินิจฯต้องปรับปรุงระบบหรือวิธีบริหารงานให้เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วม สร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะ ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้กับข้าราชการในระดับต่างๆ และส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม การทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้เป็นหน่วยงานตัวอย่างและเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่ดีแก่ส่วนราชการอื่นๆ นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2. *<u>การพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ (Outside-in Approach)</u>* โดยสนับสนุนการสร้างศักยภาพและโอกาส (Empowerment and Enabling) ให้เอกชน ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดเวที/การประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจ ประสานงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่าย รวมทั้ง การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เพิ่มขีดความสามารถ และเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคมและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเป็นภาคีเครือข่าย และมีบทบาทร่วมทำงานกับภาครัฐในลักษณะหุ้นส่วน ความร่วมมือ ได้อย่างเป็นรูปธรรม และที่สำคัญความจริงใจ เปิดเผย ซื่อสัตย์ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

5.5.2 หน่วยสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกัน มี 3 หน่วยสำคัญ คือหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน หน่วยสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการ และหน่วยภาคีเครือข่าย โดยมีบทบาทหน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินงานร่วมกัน รายละเอียด ดังนี้

5.5.2.1 หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ในที่นี้หมายถึง สถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ทั้งหน่วยปฏิบัติการที่ขึ้นตรงในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หน่วยปฏิบัติการภาคเอกชน และหน่วยปฏิบัติการภาคประชาสังคม หมายรวมถึงหน่วยบริการทางสังคมในระดับพื้นที่ที่ขึ้นตรงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยบริการด้านสวัสดิการสังคมและงานสังคมสงเคราะห์ ซึ่งหน่วยปฏิบัติการดังกล่าวจะมีหน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินการในการฟื้นฟู พัฒนา และส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้สามารถคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพและเป็นสุข ทั้งนี้มีรูปแบบของหน่วยปฏิบัติการที่จะสะท้อนถึงภารกิจ หน้าที่ และการดำเนินการตามความเชี่ยวชาญเฉพาะตามลักษณะของหน่วยปฏิบัติการ ดังนี้

(1) <u>หน่วยปฏิบัติการด้านเตรียมความพร้อมเด็ก/ เยาวชน และครอบครัว</u> หมายรวมถึงชุมชนเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ให้บริการด้านบำบัด-ฟื้นฟูและส่งเสริม-พัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กคืนสู่ครอบครัวชุมชน ตลอดจนการบำบัด-ฟื้นฟูครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่ครอบครัว ทั้งนี้หมายรวมถึง การเชื่อมต่อกับบริบทพื้นที่ชุมชน หน่วยงานภาคี และทีมสหวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมวางแผนการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนหลังจากคืนสู่ครอบครัว ตลอดจนการวางระบบการติดตามประเมินเชิงพัฒนาการอย่างมีส่วนร่วม

(2) <u>หน่วยปฏิบัติการด้านการอาชีพ</u> เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ส่งเสริม ฝึกทักษะ และยกระดับการมีอาชีพการมีรายได้ของเด็กและเยาวชนที่ครบวงจร สามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

(3) <u>หน่วยปฏิบัติการด้านพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน</u> เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ฟื้นฟู ส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนยกระดับทักษะชีวิต-ทักษะสังคม ให้เกิดแก่เด็กและเยาวชนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงและเสริมสร้างการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข

(4) <u>หน่วยปฏิบัติการพัฒนาและให้คำปรึกษาเยาวชนและครอบครัว</u> เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาและพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว ภารกิจสำคัญนั่นคือ ให้คำปรึกษา มีหลักสูตรและโปรแกรมฟื้นฟูพัฒนาเด็กเยาวชน และครอบครัว โดยหน่วยปฏิบัติการดังกล่าวจะเป็นพื้นที่สำคัญในการให้บริการด้านการให้คำปรึกษาแนวการฟื้นฟูและเสริมสร้างพลังอำนาจ การวางแผนชีวิต การวางแนวทางการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการมีคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และครอบครัวอย่างมีส่วนร่วม

(5) <u>หน่วยปฏิบัติการด้านจัดการศึกษา บริการทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต</u> เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ จัดบริการทางการศึกษาทั้งในรูปของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย

เป็นการส่งเสริมการศึกษาสู่การมีอาชีพ แต่สิ่งสำคัญของหน่วยปฏิบัติการดังกล่าว นั่นคือ การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้าสู่ระบบการศึกษาที่สามารถต่อยอดไปสู่การวางรากฐานชีวิตด้วยตนเอง

(6) หน่วยปฏิบัติการด้านบริการทางสังคม ที่สามารถปฏิบัติการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ศูนย์บริการทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จ (OSCC : One Stop Service Centre) เป็นต้น เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ให้บริการทางสังคมในระดับพื้นที่ ระดับภาคีเครือข่าย โดยมีระบบการให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟู ส่งเสริม-พัฒนา และป้องกัน-เฝ้าระวังที่ทำงานกับผู้ประสบปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของหน่วยปฏิบัติการดังกล่าวในพื้นที่ ฉะนั้น การเชื่อมต่อหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ร่วมกับหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ถือว่าเป็นงานหลักสำคัญที่ต้องบูรณาการภารกิจดังกล่าว

(7) หน่วยปฏิบัติการด้านสุขภาวะเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยปฏิบัติการที่ทำหน้าที่ การเสริมสร้างสุขภาวะให้เกิดแก่เด็กและเยาวชน หมายรวมถึงครอบครัวและชุมชน โดยมีบริการทั้งมิติสุขภาพกาย สุขภาพจิตและอารมณ์ สุขภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการส่งเสริมจิตวิญญาณในที่นี้คือ การส่งเสริมความมั่นคงภายใน วิถีคิดต่อตนเองที่มีคุณค่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เหล่านี้เป็นภาพปฏิบัติการหลักสำคัญของงานบริการด้านสุขภาวะเด็กและเยาวชน

(8) หน่วยปฏิบัติการการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยปฏิบัติการที่ทำหน้าที่ จัดบริการในการ Reskill-Upskill แก่หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน โดยหลักสำคัญคือ การส่งเสริม พัฒนา และยกระดับ ตลอดจนสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการเป็นพื้นที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกมิติ และเท่าทันต่อสถานการณ์เด็กและเยาวชน

เหล่านี้มี ข้อพึงคำนึงต่อภารกิจ หน้าที่และการดำเนินการของหน่วยปฏิบัติการ กล่าวคือ

(1) การออกแบบรูปแบบการทำงานของหน่วยปฏิบัติการที่มีความหลากหลายไม่ควรแยกเด็กออกจากชุมชน ทั้งนี้ควรจะกระจายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนทุกพื้นที่

(2) การปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ควรจะสอดคล้องกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในบริบทพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้ให้มีหน่วยปฏิบัติการที่หลากหลายในพื้นที่ให้เป็นทางเลือกในการส่งเด็กและเยาวชนเข้าใช้บริการที่สอดคล้องต่อสภาพปัญหา

(3) หน่วยปฏิบัติการรองรับรับเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการพัฒนา ส่งเสริม และยกระดับอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีระบบการปฏิบัติร่วมกันระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยปฏิบัติการในรูปแบบหุ้นส่วนทางสังคม (partnership) ตลอดจนมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมอยู่เป็นนิจ

5.5.2.2 หน่วยสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการ ในที่นี้คือ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั้งนี้พิจารณา หน่วยงาน 2 ระดับที่จะเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติที่รองรับเด็กและเยาวชน ได้แก่

<u>บทบาทหน้าที่ ภารกิจและการดำเนินการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</u> ในการสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงานปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน จากการศึกษาพบข้อเสนอภารกิจ หน้าที่ และการดำเนินการ ดังนี้

(1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องกำหนดระเบียบเพื่อรองรับหน่วยปฏิบัติการอย่างชัดเจน ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงบริบทของสถานการณ์เด็กและเยาวชน บริบทของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนที่มี และการวางแผนการขับเคลื่อนงานพัฒนาหน่วยปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม

(2) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศึกษาและกำหนดมาตรฐานภายใต้การพิจารณาตัวชี้วัดที่เน้นผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นหลักสำคัญ ตลอดจนการเสริมสร้างกระบวนการของหน่วยปฏิบัติการให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น บทบาทสำคัญของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พัฒนามาตรฐานที่พิจารณาให้มาตรฐาน ISO ถูกต้องตามกฎหมายและยกระดับองค์กร พัฒนา ยกระดับ ผลักดัน มีกระบวนการสนับสนุน ส่งเสริมตามมาตรฐานที่มีความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐานจะต้องมีจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยกำหนดให้มี ***คณะกรรมการพัฒนาและกำหนดมาตรฐาน*** โดยเฉพาะการเสริมสร้างบทบาทของเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในออกแบ บมาตรฐาน แนวทางการการกำกับติดตาม และการประเมินผลตามมาตรฐาน ที่เรียกว่า “การติดตามดูแลแบบภาคีเครือข่าย”

(3) การกำหนดมาตรฐานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องออกแบบมาตรฐานที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับรูปแบบของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน และขับเคลื่อนให้หน่วยปฏิบัติการร่วมจดทะเบียน โดยที่ไม่สร้างความกังวลกับการถูกกำกับ ควบคุมโดยกรมพินิจและคุ้มครองเ ด็กและเยาวชน แต่การจดทะเบียนจะเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติงานที่รองรับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการจดทะเบียนให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการมากขึ้น

(4) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเสริมสร้างความเข้าใจถึงสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตราฐานที่กรมกำหนด บรรลุผล โดยไม่เน้นการกำกับ แต่มุ่งเน้นการสนับสนุนและพัฒนาไปด้วยกัน โดยส่งเสริม

(5) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องเป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานต่อในกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่กระบวนการคัดกรอง คัดเลือกเด็กและเยาวชนเพื่อจำแนกสภาพปัญหา ลักษณะเด็กเพื่อเข้าสู่กระบวนการแสวงหาเครือข่าย ในการคุ้มครอง ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน สู่การได้รับบริการที่สอดคล้องเหมาะสมต่อสภาวการณ์ปัญหาของเด็กและเยาวชน

<u>บทบาทหน้าที่ ภารกิจ และการดำเนินการของส่วนงานหนึ่งของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</u> ที่จะต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่หลักในการรับผิดชอบงานขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการรองรับการฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้มีข้อเสนอให้ ***"จัดตั้งส่วนงานสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน"*** โดยมีภารกิจ หน้าที่ และดำเนินงานหลักสำคัญ กล่าวคือ

(1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องเตรียมความพร้อมให้มีหน่วยของกรมที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้อาจจะอยู่ในรูปกองงาน ส่วนงาน หรือกลุ่มงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบภารกิจครั้งนี้อย่างเป็นรูปธรรมข

(2) บทบาทหน้าที่ของส่วนงานเฉพาะดังที่กล่าวถึง ในข้อ (1) ข้างต้น เป็นไปเพื่อการวางแผนการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พัฒนามาตรฐานร่วมกับเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการ และสื่อสารประสานงานกับหน่วยปฏิบัติการ ส่งเสริมการจดทะเบียน ตลอดจนสนับสนุน พัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการของหน่วยปฏิบัติการ ตลอดจนเตรียมความพร้อมบุคลากรในการปฏิบัติด้านนี้โดยเฉพาะ

(3) ส่วนงานดังกล่าว ทำหน้าที่ ศึกษา ถอดบทเรียน และพัฒนาองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กแลเยาวชน

5.5.2.3 หน่วยภาคีเครือข่าย ในที่นี้คือ หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่และภารกิจเชื่อมโยงกับปฏิบัติงานกับกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีมิติการปฏิบัติงานด้านการศึกษา ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ด้านสุขภาพ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการให้บริการ การช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชน เช่น การปฏิบัติแบบทีมสหวิชาชีพ การสนับสนุนสิทธิสวัสดิการสำหรับเด็กและเยาวชน ฯลฯ หลักสำคัญของปฏิบัติการการทำงานกับภาคีเครือข่าย นั่นคือ "ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนแต่เชื่อมต่อระบบ" ข้อค้นพบจากการศึกษา นั่นคือ

(1) การส่งเสริมบทบาทหน้าที่และเชื่อมประสานการปฏิบัติงานของหน่วยภาคีเครือข่ายกับหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน เน้นการสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการให้บริการและสนับสนุนสวัสดิการสังคมต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานและกำหนดข้อตกลงในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งนี้เป็นยกระดับการปฏิบัติงานทั้ง "เขา (หน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน) และ เรา (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)"

(2) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานจากชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม หรือหน่วยงานระดับชุมชน/ท้องถิ่น หมายรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีบทบาท

การปฏิบัติงานเชิงพื้นที่เพื่อการให้บริการเด็ก เยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนเชิงพัฒนาการ

(3) การปฏิบัติงานเน้นกระบวนการทำงานแบบบูรณาการเพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อน โดยใช้ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกัน อันจะก่อเกิดประโยชน์ต่อภารกิจ หน้าที่การดำเนินงานของหน่วยงาน มีเครือข่ายที่เป็นพันธมิตร

(4) ภาคีเครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมตามภารกิจหน้าที่ที่กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติเป็นตัวกำหนดการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคุ้มครอง ดูแล และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เช่น พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พรบ.คุ้มครองเด็ก พรบ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ฯลฯ เหล่านี้จะทำให้เห็นบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเข้ามาปฏิบัติการร่วม เช่น การทำงานพัฒนาครอบครัว การปฏิบัติงานตามมาตราฐานขั้นต่ำในการดูแลเด็ก การแก้ไขปัญหาเด็กในระยะยาว เพื่อเป็นเกณฑ์กลางในการรองรับสิทธิมนุษยชน ฯลฯ

5.6 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวทางการกำหนดกฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5.6.1 การวิเคราะห์ถึงประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้อธิบดีกรมพินิจฯ มีอำนาจออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้นั้นด้วย ดังนั้น ส่วนราชการสามารถขออนุญาตดำเนินการหรือเอกชนสามารถขออนุญาตจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ดังกล่าวได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และเมื่อได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมพินิจฯ กำหนด และมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด นอกจากนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดให้สถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 อันได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ) สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม สถานแนะนำทางจิต (ซึ่งเป็นส่วนราชการอื่นหรือเอกชน) จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น มาตรา 57 มาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 60 มาตรา 61 มาตรา 62 มาตรา 64 มาตรา 65 มาตรา 137 มาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 (1) มาตรา 143 มาตรา 145 ดังนั้น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจฯ) กับสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม สถานแนะนำทางจิต (ซึ่งเป็นส่วนราชการอื่นหรือเอกชน) จึงไม่ได้มีความแตกต่างกันในแง่ของกระบวนงานที่หน่วยงานนั้นต้องปฏิบัติ แต่แตกต่างกันในแง่ของความเป็นเจ้าของหน่วยงาน

จากข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาโครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต พบว่าปัจจุบันหน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นสามารถดำเนินงานการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้เพียงบางกระบวนงาน ซึ่งอาจยังไม่ครบถ้วนทุกกระบวนงานตามที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ได้หน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้น ในขณะนี้จึงยังมิใช่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิตตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นผลทำให้ไม่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเช่นกัน แต่หน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูร่วมกับสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกฯ แห่งท้องที่นั้น จึงเป็นหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้มีคณะกรรมการการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ตลอดจนกำหนดสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนควรได้รับในระหว่างการควบคุมดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของเจ้าพนักงานพินิจและสถานที่ควบคุม การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และกำหนดให้มีระบบสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม รวมทั้งจัดให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับเอกชน และกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำบางอย่าง เพื่อให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยในส่วนของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับเอกชนนั้น มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หรือแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง (ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่น ของผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนก่อนปล่อย และแนวทางการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย พ.ศ.2563) และมาตรา 59 วรรคสาม กำหนดให้บุคลากรองค์การหรือองค์กรอื่นหรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ดำเนินการในการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พักค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง (ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่น ของบุคลากรองค์การหรือองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย พ.ศ. 2563) ซึ่งผู้ที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลธรรมดา หน่วยงานภาคเอกชนจึงไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนดังกล่าว ประกอบกับพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดให้หน่วยงานภาคเอกชนที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือด้านการแก้ไข

บำบัดฟื้นฟูมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเฉกเช่นสถานศึกษา สถานฝึกอบรม สถานแนะนำทางจิต ตามพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 หน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้น จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเช่นกัน ทั้งนี้ ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาคเอกชน (ซึ่งรวมถึงหน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้น) ย่อมมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้น แต่การที่หน่วยงานภาคเอกชน (ซึ่งรวมถึงหน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้น) ไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน หรือเงินอุดหนุนตามพระราชบัญญัติดังกล่าว อาจทำให้หน่วยงานภาคเอกชนขาดแรงจูงใจหรือสิ่งสนับสนุนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความร่วมมือกับกรมพินิจฯ ในระยะยาว และทำให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในเชิงบูรณาการขาดความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากปัญหาดังกล่าว มีควรมีแนวทางดังนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้หน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกับสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกฯ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ แต่เนื่องจากเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ จึงต้องผ่านการพิจารณาจากบุคคลและองค์กรหลายภาคส่วนซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

2. การถ่ายโอนงานบางส่วนให้ภาคเอกชนดำเนินงานในรูปแบบการจ้าง (สัญญาจ้าง) ซึ่งต้องพิจารณาร่วมกับกรมบัญชีกลางถึงความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

5.6.2 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 55 ระบุ ให้อธิบดีกรมพินิจฯ สามารถออกใบอนุญาต หรือยุติการออกใบอนุญาตได้ โดยมาตรา 55 ระบุ “ให้อธิบดีกรมพินิจฯ มีอำนาจออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่า กระทำความผิดเป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการ สำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาต ที่ได้ออกให้นั้นด้วย โดยการออกใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

กล่าวคือ กฎหมายยอมรับการมีสถานควบคุมความประพฤติที่ทำโดยเอกชน อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ปี 2553 จนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีการดำเนินการดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม จึงต้องมีการวางแผน การพิจาณาการกำหนดกฎกระทรวงต่างๆ ที่เอื้อให้เอกชนเข้ามาจะทะเบียนได้จริง มีมาตรฐานกลาง และประโยชน์สูงสูดสำหรับเด็กและเยาวชน

5.6.3 การศึกษากรณีตัวอย่างที่ใกล้เคียง โดยการศึกษาได้มีการศึกษาการจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

(1) การจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ที่เปิดโอกาสให้เอกชนมาขอรับการจัดตั้งเป็นสถานดังกล่าวได้ ซึ่งรับผิดชอบหลักโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และมีการกำหนดกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549 ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย วิธีการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2547 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549

โดยทั้งนี้มีการกำหนด การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู และการเพิกถอนใบอนุญาตไว้ ส่วนงบประมาณสนับสนุนให้แก่องค์กรที่จัดตั้งนั้น พบว่าไม่ได้มีการกำหนดงบประมาณอุดหนุนจากรัฐไว้

(2) สถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ที่รับผิดชอบหลักโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560 ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้

โดยทั้งนี้มีการกำหนด บททั่วไป การจัดตั้งสถานคุ้มครอง การดำเนินกิจการสถานคุ้มครองเอกชน ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานคุ้มครองเอกชน การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การรายงานและการกำกับดูแลสถานคุ้มครองเอกชน การเพิกถอนการอนุญาต และที่สำคัญ มีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีการจัดตั้ง โดยเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของ

กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้

ดังนั้นกรณีตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคมเช่นเดียวกัน และมีการพยายามส่งเสริม สนับสนุนและให้โอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ภายใต้การดูแลของรัฐ ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูล หลักเกณฑ์ วิธีการต่างๆ กรณีตัวอย่างดังกล่าว และการเปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่างและคล้ายคลึงของการดำเนินงานในประเทศไทย ดังนั้น ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถเป็นตัวอย่างที่สามารถพัฒนาไปเป็นแนวทางพัฒนา รูปแบบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆ ที่สามารถนำไปกำหนดกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศต่างๆ ในการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมต่อไปได้ และทั้งนี้อาจมีการศึกษาเพิ่มเติม จากการประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานใน 2 กรณีดังกล่าวข้างต้นได้ เพื่อนำมาเป็นข้อพึงระวัง ข้อพิจารณา การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และแนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นได้

5.7 แนวทาง/หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

จากข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาโครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต พบว่าปัจจุบันหน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นสามารถดำเนินงานการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้เพียงบางกระบวนงาน ซึ่งอาจยังไม่ครบถ้วนทุกกระบวนงานตามที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ได้ หน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้น ในขณะนี้จึงยังมิใช่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิตตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นผลทำให้ไม่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเช่นกัน แต่หน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูร่วมกับสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกฯ แห่งท้องที่นั้น จึงเป็นหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ดังนั้น หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้หน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกับสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกฯ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ อาจมีข้อพึงพิจารณารูปแบบในการสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่ดังกล่าว ซึ่งมีแนวทางการพิจารณาการสนับสนุน ดังนี้

(1) พิจารณาตามภารกิจและความต้องการของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เพื่อสนับสนุนงบประมาณมีความเป็นเฉพาะแต่ละพื้นที่

(2) พิจารณาการสนับสนุนเป็นโครงการ จะต้องพิจารณาตามข้อมูลพื้นที่เป็นตัวตั้ง

(2.1) โครงการเฉพาะกิจ เป็นโครงการที่ขอรับด้วยสถานการณ์/บริบทที่เร่งด่วน มีความจำเป็นและต้องการการได้รับการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

(2.2) โครงการเชิงพัฒนา ซึ่งเป็นโครงการที่พัฒนาต่อยอดและต่อเนื่องปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติการ

(3) Unit Cost ในส่วนกระบวนการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติการควรจะได้รับการสนับสนุน

(4) การคำนวณค่าใช้จ่ายสามารถคำนวณเป็นค่ากลางได้ ที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายอื่นๆ

(5) พิจารณาการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับการทำงานที่มาจากฐานข้อมูลจริงที่เป็นข้อเท็จจริงได้รับการยอมรับซึ่งสามารถถอดบทเรียนและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งหัวข้อที่ควรจะศึกษาและพัฒนา เช่น

(5.1) การศึกษาต้นทุนกระบวนการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

(5.2) การศึกษาจัดทำและพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลเพื่อการจำแนกเด็กและเยาวชนตั้งแต่ต้นทางก่อนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

(6) ข้อพึงพิจารณาและข้อเสนอต่อการพัฒนา

(6.1) การของบประมาณสนับสนุนต้องทำเพื่อเด็กจริงๆโดยแท้ ไม่แสวงหาประโยชน์จากเด็กและเยาวชน

(6.2) การขอรับงบประมาณสนับสนุนจะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับแหล่งทุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ซับซ้อนกับรายหัวที่ได้รับการสนับสนุน เนื่องจากผิดระเรียบกรมบัญชีกลาง

(6.3) การมีนักวิชาชีพเข้าสนับสนุนการปฏิบัติ

(6.4) ชุดข้อมูลที่เชื่อมโยงกันของหน่วยปฏิบัติการหลีกเลี่ยงการขอรับงบประมาณสนับสนุนที่ซ้ำซ้อนกับตัวเด็กแต่ละคน

(6.5) การวางระบบการติดตามและประเมินการใช้งบประมาณกับการวิเคราะห์ผลลัพธ์เชิงพัฒนาของเด็กและเยาวชนที่เปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้จากการศึกษา พบว่า กรณีตัวอย่างการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการกำหนดการสนับสนุนงบประมาณให้แก่กลุ่มเป้าหมายทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีการจัดตั้ง โดยมีระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้

การวิเคราะห์การประมาณการค่าใช้จ่ายสนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานนำร่อง

จากการศึกษาหน่วยงานนำร่อง ทั้ง 5 แห่ง มีการประมาณการค่าใช้จ่าย เยาวชน 1 คน : 1เดือน (ซึ่งที่ผ่านมาไม่ได้รับงบประมาณใดๆจากภาครัฐ) ดังนี้

1. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ค่าใช้จ่ายในการเข้าเรียน เป็นเงิน 5,010 บาท แบ่งเป็น

(1) ค่าเทอมตลอดหลักสูตร 2,500 บาท ***ยืดหยุ่นได้***

(2) ค่าประกัน 1,000 บาท

(3) ค่าพระคัมภีร์ 450 บาท

(4) ค่าหนังสือเพลง 60 บาท

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของเยาวชน ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาท

หมายเหตุ ค่าใช้จ่ายตรงนี้หน่วยงานหรือผู้ปกครองที่ส่งเด็กมาจะรับผิดชอบ

ค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเยาวชน 1 คน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเยาวชน 1 คน/เดือน ประมาณ 2,000 บาท แบ่งเป็น

(1) ค่าอาหาร 1,500 บาท/คน/เดือน

(2) ค่ากิจกรรม 500 บาท/คน/เดือน *คิดเฉลี่ยจากรายปี

หมายเหตุ ที่ผ่านมาทางศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ไม่ได้ดำเนินการเก็บค่าใช้จ่ายส่วนนี้จากเยาวชน

ทั้งนี้ศูนย์การศึกษาฟ้าใหม่ ได้รับเงินบริจาคในโบสถ์ประเทศ ฮ่องกง สิงคโปร์ และ USA (คริสเตียน) ประมาณจำนวน 140,000 บาทต่อเดือน ซึ่งแบ่งสัดส่วนค่าใช้จ่าย ได้แก่

(1) เงินเดือนของบุคลากรขององค์กร คิดเป็น 70,000 บาท

(2) เงินสนับสนุนของเด็กและเยาวชน และค่าใช้จ่ายภายในศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ คิดเป็น 70,000 บาท เป็นเงินสนับสนุนของเด็กในศูนย์ และค่าใช้จ่ายภายในศูนย์

2. มูลนิธิบ้านพระพร

ประมาณการค่าใช้จ่าย เยาวชน 1 คน : 1เดือน

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน
ค่าใช้จ่ายทั่วไป		
1	ค่าน้ำ	150.00
2	ค่าไฟ	200.00
3	ค่าอาหาร	3,000.00

4	ของใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม ผงซักฟอก	450.00
5	ค่ารักษาพยาบาล	350.00
6	เสื้อผ้า รองเท้า ชุดชั้นใน ผ้าเช็ดตัว (9,000 บาทต่อปี)	750.00
7	เครื่องนอน หมอน ที่นอน 2 ชุด (5,500 บาทต่อปี)	458.00
ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา		
1	ค่าเอกสารประกอบการเรียน	200.00
2	ค่าจ้างครูเฉพาะทาง (กีฬา ดนตรี ภาษาอังกฤษ)	6,000.00
3	ค่าชุด Uniform และอุปกรณ์การเรียน (4,500บาท / ปี)	375.00
4	ค่าใช้จ่ายการศึกษา (ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ประกัน)	1,800.00
5	ค่าเรียน	-
ยอดรวม		**13,733.00**

3. วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

•ค่าเฉลี่ยรายจ่ายต่อเยาวชน 1 คน โดยจำแนกรายการค่าใช้จ่าย ได้แก่

(1) ค่าอาหาร 3 มื้อ

(2) ค่าน้ำ

(3) ค่าไฟ

(4) ค่าของใช้ส่วนตัว

(5) ค่าเดินทาง

คิดเป็นค่าใช้จ่ายเยาวชน 1 คน ต่อ 1 เดือน ประมาณ 10,000 บาท

4. Bellini's Bake&Brew

ระหว่างที่เยาวชนฝึกงาน ที่ Bellinee’s Grab & Go @ DJOP กระทรวงยุติธรรม

มีค่าใช้จ่ายดังนี้

- ค่าหอพัก เดือนละ 3,300 บาท
- ค่าเบี้ยเลี้ยงให้กับเยาวชนวันละ 200 บาท

ที่ผ่านมาเยาวชนได้รับเงินจากกองทุนสงเคราะห์เด็กเยาวชน (เงินกองสลาก)ของกรมพินิจฯ มาสนับสนุนเยาวชนเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอาชีพ ตลอด 4 เดือน ปัจจุบันได้รับงบประมาณสนับสนุนจากบริษัทซีพีออลล์

5. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

การประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับเยาวชน 1 คน / เดือน (คิดฐานยอดเยาวชน 40 คน)

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน	รวม
	หมวดทั่วไป		
1	สาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ)	400.00	
2	ค่าอาหาร	3,000.00	
3	ของใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม ที่โกนหนวด	500.00	
4	เครื่องนอน ผ้าปู หมอน ที่นอน 1 ชุด/ปี (5,400.-บาท/ปี)	450.00	4,350.00
	หมวดวิชาสามัญ		
1	ค่าเอกสาร คู่มือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาสามัญ	1,000.00	
2	ค่าจ้างวิทยากรเสริมทักษะเฉพาะทาง (กีฬา ดนตรี ภาษา)	1,500.00	
3	ค่าอุปกรณ์กิจกรรมนันทนาการ (กีฬา ดนตรี ฯลฯ)	500.00	
4	กิจกรรมหนังสือนอกเวลาช่วงปิดภาคเรียน	1,000.00	4,000.00
	หมวดวิชาชีพ		
1	โครงการจากผู้รอดเพื่อผู้รอด (ให้ผู้ปกครองหรือผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสอน)		
	- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ		
	- การติดตั้งซ่อมเครื่องปรับอากาศแบบครบวงจร		
	- การออกแบบผลิตภัณฑ์งานไม้ เฟอร์นิเจอร์	2,500.00	
	- การประกอบอาหารเพื่อดำเนินธุรกิจ		
	- การเรียนรู้ทักษะด้านดนตรี		
	- ฯลฯ		2,500.00
	หมวดวิชาชีพชีวิต (นวัตกรรมเปลี่ยน Mindset)		
1	โครงการปฐมนิเทศ		
2	โครงการเพิ่มพลังครอบครัว Empowerment		

3	โครงการคืนสู่เหย้า + พิธีขอขมาเหยื่อฯ		
4	โครงการประชุมกลุ่มครอบครัวก่อนคืนเรือน		
5	โครงการฝากบ้าน ฝากเยาวชนไว้กับพ่อ แม่ / ผู้ปกครอง		
6	โครงการชีวิต เพื่อรับมือกับสิ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตโดยไม่แจ้งล่วงหน้า		
	- วิเคราะห์ข่าว บทความ บทสัมภาษณ์ ตีความ - ตั้งชื่อภาพประเด็นร้อน (Hot Issue) ฯลฯ		
	- ทานอาหารมื้อพิเศษนอกบ้าน เพื่อเสริมแรงเพิ่มพลังบวก		
	- ตอบกระทู้สู่กติกา เพื่อควบคุมตัวเอง		
7	โครงการเปลี่ยนหนังเป็นวิชาชีวิต		
	- ดูหนังห้องดูหนังบ้านกาญจนา - วิเคราะห์หนัง 1 เรื่อง/สัปดาห์	3,500.00	
	- ดูหนังโรงนอกสถานที่และทานอาหาร เพื่อเสริมแรงเพิ่มพลังบวก 1 ครั้ง/เดือน		
8	โครงการต้นกล้าคืนสู่นาเดิม (รุ่นพี่กลับมาทำกิจกรรม)		
9	โครงการเลี้ยงลูกให้มีคุณภาพใจและเพิ่มทุนชีวิต (สำหรับรุ่นพี่ที่คืนเรือนไปแล้ว)		3,500.00
	หมวดตอบแทนสังคม CSR		
1	จิตอาสากรณีภัยพิบัติ/ผู้เดือดร้อนที่เข้าไม่ถึงบริการ ฯลฯ	700.00	
2	ร่วมรณรงค์ประเด็นต่างๆ กับภาคประชาสังคม	300.00	1,000.00
	หมวดติดตามหลังปล่อย		
1	การติดตามหลังปล่อย		
2	ส่งเสริม – สนับสนุนอาชีพเยาวชนหลังปล่อย	1,500.00	1,500.00
	หมวดค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด		
1	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	500.00	500.00
	รวมทั้งสิ้น		**17,350.00**
		40 คนเดือน	666,000.00
		40 คน/ปี	7,992,000.00

<u>หมายเหตุ</u> ไม่รวมค่าตอบแทนบุคลากร

ตารางที่ 5.7 ตารางการเปรียบเทียบประมาณการค่าใช้จ่าย เด็กเยาวชน 1 คน/เดือน

หมวดค่าใช้จ่าย	**ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาฟ้าใหม่ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง**	**มูลนิธิบ้านพระพร**	**วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี**	**Bellini's Bake&Brew**	**ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก**
ค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น อาหาร ที่พัก ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเดินทางฯลฯ	1,500 บาท	5,358 บาท	10,000 บาท	- ค่าที่พัก เดือนละ 3,300 บาท - ค่าเบี้ยเลี้ยงให้กับเยาวชน วันละ 200 บาท	หมวดทั่วไป4,350 บาท ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด 500 บาท
ค่าใช้จ่ายการศึกษา	1000 บาท	8,375 บาท	-	-	หมวดวิชาสามัญ 4,000 บาท หมวดวิชาชีพ 2,500 บาท หมวดวิชาชีพชีวิต 3,500 บาท
ค่าใช้จ่ายกิจกรรม	500 บาท	-	-	-	หมวดตอบแทนสังคม CSR 1,000 บาท หมวดติดตามหลังปล่อย 1,500 บาท
รวม	**3,000 บาท**	**13,733 บาท**	**10,000 บาท**	**12,300 บาท**	**17,350 บาท**

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเป็นการประมาณการค่าใช้จ่าย ของเยาวชน 1 คน ต่อ 1 เดือน เมื่อเข้ารับบริการจากหน่วยงานนำร่องทั้ง 5 แห่ง และนอกจากนี้ยังได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยศึกษาจากรายงาน นัทธปราชญ์ นันทิวัฒน์กุลและคณะ (2565) ต้นทุนประสิทธิผลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายอาญา โดยมีการวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผลการดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กฎหมายอาญาของศูนย์ฝึกและอบรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ด้วยข้อมูลทุติยภูมิของศูนย์ฝึก 17 แห่ง ระหว่างเดือนกันยายน 2559 - ธันวาคม 2562 จากต้นทุนทั้งหมดและต้นทุนเฉลี่ย

ในการดูแลเยาวชนของศูนย์ฝึกทั้ง 17 แห่ง พบว่า ต้นทุนทั้งหมดที่ศูนย์ฝึกทั้ง 17 แห่งได้รับรวมกันประมาณปีละ 356 ล้านบาท โดยมีการปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ด้านต้นทุนเฉลี่ยในการดูแลเยาวชนเท่ากับ 9,000 บาทต่อคนต่อเดือน จากการเปรียบเทียบต้นทุนเฉลี่ยระหว่างศูนย์ฝึกภายในกลุ่มขนาดศูนย์ฝึก (ขนาดเล็ก กลางและใหญ่) หรือเทียบระหว่างศูนย์ฝึก พบว่า ไม่มีรูปแบบของต้นทุนเฉลี่ยที่ชัดเจนศูนย์ฝึกทุกขนาดควรมีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากัน โดยผลการวิเคราะห์ประสิทธิผล ซึ่งศูนย์ฝึก E เป็นศูนย์ที่เกิดประสิทธิผล มีค่าใช้จ่ายในการดูแลเยาวชนน้อยแต่สามารถ ทำให้เยาวชนกลับตนเป็นคนดีแก่สังคมได้มาก ศูนย์ฝึกทุกแห่งมีระบบและกิจกรรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเยาวชนเหมือนกัน แต่จุดเด่นของศูนย์ฝึก E คือ 1) กรมพินิจควรกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานในจัดสรรงบประมาณและบุคลากรของศูนย์ฝึก เนื่องจากขนาดของศูนย์ฝึกไม่มีนัยยะต่อต้นทุนในการดูแล ซึ่งในทางทฤษฎีต้นทุนควรผันตามจำนวนเยาวชนหรือขนาดของศูนย์ฝึกและภารกิจพิเศษ ซึ่งรวมถึงจำนวนบุคลากรที่ควรผันตามจำนวนเยาวชนเพื่อให้มีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากันทุกศูนย์ฝึก 2) รัฐบาล ควรจัดสรรงบประมาณให้แก่ศูนย์ฝึกให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ โดยไม่ควรน้อยกว่าต้นทุนมาตรฐานดำรงชีพของประเทศ 3) กรมพินิจควรส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณลักษณะของนักวิจัย ทำงานเป็นทีมจึงมีการวิจัยในการปฏิบัติงานพัฒนากิจกรรมการ ฝึกอบรม ทำให้กิจกรรมสอดคล้องกับผู้เรียน มีกิจกรรมใหม่เกิดขึ้น และ 4) ผู้บริหารศูนย์ฝึกควรดำเนินการดังนี้ 4.1) เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ 4.2) ปรับปรุงระบบบริหารงานทรัพยากร สามารถแก้ไขปัญหาวัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอได้

ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาต้นทุนค่าเฉลี่ยของศูนย์ฝึกฯที่เป็นของรัฐที่เป็นปัจจุบัน และเปรียบเทียบหน่วยงานเครือข่ายเอกชนที่เคยรับเด็กและเยาวชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์พิจารณาประเด็นที่สำคัญ ในการวางแผนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสถานฝึกอบรม สถานศึกษา หรือสถานแนะนำทางจิตต่อไปได้

5.8 ข้อค้นพบเพื่อการพัฒนาการขับเคลื่อนการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต มีข้อเสนอในการพัฒนา 3 มิติหลักสำคัญ ได้แก่

5.8.1 ข้อเสนอแนะต่อระบบปฏิบัติการ ในที่นี้คือ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน และ หน่วยงานภายใต้กรมพินิจและคุ้มครองในระดับภูมิภาค ตลอดจนหน่วยงานภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบข้อเสนอแนะดังนี้

(1) <u>ข้อเสนอต่อการนิยามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต</u> นั่นคือ

(1.1) ไม่ต้องระบุชื่อว่าเป็น “ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด/กระทำผิด” กล่าวคือในการกำหนดตั้งชื่อศูนย์ฝึกมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นสถานที่แห่งการปรับเปลี่ยนเด็กและเยาวชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเป็นการกำหนดชื่อเชิงบวก ที่เหมาะต่อการเป็นองค์กรด้านการพัฒนาเด็ก เป็นสถานที่สุดท้ายที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กและเยาวชน หลีกเลี่ยงภาษาตี

ตรา หรือลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือเสมือนเป็นสถานที่แห่งการกักกัน กักขัง มีระบบการควบคุมที่ถูกจำกัด ลิดรอนสิทธิ ที่เป็นการทิ่มแทงอารมณ์ความรู้สึก ฉะนั้นการกำหนดชื่อต้องไม่ใช้ชื่อศูนย์ฝึกหรือชื่อศูนย์อบรม

(1.2) หน่วยปฏิบัติการดังกล่าว สามารถให้ทั้งองค์กรเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรอิสระเข้ามาจดทะเบียน หมายรวมถึงหน่วยงานภาครัฐสามารถมาทำงานแบบบูรณาการเชื่อมต่อ แต่ไม่ซ้ำซ้อน

(2) <u>ข้อเสนอแนะต่อบทบาทหน้าที่ ภารกิจ การดำเนินงาน</u> ในที่นี้คือ ควรจะมีการพัฒนาและส่งเสริมระบบงานของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ดังเช่น

(2.1) การออกแบบรูปแบบการทำงานของหน่วยปฏิบัติการที่มีความหลากหลายไม่ควรแยกเด็กออกจากชุมชน ทั้งนี้ควรจะกระจายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนทุกพื้นที่

(2.2) การปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ควรจะสอดคล้องกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในบริบทพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้ให้มีหน่วยปฏิบัติการที่หลากหลายในพื้นที่ให้เป็นทางเลือกในการส่งเด็กและเยาวชนเข้าใช้บริการที่สอดคล้องต่อสภาพปัญหา

(2.3) หน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการพัฒนา ส่งเสริม และยกระดับอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีระบบการปฏิบัติร่วมกันระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับหน่วยปฏิบัติการในรูปแบบหุ้นส่วนทางสังคม (partnership) ตลอดจนมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมอยู่เป็นนิจ

(3) <u>ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน</u> ในที่นี้เสนอให้วางแนวทางดูแลเด็กและเยาวชนตามมาตรฐาน นั่นคือ ระบบการฟื้นฟูและพัฒนาจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนหน่วยปฏิบัติการที่รองรับควรจะผลักดันให้ครอบคลุมทุกจังหวัด ทุกภูมิภาค เน้นการพัฒนา และส่งเสริมการดูแลและการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนที่เป็นสุข สอดคล้องกับสภาวะของเด็กกและเยาวชน พัฒนาครอบครัว และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายรวมถึงหน่วยงานเครือข่ายระดับพื้นที่

(4) <u>ข้อเสนอแนะต่อแนวทางหลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต</u> ในที่นี้เสนอให้ พิจารณาค่าใช้จ่ายรายบุคคล พิจารณาค่าใช้จ่ายตามภารกิจของหน่วยปฏิบัติการรอบรับเด็กและเยาวชน พิจารณาระบบการขอรับการสนับสนุนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้จะต้องวางระเบียบการใช้จ่ายมีสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทการปฏิบัติจริง และความต้องการพื้นฐานของเด็กและเยาวชนเป็นหลักของการวางกรอบงบประมาณ

(5) <u>ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการถ่ายโอนภารกิจ</u> ในที่นี้เสนอให้ศึกษารูปแบบการถ่ายโอน วางกรอบกำหนดการถ่ายโอนให้รอบด้านที่สามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของรูปแบบการถ่ายโอน ทั้งนี้ควรจะพิจารณารูปแบบของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต ที่จะเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนในอนาคต นั่นคือ หน่วยปฏิบัติการระดับชุมชน/ท้องถิ่น ที่อาจจะมีการจัดตั้งระบบการสนับสนุน

บริการการคุ้มครองเด็กและเยาวชน เช่น ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ที่พัฒนาและมีระบบปฏิบัติการสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นไปได้ที่จะมีการถ่ายโอนภารกิจ ฯลฯ

5.8.2 ข้อเสนอแนะต่อระบบการบริหารจัดการ ในที่นี้คือ การส่งเสริมและพัฒนาให้มีการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตให้ได้รับการรับรองเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนให้เกิดขึ้น

(1) ข้อเสนอแนะให้มีจัดตั้งส่วนงานสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน โดยจะต้องมีภารกิจ หน้าที่ และดำเนินงานหลักสำคัญ กล่าวคือ

(1.1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องเตรียมความพร้อมให้มีหน่วยของกรมที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้อาจจะอยู่ในรูปกองงาน ส่วนงาน หรือกลุ่มงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบภารกิจครั้งนี้อย่างเป็นรูปธรรม

(1.2) บทบาทหน้าที่ของส่วนงานเฉพาะดังที่กล่าวถึงข้างต้น เป็นไปเพื่อการวางแผนการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน พัฒนามาตรฐานร่วมกับเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการ และสื่อสารประสานงานกับหน่วยปฏิบัติการ ส่งเสริมการจดทะเบียน ตลอดจนสนับสนุน พัฒนา และยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการของหน่วยปฏิบัติการ ตลอดจนเตรียมความพร้อมบุคลากรในการปฏิบัติด้านนี้โดยเฉพาะ

(1.3) ส่วนงานดังกล่าว ทำหน้าที่ ศึกษา ถอดบทเรียน และพัฒนาองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กแลเยาวชน

(1.4) การเตรียมความพร้อมบุคลากรและทีมขับเคลื่อนที่จะรับผิดขอบภารกิจนี้โดยตรง

เหล่านี้จะเป็นส่วนงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่เสนอให้จัดตั้งขึ้นโดยมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่ซ้ำซ้อนกับภารกิจงานอื่น เช่น คณะกรรมการ ทีมขับเคลื่อน จัดตั้งทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยที่ส่วนภูมิภาคสามารถดำเนินการได้เลยไม่ต้องรอส่วนกลางสั่งการดำเนินงาน เป็นต้น

(2) ข้อเสนอแนะต่อการศึกษา สำรวจ และถอดบทเรียน เพื่อจัดทำฐานข้อมูล พัฒนาชุดความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรม และระบบส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหน่วยปฏิบัติการดังกล่าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการอย่างมีส่วนร่วมกัน ทั้งนี้ควรจะทำชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายและระเบียบ บทเรียนรู้ ทำเนียบหน่วยงานที่ทำงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน งบประมาณที่ใช้ในการดูแลเด็กและเยาวชนรายบุคคล ฯลฯ

5.8.3 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย ในที่นี้คือ การขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดการกำหนดนโยบาย ระเบียบรองรับการจดทะเบียนการจัดตั้งสถานศึกษาสถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

5.8.3.1 ข้อเสนอแนะต่อการกำหนดกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ การจัดตั้งสถานศึกษาสถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ควรจะมีการศึกษาและ กำหนดนโยบาย ระเบียบรองรับที่ชัดเจน ตั้งแต่ระเบียบการจัดตั้ง ระเบียบการสนับสนุนงบประมาณ[1] กำหนดมาตรฐานการกำกับดูแลแต่มิใช่การควบคุม

จากข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาโครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต พบว่าปัจจุบันหน่วยงาน 5 หน่วยงานที่ศึกษา สามารถดำเนินงานการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้เพียงบางกระบวนงาน ซึ่งอาจยังไม่ครบถ้วนทุกกระบวนงานตามที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ได้ หน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าว ในขณะนี้จึงยังมิใช่สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิตตามพระราชบัญญัติดังกล่าว อาจเป็นผลทำให้ไม่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเช่นกัน แต่หน่วยงาน 5 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูร่วมกับสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกฯ แห่งท้องที่นั้น จึงเป็นหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ เห็นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องที่เอื้อต่อการสนับสนุน สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน กล่าวคือ พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้หน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกับสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกฯ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ แต่ทั้งนี้การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผ่านการพิจารณาจากบุคคลและองค์กรหลายภาคส่วนซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

---

[1] เป็นการออกระเบียบเงินอุดหนุน บนฐานการใช้เงินตามระเบียบของกระทรวงยุติธรรม ที่จะต้องมีการประชุมและวางแผนกับกรมบัญชีกลางในการให้เงินสนับสนุน

5.8.3.2 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต พบ 4 แนวทางการพัฒนา ได้แก่

แนวทางที่ 1 แนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ตาม พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ (มาตรา 55)

แนวทางที่ 2 แนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ตามความเฉพาะและความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย

แนวทางที่ 3 แนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต บนฐาน Community Base

แนวทางที่ 4 แนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ตามปฏิบัติการเชิงป้องกันเด็กและเยาวชน

ทั้ง 4 แนวทางการพัฒนาเป็นข้อค้นพบจากการศึกษา โดยแนวทางที่ 1 เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมตาม พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ กำหนดให้มีหน่วยรองรับ 3 สถาน ในที่คือ สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และ สถานแนะนำทางจิต ที่จะขับเคลื่อนให้เกิดระบบรองรับเด็กและเยาวชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ยังมีอีก 3 แนวทางที่จะเป็นทางเลือกเพื่อการพัฒนาและยกระดับรูปแบบของหน่วยรองรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ตาม พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(1.1) รูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา ในที่นี้คือ หน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด โดยมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีหลักสูตรหรือกิจกรรมจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อรองรับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ตลอดจนพัฒนาและยกระดับการศึกษาต่อในระดับอื่น เช่น สายอาชีพเพื่อพัฒนาต่อยอดความชำนาญการ ระดับอุดมการณ์ศึกษา ฯลฯ

(1.2) รูปแบบการจัดตั้งสถานฝึกอบรม ในที่นี้คือ หน่วยงานที่มีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาเด็กและเยาชนตามหลักสูตร เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีความมั่นคงในชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยมีภารกิจหน้าที่หลักสำคัญเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมด้านการพัฒนาทักษะชีวิต-ทักษะสังคม เน้นการฟื้นฟู พัฒนา และยกระดับทักษะอย่างรอบด้าน เพื่อส่งเสริมการดำเนินการชีวิตได้อย่างมั่งคงและยั่งยืนระยะยาว ซึ่งสถานฝึกอบรมมีนัยยะที่เกี่ยวข้องกับ 2 ภารกิจ ได้แก่ (1) สถานฝึกอบรมสำหรับเด็กและเยาวชน และ (2) สถานฝึกอบรมและพัฒนาหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชน ฉะนั้นแล้วหลักสูตรและกิจกรรมจะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการเตรียมความพร้อมเด็ก เยาวชน และครอบครัว หมายรวมถึงชุมชน

ด้านการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนมิติการดำรงชีวิตเน้นทักษะชีวิต ทักษะสังคม ด้านอาชีพ เป็นต้น ในขณะเดียวกันสถานฝึกอบรมดังกล่าวในที่นี้ยังหมายรวมถึงหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับการฝึกอบรม หรือสถานฝึกอบรม

(1.3) <u>รูปแบบการจัดตั้งสถานแนะนำทางจิต</u> ในที่นี้คือ หน่วยที่ดูแลให้คำปรึกษา หรือบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสมรรถภาพหรือช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต หมายรวมถึงครอบครัวของเด็กและเยาวชน โดยมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสูตรหรือกิจกรรมการพัฒนาและให้คำปรึกษาเยาวชนและครอบครัว หลักสูตรหรือกิจกรรมการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพหรือช่วยเหลือเด็กและเยาวชนครอบครัว หลักสูตรหรือกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาวะเด็กและเยาวชน

(2) <u>ข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิตตามความเฉพาะและความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย</u> จากการศึกษาการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดสถานประเภทต่าง ๆ ทั้ง 3 ลักษณะตาม พรบ.นั้น ควรจะพัฒนาคำนึงถึงความหลากหลายและความเฉพาะของเด็กและเยาวชนร่วมด้วย นั่นคือ การกำหนดหรือการส่งเสริมให้เกิดหน่วยปฏิบัติการที่รองรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนตาม พรบ. ควรจะเปิดช่องให้เกิดหน่วยที่มีความเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาโปรแกรมที่รองรับความหลากหลายและความเฉพาะอย่างสอดคล้องกับการพัฒนา ทั้งนี้ความหลากหลายหรือความเฉพาะดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ความหลากหลายทางเพศ ความซ้ำซ้อนของสถานาการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ภาวะบกพร่องและความพิการของเด็กและเยาวชน เหล่านี้มีผลต่อการบำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉะนั้น รูปแบบของหน่วยปฏิบัติการที่รองรับเด็กและเยาวชนควรจะมีความหลากหลายมากกว่า 3 รูปแบบที่ พรบ.กำหนด และควรจะเป็นหน่วยที่สามารถกำหนดขึ้นอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชน

(3) <u>ข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต บนฐาน Community Base</u> ในที่นี้คือ หน่วยปฏิบัติการรองรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ให้บริการแก่เด็กและเยาวชนที่เน้นชุมชนเป็นฐานในการมีส่วนร่วม หรือหน่วยบริการระดับชุมชนท้องถิ่นที่เข้ามาสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและยกระดับเด็กและเยาวชน สามารถปฏิบัติการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ศูนย์บริการทางสังคมแบบเบ็ดเสร็จ (OSCC : One Stop Service Centre) เป็นต้น ซึ่งเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ให้บริการทางสังคมในระดับพื้นที่ ระดับภาคีเครือข่าย โดยมีระบบการให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟู ส่งเสริม-พัฒนาและป้องกัน-เฝ้าระวังที่ทำงานกับผู้ประสบปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของหน่วยปฏิบัติการดังกล่าวในพื้นที่ ฉะนั้น การส่งเสริมและผลักดันให้หน่วยเหล่านี้ เป็นหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน ถือว่าที่ความสำคัญ ทั้งนี้ พรบ.ควรจะเปิดโอกาสและมีช่องทางสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดหน่วยระดับชุมชนท้องถิ่น

(4) <u>แนวทางการพัฒนาและการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือ สถานแนะนำทางจิต ตามปฏิบัติการเชิงป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม</u> กล่าวคือ หน่วยปฏิบัติการรองรับเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนตาม ตาม พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มิได้กำหนดไว้สำหรับเด็กและเยาวที่มิได้อยู่ในกระบวนการยุติธรรม แต่ทั้งนี้งานเชิงป้องกันหรืองานตัดวงจร การเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ฉะนั้น ควรจะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนารูปแบบหน่วยป้องกันการกระทำผิดเน้นงานเสริมสร้าง พัฒนา และเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนกลุ่มที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หมายรวมถึงการทำงานกับครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อมทางสังคมของเด็กและเยาวชนร่วมด้วย

บทที่ 6

แนวทางการกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดัน การจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

การขับเคลื่อนและผลักดัน ในที่นี้เสนอให้มี “การกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดันการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต” โดยแบ่งเป็น 5 ระยะสำคัญ ดังผังภาพที่ 6.1

ผังภาพที่ 6.1

แสดง Rode Map การพัฒนาการการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

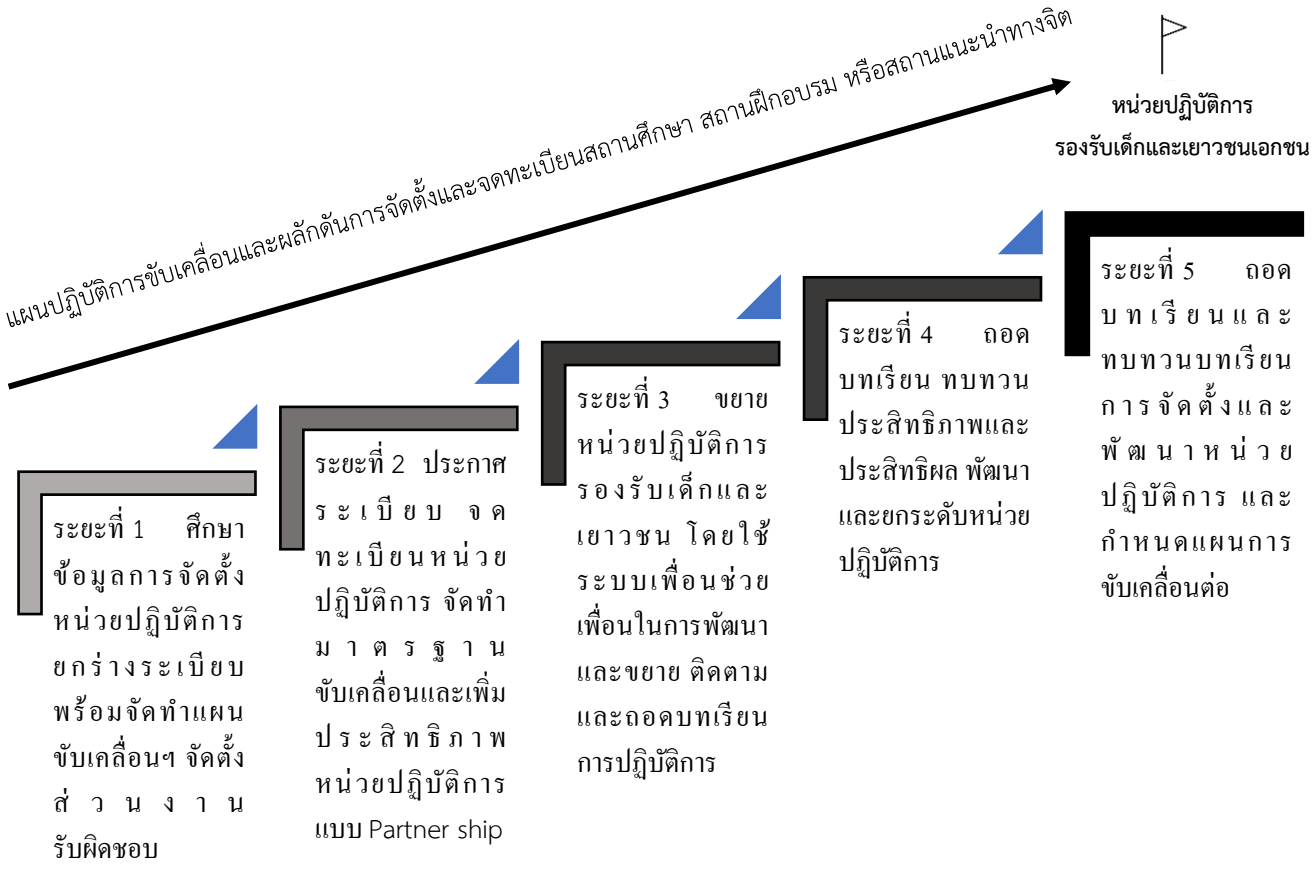

ซึ่ง มีรายละเอียดของแนวทางโดยสังเขป ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลการจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการ ยกร่างระเบียบ พร้อมจัดทำแผนขับเคลื่อนฯ จัดตั้งส่วนงานรับผิดชอบ โดยเป้าประสงค์สำคัญคือ การยกร่างระเบียบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตให้เป็นรูปธรรม ซึ่งมีแผนปฏิบัติการหลัก ได้แก่

(1.1) ศึกษาข้อมูลและถอดบทเรียนหน่วยปฏิบัติการรองรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

(1.2) ยกร่างระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตให้เป็นรูปธรรม

(1.3) จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดันการ

(1.4) กรมฯ จัดตั้งส่วนงานรับผิดชอบ

ระยะที่ 2 ประกาศระเบียบ จดทะเบียนหน่วยปฏิบัติการ จัดทำมาตรฐาน ขับเคลื่อนและเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยปฏิบัติการ แบบ Partner ship โดยเป้าประสงค์สำคัญคือ การประกาศระเบียบว่าด้วยเรื่อง “การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต” ซึ่งมีแผนปฏิบัติการหลัก ได้แก่

(2.1) ประกาศระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

(2.2) จัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตนำร่อง

(2.3) จัดทำมาตรฐาน และ คู่มือหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน (สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต)

(2.4) ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

(2.5) ขับเคลื่อน เพิ่มประสิทธิภาพ และติดตามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน แบบหุ้นส่วนทางสังคม (Partnership)

ระยะที่ 3 ขยายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน โดยเป้าประสงค์สำคัญคือ การขยายและจัดตั้งพร้อมจดขึ้นทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต ซึ่งมีแผนปฏิบัติการหลัก ได้แก่

(3.1) ขยายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน โดยสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องดำเนินการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต

(3.2) ใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในการพัฒนาและขยายเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

(3.3) ส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตที่จดทะเบียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน หมายรวมถึงการพัฒนาและยกระดับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมด้วย

(3.4) ติดตามและถอดบทเรียนการปฏิบัติการของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตที่จดทะเบียน

ระยะที่ 4 ทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลร่วมกับการพัฒนาและยกระดับสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตที่จดทะเบียน โดยเป้าประสงค์สำคัญคือ การยกระดับสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต ซึ่งมีแผนปฏิบัติการหลัก ได้แก่

(4.1) ถอดบทเรียน ทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

(4.2) พัฒนาและยกระดับสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต เสริมสร้างเครือข่าย หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

(4.3) เสริมสร้างเครือข่ายสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

ระยะที่ 5 ถอดบทเรียนและทบทวนบทเรียนการจัดตั้ง พัฒนา และกำหนดแผนการขับเคลื่อนงานของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต โดยเป้าประสงค์สำคัญคือ การวางแผนการขับเคลื่อนงานสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตต่อเนื่อง ซึ่งมีแผนปฏิบัติการหลัก ได้แก่

(5.1) ถอดบทเรียนและทบทวนแผนปฏิบัติการ

(5.2) ทบทวนและปรับปรุงระเบียบ มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

(5.3) พัฒนาและยกระดับสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต เสริมสร้างเครือข่าย หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนต่อเนื่อง

(5.3) ขยายการจัดตั้งและพัฒนาสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

(5.4) กำหนดแผนการขับเคลื่อนการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนต่อเนื่อง

สามารถสรุปการพัฒนาแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดันการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต พอสังเขปได้ ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1

แสดงแนวทางการพัฒนาแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน

และผลักดันการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต

ปีที่	เป้าประสงค์	แนวทางของแผนปฏิบัติการ
ระยะที่ 1	การยกร่างระเบียบการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตให้เป็นรูปธรรม	1.1 มุ่งศึกษาข้อมูล 1.2 จัดตั้งและ จดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตนำร่อง 1.3 ยกร่างระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตให้เป็นรูปธรรม 1.4 จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนและผลักดัน 1.5 จัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต 1.6 กรมฯ จัดตั้งส่วนงานรับผิดชอบ
ระยะที่ 2	การประกาศระเบียบว่าด้วยเรื่อง “การจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต”	(2.1) ประกาศระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต (2.2) จัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตนำร่อง (2.3) จัดทำมาตรฐาน และ คู่มือหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน (สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต)

ปีที่	เป้าประสงค์	แนวทางของแผนปฏิบัติการ
		(2.4) ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน สถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน (2.5) ขับเคลื่อน เพิ่มประสิทธิภาพ และติดตามสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน แบบหุ้นส่วนทางสังคม (Partnership)
ระยะที่ 3	การขยายและจัดตั้งพร้อมจดชื้นทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต	(3.1) ขยายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน โดยสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องดำเนินการจัดตั้งและจดทะเบียนสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต (3.2) ใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในการพัฒนาและขยายเครือข่ายหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน (3.3) ส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตที่จดทะเบียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน หมายรวมถึงการพัฒนาและยกระดับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมด้วย (3.4) ติดตามและถอดบทเรียนการปฏิบัติการของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตที่จดทะเบียน
ระยะที่ 4	การยกระดับสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต	(4.1) ถอดบทเรียน ทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน

ปีที่	เป้าประสงค์	แนวทางของแผนปฏิบัติการ
		(4.2) พัฒนาและยกระดับสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต เสริมสร้างเครือข่าย หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน (4.3) เสริมสร้างเครือข่ายสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต รวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน
ระยะที่ 5	การวางแผนการขับเคลื่อนงานสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิตต่อเนื่อง	(5.1) ถอดบทเรียนและทบทวนแผนปฏิบัติการ (5.2) ทบทวนและปรับปรุงระเบียบ มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (5.3) พัฒนาและยกระดับสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต เสริมสร้างเครือข่าย หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนต่อเนื่อง (5.3) ขยายการจัดตั้งและพัฒนาสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชน (5.4) กำหนดแผนการขับเคลื่อนการจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม และสถานแนะนำทางจิต หมายรวมถึงหน่วยปฏิบัติการรองรับเด็กและเยาวชนต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

กฎหมาย

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุธติรรม พ.ศ. 2561

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549.

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพ ของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2549.

ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้.

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553.

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย วิธีการดำเนินงานของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู พ.ศ. 2547.

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจัดตั้งสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2560.

หนังสือ

กนกภรณ์ชูเชิด และสกรรจ์พรหมศิริ (2551)**.**การถอดบทเรียน : วิธีวิทยาเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับนักปฏิบัติภาคประชาสังคม.กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ.

นัทธี จิตสว่าง. (ม.ป.ป.). หลักทัณฑวิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ พิบูลสงเคราะห์กรมราชทัณฑ์.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2555). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตาม รัฐธรรมนูญ (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ประเทือง ธนิยผล. (2556). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ยุพา วงศ์ไชย.(2545). นโยบายสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมคิด ศรีสังคม. (2554). วิชาอาชญาวิทยา เรื่องการคุมประพฤติเด็ก. กรุงเทพฯ: ส.ศิลปการพิมพ์.

อัจฉรียา ชูตินันทน์. (2557). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพ: วิญญูชน.

บรรณานุกรม (ต่อ)

งานวิจัย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.(2556). รายงานสรุปการศึกษาดูงานองค์กร 180 เมืองอูเทร็ค ประเทศเนเธอร์แลนด์.

กรรณิกา กุกุดเรือ (2563). การพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

ชนกกร โพธิ์นาคเงิน (2561). การบริหารจัดการและความร่วมมือในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนจังหวัดชลบุรี.มหาวิทยาหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช (2549). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการไม่ขอปล่อยตัวชั่วคราวเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์:กรุงเทพฯ.

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชยพันธุ์ และคณะ. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานการฝึกอบรมหลักสูตร กฎหมายเกี่ยวข้องกับคดีเยาวชนและครอบครัว ณ New York University ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 8 – 23 กรกฎาคม 2561

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (ม.ป.ป.) การศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการฟื้นฟูสุขภาวะเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

ศรา หริ่งโสภา. (2550). รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นนทบุรี.

วารสาร

ชนกกร โพธิ์นาคเงิน, & ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล. (2561). การบริหารจัดการและความร่วมมือในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนจังหวัดชลบุรี. วารสาร สังคมภิวัฒน์, ปีที่ 9 (ฉบับที่ 2), 34-53.

นัทธปราชญ์ นันทิวัฒน์กุล และคณะ. (2565). ต้นทุนประสิทธิผลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายอาญา.วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2565.

อธิคม บุญมณีประเสริฐ (2561) อนาคตภาพการบริหารจัดการสถานสงเคราะห์เด็กในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2560-2570). วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2561.

บรรณานุกรม (ต่อ)

วิทยานิพนธ์

กฤศ จิรภาสพงศา. (2552). แนวทางในการนำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนมาใช้กับการกระทำความผิดโดยเด็กในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จีรวรรณ วารุกะ. (2562). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ.ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

อุดมศักดิ์ เย็นใส (2554) มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมกำกับดูแลและส่งเสริมมูลนิธิที่ดำเนินกิจการด้านสาธารณประโยชน์.นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สืบค้นออนไลน์

ยุทธดนัย สีดาหล้า. 2550. ถอดบทเรียนไม่ยากอย่างที่คิด. เข้าถึงที่ http://newsser.fda.moph.go.th/rumthai/userfiledownload/asu96dl.pdf. เข้าถึงเมื่อ 5 กันยายน 2565.